БЕРЕГ ОВІДІЯ

ОВІДІОПОЛЬСЬКИЙ РАЙОН
Енциклопедичний довідник

С.С.Аргатюк, В.В.Левчук, І.Т. Русєв, І.В.Сапожников

ОВІДІОПОЛЬСЬКИЙ РАЙОН

ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ ДОВІДНИК

«Берег Овідія»

Серія наукових і художніх книг

VIII

Наша Батьківщина благає
допомоги красномовства,
бо так багато її преславних подвигів
поминається глибокою мовчанкою.

Феофан Прокопович

Народ, що не шанує своїх великих,
не варт звання освіченого народу.

Іван Франко

Кожне маленьке місто має право
на свою велику людину.

Павло Загребельний

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX

А

АБАБІНА (Зінченко) Зінаїда Костянтинівна (18.10.1928, Овідіополь – 22.03.1986, там само) – передовик виробництва. Закінчила 4 класи Овід. школи. Зростала без батька в багатодітній сім'ї, працювати почала підлітком. Учасник трудового фронту. Після війни працювала в к-пі «І п'ятирічка» (**«Слава»**), була

Абабіна З.К. (крайня справа)

ланковою у **бригаді виноградарів О.М.Комаровського**. Не кидала роботи й після виходу на пенсію (1983). Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора (1976), медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», срібною ВДНГ СРСР (1978), знаками «Ветеран праці» (1983), «Переможець соц. змагання» (1975), «Ударник ком. праці» (1980), «Ударник XI п'ятирічки» (1983), почесними грамотами. Була на Дошці пошани **к-пу ім.Дзержинського**.

АВАНГАРД – селище. Центр Авангард. селради на північному сході **Овід. р-ну**. Запосідає верхів'ях балки Татарки за 30 км од райцентру і 10 – від Одеси. Площа – 620,1 га, населення – 3200 чол. Статус селища надано 25.01.1995. Пік інтенсивного житлового будівництва припадає на другу половину 60-х років XX ст. (директор радгоспу А.Б.Приходько), капітального – на кінець 70-х–90-х (директор **В.Л.Добрянський**): стали до ладу БК (1977), дитсадок, кілька гуртожитків, чимало багатоквартирних будинків. 10.02.2000 в Авангарді зареєстровано громаду церкви **св. Віктора**. Селище протягом останніх десяти років прикрасилося, крім корпусів церковного комплексу, новими приміщеннями

Будинок Авангардівської селищної ради

селради (2003), дитбудинку і початкової школи (2008). Цьому також сприяв селищний голова **В.П.Спрейс**. Територія селради, що межує на півдні з Прилиманською сільрадою, на сході – з Біляївським р-ном, сягає 1781,5 га. Користувачами землі є ТОВ **«Авангард-Д»**, підприємство ПП «Тепличне», інші фізичні та юридичні особи. З поч. XIX ст. тут існували хутори одеських міщан, дворян і різночинців, що входили до Одес. Градонач. (див. **Одеські заміські хутори**).

«АВАНГАРД-Д» – с.-г. підприємство,

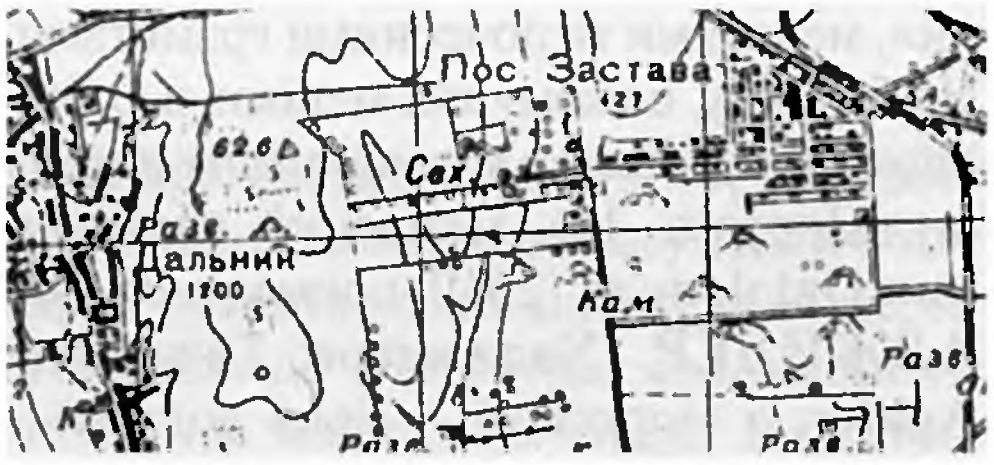

Територія Авангарду («СВХ.») на карті 1929 р.

ТОВ. На 2008 р. мало 1019,33 га землі і близько 300 робочих місць. Основні напрямки – рослинництво і тваринництво. Розташоване на колишніх заміських маєтностях заможних одеситів. На початку XX ст. ці володіння об'єднались у виселок під назвою **Преображенський,** інколи, Володимирівка (див. **Палаузова, хутір**), який з 1929 почав зватися Ленселищем. За рік перед цим тут організували підсобне господарство Одес. «Агрокомбінату» (Підпр. №1), невдовзі перетворене на Свинокоогосп №1, а 1935 – радгосп «Авангард» з центром у Ленселищі (*карта 32В*). Постачав продукти овочівництва і тваринництва Одесі. Напередодні ВВВ на його базі провели науково-дослідні роботи. Їх результат набув розголосу: вперше в СРСР 719 свиней (ветлікар А.А. Графф) вилікувано гомеопатичними засобами. Під час окупації в Ленселищі діяла підпільна група і партизанський загін (див. **підпілля Овідіопольщини**). По війні (до 1959) у радгоспі було три відділки – «Ленселище» (1346 га), «Ленінталь» (1502,1 га) і «Дальник» (2106 га); а з 1960 р. – радгосп із відділками на Ленселищі (I), **Прилиманському** (II) та **Сухому Лимані** (III), де на цей час було збудовано основні виробничі комплекси, обробляв 4320 га орних земель, у тім числі 96 га зрошуваних, плекав 1611 голів ВРХ, 1730 свиней, 8500 голів птиці. 1968 року радгосп виробив овочів 45000 ц, молока 20000 т, фруктів 2500 ц, винограду 10000 ц. Перед вели доярка З.Н.Денщикова, тракторист Л.Г. Бровенко нагороджені орденами «Знак Пошани»; голову робіткому А.Б. Приходька, директора П.О.Панкова і доярку Н.Мишко відзначили медаллю «За трудову доблесть»; доярка А.П. Бершадська дістала медаль «За трудову відзнаку». У 1970-х відзначилися завідділком М.П. Осадчий (орден Жовтневої революції), бригадири тваринницьких ферм М.С.Недогарок (орден Трудового Червоного прапора) і Г.І.Долматова (орден «Знак Пошани»), тракторист П.П.Арламенко (орден Трудової Слави III ст.). Наприкінці 1970 р. до **к-пу ім.Лібкнехта** передали частину земель. Невдовзі, 1982, інша частина земель радгоспу відійшла «Тепличному комбінату» й Іллічівському консервному заводові, а 1985-го – «Облплемтваринооб'єднанню». Тоді ж таки 936 чоловік (13 бригад) обробляли 3741 га землі; на фермах працювали три бригади тваринників (керівник галузі Г.Є.Талько). Машинний парк складався з 7 комбайнів та 35 автомобілів і тракторів. Із 1993 радгосп у складі об'єднання «Плодоовощівництво» обробляв 2553 га. Як і раніше, працював механізований загін для вирощування зернових і кормових культур, овочівницька бригада для вирощування овочів у відкритому і закритому ґрунтах, бригада садівників, автопарк, механічна майстерня, будівельний цех та ЖКГ (житлово-комунальне господарство). В той же час ліквідували відділки у **Прилиманському** і **Сухому Лимані**, перевівши поголів'я до центральної садиби. В ході кількох реформувань радгосп ставав то орендним під-вом КСП «Авангард» (лютий 1995), то акціонерним ТОВ «ЗСАТ Авангард» (10.07.1997) і ТОВ «Авангард-Д» (2005). Керівники: С.М. Шеверенко (1929-1931), П.І.Дорофеєв (з 1931 до війни), С.Ф. Лазарєв (1944), М.Т. Мажуга (1948), П.О.Панков (1961-1972), А.Б. Приходько (1972-1976), **В.Л. Добрянський** (з 1976).

«АВАНГАРД» – радгосп. Див.: **«Авангард-Д».**

АВЕЛІЧЕВ Володимир Васильович(27.03.1912, Воробйово-Іванівка Великомих. р-ну Одес. обл. – 05.02.1981, Овідіополь) – громадський і радянський діяч. Трудову діяльність почав

у с.-г. комуні (1926), очолював першу тракторну бригаду (1929), був заст. нач. політвідділу радгоспу «Розкішне» і секретарем Цебриків. РК КПУ Одес. обл. (1940). Заочно закінчив Одес. ВПШ. Учасник ВВВ: політрук роти зв'язку, комісар окр. стрілецького б-ну. 1942 під Новоросійськом дістав важке поранення. Одужавши, виїхав до сім'ї в Чкал. обл., де працював нач. політвідділу, заст. директора р-пу «II П'ятирічка» (1943-1945). Повернувшись з евакуації, став другим секретарем Цебриків. РК КПУ (1945-1948), потім першим секретарем Овід. РК КПУ (1948-1961). За ці роки відродилося госп-во р-ну, його промисловість, соціальна сфера. В Овідіополі стали до ладу приміщення середньої школи, БК, літнього кінотеатру, приміщення РК КПУ і райвиконкому (тепер там ДМШ), районної виставки, частина дороги до Одеси. Інтенсивно розбудовувалося житло. Район нагороджено Великою золотою медаллю ВДНГ СРСР, занесено на обл. Дошку Пошани. Згодом В.В.Авелічева обрали першим секр. Балтського РК КПУ (1961-1963), потім призначили директором Надлиманського радгоспу-заводу «Маяк» (1963-1973). Він делегат XVII-XXI з'їздів КПУ (1958-1986), XVII з'їзду КПРС (1961). Нагородж. орденами Леніна, Червоного Прапора, двома орденами «Знак Пошани», медалями та почесними грамотами. На будинку, в якому він мешкав в Овідіополі, встановлено **меморіальну дошку** (вул.Портова, 18). **Почесний громадянин Овідіополя** (2010, посмертно).

АДЖИДЕР (Хаджидере, Гаджидер, Agider; з тюркської – гірка долина) – містечко і порт. Існував з часів Османської імперії як порт для експорту продовольства (переважно збіжжя) до Туреччини й Криму. Вперше згадується 1758 в донесенні сотника Слобідського козацького полку Констянтинова ген. І.Хорвату-Куртиці. Йдеться про те, що з травня по серпень «турки і татари Кримської і Буджакської орди, а також греки і волохи скуповували пшеницю і суржик та… віддавали до міст різних, в тому числі до Очакова, Білого города, Гаджидера… в тамтешні магазини». У 1764-1765 згадуваний з тим, що «кримський хан Селім Гірей приїхав до **Хаджибею** і на пристані Аджидере виявив 174 заповнених зерном погреби (документ з Османського архіву Стамбулу опублікував О.Г.Середа). З **російсько-турецької війни 1768-1774** маємо донесення коза-

Аджидер. План Ф. де Волана. 1794 р.

ків: «Другого дня [11.07.1770] в містечку Аджидер, здобули немалу здобич, хоч там із супротивників нікого не застали, всі втекли до **Білгорода**; але підійшли до нас на човнах, і з гармат перестрілювалися, проте дістали відсіч... Після чого вказане містечко спалили і до фортеці Хаджибейської маршем вирушили…». З 1784 маємо опис **Лафітта-Клаве**: «Гаджи-Дере розташоване на лівому березі річки, в її затоці чи западині навпроти **Аккермана**. Його перетинає струмок, від якого селище і дістало свою назву. Як розповідають, воно було більше за Аккерман, але зруйноване російськими військами під час минулої війни і не відновлене...». 1791 **Ф.П. де Волан** дав таку характеристику: «Місце розташування Аджидера вочевидь було дуже привабливим... Руїни мають близько трьох з половиною верст у периметрі... Молдовани, які мешкають у **Калаглеї** за 5 верст звідси, згадують Аджидер як земний рай і особливо хвалять вино, яке тут робили, вважають його найкращим в усій Молдові та Бесарабії. Аджидер був найбільшим містом цієї провінції після Очакова і мав значний ринок вивезення пшениці й худоби (переважно баранів) до Константинополя… Аджидер завжди слугував туркам за пункт висадки і зв'язку з Хаджибеєм». 1792 він лежав у руїнах, про що зазначив ген.-губ. **В.В.Каховський**. Після входження **Очаківської області** до Рос. імперії тут збудували **Аджидерську фортецю**, а містечко назвали Овідіополь (1795). Сардинський посол **де Турбіа** повідомив (1796), що він стоїть на тому самому місці, де колись був Аджидер (Agider).

АДЖИДЕРСЬКА (Овідіопольска) фортеця – укріплення на лівому березі **Дністр. лиману**, навпроти **Аккермана**. Після указу Катерини II про приєднання **Очаківської обл. Ф.П. де Волан** склав проект і кошторис фортеці. У березні-липні 1792 імператриця підписала два укази щодо спорудження тут укріплень. 20 вересня катеринослав. ген.-губ. **В.В.Каховський** скерував сюди 160 вояків для земляних робіт. Будівництвом, проваджуваним «вахтовим методом» (солдати різних полків ішли на зміну один одному), керував інжен. офіцер **Є.Х.Ферстер**. 21.10.1795 адмірал **Й.М. де Рібас** підняв над фортецею імператорський штандарт, хоч роботи ще тривали. На планах 1790-х видно, що вона сходила до берега трьома терасами (*карта 13а, 18, 23*). Горішня площею 12,3 дес. разом з гласисом мала в плані форму прямокутника з двома кутовими бастіонами. Всередині – одноповерхові казарми, арсенал, гауптвахта, будинок офіцерів та майдан. 1796 барон **де Турбіа**, оглянувши три артбатареї, призначені для захисту хлібних магазинів, іронічно зауважив: «Усе це називають фортецею, але по суті – це ніщо». Протягом 1803-1805 у фортеці містилися німці, що прибули на поселення до кол. **Лібентальського округу**. У 1835 в ній були: будинок коменданта, кухня, челядня, флігель, казарми, гауптвахта, порохові склади та піч для випалу цегли. 1848 фортецю виставили на торги і її придбав одес. купець Олександр Доменіко за 3001 руб. Укріпленням, на які витрачено 190 тис. руб., не судилося прямого використання. Боєздатність фортеці оцінили подорожні. Так, **О.Мармон** у

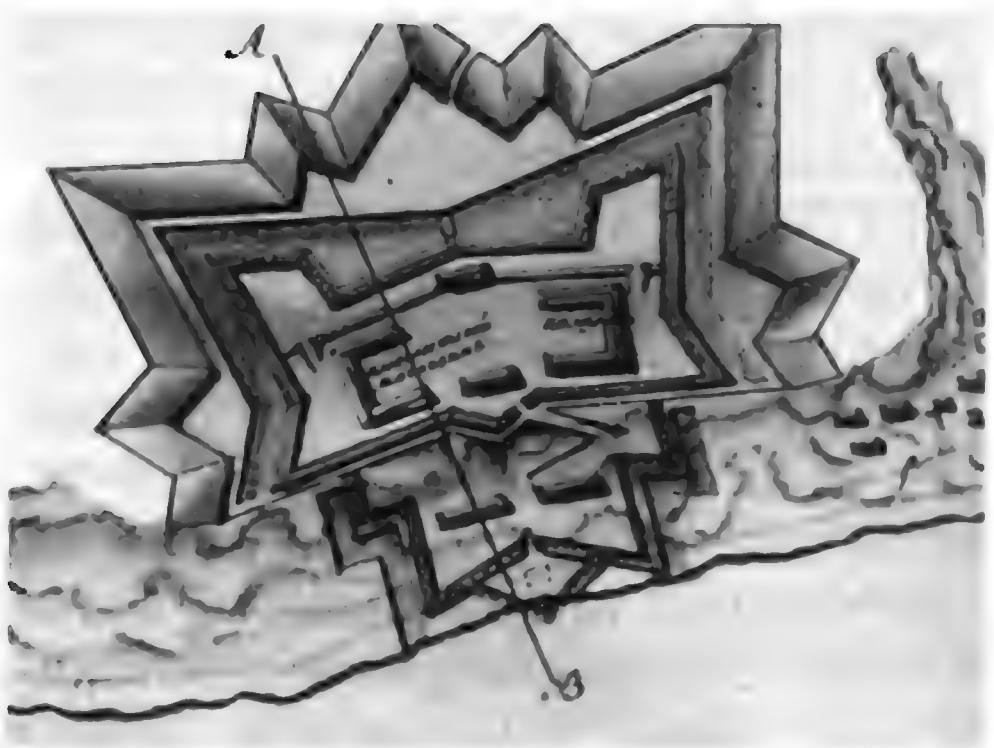

Аджидерська фортеця. План 1796 р.

1830-х зазначив: «на лівому березі Дністра, за дві тисячі туазів [близько 2 км] від річки, є друга [земляна] фортеця, старовинна російська… Вона без мурів і без води в ровах. Її могли зруйнувати, нічого не втративши…». **М.Надєждін** 1839 назвав її «картковою хаткою».

АЗАРОВ Ілля Ілліч (1902-1979) – віце-адмірал ВМФ. Розпочав службу 1924. В червні 1941-го – дивіз. комісар. В роки ВВВ – член Військ. Ради ЧФ. Учасник **оборони Одеси** і Севастополя. З 1943 – заст. нач. Політупр. ВМФ. Учасник **Дністр. десантної операції**. По війні служив у ВМФ і МО СРСР. Автор мемуарів, що містять також опис подій на території **Овід. р-ну** (Азаров И.И. Осажденная Одесса. – М., 1962).

АКАРЖА – станція Одес. залізниці на лінії Одеса-Ізмаїл. Розташована за 2 км від **Великодолинського** і за 27 км від Одеси (*карти 31, 32б*). Щодня з Одеси-Головної до **Білгорода-Дністровського** та назад через Акаржу проходять приміські електрички. Почала діяти з 1916, після прокладання колії від Одеси до **Цареградського гирла Дністр. лиману** (розпочалось 1913; див. також **Дністровська мостова переправа**). Під час **голоду 1921-1923 років** на станції роздавали продовольчі пайки.

АКАРЖА (Гакержія, Гакержа, Окержа, Акержія) – поселення на берегах **р.Акаржі**. Виникло 1799 як слобода **В.Потоцького**, на дачі, орендованій у **Г.Гагенмейстера** (*карти 9-9а, 15-16, 18*). Того року біля поштової стан. Акаржа перших поселян бачив **П.О.Сумароков**. Фіксує їх і метрична книга **Овід. соборної Св. Миколая церкви** (1801). З 1804 село Акаржа ввійшло до земель німецької кол. **Гроссліберталь**. Згідно з рескриптом Олександра I від 25.05.1804 на ім'я **Е.О. де Рішельє**, попередні мешканці із «слободи Гакержії» мали перебратися в інші місця.

АКАРЖАНКА (**Акаржа**, з тюрк. «та, що тече») – степова річка басейну **Чорного моря**, впадає у **Сухий лиман**. 1791 **Ф.П. де Волан** зазначив: «Лощиною Акарчі тече швидкоплинна річка, води якої можуть рухати декілька млинів». Довжина 49,4 км, площа водозбору 190,3 км^2 (з них орні землі – 58,5%), норма стоку 1,2 млн.м^3. У басейні річки на території Біляївського й Овід. р-нів є 7 ставків і водоймище (площа 130,4 га, об'єм 2,344 млн^3). Вода належить до сульфатного класу натрієвої групи (II типу). На берегах річки розміщені населені пункти р-ну – **Ленінталь** і **Великодолинське**.

АККЕРМАН (тур. Ak Kirman, Kerman – Біла фортеця) – назва сучасного **Білгорода-Дністровського** в період турецького панування. А ще давніша назва фортеці – **Четатя-Албе**. Її здобули 1484 війська султана Баязида II, а перейменували 1488-го. Разом з Ізмаїлом, Бендерами й Очаковим вона стала одним з форпостів Осман. імперії в Північному Причорномор'ї. Цей значний порт і купецький центр, у тім числі для торгівлі ясирем, входив до Сілістрійського **санджака**, з 1538 – сам був центром Аккерманського (інколи Бендерського) санджака, а з 1593 став центром **еялета** Езі (Озу або **Очаків**). Описав фортецю **Евлія Челебі** в середині XVII ст. У XVI-XVII ст. запорозькі і донські козаки не раз ходили сюди походами. Найвідоміші з них: П. Лянцкоронського (1516) й І. Покотила (1517, 1541, 1547); Ю. Язловецького і Б. Ружинського (1577);

інших 1582-1583 і 1594. Побували тут отамани Г. Лобода і С. Наливайко (1595), кошовий Запорізької Січі І. Сірко (1659, 1664, 1671 і 1673). Брали фортецю в облогу під час морських походів козаків (1602), війська І. Сулими (1606, 1609-1610, 1621). 1683 містечко пограбували козаки С. Куницького, а потім під Аккерман не раз ходив переяславський полк. С. Палій (1684, 1686, 1691, 1693). Двічі, під час рос.-тур. воєн XVIII ст., фортецю брали штурмом російські війська: бригадира І.О. Інгельстрома (1770); донські козаки М.І. Платова разом з флотилією **Чорноморського козацького війська** (1789). В обох випадках за мирними договорами (Кючук-Кайнарджійським 10.07.1774 і Яським 29.12.1791) її повернули туркам. 1806 Аккерман захопили військові частини **Е.О. Рішельє**. За Бухарестською мирною угодою (1812) він увійшов до складу Рос. імперії. З 1918 по 1940 перебував у складі Румунії (під давньою назвою Четатя-Албе). Перейменований 09.08.1944 на Білгород-Дністровський. З історією Аккермана пов'язані імена декабристів М.Ф. Орлова, О.П. Юшневського, І.І. Пущина, В.Ф. Раєвського. Тут перебували відомі письменники і поети: В.І. Даль, О.С. Пушкін (1821), **А. Міцкевич** (1825), М.Горький (1891). Двічі в Аккермані побувала Л. Українка, а також засновники українського театру М.Л. Кропивницький, М.П. Старицький і брати Тобілевичі (І. Карпенко-Карий, М. Садовський і П. Саксаганський).

АКСЕЛЬРУД Вадим Вікторович (нар. 29.03.1939, Одеса) – вчитель. Трудову діяльність розпочав 1963 лаборантом Одес. СШ № 54, навчаючись на фіз.-мат. ф-ті Одес. пед. ін-ту ім.Ушинського (закінчив 1965). З 1964 – вчитель фізики Ярівської СШ Тарутин. р-ну Одес. обл., згодом – Затоцької (Каролінo-Бугазької) школи-інтернату Овід. р-ну. З 1987 працює в **Каролінo-Бугазькій ЗОШ**. Талановитий педагог і вихователь. Велику увагу приділяє методиці викладання фізики, опублікував низку статей у журналі «Фізика та астрономія в школі». Написав збірку «Фізика у віршах, картинках та мудринках», склав «Збірник задач з фізики для розв'язування методом «мозкової атаки». З його ініціативи в школі обладнано обсерваторію, діє астрономічний гурток. Очолює районну школу передового досвіду вчителів фізики. Його вихованці ставали призерами конкурсів юних науковців Малої академії наук різного рівня. Технічні моделі, створені під керівництвом учителя, діставали призи на виставках дитячої творчості. Має кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» і звання «Вчитель-методист». Нагородж. знаком «Відмінник освіти України», численними грамотами.

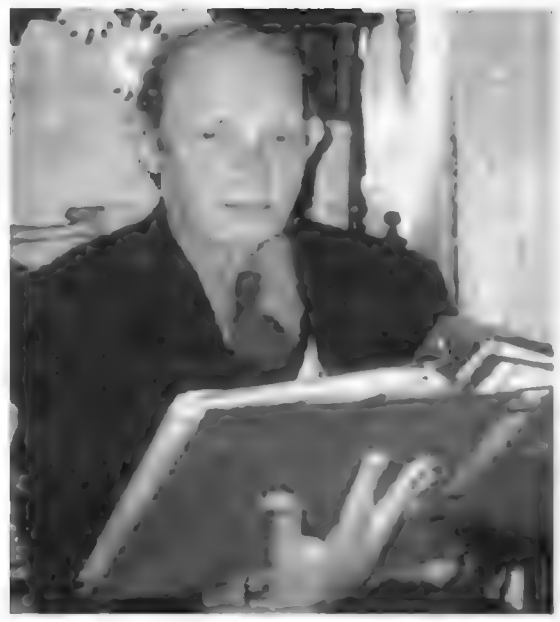

«АКСЕНТІЙ» – фермерське господарство. Засноване 1991 на землях Молодіжн. сільради. Спеціалізується на вирощуванні і зберіганні овочів. Прак-

П.М. Аксентій

тикує європейські технології землеробства, крапельне, спринклерне та барабанно-катушкове зрошення. Має 12 одиниць техніки, 2 овочесховища по 1500 т. Торгов. марка «Павло». Дир. П.М. Аксентій («Людина року Овідіопольщини 2005 року» в номінації «Підприємець року»), агроном Н.В. Аксентій, маркетинг І.П. Ніколаєва, бухг. Т.В. Аксентій, технопарк І.П. Аксентій, меліорація В.В. Ніколаєв.

АЛЕКСЄЄВА (Дуброво) Анна Олексіївна (1856 – у 1930-х) – народниця. Донька губ. секретаря і народного вчителя, народилася в багатодітній сім'ї (9 дітей) на хуторі поблизу Одеси (нині **Червоний хутір**), що належав брату її матері – К.О. Самойлову (див. **Одеські заміські хутори**). У 1870-х познайомилася з народником **Ф.М. Юрковським**. За революційну пропаганду в 1873-1877 притягувалася до «процесу 193-х». За недостатністю доказів звільнена. Мешкала у Києві, звідки 1878 повернулась до Одеси. Учасник організації підкопу під Херсонське казначейство (1879). Залишила спогади про дитинство в с. **Татарка**, де її батько певного часу вчителював, та про Ф.М. Юрковського (з яким була одружена). Автор книжки «Мученики идеи. Воспоминания Анны Алексеевой-Дуброво (Одесса, 1926).

АНДРЄЄВ Микола Анатолійович (нар. 14.08.1953, Миколаївка-І Овід. р-ну) – спортсмен, організатор спорту. Закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1978).

Працював учителем фізвиховання в **Овід. школі №1** і тренером з футболу в **ДЮСШ №1**, директором і гол. тренером ФК **«Дністер»** (1985-1998), директором **ДЮСШ № 2** (1989-1998). Консультант Овід. райради (2000-2001), нач. відділу з фізичного виховання **Овід. РДА** (з 2002). Триразовий чемпіон Одес. області з футболу і кращий нападник (1978, 1980). Дворазовий чемпіон України з міні-футболу серед ветеранів. Триразовий чемпіон України з футболу серед ветеранів.

АНДРІЯЩЕНКО Ілля Михайлович (1911, Кобиляки Полтав. губ. – 1980, Овідіополь) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1937).

Працював стар. інженером-землевпорядником у Гайвороні Кіровогр. обл. (1937-1941). Учасник ВВВ. Після поранення (1944) демобілізувався в званні стар. лейт. і повернувся до Гайворона. З 1952 обіймав посади: директор Овід. МТС, голова виконкому Овід. райради (1960-1962), нач. виробн. упр. в Ананьєві (1962-1963), заст. нач. виробн. упр. Біляїв. р-ну (1963-1965), директор **Овід. ПТАУ** (1965-1973). Нагороджений орденом Вітчизняної війни

II ст-ня, Трудового Червоного прапора, медалями «За оборону Одеси», «За оборону Севастополя» та ін. (разом 13), а також грамотами.

АНДРУСЕНКО Валентин Григорович (нар. 20.04.1942, Затишшя Фрунзів. р-ну Одес. обл.) – організатор виробництва. Закінчив Кишинів. с.-г. ін-т (1970), Одес. ун-т марксизму-ленінізму (1974) і ВПШ при ЦК КПУ (1983). Трудову діяльність розпочав слюсарем Фрунзівського райоб'єднання «Сільгосптехніка» (1959-1962). Після служби в РА та навчання працював гол. інженером, заст. керівника Роздільнянської (1970-1975), а потім керівн. Овідіоп. «Сільгосптехніки» (1975-1977), був секр. Овід. РК КПУ (1977-1983), гол. виконкому Овід. райради (1983-1884). Згодом обіймав посади: заст. керівн. **Овід. «Сільгосптехніки»**, дир. Овід. «Райсільгоспенерго», нач. інспекції Держтехнагляду (1984-1990), заст. гол. виконкому Овід. райради (1990-1992), перший заст. гол. **Овід. РДА** (1992-2001). Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1981), медалями, грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2004).

АНТОНОВА Катерина Тимофіївна (нар. 25.10.1928, Градівка Мостівського р-ну Микол. обл.) – передовик виробництва. Весь трудовий шлях пройшов у **к-пііім. Лібк-нехта**: на підсобних роботах (1944-1948), свинаркою (1948-1954), доярkою (1954-1964), завідуючою МТФ (1964-1992). Має звання Героя Соц. Праці (1966), нагородж. орденами Леніна (1966 і 1982), Жовтневої революції (1976), Трудового Червоного прапора (1958, 1971), золотими (1958, 1974, 1977) та срібними (1957, 1966, 1969) медалями ВДНГ СРСР, знаками «Переможець соц. змагання» і «Ударник IX п'ятирічки» (1975) та почесними грамотами.

АПАНАСЕНКО (Марчук) Валентина Борисівна (нар. 10.04.1960, Біляївка) – юрист. Закінчила Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1988), Одес. ун-т ім. Мечникова (2000). Працювала вихователем у дитячих закладах Одеси (1981-1987). Трудову діяльність в **Овід. р-ні** розпочала з посади інспектора комісії у справах неповнолітніх Овід. райвиконкому (1987-1989). Згодом очолила відділ РАЦС (1989-1990). Добре впорядкувала архівний фонд. 1990 відділ дістав нове приміщення, з кабінетами для спеціалістів та залом для урочистих подій, став під її керівництвом одним з кращих в Одес. обл. Працювала нач. новоствореного район. упр. юстиції (1999-2004), дістала призначення на посаду заст. нач. Гол. упр. юстиції в Одес. обл. (з липня 2004). Нагородж. подякою і відзнакою Міністра юстиції України, Гол. упр. юстиції в Одес. обл., почесними грамотами Одес. облради та Одес. ОДА.

АРГАТЮК Сергій Степанович – (нар.17.10.1961, Шляхова Бершад. р-ну Вінниц. обл.) – вчитель, історик, член Нац. спілки краєзнавців України. Після закінчення школи (1978)

працював у місцевому к-пі, навчався і працював у Львові і Вінниці. Закінчив Вінниц. пед. ін-т ім.Островського (1991). З 1989 вчитель історії і правознавства **Прилиманської ЗОШ**. Має звання «вчитель-методист». Створив тут історико-краєзнавчий музей (2002-2004), досліджує історію краю. Автор книжок з історії Одещини й **Овід. р-ну**: «Татарка-Прилиманське» (Одеса, 2006); «Авангард: Товариство з обмеженою відповідальністю та селище» (Одеса, 2008); співавтор монографій «Край Овідія: Археологія та історія Овідіопольського району» (Одеса, 2005), «Минувшина багряних степів» (Одеса, 2007), «Голодний хліб: голод 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 років в контексті історії репресій: Овідіопольський район» (Одеса, 2008) та ін.

АРГАТЮК Тетяна Григорівна (нар.27.05.1967, Надлиманське) – вчитель, майстер з бісероплетіння Національної спілки майстрів народного мистецтва. Навчалась у **Надлиманській школі** (1974-1984). Закінчила Вінницький пед. ін-т ім.Островського (1988). Відтоді – історик **Прилиманської ЗОШ**. Вільний час присвячує народній вишивці і виробам з бісеру. Дипломант районних, обл. і Всеукраїнських конкурсів. Як педагог має кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» та звання «Керівник гуртка-методист». Вироби їх вихованців здобували призи на виставках і конкурсах дитячої творчості й декоративно-прикладного мистецтва різних рівнів.

АРІСТОВ (Арестов) Михайло Костянтинович (1803 – ?) – декабрист. Син овідіопольського купця, вчився в Одес. грецькому училищі, потім у гімназії. З 1820 допомагав батькові, займався торгівлею, служив секретарем у конторах одеських маклерів і нотаріусів. У серпні 1824 виїхав зі своїм товаришем В.І.Сухачовим до Грузії, працював у канцелярії виконавчої експедиції. Заарештований у Тифлісі 03.04.1826 у справі В.Сухачова, підозрюваного у зв'язках з декабристами. Був відправлений до Таганрога. За браком доказів звільнений, а через рік знятий з нагляду.

АРКАДЬЄВА Наталя Павлівна (нар. 1912, Акбулак Оренбур. губ.) – вчитель. Закінчила Одес. пед.ін-тім. Ушинського, Одес. с.-г. ін-т (1935). Працювала стар. землевпорядником у м.Гайвороні Кіровогр. обл. З 1952 в Овідіополі: стар. інженер-землевпорядник (1952-1963), викладач математики **Овід. школи №1** (1963-1983). Нагороджено почесними грамотами.

АРКУША (Тітомир) Надія Кирилівна (15.04.1921, Овідіополь – 16.12.2009, там само) – медик. Закінчила Вознесенську школу фельдшерів (1939). Працювала в Овід. лікарні. З

червня 1941 – у лавах РСЧА. Учасниця **оборони Одеси** і Севастополя, битви під Сталінградом. Двічі поранена, демобілізована 1944. Працювала в **Овід. ЦРЛ** стар. медсестрою, операційною сестрою, акушеркою (1944-1995). Нагороджена орденом Червоної зірки, медалями. **Почесний громадянин Овідіополя** (1967).

АРНАУТИ – 1. Назва албанців болгарською та іншими мовами (у турків – «arnavut»). 2. Особливий рід військ в Осман. та певною мірою у Рос. імперіях, за складом поліетнічний (в Росії переважали греки). Арнаутські (грецькі) підрозділи формувалися в Північному Причорномор'ї переважно з вихідців Молдавії і Валахії (греків-фанаріотів), які з'явилися тут у ході та після **рос.-тур. війни 1768-1774**. У Середземному морі тоді на кораблі російської ескадри, що діяла проти турків, потрапили тисячі добровольців – греків, албанців, сербів, болгарів та ін. По війні цих «арнаутів», за наказом Катерини II, оселили із сім'ями у Керчі та Єнікале (Крим), сформували з них Грецький (згодом Балаклавський) піхотний б-н (проіснував до 1859). Після **рос.-тур. війни 1787-1791** у **Хаджибеї** оселилося 300 греків із флотилії Л.Д. Каціоні (1752-1804). Із них створили Грецький дивізіон (1794-1797) пізніше Одес. піхотний б-н (1803-1819). Дві вулиці Одеси (Мала і Велика Арнаутські) названі за місцем мешкання «арнаутів» наприкінці XVIII – перш. пол. XIX ст. Вони також заселили с.**Арнаутівка (Олександрівка)**. Брали активну участь у рос.-тур. війні 1806-1812.

Арнаути. 1837 р.

АРНАУТІВКА (Арнаутка, Арнаутське) – назва села **Олександрівки** у XIX ст. Виникло як поселення **арнаутів**, що перейшли на службу Рос. імп. у ході рос.-тур. воєн другої пол. XVIII ст. 1797 імп. Павло I Одес. грецький дивізіон скасував. Коли імператором став Олександр I, греки звернулися до нього з проханням повернути їм землю, «пожалувану» Катериною II. Імператор наказав виділити грекам «достатню кількість землі» під Одесою. 22.10.1803 з'явився указ про «створення Одес. грецького піхотного батальйону» з наданням йому **дачі П. Вуковича**. Землю мали роздати (у дес.): рядовим по 60, унтер-офіцерам – 80, прапорщикам – 120, поручику – 160, капітану – 200, майору – 300. На 1805 греки поставили на дачі 22 будинки, спорудили багато землянок. У січні 1807 б-н вирушив на Дунай для участі в рос.-тур. війні 1806-1812. У її ході капітан А. Дуро нагледів землю між **Сухим лиманом** і **р.Барабой** (10 тис. дес.) і розмежував її на ділянки. Найбільшу отримав **А. Буга.** На 1815 – 6020 дес. відвели 45 офіцерам, 4580 дес. – 66 унтер-офіцерам та рядовим, 86 не одержали нічого. Зі 110 наділів оброблюваних хазяями було 28, інші пішли в оренду. 1814 в Олександрівці постала **Олександрівська Успіння Божої Матері церква**. 13.12.1819 б-н розформували, частину вояків переселили в Крим і ввели до Балаклав.

б-ну. Для тих, хто залишився, 1821 майор Г. Патеракі нагледів 10394 дес. землі, придатної до землеробства. Їх розподілили на 117 ділянок. Без землі залишилися 29 осіб, і він просив ще 3937 дес. Переділи землі (межування) в Арнаутівці були в 1821, 1824, 1828, 1836, 1839 і 1840 роках (*карти 23, 25б*). На 1882 у 243 дворах мешкало 672 чол. і 628 жін., з них 1280 православні (греки й українці), 2 німці-протестанти, 8 євреїв.

Теохаріді Т.Ю. Грецька військова колонізація на півдні України наприкінці XVIII та початку XIX ст.// Вісник Одеської комісії краєзнавства при Українській Акад ії наук, Ч. 4-5. – Одеса, 1930; *Сапожников И.В., Белоусова Л.Г.* Греки под Одессой: Очерки истории пос.Александровка с древнейших времен до начала XX века. – Одесса-Ильичевск, 1999.

АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ. Перші їх описи з Херсонської губ., в тому числі на території Одес. повіту (і суч. **Овід. р-ну**), є в працях П.В. Беккера, О.С. Уварова, **В.І. Гошкевича**, **В.М. Ястребова,** О.О.Кочубинського та ін. Детальна інформація у статтях **Велика Акаржа**, **Миколаївське поселення і некрополь**, **Ніконій**, **Овідія гробниця** і **Олександрівський курган,** а також у тих, що присвячені окремим населеним пунктам.

Беккер П. Берег Понта Эвксинского от Истра до Берегов Борисфена в отношении к древним его колониям // ЗООИД. – 1853 – Т. 3; *Уваров А.С.* Исследования о древностях Южной России и берегов Черного моря. – Вып. II. – С.Пб., 1856; *Ястребов В.* Опыт топографического обозрения древностей Херсонской губернии // ЗООИД. – 1894. – Т. XVII; *Гошкевич В.И.* Клады и древности Херсонской губернии. Кн. 1. – Херсон, 1903; *Кочубинский А.А.* Поездка на Нижний Днестр // ЗООИД. – 1901. – Т. 23.

АРХІЄПИСКОПОВА ДАЧА – заміська резиденція архієпископа Херсон. і Тавр. **Інокентія** (Борисова). Лежала в межах Одес. градоначальства (суч. територія **Авангарду** –

Архієпископова дача. Др. пол XIX ст.

Сучасний стан будівлі колишньої резиденції архієпископа. 2008 рік

карта 24). Ділянку, під плантації дерев для Одеси, виділено указом імп. Миколи I. Будовано дачу протягом 1847–1852 (див. **Одеські заміські хутори**). Архієпископ особисто керував роботами, на яких, крім найманих робітників, використовували «єпитимців» – церковнослужителів, що завинили перед церквою. Один з них (архімандрит Діонісій) став настоятелем збудованої тут каплиці Сімох священомучеників Херсонських. На ділянці насаджено парк, насипано пагорби з назвами «Чадир-даг», «П'ятигір'я», «Семигір'я», створено штучну печеру-грот, де розмістилася каплиця. Під час **громадянської війни** все розграбовано, але не все зруйновано. У частині будівель мешкають авангардівці. Дача на обліку як пам'ятка культури XIX ст. місцевого значення.

АФАНАСЬЄВ Олександр Степанович (1817, Іскорці Лубен. повіту Полтав. губ. – 06.09.1875, Санкт-Петербург) – поет, белетрист, перекладач і етнограф, псевдонім «Афанасьєв-Чужбинський». Закінчив гімназію вищих наук ім. князя

О.А.Безбородька (1835), після став юнкером Білгород. уланського пол-ку, а 1843 вийшов у відставку в чині поручика. Під час служби за псевдонімом «Чужбинський» надрукував у «Современнике» вірш «Кільце» (1838). 1843 зазнайомився з Т.Г. Шевченком («Воспоминания о Т.Г. Шевченко», 1861). Потім друкувався у відомих журналах, а з 1847 став редактором неофіційної частини «Воронезьких губернських відомостей» при канцелярії губ-ра. За рік – членом-кореспондентом спеціальної комісії з кіннозаводства. Після відставки (1849) побував на півдні Рос. імперії (Поволжжя, Кавказ). У більшості своїх творів змальовував побут українців і видавав цією ж таки мовою. До 1855 відносять вихід «Короткої російської історії для простолюдинів», складеної «дядьком Афанасієм». Став відомим після 1856, коли його за сприяння вел. князя К.М. Романова і морського відомства разом з іншими літераторами відряджено вивчати життя і традиції приморських мешканців Півдня Російської імперії. Низка його статей увійшла до книжки «Поїздка до Південної Росії». В її другій частині мовиться про **Овіді-ополь**: *Афанасьев-Чужбинский А.С.* Поездка в южную Россию – 1863. – Ч. 1: Очерки Днепра. – С.Пб.: Тип. Мор. м-ва, 1861; Ч. 2: Очерки Днестра. – С.Пб., 1863.

АХМАТОВА (Горенко) Анна Андріївна (23.06.1889, Вел.Фонтан – 05.03.1966, Домодєдово Моск. обл.) – поетеса, письменниця, літературознавець. Народилася в сім'ї морс. інженера, кап. 2 рангу Андрія

Антоновича й Інни Еразмівни Горенків в Одесі. За рік батьки перебралися до Царського Села (під Петербургом). Навчалась у Маріїнській гімназії. 1905, після розлучення батьків, жила з матір'ю в Євпаторії. Навчалась у випускному класі Київської-Фундукліївської гімназії (1906-1907), на юридичному відділі Київ. вищих жіночих курсів (1908-1910). Перші вірші написала в 11 років, перші надруковані з'явились 1911. Оскільки батько заборонив ставити під ними прізвище Горенко, поетеса взяла прізвище прабабки П.Ф. Ахматової. 25.04.1910 обвінчалася з М.С. Гумільовим (1886-1921). Визнана класиком ще в 1920-х, зазнала утисків з боку ЦК ВКП(б). 1946 її виключено зі Спілки письменників (відновлено 1951 завдяки О.О. Фадєєву). Чоловіка розстріляли 1921, син Лев Гумільов (1912-1992) понад 10 років пробув у таборах. Отримала в Італії премію «Етна таорміна» (1964). З її іменем пов'язана історія нашого краю. Троє літ перебувала у **Люстдорфі** (1904, 1906, 1909). Протягом останнього року доглядала хвору матір. Приїздив сюди і М. Гумільов. Дача, на якій перебувала поетеса останній раз, тепер є корпусом №6 будинку відпочинку «Зелений мис».

Б

БАГАТИРІВКА (Богатирівка) – селище у межах Бараб. сільради (*карта 32б*). Розташоване на південь від **с.Барабой**, на правому березі однойменної річки, поруч із залізничн. **стан. Барабой**. Має дві вулиці. На 2001 площа 31,4 га; населення – 348 осіб (231 чол. і 117 жін.). Виникло у 1913-1915 під час будівництва залізниці Одеса–Аккерман з гілкою на Овідіополь. На 1923 тут мешкало 66 будівельників та залізничників.

БАЗЕЛЯН Олександр Лаврентійович (нар. 01.01.1958, Кісниця Крижопіл. р-ну Вінниц. обл.)–громадський діяч. Трудовий шлях почав учнем Уман. СПТУ № 1 (1976); служив у РА (1976-1978). Закінчив Уман. пед. ін-т (1984). Працював учителем у **Великодол. школі № 1** (1984-1986), методистом-інстр. Овід. райвідділу освіти (1986-1990). Заступник голови Великодолинської селищної ради (1990-2002). З 2002-2010 – голова селради. Під його керівництвом набував стабільності розвиток селища. Основним напрямком його роботи стало створення умов для підприємництва. Це дало змогу зосередити кошти на будівництві доріг, ремонті й реконструкції водопровідних, каналізаційних мереж та зовнішнього освітлення. Відкрито дві приватні нотаріальні контори, два відділки банків, мережу аптечних кіосків, магазинів та об'єктів громадського харчування. До комунальної власності взято соціальні об'єкти: два дитячих садки, ФАП, БК, лікарню, кілька житлових будинків тощо. Реалізація спільних проектів з райрадою та **Овід. РДА** дала змогу за 8 місяців спорудити відділок міліції (2008), розгорнути ремонт приміщень закладів освіти. Триває розширення лікарні на 30 ліжкомісць і буд-во поліклініки на 100 відвідин. Укладено договір між Великодол. селрадою і ґміною Субкове (Польща). Нагородж. грамотою Міністерства освіти України (1985), знаком «Відмінник народної освіти» (1989), відзнаками Одес. облради (2005, 2008), грамотами.

БАЛАН Ганна Костянтинівна (нар. 31.10.1950, Велика Михайлівка Одес. обл.) – викладач, громадський діяч. Закінчила геол.-геогр. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1973), ВПШ при ЦК КПУ (1983). Вчителька **Овід. СШ № 1** (1973-1975). Працювала зав. відділом шкільної молоді, першим секр. Овід. РК ЛКСМУ (1975-1981). Тогочасна комсомольська організація р-ну нагородж. перехідн. Червоними пра-

порами ЦК ВЛКСМ та ЦК ЛКСМУ, вимпелами і грамотами ЦК ВЛКСМ. Була секр. Овід. РК КПУ (1983-1988). Перебралась до Одеси, де працювала зав. відділом Примор. РК КПУ (1988-1991). Була членом бюро Одес. ОК ЛКСМУ, членом бюро Овід. РК КПУ. Делегат XXIII з'їзду ЛКСМУ, протягом 10 років була депутатом Овід. райради. Працювала стар. викладачем кафедри гідроекології і водних досліджень Одес. еколог. ун-ту, виконувала обов'язки заст. декана ф-ту по роботі з іноземними студентами і заст. декана ф-ту довузівської підготовки (з 1991). Підготувала 3 навч. посібники, більш як 30 метод. вказівок з «Геофізики», «Геології з основами геоморфології», «Топографії з основами картографії», опублікувала понад 10 статей. Нагороджена медаллю «За трудову відзнаку» (1977), грамотами ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМУ та знаком ЦК ВЛКСМ «За активну працю».

БАРАБОЙ – станція Одес. залізниці на лінії Одеса – **Білгород-Дністровський**. За 30 км від Одеси, в межах земель **с.Барабой** (*карти 31, 32б*). Відкрита 1916.

БАРАБОЙ – річка басейну Чорного моря. Протікає територією Роздільнянського, Біляївського й **Овід. р-нів** Одес. обл. Вздовж неї розташовані села Овід. р-ну (із півночі на південь): **Петродолинське, Йосипівка, Мар'янівка, Новоградківка, Доброолександрівка, Барабой, Дальник** та **Грибівка**. Мандрівник **Мартин Броневський** у 1578-1579 назвав місцевість, якою тече річка, «Берибонією» і «Лікастемом» – «вовчим гирлом». За часів подорожі **Евлії Челебі** 1656 на берегах річки існувала ногайська стоянка **«Бурі-Муюн»** на шляху між **Отариком** і **Хаджибеем**. **Ф.П. де Волан** 1791 зафіксував за 8 верст од гирла Барабою козацьке поселення Перебойна (див. **Барабой, хутір**). За описом 1871 – неглибока річка, що брала початок вище кол. Ельзас (Щербанка Розд. р-ну) Тираспольського повіту. Протікала неглибокою, а біля витоків доволі широкою балкою; влітку пересихала, але весною наповнювалася водою і ускладнювала переїзди. У XIX ст. річку перетинали **сухопутні шляхи сполучення**, що і нині проходять із **Одеси** до **Овідіополя,** Маяків і Тирасполя. Найбільші паводки зафіксовані: 1831 і в ніч на 02.02.1845, коли вода сягнула 2 м заввишки і затопила німецькі кол. Лібентальського округу.

БАРАБОЙ – село. Центр Бараб. сільради (підпорядк. сел.Багатирівка). Розташоване в центр. частині Овід. р-ну на берегах **р. Барабой**. Відстань до райцентру – 8 км. Площа 316 га. Населення – 1760 осіб. Площа госп. території – 1778 га. Загальна площа земель сільради – 1927,2 га. На заході межує з Овід. селищною, на півночі – з Великодолинською селищною та Доброолександрівською сільською радами, на сході – з Молодіжненською, а на півдні – з Дальницькою сільрадами. Утворилося село в середині XIX ст. з хуторів Арнаутської дачі. 1920 тут була комуна «Барабой» (35 сімей, 100 осіб) і трудова школа. На кінець 1920-х виник к-п «Червоний степ», що об'єднав кілька **ТСОЗів**. До ВВВ село ділилося на три частини: Барабой I (по обидва боки річки і шосе Овідіополь–Одеса), Барабой II

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(десятирічна), з 1991 – одинадцятирічна, з 2001 – загальноосвітня I-III ступенів. При школі діє історико-краєзнавчий музей (1980). На 2010 було 168 учнів, 25 вчителів, серед яких 20 мали звання «Старш. вчитель» і 3 – Н.П. Варбанець, Л.А. Шаровара і Н.П. Мурашко (дир. школи з 2006) – «вчитель-методист». Працюють 22 кабінети (в т.ч. комп'ютерний клас), налагоджена виховна і спортивна робота. Директори: А.П. Березовський (1947-1975), Г.В. Зінченко (1976-1978), **В.М. Окуневич** (1978-1995), Н.М. Синько (1995-2006).

БАРАБОЙСЬКИЙ ПСИХОНЕВРОЛОГІЧНИЙ БУДИНОК-ІНТЕРНАТ – стаціонарна медико-соціальна установа, призначена для постійного проживання громадян з психічними захворюваннями, які потребують побутового і медичного догляду. Підпорядкований головному управлінню праці та соціальної політики Одес. ОДА, управлінню обласної ради з майнових відносин. Заклад створили в 1930-х роках на місці хуторів Арнаутських (Барабой III, у 1950-1960-х називався Барабой II) для проживання пристарілих та інвалідів, а в 1973 реорганізували в сучасну установу. В будинку-інтернаті проживає 146 інвалідів-психохроніків (їх обслуговує 121 працівник). Підсобне господарство має 120 га землі, де вирощують зернові та овочеві культури, свиноферму і ферму ВРХ. Директори закладу: П.Л. Токарєв (1946-1948), з 1972 – В.С. Лісовський, В.А. Завертяєв, П.Т. Пастух, Л.В. Удалов, М.І. Глущенко, В.Ю. Свєтлик, **Г.Т. Чала** (з 1997).

БАРАБОЙСЬКІ (Арнаутські) хутори. Виникли переважно в другій пол. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой** (*карти 25в, 26, 27, 29а*). На 1892 рік найбільші з них: *Кір'язі* (одне госп-во, 6 чоловіків і 5 жінок); *Іващенка* – 34 дес. землі (3 госп-ва міщан – 13 чол. і 9 жін., і 2 десятинників: 9 чол. і 6 жін.); *Дмитрищука* – 32 дес. (4 госп-ва: 12 чол. і 11 жін., у тім числі десятинників 3: 10 чол. і 10 жінок); *Куцоров-Савельєва* (2 госп-ва десятинників: 5 чол. і 7 жін); *Грохольського* (3 госп-ва: 5 чол. і 7 жін.); *Вальсамакі* – 12 дес. (2 госп-ва: 4 чол. і 4 жін.). 1906 року кількість хуторів зросла: *І.І.Вальсамакі* – 30 дес.; *Фотакі* (3 госп-ва: 2 чол. і 7 жінок); *Степанова* – 17 дес. (1 госп-во: 2 чол. і жін.); *Статі-Мускаті* – 38,5 дес. (сільської громади 27 дес.; 3 госп-ва: 5 чол. і 7 жін.); *Ф.М. Мускаті* (28 дес.); *Рофстіанова* – 35 дес. (3 госп-ва: 5 чол. і 6 жін.); *Петрова* – 22 дес. (3 госп-ва: 13 чол. і 8 жін.); *Моста* (біля Грослібенталя; 1 госп-во: 3 чол. і 4 жін.); ***Кундерта*** – 160 дес. (1 госп-во: 3 чол. і 2 жін.) та ін.

БАРИНОВА Ізіда Феофанівна (01.02.1931, Овідіополь – 08.03.2010, там само) – краєзнавець, культосвітній працівник. Закінчила Харків. ін-т культури (1967). Працювала зав. дитячою бібліотекою, викладачем естетичного виховання **Овід. ПТАУ**. Ініціатор створення **Овід. районного історико-краєзнавчого музею**, очолювала його чверть століття (1980-2005). Особливу увагу приділяла ВВВ, провадила пошукові експедиції, листувалася з учасниками визволення краю, організовувала зустрічі з ветеранами, записувала спогади про війну тощо. Сформувала основні

фонди музею. Нагородж. грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2001).

БЕЙТЕЛЬСПАХЕР Хрістіан Готлібов (13.11.1864, Нейбург – 29.11.1929, Гернштадт Німеччина) – архітектор. Навчався у **Грослібентал. центр. училищі** (1876-1881), німецькому реальному училищі св.Павла (1881-1885, Одеса). Після навчання повернувся до своїх батьків, а потім пішов добровольцем до рос. армії (1885-1886). Працював домашнім вчителем у сім'ї нейбурзького пастора, цікавився механікою і вивчав іноземні мови. У квітні 1887 виїхав до Дрездена (Німеччина), вчився на механічному відділі Королів. Саксонського політехнікуму; з 1888 – на будівельному факультеті, а за рік склав попередній екзамен за фахом «архітектура». Паралельно (з 1890) відвідував Королів. Саксонську вищу технічну школу, де опанував теорію будівельних конструкцій і буд-ва промислових під-в. Здобувши 27.10.1891 диплом архітектора, працював у магістратах Магдебурга (1891-1892) і Дрездена (1892-1896). Повернувшись до Росії, підтвердив диплом архітектора в Санкт-Петербургу і за місце свого перебування обрав Одесу (1898-1914). За його проектами перебудовано і споруджено кілька кірх у кол. Одес. і Тирасп. повітів (**Олександергільф**, 1898; **Нейбург**, 1903) та ін. Для Одеси спроектував кілька житлових будинків, приміщень для громадських і промислових закладів. Серед них: Стурдзівська богадільня сердобольних сестер (1901, Базарна, 2), дім А.Є. Гагаріна (1902-1903, Катеринінська, 2), ресторан У. Сігала в Аркадії (до 1910), майстерні і ворота корково-лінолеумного заводу «Вікандер і Ларсон» («Більшовик» на Пересипу, Балтська дорога, 42), контора Російського Чорноморського канатного заводу (1913, Водопровідна, 16) тощо. На початку Першої світової війни Х. Бейстельпахер знову виїхав до Німеччини, де спроектував кілька будівель у Саксонії, Тюрингії й Австрії.

БЕЗСМЕРТНІ АККЕРМАНСЬКІ МІЩАНИ – поняття, що з'явилося у XIX ст. і характеризувало частину втікачів Бесарабії, які скуповували паспорти померлих міщан до скасування кріпосного права (1861). Член Одеського товариства історії та старожитностей О. Кочубинський повідомив, що на час перепису населення (1858), декому з них минуло по сто і більше років. І нерідко син виявлявся набагато старшим за «паспортного» батька, а власники відомих поліцейських посвідок на проживання ніколи не вмирали. Усі себе називали гайдамаками родом із Полтавщини, Уманьщини та Поділля. Чимало таких «аккерманських міщан», серед яких були і нащадки чорноморських та задунайських козаків, з'явилось в **Овідіополі, Роксоланах, Калаглеї.**

Кочубинский А.А. Тира (Тирас) – Белгород-Аккерман и его новая лапидная надпись 1454 года // ЗООИД. .– 1901 – Т. 23.

БЕЛОЦИЦЕНКО Микола Миколайович (09.05.1922, Овідіополь – 17.11.1999, там само) – військовий, кап. Трудовий шлях розпочав обліковцем **к-пу ім. Дзержинського** (1937-1940), трактористом **Овід. МТС** (1940-1941). У червні 1941 пішов на фронт: червоноармієць 53 запасн. стрілецького полку (Південн. фронт), курсант Могильов. піхотного уч-ща (1941-1942). Воював ком. рою і роти в піхоті (1942-1943), по-

тім у складі 101 танкової бригади і 26-ї мотострілецької Сиваш. бригади IV Укр. фронту (10.1943-07.1944). Війну закінчив на І Прибалт. фронті у складі тієї ж бригади. Демобілізувавшись працював нач. Овід. райвійськкомату (з 1947). Партійна робота: пропагандист, зав. сектором Овід. РК КПУ (1947-1950). Знову призваний на військову службу: заст. та ком. роти буд-го б-ну (1950-1962). На пенсію пішов з ОдВО (1963). Працював викладачем військових дисциплін **СПТУ-11** (1972-1975). Був депутатом Овід. селради, провадив військово-патріотичну роботу серед молоді. Нагороджений орденами Червоної зірки (1944), Вітчизняної війни (1985), медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною», «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», «Ветеран праці». Має відзнаку «Відмінник військового будівництва» (1956).

БЕМ Андрій Андрійович (1761 – ?) – нач. Овід. карантину і фортеці. Згадується 1804-1806 як чиновник 7-го класу. Під час карантину німецьких переселенців, які тимчасово перебували в Овід. фортеці, звинувачувався **Е.О. Рішельє** у недогляді і великій смертності серед колоністів.

«БЕРЕГ ОВІДІЯ» – міжнародний пленер, організований з ініціативи **В.В. Левчука** в рамках проекту «Арт-туризм» (Г.В. Лекарєва-Нікітіна і В.С. Потеряйко). Буває раз на рік (червень або вересень). Художники з різних країн протягом десяти днів пишуть свої полотна, провадять майстер-класи з учнями шкіл і залишають по дві роботи для галереї суч. мистецтва в Овідіополі (**Палац спорту**).

«БЕРЕГ ОВІДІЯ» – серія наукових і художніх книжок, присвячених історії та творчим здобуткам Наддністрянщини. Започаткував 2002 **В.В. Левчук**. Вийшло 7 назв: **А. Ройченко.** «Зорі зоряніли» та «Любов, розкраяна мечем»; **І.В. Сапожников** «Большая Аккаржа: хозяйство и культура позднего палеолита Степной Украины»; «Виноградний дощ». Збір. поезії літ. студії Овідіополя; «Край Овідія: археологія та історія Овідіопольського району» колективна монографія, **А. Шамова** «Я знаю край»; В.І. Островський, Г.Ф. Островська «А українською кажуть так…».

БЕРЕЖЕВСЬКИЙ Феодосій Андрійович

(03.02.1914, Очаків – 20.10.1996, Овідіополь) – працівник зв'язку. Закінчив Харків. ін-т зв'язку (1940). Службу в РСЧА розпочав у Дніпр. військ. флотилії радистом, старшиною на моніторі «Жемчужина» (1936-1940). Далі старшина другої бригади торпедних катерів ЧФ (1941-1943); старшина 75 арт-дивізіону (09.1943-07.1945) у штабі Північно-Західного морського обор. р-ну (07.1945-11.1945). По війні дістав призначення до Овідіополя на посаду нач. вузла радіозв'язку (1945-1954). За цей період були відновлені лінії електропередач, телефонно-телеграфний зв'язок, стали до ладу радіоточки. Потім працював інженером-електриком в Овід. МТС і **«Сільгосптехніці»** (1954-1974), в Овід. **«Міжколгоспдорбуді»** (1974-1982). Нагороджений медалями «За оборону Одеси» (1943), «За оборону Кавказу» (1945), «За відвагу» (1949), «За перемогу над Німеччиною» (1946), почесними грамотами.

БЕРЕЗЮК Павло Дмитрович (нар. 23.05.1932, Потуш Тиврів. р-н Вінниц. обл.) – господарник. Закінчивши Вінниц. ремісн. уч-ще

№1, працював токарем на військ. заводі № 45, служив у РА (1951-1954). У березні 1955 Вінниц. міськкком ЛКСМУ скерував його на освоєння цілинних земель. Працював у Кокчетав. обл. в р-пах «Ніжинський», «Перемога» (1955-1965), в останньому був гол. робіткому. Закінчивши школу керівних кадрів (Цілиноград) керував відділком дослідного госп-ва Північного ін-ту наукових досліджень тваринництва (1968-1971). Закінчив Алма-Атин. ін-т народ. госп-ва (1971), обраний гол. к-пу «Мир» (Бишкул. р-н, Північно-Казахстан. обл., 1971-1973). За рекомендацією лікарів перебрався до Овід. р-ну (1973). Працював агрономом, бригадиром к-пу **«Слава»** (1973-1977). Його обрали гол. **к-пу ім.Леніна** (1977-1983), який за три роки з боржника став прибутковим госп-вом. Нагородж. срібною медаллю ВДНГ СРСР (1975), медалями, грамотами.

БЕРКОВИЧ Марк Юхимович

(1903, Овіді-ополь – 28.02. 1982, Одеса) – історик. Закінчив Одес. ін-т народної освіти (1930). Канд. іст. н. (1939). Працював заст. дир. Одес. історичного архіву і завідувачем сектора агітації та пропаганди (1930-1940). В роки ВВВ читав лекції в Будинку Червоної армії у м.Комишині. Завідував кафедрою в Лені-набад. пед. інті (Таджикистан), доцент Кіровогр. пед. ін-ту (1945-1956). Викладав кілька курсів на кафедрах середніх віків та нової і новітньої історії Одес. ун-ту ім.Мечникова (1956-1979). Був членом Одес. археол. товариства. Діапазон наукових інтересів – від археології залізної доби та української медієвістики до питань теорії походження націй (становлення німецького народу, утворення народів та держав у східних слов'ян і таджиків). Автор майже 50 наукових праць, кількох посібників і програм для студентів. Німецькознавчі праці мали рецензії в провідних німецьких виданнях. Нагородж. медаллю «За доблесну працю в ВВВ» (1945).

Одеські історики. Енциклопедичне видання. Том I (початок XIX – середина XX ст.). – Одеса, 2009.

БЕЮЛЬ Володимир Якович (нар. 12.16.1923, Одеса) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с-г. інс-т (1950). Учасник ВВВ: воював с початку 1942 до закінчення війни (лейтенант). Нагородж. орденами Червоної Зірки, Б. Хмельницького II ступ., Вітчизняної Війни II ступ. (1944). Після демобілізації (1946) і навчання в інст. працював виноробом Роздільнянського винзаводоуправління (1950-1953), головним виноробом Кучурганського розсадника (1953-1954). З 1954 доля пов'язала з р-пом **«Перемога»**: гол. винороб (1954-1964), дир. Великодолинського виноконьячного заводу (1964-1966), дир. р-пу (1966-1984). На пенсії працював технологом вин-

заводу (1984-1990). З його ім'ям пов'язано перетворення р-пу на сучасне багатогалузеве підприємство (див. **«Перемога»**). Автор винаходу «Збереження сусла безперервним способом» (1955), наукових статей у журналі «Виноградарство і виноробство». Не раз був депутатом Великодолинської сел. ради. Нагордж. ювілейними медалями, почесними грамотами.

БЄЛЯЄВ Костянтин Миколайович (23.11.1934, стан. Акаржа – 20.02.2009, Москва) – виконавець пісень, поет і композитор жанру шансон і «блатних» куплетів. Батьки: Микола Захарович (загинув на фронті) і Надія Олександрівна (працювала в **р-пі Перемога**). З 1946 по 1953 навчався в Одес. школі-інтернаті (на Великому Фонтані – з викладанням низки предметів англійською мовою). Вступив до ін-ту військових перекладачів у Москві, де навчався три роки (1956 курс розформовано). Працював учителем поблизу Алма-Ати. Закінчив Москов. лінгвістичний ун-т ім.Тореза (1960), набув фаху перекладача і викладача англійської мови, працював у міжнародному відділі аеропорту Шереметьєво. Мешкав у гуртожитку, де вперше (1961) почав співати. За два роки перейшов до пед. ін-ту ім.Леніна на викладацьку роботу, створив жіночий студентський ансамбль; потім викладав у МГІМО, англійській спецшколі, Ін-ті іноземних мов, Академії зовнішньої торгівлі сталі і сплавів. У 1966-1967 познайомився з Юрієм Мироновим і Давидом Шендеровичем, які організовували записи і концерти бардів та виконавців шансону в Москві. 1983 заарештований і засуджений на 4 роки (за «незаконний промисел»), строк відбував у кол. Устюжне під Вологдою. Перед цим у процесі слідства побував у 4 тюрмах («Матроська тишина», «Бутирка», Краснопрєсн. пересильна і Вологодська). Звільнившись працював сторожем у школі-інтернаті для дітей-сиріт. Протягом 1988-1993 записував свої пісні на різних студіях. Автор понад 70 альбомів і концертів (близько 600 пісень): лірика, циганські романси, «одеські блатні». Першими були речі на вірші Є.О.Євтушенка «Куплеты о евреях», «Вот трамвай на рельсы встал», «Москвички» й І.Еренбурга та один куплет самого К.Бєляєва на єврейську тематику відомої пісні «В нашем доме поселился замечательный сосед». 1996 записався на професійній студії «Рок-Академія». Після цього вийшов перший офіційний сольний диск «Озорной привет из застойных лет» (1997).

БЄЛЯЄВ Павло Іванович (нар. 25.12.1921, Барабой Овід. р-ну) – господарник. Учасник ВВВ, призваний до РСЧА у 1939. Війну зустрів радистом 138 авіабази Прибалт. ВО (Віндава, Латвія). Брав участь у боях на Північно-Західному фронті, був важко поранений (1942). Після лікування став заст. нач. госпіталю № 1529 (1943-1949, Каган, Узбекистан). Демобілізувавшись, працював заст. дир. контори заготзерна в Перехрестовому Фрунзів. р-ну Одес. обл. (1950-1953),

дир. контори заготзерна в Овідіополі (1953-1955), інстр. Великодол. МТС (1955-1957) і Овід. РК КПУ (1957-1960). Нач. цеху і дир. Овід. харчокомбінату (1961-1969), та в системі райспоживспілки (1969-1983). Нагородж. орденом Вітчізняної війни, медалями, грамотами.

БИКОВ Олександр Васильович (нар. 13.06.1950, Невежкіно Белін. р-ну Пензен. обл.) – виробничник. Закінчив Пензен. політех. ін-т (1973, інженер-механік). Робота на заводі обчислю-вальних машин слюсарем-ремонтником, техніком та інженером-конструктором (1967-1973), служба в РА (1973-1974), робота у р-пі «Вишенний» Пензен. обл. (1974-1975). Переїхавши до Овід. р-ну, працював на **Великодолинському заводі ЗБК** (стар. інженер на підготовці виробництва, гол. механік, 1975-1979), на Іллічівському дослідному заводі технологічного обладнання (інженер-конструктор, старш. інженер-механік (1979-1981). З 1981 у ТОВ «Великодол. завод ЗБК»: гол. інженер, дир. (з 1988). Усю свою енергію та знання спрямовує на розвиток підприємства. Чимало зробив для його перепрофілювання, розширення номенклатури виробів, впровадження нових енергозберігаючих і прогресивних технологій. Був депутатом Овід. райради чотирьох скликань, очолював постійну комісію з питань будівництва, промисловості, комунального господарства, енергетики, транспорту і зв'язку (1989-2004). Нагородж. орденом За заслуги III ст-ня. (2004), знаком «Почесний енергетик України» (2001), грамотами Міністерства енергетики СРСР, Одес. ОДА, Одес. облради, **Овід. РДА** і райради.

БІГУН Анатолій Андрійович (нар. 25.04.1931, Шамраївка Полтав. обл.) – викладач, поет. Закінчив Красногор. с.-г. технікум (1953, Полтав. обл.). Почав працювати стар. механіком у Великоскелівській МТС Кіровогр. обл. Їздив на освоєння цілини до Казахстану, де працював інженером, голов. інженером зернорадгоспу, заст. директора уч-ща механізації с.-г. (1954-1962). Повернувшись в Україну, у Кривий Ріг, був викладачем автошколи, гол. інженером відділку «Сільгосптехніки» (1962-1964). В **Овідіополі** з 1964. Старш. майстер училища механізації; викладач автошколи. Перший голова район. товариства української мови, член правління Одес. міської організації «Просвіта», обл. ради Народного руху України. Автор 6 збірок віршів і поем: «Грані життя», «Моя Україна» та ін. Друкувався в альманахах «Вітрила» (Київ), «Дніпровські зорі» (Кременчук), «Нащадки Митуси» (Галич). На сторінках «**Наддністрянської правди**» побачили світ близько 400 його творів.

БІГУН Таїсія Андріївна (08.10.1932, Мар'янівка Великовисків. р-ну Кіровогр. обл. – 14.02.2010, Овідіополь) – агроном. Закінчила Знам'янський агролісомеліоративний тех-м (1952), Одес. с.-г. ін-т (1971). Працювала агрономом к-пу в Новоградів. р-ні Кіровогр. обл., а з 1954

за комсомольською путівкою поїхала на Цілину (1954-1963). Після переїзду до **Овідіополя** працювала в СПТУ № 88 викладачем спец. дисциплін (1963-1966), агрономом-інспектором (1966-1968), нач. Овід. насіннєвої інспекції (1968-2009). За цей час стали до ладу нове приміщення інспекції, сучасна лабораторія. У госп-вах р-ну введено насінницьку документацію, зросла якість насіннєвого матеріалу. На базі інспекції проваджено семінари, конференції, обмін досвідом представників областей України, а також з Росії, Білорусі, країн Прибалтики. Співавтор держстандарту (рос. ГОСТ) на ячмінь. Нагородж. почесними грамотами.

БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ – місто в Одес. області, адмін. центр р-ну. Розташоване на західному березі **Дністр. лиману** за 20 км від Чорного моря. Межує (через лиман) з **Овід. р-ном**. Населення 51 тис. осіб (2005), площа 31 км^2. Це найдавніше місто Одес. обл. Історичні й археологічні матеріали засвідчують існування тут давньогрецького поселення Тіра. Свідком середньовіччя є Аккерманська фортеця. Протягом свого існування мало назви: Білгород, **Монкастро**, **Четатя-Албе** і **Аккерман**.

БІЛИЙ Сава (р.н. невід. – 1795, Тамань) – полковник **Чорномор. козацького війська**, прем'єр-майор рос. армії. Учасник **російсько-турецької війни 1787-1791**, зокрема штурму Березанської фортеці (1788), битв із турками під Очаковим, Бендерами, Ізмаїлом. Командував козацькою флотилією, очолив морський загін чорноморців-переселенців (див. **Переселення козаків на Тамань**). Флотилія на чолі з С.Білим прибула до Тамані 25.08.1792. Це були перші переселенці Чорномор. війська, які ступили на кубанську землю. В подальшому мешкав у Тамані, хоч мав виділене йому під буд-во місце в Катеринодарі (суч. Краснодар).

БІЛЛІНГС Йосиф Йосифович (бл. 1758 – 1806) – навігатор-гідрограф, кап.-командор рос. флоту, мандрівник. Народився в Англії у сім'ї рибалки; моряком брав участь у третій навколосвітній подорожі Джеймса Кука (1776-1779). За протекції рос. дипломата, графа С.Р. Воронцова (1744-1832) прибув 1784 до Росії. Дістав чин кап.-лейтенанта, очолив «географо-астрономічну експедицію» для вивчення берегів Чукот-

ки (1785-1793). 1794 повернувся до Санкт-Петербурга. Його нагородили орденом Св.Володимира і призначили 1795 на ЧФ. Він командував різними вітрильниками й описав північні береги Чорного моря від Дністра до Кубані. 1797-1798 фрегат Й. Біллінгса базувався в Одесі, де складено «Карту від Адеси до витоків ріки Дністер» (1798). Це цінне джерело для вивчення історії краю. Позначено: **Овідіополь** з фортецею, хутори на **р.Барабой** і біля **Сухого лиману**, а також «**кордони**» вздовж берега Чорного моря.

БІЛОУСОВА Лілія Григорівна

(нар. 23.10.1957, Овідіополь) – історик-архівіст, канд. іст. н. (2008). Закінчила іст. (1979) і філол. (1987) ф-ти Одес. ун-ту ім. Мечникова. Працювати почала вчителем історії в с.Ставковому Березів. р-ну Одес. обл. (1979-1980), потім була молодш. наук. працівником Одес. історико-краєзнавчого музею (1980-1983). З 1985 – в Державному архіві Одес. обл. (ДАОО): архівіст 1 категорії (1985-1986), методист відділу (1986-1987), зав. відділом інформації і зовнішніх зв'язків (1987-2001). З 06.2001 заст. дир. ДАОО. Наукові інтереси: історія національних діаспор Півдня України (греки, німці-меноніти, євреї та ін.), історія Одеси і Північного Причорномор'я, проблеми археографії і джерелознавства. В ДАОО відає видавничою діяльністю та міжнародним співробітництвом. Керівник проектів та постійної роботи з Центром вивчення і розвитку грецької культури Причорномор'я (Греція, Салоніки), Центром Мозес Мендельсон (Німеччина, Потсдам), Одес. філією Грецького фонду культури, Бібліотекою ун-ту Північної Дакоти (США, Фарго), Асоціацією досліджень глюкстальських кол. (США, Каліфорнія, Редондо Біч), Вашингтонським музеєм Голокосту, Центром досліджень Менонітського братства (США, Каліфорнія, Фресно) тощо. Учасник і організатор 27 міжнародних конференцій. Брала участь як доповідач і куратор виставок документів у конференціях: «Внесок вихідців з о.Хіос у розвиток Одеси» (Греція, Пірей), «Конвенція 2004 року Американського історичного товариства німців з Росії» (США, Модесто і Бісмарк), «Українське козацтво у вітчизняній та загальноєвропейській історії» (Одеса), «Росія і Середземномор'я» (Греція, Афіни). Член топонімічної комісії виконкому Одес. міськради (з 2000), Консультативної ради Упр. охорони об'єктів культурної спадщини Одес. ОДА (з 2004), ред. колегії «Вісника Одеського краєзнавчого музею» (з 2005), ред. видання «Одеські архіви» (з 2007), гол. робочої групи при координаційній раді Одес. ОДА для підготовки тому «Національної Книги Пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Одеська область». За її ініціативи 2000 започатковано видання «Праці ДАОО» (вийшло 27 томів). Написала 5 монографій і понад 60 статей, опублікованих у вітчизняних і закордонних наукових виданнях. З 1992 провадила виявлення архівних джерел з історії голодоморів в Одес. обл. Як науковий ред. керувала творчою групою видання «Голодомори в Україні: Одеська область. 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947. Дослідження, спогади, документи» (Одеса, 2007), в якому опубліковані спогади свідків голодоморів, засекречені раніше документи, матеріали до «Мартиро-

лога жертв голодомору 1932-1933». Нагородж. орденом Кн.Ольги III ст-ня. (2008), грамотою Всеукраїнської спілки краєзнавців (1998), грамотами Держкомітету архівів України (1999) і Одес. ОДА (2002), відзнаками Одес. облради (2003) та Одес. ОДА (2007). Автор низки праць з історії Овідіополя та краю.

БІЛОЦИЦЕНКО (Зінченко) Євгенія Костянтинівна (нар. 08.03.1930, Овідіополь) – передовик виробництва. Закінчила перший клас Овід. школи. Зростала без батька в багатодітній сім'ї, підлітком наймитувала. Учасник трудового фронту. З 1944 працювала в польовій бригаді к-пу «І п'ятирічка» (**«Слава»** і **ім. Дзержинського**). Працювала й після виходу на пенсію (1985). Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1975), медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), бронзовою ВДНГ СРСР (1979), «Ветеран праці» (1985), ювілейними ВВВ, знаком «Ударник ком. праці» (1980), грамотами. Була на Дошці пошани **к-пу ім. Дзержинського**.

БІЛЯЇВКА (Любомила) – хутір, якого сьогодні нема (*карти 25в, 29а, 30б*). Лежав на правому березі **р.Барабой** (на південний-захід од **Грибівки**). Назву отримав від хутора козака Білого (найімовірніше прем'єр-майора Давида Білого). Є у відомості **Чорномор. козацького війська** за 1792 як «хутір при урочищі Барабой» (5 осіб). З початку XIX ст. до 1919 під назвою Любомила належав сім'ї **Мархоцьких-Інгістових**. У метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** 01.01.1807 зареєстрований Василь, народжений шляхтичами Флоринськими, що мешкали на дачі Мархоцького. У списку власників 1856 вказано, що хутір Біляївський (Любомила) мав 6 дворів, належав підполковниці Інгістовій Емілії. У 1857-1858 на х.Любомила зазначено 1 двір і 7 мешканців. На 1892 х.Біляївка (Любомила) Калагл. волості мав 360 дес. землі, в тому числі: 325 дес. орної, 25 дес. пасовища і 10 дес. присадибної. Мешкали тут десятинники-хлібороби (27 госпв, 86 чол. і 76 жінок), які мали 27 землянок, 26 сараїв, конюшню, 22 корівники, винний погріб і держали 49 коней, 8 лошат, 13 волів, 6 телят та 12 свиней. Усі землі навколо хутора, будівлі та майно Мархоцьких 01.12.1922 реквізувала радянська влада. Тут створили «Ферму №1» від Наркомзему. Того ж таки року 297 дес. (із 3000 дес. навколо хутора, якими донедавна володіли Юліан і Сігізмунд Сцибор-Мархоцькі, Тереза Сераковська і Марія Тізенгаузен; див. **Мархоцький А.К.**) разом з усім майном передали в оренду кооперативу (р-пу «Любомила») ОДПУ (нач. Т.Павлов, помічник М.Черняєв). За описом 16.04.1925, хутір складався з садиби (1 дес.), саду (1 дес.), виноградника (600 кв. сажнів), парку (6 дес. 1350 кв. саж.), городу (3 дес. 339 кв. саж.), орних земель (250 дес. 1315 кв. саж.), вигону (7 дес. 600 кв. саж.), чагарників (3 дес. 580 кв. саж.), а також споруджених протягом 1883-1915 будівель: житлових будинків (два з вежею, один з прибудовою, разом 21 кімната), конюшні, корівника, вівчарні, свинарника, курятника, виноробні, сараю, складу, кузні, цистерни і криниці в полі.

БІЛЯКОВ Ігор Володимирович

(нар. 16.08.1961, Одеса) – герпетолог, еколог. Закінчив Одес. ун-т ім. Мечникова (1983). Був завідувачем акватераріуму в Одес. зоопарку (1983-2007). Створив центр «Рептифауна» для популяризації екологічних знань. Голова Одес. відділку Національного екологічного центру України (з 2001). Понад 30 років вивчає земноводних і плазунів на півдні України. Автор понад 50 наукових статей з герпетології та охорони навколишнього середовища. Брав участь у створенні 11 науково-популярних фільмів і багатьох телевізійних сюжетів, присвячених охороні природи. Входить до складу авторського колективу Червоної Книги України (видання 2010 року). З 2004-го мешкає в **Овідіополі.**

БІЯЗІ – хутір. Заснований у степу (суч. територія **Молодіжного**) на дачі **Арнаутівки** після 1836. Належав Іванові Біязі (25 дес.), родина якого походила з острова Псара (Піхара) в Егейському морі. Із сер. XIX ст. землю орендували десятинники й німецькі кол. (**Грослібенталя** і **Клейнлібенталя**), а з 1888 – губ. секр. М. Барановський. Згідно з даними 1906, власниками землі були брати, дворяни Антін (75 дес.) та Іван (33 дес.) Біязі. На 1916 тут мешкало 14 осіб. Останній власник – Павло Іванович Біязі (на 1927 мав 73 роки). Хутір і майно родини Біязі реквізував Арнаутський волосний виконком 07.06.1920.

БОГДАНОВ Микола Васильович

(14.09.1903, Балашівка Опочен. р-ну Псков. обл. – 04.10.1943) – військовий, полковник. Навчався у 2 Ленінград. арт. школі (1925-1929), служив у Дніпропетровську. Закінчив курси вдосконалення командного складу (1937); одним із перших серед командирів РСЧА був нагороджений орденом «Знак Пошани». У 1938 обраний депутатом ВР СРСР. Як ком. 265 арт. полку відзначився під час **оборони Одеси** (біля Великого Дальника і **Татарка**), потім Севастополя. Полк Богданова одним із перших став гвардійським. Учасник боїв на Кавказі. 08.10.1942 дістав звання Героя Радянського Союзу. На початку 1943 М. Богданов ком. арт. дивізією на Брянському фронті. Загинув у бою за Брянськ.

БОГОВИК Леонтій Никифорович

(02.07.1931, Овідіополь – 26.01.2007, там само) – передовик виробництва. Все життя працював трактористом у к-пах «І п'ятирічка», **«Слава», ім. Дзержинського**, ЗАТ «Україна» (1948-1996). Не раз виходив переможцем соц. змагання. Був депутатом Овід. райради і селищної ради. Нагороджений орденами «Знак пошани» (1973), Трудового Червоного прапора (1973), медаллю ВДНГ СРСР (1956), знаками ударника п'ятирічки, почесними грамотами.

БОЙКО Ніна Зіновіївна (нар. 30.08.1937, Сморшки Ізяслав. р-ну Хмельн. обл.) – телятниця с.-г. **підва ім. Трофимова** (з 1955). Має 53 роки трудового стажу. Ударник XI п'ятирічки (1983). Нагородж. медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), «Ветеран праці» (1975), ВДНГ СРСР. Почесний житель Молодіжного (2008).

БОЛГАРКА (Болгарські) – хутір, якого сьогодні нема. Заснований у першій пол. XIX ст. на лівому березі **річки Дальник**. До 1920-х входив у межі Одес. градоначальства (села **Татарка**). Лежав край дороги Овідіополь–Одеса поміж суч. сіл **Приморське** і **Нова Долина** (*карти 31, 32в, 35*). На 1835 тут зазначені власники: греки Іоан Родеус та Антоніо Мано (Манго), молдованин Павло Трандафіло, міщани Данило Письменов і Дмитро Тарасов і єврей Циллі. 1843 року **Юзеф Крашевський** описав місцеві поливні городи (див. **Іригація**). На 1901 власники: Г. і Т. Лолопул (181 дес.), Г. Сілла (три ділянки 29 дес.), С. Сілла (19 дес.), А. Лещинський (85 дес.), Т. Манго (11 дес.), К. Феодорі (дві ділянки 12 дес.), П. Георгієв (26 дес.), Ф. Лисов (53 дес.). Під час **оборони Одеси** (вересень-жовтень 1941) в районі хутора проходили важкі оборонні бої. Проіснував до середини 1950-х.

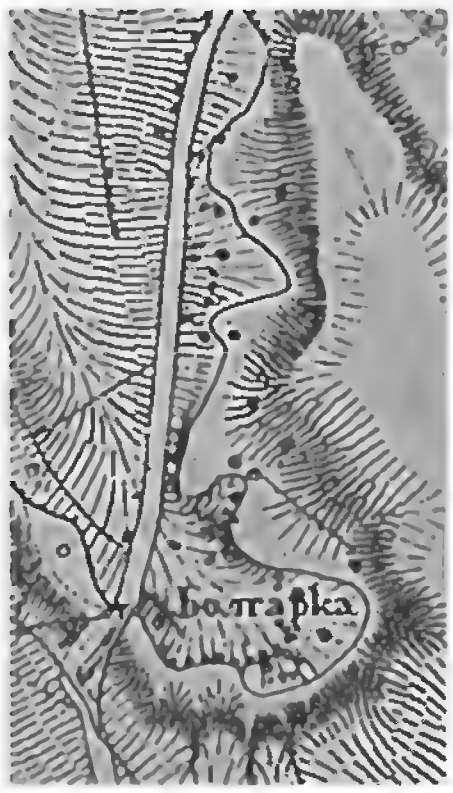

БОЛЬШАКОВА СПРАВА. Сфабрикована органами НКВС справа групи рибалок артілі «Червона стрілка» **х. Іллічівка** (**Бугове**). Заведена після того, як 1937 на пленумі ЦК КП(б)У звинуватили в належності до «буржуазно-націоналістичної антирадянської організації» колишніх «боротьбистів»: члена Політбюро ЦК КП(б)У і канд. в члени ВКП(б) П.П. Любченка (1897-1937) та члена Політбюро ЦК КП(б)У, академіка АН УРСР В.П. Затонського (1888-1938). Перший 30.08.1937 загинув за нез'ясованих обставин, другий застрелився. У справі проходив гол. виконкомому КП(б)У Одес. округу Ф.Я. Голуб, якимось чином пов'язаний з бухгалтером Я.С. Большаковим. За сценарієм НКВС, «буржуазно-контрреволюційна група» виникла після зустрічі Большакова з членом правління Рибакоопспілки М.І. Глушком 16.09.1929. У справі проходило 15 мешканців Іллічівки: І.А. Апреленко (названий сином куркуля); брати Олексій і Михайло Іващенки (середняки); С.Є. Магдич (середняк); М.А. Буга (куркуль; див. **Буга**); Д.П. Бобошко (син куркуля); П.Я. Бобошко (розкуркулений); М.К. Кравченко (заможний рибалка); А.А. Калібабчук (куркуль); С.К. Онацький (заможний середняк); І.Г. Гордієвський (середняк); М.А. Безсонов (розкуркулений); Ф.Г. Змирін (син заможного середняка); Д.У. Вайліс (середняк); С.І. Іващенко (середняк); М.С. Сиков (середняк). Крім них, у справі фігурував зав. переробним рибним пунктом на Бугазі В.Ф. Шершенецький, якого М.І. Глушко нібито «завербував» в Овідіополі ще 1930-го, а за рік доручив вести «контрреволюційну» роботу в **Овідіополі**, **Роксоланах** і **Каролінo-Бугазі**. «Трійка» УНКВС Одес. обл. постановою від 06 і 10 05.1938 прире-

кла Я.С. Большакова, Д.П. Бобошка, С.К.Онацького, І.А. Апреленка, О.М. Іващенка і М.М. Іващенка до розстрілу за участь у «контрреволюційно-українсько-націоналістичній організації». Для більшості з них цей вирок замінили на заслання та концтабори. Реабілітовані «за браком складу злочину» 29.08.1961.

БОНДАРЕНКО Володимир Семенович(нар. 01.10.1937, Іванівка Одес. обл.) – педагог, тренер, публіцист. Після школи (однокласниками були народний артист України М. Огренич і журналіст Б. Дерев'янко), служив у РА (1956-1959). Трудову діяльність розпочав гол. Іванів. райспорткомітету (1959-1964). Закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1965), після чого був учителем фізкультури Роздільн. школи №3 (1964-1966) та **Овід. школи №1** (1966-2001). Поставив собі за мету створити в **Овідіополі** один з центрів гандболу в Україні. 1967 виступив ініціатором та організатором спортивної школи на громадських засадах (відділи футболу і гандболу), під його керівництвом споруджено найкращий в області гандбольний комплекс. Школу тренера Бондаренка пройшло понад 1000 осіб, серед яких **Т. Кочергіна (Макарець), С. Пасічник, С. Городецька** (майстри міжнарод. класу), ще близько 50 чол. стали призерами змагань, а 9 – гравцями професійних команд. Дістав звання заслуженого тренера України (1977). Учнями й однодумцями його були **В. Дуков, М. Швиденко, С. Дим-**

ченко, О. Зінченко, К.Підлубний, І. Даниленко та ін. Провадив турніри на приз Олімп. чемпіонки Т. Макарець (1980, 1983, 1885, 1988, 1990, 1993, 1999), в яких брали участь гандбольні команди з 60 міст колишнього СРСР. Започаткував музей спортивного руху. Б. Дерев'янко писав: «Володя Бондаренко – фанат у прямому і найкращому значенні цього слова...». Друкував у газеті **«Наддністрянська правда»** статті про кращих людей р-ну, розвідки з його історії. Нагороджений почесними грамотами спорткомітету і федерації гандболу СРСР. Лауреат конкурсу «Люди діла» газети «Вечерняя Одесса» (2008). Відмінник народної освіти (1974). **Почесний громадянин Овідіополя** (2007).

БОПЛАН Гійом Левассер де (1595, Руан – 1685) – військ. інженер і картограф. Походив з Нормандії. Служив під командою маршала д'Анкра; з 1616 обіймав посаду коменданта фортеці Пон-д'арш (Нормандія). З 1624 перебував в Індії і на о.Мадагаскар. Король Сігізмунд III запросив його до Польщі. Перебував у ній з початку 30-х років XVI ст. до 1648, в тому числі й на території сучасної України. Брав участь у поході С.Конецпольського на козацьких ватажків Павлюка (Павло Бута) і Остряниці. Керував будівництвом фортець і замків: Підгорецького, Бара, Бродів, Кременчука, Ново-

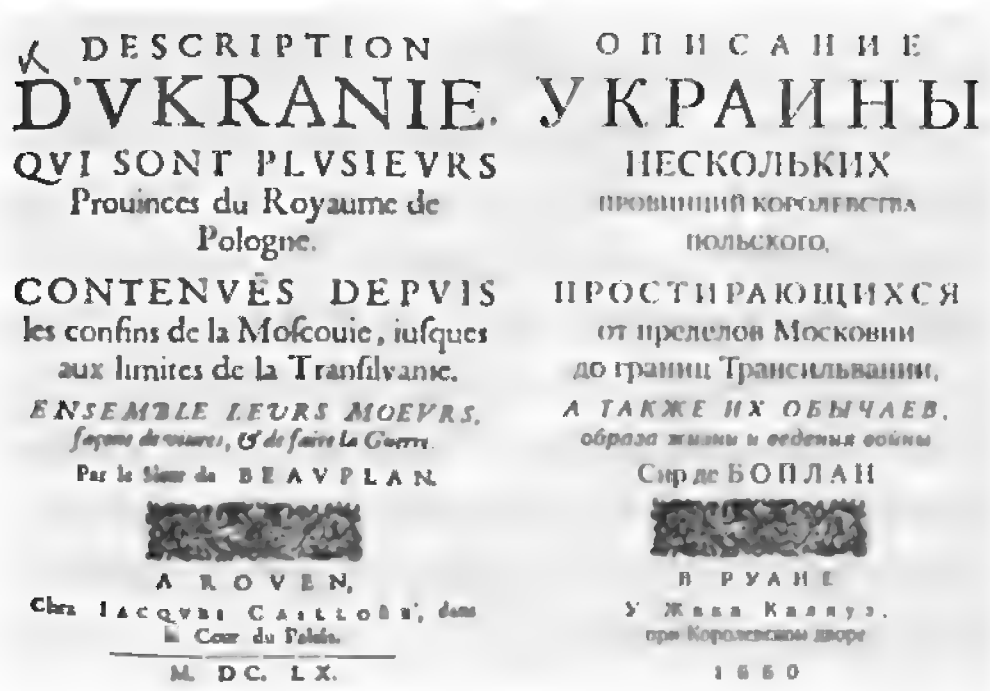
DESCRIPTION
D'VKRANIE.
QVI SONT PLVSIEVRS
Prouinces du Royaume de
Pologne.
CONTENVÉS DEPVIS
les confins de la Moſcouie, iuſques
aux limites de la Tranſilvanie.
ENSEMBLE LEVRS MOEVRS,
A ROVEN,
Chez IACQVES CAILLOVÉ, dans
la Cour du Palais.
M. DC. LX.

ОПИСАНИЕ
УКРАИНЫ
НЕСКОЛЬКИХ
провинций королевства
польского,
ПРОСТИРАЮЩИХСЯ
от пределов Московии
до границ Трансильвании,
А ТАКЖЕ ИХ ОБЫЧАЕВ,
образа жизни и ведения войны
Сир де БОПЛАН
В РУАНЕ
У Жака Кайоу,
при Королевском дворе
1660

го Конецполя, а 1634-35 – Кодака на Дніпрі (1639 відбудував після козацького руйнування). Склав «Опис України» («Description d'Ukranie») і кілька карт. Перший варіант карти України 1639 «Tabula Geographica Ukrainska» («Українська географ. карта») увійшов до атласу Ф.Геткана. На ній відбито географічні назви 275 населених пунктів, 80 річок, 4 островів, 13 порогів тощо. Перше видання «Генеральної *карти* України» – «Delineatio Generalis Camporum Desertorum vulgo Ukraina» («Загальний план Диких полів, простіше України») побачило світ у Данцігу 1648. На карті позначено 1239 об'єктів, у тому числі 993 населених пункти і 153 назви річок (*карта 3*). З об'єктів краю позначена долина **р.Барабой** – «Karagarze», на місці Одеси – поселення «Koczubi» (Качибей), а на правому боці **Дністр. лиману** – «Billogrod abo Akirman» (**Білгород** або **Аккерман**).

БОРОВИКОВ Георгій Андрійович (1881, Маріуполь – 1958, Одеса) – вчений, агроном-виноградар. Закінчив 1907 фіз.-мат. ф-т Новорос. ун-ту. Брав участь в експедиц. дослідженнях флори Північного Заангар'я (1909-1910), працював у Празькому (Чехія, 1913-1914), Новорос. ун-тах (1916), в Одес. с.-г. ін-ті (1919-1958). Обіймав посади: зав. кафедрою анатомії і фізіології рослин (1930-1958), декана ф-ту виноградарства (1923-1937) та ін. Професор (1924), док. біол. наук (1936). З 1928, не залишаючи роботи в ін-ті, був дир. Центр. виноробної станції (**ННЦ «ІВіВ ім.Таїрова»**), де першим у світі дослідив афінітет прищепно-підщепних комбінацій. Основні напрямки досліджень: технологічні способи щеплення винограду, освоєння пісків Нижнього Подніпров'я під виноград. Опубл. близько 80 наук. робіт, в тому числі три монографії, серед них відома «Анатомия и физиология прививки у виноградной лозы» (1935).

БРЕДОВСЬКИЙ ПОХІД – перехід військ Білої Армії і втікачів з Одеси до Польщі. Коли Червона Армія наблизилася до Одеси, наказом ком. військами Новор. обл. ген.-лейт. М.М. Шилінга від 24.01.1920 всі частини, що перебували на Правобережній Україні, крім гарнізону Одеси (полковник **О.А. Стессель**), підпорядковано ген.-лейт. М.Е. Бредову (нач. штабу – ген.-майор Б.О. Штейфон). Значна їх частина полишила Одесу морським шляхом. Інша, відступила до румунського кордону на Дністрі. Одесу не пощастило втримати і частинам Укр. Галиційської армії ген. В.М. Сокири-Яхонтова, які 6 лютого взяли місто під свій контроль. Наступного дня, під тиском частин Червоної Армії, українські з'єднання також відійшли до Дністра. Основні сили об'єднаної групи М. Бредова зосередилися коло Тирасполя (Київська група військ), Маяків (2 корпус ген.-лейт. М.М. Промтова, група ген. М.В. Склярова і загін полковника Салікова) та Овідіополя (група полк. О.А.Стесселя, що прикривала відхід з Одеси; див. **Овідіопольський загін**). Разом 12-15 тис. військових і 5-7 тис. біженців. Спочатку планувалось перейти через **Дністер** до Бесарабії, з'єднатися в Тульчі, звідки перебратися до Криму. Внаслідок відмови Румунії пропустити російські війська, група ген. М. Бредова в ніч на 30.01.1920 почала рух трьома пара-

лельними кол. на північ уздовж річки Дністер. Через 14 днів важкого походу вийшла 12.02.1920 до Нової Ушиці, де зустрілася з польськими частинами. Деякий час займала окрему ділянку фронту, діючи проти Червоної армії, а наприкінці лютого поляки її відправили до таборів військовополонених. У серпні 1920 більшу частину групи звільнили і скерували на з'єднання з армією П.М. Врангеля до Криму. Для учасників походу (з 30 січня по 12 лютого 1920) ввели (25.02.1922) спец. знак: білий хрест «За поход отряда генерала Бредова» на рос. національній стрічці з опущеним донизу срібним мечем, по обидві сторони якого цифри «19» і «20» і написом на звороті «Верные долгу» слов'янської в'яззю. Події походу відбито у мемуарах Б.А. Штейфона «Бредовський похід».

БРІТНЕР Франц (др. пол. XVIII – 1840-ві) – перший окружний староста (шульц і обер-шульц) кол. Великий Лібенталь (**Грослібенталь**) і **Лібенталь. округа**. Прибув з Німеччини 1803. Облаштовував кол. За зловживання «кормовими» (щоденним грошовим утриманням) **Е.О. де Рішельє** його звільнив 1805, але через рік поновив на посаді. З наказу герцога Рішельє Брітнер насадив у кол.«лісок» (із шовковиці, верби й тополі площею 8 дес.). Розводив і продавав овець-мериносів, скуповував і перепродував вовну (див. **Вівчарство**), мав власну вівчарню в Грослібенталі. Для розширення промислу брав позики у своїх односельців і не квапився повертати. Останні роки діяльності пов'язані з торгівлею в Одесі. 1836 придбав будинок в одеського купця 3 гільдії М. Сахновського. Подальша доля мало відома, мав сина.

БРОНЕВСЬКИЙ Мартин (помер на поч. XVII ст.) – письменник і дипломат. Народився у Семиградді, провів юність при дворі польського короля Сігізмунда-Августа; потім служив при Стефані Баторії, який призначив його підчашим перемишльським і старостою медицьким, а під час війни з московським царем Іваном IV (Грозним) відрядив до кримського хана Мухамед-Гірея (1578). В Криму посланець пробув 9 місяців і склав опис півдня України, доповнивши його подробицями після другого перебування у ставці хана. Вперше надрукований 1595 в Кельні під назвою «Tartariae descriptio», потім не раз виходив різними мовами. 1630 в Лейдені (Голандія) вийшла книжка під назвою «Росія від Московії до Татарії». В розділі «Частина Нижньої Молдавії чи Валахії, що раніше називалася Бесарабією» М. Броневський згадав про **Овідове озеро** (Дністр. лиман), переправу через нього, а також про **р.Барабой**.

Видання М. Броневського (1630)

Описание Крыма (Tartariae Descriptio) М.Броневского. – ЗООИД. – 1867. – Том VI.

БРОНЕПОТЯГ «ЗА РОДІНУ!» – броньований залізничний потяг, використовувався серед інших трьох під час **оборони Одеси**. Складався з бронепаровоза, кількох броневагонів

Будівництво бронепотягу в Одесі

з гарматним і кулеметним озброєнням та платформ прикриття. Збудований у серпні 1941 на заводі ім.Січневого повстання, в майстернях стан. Одеса-Товарна й Одеса-Сортувальна (майстер Г.Г. Колягін). Команда складалася зі 150 моряків (ком. – лейт. М.Р. Чечельницький, старш. машиніст М.Я. Богатов). Базувався на стан.Застава-II. Діяв на ділянці від Застави-I до **Сухого лиману**, підтримуючи 2 КД полковника П.Г. Новикова в районі **Татарки**. Коли колони румун загрожували 1 батареї кап. М.К. Куколєва (див. **Люстдорфська батарея**), бронепотяг відбив наступ, але й сам зазнав значних пошкоджень. Після ремонту команда бронепотяга відбивала атаки румунських військ, обстрілюючи їхні позиції (05.10.1941) біля **х. Болгарка**. В останні дні оборони прикривав відхід 2 КД. Після цього його підірвано в районі стан. Застава-II.

БУГА Андрій – майор Грецького піхотного б-ну. Учасник трьох російсько-турецьких воєн; розпочав службу 1773 на Середземному морі у флотилії графа О.Орлова. 1800-го значився серед дійсних членів Одес. магістрату, а 1807 служив волонтером козацького полку; учасник 19 кампаній. Був освіченою людиною, крім рідної грецької, знав італійську, молдавську, албанську і російську мови. Вийшов у відставку в чині підполк. 1808 одержав «при урочищі Барабой» 285 дес. землі. Спорудив два будинки, дві криниці і заклав сад. 1821 його наділ збільшився до 328 дес., став найзначнішим серед ділянок **Арнаутської дачі**. Збудував **Олександрівську Успіння Божої Матері церкву**. Був одружений з Анною (з 1801), дочкою полковника Мануйла Попандопулова. По його смерті хутір перейшов братові. З нащадків відомий М.А. Буга (див. **Большакова справа** і **Бугове**).

Сапожников И.В., Белоусова Л.Г. Греки под Одессой: Очерки истории пос.Александровка с древнейших времен до начала XX века. – Одесса-Ильичевск, 1999.

БУГАЗ – хутір на лівому березі Дністр. лиману і Чорного моря. Виник не пізніше 1770-х, коли позначений на кількох картах як «Бозгаз» пізніше «Буаз» (*карти 4-4а, 6, 8, 9-9а, 25в та ін.*). Після **російсько-турецької війни 1787-1791** тут було 10-12 криниць і решткки оброблених полів, виноградників і садків. **Ф.П. де Волан** застав на хуторі дві сім'ї козаків **Чорноморського війська**. Із 1793 Бугаз увійшов до дачі **А.М. Грибовського**. 1803 її викупив **І. Сцибор-Мархоцький** і передав у спадок дочці Емілії (**Інгістова Емілія**), одруженій з

Бугаз. 1791 р.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

правому березі Дністра коло **Білгорода** (в трьох селах – від Бендер до Аккермана) і лише кілька сотень перебували на своїх рибних ділянках при Тилигулі й Березані. Нова Задунайська Січ постала 1787 року.

БУДИНОК ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ – районний позашкільний заклад. 1968 у пристосованому приміщенні відкрито районний Будинок піонерів (кімната площею 15 кв.м), де працювали гуртки технічного моделювання, радіотехнічний та ін., і два педагоги (В.І. Жабко, А.В. Бойко – перший директор). З 1971 заклад очолює **Т.А. Іванченко.** Розширюється робота гуртків за інтересами, проходять «ярмарки солідарності», туристські зльоти і збори піонерських організацій. 1978 Будинок піонерів перебазувався до клубу колишнього к-пу **«Слава»**. Міняв статус і назви – Будинок творчості дітей та юнацтва (з 1992), Будинок дитячої та юнацької творчості (з 2010). Він має два відділи (художньо-естетичний і туристсько-краєзнавчий), об'єднує 78 гуртків (975 дітей) на базі 17 шкіл району. Відкрито народознавчий музей (1996); де майже 400 експонатів. За два останні роки тут проведено 300 екскурсій (загалом 4000 відвідин). Багатопрофільний позашкільний заклад надає сьогодні дітям і юнацтву позашкільну освіту, розвиває їхні інтелектуальні й творчі здібності, є центром навчально-виховної та організаційно-масової роботи з учнями та педагогами району. Щороку учасниками заходів є близько 3000 дітей. Тільки протягом 2008-2009 вихованці вибороли 64 призових місця на обласних та 12 на Всеукраїнських форумах. 40 педагогів докладають тут умінь і досвіду. З них 5 нагороджені знаком «Відмінник освіти України», 3 – грамотами Міністерства освіти і науки України, інші – грамотами обласного та районного рівнів. Партнерами закладу є Одес. нац. ун-т ім.Мечникова, Одес. політех. ун-т, Одес. Південно-Український пед. ун-т, Одес. еколог. ун-т та ін.

БУЗИНОВАТЕ (Гірибурзина, Бузинаводи) – село на місці суч. **Роксолан**. Відоме з турецьких часів. У 1760-80-х звалося Гірибурзина, позначене на одній з карт **Ріцці Заноні** 1769 (видана 1774) та ін. (*карти 4-4а, 6, 8-9б, 10, 13-13а та ін.*). 1791 село Бузиноводи описав **Ф.П. де Волан**. Лежало за шість верст від Бугазу, «на схилі берега і частково на низинній ділянці землі завширшки 50 сажнів… Заселювали його прості молдавські і болгарські рибалки… Околиці і особливо схили берегів колись були засаджені виноградниками і фруктовими садами. Вода в криницях чудова». Бачив він тут п'ять родин чорноморських козаків, які «з великим успіхом трудилися риболовлею». З 1793 увійшло до дачі **А.М. Грибовського**, який продав її 1803 **І. Мархоцькому.** На 1811 вказано, що села Бузиноване й **Андріанівка**

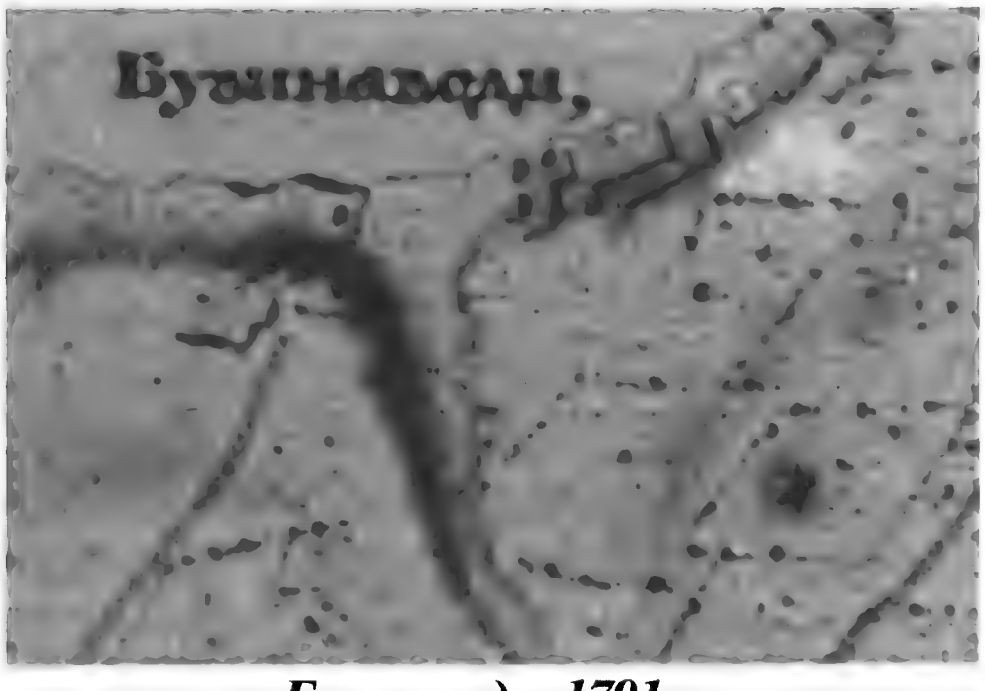

Бузинаводи. 1791 р.

(разом 45 осіб) належали графині Мархоцькій (Єві Руффо, помер. 1810). Дісталося у спадок **Каролю Мархоцькому**. На початку 1820-х серед жителів «урочища Бузинового» зазначені сім'ї одеських міщан, в тому числі Конона Ткаченко, Максима Поплавського, Микити Гарбара, а також шляхтичів Каленика Дилінського й Петра Андрієвського. Під час заслання Кароля тут на деякий час замешкали його родичі по лінії Малаховських. На початку 1850-х одеський історик П.Беккер назвав власником села І.Ф.Малаховського, який мав тут дім, «збудований із тесаного каменю, привезеного з мису **Отарик**». Нову назву село дістало на честь сарматського племені роксоланів. Вже у 1856 мало дві назви: «Бузиновата (Роксолани), хутір Мархоцького (25 дворів)». Метричні книги **Овід. соборної Св. Миколая церкви** фіксують зміну назви поселення Бузиноватого на Роксолани з початку 1859. Роком раніше Бузиноватого стало державним поселенням. Мало тоді 58 дворів і 476 мешканців (242 чол. і 234 жін.). У 2007 **І.В. Сапожников** виявив на нижній терасі берега лиману залишки двох напівземлянок – часів чорномор. козаків і перш. пол. XIX ст. Археологічні знахідки, а також колекція глиняних люльок і монет, що їх зібрав тут П.В. Апанасенко, дозволяють віднести час виникнення поселення Гірибурзина до сер. XVII ст. Наявність специфічної сіроглиняної кераміки засвідчує присутність тут молдавського населення. 1790 молдавани переселилися до Калаглії, а на їх місце прийшли чорномор. козаки.

БУНІН Іван Олексійович (10.10.1870, Воронеж – 08.11.1953, Париж) – письменник, поет, лауреат Нобелівської премії (1933). Дитинство провів у маєтку Озерки під Єлецьком Орл. губ. У 1881 вступив до гімназії м.Єлецьк. З 1887 друкує вірші, а через два роки працює в місцевій газеті. У 1890 перебував в Україні. Мешкав у **Люстдорфі** на дачі О.М. Федорова, де познайомився з **О.І. Купріним** (1898). За поетичні твори тричі діставав Пушкінську премію, а 1909 був обраний академіком словесності Петербурзької академії наук. Влітку 1918 перебрався з більшовицької Москви до Одеси, зайнятої німецькими військами, і був тут до 1919, коли в Одесу зайшли частини Червоної армії. Вітав узяття міста Добровольчою армією, 7 жовтня зустрічав ген. А.І. Денікіна. У лютому 1920 емігрував до Франції. Там видрукував щоденники 1918-1919 «Окаянные дни», в яких яскраво описав події в Одесі та її околицях під час **повстання 1919**.

БУРІ-МУЮН (тюрськ. böri bujun – вовче гирло) – стоянка ногайців у XVII ст. Місцевість у пониззі **р.Барабой**, яку **Евлія Челебі** (1656) згадує як місце, де водилися вовки. Можливо, спочатку назва належала пересипові Бараб. лиману та гирлові річки. Сьогодні «Вовчим тирлом» (не гирлом) називають місцину на південь од с. **Дальник** (правий берег Барабою).

БУРЛАЧА БАЛКА – село, підпорядковане Іллічівській міськраді. Межує з територією **Овід. р-ну**. Площа 0,87 км². Населення – 1063

особи. На території села розміщені ЗМК П/П «Іллічівський морський рибний порт», приватні магазини, а також загальноосвітня школа І-ІІ ст.; у пристосованому приміщенні колишньої земської школи діє Свято-Духівська церква (о.Георгій). За легендою (у 1913 записав В.В. Данилов), село дістало назву від втікачів-бурлаків. Виникло з хуторів, розміщених на лівому березі **Сухого лиману** (на 1800 вказаний хутір). З початку XIX ст. ці землі входили до **Одеського градоначальства** (з др. пол. XIX – у складі Дальницької дільниці). На 1828 під хуторами Бурлачої Балки 267 дес. 2388 сажнів землі (21 власник). Найбільші наділи мали вдова Серафима Лозовського (ділянка № 67–15 дес.), підполковник Смирнов (№64–9 дес.) і міщанин Андрій Петренко (№141–1 дес., *див карту 22в*). За переписом 1858, у х. Бурлацьких 60 дворів: 148 чол. і 152 жін. (інших власників хуторів на 1901 біля Бурлачої Балки див. **Одеські заміські хутори**). 1891, з ініціативи архієпископа Херсон. і Одес. Сергія збудовано приміщення початкової школи (народного училища), на відкритті був одеський голова Г.Г. Маразлі. На початку 1920-х село у складі Дальницької волості, 1924 – центр Бурлачобалківської сільради (в селі 659 мешканців) **Одес. р-ну**. 1925 – артіль «Юнак». З 1930 – к-п «Вільний Бурлак». Під час окупації румунами розстріляно 4 євреїв. Визволено від німецьких частин 10.04.1944. Після війни відродився місцевий к-п, село увійшло до Сухолиманської сільради (з 1952) Одес. р-ну. 1955 до к-пу «Вільний Бурлак» (перейменованого на ім.Хрущова) введено землі к-пів ім.Кірова (с.**Прилиманське**) і «Червоний партизан» (с. **Сухий лиман**), виник укрупнений к-п «Прапор комунізму». 1962 село увійшло до Біляївського, а 1966 – Овід. р-ну. 1977 передано м. **Іллічівську**. 21.02.2001 ухвалою Одес. облради Бурлачобалківську сільраду ліквідовано.

БУЦЕНКО Микола Валерійович (нар. 25.06.1991 Іллічівськ) – боксер, майстер спорту України. Почав ходити до секції з боксу при **Великодолинській ЗОШ №3** (тренер В.М. Буценко) у дев'ять років. Після закінчення школи тренується у Вищому уч-щі Олімп. резерву ім. Бубки (з 2005, Донецьк). Здобуває освіту в Одес. юридичній академії. Чемпіон Європи, багаторазовий чемпіон України та міжнародних турнірів. Член збірної команди України.

В

ВАГІН Леонід Іванович (18.02.1905, Тифліс Грузія – 04.04.1975, Москва) – ген.-майор. У Червоній армії з 1921. Закінчив Тифліську піхотну школу (1926), Вищу прикордонну школу (1935). Учасник радянсько-фінської війни (1939-1940). Командував б-ном, СП. Закінчив ін-т сходознавста (1940). Учасник ВВВ. У битві за Москву – ком. окр. розвід. б-ну, потім 917 СП. Після поранення і лікування – ком. 52 СД. У червні 1943 – ком. 79 гв. СД. Під його керівництвом дивізія пройшла шлях від Сів.Донця до Одера. В квітні 1944 брала участь у визволенні **Одеси** й **Овід. р-ну**. Надалі у складі І Білорус. фронту визволяла країни Європи. За мужність і успішне керівництво Л.Вагіну присвоєне звання Героя Радянського Союзу. Нагородж. орденами Леніна (2), Червоного Прапора (5), Суворова ІІ ст-ня, медалями. Вийшов у відставку 1961, мешкав у Москві. **Почесний громадянин Овідіополя** (1967).

ВАЛІГУРСЬКИЙ Олексій Гордійович (нар. 20.10.1936, Стара Ушиця Кам'янець-Поділ. р-ну Хмельн. обл.) – педагог. Закінчив іст.-філол. ф-т Івано-Франків. пед. ін-ту (1959). Працював у закладах освіти Житом., Хмельн. обл. З 1972 в **Овідіополі**: заст. дир. **Овід. ЗОШ №1**, зав. від. пропаганди й агітації Овід. РК КПУ, дир. район. заочної школи, зав. район. методкабінетом відділу освіти (1992-2005). Двічі очолював профспілку працівників освіти. Автор методич. розробок, статей з історії України. Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1977), медалями, почесними грамотами.

ВАЛІГУРСЬКИЙ Петро Олексійович (12.07.1961, Дідовичі Новоград-Волин. р-ну Житомир. обл. – 28.09.1999, Овідіополь) – історик, політолог. Мешканець **Овідіополя** з 1972. Закінчив іст. ф-т (1983) та аспірантуру Одес. держ. ун-ту ім.Мечникова, канд. іст. н. (1989). Працював асистентом кафедри історії КПРС (1983-1985), служив в РА (1985-1987); інстр. Одес. МК КПУ (1989-1991); доцент кафедри історії та світової політики Одес. держ. ун-ту (1991-1998). В останні роки – нач. відділу упр. внутрішньої політики Одес. ОДА (1998-1999). Автор понад 30 наукових праць з історії України початку XX ст. та політології. Нагородж. почесними грамотами.

ВАЛЬКОВА (Вакунова) Тамара Володимирівна (нар. 02.02.1947, Стара Михайлівка Каргатськ. р-ну Новосиб. обл.) – вчитель. Закінчивши Біляїв.СШ(1965), працювала піонервожатою. 1966-го вступила на філфак Одес. ун-ту ім. Мечникова, працюючи вчителем в школах Біляїв. р-ну. З 1975 – вчитель, потім заст. дир. з навчально-виховної роботи (1993), а в 1993-2002 – директор **Надлиманської СШ**. Має вищу кваліфікаційну категорію і звання «Старш. вчитель». Переможець районного конкурсу «Вчитель року» в номінації «Українська мова та література» (2002). Депутат Надлиман. сільради трьох скликань і Овід. райради п'ятого і шостого скликання. Нагороджж. медаллю «Ветеран праці» (2002), знаком «Відмінник освіти України» (2003), грамотами Міністерства освіти і науки України (1999), Одес. облради (2009), **Овід. РДА**, обл. і районного відділів освіти.

ВАЛЬКОТ Вільям Францевич (10.03.1874, Люстдорф – 21.05.1943, Хастлерперпойн, Сассекс, Великобританія) – архітектор, художник. Народився у шотландсько-німецькій сім'ї. Батько Френк Валькот, комерсант, потрапив до Одеси у 1870-х. Тут познайомився з майбутньою дружиною, дочкою німецького колоніста з **Люстдорфа** – Катериною Богдановою-Райхерт. У дитинстві Вільям подорожував із батьком по Європі й Півд. Африці, навчався у Франції, а в 17 років повернувся до Росії для вступу до Академії мистецтв (закінчив клас Л.М. Бенуа). Мешкав у Москві (1898-1908). Працював в Абрамцевських майстернях С.І. Мамонтова. Автор проекту готелю «Метрополь» (1899-1905), кількох будинків (Якунчикової, Гутхейль), мозаїчних фризів (буд. Л.М. Кекушева) тощо. Визнаний майстер стилю модерн. Повернувшись до Великобританії, працював архітектором (спорудив один будинок), став майстром графіки і міського пейзажу. Брав участь у XXIII виставці Товариства південноросійських художників (1912, Одеса). У 1919 видав альбом картин, близьких до експресіонізму. 1913-1922 – дійсний член британських художніх товариств. З початком Другої світової війни В.Валькот втратив замовлення, покінчив життя самогубством. Його брат Артур Валькот 1910 скупив у Люстдорфі, поблизу материної садиби, землю й заклав готель «Вілла Кітті», що мав популярність. Простояв до 1990-х.

Василенко В., Донцова Т. Вильям Валькот – Известный неизвестный. – Одесский альманах. – 2000. – №3; XXIII выставка картин Товарищества южнорусских художников 1912 г. (каталог) – Одесса, 1912.

ВАЛЬЧИКОВСЬКИЙ Федір Пилипович (13.06.1911, Каратаєво Іванів. р-ну Одес. обл. – 24.03.1989, Надлиманське)–агроном. Після семирічки навчавсь у Завадівському с.-г. тех-мі. Пра-

цював агрономом у Северинівці Комінтерн. р-ну. Учасник ВВВ. У складі військ II Укр. фронту брав участь у боях за Україну й Угорщину. Після демобілізації працював агрономом у госп-вах Комінтерн. та Біляїв. р-нів. З 1950 і до виходу на пенсію (1972) був агрономом р-пу **«Маяк»** (Надлиманське). Нагородж. орденом Червоної зірки, медалями «За взяття Будапешта», «За перемогу над Німеччиною», «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», знаком «Переможець соц. змагання» (1972), грамотами рай-та облупр. с.-г.

ВАСИЛЕНКО Вадим Миколайович (нар. 02.02. 1946, Люстдорф) – викладач, перекладач, краєзнавець. Після школи (1964) навчався на ф-ті романо-герман. філол. Одес. ун-ту ім. Мечникова (1969). Закінчивши його з відзнакою, викладав англійську мову в Одес. ун-ті, працював учителем у СШ №85 (**Чорноморка**), а потім старш. перекладачем на буд-ві метал. комбінату в Індії. Надалі – гід-перекладач Чорномор. пароплавства та старш. перекладач Одес. олієекстракційного заводу. З дитинства цікавився історією. Зібрав спогади старожилів, опрацював письмові джерела та опублікував чимало краєзнавчих розвідок, присвячених німецьким культурно-побутовим традиціям, зокрема колоністів **Люстдорфа**. Брав участь у заходах німецького культурного товариства «Відергебург», «Південно-українського відділку ICOMOS» – Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць, у симпозіумах та конференціях, в тому числі в Геттінгені (Німеччина, 1999).

Найвідоміші статті:
Бурнусус К.В., Василенко В.Н. Цистерны немецкой колонии Люстдорф // Етнічність в історії та культурі: Матеріали та дослідження. Одеса, 1998; *Василенко В.Н., Шувалов Р.А.* Первый трамвай в России // Вечерняя Одесса. – 1992. – 20 ноября; *Василенко В.Н., Шувалов Р.А.* Лондон-Люстдорф-Калькутта (Индо-европейский телеграф, кабельная станция) // Вечерняя Одесса. – 1991. – 22 ноября; *Василенко В.Н., Шувалов Р.А.* Люстдорф курортный // Одесский вестник. – 1994. – 14 и 17 мая; *Василенко В.Н., Шувалов Р.А.* Веселое село (Немецкий театр в Люстдорфе) // Вечерняя Одесса. – 1992. – 10 февраля; *Василенко В.Н., Шувалов Р.А.* В Люстдорфе у Федорова // Вечерняя Одесса. – 1992. – 1 января.

ВАХТІНА Галина Іванівна (нар. 20.12.1931, Гершунівка Рибницького р-ну Молд. АРСР) – організатор виробництва. Закінчила Курган. с-г. ін-т (1956). Працювати почала старш. піонервожатою в Половинському дитбудинку Курган. обл. Після ін-ту – гол. зоотехнік Половинської МТС (1957-1959). З 1960 – робота в Одесі та області: відділ облстатупр. (1960-1961), зоотехнік планового відділу Овід. і Біляїв. райвиконкомів (1961-1965), гол. зоотехнік **к-пу ім.Дзержинського** (1965-1986). Приділяла багато уваги селекційній роботі, першою в районі впровадила механічне доїння. Досягла надою 4500-5200 кг молока на корову. Нагородж. медалями – двома срібними і бронзовою, ВДНГ СРСР, грамотою ВР України (1980).

ВЕЛИКА АКАРЖА – поселення епохи пізнього палеоліту. Існувало 19-18 тис. років до наших днів. Розшукав його В.І. Красковський (1955) на

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

«Доміно», «Абба», РБУ Іллічівського морського порту та ін. Разом з фірмою «Стікон» брав участь у буд-ві Спасо-Преображенського собору в Одесі (виготовив 9-метрові плити перекриття).

ВЕЛИКОДОЛИНСЬКИЙ ЦЕГЕЛЬНИЙ ЗАВОД. Почав працювати у повоєнний час. Геологічні роботи 1946 в р-ні **Великодолинського** виявили значні поклади глини, придатної для виготовлення якісної цегли. Понадто було відомо, що й цегельні Г.Г.Ебергарда і Ф.Ф.Ріппа працювали на цій глині у XIX ст. (див. **Грослібенталь**). 1947 на північній околиці села поставили перший виробничий цех, де 60 чол. видавали 6000 цеглин на день. Глину місили кіньми, формували цеглу вручну. Датою відкриття нового заводу вважають 1949. З того часу виробництво дуже зросло. 1957-1967 з місцевої цегли поставили понад 700 нових індивідуальних будинків. На початку 1970-х 130 робітників виробляли за день 13000 цеглин. Зросла територія заводу. 1973 поставили вакуумний прес і ввели в дію тунельні сушарні. Це неабияк підвищило продуктивність. Передовиками виробництва були П.Я. і Т.А. Осацькі, І.О.Мула, М.О.Курта та ін. Вичерпавши запаси кар'єру, завод припинив існування на початку 2000 року.

ВЕЛИКОДОЛИНСЬКИЙ ВИНО-КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД – структурний підрозділ Одеського коньячного заводу, відкритий у середині 1970-х на території смт. **Великодолинського**. Виробничі потужності: цехи спиртокуріння, витримки коньяків і цех виготовлення ігристих вин. Виробляв за радянських часів відомі марки коньяку «Чорноморський», «Аркадія», «Чайка», «Ювілейний». У 1990-х менеджери підприємства **Р.Р. Гулієв**, Р. Кузанашвілі, В. Стремядін і В. Терзієв починають повну модернізацію виробництва за прикладом французьких компаній. Вони встановлюють французькі перегінні апарати системи «Pruhlo», закуповують в Європі нові дубові бочки для витримування спиртів, будують нові цехи в тому числі і на території Овід. р-ну і започатковують торгову марку «Шустов». Ця робота закінчується на початку нинішнього століття й Одеський коньячний завод стає технологічним лідером не тільки в Україні, а й в усій Східній Європі. Тут виробляють більш як 20 видів коньяків, серед них «Шустов», «Україна», «Русь», «Золотий Дюк» тощо.

ВЕЛИЧЕНКО Лідія Олександрівна, (14.02.1931, Одеса – 25.02.2005, Овідіополь)–викладач, культос.діяч.Закінчила Одеське культос. уч-ще (1952), Харків. ін-т культури (1965). З 1952 працювала методистом РБК в Рені. З 1962 в **Овідіополі** – викладач естетичного виховання Овід. СПТУ № 21 (1966-1969). Обіймала посади зав. кабінетом політосвіти, зав. від. пропаганди й агітації РК КПУ (1969-1976). Була заступником директора з навч.-виховної роботи Овід. СПТУ № 21. Працювала в обл. товаристві «Знання» (1980-1986). 1996 створила та очолила клуб людей похилого віку «А життя триває!». Він об'єднує близько 55 осіб, активно працює, має власні традиції. Члени клубу надихають молодь енергією та любов'ю до життя.

ВЕРБИЦЬКИЙ Пилип Іванович (12.10.1921, Капустянка Савран. р-ну Одес. обл. – 08.08.1979, Оде-

са) – партійний і радянський діяч. Закінчив Одес. вчительський ін-т(1952). Учасник ВВВ: служив у Забайкал. ВО (з 27.03.1941), закінчив військ. школу льотчиків, курси командирів, дістав звання «лейтенант» (1944). Брав участь у боях проти Японії в складі 846 штурм. авіаполку. 23.08.1945 дістав подяку Верховного Головнокомандувача. 1947-го повернувся до Саврані, вчителював. Переведений на посаду зав. від. Савран. РК КПУ (1949-1953), відряджений на навчання до Одес. ВПШ. Закінчивши її працював секр. Савран. РК КПУ (1956-1959). Обраний другим, а через чотири місяці – першим секр. Біляїв. РК КПУ (1966). Після реорганізації районів – перший секр. Овід. РК КПУ (1966-1975). За ці роки район зміцнів економічно. В селищі стали до ладу лікарня, ДМШ, адмін. будинок, дороги між селами. Район не раз виходив переможцем обл., респ. і всесоюзного соц. змагання. Секретаря РК КПУ поважали за принциповість, порядність, уміння дати раду найскладнішим завданням. Закінчив трудовий шлях на посаді гол. правління Одес. обл. упр. хлібопродукції. Делегат XXIII з'їзду КПРС (1966) і XXIV з'їзду КПУ (1971), неодноразовий депутат обл. і райради. Нагородж. орденами Леніна, Трудового Червоного прапора (1966, 1971), медалями «За бойові заслуги» та ювілейними, почесними грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2010, посмертно).

ВЕРТЕЛЕЦЬКИЙ Петро Михайлович (1923, Овідіополь – 03.02. 1945) – гв. сержант, Герой Радянського Союзу (посмертно 24.03. 1945).Закінчивши Овід. школу (1940),навчавсь у ФЗУ при заводі ім.Жовтневої революціївОдесі (згодом – ПТУ №34 ім. Вертелецького). Призваний до РСЧА у квітні 1944. На початку 1945 служив кулеметником 140 гв. СП 47 СД 8 армії (І Білор. фронт). Завжди був на передній лінії вогню, і швидко отримав три медалі «За відвагу». 31.01.1945 у боях за м. Шверін-на-Варті (Польща) кулеметник П. Вертелецький придушив 5 вогневих точок противника, чим сприяв просуванню радянської піхоти. Відбиваючи контратаки ворога, кулеметники знищили ще 25 фашистів, коли скінчилися набої, кинулися врукопашну. Загинув 03.02.1945 у Вісло-Одерській операції. Похований у Жабіце (поблизу Костшіна, Польща), перепохований на кладовищі у м.Гожув-Велькопольскі (могила №243, Лабушське воєводство). В Овідіополі на його честь встановлено двоє погруддь (вул. Шевченка і Калініна), названо одну з вулиць. **Почесний громадянин Овідіополя** (2010, посмертно).

ВЕРХЛАБІ(Vrchlabi,Чехія)–містопобратим **Овідіополя** та **Овід. району**. Вперше угоду про наміри мати побратимські зв'язки підписано 04.09.2008. Згодом, 12.06.2009, староста Верхлабі, голова міст і сіл Корконош Ян Соботка, гол. Овід. райради **В.В. Левчук** і гол. Овід. селради **В. Гоменюк** підписали меморандум про дружбу та співпрацю. В останні роки міста-побратими не раз обмінювалися делегаціями.

ВИКОНКОМИ ВОЛОСНІ І СІЛЬСЬКІ – виконавчі органи влади. Їх обирали загальні збори мешканців (див. **Волость**). До 1917 існували во-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ім.Таїрова», практиковано диференційоване підрізування виноградної лози з огляду на біологічні особливості сортів. Якщо в 1960-х у к-пі збирали 30-40 ц/га винограду, то у 1978-1988 бригада брала по 90 ц/га. Найурожайнішими були 1979 (на 203 га взяли по 125 ц/га) та 1981 (на тій самій площі – 128 ц/га; крім того, 77 га «Ркацителі» й «Аліготе» дали 151 ц/га, а 18 га «Аліготе» штамбового формування дали понад 200 ц/га). За бригадою було закріплено близько 300 га землі, 3 трактори Т-54, 3 оббрискувачі, 3 культиватори та 5 причепів для збирання винограду. Вирощували гібриди «Аліготе», «Каберне», «Совіньйон», «Одеський чорний», «Шасла». Кращі працівники: В.Біла, Ф. Дурбалов (ланкові), **З.К. Абабіна**, **В.С. Дурбалова**, М. Глушко, В. Томиловська, М. Чуприна, Н. Чебаненко, Н. Корсуненко, О. і Н. Левицькі, Н. Назарчук; механізатори – О. Гамзяк, Л. Нецеля, П. Чуприна, І. Хомик, С. Єременко. З 1980 бригада стала садово-виноградарською, заклала сад «Ювілейний» (50 га) і доглядала його. Вже на п'ятий рік сад дав яблук 156 ц/га. На базі бригади проваджено районні, обл. (1983) і респуб. (1986) семінари. **О.М. Комаровський** виступав на республ. семінарах у Криму та Одесі, а також був учасником ВДНГ СРСР (1983). За підсумками соц. змагання бригаді присуджено перше місце в СРСР. Проіснувала в **к-пі ім.Дзержинського** до 2006.

«ВИНТРЕСТ» – виноробний комплекс. Він охоплює завод і виноградники сім'ї **Гулієвих** та декількох інших акціонерів, закладені в 1998-1999 на каштанових південних чорноземах поблизу смт. Великодолинського. Саджанці, (клони прямих виробників) закуплено у французької компанії «Хоакім Раймонд» і завіз їх до нашого краю особисто господар фірми Жан-Марі Раймонд, чиї предки постачали нам лози ще в 1903. Загальна площа виноградників 750 га. Сорти «Каберне-Совіньйон», «Мерло», «Шардоне», «Совіньйон», «Рислінг», «Трамінер» та інші. 2002 започатковано клоновий центр і тепличний комплекс площею 6300 кв. метрів з холодильними та стратифікаційних камерами. Він забезпечив вирощування саджанців, вільних од вірусних інфекцій і захворювань. У 2005 безпосередньо на виноградниках поставлено до ладу завод з використанням французьких, італійських та угорських технологій переробки, пресування, ферментації, витримки і зберігання вин. В українському виноробстві виник прецедент, коли європейська культура вирощування «чистого» винограду і новітні технології його переробки, витримки і розливу вин, зосередились на території одного виноградника і під одним брендом: «Вин Гулієвих»

ВИШНЕВСЬКИЙ Олександр Миколайович (нар. 06.08.1940, Овідіополь) – передовик виробництва.

1954 закінчив семирічку. Трудову діяльність розпочав у 15 років – учнем, робітником млина (був на місці нинішнього навч. корпусу **Овід. ПТАУ**). 1959-1962 – служба в РА. Після неї – попереднє місце роботи. З 1965 по 1995 – арматурник-бетонник Овід. міжколгоспбуду. 1985 закінчив заочно десятий клас Овід. СШ. 1995 і до 2005 (на пенсії з 2000) – будівельник Овід. УЕГГ («Одесагаз»). Був народ. засідателем Овід. райсуду (1982-1985), членом добровільної народ. дружини. Нагородж. орденом Трудової слави III

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ма безземелля остаточного розв'язку не набула: на місце тих, хто отримав землю в нових кол., приходили нові покоління бідноти. Значний відплив її спостерігався тільки під час Столипінської реформи на поч. XX ст.

ВІВЧАРСТВО як галузь тваринництва існувало на півдні України віддавна. Найбільшого розвитку сягнуло у XVII – XVIII ст., коли в краї панували ногайці **Єдисанської орди**. Досить успішно розвивалось у часи рос. імп. Катерини II, коли великі землевласники заходились возити овець-мериносів з Іспанії й Саксонії. На поч. XIX ст. російські й іноземні заводчики, що заселяли південні губернії, мали значні пільги, при цьому пасли свої отари на малозаселених приватних і державних наділах. Рос. уряд також сприяв розведенню овець у німецьких кол. під Одесою, плекаючи мрію про вдосконалення місцевої породи завдяки тонкорунним, що їх завіз із-за кордону німець Г.Міллер фон Рейфенштейн. 1805 прибула перша партія з 1200 мериносів, яких доглядали 25 чабанів. Отримавши від одес. градонач. **Е.О. Рішельє** 12000 дес. землі біля Хаджиб. лиману і по **р. Барабой,** барон Міллер почав господарювати. На 1808 у його отарах налічувалось 7038 мериносів, 25000 метисів і близько 36000 голів приплоду. Для вдосконалення породи овець у більшості використовували три види мериносів: *електораль* (мав ніжні складки і тонку вовну), *негретті* (з грубуватими складками і вовною) та *рамбульє* (вовно-м'ясного виду).

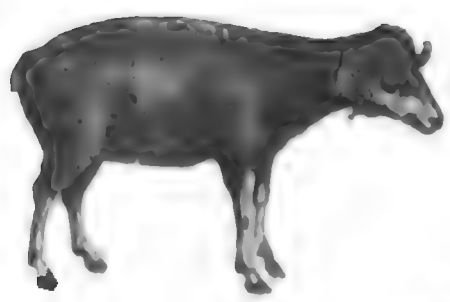

Електораль

Рамбульє

Перші вівчарні мериносів у кол. **Лібентал. округу** збудували 1809. За рік князь **І.М. Долгорукий**, новорос. генгубернатор Е.О.Рішельє і французький граф К.Ф.Сен-Прі налічили вже в кол. **Йозефсталь** 700 голів. На 1819 їх стало стільки, що частину з наказу управителя Людвіга Мейера спродали колоністам Мангейма за 500 руб. За проектом архітектора І.Фраполлі, під наглядом **Контори опіки іноземних поселян**, 1822 в кол. **Грослібенталь** збудували кошари на 500 овець і 1000 голів приплоду. Кошторис, за повідомленням С.Х Контеніуса, сягав 12197 руб. 60 коп. Відтоді тут діяв пункт приймання вовни. 1824 усім колоніст. Глюкстальського і Буяликського округів, а також поселень Тернівка і Паркани наказали звезти вовну стрижки 1819–1823 рр. Тут її сушили та складали у спеціальні місця для зберігання. Збиралися її продати англійському негоціантові через одеського купця Ергарта Германа. Але той відмовився від пропозиції. Закупити вовну запропонували кількома іншим купцям, серед них Карлу Шелленбергу, але вони погоджувались на дуже невисокі ціни. Після тривалих перемовин купець Карл Шлейден насилу купив вовну для московської суконної фабрики. Та переправили її не туди, а до Санкт–Петербурга, а відти – до Англії. Найбільш вдало торгував **Ф. Брітнер**: 405 пудів вовни, зібраних з власних овець продав за 12955 руб., що становило 42,5% виторгу з чотирьох колоністських округів, де мешкало 2882 сім'ї, тоді як колоністи настригли 307 пуд. (уторгували тільки 5791 руб.). Надалі, у 1837, Лібентал. округ продав лише 225 пудів 10 фунтів вовни зібраних із завезених мериносів, а кошти з продажу відправив до Одеської контори комерційного банку під відсотки. Намагання влади поліпшити місцеву породу овець, результатів не дали. **С.Х.**

Контеніус із цього приводу зауважив: «В одеських кол., особливо у Грослібентальському громадському стаді, після 16 річного утримання, зосталося лише кілька сяк-так поліпшених баранів та овець…». На 1839 їх у колоніях Лібентал. округу було: Грослібенталь – 341, Олександергільф – 105, Нейбург – 300, Марієнталь – 12, Петерсталь – 28, Францфельд – 107, Фрейденталь – 710, Люстдорф – 68 голів. Головна причина невдачі крилася в тому, що для виведення тонкорунної породи треба було кожні 3 роки замінювати баранів на чистопородних, чого не робили. Овець у кол. тримали до початку XX ст., але поголів'я весь час меншало.

ВІДВІДЧУК Петро Самійлович

(16.10.1908, Овідіополь – 1985, там само) – передовик виробництва. Трудову діяльність розпочав у **к-пі ім. Дзержинського** (1928-1941). Учасник ВВВ – рядовий (1941-1945). Працював у риболовецькому к-пі ім. Ворошилова (згодом «Росія»), очолював бригаду (1950-1978). Нагороджений медалями «За перемогу над Німеччиною» (1948), «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), «За трудову відзнаку» (1974), ювілейними, має знаки «Переможець соц. змагання» (1973), «Ударник IX п'ятирічки» (1974), «Ветеран колгоспного риболовства» (1978), грамоти.

ВІКТОРА СВ. – храмовий комплекс в **Авангарді**. Складається з собору Св.Віктора (площа 330 кв. м, висота разом із головним хрестом 39,5 м), адмін. будівлі (23 м), дзвіниці (висота 33,16 м), склепу (16,75 м), каплиці для водосвятних молитов і прилеглої території (1 га). Збудований на кошти

меценатів **В.Л. Добрянського** й І.В. Добрянської. Проект М. Мурманова втілили в життя конструктори Ю. Навроцька й архітектор С. Славський. Перший камінь храму і капсулу з листом до нащадків закладено 25.06.2000 року. 18.05.2005 відбулося освячення нижнього храму Св.Ірини (висота – 4 м); 08.10.2006 освячено горішній храм, де розміщено п'ятиярусний іконостас. Внутрішнє оформлення виконали художники Г. Абаєв, М. Седлецький, В. Хомицький, П. Хомицький; розписи – В. Кузьмін, Г. Горбунов, С. Антонов; позолоту – А. Борисов, В. Гончарук, В. Пом'ян, А. Забалуєв. У храмі зберігається частка мощів Св.Віктора, отримана 21.08.2002 як подарунок від Свято-Духівського скиту Почаївської лаври. Церковний комплекс в **Авангарді** став одним з кращих в Україні. Ним опікується о.Петро Гайдук.

«ВІКТОРІЯ» ЗАТ – закрите акціонерне товариство для виробництва вина. Започатковане 1996 у **Великодолинському** як винний цех. Згодом постала торговельна марка «Грослібенталь» (1998), а з 2007 – марка «Вікторія». Сучасне і високотехнологічне під-во з повним циклом виробництва – від вирощування винограду до розливу вина. Зайнято 200 осіб.

Результат – близько 7 млн. пляшок іскристих і тихих вин на рік. На виноградниках (500 га) культивують сорти: «Каберне-Совіньйон», «Трамінер», «Одеський чорний», «Аліготе», «Ркацителі», «Сухолиманський», «Рислінг» тощо. Входить до десятка найбільших виробників вина в Україні. Нагородж. золотими, срібними і бронзовими медалями всеукраїнських виставок.

ВІЛЬНІ МОРЯКИ – члени добровільної цехової громади. Створена в Рос. імперії в 1830, щоб готувати моряків для купецького флоту. За десять років правила приймання до цехів поширились на Херсон. губернію, в основному на пониззя Дніпра й **Дністра**. Найчисельніші громади виникли в Одесі, **Овідіополі** й **Калаглії**. До них приймали охочих із міщан, державних селян і різночинців. Сім'ї звільнювали від податків, військових постоїв і служби в армії. Вільні моряки з державних селян мали право зберігати за собою землю на засадах спільного користування. Але мусили відслужити в пароплавстві 5 років, а перед тим здобути патент досвідченого моряка. На 1846 у громадах вільних моряків Херсон. губ. налічувалося 4667 осіб (2859 чол. і 1818 жін.). На 1860 в Овідіополі до них належало 349 чол. і 287 жін. З них 114 були на 5-річній службі в пароплавстві, 20 у плаванні, а 37 закінчили 5-річну службу. Обробляли 816 дес. землі і тримали 251 голову різної худоби. У с.Калаглія було 335 чол. і 322 жін.: 70 у 5-річній службі, 22 на морі. За ними числилось 1435 дес. землі, 225 голів худоби. З 1874 моряки мусили відбувати військову повинність на загальних підставах. Наприкінці 1850-х долею вільних моряків і ветеранів Кримської війни 1853-1856 в Овідіополі переймався **О.Ф. Афанасьєв**.

ВІФАНІЯ–євангельсько-протестантський притулок для душевнохворих, відкритий 1880 в німецькій кол. **Грослібенталь**.

ВЛАСОВ В'ячеслав Всеволодович (нар. 04.10.1957, Поздняково, Фатеж. р-ну Курськ. обл.) – вчений і господарник, член-кореспондент Національної Академії Аграрних наук України (2010). Закінчив Кишинів. ун-т (1981). Працював у МССР і Черкас. обл. (1981-1995), трудився проектуванням і розміщенням багаторічних насаджень. Дир. дослід. госп-ва «Таїровське» **ІВІВ ім. Таїрова** (1995-2001), дир. ін-ту (з 2001). Ініціатор оцінювання с.-г. угідь під виноградники в півд. р-нах України (розроблені довгострокові програми по Тарутин., Розділ., Овід. р-нах Одес. обл.). Захистив канд. (2003) і док. (2009) дисертації, перший вчений-еколог серед виноградарів України. Автор понад 120 наук. праць, серед яких монографії, патенти, науково-методичні посібники, рекомендації. Нагородж. орденом За заслуги III ст-ня (2007), почесними знаками міністра аграр. політики України, президента УААН, відзнаками голови Одес. ОДА, Одес. облради, грамотами.

ВОЄВСЬКИЙ Антоній Микитович (рік. нар. невід – 09.10.1855, Татарка) – священик. З 26.08.1806 стихарний дяк Свято-Покровської церкви села Покрови Ольвіопол. повіту; з 19.06.1809 – дяк Свято-Григорівської церкви ст. Новогригорівської Херсон. повіту. Із 29.06.1811 – священик Курського, а з 16.12.1812 Ревельського

Хрест на могилі А.Воєвського

піхотних полків. Дійшов з ним до Парижа (18.03.1814). Нагороджж. медаллю-хрестом. Мав церковні відзнаки: скуфія (12.01.1817), камилавку (1822). З 26.12.1821 – священик і вчитель богослов'я в с.**Татарці** (див. **Татарки Свято-Успінська церква**). Похований на кладовищі суч. **Прилиманського**. Зберігся кам'яний намогильний трилистий хрест з написом: «1855 год / ок[тября]. 9 / Здеъсъ / покоится / тъло священно / ієрєя отца / Анто / нъія біл / восвящън» (див. **Кам'яні хрести**).

ВОЛАН Франц Павлович де (20.09.1752, Антверпен – 30.11.1818, Санкт-Петербург)–брабантський дворянин. З кінця 1787 як військ. інженер служив у рос. армії. Учасник **російсько-турецької війни 1787-1791**. Перший проектант і архітектор Миколаєва, Вознесенська, **Одеси** (Гаджибейської фортеці, порту і міста), Новочеркаська, Тирасполя (фортеці), Овідіополя (**Аджидерської фортеці** і міста 1792-1795) тощо. Створив перший Атлас краю та його гідрографічний і топографічний описи (*карти 9-9а*). В ньому згадані **Бугаз**, **Бузиновате**, **Аджидер**, **Калаглія**, **Коса Калаглійська** та ін. Опрацював кілька планів майбутнього Овідіополя, лишив опис давньогрецької могили, здайденої під час будівництва фортеці (див.: **Овідія гробниця**). Його опублікували академік **П. Паллас** і **Мері Гатрі**.

ВОЛОДИМИРІВКА – назва німецької кол. **Нейбург** з 1896 по 1917. Перейменована на честь великого князя Володимира (22.04.1847-17.02.1909), третього сина рос. імператора Олександра III. На 1896 в селі було 126 дворів і 881 мешканець (430 чол. і 451 жін.), євангельсько-лютеранський молільний дім; школа (168 учнів), паровий млин, дві крамниці. До Одеси – 25 верст, до центру волості (**Маріїнське**) – 7; до пароплавної пристані Одеси – 30 верст (*карти 29, 30а*).

ВОЛОСТЬ – адміністративно-територіальна одиниця повіту для управління справами селянського стану. Волості й волосні правління в Одес. повіті утворилися 1863. Приватні земельні наділи, що не належали до селянського стану, управлялися загально-повітовими установами. Об'єднували населені пункти чисельністю від 300 до 2000 чол. одного церковного приходу. Волосне правління складалося з волосного старшини, писаря і селянського суду. Посади були виборними (на три роки). Схід і староста становили громадське керівництво. Схід також обирав сільських посадових осіб (збирача податків, наглядача запасного хлібного магазину, сторожа лісів і полів, наглядача лікарень і училищ), розглядав справи щодо користування громадською землею, питання громадських потреб: упорядкування населених пунктів, навчання, державних податків, розподіл земських і мирських грошових зборів. На території суч. **Овід. р-ну** існували **Грослібентальська** (Маріїнська) та **Калаглійська** волості; з лютого 1920 – Овідіопольська, Калаглійська, Маріїнська, Арнаутська, Люстдорф-

ська і Роксоланівська, в межах Одеського градоначальства – Дальницька (включала також села **Татарка**, **Сухий лиман** та навколишні хутори).

ВОРОБЙОВ Микола Кіндратович (15.05.1925, Санжійка – 10.01.1992, там само) – виробничник. Трудовий шлях розпочав у к-пі ім. 9 січня 1905 р. Учасник ВВВ (з 1944). Учасник визволення Варшави, Праги та ін. міст Європи. Закінчив війну в Берліні, де зустрів рідного брата Івана та **М.Ю. Кумпана**. Демобілізувався у званні сержанта (1948). Повернувшись до **Санжійки** працював у к-пі. Був гол. сільради (1948-1957), гол. к-пу ім.9 січня (1957-1959), після об'єднання в **к-п ім.XXI з'їзду КПРС** очолив бригаду № 3 (1959-1985). Всі ці роки її колектив мав репутацію кращої в обл. Нагороджений орденами Слави III ст-ня (1946), Жовтневої революції (1971), Леніна (1973), Вітчизняної війни II ст-ня (1985), медалями «За відвагу» (1946), «За визволення Варшави» (1946), «За трудову відзнаку» (1966), «Ветеран праці» (1986), ювілейними, почесними грамотами.

ВОСЬМА ГВАРДІЙСЬКА АРМІЯ – військове формування III Укр. фронту (20.10.1943-28.06.1944). Брала участь у визволенні **Одеси** й **Овід. р-ну** (*карти 45-46*). Командний склад на 01.03.1944: командувач армії – ген.-полк. В.І. Чуйков, член Військової Ради – ген.-майор Я.О. Доронін, нач. штабу – ген.-майор І.К. Кравцов. Бойовий склад на 01.04.1944: 4 гв. СК (35 гв. СД, 47 гв. СД, 57 гв. СД); 28 гв. СК (39 гв. СД, 79 гв. СД, 88 гв. СД); 29 гв. СК (27 гв. СД, 74 гв. СД, 82 гв. СД). До армії входили також: 56 окр. мотострілецька бригада, 10 окр. танковий полк, 9 арт. далекобійний полк (25 легка артбригада, 30 гарматна артбригада; 23 і 113 гаубичні артбригади); 3 і 22 зенітно-артил. дивізіони, 19 винищ. протитанкова бригада, 40 гв. корп. артполк; 170 гв. і 99 гв. гарматні артполки, 547 гарматний артполк; 184 і 266 винищувальні протитанкові гарматні полки; 45 гв., 58 гв., 87 гв. мінометні полки, 141 і 524 мінометні полки; 271 гв. зенітний артполк, 878 зенітний артполк; 251 окр. винищувальний протитанковий дивізіон, 11 інженерно-штурмова саперна бригада; 326, 327, 350 і 358 інженерні бригади. Після визволення Одеси частини 35 СД ген.-майора І.Я. Кулагіна (100, 101 і 102 СП) визволили села **Великодолинське** (11 квітня), **Баравой** і **Багатирівку** (12 квітня); частини 39 СД підполк. В.М. Штриголя (87, 112 і 120 СП) і 79-а гв. СД ген.-майора **Л.І. Вагіна** (213, 220 і 230 СП), разом із КМГ ген. **І. Плієва** 11-14 квітня очистили **Клейнлібенталь, Олександрівку, Іллічівку**, **Санжійку**, **Грибівку** та **Кароліно-Бугаз**; 27 гв. СК ген. Я.С. Фоканова (дивізії: 27 Новобузька ген. В.С. Глєбова, 82 ген. І.О. Мака-

рова, 74 ім.Щорса ген. С.І. Баканова) 10-13 квітня визволили **Францфельд**, **Петерсталь**, **Йозефсталь**, **Калаглію**, **Овідіополь**.

ВРЕТО – хутір. Знаходився на правому березі балки Люстдорфської, на захід від **Люстдорфу**, у суміжності земель **х.Гаске** (на південь від нього). Названий за іменем власника Олександра Григоровича Врето. 1828-1829 він працював у канцелярії одес. градоначальника ген.-майора А.В. Богдановського, потім мешкав у Москві. Згадуються там у 1858 як дійсний статський радник і член Москов. тов-ва «любові до людини» разом з дружиною Любов'ю Олександрівною. Відомий автор епіграм С.О.Соболевський написав експромт «На двох греків»: «Врето и Теотоки, Теотоки и Врето – оба грека, оба доки, что ни скажут, все не то» (1869-1870). Його батько, грецький негоціант Григорій Врето, мав із 1796 будинок в Одесі на розі майбутніх вул. Дерибасівська і Катеринінська. Будинок під №15 простояв до сер. 1960-х, потім був демонтований, а на його місці звели у 1967 ресторан «Ювілейний», перейменований на «Братиславу». З колезьким асессором Врето пов'язано також відкриття 01.12.1800 в Одесі уч-ща (2 вчителі і 70 учнів) «для навчання дітей грецькій, італійській та російській мовам. Проіснувало 3 роки, закрите у зв'язку із виїздом засновника до Константинополя.

ВТІХА – хутір. Містився на території суч. **Авангард**. селищної ради, на правому березі Сухолиман. балки, край поштової дороги Одеса – Овідіополь (в районі зупинки «**Промринок 7 км**»). Перший власник ділянки (20 дес.) – одес. купець Іван Іжа (з 1814). Його син Іван Іжін збільшів наділ до 50 дес. (1827). На початку 1830-х ділянку викупила Анна Зонтаґ (А.П. Юшкова, 1786-1864) – письменниця, племінниця відомого російського поета В.А.Жуковського і дружина американця за походженням, кап. на рос. службі Є.В. Зонтаґа. Після одруження (07.01.1817), Анна перебралася з чоловіком до Одеси, а потім до Миколаєва. Їх дім на Французькому бульварі був салоном літераторів, дача дістала назву «Втіха» від яхти Є. Зонтаґа. Нею з Одеси до Очакова, на шляху до Миколаєва, подорожував Олександр Пушкін разом з Кароліною Собанською (1823). Садибу «Втіха» та будівлі на ній проектував В.Далаква (див. **Одеські заміські хутори**). За свідченням **А. Скальковського** тут був фруктовий сад (10 дес.) і виноградник (6000 кущів). А. Зонтаґ – перша жінка-письменниця в Одесі, друкувалась в «Одес. альманахе». По смерті чоловіка (1841) виїхала до Москви. Дачу (147 дес.) викупив таємний радник Симонов (147 дес.).

А. Зонтаг

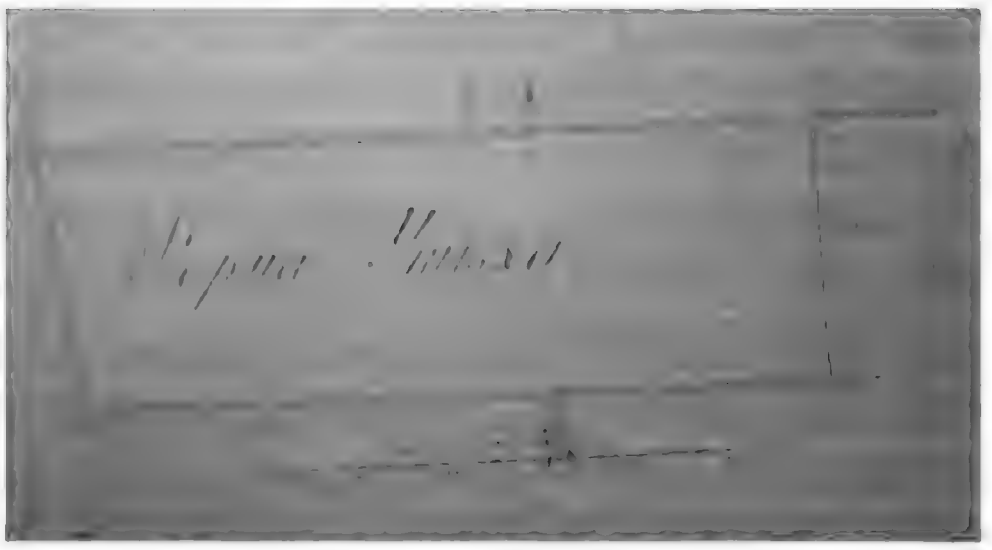

План «Ферми Утєха». 1834 р.

ВУКОВИЧ Петро – капітан, землевласник Тирасп. повіту. Переселився з Чорногорії на Південь України в пері-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Г

ГАВРИЇЛ (Василь Федорович Розанов) (26.01.1781, Тверська губ. – 08.09.1858, Жолтиків монастир Тверської єпархії) – архієпископ, історик. Народився у сім'ї священика.

Вчився у семінаріях Костроми і Троїце-Сергіївської лаври; прийняв постриг (15.10.1811), вчителював, дістав призначення префектом Вологод. семінарії (ректор з 11.09.1814), зведений у сан архімандрита Спасо-Камінного монастиря (24.11.1811); настоятель монастирів: Спасо-Прилуцького (з 1814), Ярославського, Толгського (з 1820). Зведений у сан єпископа Орловського (18.09.1821), 22.05.1828 переведений до Катериносл. єпархії. 31.12.1832 – дістав сан архієпископа, з 09.05.1837 керував новоствореною Херсон. і Тавр. єпархією. Заснував у жовтні 1838 Херсонську (Одеську) семінарію. Побував в **Овідіополі**, сприяв ремонтові **Овід. соборної Св. Миколи церкви**. З 01.03.1848 переведений до Твері. Серед доробок архієпископа найвідомішою є праця, присвячена церквам Північного Причорномор'я.

Гавриил. Хронологико-историческое описание церквей епархий Херсонской и Таврической // ЗООИД. – 1848. – Т. II.

ГАВРИЇЛ, Григорій Григорович Бенулеску-Бодоні (1746, Бистриця, Трансильванія – 30.03.1821, Кишинів) – єпископ. Походив з давнього румунського дворянського роду. Навчавсь у Бистриц. і Семиградському уч-щах, з 1771 – в Києво-Могилян. академії, з 1773 – у Греції. 1776-1777 викладач латинської мови у містах Неседує (Трансильванія) і Яси. З 1779 вивчав грецьку в Константинополі, де прийняв постриг з іменем Гавриїл. Обіймав кафедру грецької мови в Яськ. уч-щі. Дістав сан диякона (1781) та ієрея Яської митрополії, а з 1782 – викладач Слов'янської семінарії (Полтава), куди прибув на запрошення архієпископа Слав'ян. і Херсон. Никифора (Феотокі). Повернувся до Яс і став архімандритом (1784). В **російсько-турецьку 1787-1791** війну мешкав у Полтаві, служив духівником молдав. господаря Ол.Маврокадо. З 1788 – ректор Катериносл. семінарії, через рік повернувся до Молдавії і 1791 став єпископом Білгородсько-Бендерського вікаріату, місцеблюстителем Молдавсько-Влахійської єпархії. В травні 1793 призначений митрополитом Катериносл. (Новорос.) з місцем перебування у Полтаві; з 29.09.1799 – митрополит Київський

і Галіційський; з 07.04.1801 – член Синоду. До 1805 перебував в Одесі, потім поїхав до Дубоссар. З його благословення збудована **Овід. соборна Св. Миколая церква**. Протягом 1813-1821 Гавриїл – перший митрополит Кишинівський і Хотинський.

ГАВРИЛКЕВИЧ Бенедикт Броніславович (14.11.1909, Москва – 30.06.1994, Одеса) – організатор виробництва. Закінчив Середньо-Волзький крайовий театр. тех-м (1932) і Одес. с.-г. ін-т (1939). Трудову діяльність розпочав робітником на стан. Кувалдик Оренбур. обл. (1929-1931). Служив в РСЧА (1932-1933). Під час навчання в ін-ті був режисером студентського театру. Дістав призначення агрономом до учгоспу **ім. Трофимова** (1940-1941). Учасник ВВВ: захищав Новочеркаськ, Ворошиловград, Моздок, Орджонікідзе (1941-1943). Відряджений на керівну роботу у визволених районах: дир. примісь-кого госп-ва військторгу м.Ош (1943-1944), старш. агроном земвідділу Одес. міськради (1944-1945). В **к-пі ім. Лібкнехта:** агроном (1945-1962), гол. к-пу (1962-1976). Чимало зробив для відродження госп-ва, яке 1949 досягло довоєнних обсягів виробництва і протягом усіх повоєнних п'ятирічок достроково виконувало плани продажу продукції державі. Виховав багатьох передовиків виробництва. Свій досвід узагальнив у книжках «Виноградарі» (1950), «Передовий виноградний колгосп» (1954), а також у сотні статей в журналах «Виноградарство та виноробство», «Овочівництво» та ін. Не раз був депутатом Одес. облради. Мав 18 медалей ВДНГ СРСР: Малу золоту, дві Великі срібні, три Малі срібні, 12 бронзових. Дістав звання «Заслужений агроном УРСР» (1956), Герой Соц. праці (1966). Нагороджений орденами Леніна (1949, 1966), Трудового Червоного прапора (1971), медалями «За оборону Кавказу», «За перемогу над Німеччиною», «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), ювілейними ВВВ, знаком «Відмінник прикордонних військ» II ст-ня.

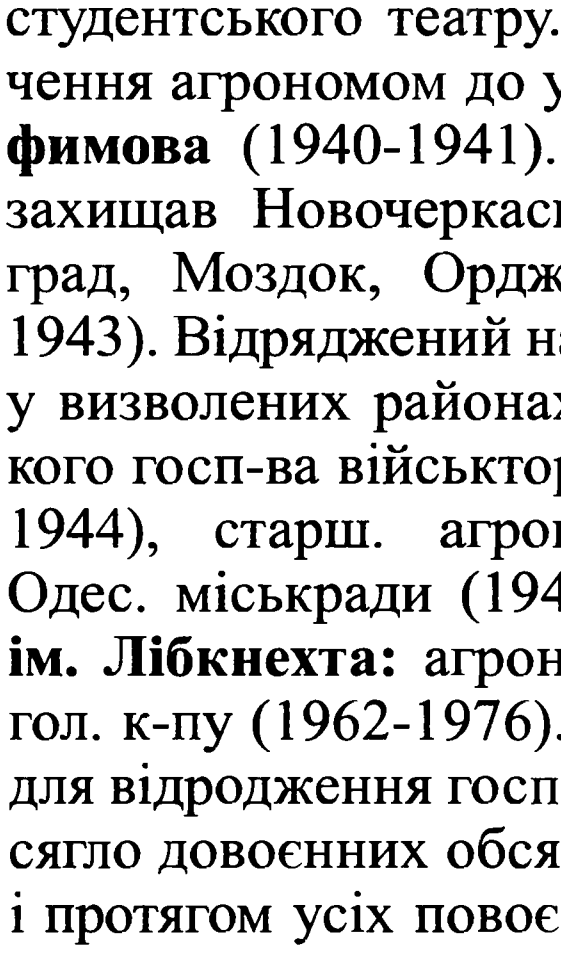

ГАГЕНМЕЙСТЕР Густав Андрійович – військовий. Походив з лицарського роду Ліфляндії (герб «Гаген»), засновником якого був Генріх Гагенмейстер, кап. рос. армії.

Герб Гаген

Густав Андрійович – учасник **російсько-турецької війни 1787-1791**, командував Катеринославським єгерським полком у штурмі **Очакова** і став кавалером ордена Св.Георгія IV ст-ня (31.07.1788). Протягом 03.12.1796–26.06.1800 – шеф мушкетерського Олександропольського полку, 27.01.1797 бригадир Г. Гагенмейстер набув чину ген.-майора, а 14.10.1798 – ген.-лейтенанта. 1792 став власником **дачі** на правому березі **Сухого лиману** і **р. Акаржі** (6500 дес.), територія суч. Великодолинської і Малодолинської сільрад. Його ім'ям названо с. **Гагенмейстерове**. З 1797 дачу орендував **В. Потоцький**.

ГАГЕНМЕЙСТЕРОВЕ (Гагенмейстера) – село. Засноване на руїнах татарського аулу **Крим** (суч. Малодолинське). Названо – за ім'ям власника земель **Г.А. Гагенмейстера**. 1799 звалось **Остапівка**, на декількох

Гагенмейстерове на карті 1796 р.

картах і планах позначалося як село (урочище) Дальник (*карти 13а, 14*). Містилося на правому березі **Сухого лиману** при гирлі **р.Акаржі**. На 1793 мало 54 мешканці в 17 дворах (44 чол. і 14 жін.); на 1795 – 30 осіб.

ГАЖУК (Бабій) Людмила Петрівна (нар. 09.05.1952, с. Політанки Шаргород. р-ну Вінниц. обл.) – передовик виробництва. 1969 закінчила СШ і вступила на зоотехнічний ф-т с.-г. тех-му. 1973 переїхала до **Чорноморки**, працювала дояркою в **к-пі ім. Лібкнехта**. З 1977 – ланкова комсомольсько-молодіжної ланки МТФ (Н. Захожа, М. Барна, М. Нагірняк). Як і вони, надоювала в середньому щороку по 5000 і більше літрів молока від кожної корови. 1999-2007 – зав. молочним пунктом госп-ва. Була членом РК і ОК комсомолу. Делегат фестивалю радянсько-болгарської молоді (1979). Обиралася депутатом облради (1980). Нагородж. медалями (срібною та бронзовою) ВДНГ СРСР, почесними грамотами.

ГАЗІЯН Армен Валерійович (нар. 04.03.1966, Баку) – підприємець, меценат. Вчився в Азербайдж. ін-ті нафти й хімії (1983, 1986-1989). Служба в РА (1984-1986). Закінчив

Єреван. політехнічний ін-т (1991), працював комерційним дир. фірми «Спектр» при спілці молоді Вірменії (1991-1995). З 1995 мешканець **Овідіополя**. Працював гол. інженером буд-ної фірми «АГВА» (1995-1997), заснував під-во для виробництва буд-них матеріалів, що переросло в ТОВ «Гама GRUP». Подавав благодійну допомогу в спорудженні соціальних об'єктів, впорядкуванні території, тощо. Визнаний найкращим меценатом (1999), підприємцем району (2000, 2004). Нагородж. почесними грамотами, церковним орденом «За професійну діяльність», хрестом «Захиснику Вітчизни» та ін.

ГАЙДАРЖІ Віталій Іванович (нар. 01.01.1938, Затишшя Фрунзів. р-ну Одес. області) – будівельник. Після семирічки поїхав до Одеси (1953), де закінчив СШ, ремісниче уч-ще №6 (столяр-червонодеревник). Закінчив буд-ний технікум в Акмолінську (1958), Одес. інж.-будівельний ін-т (1970). Пройшов шлях від майстра до нач. будівельної організації. З 1989 незмінний керівник Великодол. ПМК-1. На його рахунку **Палац спорту ім. Дукова**, дитсадок «Калинка», Будинок правосуддя, приміщення податкової інспекції і районного упр. юстиції, автостанція (**Овідіополь**); 2 вулиці котеджів для спеціалістів, БК на 400 місць, магазин, ремонт і гази-

фікація школи (**Нова-Долина**); кілька багатоповерхівок, адмінбудинки, в тому числі й селищної ради, котельні в школах та установах (**Великодолинське**), інші об'єкти в **Каролін-Бугазі, Миколаївці, Калаглії, Авангарді, Петродолинському, Йосипівці, Доброолександрівці, Барабої**. Нагородж. медаллю «За освоєння цілинних земель» (1956), відзнакою голови ОДА, почесними грамотами. Має звання «Заслужений будівельник України» (2007).

ГАЙДУЧЕНКО (Заварикіна) Ольга Андріївна (нар. 25.11.1954, Овідіополь) – архітектор. Закінчила Одес. тех-м нафтової та газової промисловості (1974), Одес. інженерно-будівельний ін-т (1997). Трудовий шлях пройшла в Овід. відділі буд-ва й архітектури: технік, інженер, старш. інженер техбюро (1972-1988) та на різних посадах Овід. район. проектно-виробничої групи (1988-1994). Гол. архітектор Овід. р-ну, зав. відділом архітектури й будівництва (1994-2009). Доклала зусиль до створення облич населених пунктів р-ну. Запропонувала своє бачення торговельного, спортивного та рекреаційного центрів **Овідіополя**. Архітектор **пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам**. Виховала групу архітекторів, які обіймають тепер посади в державних і комерційних установах. Нагородж. почесними грамотами, цінними подарунками.

ГАКЕТ (Hacquet) Бальтазар дела Мотт (1739, Лє-Конк, Франція – 10.01.1815, Відень) – мандрівник, вчений. 1757-1763 як військовий хірург брав участь у Семирічній війні. У 1760-х він у Каринтії (Південна Австрія), а 1773-1787 в Любляні (Словенія). З 1787 Б.Гакет у Галичині, де до 1805 був проф. мед. ф-ту Львів. ун-ту. В подальшому працював у Краків. ун-ті, потім переїхав до Відня. Двічі побував у Північному Причорномор'ї (1787 і 1797). Під час другої поїздки відвідав **Овідіополь**, де йому розповіли про **Овідія гробницю** і зміну назви містечка. До цього Б. Гакет поставився скептично. Зауваживши, що зміна назв є проблемою усіх завоювань, яка в подальшому утруднює вивчення історії. Порівнюючи назви **Аджидер** та Овідіополь іронізував щодо амбіцій Катерини II, яка обирала для перейменування грецькі назви.

Hacquet B. Reise durch die neu eroberten Provinzen Russlands, im Jahr 1797, mit Rucksicht auf Handel, Manufakturen, Fabriken, Geographie, Statistik, Politik, Okonomie, Naturgeschichte, Botanik u.s.w. (schreiben an einem Freund in L.) // Journal fur Fabrik, Manufaktur, Handlung und Mode [Leipzig]-1798.- Juli.- S. 1-33; August. - S.89-131; Бальтазар Гакет і Україна: статті і матеріали / автор-упорядник М.Вальо. – Львів, 1997.

ГАНДБОЛ. Започаткований в **Овід. р-ні** в 1960-і. Одним з перших ентузіастів був учитель фізкультури **Великодолинської СШ №1** А.К. Песляк. Разом з учнями збудував 1965 майданчики для футболу, баскетболу і гандболу. Відтоді й почалися змагання з ганболу в **Овідіополі** серед дівчат. 1966 з ініціативи **В.С.Бондаренка**, учні і батьки (під кер. П.Н.Зайцева) спорудили в **Овідіопольській СШ**

А.К. Песляк

№1 один з кращих в області комплексів для гандболу. Тут зросли олімп. чемпіонка **Т. Макарець**; гравці міжнар. класу – **С. Пасічник** і **С. Городецька**,гравці вищої ліги України В. Макарець (призер першості СРСР), Н. Георгієва (призер першості України), В. Мельничук (гравець збірної України); гравці вищої ліги першості України серед вишів – Т. Боданюк, Л. Царан, Т. Федулаєва, З. Рута, О. Мошинська, Н. Воротнюк, В. Туріца та ін. 25 років команда дівчат селища ставала призером обл. чемпіонатів. З 1980-х проваджувано Всесоюзні спортивні турніри на приз Т. Макарець. В одному з них, 16-19.06.1980 взяли участь команди з Москви, Ленінграда, Києва, Вільнюса, Таллінна, Воронежа, Запоріжжя, Тирасполя та дві овід. команди тренерів О.А. Ленкар і **В.С. Бондаренко**. Перше місце вибороли овідіопольці. До них приїздила команда київського «Спартака» (тренер І.Є. Турчин). Тут побував один з кращих тренерів СРСР з гандболу С.П. Миронович із командою Мінського СКА. В Овідіополі бували й міжнар. турніри. Але найдужче запам'яталася унікальна товариська зустріч між «Спартаком» і збірною клубів СРСР (засл. трен. СРСР В.І. Ковальов – 1974).

ГАРАГОЛЬ – див. **КАРАГОЛЬ**.

ГАСКЕ – хутір. Лежав на правому березі балки Люстдорфської, на захід від **Люстдорфа**, у суміжності земель с.**Бурлача Балка** (на заході) і **х.Врето** (на півдні). Названий за ім'ям власника, підданого Франції, каретного

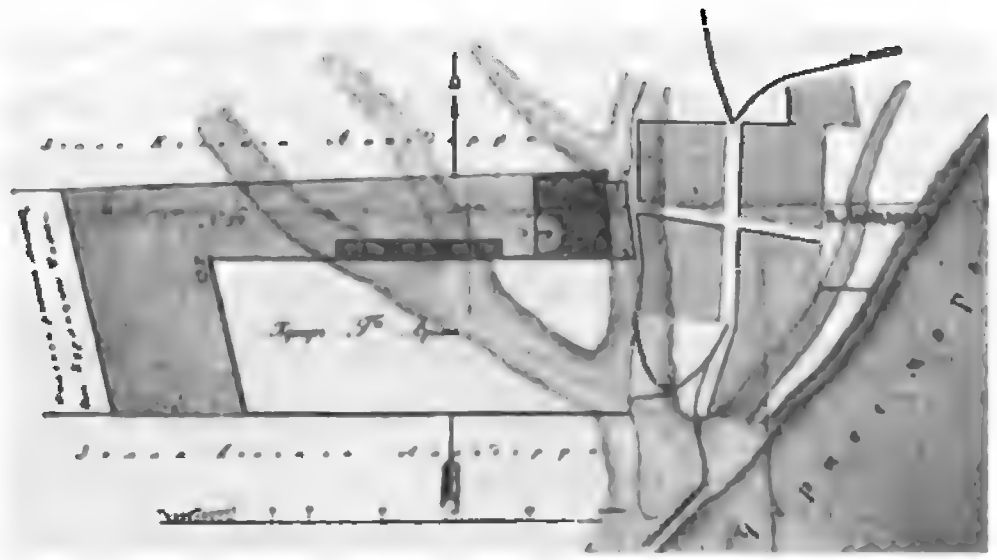

План х. Гаске. 1834 р.

майстра Йосифа Гаске, який відкрив 1832 в Одесі на вул.Садовій готель із 20 мебльованими кімнатами. Мав також великий двір, дві конюшні і сараї. Власник закладу ремонтував екіпажі і здавав їх в оренду разом з кіньми. Також продавав землеробні інструменти, виготовлені у власній майстерні, і саджанці кращих сортів винограду, вирощених на своєму хуторі. На хуторі ріс фруктовий сад, описаний на поч. 1880-х. В Одес. іст.-краєзнавчому музеї зберігається план хутора (№59, 50 дес.), складений 13.11.1834 Будівельним комітетом Одеси (див. **Одеські заміські хутори** і *плани 22б*). Власник хутора відомий ще й тим, що 1840 він відкрив поблизу Сухого лиману, на землях кол. **Клейнлібенталь**, кар'єр для добування дикого каменю, яким мостили вулиці Одеси. Планував на свої кошти збудувати підвісні мости через **Сухий лиман** і **р. Акаржу**.

ГАТРІ (Гутрі, Гютрі) Мері (Guthrie Maria, XVIII – XIX ст.) – етнограф.

Книга Мері Гатрі. 1802 р.

Народилася в Англії, певний час мешкала в Росії, де виконувала обов'язки дир. Смольного ін-ту благородних дівчат. Дружина Метью Гатрі, члена Корол. тов-ва природничих наук в Лондоні. 1795 побувала в **Овідіополі**, де зафіксувала знахідку, так звану «**Овідія гробницю**».

Gutrie M.A. A Tour Performed in the Years 1795-6, through the Taurida, or Crimea, the Antient Kingdom of Bosphorus, the Once-powerful Republic of Tauric Cherson, and All the Others on the North Shore of the Euxine, Ceded to Russia by the Peace of Kainardgi and Jassy. – London 1802.

ГВОЗДЕНКО Віктор Вікторович (нар. 10.10.1927, Костюковичі Мінск. обл.) – передовик виробництва. Після курсів при МТС (1944) почав працювати трактористом підсобного госп-ва Одес. залізниці (1944-1945, Новоградківка). Після армії (1945-1952), очолив бригаду трактористів р-пу «**Дністровський**» (1954-1989), яка здобувала високі врожаї і мала репутацію однієї з кращих в Одес. обл. та Україні. Вийшовши на пенсію (1998), працював помічником бригадира, охоронцем у тракторній бригаді. Нагороджж. орденами Леніна (1971) і Жовтневої революції (1974), медаллю «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), бронзовою (1969) і срібною (1973) медалями ВДНГ СРСР, знаком «Переможець соц. змагання» (1973), почесними грамотами.

ГЕДІГОЛЬДОВА ВЕЖА – середньовічна кам'яна споруда. Історик Ф.К. Брун вважав, що свого часу вона височіла по лівий бік **Дністра**, десь поблизу сучасних Маяків і могла бути вежею-маяком. Ця думка базується на повідомленні **Г. де Ланноа** (1421), що для її будівництва подільський староста Гедігольд (Юрій Гедігольд Галігінович, звідки й назва), надіслав 12 тис. люду і 4 тис. возів з каменем. Але ж у цьому повідомленні йдеться не про вежу, а про замок, який, на думку історика М.С. Грушевського міг бути Чорним містом (Чорноградом), про який згадують польські документи 1442 («Czarnigrad, ubi Dniestr fluvius dictus mare intrat»). На картах **Г. Боплана** і Г.Сансона літерою «Н» з назвою – «Czarne» позначено його руїни (*карта 3*). **І.В. Сапожников** вважає, що місце розташування замку Гедігольда, слід пов'язувати не з Маяками, а з Кочубійовим (майбутнім **Хаджибеєм** і Одесою), вперше згаданим як хлібний порт за шість років (1415) до описаної у Г. де Ланоа події.

Брун Ф. Путешествия и посольства господина Гилльбера де Ланнуа, кавалера золотого руна, владельца Санта, Виллерваля, Троншиена, Бомона, Вагени; в 1399-1550 годах // ЗООИД. – 1853. – Т. III; *Грушевський М.С.* Історія України-Руси. – Т. 4– К., 1991.

ГЕНУЕЗЬКІ КОЛОНІЇ (факторії) – торговельні центри купців італійського м. Генуї (XIII-XV ст.) в Причорномор'ї та Криму. Засновані з підтримкою Візантійської імперії, щоб монополізувати торгівлю на Чорному морі та переграти конкурентів з Венеції. 1266 представник Золотої орди в Криму Мангу-хан передав генуезцям фортецю Кафа (суч. Феодосія), що стала центром їхніх кол. Найближчими до суч. території **Овід. р-ну** були генуезькі кол. **Монкастро** і **Джінестра**.

ГЕОРГІЇВКА – назва німецької кол. **Марієнталь** з 1896 по 1916 (*карти 29, 30а*), перейменованої на честь сина рос. імп. Олександра III, великого князя Георгія (09.05.1871-

10.06.1889). На 1896 у селі 146 дворів і 996 мешканців (481 чол. і 485 жін.) і римо-католицька церква; школа на 165 учнів (48 хлоп. і 81 дівч.) і крамниця. До міста Одеси – 25 верст, до залізн. стан. Одеса – 22 версти, до пароплавного причалу Одеси – 28 верст, до центру волості (Маріїнського) – 9 верст. На 1916 – 188 дворів і 1522 мешканці; церковно-приходська школа, вапнякова піч, 13 ремісн. закладів, три лавки.

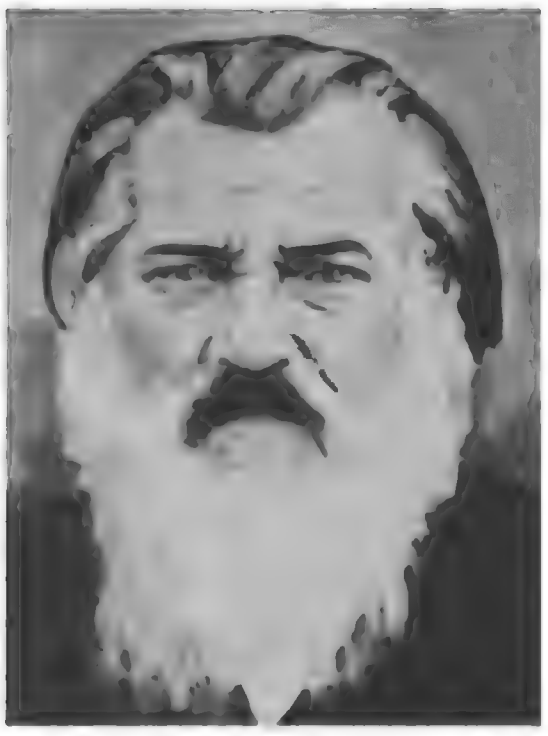

ГЕРНЕТ Володимир Олександрович (1870, Одеса – 1929, там само) – хімік, перший завідувач Виноробн. станції (див. **Таїрова ін-т**). 1892 року, будучи студентом Новоросійського у-ту, потрапив під арешт за револ. діяльність. 1898 склав екзамени екстерном. Працював в Одес. муніципальній лабораторії (з 1898), зав. лабораторією (1908). Брав участь у рев. подіях 1905-1907, за що був звільнений (1910). Очолив Виноробну станцію (1910), був заст. **В.Є. Таїрова** з наук. роботи (1918-1929). Співпрацював із журналом «Вестник виноделия» (з 1899). Редактор і автор більшої частини книжки «Руководство к исследованию виноградного вина», збірника «За 20 лет работы Винодельческой станции (1905-1924)». Читав лекції з екохімії на Вищих курсах виноградарства і виноробства, викладав хімію і товарознавство в торг. школі та Одес. комерц. уч-щі (1900-1915), провадив курс виявлення фальсифікації харчових продуктів, читав публічні лекції у вечірніх школах, на виставках. Захоплювався метеорологією, хімією, знав і пропагував есперанто. Автор понад 80 наукових статей.

ГЕРЦОВА Федора Архипівна (нар. 14.09.1940, Стара-Царичанка Білгород-Дністр. р-ну) – передовик виробництва. Закінчила Білгород-Дністр. с.-г. технікум. Працювати почала 1954-1957 дояркою к-пу «Прапор Леніна» (Білгород-Дністр. р-ну). Закінчивши однорічну Одес. обл. школу майстрів с.-г., працювала дояркою (1958-1964), бригадиром рільників (1964-1985) і виноградарів (з 1985) у р-пі **«Перемога»**. Учасник двох ВДНГ СРСР. Була депутатом Великодол. селради. Нагородж. почесними грамотами.

ГИРЛО – дельтовий рукав річки; протока, що з'єднує лиман з морем. Поблизу території **Овід. р-ну** є **Цареградське гирло Дністровського лиману**, а до сер. XX ст. неподалік **Бугазу** існувало **Очаківське гирло**.

ГІНКУЛ Данило Мусійович (1764 – 03.09.1835, Овідіополь) – священик, протоієрей **Овід. соборної Св. Миколая церкви** (1798-1833). Походив з Молдови. Від дружини Ксенії мав дітей Григорія, **Якова** і **Єлизавету**.

ГІНКУЛОВ Яків Данилович (1800 або 1807, Овідіополь – 1870) – молдавський педагог, філолог, діяч просвітн. руху в Бесарабії. Син священика **Данила Гінкула**. Закінчив семінарію в Кишиневі (1821), викладав у пансіоні для дворянських дітей. Після перебування у Санкт-Петербургу очолив у Кишиневі першу ланкастерську школу (1824); створював початкові навч. заклади в Бесарабії, підготував ланкастер-

ські таблиці для 1 класу. Працював у Міністерстві іноземних справ (1830-1865), паралельно з 1839 по 1858 очолював кафедру валахо-молдавської мови С.-Пб. ун-ту. Склав «Начертание правил валахо-молд. грамматики» (1840), «Собр. соч. и переводов в прозе и стихах для упражнения в валахо-молд. языке...» (1840). Крім того, надрукував «Выводы из валахо-молдавской грамматики» (С.Пб., 1847) і «Карманная книжка для русских воинов в походах по княжествам Валахии и Молдавии» (С.Пб., 1854).

ГІНКУЛОВА Єлизавета Данилівна (1809, Овідіополь – 21.12.1831, Одеса) – дочка священика **Данила Гінкула**. З 30.01.1827 – дружина службовця (столоначальника) Одес. карантину, колезького асесора (1826) і титулярного радника (1829) О.К. Гончарова (1797/1801-1833). Рано померла. На її смерть чоловік склав епітафію: «Твой – в небесах бессмертный дух, / а прах сей камень покрывает. / Кто ж без тебя, мой милый друг, / меня в сей жизни утешает / … / Одни тобой рожденные сыны – твой образ драгоценный». Дітей Єлизавети – Федора і Степана спочатку виховували її батьки, а по їхній смерті – родич Г.І. Юрескул. Старший син Ф.О. Гончаров (1830-1902) став ген.-майором, менший – С.О. Гончаров (1831-1912) – ген. від інфантерії, член Військ. ради Рос. імперії.

ГІРИБУРЗИНА – див. **Бузиноватe.**

ГЛЄБОВ Віктор Сергійович (22.12.1906, Іжевськ – 30.09.1985, Воронеж) – ком. 27 СД 8 гв. армії, ген.-майор. Народився у селянській сім'ї. Закінчивши 9 класів, працював на стан. Кіров. У РСЧА з 1928. Служив на Далекому Сході, учасник конфлікту на КВЖД. Закінчив піхотні курси (1930), ком. рою, роти, нач. штабу. В

1938 взяв участь у боях біля оз.Хасан. 1941 закінчив Військову академію. В червні-жовтні 1941 нач. штабу 242 СД 30 армії на Захід. фронті; нач. штабу в групі військ ген. М.Г.Хоруженка. З липня 1942 під Сталінградом очолив 27 гв. СД 62 армії (перейменовану на 8 гв.) Південно-Захід. фронту. Дивізія дійшла з боями до Берліна. У квітні 1944 визволяла Одесу й **Овідіополь**. 29.05.1945 присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Після війни закінчив Академію Генштабу. 1959 вийшов у запас ген.-лейт. Мешкав у Воронежі. Нагородж. двома орденами Леніна (1945, 1953), орденами Червоного прапора (4), Суворова II ст-ня, Кутузова II ст-ня, Богдана Хмельницького II ст-ня, Вітчизняної війни I ст-ня, Червоної Зірки, медалями. **Почесний громадянин Овідіополя** (1979).

ГЛУШЕНКО Віталій Павлович

(нар. 19.05.1950, Йосипівка) – господарник, громадський діяч. Закінчив Петров. с.-г. тех-м (1972), Одес. с.-г. ін-т (1983). Працював бригадиром трактористів, керував відділком р-пу **«Петродолинський»** (ім. XXV з'їзду КПРС, 1988). Першим перейшов на госпрозрахунок, досяг рекордних результатів (горох – 50,6 ц з га, кукурудза на силос – понад 400 ц з га та ін.). Очолив Петродол.

сільраду (1989-1990, 1993-2002). Багато уваги приділяв соціальному розвиткові села, провів інвентаризацію земель, виготовив проект забудови села, першої черги спорудження школи (реконструкція спортзалу і будівництво нової котельні 2000-2002). Підтримував культурне життя (творчі вечори, робота духового оркестру, спортивні змагання тощо). Нагородж. медалями, почесними грамотами, переможець район. програми «Людина року Овідіопольщини -2000».

ГЛУШЕНКО (Кошман) Ольга Олексіївна (нар. 01.03.1953, Вовковинці Деражн. р-ну Хмельн. обл.) – культурний працівник, бібліотекар. Навчалась у Великодол. СШ №1. З 1965 живе в **Петродолинському**. Закінчила Тирасп. пед. ін-т ім. Шевченка (1980). Працювала в **Петродолинській ЗОШ** (з 1970), а потім стала зав. сільською бібліотекою (1983-2009). Була ініціатором тісної співпраці зі школою, БК, місцевою владою. Залучала до роботи в бібліотеці людей різного віку, організовувала зустрічі з інтересними людьми, працювала з дитячим фольклорним гуртом. Особливу увагу приділяє краєзнавству. Розшукала і зберегла цікаві історичні матеріали. Понад 10 років поспіль перемагає в районному конкурсі «Бібліотекар року». Володар 1 премії програми «Людина року Овідіопольщини-2005» в номінації «Діяч культури». Нагородж. медаллю «За працю і звитягу» (2008), почесними грамотами.

ГЛУШКО Володимир Єгорович (нар. 04.05.1938, Хмельницький) – передовик виробництва. Трудову діяльність розпочав столяром у Хмельницькому (1954-1957). 1957 переїхав до Овідіополя і працював водієм (1957-1998), охоронцем (1998-2004) у **к-пі ім.Дзержинського**. Нагородж. медаллю «Ветеран праці» (1989), значками «Переможець соц. змагання (1973, 1979), «Ударник Х п'ятирічки», почесними грамотами.

ГЛУХОВСЬКА Валентина Павлівна (13.01.1929, Йосипівка Вільшан. р-ну Кіровогр. обл.– 03.02.2005, Миколаївка) – агроном і педагог. Після школи закінчила агрономічний ф-т Кишинів. с.-г. ін-ту. Працювала зав. парткабінетом у Татарбунарах. Закінчила Одес. ВПШ. 1960-1987 – дир. **Миколаїв. школи Овід. р-ну**. З її ініціативи збудовано новий навч. корпус школи, спортзал і майстерню, а 1968 на подвір'ї школи відкрито пам'ятник воїнам, які загинули під час визволення **Миколаївки** (1944). Була депутатом Микол. сільради. Вийшовши на пенсію, працювала секр. парторганізації та гол. профкому к-пу **«Україна»**. Нагородж. медаллю «Ветеран праці», знаком «Відмінник освіти», грамотами районного та обласного відділів освіти.

ГОЛОВАТИЙ Антін Андрійович (1732 за іншими 1744, Білики, Кобеляц. сотні Полтав. полку – 28.01.1797, Камишеван) – козацький ватажок, один із засновників **Чорномор. козацького війська**. Народився у сім'ї малоросійського старшини. Дістав домашню освіту, потім навчався в Київ. семінарії, якої не закінчив, записавшись 1757 у козаки Запорозької Січі (Васюринський курінь). З 1762 – курінний отаман, полковий старшина (1764), писар Самарської паланки (1771). По знищенні Запорозької Січі (1775) А.Головатий дістав чин капітана в рос. армії і чималий земельний наділ. Напередодні **російсько-турецької війни 1787-1791** разом із Сидором Білим і **Захаром Чепігою** збирав «військо Вірних козаків», згодом перейменоване на Чорноморське. Як нач. козацької гребної флотилії брав участь у штурмі **Хаджибея**, Ізмаїла, Килії. По війні мешкав у Слободзеї, де розміщувалася канцелярія Чорноморського козацького війська. Мав кілька хуторів і рибальські промисли на **Дністрі** й Кучургані. Після указу Катерини II про переселення козаків з **Очаківської області** А. Головатий очолив депутацію (1792) до імператриці, щоб отримати «грамоти» на виділені війську нові землі. Активний учасник переселення козаків на Кубань (1793). Під його керівництвом поставлено 40 перших куренів «військового містечка» – Катеринодара (суч. Краснодар). Після смерті **З. Чепіги** призначений отаманом Чорномор. війська, але сам А.Головатий про це не дізнався, бо перебував у Перському поході, де помер на о.Камишеван у Каспійському морі.

ГОЛОВСЬКИЙ Сергій Васильович (18.02.1895, Богородицьке, нині Тульської обл. – 24.10. 1975, Перм) – військовий, ген.-майор. Служив у російській армії з 1915. Закінчив Оренбурзьку школу прапорщиків (1916), учасник Першої світової війни на Південно-Західному фронті, підпоручик, ком. роти. В Червоній армії з червня 1918. Закінчив Тверські кав. курси вдосконалення командного складу (1918), вищу школу в Петрограді (1920). Учасник **громадянської війни** на Південному фронті, в боях з басмачами – ком. рою, ескадрону, нач. полкової школи. Згодом нач. штабу і ком. кавполку, слухач (до 1930) і викладач тактики кав. курсів удосконалення командного складу РСЧА в Новочеркаську. В роки ВВВ ком. 37 КП, 70 КД, кав. групою у складі 30 і 110 кавдивізій, ген.-майор і ком. 30 кавдивізії (1943). Під час визволення Одеси 30 КД у ніч з 8 на 9 квітня прорвалась через **Петерсталь** і **Марієнталь** на **Болгарку** і **Татарку**. Вранці 10 квітня кавалеристи перекрили ворогові дорогу на **Кароліно-Бугаз** у районі **Сухого лиману.** З 11 по 14 квітня дивізія, разом з іншими частинами визволила узбережжя Чорного моря від Сухого до Дністр. лиманів. Ком. 4-ї гв. Кубанського козачого КК (05.11.1944-

08.04.1945). Після війни був ком. 1-го гв. КК, прослухав курс Вищої військової академії ім.Ворошилова (1946). Після цього – заст. нач. Вищої офіцерської кав. школи ім.Будьонного, заст. ком. 1 гв. стр. корпусу, ком. 19 і 10 СК. В запасі з 1955. Нагородж. орденами і медалями СРСР.

ГОЛОВЧИЦЬ (Пономаренко) Тетяна Порфирівна (нар. 12.01.1921, Білгород-Дністровський)–учасниця ВВВ. Разом з батьками переїхала до Овідіополя де закінчила початкову школу (1937). Працювала бухгалтером райспоживспілки. На початку ВВВ закінчила 6-мі-сячні курси сандружинниць і стала санінструктором **Овід. винищувального б-ну**, згодом **25 Чапаєвської дивізії**. Учасник **оборони Одеси**. Під час боїв за Севастополь була поранена і потрапила в полон. З 1942 по 1945 – в'язень фашистського концентраційного табору Равенсбрюк. По війні працювала мотористкою побуткомбінату **Білгорода-Дністровського** (1945-1976). Активний учасник клубу ветеранів «Бойові подруги». Нагородж. орденами Великої Вітчизняної війни II ст-ня (1985), За мужність III ст-ня (1999), медалями «За перемогу над Німеччиною» (1945) «За оборону Одеси» (1966), «За оборону Севастополя» (1966) та ін.

Ф. Нансен

Жертви голоду 1921-1923 рр.

ГОЛОД 1921-1923 років – перший масовий голод, наслідок розрухи й економічного хаосу після **громадянської війни** та посухи на півдні України. 20.11.1920 волревком **Грослібентал.** (Маріїнської) волості мав здати за новою розкладкою 6258 пудів 15 фунтів пшениці, 3629 пуд. 27 фунтів ячменю, 2826 пуд. 30 фунтів вівса, 5060 пуд. 12 фунтів кукурудзи і 401 пуд проса. У більшості госп-в взимку 1919-1920 майже усі посіви озимої пшениці загинули. Їх навесні пересіяли, а ярових геть не сіяли – не мали зерна. Отже виконати розкладки не змогли. На початку лютого 1921 продзагони на чолі з волосними п'ятірками почали «похід на куркуля»: вилучали всі продукти, в тому числі й насінне зерно, забирали реманент, одяг і білизну. Навесні 1921 більшість сіл Поволжя, Кавказу й України не мала чим сіяти, а через посуху не вродили озимі. В **Одес.** і **Тирасп. повітах** голод почався восени 1921, коли практично весь зібраний врожай вивезли до Росії на потреби голодуючого Поволжя. Разом з тим збирали податок на худобу, який по Маріїн. волості на 19.12.1921 виконали на 100% (6739 пудів м'яса і 10715 штук курячих яєць). Наприкінці 1921 в селах Одес. повіту (в межах суч. Овід. р-ну) голодували і потребували допомоги 19042 чол. (майже 70% населення). У Маріїн. волості таких було 14409, відповідно по селах: **Санжійка** – 635, **Клейнлібенталь** – 1434, **Францфельд** – 319, **Йозефсталь** – 1488, **Нейбург** – 429, **Роксолани** – 688, **Марієнталь** – 249, **Грослібенталь** – 3000, **Барабой** – 160, **Олександергільф** – 539, **Бугове** – 317, **Люстдорф** – 366, **Кароліно-Бугаз** – 225, **Калаглея** – 3690, **Арнаутське** – 870 (станом на 12.12.1921 голодувало

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

онал» – 260 із 542; **Єфимівки**: «Червона Україна» – 150 із 183; **Роксолан**: «Червоний інтенсивник» – 830 із 1048; в **Кароліно-Бугазі**: «Червоний прикордонник» – 200 із 279; **Дальника**: ім.Петровського – 380 із 449; **Грибівки**: «Червона зірка» – 250 із 309; **Санжійки**: «9 Січня» – 200 із 297; **Іллічівки**: «Шлях Ілліча» – 300 із 462; Малодолинського: «ім. Петровського» – 400 із 718; **Барабоя**: «Червоний степ» – 90 із 179; **Йосипівки**: «Нове життя» – 94 із 157. Зустрічалися випадки голодної смерті. За спогадами К.П.Грекової (Кароліно-Бугаз), на **х.Терновому** померли майже всі чоловіки. Мешканці сіл, які ще мали якусь одежину чи ковдри, важачи життям, переходили кригою **Дністр. лиман**, щоби обміняти їх на харчі. Голод змусив населення вдатись до крадіжок на пунктах «Заготзерно». Газета «**Сталінець**» у липні-вересні 1946 і 1947 повідомляла про «крадіїв», які дістали строки ув'язнення від 3 до 8 років із конфіскацією майна. Восени 1947 держава виділила зернові позики, колгоспи вчасно обсіялись. У грудні того ж самого року скасовано карткову систему на продукти харчування. 1948 природні умови дали змогу к-пам виправити становище. Мешканці Овід. р-ну твердять, що голод 1946-1947 за наслідками був подібним до голоду 1921-1923.

ГОЛОКОСТ – як система нищення євреїв німецько-румунськими окупаційними військами під час ВВВ мав місце на території краю. На початку війни із Бесарабії до Одеси втекли тисячі євреїв, в тому числі більшість єврейської громади **Овідіополя**. Після вступу до селища 18.09.1941 румунських частин, тут разом з українцями Г. Параскевою і В. Назаровим розстріляли Якова Погрожельського, Якова Ворцеля, Купермана, П. Бродського і В.Целлера. Захопивши **Одесу** 16.10.1941 окупанти зігнали тисячі євреїв до складів по Дальницькій дорозі. Частину з них розстріляли у хлібних складах і біля Великого Дальника в протитанкових ровах (історики називають 16-19 і 22 тис. жертв), інших відправили до табору в Доманів. р-н (нині Микол. обл.). Ще біля 25 тис. євреїв 23.10.1941 спалили в артилерійських складах по Люстдорфській дорозі. В той же час страти євреїв проводилися біля с.**Татарка.** За даними дослідника Л.Дусмана, тут загинули щонайменше 479 осіб. Історики голокосту вказують, що лише 1941-1942 в Одесі загинуло понад 35 тис., а в усій **Трансністрії** – до 250 тис. євреїв.

ГОЛЬДФАРБ Семен Михайлович (нар. 09.08.1932, м. Нова Одеса Микол. обл. – 05.10.1997) – організатор виробництва.

Закінчив Одес. технікум нафтової та газової промисловості. Трудову діяльність розпочав з посади виконроба в «Міжколгоспбуді»: будував у Новій Долині, Петродолині та інш. населених пунктах р-ну (1953-1970). Працював начальником Овід. райкомунгоспу (1970-1997). Вивів організації на перше місце в області у своїй галузі. Доброчинець: допомогав ЦРЛ, школі і дитячим садкам Овідіополя. Мав почуття гумору. Нагородж. медаллю «Ветеран праці», значком «Відмінник комунального господарства», почесними грамотами, пам'ятними адресами.

ГОМЕНЮК Валентина Михайлівна (нар. 08.03.1947, Овідіополь) – керівник місцевого самоврядування, громад. діяч. Закінчила філол.

(1982) і юрид. ф-ти (1988) Одес. ун-ту ім.Мечникова. Працювала в Овід. РК КПУ (1975-1982). Овід. селищний голова з 1982. Доклала чимало зусиль до розбудови селища, виконання програм соц.-екон. розвитку: закінчилась газифікація, оновлені водомережі, полагоджено дороги й тротуари, стали до ладу новобудови соціальної сфери (багатоповерхові житлові будинки, **Палац спорту ім. Дукова**, дитячий комбінат «Калинка» тощо). Нагородж. орденом Кн.Ольги III ст-ня (2007), медалями, відзнаками та почесними грамотами.

ГОРБЕНКО Анатолій Олександрович (нар. 08.02.1944, Кіровоград) – художник. Закінчивши ФЗУ №1 працював слюсарем на заводі «Червона зірка» (1962-1963, Кіровоград). Служба в РА (1963-1966). Навчався в Одес. худ. уч-щі ім.М.Б. Грекова (закінчив 1970) і на худ.-граф. ф-ті Одес. пед. ін-ту ім.К.Д. Ушинського (закінчив 1982). Вчителі – М.М. Божій, В. Гегомян, А.С. Гавдзінський та ін. Художник-оформлювач **к-пу ім.50-річчя Великого жовтня**, викладач малювання у **Миколаївській школі** (1967-1975). За картини «На гармані» (1971) та «Обід трактористів» (1973), має відзнаки Всеукраїнських виставок. Працював художником Іллічівського порту (1975-1984), гол. художником (1984-1987), очолював правління Одес. художнього фонду (1987-1992). Період творчої роботи в **Овід. р-ні** в селах **Миколаївка** і **Калаглія** – 1992-1998. Був гол. художником **Іллічівська** (1998-2008), створив творче об'єднання художників цього міста. Очолював Одес. обл. орг. Спілки художників України (з 2007), професор архітектурно-художнього ін-ту Одес. академії буд-ва й архітектури (з 2009). Персональні виставки: Угорщина (Сегед, 1975), Болгарія (Варна, 1977), Росія (Москва, 1991-1993), Італія (Генуя, 1991, Флоренція 1998), США (Нью-Йорк, Балтимор, 1993) – всього у 18 країнах світу. Його твори є в багатьох музеях України, за кордоном, у приватних колекціях. 2000 мав виставку в **Овідіополі**, подарував селищу кілька робіт, у тому числі портрет **В.І. Дукова**. Випустив три авторські альбоми. Член Спілки художників СРСР (1977). Лауреат обл. премії «Твої імена, Одесо!» – художник року (2001). Почесне звання «Заслужений художник України» (2002). Нагородж. грамотками ВР (2003) і Кабміну України (2009), відзнакою голови Одес. ОДА (2008) та ін.

ГОРДІ (Гордієвський) Іван Якович (24.11.1853, Овідіополь – 1925, Краснодар) – актор опери (бас-фортунато) і педагог. Народився в сім'ї священика Я.Г. Гордієвського. У 1866-1874 навчався в Одес. гімназії. Протягом 1876-1783 брав уроки співу в Петербурзькій консерваторії (клас І. Мельникова, В. Самуся і К. Евергарді). З 1882 соліст Маріїнського театру (дебютував у партії Мельника – «Русалка» О. Даргомижського). У 1885-1890 гастролював в Італії

(театр «Манцоні», Мілан). Співав на оперних сценах Тифліса (1890-1897), Ярославля (1896), Вільно (1902) та ін. Перший виконавець партій Боабділа (опера «Азра» М. Іполітова-Іванова); в Тифлісі – батька Земфіри («Алеко» С. Рахманінова). Найкращі партії: Сусанін («Життя за царя» М. Глінки), Мефістофель («Фауст» Ш. Гуно), Бертрам («Роберт Диявол» Дж. Меєрбера), Юлій Цезар («Цар Єгипту» Г.Менделя), Гудал («Демон» А. Рубінштейна). Партнери по сцені: В. Зарудна, П. Кошиць, Я.Любін, М. Максаков та ін. Талант співака цінував П.І. Чайковський. З 1903 педагог, проф. Москов. консерваторії (1907-1918). Серед його учнів – С.Лисенкова, В.А. Муравйов, П.І. Словцов. З 1920 викладав у консерваторії Катеринодара (Краснодара).

ГОРДІЄВСЬКІ – рід міщан і священиків у XIX ст. Його засновники перебралися до **Овідіополя** в кінці XVIII ст. з Поділля. *Г.Ф. Гордієвський* (бл. 1787 р.н.) започаткував рід священнослужителів. 1816 його висвячено в дяки і скеровано до Царе-Констян. церкви Розаліївки **Тирасп. повіту**. 1819 переведений до **Овідіополя**, де був позаштатним до 1847. Від своєї дружини Параскеви Іванової (бл. 1802 р.н.) мав дітей: Івана (бл. 1818 р.н., з 31.04.1840 – пономар **Овід. соборної Св. Миколая церкви**, через два роки введений у штат); Якова (бл. 1822 р.н., після Херсон. семінарії 23.11.1847 висвячений у священики, з 27.09.1848 в Овід. церкві); Василя (бл. 1825 р.н., 10.12.1847 призначений дяком до Овід. церкви); Лева (бл. 1828 р.н.; закінчив Одес. учительське духовне уч-ще, з 1872 вчитель **Овід. церковно-приходської школи**); Митрофана (бл. 1837 р.н.) і трьох дочок – Агрипину (бл. 1827 р.н.), Дарину і Мотрону (бл. 1835 р.н.). Відомі також овід. міщани *Василь Іванович Гордієвський* (нар. 11.04.1858) і *Сергій Матвійович Гордієвський* (нар. 25.05.1859, що походив з іншої гілки роду). За нашого часу в **Овід. р-ні** мешкають нащадки роду Гордієвських, серед них *О.М. Гордієвський* (**Великодолинське**).

ГОРДІЄНКО Федір Юхимович

(21.08.1913, Війтівці Баришів. р-ну Київ. обл.–11.04.2008, Овідіополь) – майор міліції. Закінчив Переяслав. зоотехнічний робітфак (1933), 3-річну школу МВС (1951). Працював учителем СШ Миколаївки Мелов. р-ну Ворошиловгр. обл. (1933-1935), служив у РСЧА (1935-1937). З 1940 – служба в НКВС: міліціонер, дільничий, пожежний інспектор у Ростов. та Новосибір. обл. (1940-1944). Згодом служив у райвідділах Янків., Пісчан., Троїцьк. р-нів Одес. обл. (1944-1951). Дістав призначення на посаду нач. міліції **Овід. р-ну** (1951-1963). Показав професіоналізм у боротьбі зі злочинністю. Звільнившись, працював у місцевих організаціях. Нагороджений орденами Вітчизняної війни III ст-ня, Червоної Зірки (1954), медалями «За перемогу над Німеччиною» (1946), «20 років бездоганної служби МВС СРСР», почесними грамотами.

ГОРКОВЕНКО Микола Григорович (18.12.1935, Яськи Біляїв. р-ну – 23.10.1993 Овідіополь) – медик. Після навчання в Одес. мед. уч-щі №1 та мед. ін-ті (1967), працював гол. лікарем дільничних лікарень у

Болград. р-ні (1967-1975 та 1987-1993), гол. лікарем **Овід. ЦРЛ** (1975-1987). Здобув авторитет професіонала, організатора медичної справи. Нагородж. медалями, почесними грамотами.

ГОРОБЕЦЬ Віталій Пилипович (27.01.1937, Перегонівка Голованів. р-ну Кіровогр. обл.) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1959), працював агрономом у Біляїв. р-ні (1959-1965), агроном і нач. від. Одес. консервного заводу (1965-1970). З 1970 очолив збитковий р-п **«Петродолинський»**. За час перебування на посаді дир. у 1970-1974 добився значних соц.-екон. зрушень: у с. **Петродолинському** збудовано дитсадок на 100 місць, СШ на 320 учнів, приміщення сільради, 140 будинків для молодих спеціалістів, консервний завод, прокладено водогін тощо. З 1975 заст. ген. дир. об'єднання «Одесплодоовочпром», а потім ген. дир. Житомир. консервного об'єднання (1977-1980), нач. відділ. ВО «Консервпромкомплекс» (1980-1987). У 1987-2003 дир. радгоспу-заводу **«Овідіопольський»**. (з 1999 КСП, з 2000 ПП АПФ «Овідіопольське»). Протягом названих років у с.**Миколаївці** стали до ладу 120 індив. житлових будинків, консервний завод, підведено природний газ, закладено 167 га саду і 27 га плодрозсадника. Очолював Микол. сільраду (2003-2006). Був депутатом Овід. райради, Микол. сільради. Нагородж. медаллю «За трудову доблесть» (1973), іншими медалями та грамотами.

ГОРОДЕЦЬКА (Черняк) Світлана Миколаївна (нар. 14.05.1975, Овідіополь) – майстер спорту (1996). Закінчила Ужгор. нац. ун-т фізкультури (2005). Перші кроки в гандболі зробила в 3 класі **Овід. школи № 1** (тренер **В.С. Бондаренко**). У складі команди **Овід. ДЮСШ № 1** стала призером першості України серед дівчат (1991), переможцем Всесоюзних турнірів (1990, 1991) та призером турнірів (1988, Москва; 1989, Рига; 1990, Київ). Професійну кар'єру почала в команді вищої ліги «Карпати» (1992-2003, Ужгород). Кращим результатом тут було – третє місце чемпіонату України (1996/1997). Виступала за клуб «Гонтовил-Дерички» (Угорщина, 2003). Брала участь у змаганнях «Європейської гандбольної федерації», Спартакіади України у складі збірної Закарп. області. Капітан команди «Карпати» (1999-2003), член збірної команди України (1999/2000). У складі угорської команди – бронзовий призер чемпіонату країни (2004/2005). Нагородж. знаком «За розвиток регіону» Закарпат. ОДА (2003), почесними грамотами.

ГОХШТЕЙН Олександр Григорович (17.03.1923, Пінськ – 06.10. 2009, Петродолинське) – агроном. Закінчив Одес. с-г. ін-т (1969). В роки ВВВ служив у будівельному загоні, навчався у військовому уч-щі. Пра-

цював садівником, бригадиром, керував відділком р-пу ім.XXV з'їзду КПРС (1948-1985). В народі дістав прізвисько «Людина-сад»: з 8-9 га (1948) площа саду зросла до 306 га (1981), Вирощувалось близько 1,5 тис. т фруктів; працювало майже 2 тис. чол. Керував школою економ. наук для садівників. Нагороджж. золотими (1956, 1958), срібними (1957, 1968) медалями ВДНГ СРСР, знаками переможця соц. змагання, медалями, грамотами. Почесний житель **Петродолинського** (1998).

ГОЦАЦЕНКО Анатолій Миколайович (нар. 16.09.1938, Овідіополь) – виробничник. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1983). Трудовий шлях почав з касира Овід. райвузла зв'язку (1958-1960), був вантажником **Овід. Міжколгоспбуду** (1960-1961). Очолив райраду ДСТ «Колгоспник» (1960-1962). У **к-пі ім.Дзержинського** – обліковець та на ін. посадах (1962-1974), зав. МТФ (1974-1999). Колектив її ставав переможцем соц. змагання (1980-1983), в тому числі республ. (1985). Був депутатом Овід. селради двох скликань. Протягом багатьох років капітан ФК «Дзержинець», управляв різні види спорту (в 16 років переплив лиман між **Овідіополем** і **Білгород-Дністровським**). Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1990), золотою (1985) і бронзовою (1984) медалями ВДНГ СРСР, знаками «Переможець соц. змагання» (1977, 1988), був на обласній (1980, 1985) та районній (1979, 1982, 1987, 1990) дошках пошани.

ГОШКЕВИЧ Віктор Іванович

(1860, Київ – 1928, Херсон) – історик, археолог. Член Одес. тов-ва історії і старожитностей (1896), член-кореспондент Моск. археол. тов-ва (1914), Герой Праці (1922). Зростав у сім'ї викладача Київ. семінарії. Закінчив іст.-філол. ф-т Київ. ун-ту (1886), де вивчав археологію під керівництвом В.Б. Антоновича і М.І. Петрова. З 1890 був секр. Херсон. губ. статистичного комітету. Крім державної служби, вивчав історію краю, провадив археол. розвідки. За 15 років праці в комітеті підготував 11 статистико-економічних оглядів Херсон. губ., з яких найвідоміший «Список населених місць Херсонської губернії» (1896). Заснував музей старожитностей у Херсоні, в основу якого лягли його особисті колекції і знахідки. Дослідив близько 50 пам'яток півдня України, в тому числі Подністров'я. З 1920-х – краєзнавча робота. Склав опис старожитностей і скарбів Херс. губ., зокрема, біля **Арнаутського**, **Калаглеї**, **Ксеніївки**, **Люстдорфа**, **Роксолан** та ін.

Гошкевич В.И. Клады и древности Херсонской губернии. Кн. 1. – Херсон, 1903.

«ГРАФ ВОРОНЦОВ» – пароплав. Замінив на переправі Овідіополь–Аккерман хисткі човни (1840). Від 6 ранку до 18 год. вечора робив 8-10 рейсів щодня, не боявся негоди та ще й буксирував баржі, на кожній з яких

ставало місця для 14 возів з кіньми і волами. Це було на ті часи справжнє диво техніки: металевий корпус 24,4 м завдовжки і 4,9 м завширшки з осадкою 1,02 м, двигун на 40 кінських сил із запасом вугілля на півдоби плавання. Виклопотав в імп. Миколи I дозвіл на таку переправу, не пошкодувавши власних грошей на буд-во судна в Англії, тодішній господар краю – Новоросійський ген-губ. М.С. Воронцов (1782-1856). Тож пароплав дістав його ім'я і, як писав **Ю.І. Крашевський** (1843), прикрасився його погруддям (на носі судна) і портретом (над дверима каюти). Будувала судно англійська фірма «Вільям Ферберн і К°» (січень-серпень 1839). Кількість охочих до зручного засобу сполучення, як писала газета «Русский инвалид»: «зросла настільки, що пароплав не ставав на якір протягом дня». Місця на ньому коштували 57 і 28 коп. (I і II клас), для пасажирів барж – 11 коп. (за вози й коні платилося окремо). Все ж кошти утримання першого року експлуатації перевищили зиск на 4836 руб. Це не збило М.С. Воронцова з дороги прогресу. Він писав міністрові фінансів: «Не может идти ни в какое сравнение с пользой, которою пароходство доставило краю». Першим капітаном судна став штурман 12 класу Кисель-Загорянський (на його місце невдовзі став капітан Заболотний). Інші імена: головний інженер – шотландець Джон Картайль, боцман – українець Гончаренко, збирач платні за проїзд – італієць Антоніоні. Працював пароплав недовго. 15.11.1848 імп. Микола I мусив розпорядитися про придбання в Англії «нового корпусу з машиною, котлами і іншими деталями». Другий «Граф Воронцов» мав майже такі самі розміри і показники, крім висоти бортів і нової машини Дж. Пенна з плавучими циліндрами. Прибув до Одеси на початку 1850, а 1851-го почав регулярно курсувати між Овідіополем і Аккерманом.

ГРЕБНЄВ Серафим Іванович

(26.07.1933, Липівці Яранського р-ну Кіровськ. обл. – 02.11.1993, Петродолинське) – педагог. Закінчив фіз.-мат. ф-т Марійського пед. ін-ту (1955). Працював вчителем, служив в РА (1955-1958). З 1960 учитель і дир. **Петродол. ЗОШ** (до 1993). Сформував творчий колектив, школа стала однією з кращих у р-ні. Був депутатом Петродол. сільради (з 1979), делегат III Всесоюзного з'їзду вчителів (1978). Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора (1980), медалями, грамотами Президії ВР УРСР і Міністерства освіти УРСР, значком «Відмінник народної освіти».

ГРЕЙНЕР Руфіна Миколаївна

(нар. 31.05.1930, Ковров Владимир. обл.) – діяч культури, краєзнавець. Закінчила Москов. ун-т культури (1954) і ф-т журналістики Москов. ун-ту (1961). За путівкою ЦК ВЛКСМ провадила культмасову роботу на буд-ві Каховської ГЕС (1954-1956), працювала в журналі «Геологія та геофізика» (1956-1980, Новосибірськ). Перебравшись у **Кароліно-Бугаз** (1980) працювала в Одес. ін-ті економіки й екології Світового океану (1980-

1982), у вид-ві «Маяк» (1982-1984), в Одес. літературному музеї (1984-1985), вчителем Затоцької СШ (1988-1989), була соціальним працівником Овід. територ. центру (1991-2002). У складі ініціативної групи добивалась повернення селу Кароліно-Бугаз (раніше Затока) істор. назви, створення окремої сільради, відкриття **меморіальних дошок** К.Собаньській на території Кароліно-Бугазької сільради та **К.Г. Паустовському** у **Санжійці**. Автор книжок «Каролина Собанская» (2004), «Знай и люби край Овидия» (2008). Очолювала раду ветеранів, член тов-ва «Світ Паустовського». Нагородж. медаллю «Ветеран праці», грамотами, дипломат конкурсу «Людина року Овідіопольщини» (2005).

ГРЕНКОВ Олександр Іванович

(28.08.1928, Пальцево Пречистен. р-ну Смолен. обл. – 16.01.1999, Надлиманське) – агроном, виробничник. Працювати почав робітником у 1945. Після армії (1948-1953) був на різних посадах у лісгоспі Южнокурильська та р-пі «Дальній» Сахалін. обл. (1953-1960). Закінчив Благовіщен. с.-г. ін-т. Дир. р-пу «Невельський» Сахалін. обл. (1960-1969). У 1969-1974 – гол. економіст **р-пу «Дністровський»**. З 1974 дир. р-пу «Маяк» (ім.60-річчя СРСР, **Надлиманське**). Протягом цього часу (до 1994) щороку ставали до ладу близько 15 індів., кілька багатоквартирних будинків, усі працівники соціальної сфери села і спеціалісти р-пу мали житло. Виросли дитячий комбінат на 120 місць (1977), двоповерхова школа (1978), ФАП із зубним кабінетом, ДМШ. За угодою з Одес. мединститутом його фахівці щомісяця провадили консультації. Госп-во добивалося високих врожаїв винограду і зернових, добрих надоїв від кожної корови (4500 кг на рік). Одним з перших у районі розпочав газифікацію села. В подальшому працював на посаді інженера газифікації в Овід. УЕГГ (1994-1998). Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1976) і Трудового Червоного прапора (1982), здобув звання «Відмінник освіти УРСР». Мешканці Надлиманського увічнили його пам'ять у назві вулиці.

ГРИБІВКА – село. В складі Дальн. сільради. Площа 412,2 га, населення (2001) – 475 осіб (230 чол. і 245 жін.). Більш як 118 приватних будинків, гуртожиток, понад 50 баз відпочинку на березі моря, ФАП, кілька торговельних закладів. Виникло на місці козацького хутора **Барабой**. Назву Грибівка (й Андріанівка) дістало від першого власника земель **А.М. Грибовського**. Згодом належало родині **Мархоцьких-Інгістових** (*карти 18, 19, 23 та ін.*). Входило до парафії **Овід. соборної Св. Миколая церкви.** В записах метричної книги (1821) названі підданці графа Мархоцького із слободи Андріанівка, в тому числі Тимофій Прокопенко, дівиця Катерина Горбата, Іван Сватаненко, Федір Олександрів, Кирило Коваль з сім'ями. У формулярних списках цієї церкви на 1846 записано: «слобода **Андріанівка** 7 дворів 63 осіб (29 чол. і 34 жін.) поміщиці **Емілії Інгістової**»; на 1848 – 8 дворів 75 осіб (34 чол. і 41жін.). За ревізією 1858 тут було 9 дворів і 21 мешканець (10 чол. і 11 жін); на 1896 – 5 дворів та 8 осіб (3 чол. і 5 жін.); на 1916 – 11 госп-тв і 62 мешканці (26 чол. і 36 жін.). На поч. XX ст. у селі була економія **А. Куликовського**. Під час ко-

лективізації утворився к-п «Червона Зоря» (1929). Окуповане румунськими військами 16.09.1941; визволене 13.04.1944 бійцями **4-го Кубанського КК**. По війні його землі входили до к-пу ім.Петровського, потім **ім. XXI зїзду КПРС** (центр. садиба в Дальнику). Поблизу Грибівки відомі стоянки пізнього палеоліту на плато правого берега р.Барабой (на південь від села, дослідив 1982 **І.В. Сапожников**) і на лівому березі річки (досл. 1957 В.І. Красковський); кілька курганів, один розкопаний (1985, І.Т. Черняков, О.М. Дзиговський); поселення пізньої бронзи і черняхівської культури (Грибівка II і III), досліджені у 1990-х (Ю.О. Чернієнко, С.В. Іванова та ін.). У 1840-х **К. Мархоцький** знайшов на лівому березі річки, за 1,5 версти від моря «людський кістяк» без речей. Ще раніше тут знайшли мідну монету часів римського імператора Септимія Севера (поч. III ст. н.е.). У сер. XIX ст. історик П.В. Беккер припустив, що у витоках Барабою було давньогрецьке поселення Фіска.

ГРИБІВКИ КЛАДОВИЩЕ. Одне з трьох кладовищ села, розташоване на краю плато правого берега **р. Барабой**, за 200 м від берега **Чорного моря**. Має у плані розміри 60х30 м, з усіх боків обведене ровом і валом. Влаштоване на двох курганах заввишки 1,8-2,0 м. Спочатку належало хутору **Біляївка** (Любомила). Остання могила датована 1966. На цвинтарі збереглося майже 10 **кам'яних хрестів**. 1994 група студентів іст. ф-ту Одес. ун-ту ім.Мечникова під керівництвом А.Мисечка і Г.Покори реконструювала і перенесла на вершину кургану один з двох найстаріших лапчастих хрестів (розбитий). Хрест розмірами 218х72х28 см містить 6-рядковий напис: «Здесь / спочиває / рабъ бо... Антонь / ...кончиль / гинваря 20 дня / 1835 год». На іншому хресті

(розміри аналогічні) збереглися сліди 6-рядкового напису: «Здесь / спочиває / Раба божія Ксенія / ... кончиль / і октября 8 дня / 1817 год». Ці та інші хрести належать нащадкам чорномор. козаків. Досліджене **І.В.Сапожниковим** у 1994 та 1996. Пам'ятка історії місцевого значення.

Сапожников І.В. Кам'яні хрести Степової України (XVIII – перша половина XIX ст.). – Одеса, 1997.

ГРИБІВСЬКИЙ ДВОРЯНСЬКИЙ НЕКРОПОЛЬ – могили поміщицько-військової родини Інгістових (XIX ст.) на кладовищі, розташованому на лівому березі **р.Барабой**, за 600 м на північ од с.**Грибівка**. У центрі кладовища, на східному схилі невеликого кургану заввишки близько 1 м стоять три мармурових пам'ятники кубоподібної форми, біля двох із них лежать їхні архітектурні деталі та зламаний хрест. На найранішому надгробку (**Миколи Інгістова**) вирізблено: «Le Colonel / Nicolas Inguistofi / Décédé à l'âge de 68 ans / le 4 mars 1844 / De sa fille Glaudia» (Полковник/ Николай Ингистов/ умерший

в возрасте 68 лет/ 4 марта 1844/ От дочери Клавдии»). На іншому (**Михайла Інгістова**): «Полковник/ 5го Гусарскаго Александрийскаго полка/ Михаил Николаевич/ Ингистовъ/ родился 31го Мая 1840 г./ скончался 20го Мая 1882 г.» та епітафія: «Годъ как ты скончался!/ Для меня ты живъ остался/ Могила темная твоя/ Душа скорбящая моя/ Мария». На третьому (**Клавдії Інгістової**): «Клавдия Николаевна / Медзиховская / по первому мужу / Сергеева/ урожд. Ингистова / род 24го Марта 1837 г. / скон. 15го Августа 1877 г.», внизу – «Признательная дочь матери», а на звороті «De sa fille Nina» (От дочери Нины»). Історичний пам'ятник місцевого значення, потребує збереження.

ГРИБОВСЬКИЙ Андріан Мусійович (1767, Лубни Полтав. губ. – 27.01.1834, Коломенське) – державний діяч, поміщик і підприємець. Син напільного осавула Малорос. козачого війська. Рід його по батькові походив од козака Кузьми Гриба, по матері – од роду Сулим. З 1778 гімназист, а з 1782 – студент Москов. ун-ту. В літературі дебютував перекладами з франц. Взимку 1784-1785 був секретарем Олонецького приказу сусп. опіки в Петрозаводську (Карелія). Програв у карти велику суму казенних грошей. Од тюрми врятував губерн. Гаврило Державін. З 1787 – у штаті похідної канцелярії **Г.О. Потьомкіна**. Учасник **російсько-турецької війни 1787-1791**, вів щоденник військ. дій. Конференц-секретар у час підписання Яського миру (29.12.1791). По війні мав чин надвірного радника, отримав орден Св.Володимира IV ст-ня. Як номінований підполк. Ізюмського легкокінного полку одержав 4000 десятин землі в Катериносл. губ. З 1792 керівник канцелярії Платона Зубова (фаворита Катерини II). Катеринославський ген.-губ. **В.В. Каховський** мусив відвести йому «дачу» на лівому березі **Дністр. лиману** з наділу, запланованого під державне поселення (*карти 15-18*). В межі **дачі Грибовського** (7800 дес.) увійшли поселення **Бузиновате** і **Парабой** (див. **Барабой, хутір**). 1793 дістав звання полковника та земельний наділ на Поділлі, наступного року отримав орден Св.Володимира III ст-ня. Сприяв появі рескрипту від 27.05.1794 про влаштування Гаджибейської гавані та міста і набув величезних статків. По смерті Катерини II імп. Павло I вислав А. Грибовського (1797) до маєтку Вишнівчик (нині Чемеровец. р-ну Хмельн. обл.), через рік кинув до Петропавл. фортеці. Звільнений імп. Олександром I (1801). Декілька разів навідувався до Одеси і своєї дачі (1797). Значні витрати на судові позови змусили його продати дачу на Дністр. лимані **Ігнацію Мархоцькому**. Останні роки мешкав у Москві та Підмосков'ї (біля Коломни). З іменем та призвіщем А. Грибовського пов'язані сучасна й давніша назва с.**Грибівки** (Андрі-

анівки). Автор мемуарів про епоху Катерини II.

Записки о Екатерине Великой, состоявшего при ее особе статс-секретаря и кавалера Адриана Моисеевича Грибовского: С присоединением отрывков из его жизни. – Москва, 1847.

ГРИГОРАШ Парасковія Юхимівна (01.04.1919, Овідіополь – 24.04.2002, там само) – продавець. Народилася в багатодітній сім'ї, зростала без батьків. Закінчила чотири класи Овід. почат. школи. Трудовий шлях розпочала підлітком у к-пі «І П'ятирічка». Згодом пішла працювати до споживчої кооперації. Перед ВВВ їй, як одному з кращих продавців, дали путівку на екскурсію до Москви. По війні все життя присвятила торгівлі. Навчила своєї професії 17 дівчат. Ударник ком. праці, відмінниця радянської торгівлі. Не раз діставала грамоти й цінні подарунки від **райСТ.** Нагородж. орденом Леніна (1971), медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), «Ветеран праці» та ін.

ГРИГОРЕЦЬКИЙ Петро Васильович (31.05.1928, Мар'янівка Фрунзів. р-ну Одес. обл. – 05.04.2009, Овідіополь) – вчитель, діяч освіти. Закінчивши СШ (1949) вчителював у селах Гедеримове та Дружелюбівка Фрунзів. р-ну і водночас навчався в Одес. вчительському ін-ті (1949-1952). Потім був дир. Войничан. школи (1954-1957), інспектором Фрунзів. відділу освіти (1957-1960), вчителем математики Фрунзів. СШ (1960-1966). Заочно закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського. З 1966 по 1971 – інспектор Фрунзів. РК КПУ і вчитель за сумісництвом. З 1971 по 1986 – дир. **Овідіоп. СШ**. Депутат Овід. селради двох скликань. Дир. (1986-1988), вчитель трудового навчання **Доброолександрівської СШ** (1988-1992), вчитель математики Овід. НВК (2000-2007). Має відзнаки «Ветеран праці», «Відмінник народної освіти» (1980), «Переможець соц. змагання» (1973, 1975), нагороджений ювілейними медалями ВВВ, почесними грамотами.

ГРИГОРОВИЧ Віктор Іванович (30.04.1815, Балта – 19.12. 1876 Єлисаветград) – філолог-славіст, історик. Народився у сім'ї українізованих поляків. Навчався в уч-щах Балти, Умані. Закінчив Харків. ун-т. Деякий час мешкав у Дерпті (Тарту, Естонія). Із 1839 очолив кафедру філології у Казан. ун-ті, захистив канд. дис. (1840). Під час подорожі по Балканах зібрав слов'янські рукописи. 1849-1854 працював у Москов. ун-ті, згодом знову повернувся на попереднє місце роботи. З 1856 проф. Новорос. ун-ту (Одеса), створив тут школу славістів, істориків та археологів. Із 1876 вийшов у відставку, до останніх років життя мешкав у Єлисаветграді (Кіровоград). Залишив значний спадок наукових праць, з них історії краю присвячені: «Записка антиквара о поездке его на Калку и Калмиус, в Корсунскую зем-

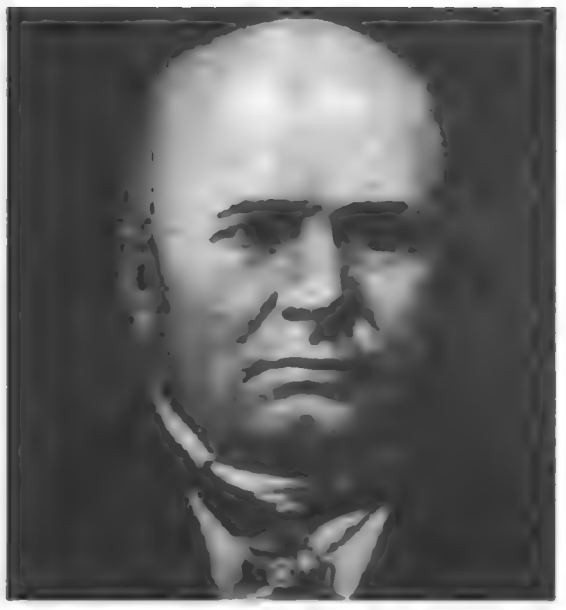

лю и на южные побережья Днепра и Днестра» (Одесса, 1874), «Записки о пособиях к изучению южнорусской земли, находящиеся в военно-ученом архиве Главного Штаба» (Одесса, 1876). В.І. Григорович один із перших переклав з фран. рос. мовою працю **Ф.П. де Волана** «Отчет относительно географического и топографического положения провинции Озу или Едисан…» і видав її разом з копією загальної карти (*карти 9б*). Крім того опублікував «Відомість дачам Тираспольського повіту» (травень 1795). Як лінгвіст, запропонував переклади і власні версії походження низки топонімів краю: назву **Дністр. лиману** виводив від грецького поселення «Офіуса» («ὄφίς»), яке у візантійській транскрипції мало назву «φιбι», звідси «Офідове», а в молдавській мові XV-XVIII ст. – Відове, Відов, Овідове, Овідієве, лакул Овідулуй («овече озеро»); татарське слово «адждер» або «аждер» (змія), на його думку, є зіпсованим перекладом того ж таки грецького слова «ὄφίς»; назву **р.Барабой** (з фран. – «bourbie» або «bourbe») виводив від грецької «Βόğ βοğος» – «болотиста ріка».

Григорович В.И. Записки антиквара о поездке его на Калку и Калмус, в Корсунскую землю и на южные побережья Днепра и Днестра // Собр. Соч. – Одесса, 1916.

ГРИГОР'ЄВ Матвій Пан-

кратович (03.08.1897, Лозоватка Копанівськ. р-ну Микол. обл. – 1977) – передовик виробництва. Працювати почав при батьках, потім наймитував у поміщиків (1908-1916). Служив рядовим у царській армії (1916-1917). Після революції працював у своєму госп-ві (1917-1920), служив в Першій кінній армії (1920-1921), хозяїнував на своїй землі (1921-1929). Вступив у к-п «Паризька комуна» (1929, Лозоватка), а невдовзі у к-п ім.51 Перекоп. дивізії (1931, Чубаївка; див. **к-п ім. Лібкнехта)**. Працював бригадиром польової бригади, стахановець. Післявоєнні роки очолив к-п ім. Лібкнехта (1946-1962). За високі показники удостоєний звання Героя Соц. Праці (1949).

ГРИЦЕНЮК Федора Іванівна

(20.05.1920, Сморшки Ізяслав. р-ну Хмельн. обл. – 28.02.1988, Молодіжне) – заслужений виноградар України (1966). Закінчила Великодол. аграрну школу. В госп-ві ім.**Трофимова** з 1933, а з 1944 – бригадир виноградарської бригади № 1, у якій працювала до виходу на пенсію, досягаючи врожайності винограду 140 ц з га. «Академік виноградної лози», – так назвав її проф. Одес. с.-г. ін-ту М.О. Дудник. Депутат Овід. райради. Нагороджена орденами Трудового Червоного прапора (1955), Жовтневої революції (1974), «Знак Пошани» та медалями ВДНГ СРСР.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА 1918-1920 – збройна боротьба між прихильниками ідеології більшовиків та їх противниками. В нашому краї мали місце такі епізоди. Після лютневої революції 1917 виконавчий комітет Одес. ради робітничих депутатів, на прохання мешканця Овідіополя І.С. Гончаренка, скерував на агітаційну роботу серед селян **Одес. повіту** депутатів І. Волкова, **А. Трофимова,** І. Безверхого, Я. Єфимова та ін.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

виробництво фургонів і віників (для останніх вирощували сорго – турецьке просо). Олійні. Виробництво плугів і бочок. Кращі виноградники в губ. Центр **повстання 1919**. Кооперативна лавка, с.-г. кооперативне тов-во, 7-річна школа, районний будинок селянина, сільрада (1926). Агрошкола, ветеринарна школа. Мешканців 730 (1805), 1180 (1812), 2186 (1848), 2635 (1859), 2099 (1882), 2859 із них 2564 німців (1897), 2997 (1905), 2928 (1916), 3800 (1923), 3426 (1926), 3410 (1943). **В.М. Ястребов** наприкінці XIX ст. повідомив, що на території кол. Гроссліберталь є 9 курганів від 2-х аршин до 2-х сажнів заввишки. За даними О.С.Уварова, в одному з них був напис на пісковику.

ГРОСЛІБЕНТАЛЬСЬКА ВОЛОСТЬ – адмін. одиниця **Одес. повіту**. Створена після 1871 на території колиш. **Лібентал. колоністського округу**. Охоплювала німецькі села: **Гроссліберталь** (центр), **Олександергільф**, **Йозефсталь**, **Клейнліберталь**, **Люстдорф**, **Марієнталь**, **Нейбург**, **Петерсталь**, **Францфельд**. Мешканців: 14528 (1885).

ГРОСЛІБЕНТАЛЬСЬКА КІРХА – євангельсько-лютеранська церква. З 1807 в кол. Гроссліберталь діяла дерев'яна кірха, збудована на державні кошти (7000 руб.). 1820 перебувала в аварійному стані. Її оглянув одес. архітектор Ілля Фраполлі і подав свої висновки наглядачеві Лібентал. округу поручику К.І. фон Левіну. Той заборонив правити там службу. Твердив, що краще кірху знести і збудувати нову. Навесні 1833 таки знесли, богослужіння правили в шкільній кам'яниці (1827). Нову церкву на 1000 місць збудували протягом 1846-1848. На свій час вона стала архітектурним шедевром. Її розміри та високі восьмигранні колони викликали подив у мандрівників. Інтер'єр вабив склепіннями, різьбленим вівтарем і чудовим органом роботи майстерень Енгельмана. Будівля збереглася до наших днів і є пам'ятником архітектури XIX ст. місцевого значення. В ній правили: Й.Г. Пфесдорф (1806 – 1819), Й.Г. Фогт (1824 – 1833), Й.Г. Вілсдорф (1833–37 та 1841–47), Брейтенбах (1848–1865), К. Кейхель 1865–1868), Г. Ланг (1869–1875), Й.Х. Альберт (1876–1918). За наших часів у приміщенні кірхи відкрито Спасо-Преображенську церкву (громада зареєстрована 19.11.1991). Протоієрей Олег Панченко (28.09.1955-24.07.2007) разом з громадою і при фінансовій підтримці **В.В. Левчука** відбудовував храм у 2006-2007, що вигорів 04.09.2000 через замикання електромережі. Храмове свято – 19 серпня.

Кірха в к. Гроссліберталь

Сучасний вигляд церкви

ГРОСЛІБЕНТАЛЬСЬКА ПОШТОВА СТАНЦІЯ – діяла з кінця XVIII ст. до 1917. Позначувана на кількох картах регіону з 1792. З початком XIX ст. на кошти колоністів утримувано поштові роз'їзди (трійки і розсильних козаків). В період рос.-тур. війни 1828-1829 і по її закінченню утвердилася піша і «летюча» пошти для військових потреб. До земської реформи (1864) станція належала спадкоємцям купця фон Юста, її орендували купці Пуріц і Любарський, а від їхнього імені діяв поштовий урядовець Коган. Згодом станція перебувала в руках Одес. повітового земства. На 1871 станцію орендував купець Марк Гальперін. Утримувано 12 коней. З розвитком

залізничних шляхів сполучення і скасуванням Кучурганської (Ельзаської) поштової станції у **Гроссліbенталі** позичали коней на всі напрямки округи, але не далі, як на 25 верст. По скасуванні 11.11.1871 Дальницької поштової станції (у Великому Дальнику) і напрямку Одеса–Дальник–Маяки, через кол. Гроссліbенталь і **Марієнталь** проліг основний поштовий тракт до Маяків на Дністрі (див. **Сухопутні шляхи краю**). На 1893 у Гроссліbенталі зосталося 6 коней. За рік тут відпустили 1386 виїздів, в тому числі за прогоном (оплачених земством) – 107, без прогону – 1279. Пройдено 16031 верст, отже, на один день припадало 3,7 коня та 43,9 версти. Вартість зароблених проїздів на рік до інших пунктів становила – 1400 руб., а пари коней, відповідно, – 466,66 руб.

ГРОССЛІБЕНТАЛЬСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА. Відкрилась у 1805. Нова будівля постала 1827, перебудовувалась 1842 і 1857. Мала окремий будинок для вчителів. 1863 в ній навчалося 458 учнів. 1887-го на школу виділялося 1850 руб. (1482 руб. від громади і 368 руб. з плати за навчання), навчалося 214 хлопчиків і 195 дівчаток. Тогорічні вчителі: К.Д.Майєр (без освіти, платня на рік 550 руб.); К.А. Клюдт (закінчив учительську семінарію, 500 руб,); І.Я. Гандель (без освіти, 120 руб.); Т.Т. Ріфініус (без освіти, 225 руб.) і Я.Г. Герт (без освіти, 225 руб.). 1891 витрати були такі самі, хоч учнів поменшало – 215 хлопчиків і 223 дівчинки. Закон Божий провадив пастор Й.Х. Альберт (Тібінген. ін-т, 700 руб.); викладали різні предмети К.Д. Майер (закінчив Саратовсько-Вернерське центральне училище), Я.Г. Герт, і два їхні помічники Г.Л. Горх і В.Т. Ріфініус (обидва закінчили Гроссліbентал. центр. уч-ще, по 275 руб.). При школі з 1890 діяв інтернат для дітей з навколишніх німецьких сіл. У навчанні особливу увагу приділяли письму, рахункові, біблійній історії та заучуванню псалмів.

ГРОССЛІБЕНТАЛЬСЬКИЙ ЯРМАРОК. Діяв з першої пол. XIX ст., у кінці серпня на Спаса. 1856 до неї з навколишніх сіл привезли товарів на суму 1600 руб., а продали на 420 руб. В 1859 кількість привізного товару збільшилася до 2250 руб., проданого до 670 руб. Наприкінці XIX ст. ярмарки тут бували раз на рік (1 травня або 26 жовтня).

ГРОССЛІБЕНТАЛЬСЬКЕ (Маріїнське) УЧИЛИЩЕ – чотирикласний освітній заклад. Відкритий 1869. На утримання йшов відсоток з капіталу (2706 руб.) і платня за навчання (1015 руб.). На 1887 було 45 учнів (44 хлопчиків і 1 дівчинка). Опікуни школи – **І.А. Кундерт**, Л.Л. Гейзер та Я.М. Бауер. Зав. школою Ф.І. Савченко одержував 1080 руб. на рік, вчитель Л.Я. Гарш – 980 руб. На 1915-й 4-класне центральне училище мало 85 учнів. Керував ним І.Л. Молодов (1200 руб.). Закон Божий провадили І.К. Альберт й І.К. Майєр (80 руб.), вчителі: О.С. Наумов (1200 руб.), Б.Г. Вейс (1125 руб.) і П.Х. Шпулінг (1000 руб.). З 1892 при училищі діяли педаг. курси (на 7-10 осіб). З 1894 – духовий оркестр і церковний хор.

ГРОССЛІБЕНТАЛЬСЬКИЙ ГІДРОПАТИЧНИЙ ЗАКЛАД. Відкритий 1843 у кол. Гроссліbенталь іноземцем Флокеном і німецькими колоністами І.Г. Зондереггером й

Уцом. Знаходився в нижній частині долини **р.Акаржа**, на північ від дороги Одеса–Овідіополь. Для водолікарні використали колишню будівлю суконної фабрики (збудована 1817). У перші роки лікувалися 85 відвідувачів. При лікуванні застосовували метод водотерапії німецького селянина Вінцента Прісніца (1799-1851) з Чехії і священика Себастіана Кнейпа (1821-1897) з Баварії: водяні компреси при травмах, вживання джерельної води при внутрішніх хворобах, таких як ревматизм і артрит, при хворобах, пов'язаних з обміном речовин, захворюванні печінки і шлунка, особлива дієта, а також викликали потовиділення, спочатку укутуючи все тіло у вологе полотно а потім приймали ванну. Заклад діяв до 1920-х. Позначений на карті 1917 (*карта 30в*). В 1938 неподалік від млина та кірхи, на схилі правого берега річки віднайшли камінь з написом: «Здесь находится санаторий по лечению желудка минеральной водой».

ГРОСЛІБЕНТАЛЬСЬКИЙ ФЕЛЬДШЕРСЬКИЙ ПУНКТ. Заснований 1871. На 01.01.1872 тут працювала фельдшер Онисія Соболєва, яку скерувала Одес. губ. управа (платня 150 руб.).

ГУЛІЄВ Роберт Рубенович (нар. 8.04.1958, смт. Великодолинське) – винороб, громадський діяч, меценат. Закінчив Одес. академію харчових технологій (1982). Кандидат техн. наук (2004). Роботу у виноробній галузі почав з рядового працівника **ІВіВ ім. В.Є Таїрова** (1979- 1982). Після цього обіймав технологічні й виробничі посади на Одес. коньячному заводі.

З 1995 - голова правління ОКЗ. Особисто вивчив організацію виробництва вин, коньяків і бренді у Франції, Італії, США, Австралії, ПАР та інших країн. Публічну популярність здобув після здійснення проекту генеральної реконструкції заводу та виведення на український ринок бренду «Шустов». У 2005 вивів на ринок бренд «Вина Гулієвих», заснований на створенні нової технологічної бази, заводу **«Винтрест»** і нових виноградників, а так само сімейних виноробних традиціях. Директор «Винного дому Гулієвих», де створені перші в Україні авторські вина і втілена ідея українського шато: виноградники і завод на території одного комплексу поблизу **Великодолинського**. Член правління національної асоціації виробників алкогольної продукції СОВАТ, почесний голова правління ОКЗ, автор книжок і наукових праць з виноробства та коньячного виробництва. Нагородж. почесними грамотами.

ГУЛІЄВ Рубен Вартанович (нар.16.11.1933, м. Телаві, Грузія) – винороб. Закінчив Кутаїський с.-г. інс-т (1957).Трудову біографію розпочав у 1957 році у р-пі **«Перемога»** з посади бригадира виноградарів. За 10 років пройшов шлях до керівника найбільшого в країні винтресту, що об'єднував 26 р-пів і 13 переробних підприємств. З його участю на території Овід. р-ну збудовано кілька шкіл, дитячих садків, виноробних підприємств, засаджено сотні гектарів лози. Заслужений працівник с.-г. України, керівник «Одесрадгоспвинтресту» (згодом «Одесавинпром») з 1968 по сьогодні. Автор проектів збільшення площ виноградників у Тарутинсько-

му, Саратському та Овід. р-нах, практичних досліджень у галузі економіки виноробства. Сприяв збереженню виноградних насаджень в області під час «сухого закону» 1986-1988 в СРСР. Засновник виноробної династії та перших в Україні авторських вин. Один з творців сучасної української школи виноробства Північного Причорномор'я. Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора (1965, 1973, 1978); «Знак Пошани».

ГУЛЬЧАК Анатолій Борисович

(нар. 30.07. 1937, Ульянівка Грушків. р-ну Кіровогр. обл) – вчений і організатор виробництва. Закінчив Кримський с.-г. ін-т (1959). Працював у радгоспах Криму; був заст. нач. главку Міністерства с.-г. СРСР (1966); дир. Херсон. радгоспвинтресту (1967-1971, 1973-1986); головою Херсон. міськради (1971-1973), дир. **ННЦ «ІВіВ ім.Таїрова»** (1986-2001). Канд. екон. н. (1990). Основні напрямки досліджень: організація ринку продовольства і різних форм господарювання у виноградно-виноробній галузі, створення в ін-ті центру наук.-техн. інформації. Робота в ін-ті збіглася з антиалкогольною кампанією, різко скоротилось фінансування. Провадив реорганізацію ін-ту, що дала змогу відвернути занепад ін.-ту і зберегти кадри. Опублікував близько 70 наук. статей. Засл. працівник с.-г. України. Має державні нагороди.

ГУЛЯЄВ Василь Олександрович (нар. 03.09.1963, Молодіжне) – громадський діяч. Закінчив Одес. трансп. уч-ще № 2 (1982), служив у РА (1986-1991). З 1991 по 2005 – дир. українсько-турецького підва. Закінчив Одес. економ. ун-т (1993) і Одес. нац. академію харчових технологій (2008). З 2006-го – гол. Молодіжн. сільради (перебраний 2010). За час його керівництва село стало одним з найупорядкованіших в **Овід. р-ні** (2008-2009) і вийшло на друге місце в Одес. обл. (2009). Нагородж. відзнакою Одес. облради (2007), грамотою ВР України (2009).

ГУРГУРОВ Олег Іванович

(02.08.1966, Парканы Слободз. р-ну МРСР – 10.07.1996, там само)–підприємець, меценат. Закінчив Одес. ун-т ім. Мечникова (1988). Трудову діяльність розпочав інстр. Овід. РК ЛКСМУ. З 1988 по 1991 – дир. молодіжного Центру при Овід. РК ЛКСМУ. З його ініціативи запроваджено конкурс «Міс Овідіополь» і нові підходи в роботі з молоддю. Депутат Овід. райради (1990-1994). Засновник і перший дир. торг. дому «Овідій» (1991). Один з першопрохідців малого бізнесу в р-ні. Створив мережу приватних крамниць у селах. До 200-річчя Овідіополя на його кошти споруджено пам'ятник **Овідію**, що став візиткою селища. Засновник і меценат команди клубу веселих і винахідливих (КВВ) «Овідій». Допомагав дитячим закладам, ветеранам війни та праці. Гравець і спонсор ФК **«Дзержинець»**. Передчасна смерть зупинила його на злеті творчих можливостей.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ДАРАДОЛЬ – хутір. Козацьке рибальське поселення на лівому березі однойменної затоки Дністр. лиману (див. **Караголь**). Згаданий на початку 1792 у відомості Чорном. козацького війська: «з сітками стоять Скульський і Білоус у Білгородському лимані й урочищі Дарадолі». Судячи з межового плану 1792 (розшукав А.В. Пи-

Місце хутіру на Дарадолі (сучасне фото)

вовар у фондах Ін-ту рукописів НБУ ім.Вернадського, Київ), хутір лежав у балці під кручею, поряд із криницею (є досі, на плані позначена як «фонтан»), навпроти сучасного БК с.**Надлиманського** (*карта 11*). Низом повз кручі йшла дорога на «урочище Маяк». Там також позначено хутір на березі Дністра і «кам'яні стародавні ворота». З 1801 увійшов до дачі **Княжевича**.

ДАЧІ – державні і приватні земельні наділи (від «давати»). З'явилися на півдні України в кінці XVIII ст. Як **Очаківська обл.** увійшла до складу Рос. імп. Катериносл. ген.-губ., **В.В. Каховський**, згідно з указом Катерини II (1792), розподілив її територію на дачі з умовою їх заселення у визначені терміни. Дачі ввійшли до чотирьох номерованих повітів. Південно-західна частина (від Дністра до Аджалик. лиману) – до повіту №III з центром у **Хаджибеї** *(карта 10)*. У 1792 до цього повіту входило 68, а у 1793 – вже 81 дачу. На території суч. **Овід. р-ну** й **Іллічівська** містилися такі дачі. *На вересень 1792.* Поміщицькі: **Г.А. Гагенмейстера** (№28 – 4550 дес., в межах суч. сіл Малодолинське і **Великодолинське**); державні: для поселення при **Гаджидері**, **Калаглеї** і **Бузиноватій** відставних моряків (№30 – 24100 дес., від **Дністр. лиману** до **р.Барабой**), для виведених у державне відомство поручиком **Вуковичем** переселенців (№29 – 12300 дес., від **Сухого лиману** до р.Барабой, див. **Вуковича дача**). *У 1793 існували* дачі – поміщицькі: **І.Є. Кисленського** (№29 – 6100 дес.), Г. Гагенмейстера (№30 – 6050 дес., мешкало 34 особи); державні: для поселення греків і албанців (№31 – 12300 дес.), для відставних солдатів і моряків при Аджидері і Калаглеї (№32 – 25000 дес., разом 577 осіб). З 1795 нумерація дач змінилася через створення **Тирасп. повіту** (увійшли всі чотири номерні повіти). Після того, як із державної дачі (№30 у відомості 1792) відмежували частину для **А.М. Грибовського**, дач знову побільшало. *На 1798 існували* – поміщицькі: А.М. Грибовського з селами **Барабой** (Парабой) і Бузиновате (№22 – 7530 дес., 33 особи), Г. Гагенмейстера (№24 – 6050 дес.), І.Є. Кисленського (№25 – 6100 дес.); державні: Калаглеї (№20 – 12500 дес., 198 осіб), **Овідіополя** (№21 – 4700 дес., 241 особа), землі для поселення греків і албанців (№23 – 13943 дес. 2769 саж.). *На 1799-1800* – поміщицькі: Г. Гагенмейстера (№24 згідно з документами – 4550 дес., села **Гакержія** й **Остапівка**, 72 особи; без документів – 1500 дес. в оренді **В. Потоцького**); пустище І.Є. Кисленського (№25 – 4600 дес. за документами і 1500 дес. без документів); А.М. Грибовського (№22 – 7530 дес. із селами **Андріанівка** і Бузиновата, 33 особи); державні:

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

та прилеглих хуторів; *Одеське градоначальство* «LIX» – 44237 дес. кв. 874 саж. – відрубне володіння міської громади Одеси, межоване на ділянки, що перейшли в довічне користування міщан. Охоплювала підгороддя м.Одеси з хуторами (див. **Одеські заміські хутори**). Серед них були **Татарка** і **Сухий лиман** (*карта 27*).

Материалы для оценки земель Херсонской губернии: Одесский уезд. – Т. I. – Херсон, 1883.

ДВАДЦЯТЬ П'ЯТА (25) ім. В.І. ЧАПАЄВА СТРІЛЕЦЬКА ДИВІЗІЯ – військове формування РСЧА періоду **громадянської війни** і перших років ВВВ. Сформована в Миколаєві (тепер Пугачов, РФ) з добровольців під назвою дивізія миколаївських полків; із 21.09.1918 – 1 Миколаївська радянська ПД; з 25.09.1918 – 1 Самарська ПД; з 19.11.1918 – 25 СД; а з 04.10.1919 – 25 ім. В.І. Чапаєва СД. Брала участь у громадянській війні в Заволжі та Уралі; воювала на Південно-Західному фронті з поляками (1920). Дев'ять полків дивізії нагороджені червоними прапорами ВУЦВК (1928) і орденом Леніна (1933). В ході реорганізації на базі полків 25 СД розгорнуті 116, 135 і 147 СД Харківського ВО (1939). З квітня 1939 дислокувалась у Запоріжжі; взяла участь у поході на західноукраїнські землі (вересень-жовтень 1939) та до Бесарабії в складі 35 СК 9 армії (1940). На 22.06.1941 дислокувалася в Болграді, утримуючи оборону до 18.07.1941, потім відступила за **Дністер** і 19.08.1941 увійшла до складу **Одес. оборонного району**. З 22.08.1941 дивізія разом із 2 кавдивізією (підполк. П.Г. Новиков) займала оборону в південному секторі по лінії **Кароліно-Бугаз** – **Францфельд** – Фрейденталь – Червоний Розселенець, а з 14.09.1941 перейшла на рубежі по лінії **Сухий лиман** – **Татарка** – Великий Дальник (*карти 33, 35*). З 15 на 16 жовтня евакуювалась до Севастополя і зосередилася в 3 секторі оборони на лінії Інкерманський маяк – Камишли – Біюк-Отаркой (7117 бійців, 145 кулеметів, 90 мінометів і гармат). Дивізія загинула в червні-липні 1942, прапори потопила в Чорному морі, офіційно ліквідована 30.07.1942. До складу 25 СД під час **оборони Одеси** входили стрілецькі полки: 31 Пугачов. ім.Фурманова (підполк. К.М. Мухамедьяров), 54 ім.Степана Разіна (діяв у східному секторі, один із його б-нів – у південно-західному), 263 Домашкінський ім.Фрунзе (вибув 12.07.1941 до 51 Перекоп. СД, замінений 16.07.1941 на 287, ком. – майор, а потім підполк. С.І. Султан-Галієв, після його поранення – кап. А.І. Ковтун-Станкевич) СП; артполки: 69, **99 гаубичний**; 164 окр. винищувально-протитанковий дивізіон; 193 зенітна батарея (323 окр. зенітний б-н); 756 мінометний дивізіон; б-ни: 80 окр. розвід., 105 саперний, 52 окр. зв'язку, 47 медико-санітарний, 89 автотранспортний; а також – 46 окр. рота хімзахисту, 9 див. лазарет, 89 (480) хлібопекарня, 80 польова поштова, 351 польова каса Держбанку. Командування: полк. А.С.Захарченко (14.03.1941-19.08.1941), ген.-майор І.Є.Петров (20.08.1941-03.10.1941), ген.-майор Т.К. Коломієць (04.10.1941-18.07.1942). Героями Радянського Союзу стали ген. **І.Ю. Петров**, снайпер 54 СП Л.М. Павлюченко (на 25.10. 1943 – 309 убитих ворогів), ком. кулеметного розрахунку 54 СП, старш. сержант Н.А.Онілова (по-

Т.К. Коломієць

смертно 14.05.1965, за відвагу в боях у лютому-березні 1942) та ін.

ДЕВ'ЯНОСТО ДЕВ'ЯТИЙ АРТ-ПОЛК (99 гаубичний АП) – підрозділ **25 Чапаєвської СД** з початку війни до 30.07.1942. В червні 1941 99 ГАП разом з 31 СП дислокувався в Рені. Під час **оборони Одеси** вогнем батарей підтримував бійців 25 СД і 2 КД. З вересня 1941 боронив рубежі Великого Дальника – **Татарки**. Евакуйований з Одеси до Севастополя. Ком. 99 ГАП – підполк. С.І. Басенко, військом – бат. комісар Б.К. Самойлов, нач. штабу – майор Султанов. Складався із трьох дивізіонів (36 гаубиць калібру 152 мм): кап. Піжевського, кап. Скрипника, кап. З.Г. Олійника. У 3 дивізіоні – командири батарей 7 і 9: лейт-ти Скрябін, Матюшин (загинув) і Перепелиця. 05.10.1941 під час наступу румунів на х.**Болгарка** в оточення потрапив спостережний пункт 4 батареї, а в р-ні кургану з позначкою 2,4 м – 7 батарея і кавалеристи 20 КП 2 КД. Ком. артбатареї лейт. Харченко взяв командування на себе і відкинув ворога, при цьому ще й захопивши два кулемети і 4 полонених, які дали цінні відомості. 3 дивізіон кап. З.Олійника до останньої хвилини прикривав вогнем відхід військ до Одес. порту 15.10.1941. Розстрілявши увесь боєкомплект, артилеристи підірвали свої гармати.

З.Г. Олійник (1942)

Горелов В. Воспоминания командира 3-го дивизиона 99-го гаубичного артполка 25-й стр. дивизии им.В.И.Чапаева З.Г.Олейника // Литературная газета. – 2009. – 04.07.

ДЕЛЕБІС Ганна Дмитрівна (нар. 11.05.1949, Овідіополь) – фінансист, громадський діяч. Закінчила Одес.

ін-т нар. госп. (1984). Працює в Овід. райспоживспілці з 1971: бухгалтером, ревізором, заст. гол. бухгалтера, гол. бухгалтером, заст. голови правління, головою правління (з 2002). Зберегла розгалужену систему райспоживспілки. Реорганізувала виробництво в ринкових умовах, зробивши його рентабельним, придбала сучасне устаткування. Депутат Овід. селради трьох скликань, член ради Одес. облспоживспілки. Нагородж. медалями, почесними грамотами, відзнакою голови Одес. ОДА, галузевим «Знаком Пошани» (2008). Номінант конкурсу «Людина року» – III місце (2001), I місце (2002). **Почесний громадянин Овідіополя** (2006).

ДЕМЧЕНКО Віталій Віталійович (нар. 01.08.1977, Павлоград Дніпропет. обл.) – юрист, підприємець. Закінчив Вознесен. с.-г. тех-м за спеціальністю «правознавство» (1997), Одес. націон. юрид. академію (2004). Має ліцензію на адвокатську діяльність (2005). Працював юрисконсультом ТОВ «Калаглія (1997), в **Овід. РДА**: секр. адмін. комісії, керівником служби комісій, гол. спеціалістом відділу організац. і кадрової роботи, юрид. відділу (1997-2003). З 2003 на посаді ген. дир. концерну «Камелот». Подавав благодійну допомогу і фінансував

спортивні змагання. Очолює Овід. районний шаховий клуб, ФК «Камелот», житл.-будів. кооператив «Пальміра». Член Одес. обл. колегії адвокатів. Нагородж. почесними грамотами.

ДЕРЕВЕНЧА Матвій Юхимович

(нар. 20.09.1935, Широке Білгород-Дністр. р-ну Одес. обл.) – господарник, вчений, письменник. Закінчив Білгород-Дністр. ремісн. уч-ще механізації с.г. (1954), Москов. ВПШ при ЦК КПРС (1965), Одес. ін-т народ. госп-ва й аспірантуру (1973). Має в своєму доробку 59 наукових праць, а також художні твори: «Намисто життя» (2004), «На шляхах долі» (2007), «Мисливські новели» (2009), вірші в зб. «Виноградний дощ». Працював дир. (1979-1983), зав. лаборат. економіки (1983-1986) Одес. овочевої дослідної станції (**Йосипівка**). За цей час стали до ладу дит. садок, два житлових будинки, приміщення контори, ферми, прокладено кілька доріг. 1986-1995 працював зав. відділком, дир. СПК «Петродолинське». Автор агрегата для вирощування овочів під плівкою, лінії переробки кукурудзи тощо. Доцент кафедри економ. теорії Ізмаїл. ін-ту водного тр-ту, канд. екон. н., почесний професор ін-ту. Заслуж. працівник с.-г. України (2006). Лауреат нац. конкурсу «Українська мова – мова єднання», член нац. спілки журналістів України. Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора (1971), Дружби народів (1972), Жовтневої революції (1973), золотою медаллю ВДНГ СРСР (1970).

ДЕРЖАВІН Павло Іванович

(27.02.1904, Петергоф – 17.02.1993, Одеса) – військовий, кап. I рангу. Здобувши середню освіту, працював у Ленінграді. У ВМС з 1926. Закінчив Вище військово-морське уч-ще (1938). В роки ВВВ: ком. дивізіону Одес. загону сторожових кораблів ЧФ; командував бронекатерами Азовської і **Дунайської** флотилій. Відзначився у листопаді 1943 під час Керченського десанту – Герой Радянського Союзу (22.01.1944). Форсував **Дністр. лиман** (1944), визволяв Румунію, Югославію, Угорщину, Чехословаччину й Австрію. По війні служив у прикордонних військах, вийшов у запас 1952. Нагородж. орденами Леніна, Жовтневої революції, Суворова II ст-ня, Червоної зірки, трьома орденами Червоного прапора, Вітчизняної війни III, II, I ст-нів, медалями. Почесн. громадянин Братислави й Одеси. Один з кораблів прикордонної служби названо його ім'ям.

ДЕРМЕНЖІ Степан Ілліч

(13.05.1943, Дерменжі Кагул. р-ну МССР – 13.09. 2006, Роксолани) – виробничник,громадський діяч. Закінчив Кагул. пед. уч-ще (1964),Одес.с.-г. ін-т (1972). Трудовий шлях розпочав шофером р-пу «Дністровський»

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ескадра в складі крейсера «Карадок», 3 міноносців та 2 транспортів з гідропланами. Одного з двох гідропланів, що провадили розвідку в районі **Олександрівки**, підбили червоноармійці з охорони мануфактурних складів, а льотчика полонили. О 5 годині ранку 10 серпня драгуни (250-300 чол.) висадились на пересипу Сухого лиману й рушили на дачу Ковалевського. О 8 ранку обслуга червоної гаубичної батареї (дві гармати) перейшла на бік десанту, і він дійшов аж до лінії Аркадія – Малий Фонтан – **Татарка**. В районі Великого Фонтану білогвардійці без бою захопили маяк з прожекторами. Висадивши на берег основні сили, полк розділили на колони, які скерували до Одеси: Петроградський ескадрон (1 колона – ротмістр Рубцов) рухався узбережжям до центру міста по лінії Аркадія – Французький Бульвар – Ланжерон; 2 ескадрон (2 колона – ротмістр Лесеневич) – по лінії трамваю через Великий Фонтан до центрального залізничного вокзалу; головного удару завдавали кавалеристи полк. Мірзи Туган-Барановського (2 колони – полк. Зотов і штабс-ротмістр Глазер), що рухалися по Люстдорфській дорозі до одес. тюрми; 1 ескадрон (5 колона – ротмістр Юрицин) діяв у напрямку товарної стан.; два Новорос. ескадрони: 5 (ротмістр Ляшков) – у резерві, а 6 (ротмістр Аладьїн) – прикривав шлях на Овідіополь. Одесу захищали незначні сили 47 СД М.Д. Логофета, що окопалися в районі літніх таборів та в Чубаївці (600 бійців і панцирник), інші влаштували позиції на дорозі з Молдованки в Аркадію (800 бійців 415 і 416 полків). Їх розстрілляли гарматами з кораблів. Крім того, антибільшовицька група полк. Саблі-на (грузинська сотня під командою колишніх офіцерів Рос. імп. армії – ротмістр Ассабалов і поручик Габахадзе) підняла повстання в центрі Одеси. Об'єднаними зусиллями білогвардійці витіснили більшовиків з міста.

В.О. Меркушов

ДЕСЯТА (10-а) ГВ. КУБАНСЬКА КАВАЛЕРІЙСЬКА ДИВІЗІЯ – військове формування РСЧА. У січні 1942 в Краснодар. краї сформовано 13 Кубанську козацьку дивізію, яка ввійшла до складу 17 Кубан. козацького КК. Через півроку дивізію переформовано на 10 гвардійську. В червні 1944 їй надано ім'я «Слуцька». Нагородж. орденами Червоного прапора, Суворова II ст-ня, Кутузова I ст-ня, Богдана Хмельницького II ст-ня. П'ять козаків дістали звання Героя Радянського Союзу. Брала участь у битві за Кавказ (1942-1943); в операціях: Армавіро-Майкопській, Північно-Кавказькій, Ростовській, Донбаській, Мелітопольській (1943), Березнегувато-Снігурівській, Одеській, Білоруській, Бобруйській, Мінській, Дебреценській (1944), Будапештській (1944-1945), Братислава-Брновській, Празькій (1945). Командири: полковник М.Ф. Ципляєв (26.01.-20.06.1942), ген.-майор Б.С. Міллеров, полковники М.І. Гадалін, **С.О.Шевчук**, М.С.Поприкайло, полк. Г.І.Рева, полк. В.В.Никифоров, ген.-майор С.Т. Шмуйло. Під час визволення Одеси 10 КД дістала наказ 09.04.1944 виступити на **Овідіополь** і далі на **Кароліно-Бугаз**. Оскільки С.О. Шевчук командував дивізією лише кілька днів, з ним був заст. ком. 4 гв. Кубан. КК ген. С.І. Горшков. Ми-

нувши **Францфельд** і **Калаглію**, дивізія захопила **Скурту** й Овідіополь, а потім повернула до **р.Барабой**, щоб перекрити дорогу до Дністр. лиману двом німецьким ПД (304 і **306**), що рухалися на **Олександергільф**, і потрапила в оточення. Проте 10-11 квітня, хоч і з певними втратами, кубанці таки прорвалися до Біляївки. 1945 до 10 КД входили гв. Барановичський КП: 36 орденів Суворова і Олександра Невського; 40 орденів Кутузова і Олександра Невського; 42 орденів Суворова і Богдана Хмельницького; 183 арт.-мінометний полк орденів Кутузова і Олександра Невського і 128 танковий полк ордена Олександра Невського.

ДЕХТЯРЬОВ Ігор Володимирович (нар. 27.07.1942, Єреван Вірмен. РСР) – громадський і державний діяч. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1964), Одес. філію ВПШ при ЦК КПУ (1979). Почав працювати ветлікарем, був зав. МТФ к-пу ім.Татарбунар. повстання (Татарбунар. р-н. Одес. обл. 1965-1969). Згодом: перший секр. Татарбунар. РК ЛКСМУ (1969-1971), інстр. с.-г. відділу Одес. ОК КПУ (1971-1975), голова виконкому Білгород-Дністр. райради (1975-1983), перший секр. Овід. РК КПУ (1983-1991). Район під його керівництвом не раз ставав переможцем Всесоюз. соц. змагання, діставав перехідні червоні прапори. Розпочав газифікацію населених пунктів. Далі працював заст. керівників у комерційних структурах (1991-1994), нач. Одес. обл. держ. інспекції заготівель і якості с.-г. продукції (1994-1998), очолював Білгород-Дністр. РДА (1998-2000), був ген. дир. ВО «Бесарабсадвинпром» (2000-2002), заст. дир. Одес. торгово-промис. палати (2003-2008). Депутат трьох скликань Одес. обл. ради, райрад Білгород-Дністр. й **Овід. р-нів**. Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора (1978), медалями, почесними відзнаками і грамотами.

ДЖІНЕСТРА (Ginestra) – генуезький порт-факторія в районі суч. Одеси (*карта 2*). Заснована на поч. XIV ст. (див. **Генуезькі кол.**). Більшість вчених вказують на збіг назви факторії з іменем р.Дністер (отже, мала бути десь на його березі). Інші історики виводять назву «Джінестра» від степової кущової рослини родини бобових – «дроку» (лат. – **Genista**), яка має яскраво-жовті квіти (народна назва – тереза, чистик).

Джінестра на карті XVII ст.

ДИВЕРСІЙНО-КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНА ГРУПА – організація, що, за версією НКВС, нібито спрямовувала сили проти органів радянської влади у **Спартак. р-ні**. Створив її буцім працівник німецького консульства в Одесі К.А. Ганн (1934), щоб «вербувати» мешканців німецького походження із приодеських сіл для диверсій на залізничній лінії Одеса-Овідіополь у перші дні ймовірної війни Німеччини й СРСР. Звинувачення базувалися на свідченнях, що стосувалися епізодів **повстань 1919** і **1920**,

колективізації та розкуркулювання 1930-х. Насмикавши таких «фактів», ДПУ УНКВС 19.01.1938 узяла під варту 130 мешканців **Спартаківки**, **Олександергільфа**, **Нейбурга** та ін. З допитів І.Я. Мюллера стало відомо, що «диверсійно-контрреволюційну групу» створював саме він, а А.Я.Губер і Я.Лефлер «вербували» учасників. Першого, колгоспника зі Спартаківки, розстріляли ще у 1937.

ДИКЕ ПОЛЕ – географічний термін для позначення степів Північного Причорномор'я. Використовуваний у Західній Європі з др. пол. XV ст. Описи **Евлія Челебі, Г. де Боплана** та ін. авторів спростовують думку про дикість та безлюддя регіону.

ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ – форма виховання дітей із сімей, позбавлених батьківства і дітей-сиріт. В **Овід. р-ні** діють у родинах: Майстренків (10.01.2000, **Овідіополь**) – 7 вихованців та 2 рідних; Карпенків (12.12.2000, Овідіополь) – 8 вихованців і 2 рідних; Стрецкулів (30.11.2006, **Дальник**) – 6 вихованців і 5 своїх; Литвинів (10.04.2008, **Сухий Лиман**) – 9 вихованців; Петровських (01.12.2008, **Кароліно-Бугаз**) – 6 вихованців і 4 рідних. А ось сім'ї, які взяли за своїх від одного до чотирьох дітей: Л.С. Дехтярук та А.І. Димова (04.12.2006), С.В. й А.Ф. Шелегії (21.01.2009).

«ДЗЕРЖИНЕЦЬ», ФК – див. «**Дністер**», ФК.

ДЗЮБА Алла Федорівна (нар. 20.01.1945, Крути Кодим. р-ну Одес. обл.) – організатор виробництва. Закінчила Ісаївський зооветеринарний т-м (1964), Одес. с-г. ін-т (1979). Трудову діяльність розпочала зоотехніком-селекціонером у госп-вах Татарбунар. р-ну (1964-1972). Працювала гол. зоотехніком **р-пу «Перемога»** (1972-1984). Впроваджувала передові технології (двозмінна робота доярок, племінна ферма великої рогатої худоби тощо). Дир. **Одес. обл. школи майстрів с.-г.** (1984-2000). Не раз була депутатом Овід. райради, Великодол. селради. Нагородж. почесними грамотами, має звання «Заслужений зоотехнік України» (1979).

ДИМЧЕНКО Сергій Іванович (нар. 28.06.1956, Овідіополь) – тележурналіст. Закінчив ф-т журналістики Львів. ун-ту ім.Франка (1985), працював кореспондентом, зав. відділом, заст. ред. газети **«Наддністрянська правда»** (1978-1986). Після навчання у ВПШ при ЦК КПУ (1986-1988) працював ред. Микол. обл. молодіжної газети «Ленінське плем'я» (1988-1990). Заст. гол. редактора, гол. редактор Миколаїв. облкомітету телебачення й радіомовлення (1990-1997). Організатор **Овід. студії телебачення** – однієї з перших в Україні регіонал. телекомпаній (1997). Член Нац. спілки журналістів України (1981). Стажувався на телерадіоканалах США (2001, Техас). Учасник міжнар., всеукраїнських, обл. конкурсів телепередач. Лауреат першого міжнар. конкурсу регіонал. телепрограм «Україна єдина». Нагородж. почесними грамотам, відзнаками Нац. спілки журналістів України.

ДНІСТЕ́Р (давньогрец. Τύρας, лат. Tyras, молд. Nistru) – річка на заході і південному заході України та у Молдові. Довжина –1352 км, площа басейну – 72,1 тис. км². Виток на північних схилах Українських Карпат (гора Розлуч біля с.Вовчого Турків. р-ну Львів. обл.), на висоті понад 900 м над рівнем моря. Впадаючи в **Чорне море**, утворює **Дністр. лиман**. Одна з найбільших річок України.

«ДНІСТЕР» – пароплав. Виготовлений в Англії компанією «Вільям Ферберн і К°» на замовлення Новорос. і Бесараб. ген.-губ. графа М.С.Воронцова. Габарити: ширина – 4,9 м, довжина – 30,5 м, водотоннажність – 117,5 т; два парових котли і дві парові одноциліндрові балансні машини загальною потужністю 40 кінських сил. На відміну від попередніх, цей пароплав склали в Одес. порту на стапелях біля митниці. Частини до місця складання доправив (12.03.1843) теж виготовлений в Англії пароплав «Крим». Складанням керував інженер-капітан В.Ф.Карачурін, консультант – інженер-механік Джеймс Берд. 03.08.1846 «Дністер» спустили на воду, в листопаді він зробив пробний рейс із 4 порожніми баржами Дністром до Маяків, а повернувся в Одесу із 2 баржами пшениці. Після технічного огляду 03.03.1847 вийшов з Одеси до Дністр. лиману під командою кап. Г.М. Міхновського. Крім нього, до команди входили: машиніст, боцман, 5 матросів і 4 кочегари. На пароплаві були каюти для 4 пасажирів 1 класу і для 8 пасажирів 2 класу. Кожен з них мав право перевозити 32 кг багажу, за більший вантаж брали окрему платню. Товари, вози, коней і худобу розміщували на баржах. Спочатку «Дністер» плавав від Маяків до Бендер, а з 1848 по 1851 – між **Овідіополем** і **Аккерманом**, поки сюди не прибув новий (другий) пароплав **«Граф Воронцов».** Після Кримської війни 1853-1856 «Дністер» належав Новорос. пароплавній експедиції, а потім – компанії Чорноморських перевезень РТПіТ (Російське товариство пароплавства і торгівлі). 1857 «Дністер» ходив іще між Овідіополем і Аккерманом, але невдовзі його розібрали.

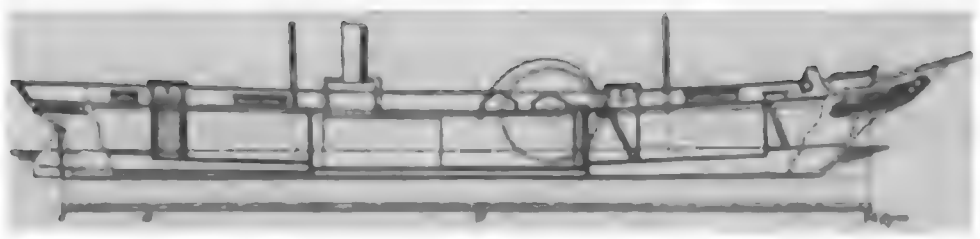

Креслення пароплава «Дністер»

Пароплав «Дністер» на Дністровському лимані (мал. Є.В. Войшвілло)

«ДНІСТЕР» – футбольний клуб (ФК) Овідіополя. Команда – створена 1947. З 1951 по 1988 під назвою «Дзержинець» належала к-пу **ім. Дзержинського**, після чого перейшла під прапор Овід. селради з назвою «Дністер». 1991 зареєстрована громадська організація «ФК Дністер – Овідіополь». З 1998 клуб набув статусу члена Асоціації Аматорської Ліги України, а з 2001 – став членом Професійної Ліги України з футболу. 2008 клуб реорганізовано в ТОВ «ФК Дністер – Овідіополь». Чемпіон України серед аматорів (1999); фіналіст суперкубка України серед аматорів (2000); чемпіон Одес.

обл. (1980, 1981, 1991, 1997/1999, 1999/2000, осінь 2000; володар кубка Одес. обл. на приз газ. «Чорноморська комуна» (1972, 1981, 1982); кубка Одес. обл. пам'яті М.Трусевича (1998/1999, 1999/2000); кубка Федерації футболу Одес. обл. (1997); Суперкубка Одес. обл. (1999); переможець першості Одес. обл. С.Роздоріжнюка 1996, 1999/2000, 2000/2001; учасник кубка регіонів УЄФА (2000/2001, друге місце у відбірковому турнірі); володар кубка облради «Колос» (1971,1976); переможець першості України серед команд другої ліги (група А) 2006/2007. Кращі гравці клубу: Г. Титомир, С. Боговик, А. Кулинський, А. Виноградов, **В. Оксенюк**, В. Мартеросян, **А. Гоцаценко**, О. Яценко, В. Міллер, **М. Андреєв**, В. Гришко, П. Чілібі, І. Бєланов, О. Щербаков, О. Спицин, В. Астраханкін, **В. Дуков**, А. Дорошенко, В. Стрижаков, С. Чмерук, О. Георгієв, С. Акопян, Ю. Заруцький, М. Чербаджі, С. Бабій, І. Зілинський, С. Свиргун, В. Юрченко, Ю. Куліш, С. Слота, В. Чміль, В. Кресс, О. Пінчук, С. Стародубець, Г. Підвальний, К. Стародубовський, А. Телесненко, В. Пошехонцев, С. Книгницький, О. Бондаренко, А. Маташ. Найкращий бомбардир – В. Полтавець (30 м'ячів). Найкраще досягнення: вихід у 1/8 фіналу кубка України (2007/2008). Гол. тренери клубу: О. Лазаренко (1958-1960), В. Галицький (1961-1965), Л. Шишкін (1966),

А. Продаєвич

М. Романов (1967), А. Пивиков (1968), М. Андрієнко (1969-1977), **О. Зінченко** (1978-1983), **М. Андреєв** (1983-1997), **В. Ущаповський** (1997-2007), І. Негара (2007-2008), в.о. тренера В. Зубков і Т. Хусейнов (2008), А. Пархоменко (з 2008). Керівниками і президентами клубу були: Д. Ненов, **О. Зінченко**, **Х. Хасаєв**; з 2008 – А. Продаєвич. Клубові присвячено книгу: *Усатюк Ю.* Fortes Fortuna Adiuvat. – Одесса, 2009.

ДНІСТРОВСЬКА ДЕСАНТНА ОПЕРАЦІЯ – складова Яссько-Кишинівської наступальної операції (20-29.08.1944). На правому березі **Дністр. лиману** зосередилися частини 3 румунської армії (ген. П.Думітреску), нім.-румун. групи армій «Південна Україна» (ком. ген-полк. Й.Фріснер) – чисельність ворожих військ у р-ні **Аккермана** становила близько 4000 чол. і майже 100 гармат. Десантна група на чолі з ген.-лейт. О.М. Бахтіним, що мала завдання захопити правий берег Дністр.

П. Морозов

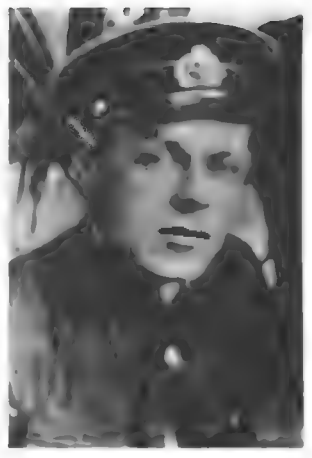

І. Єльцов

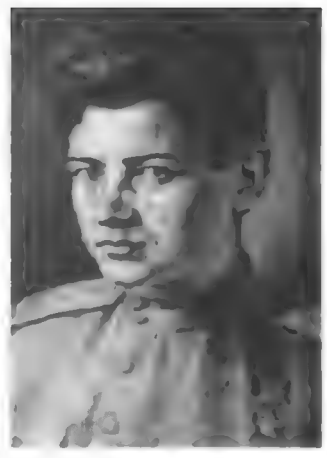

М. Терещенко

О. Кирилов

К. Дьоміна

Є. Завалій

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Міст через Цареградське гирло (суч. вигляд)

1980-х). Перед цим тут було кілька переправ. На початку Першої світової війни – плавучий міст. Його замінили на понтонний (1916), проклавши по ньому залізницю, а поруч збудували стан. Бугаз (1917). Міст заблокували румуни (1918). Спроби Одес. групи Білої армії відновити його роботу для пропуску ешелонів (наприкінці 1919), наткнулись на протидію румунської влади і командування Антанти. Протягом 1918-1940 переправи тут не було, залізниця до неї уривалась на стан. Бугаз, а на лівому березі біля **Очаків. гирла.** Після приєднання Бесарабії до СРСР, у лютому 1941 почалося прискорене буд-во мосту за проектом І.Й.Цюрупи (29.08.1905-27.04.1972). Роботи виконував Мостопоїзд №5 Наркомату шляхів сполучення. На першому етапі зводили переправу, паралельно ставлячи опори для мосту. Переправу відкрили за тиждень до початку війни: дві баржі перевозили по 8 вагонів або по три паровози. Першого ж дня війни вона потрапила під бомби. Але рух ще подужчав. На захід тяглися війська і зброя, на схід – евакуйовані з Ізмаїльської обл. та устаткування заводів. Під керівництвом І.Цюрупи збудували також додаткову – автогужову переправу. В кінці липня обидві пропустили останні війська, й були знищені в ніч на 29.07.1941. В ході Ясько-Кишинівської операції (серпень 1944) тут знову навели понтонний міст, а у 1953 почалося будівництво сучасного.

І.Й. Цюрюпа

ДНІСТРОВСЬКА ПАРОПЛАВНА ПЕРЕПРАВА. Почала діяти 1840. Перевозила бесарабську сіль і пасажирів через **Дністр. лиман**. А до того цю роботу виконували човни. Так, **М. Надєждін** ще 1839 переправлявся тут на одному з чотирьох вітрильників (два належали **Овідіополю**, два – **Аккерману**). Але до нової переправи готувалися. Архітектор Ф.К. Боффо (1780-1867), гідротехнік Чорномор. адміралт. правління інженер Б.В. ван дер Фліс (1762-1846) і поручик Гатцук організували буд-во пристаней і контор, а в Аккермані ще й складів для вугілля. З березня 1840 поміж Овідіополем та Аккерманом почав курсувати пароплав **«Граф Воронцов»**. У березні 1846 на лінію став пароплав **«Дністер»** і справно працював до 1851, поки сюди не прибув новий (другий) пароплав «Граф Воронцов». Під час Кримської війни 1853-1856 судна підпорядкували Ворос. пароплавній експедиції, згодом їх передали компанії «Російське товариство пароплавства і торгівлі»

Дністровська пароплавна переправа

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

бляв 2772 га землі, у т.ч. 1117 га ріллі. Працювали виноробний завод, механічна майстерня, будівельний цех. Понад 70 працівників отримали державні нагороди. Після реформування орендне підп-во (28.12.1991), а згодом ВАТ «Дністровський» (07.01.1999). Розпайовані 1554 га та видано 427 державних актів на землю.

ДНІСТРОВСЬКО-ПРУТСЬКИЙ ПОХІД – військова операція (1940), спрямована на очищення Бесарабії і Північної Буковини од військ Румунії. Згідно з планом від 17.06.1940, радянські війська мали завдати ударів з району на північ од Чернівців – уздовж Прута на Яси та з району Тирасполя – на південь од Кишинева – на м.Хуші, щоб оточити румунські війська в районі Бельц і Яс. Для дезорганізації тилів противника передбачали авіадесанти, а румунському флотові мав протистояти ЧФ. Оскільки радянсько-румунський конфлікт набув мирного розв'язку, на вказані території ступила тільки частина військ Південного фронту (ген. Г.К.Жуков), зосереджених на лівому березі Дністра: від 12 армії – 4 КК з 23 танковим корпусом, 2 КК з 5 танковою бригадою (1 ешелон), 60, 58, 131 стр. і 192 гірськострілецька дивізії (2 ешелон); від 5 армії – 36 та 49 танкові бригади (1 ешелон), 80 і 169 стр. дивізії (2 ешелон); від 9 армії – 5 КК, 4 танкова бригада, 15 мотострілецька дивізія (1 ешелон), 95, 25, 74, 140 стр. дивізії (2 ешелон). Крім того, були використані 201 і 204 повітряно-десантні бригади. Напередодні вступу до Бесарабії радянських військ 26.06.1940 о 12.00 до **Овідіополя** катером під білим прапором у супроводі перекладача прибув ком. румунського сектора №5 майор Онічану. В листі, переданому ген.-майорові М.І. Кирюхіну і нач. прикордонної охорони майору С.І. Грачову, румунський уряд просив відкласти введення радянських військ до Бесарабії з 14.00 на 17.00 годину 28.06.1940. Прохання було відхилене. Наприкінці дня 28.06 війська Південного фронту були вже в Чернівцях, Бендерах, Бельцах, Кишиневі й **Аккермані**. З форсуванням нижньої течії р. **Дністер** війська 9 армії дещо припізнилися, бо понтонери не зуміли вчасно налагодити переправу. Того ж таки дня в **Одесі** почала діяти радянсько-румунська урядова комісія для врегулювання питань евакуації румунських частин та установ із Бесарабії і Північної Буковини (з радянської сторони – ген.-лейт. Д.Т. Козлов, з румунської – дивіз. ген. А. Алдя).

ДНІСТРОВСЬКО-ЦАРЕГРАДСЬКИЙ МАЯК – гідрографічна споруда 3 класу на правому березі Цареградського гирла **Дністр. лиману**. Кординати: довгота – 46° 04.5' N, широта – 30° 28.3' E. Стала до ладу 1965 (висота 20 м). Маяк мав стулкові металеві знаки з ацетиленовим ліхтарем, заміненим (1977) на електричну автоматичну світлооптичну установку «АСА»-500 (далекість освітлення – близько 22 миль). Невдовзі збудували

Дністровський маяк

30-метрову металеву вежу з ліхтарем і круглим щитом видимості заввишки 12 м). Вежу старого маяка (передній стулковий знак) використовувано паралельно з новою (задній стулковий знак). З 1998 на маяку діють два бензоагрегати, а в серпні 2001 – додано ще й дизель-генератор на 10 кВт. Перші відомості про маяк маємо з 1419, коли диякон Зосима з Троїце-Сергієвого монастиря потрапив до **Білгорода** й записав: «На самом устье Днестра столп стоит, который зовется Фонарь, тут находится пристань корабельная». Був маяк і за турецьких часів. Зокрема є згадка, що в жовтні 1788 «кошовий з вірними козаками ходив до маяка, що поблизу гирла Дністра». 1827 на **Цареградському гирлі** встановили новий навігаційний знак з координатними: півн. широта 46°4'44,7", східна довгота 30°29'10". Дерев'яний шпилеподібний знак з 8 підпірками мав на вершині решіткову кулю з горизонтальним перехрестям під нею. Вогонь від двох пар ліхтарів (світили білим світлом на соєвій олії), що висіли на кінцях перехрестя і здіймалися над водою на 52 фути, освітлював горизонт на відстань майже 4-5 миль. 21.09.1851 дирекція Чорномор. маяків надала цьому знакові статус «Дністровсько-Цареградського маяка», настановивши тут лоцмейстера та давши йому команду з 6 моряків (мешкали в окремому будинку). Конструкція ж маяка збільшилася до 72 футів, а олійні ліхтарі палали на «петролеумі» (продукті переробки нафти). Світло було видно за 5-7 миль. Крім того, для входу в гирло існувала стулкова лінія, що складалась з описаного знаку та ще одного, який був за 30 сажнів від першого, в напрямку NW 85½°. Вночі він горів червоним. Відомо, що 1866 Дністровсько-Цареградським «стулковим знаком» опікувався підпоручик Глизян. Наступну реконструкцію маяка провели 1877: спорудили 16-метрову кам'яну вежу з ліхтарем, що мав лінзу О.Френеля з газожаровою установкою, це подовжило видимість до 10 миль, а 1900 почав діяти металевий маяк фірми Ейфеля, що мав рухомий ліхтар (освітлення сягало 14 миль). Вежу маяка підірвали німецькі частини, відступаючі в серпні 1944. Відбудована на початку 1945.

ДНІСТРОВСЬКО-ЦАРЕГРАДСЬКА РЯТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ. Влаштована 07.01.1874 на правому березі **Цареградського гирла**. Діяла до початку російсько-турецької війни, а 17.04.1877 її скасував. Майно, в тім числі рятувальний човен «Адмірал Рогуля» перевезли до **Аккермана**. Будівлі станції відновлено й освячено 20.09.1892 за сприяння Р.Р. Вебстера (власника пароплавів) і Б.О. Багненка (кап. пароплава «Тургенєв»), які вклали у справу власні кошти (922 руб. 91 коп.). Наглядали за роботами В.О.Івашкін і зав. станцією О.Д.Шарков. Окрема рятувальна станція існувала (1916-1917) на **Отарику** (позначена на військово-топографічній 3-верстовій карті 1916, аркуш XXXI-9).

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Віталій Якович (нар. 05.10.1958, Ширяєве Одес. обл.) – журналіст, державний службовець. Закінчив Одес. ун-т ім. Мечникова (1981). Працював у редакціях Ширяїв. районної газе-ти «Промінь» (1981-1985), Іванів. районної газети «Степові зорі» (1985-1987), керівником-редактором газети **«Наддністрянська правда»** (1989-2004). За його керівництва вперше вийшов її кольоровий номер (1999), було запроваджено офсетний друк та комп'ютерну верстку газети. Заснував першу приватну газету в районі **«Овідій-прес»** (2004). Заступник гол. **Овід. РДА** (з 2005). Депутат райради (2006-2010). Нагородж. грамотами спілки журналістів, Державного комітету у справах видавництва і поліграфії, почесними грамотами Одес. ОДА й **Овід. РДА**.

ДОБРООЛЕКСАНДРІВКА–село, центр сільради. Розташоване в центр. частині Овід. р-ну, по обидва боки **р.Барабой**. Відстань до райцентру 13 км. Площа госп. території 3155 га, населеного пункту 519 га. Населення 1900 осіб. Територія сільради межує на півночі – з Новоград., на заході – з Калагл., на півдні – з Овід. селищною і Бараб. сільською, на сході – з Великодол. селищною радами. Виникло як німецька колонія **Олександергільф** (1805). За радянської влади тут був к-п ім.Сталіна (з 1930). Село окуповане румунами 15.09.1941, визволене рад. військами 12.04.1944. Німецьке населення примусово виселене у березні 1944 (див. **Переселення причорн. німців**). По війні на території села діяв винний р-п «Чапаєвець», перепрофільований у 1950-і на вирощування овочів для потреб Одес. консервного комбінату. Протягом 1964-1968 у госп-ві збудовано: зерносховище на 600 т, склад мінеральних добрив на 1000 т, 2 телятники на 320 голів, майстерні на 50 тракторів, дитсадок на 50 місць, 60 будинків для переселенців із Західної України, 9 будинків для фахівців. В середині 1990-х, за сприяння німецьких благодійних фондів «Баварський дім» і «**Товариство розвитку**» (ген. дир. К.Фіч), відкриті столярний та швацький цехи, збудовано житло для німців-переселенців із Середньої Азії. За сприяння **Овід. РДА** відремонтовано дитсадок і газифіковано село. У 2000 р-п «Чапаєвець» реформований на КСП «Доброолександрівське». На землях Доброол. сільради відомо кілька курганів, розташованих на плато правого берега долини р.Барабой, а також поселення епохи пізньої бронзи та черняхівської культури на південь від села.

ДОБРООЛЕКСАНДРІВСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денним і вечірнім навчанням. До 1945 – **Олександергільфська школа**. Після війни містилась у старому приміщенні, а з 1974 – в новій будівлі, що слугує й тепер для учнів середніх та старших класів. Учні молодших класів навчаються в колишній адмін. будівлі р-пу «Чапаєвець» (з 2009, після ремонту). 1996 школа стала 10-річною, а з 2001 – 12 річною загальноосвітньою. На 2010 в ній навчалось 206 учнів та працювало 24 педагоги, 7 з яких мають кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» і звання «Старший вчитель». Директори: **Д.І. Суховій** (1971-1984), В.А. Кондратюк (1996-2000), А.О.Крива (з 2000).

ДОБРЯНСЬКИЙ Віктор Леонтійович (нар. 08.10.1936, Дзигівка Ямпіл. р-ну Вінниц. обл.) – господарник, громадський діяч. Закінчив Одес. с-г. ін-т. Почав трудовий шлях з посади працівника Селекційно-генетичного ін-ту (Одеса, 1960-1965), потім був головним агрономом і заст. голови к-пу **ім.XXI з'їзду КПРС Овід. р-ну** (1966-1973), нач. Овід. райупр. с.-г. (1973-1976). З 1976 очолив р-п «Авангард», тепер ген. дир. ТОВ **«Авангард-Д»**. 1989 став одним із засновників і ген. дир. ТОВ «Промтоварний ринок» (**«Промринок 7-й км»**). За останні десять років тут створено десятки тис. робочих місць. Відомий меценат, щороку виділяє значні суми на допомогу дитячим і лікувальним закладам, школам, спортивним організаціям, малозабезпеченим громадянам. Надав фінансову допомогу на перебудову Святогорського Успенського монастиря (Зимнє Волин. обл.), Спасо-Преображен. монастиря (Новоград-Волинський), церкви у Шершенцях (Кодим. р-ну), Дзигівської ЗОШ (Вінниц. обл.) та ін. Вибудував власним коштом в **Авангарді** храмовий комплекс **св. Віктора** і Великомучениці Ірини. Нагородж. орденами За заслуги III ст-ня, «Знак пошани», Кн.Володимира III ст-ня, церковними медалями, відзнакою «Заслужений працівник с.-г. України». Лауреат рейтингу «Лідер агропромислового комплексу-2005», міжнар. нагороди «Золотий Меркурій».

ДОВГАЛЬ Юлія Віталіївна (нар. 04.06.1983, Кіровоград) – спортсменка, засл. майстер спорту (2009).

Тренується в **Ю.П. Кучинова** з 2000. Досягнення: багаторазова чемпіонка України (2004, 2005, 2006, 2008), чемпіон Європи (2005, Софія, Болгарія), бронзовий призер чемпіонату Європи (2007, Страсбург, Франція), срібний призер чемпіона-ту Європи (2008, Ліньяно-Саббя-доро, Італія) та сьоме місце на Олімп. іграх у Китаї (2008). Всього має 18 медалей. Найкращий результат у ваговій категорії 75 кг: ривок – 126 кг, поштовх – 154 кг, загальна сума – 280 кг.

ДОЛГОРУКОВ (Долгорукий) Іван Михайлович (7(18).04.1764, Москва – 4(16) 12) 1823, там само) –князь, поет, драматург. Закінчивши Москов. ун-т (1777-1780), служив офіцером гвардії (1780-1791), обіймав посади віце-губ. в Пензі (1791-1796) і губ. у Володимирі (1802-1812). Друкував вірші в журналах, згодом видав збірку «Бытие сердца моего» (1802). Прославився сатиричними поемами. Автор нотаток, серед них «Славны бубны за горами, или путешествие мое кое-куда, 1810 года». Побував в Одесі, у німецьких кол. **Грослібенталь** і **Йозефсталь** та склав опис баченого.

ДОМЕЦЬКИЙ Ігор Миколайович (05.03.1942, Одеса – 01.08.2001, Овідіополь) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. ін-т

(1974). Перед цим працював слюсарем Одес. нафтопереробного заводу (1959-1962). Служив у РА, був вантажником Іллічівського порту (1965-1967), очолював районне спортивне тов-во «Колгоспник» (1967-1968). Дальша доля пов'язана з с.-г.: обліковець тракторної бригади, гол. гідротехнік к-пу **«Слава»** (1968-1976), гол. агроном (1976-1983), заст. гол., секр. парткому **к-пу ім.Дзержинського** (1983-1987), гол. **к-пу ім.Леніна** (1987-1997), гол. профспілки працівників АПК р-ну (1997-2001). Був депутатом Овід. райради, Овід. селищної, Роксолан. сільської рад. Нагороджж. орденом «Знак Пошани» (1977), знаками «Переможець соц. змагання» (1978-1980), «Ударник IX п'ятирічки» (1980), грамотами Міністерства с.-г. УРСР та ін.

ДУБИНЕНКО Михайло Іванович (02.03.1923, Барабой – 01.01.2000, там само) – передовик виробництва, громадський діяч. Учасник ВВВ. Після демобілізації працював у **к-пі «Зоря»**. Був гол. Бараб. сільради (1960-1981). Багато приділяв уваги облаштуванню села. Сприяв розвиткові художньої самодіяльності, спорту, опікувався **Барабойською школою**. Нагороджж. бойовими нагородами, медалями і почесними грамотами.

ДУЖАН Федір (рік. нар. невід – 10.08.1826, Овідіополь) – іконописець. Походив з Молдови. Мешкав в **Овідіополі** у першій чверті XIX ст. Приймав участь в оформленні **Овід. соборної Св. Миколая церкви.** Похований на місцевому (першому) кладовищі, за 25 м на північний схід від каплиці. На чотириконечному хресті вирізьблений 13-рядковий напис: «1826 / августа / І.Д. погре / бенъ / Феодоръ / Дужан бъіль ико / нописецъ. В ногах / его дочь дъвица / Анас / тасія по / гребъна / тогожъ года / маія 23 дня». У верхніх кутах лапчатого перехрестя наявні літери «Р» та «Б» («раб божий»). 1843 **Ю.І. Крашевський** бачив біля церкви в Овідіополі будинок, «з білими стінами покритий червоним дахом, який належав місцевому церковному іконописцю», але чи Ф.Дужану (на той час вже померлому) чи іншій особі – невідомо.

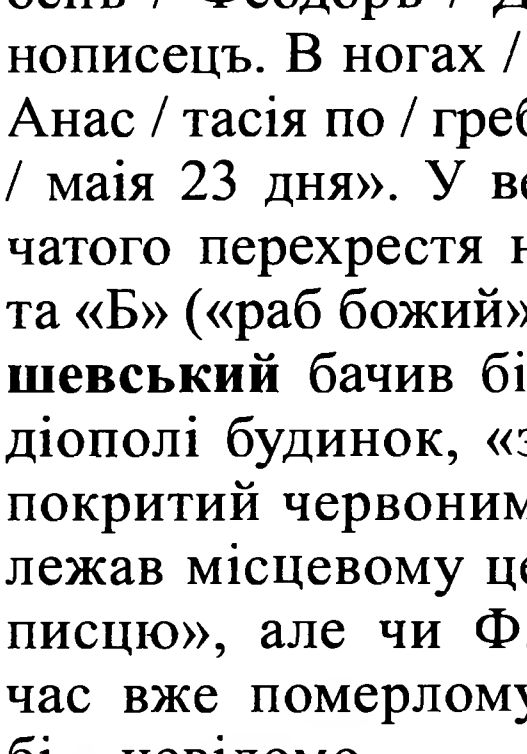

Хрест на могилі Ф. Дужана

ДУКОВ Віктор Іванович (28.10.1955, Овідіополь – 02.06.2000, там само) – громадський і державний діяч. Закінчив Одес. будний ін-т (1978) та Одес. філію Укр. Академії держупр. (1998). Після ін-ту служив в РА (1978-1980). Працював майстром (1980-1983) і нач. план.-вироб. відділу **Овід. «Міжколгоспшляхбуду»**

(1984-1986). Партійна робота: інстр. Овід. РК КПУ (1983-1984), інстр. відділу Одес. ОК КПУ (1986-1989). Подальша робота пов'язана з Овід. р-ном: гол. Овід. райвиконкому і райради (1989-1992, 1994-1995), представник Президента України в Овід. р-ні (1992-1994), гол. **Овід. РДА** (1995-2000). «Я прийшов у район, щоб зробити щось для своїх земляків і разом з ними», – часто повторював він. Згуртував навколо себе однодумців, професіоналів. З його іменем жителі р-ну пов'язують стрімкий зліт у соціально-економічному розвитку. Завдяки йому до більшості населених пунктів надійшов газ, активізувалося буд-во житла, доріг, об'єктів соцкультпобуту, набуло розвитку підприємництво, а аграрний комплекс району посів провідне місце в області і державі. Особливу увагу приділяв освіті, медицині, розвиткові спорту. ФК «**Дністер**» не раз ставав переможцем чемпіонату області, брав участь у міжнар. змаганнях. Сам В.І.Дуков був активним учасником ветеранського футболу – навіть із життя пішов на футбольному полі (на чемпіонаті світу серед ветеранів у Німеччині). Нагороджений медалями, почесними грамотами. Його ім'я увічнене в назвах стадіону і **Палацу спорту** в Овідіополі, вулиць в **Авангарді**, **Овідіополі**, **Таїровому**.

ДУНАЙСЬКА ВІЙСЬКОВА ФЛОТИЛІЯ (Дунайська Червонопрапорна, орденів Нахімова і Кутузова). Створена в червні 1940 у складі ЧФ з базою в Ізмаїлі. З початку ВВВ взаємодіяла з військами Півден. фронту на Дунаї. 19.07.1941 частина кораблів перейшла на Дніпро, воювала в складі Пінської флотилії, інші зосередились у Миколаєві. З 25.09.1942 базувалась у Севастополі, а з жовтня – у Керчі. В листопаді 1942 року на базі ДВФ сформували Азовську військ. флотилію і створили Керченську військ.-морську базу, і лише 13.04.1944 знову відновили, з основним завданням – тралення від **Очакова** до **Одеси**. Була учасником **Дністр. десантної операції** (22.08.1944) – допомагала 46 армії у форсуванні **Дністр. лиману**. Тут відзначились бронекатери Героїв Радянського Союзу кап. В.І. Великого і М.А. Соколова. Війська героїчним штурмом запосіли передові окопи ворога, а гармати флотилії придушили його вогневі точки на Цареградській косі, чим забезпечили успіх операції. 24-28 серпня катери флотилії увійшли в дельту Дунаю. Підпорядковувалась **III Укр. фронтові**. 16.10.1944 вийшла зі складу ЧФ і стала самостійною одиницею ВМФ, підпорядковуючись наркому ВМФ. Базувалася в Одесі. На 08.04.1945 у флотилії діяли дві бригади – 1-а Керченська (1-й гв. Бєлградський і 3-й ордена Олександра Невського дивізіони) і 2-а Сулинсько-Братиславська ор-

В. Великий

М. Соколов

Бронекатер «БК»-75

дена Ушакова (1-й гв. Братиславський мінометний і 4-й Тульчинський ордена Олександра Невського дивізіони), а також 1-а бригада тралення та берегова артилерія (492 і 508 окр. артбатареї). У роки війни флотилією командували: контр-адмірал І.О. Абрамов (липень 1940 – вересень 1941); контр-адмірал О.С. Фролов (вересень-листопад 1941); контр-адмірал, з 25 вересня 1944 – віце-адмірал С.Г. Горшков (квітень-грудень 1944); контр-адмірал Г.М. Холостяков (грудень 1944 – до кінця війни). У 1960 розформована.

ДУРБАЛОВА (Назарова) Валентина Сергіївна (нар. 21.04.1928, Овідіополь) – передовик виробництва. Закінчила 4 класи Овід. школи. Підлітком працювала в наймах, а з 1944 – у к-пі «І п'ятирічка». Учасниця трудового фронту. Дальший трудовий шлях привів її в ланку О.М. Зінченко, **виноградарську бригаду О.М. Комаровського.** Працювала після виходу на пенсію (1983). Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1949), срібною медаллю ВДНГ СРСР (1977), знаками «Переможець соц. змагання» (1975), «Ударник ком. праці» (1980), «Ударник XI п'ятирічки» (1983), «Ударник XII п'ятирічки» (1988), медалями «Ветеран праці» (1983), ювілейними ВВВ, почесними грамотами. Заносилась на Дошку пошани **к-пу ім.Дзержинського**.

ДЯКОВА (Григораш) Олександра Агапіївна (нар. 08.06.1934, Чікрак Керч. р-ну) – зоотехнік. Закінчила Прибережн. зооветеринарний тех-м (1955 Крим. обл.). З 1955 по 1956 – зоотехнік к-пу ім. XXII з'їзду КПРС Бахчисар. р-ну. 1961 закінчила Одес. с.-г. ін-т. Бригадир свиноферми навч.-дослідного госп-ва ім. **Трофимова** (1961-1978), канд. с.-г. н. (1974), старш. зоотехнік-селекціонер (з 1978), засл. зоотехнік УРСР (1983). Депутат Овід. райради (1968-1972, 1987-1991) і Олександр. селради (1964-1980). Одна із засновників найкращого в Одес. обл. племінного заводу свиней великої білої породи. Нагородж. медаллю «За трудову доблесть» (1970) і 10 золотими медалями ВДНГ СРСР.

Е/Є

ЕВЛІЯ ЧЕЛЕБІ (тур. Evliya Çelebi; 25.03.1611, Стамбул – 1683, Єгипет) – турецький мандрівник, географ, письменник. Син султанського ювеліра і дервіша Мехмеда Зіллі. Майже 40 років подорожував Челебі Османською імперією і територією її прикордонних держав, у тім числі Північним Причорномор'ям (Молдовою і Україною, 1656). Записи його зібрані в 10-томну Сейхатнаме (Книга подорожей). В ній уперше детально описано переправу з **Аккермана** на мис **Отарик** і кілька ногайських стоянок у долинах річок Барабой (**Бурімуюн**) і Дальник (**Даллик**).

Эвлия Челеби Книга путешествия. Вып. 1. Земли Молдавии и Украины. – М., 1961.

«ЕВРИКА» – агрофірма (ВАТ) на території Молодіж. сільради. Заснована 1988. Спеціалізується на овочівництві (виробляє овочеві і соки), вирощує зернові й технічні культури. Власник торгової марки «З бабусіної грядки». Продукцію фірми визнано кращою за версією журналу «Готуємо смачно» (2008), відзначена срібною медаллю конкурсу «Наша марка» (Санкт-Петербург, 2008-2009), грамотами обл. і районної ДА. Дир. – М.І. Білий, заст. дир. з питань економіки – О.І. Яковлев, заст. з питань с.-г. – В.Г. Макар, з переробки с.-г. продукції – Г.Б. Лисий. Передовики: С.Л. Савкін, Ю.А. Міщук, Н.Т. Колодєв, С.А. Ліщук, І.Ф. Дудич, А.С. Новосельський, О.П. Антонюк, І.В. Гаджимура, Л.М. Новарчук, Ж.Ш. Фельдман, Н.А. Чернякова, І.В. Гагарська, С.С. Шевченко.

Торгівельна марка

Директор ВАТ «Еврика» М.І. Білий

ЕЯЛЕТ – адміністративна одиниця в Османській імперії до сер. XIX ст. Неофіційна назва – пашалик (від паша – губернатор). Найбільшавійськово-адміністративна одиниця на чолі з бейлербеєм, що мав звання візира і титул паші.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Ж

ЖАБОТИНСЬКИЙ Володимир (Зеєв) Євгенович (05.10. 1880, Одеса – 1940, Нью-Йорк) – письменник і публіцист. Один з лідерів сіоністського руху, організатор Єврейського легіону, ідеолог ревізіоністської течії сіонізму. Дитинство і юність провів в **Одесі**. Навчався в Берні (Швейцарія) і Римі (Італія). Перші статті і фейлетони видрукував для газети «Одесские новости». З 1920 жив у Палестині, згодом у Берліні, Парижі й Лондоні. Працював у редакції газети «Рассвет». Помер в США; похований в Єрусалимі. В автобіографічному романі «П'ятеро» (1936) описує трагічну долю єврейської сім'ї в Одесі напередодні революції 1905 року (кілька розділів присвячено **Овідіополю**).

ЖДАНОВ Володимир Іванович (29.04.1902, Київ – 19.10.1964, Белград, Югославія) – військовий, ген.-полковник, Герой Радянського Союзу, Герой Югославії. Народився у сім'ї службовця. Здобув незакінчену середню освіту. В Червоній армії у 1920-21 і з 1923 років, учасник **громадянської війни**. Закінчив Київ. піхотну школу (1926), курси вдосконалення командного складу (1932), заочно Військову академію ім. Фрунзе (1940), курси Військової академії Ген. штабу (1941). З травня 1942 на фронтах ВВВ. Начальник штабу 13 (з 09.01.1943 – 4 гв.) танкового корпусу. Учасник Сталінградської битви, визволяв Україну, в тому числі Одесу й **Овід. р-н** у складі Кінно-механізованої групи ген. **І.О. Плієва**. З 31.03.1944 ком. 4 механізованого корпусу. В ході Ясько-Кишинівської операції (1944) танкісти корпусу ген.-майора В.І.Жданова першими вийшли до р. Прут і в боях узяли 13900 полонених. Визволяв Болгарію, Югославію, Угорщину. 1950, закінчивши Академію Генштабу, дістав призначення на посаду нач. Академії бронетанкових військ. Трагічно загинув в авіакатастрофі.

ЖУК Сергій Якович (07.05. 1946, Романівка Бершад. р-ну Вінниц. обл. – 3.11.1993, Петродолинське) – агроном-еконо-міст, організатор виробництва. Закінчив Київську с.-г. академію (1974).

Працював економістом, керував овочевим відділком **р-пу «Чапаєвець»** (1974-1983) був дир. р-пу **ім. XXV з'їзду КПРС** (1983-1993). На чолі виробничих ділянок поставив фахівців, з якими успішно виконував усі завдання щодо вирощування та переробки овочів і фруктів. Організував реконструкцію консервного заводу й МТФ, багато уваги приділив селекційному тваринництву, впроваджував прогресивні форми виробництва і стимулювання праці. 1987 госп-во виростило 25800 тис. т овочів, надої сягнули 4200 кг на корову, врожайність зернових – 55 ц з га, в т.ч. озимої пшениці – 59 ц з га. Значні прибутки дали змогу розбудовувати соціально-побутову сферу. Стали до ладу дев'ять 32-квартирних будинків, пролягли 2 нові вулиці – Радісна (21 будинок) і Жука (28). 1988-1989 всі вулиці **Петродолинського** дістали тверде покриття. Розпочалось буд-во школи на 844 учні зі спортзалом та басейном, а також торговельного центру і двох 32-квартирних будинків. Нагородж. почесними грамотами, цінними подарунками.

ЖУМАЙЛО Володимир Григорович (нар. 22.03.1927, Овідіополь) – організатор виробництва. Закінчив ВПШ при ЦК КПУ (1959), Одес. с.-г. ін-т (1964). Почав працювати на польових роботах у с.-г. громаді (1941-1943). Учасник ВВВ, служив на кораблях

ЧФ (1944-1951). Після демобілізації бригадир **к-пу ім. Дзержинського** (1951-1952), секр., заст.гол.Овід. райвиконкому (1952-1957). Доклав максимум зусиль для відрод-ження **Овідіополя**, його впорядкування (будівництво **Овід. шкіл №1** і **№2**, відбудова БК, бібліотеки, електрифікація тощо). Працював на різних посадах у відділі с.-г. Одес. ОК КПУ (1961-1983). Відповідав за підготовку і добір керівників к-пів, р-пів, запровадження передових технологій. Дістав звання «Заслуж. працівник с.-г. України» (1982). Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1966), Трудового Червоного прапора (1973), Леніна (1977), медалями «За перемогу над Німеччиною у ВВВ» (1946), «За бойові заслуги» (1948), почесними грамотами.

З

ЗАВІРЮХА Валентин Іванович (нар. 1965, Миколаївка) – музикант, викладач, професор. З 5 років грає. Першим учителем був батько Іван Михайлович, баяніст. У 7 років дав перший сольний концерт, не раз перемагав у дитячих конкурсах. Маючи 12 років, вступив до середньої спеціальної школи при Ленінград. консерваторії ім.Римського-Корсакова (викл. М.М. Єрмолова), а після цього – до консерваторії (викл. О.І. Дмитрієв 1983-1984, проф. П.І. Говорушко 1986-1990, 1995-1996). З 1984 по 1986 – служба в РА. В роки навчання в консерваторії не раз виїздив на гастролі (Київ, Одеса, Москва, Павлодар, Новгород та ін.) і за кордон (Польща, США). Закінчивши консерваторію (1990), працював як соліст і артист оркестру «Метелиця» (С.–Пб.), з яким записав п'єси «Рассыпуха» В. Гридіна, «Карпатська сюїта» В. Зубицького, «Одинокая гармонь» В. Черникова. З 1995, навчаючись в аспірантурі, викладав. Лауреат Міжнародних та всеросійських конкурсів, володар Гран-прі конкурсу «Балтика-Гармоніка» (1994), переможець конкурсу «Музи Санкт-Петербурга» (1996, 2 премія), володар Гран-прі та почесної премії ім.М.П. Осипова, переможець Всеросійського конкурсу виконавців на народних інструментах у складі ансамблю «Стиль п'ятьох» (2001, Твер). У репертуарі – твори класичних і сучасних композиторів: Бах, Моцарт, Скарлатті, Брамс, Рахманінов, Власов, Пьяцолла, Новиков. Випустив диск з оригінальною музикою для баяна (2004). Тепер викладає в Санкт-Петербурзькій консерваторії. Серед його учнів – дипломанти, лауреати міжнар. конкурсів. Не припиняє продовжує концертувати. Виступав з концертною програмою і перед своїми земляками.

ЗАВОРОТНИЙ Валерій Семенович (нар. 07.01.1968, Тростянець Вінниц. обл.) – організатор виробництва. Закінчив іст. (1992), і юрид. (2005) ф-ти Одес. ун-ту ім.Мечникова, аспірантуру з політології (1996). Працював дир. виробничо-комерційного підва «Римо» (1993-1994), був головою ревізійної комісії «Тріанон» (1995-2000), очолював наглядову раду ЗАО «Ольвія» (2001-2005). Засновник виробничо-торговельної корпорації «Бізнес вин», СЗАО «Ольвія» та СЗАО Ольшанців (з 2005), дир. заводу **НВП «Нива»** (з 2009). Але дедалі більше уваги почав приділяти виноградарству і розвитку виноробних за-

водів: «Аккерман» (Молога, Білгород-Дністр. р-н), «Ольвія» (Очаків. р-н Микол. обл.), «Нива» (Таїрове, Овід. р-н). За рік реконструйовано завод «Нива»: впорядковано адміністративні й виробничі приміщення, встановлено додаткову лінію розливу. Підпво подбало також про територію та освітлення **Таїрового**, взяло шефство над ФК «Нива-Таїрове». Нагородж. почесними грамотами.

ЗАВ'ЯЛОВ Микола Іванович

(14.12.1913, Бор Санкт-Петерб. губ. – 26.03.1989, Київ) – військовий. Ком. **5 гв. окр. мотострілецької бригади** 46 армії, гв. підполк. Закінчивши два курси Ленінград. пед. ін-ту, працював на комбінаті Бокситогорська. З 1936 – служба в РСЧА; закінчив курси вдосконалення офіцерського складу; учасник радянсько-фінської війни 1939-1940. У боях ВВВ з червня 1941. Воював на **III Укр. фронті**, брав участь у визволенні населених пунктів **Овід. р-ну** (1944). 13.09.1944 за вміле командування бригадою під час Яссько-Кишинівської операції М.І. Зав'ялов удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Після війни закінчив Вищі академічні курси при Академії бронетанкових військ (1947) та Академії Ген. штабу (1957); Академію ім.Фрунзе (1962). Обіймав відповідальні посади в армії. З 1969 ген.-майор М.І.Зав'ялов у відставці. Автор книжки «Версты мужества» (1981). Мешкав у Києві, похований на Байковому кладовищі. Нагородж. багатьма бойовими орденами і медалями.

ЗАГИНАЙЛО Анатолій Георгійович

(05.08.1935, Одеса – 08.07.1996, там само) – історик, археолог, нумізмат, член правління Одес. археол. тов-ва і тов-ва охорони пам'яток історії і культури. Закінчивши Одес. ун-т ім.Мечникова (1958), працював зав. нумізматичним від. Одес. археол. музею (1958-1961). Після аспірантури (1964, керівник проф. **П.О. Каришковський** захистив в Інституті археології АН СРСР канд. дисертацію «Грошовий обіг у Західному та Північно-Західному Причорномор'ї в VI-IV ст. до н.е.», (1970), старший викладач, доцент (1964-1988) і зав. кафедрою (1988-1993) історії стародавнього світу і середніх віків. Стояв при витоках вивчення історії **Ніконія**. Тут, під керівн. доц. М.С. Синицина, зробив свої перші кроки у польових дослідженнях, яких не припиняв з незначними перервами через хворобу, ще довгі роки. Автор 60 наукових робіт і цінної неопублікованої документації польових досліджень, що зберігається у фондах Одес. археол. музею. Протягом 1960 – 1980-х – учасник археологічних експедицій: Федосійської, Березанської, Ольвійської, першої у с.Орловка Ренійського р-ну (1963), розвідав і розкопав кілька курганів у Дністро-Дунайському міжріччі. Очолював експедицію «Південна», яка дослідила поселення Воронівка II епохи пізньої бронзи (1983, Комінтерн. р-н). Поєднував наукову роботу з педагогічною: викладав курс архе-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ки обробленої землі та нерухомого майна, а також підтримав ініціативу створення загонів самооборони в селах, де кількісно переважали українці, росіяни і болгари. Наказом ЦК Ради Спілки від 19.12.1919 загони самооборони очолив начальник Державної варти Одес. повіту полк. Г.В. Жданов. 10.01.1920 в Одесі створили Комітет народної самооборони Херсон. губернії і Одес. град-ва на чолі з нач. оборони Одес. р-ну Військ Новорос. області ген.-майором М.М. Ігнатьєвим, якому підпорядкували Раду самооборони німців-колоністів. З цього моменту колоністи мали брати участь у бойових діях за межами своїх округів. З мобілізованих призовників 1895-1900 років народження сформували збройні частини військової самооборони і ввели їх до Одес. загону Добровольчої армії. Цей загін – близько 500 бійців – більшовики розбили під колонією Ландау в січні 1920. Після цього він знову поповнив свої лави в Одесі і став учасником відступу зведеної групи ген. М.Е. Бредова (див. **Бредовський похід**). Керівники самооборони, які зостались в Одесі після встановлення радянської влади, зазнали серйозних репресій.

ЗАГОРОДНЮК Алла Володимирівна (нар. 30.11.1964, Первомайськ Микол. обл.) – вчитель. Закінчивши школу (1981), працювала бібліотекарем у Первомайську, а згодом закінчила Микол. культосвітнє уч-ще (1982-1985). Пройшла шлях до виконавця обов'язків дир. Центр. бібл. Переїхавши до Одеси (1996), працювала педагогом-організатором **Таїров. СШ**. Навчалась у Київ. пед. ун-ті ім.Драгоманова (1999, вчитель історії). Активний пропагандист відродження українських народних традицій у декоративно-ужитковому мистецтві. Брала участь в районних та обласних семінарах, член ред. журналу «Трудове навчання в школі». Автор кількох наукових статей і дидактичних матеріалів для уроків трудового навчання. Має вищу кваліфікаційну категорію і звання «Старш. вчитель» (2010). Переможець районних конкурсів у номінації «Жінка року» (2002), «Вчитель року» (2005), обл. та республ. конкурсів «Вчитель року 2010». Дипломант районного фестивалю майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, удостоєна звання «Золоті руки-2007». Нагородж. грамотами районного та обл. управлінь освіти, Міністерства освіти й науки України (2010).

ЗАДЕРЯКА Іван Романович

(20.11.1917, Ольховець Богуслав. р-ну Київ. обл. – 01.10.2004, Овідіополь) – організатор виробництва, громадський діяч. Закінчивши робітфак (1935, Київ. обл.), вступив до Москов. ін-ту селекції та генетики, але через реорганізацію здобув вищу освіту вже в Одес. с-г. ін-т (1941). Учасник ВВВ. Після курсів при академії ім.Дзержинського, став нач. арт. постачання б-ну 25 повітряно-десантної бригади (1941-1942, Захід. фронт), був піротехніком арт. ДОПА 41 гв. СД (03.1942-02.1945).

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ЗАЦЕПІН Олексій Володимирович (09.02.1919, Садове Олександр. р-ну Ставропол. краю – 25.08.1944, Калаглія) – ст. лейтенант, Герой Радянського Союзу (посмертно: 24.03.1945).

Мав середню освіту. В лавах РСЧА з червня 1941. Закінчивши Урюпінське військово-піхотне у-ще (1942), дістав призначення на фронт. Командував роєм 723 СП 395 СД у складі 18 армії Південного фронту. Брав участь в оборонних боях у р-ні м. Батайська і захищав підступи до Ростова-на-Дону. З 23.07.1942 був у списку пропалих безвісти (викреслений аж 19.03.1943). Учасник битви за Кавказ (1942-1943). Під час Ясько-Кишинівської операції (див. **Дністровська десантна операція**) очолював кулеметну роту 305 окр. б-ну мор. піхоти (83 морськ. стріл. бригади 46 армії). У ніч на 22.08.1944 на переправі через **Дністр. лиман** ст. лейт. О.Зацепін уміло керував боєм і першим досяг західного берега біля с. Мологи. Його бійці знищили два ворожих дзоти, захопили трофеї, а в рукопашному бою – ще й полонених (біля 200 ворожих вояків). Він же зазнав тяжкого поранення і вмер 25.08.1944. Разом з єфрейтором В.В.Панюковим і червоноармійцем Ф.П.Ковтуном його поховали коло церкви с. Калаглії. У 1950-х перепоховали на кладовищі, а 1989 в центрі села у братській могилі. Нагороджений орденом Леніна, Червоного Прапора, 2-ма орденами Вітчизняної війни II ст-ня., медалями.

ЗАЄЦЬ Михайло Степанович (нар. 27.10.1927, Закарпаття) – художник, постановник кіно. Закінчив Ужгород. художнє уч-ще (1952), Москов. ін-т кінематографії (1957). Як художник-постановник Одес. кіностудії працював з режисерами Кірою й Олександром Муратовими («Наш честный хлеб», 1964), О. Сірим і К. Жуком («Иностранка», 1965), С. Говорухіним («Вертикаль», 1967 і «Белый взрыв», 1969). 1975 круто змінив свій шлях – переїхав до Санжійки і працював у місцевому к-пі. Поставив собі будинок. 1983 вийшов на пенсію через інвалідність, провадив власне госп-во, малював. Зібрав, крім власних картин (понад 300), чимало етюдів, що їх дарували художники, які працювали в Санжійці. Познайомившись із художником М. Пархоменком, подавав свої художні роботи на виставки.

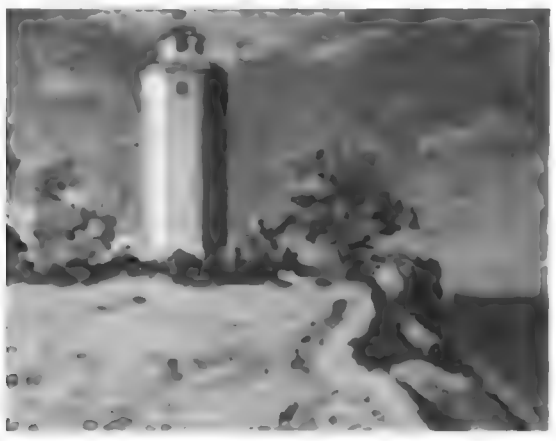

ЗАЛІЗНИЧНИЙ МАРШРУТ ОДЕСА–БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ – частина Одеської залізниці Ізмаїльського напрямку, що має 31 станційну зупинку. Цим маршрутом рухаються як приміські потяги, так і потяги далекого прямування: Одеса–Ізмаїл, Одеса–Березине. Від **Одеси** до **Білгорода-Дністровського** 90 км. Початок маршруту – стан. Одеса-Головна. Зупинки: Одеса-Мала, Одеса-Поїзна, Одеса-Товарна (Житомирська, Застава II), Дальницький переїзд, Одеса-Застава I, Новодеповська. По території **Овід. р-ну**: 9 км, **Сухий Лиман**, 13 км, Ксенієве, ім. І.А. Ємця, 22 км, 25 км, **Акаржа,** Колгоспна, **Барабой,** 41 км, Колійна, Студентська, Нагір-

на, Кароліно-Бугаз. По піщаній косі Дністр. лиману: Лиманна, Морська, Дружба, Сонячна. На правому боці лиману: Бугаз, Прибережне, Шабо, Тіра, **Білгород-Дністровський**. 06.05.2010 зупинку «19 км» перейменовано на стан. імені І.А. Ємця, який очолював Одес. залізницю у 1973-1977, працював заст. міністра шляхів сполучення СРСР. Під його керівництвом (1978) введено в експлуатацію ст. Іллічівськ-Поромна, прокладено кілька залізничних колій. І.А. Ємець нагородж. орденами Жовтневої революції, Трудового Червоного прапора, «Знак пошани» та багатьма медалями.

ЗАНОНІ Бартоломео Джовані Антоніо Ріцці (02.09. 1736, Падуя – 20.05.1814, Неаполь) – італійський картограф і географ. Закінчив університет у Падуї(1749-1751). Побував у Туреччині й Росії. Кар'єру картографа розпочав у Польші (1753), згодом працював у Данії і Швеції (1756), Пруссії (1757), Парижі і королівстві Неаполітанському (1772-1774), а потім знову повернувся до Падуї. На декількох картах Ріцці Заноні показано територію нашого регіону напередодні **рос.-тур. війни 1768-1774**, і чи не вперше на ній позначено: «Odzider» (**Аджидер**), а також «Giribirzina» (**Гірибурзина**), «Bogaz» (**Бугаз**), фортеця «Janiduni» («Янідуні» – на місці суч. Одеси) та ін. (*карти 4-4а*).

ЗАПОРОЖАН Андрій Юрійович (нар. 21.03.1983, Овідіополь) – спортсмен, майстер спорту міжнар. класу. Закінчив ф-т фізкультури та спорту Переяславо-Хмельниц. ун-ту,

вчиться в Нац. академії держупр. при Президентові України. Розпочав кар'єру футболіста 1989 в Овід. ДЮСШ №2 (тренер **В.А. Ущаповський**). У складі команди не раз ставав чемпіоном області й України серед ДЮСШ, чемпіоном України ДСТ «Колос», здобував Кубок «Юність». Професійну кар'єру розпочав у І лізі чемпіонату України, виступаючи за команди «Борисфен» (Бориспіль) та «Олександрія». У складі збірної України став чемпіоном XXIV (2007, Таїланд) і XXV (2009, Сербія) Всесвітніх Універсіад, на яких, граючи на місці захисника, забив 2 голи. Нагородж. медаллю «За працю і звитягу», почесними грамотами.

ЗЕМЛЕРОБСТВО і ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ у XIX – на поч. XX ст. Способи обробітку землі і землекористування у різних національних і територіальних груп мали особливості. На початку свого перебування в краї *німецькі колоністи* **Грослібентал. округу** запровадили систему «перелогового особисто-громадського землекористування». Її суть: частина землі протягом 15-25 років «одпочивала» під так званою толокою, частина, під «пари», розорювані навесні під озимі. Всі інші землі («старопілля») оброблялися протягом 20 років, іноді змінювали лише ділянки для висаджування картоплі, баштанних культур та кукурудзи. Пізніше, у другій пол. XIX ст., окремі поля ділили на три основні ділянки, а решта йшла на гони, які й собі ділилися на смуги різної площі, тобто 3 ділянки мали 10 гонів (I і II ділянки по 4 гони,

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ЗЕМСЬКА МЕДИЦИНА – система медичної допомоги, організована земствами. Діяла протягом 1864-1918. У кожній з дільниць повіту (див. **Земства**) були лікарні або приймальні покої (амбулаторії). Дільницею завідував земський лікар, на якого припадало в середньому 10–15 тис. пацієнтів. Земські лікарі поєднували лікарську справу із санітарно-оздоровчою роботою і профілактичними заходами. Земства виділяли на медицину незначні кошти, перекладаючи основні видатки на плечі селян (спеціальний податок, плата за пораду). Лише наприкінці 1880-х оплату в земських лікарнях скасували. Помічниками земських лікарів були фельдшери. Для координації дій скликали з'їзди земських лікарів. У приміських селах (**Татарка**, **Сухий Лиман**) санітарний нагляд із 1892 провадив лікар, що мешкав у Великому Дальнику (центр Дальниц. дільниці Одеси), де були приймальні покої. 1902-1912 тут працював І.Л. Липа – видатний громадський діяч, один із засновників «Просвіти» в Одесі. У Татарці діяв пункт із фельдшером-акушером. Інші населені пункти нинішнього **Овід. р-ну** з 1870 належали до І медичної дільниці Одес. повіту (входило 8 волостей) з центром у Маяках, де діяла лікарня (на 8, а потім на 12 ліжок) з кущовим лікарем О.С. Красовським. В **Овідіополі** відкрили амбулаторію з фельдшером (див. **Овід. амбулаторія**), а в **Гроссібенталі** – **фельдшерський пункт** (1871). Після перейменування на Маріїнське (1896) була відкрита **Маріїнська (Гроссібент.) лікарня**.

ЗІНЧЕНКО Василь Онуфрійович (01.01.1921, Барабой – 04.06.1999, там само) – виробничник. Роботу почав помічником тракториста Великодол. МТС (1935-1940). Пройшов війну в складі **8-ї гв. армії** (до 16.03.1943 – 62-ї), двічі поранений, інвалід другої групи. По війні очолював тракторну бригаду (1945-1950), завідував МТФ (1950-1960), а по закінченні курсів керівників при Одес. с.-г. ін-ті став гол. к-пу ім. Кірова (**«Зоря»**). (1960-1977).

Свою діяльність спрямовував на підвищення життєвого рівня людей і розвиток села. За його керівництва жителі с. **Барабой** дістали централізоване опалення, водопостачання житлових будинків та виробничих об'єктів. Стали до ладу механізований гарман, майданчик для мехзагону з майстернями, тваринницький комплекс, а також адмінбудинок, БК, школа, дитсадок, їдальня, лазня. Мав звання «Заслужений працівник с.-г. УРСР» (1978). Нагородж. орденами Вітчизняної війни I, II ст-нів, Леніна (1973), «Знак Пошани» (1971), Трудового Червоного прапора (1971), Жовтневої революції (1977), Дружби народів (1978), медалями «За взяття Кенігсберґа», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, ВДНГ СРСР (1956, 1958), знаками «Переможець соц. змагання» (1973, 1974, 1979, 1980), «Ударник IX п'ятирічки» (1975).

ЗІНЧЕНКО Григорій Павлович

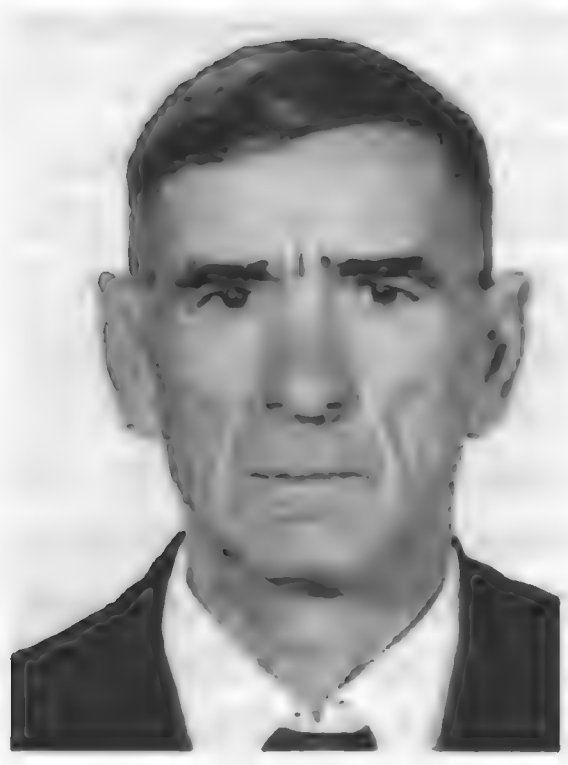

(18.05.1918, Овідіополь – 10.05.1988, там само) – учасник ВВВ, колгоспник. Народився в сім'ї колгоспників. 1931 закінчив 6 класів Овід. школи. В 13 років – помічник їздово-

го, комбайнера к-пу «Політвідділ». 1937 закінчив курси водіїв. Служив в РСЧА (1938-1940). Мобілізований у квітні 1941. Брав участь в боях за Харків, Сталінград, учасник штурму Кенігсберґа та Берліна. Демобілізувавшись, працював гол. механіком лісозахисної станції (Великодолинське, 1945-1954), з 1954 – у буд-ній бригаді к-пу **«Слава»**. З 1964 і до виходу на пенсію (1978) – коваль у **к-пі ім. Дзержинського**. Нагородж. орденами Вітчизняної війни II (1944) і I (1985) ст-нів, медалями «За бойові заслуги» (1943), «За взяття Кенігсберґа» (1945), «За взяття Берліна» (1945), «За перемогу над Німеччиною» (1946), ювілейними ВВВ, «Ветеран праці» (1978).

ЗІНЧЕНКО Микола Кирилович

(25.05.1927, Барабой – 26.06. 2010, там само) – агроном. 1941 скінчив місцеву десятирічку. Окупацію перебув у рідному селі. 1944 – призваний до РА, але за станом здоров'я скерований на будівельні роботи. Демобілізувавшись, працював завклубом (1946-1947), інспектором Овід. ощадбанку. 1948-1949 – студент Одес. навч. комбінату для підготовки бухгалтерів к-пів, 1949-1952 – бухгалтер **к-пу ім.Дзержинського**. Закінчив Одес. партшколу (1955), інстр. Овід. РК КПУ. 1956-1965 – гол. агроном к-пу «Нове життя» (с.**Йосипівка**) і р-пу «Чорноморець» (с.**Мар'янівка**). З 1965 – агрономом облупр. хлібопродуктів, а у 1972-1993 – гол. держінспектор закупівлі та якості с.-г. продуктів Овід. р-ну. Нагородж. медалями «За трудову доблесть» (1977), ювілейними медалями, грамотами різних установ.

ЗІНЧЕНКО Михайло Павлович

(07.01.1920, Овідіополь – 24.06.2009, там само) – учасник ВВВ, колгоспник. Народився в багатодітній сім'ї. 1934 закінчив початкову школу. З 14 років різнороб, помічник їздового к-пу «Політвідділ». З 1940 в лавах РСЧА, а з липня 1941 у складі діючої армії, підривник у саперному б-ні. Учасник бойових дій на Далекому Сході (1945). Демобілізувавшись (1948), працював їздовим, помічником бригадира **к-пу ім. Дзержинського**. Працював ще 10 років по виході на пенсію (1980). Інвалід ВВВ I групи. Нагородж. орденами Вітчизняної війни II ст-ня (1985), За мужність (1999), медалями «За перемогу над Німеччиною» (1945), «За перемогу над Японією» (1948), ювілейними ВВВ, «Ветеран праці» (1982).

ЗІНЧЕНКО Олександр Григорович

(нар. 17.08.1954, Великодолинське) – організатор спортивного руху, підприємець. Закінчивши Овід. СШ (1971), працював інстр. зі спорту в к-пі **«Слава»**. Служив у РА (1972-1974). З 1974 по 1978 – інстр. Овід. ДСТ «Колос», учитель фізкультури Олександ. і Дальн. СШ (1976-1978). 1981 закінчив Одес. пед. ін-т ім.Ушинського. Голова Овід. райради ДСТ «Колос» (1979-1983 1987-

1989). В ці роки райрада п'ять разів ставала чемпіоном та двічі – призером обл. спартакіад. Спортсмени і команди з волейболу, велоспорту, боротьби дзюдо, кульової стрільби, важкої атлетики, веслування на байдарках і каное, футболу та гандболу були багаторазовими чемпіонами області, України, СРСР, Європи, світу і призерами Олімп. ігор. Майстри спорту О.П. Лемешев та **В.О. Лемешев** – чемпіонами СРСР з кульової стрільби. Майстер спорту міжнар. класу з велоспорту на трек-шосе Ю.Лупаленко – п'ятиразовим чемпіоном СРСР і Європи (1983-1985), рекордсменом світу (1984), встановивши 12 рекордів УРСР, 8 рекордів СРСР та 4 рекорди світу. З 1979 в Овід. ДСТ «Колос» почала розвиватися боротьба дзюдо під керівництвом старш. тренера, засл. тренера України, судді міжнар. категорії, відмінника народної освіти УРСР І.І.Чертова. Його вихованці: Г.Єременко – майстер спорту міжнар. класу, чемпіон світу (1983), чемпіон Європи (1984); Ф.Маргіані – майстер спорту міжнар. класу, призер спартакіади народів СРСР (1983), срібний призер СРСР (1984), чемпіон СРСР та чемпіон Європи (1986); Юрій Меєрович – чемпіон СРСР, майстер спорту міжнар. класу і Руслан Машуренко – заслужений майстер спорту, бронзовий призер Олімп. ігор в Атланті. Усіх їх запрошено до збірної ЦС ДСТ «Колос», України та СРСР. 1979 відкрив відділ веслувальної бази на байдарках і каное, а 1983 доклав зусиль до буд-тва водно-веслувальної бази на 14 км Овід. дороги, яка стала однією з найкращих в Україні. Під керівництвом старшого тренера С.А.Амерджанова на цій базі підготовлено шість майстрів спорту СРСР, 25 кандидатів у майстри спорту та багатьох розрядників. 1984 ініціював розвиток у районі важкої атлетики під керівництвом **Ю.П. Кучинова**. З 1983 по 1987 дир. ДЮСШ **Великодолинського**. За цей час відремонтовані головна споруда школи, спортивні майданчики. ДЮСШ стала однією з найкращих в обл. Взяв участь в організації буд-ва стадіону в **Овідополі** (зданий у 1989). Того ж року домігся відкриття дитячої футбольної школи (**ДЮСШ 2**). У 1989 очолив кооператив «Автодорсервіс». З 1994 – дир. фірми «Вектор». З 2001 – нач. Овід. райавтодору, підприємець, дир. фірми «Моноліт». Як меценат газифікував вулиці Чкалова й Одеську в Овідіополі. Лауреат конкурсу «Люди діла» (1995) газети «Вечірня Одеса». Сприяв розвиткові ФК «**Дністер**», був його президентом у 1992-2000. З 1982 по 2001 – президент федерації важкої атлетики в Одес. обл. З 2001 – почесний президент федерації, суддя нац. категорії з важкої атлетики. Нагородж. почесними грамотами облради та ЦР ДСТ «Колос», спорткомітету України, Одес. облавтодору й Укравтодору, Одес. ОДА. **Почесний громадянин Овідіополя** (2010).

ЗІНЧЕНКО (Вовченко) Олександра Тимофіївна (16.05.1924, Овідіополь – 07.03.2000, там само) – передовик виробництва.

Трудову діяльність розпочала в рільничій бригаді к-пу «І П'ятирічка» (1937), стала ланковою (1940). Після війни знову працювала в к-пі. Її ланка зібрала найбільший у післявоєнні роки врожай

пшениці (30,3 цнт з га на площі 20 га). 24.06.1949 здобула звання Героя Соц. Праці. Була зав. дитсадком к-пу «**Слава**» (1950-1967), а потім знову стала ланковою. Була членом правління к-пу, гол. жіночої ради, депутатом Овід. районної та селищної рад, членом обл. комітету народного контролю. Делегат III Всесоюзного з'їзду колгоспників (1968). Нагородж. орденами Леніна (1949, 1973), Жовтневої революції (1971), бронзовою медаллю ВДНГ (1968), іншими медалями та почесними грамотами.

ЗОНДЕРЕГГЕР Іоанн Генріх (02.06.1810, Аппенцель, Швейцарія – 03.12.1870) – громадський діяч, журналіст. 1817 разом з батьками оселився в кол. Шабо на правому березі **Дністр. лиману**. Згодом обійняв посаду шульцмейстера в кол. Фрейденталь (Мирне Біляїв. р-ну). 1838 призначений громадським писарем кол. Вормс (Березан. округ), а в 1842-1849 працював на цій посаді в **Грослібенталі**. 1849-1853 – управитель маєтку поблизу кол.Мангейм (Кучурган. округ). Разом з колоністом Уцом і іноземцем Флокеном відкрив **Грослібентальський гідропатичний заклад** (1843). Редактор щомісячного «Розважального листка для німецьких поселян на півдні Росії» (1847-1853). Із середини 1850-х – керівник сирітської каси Лібентал. округу; добився для неї прав сільського банку, який позичав кошти на придбання землі для поселенння колоністів. На пропозицію І.Зондереггера та ін. колоністів, Міністерство держмайна дозволило відкрити в німецьких колоніях 5 додаткових навч. закладів, у тому числі в Грослібенталі (1865). У другій половині 1860-х представляв Лібентал. округ в Одес. повітовому земстві.

«ЗОРЯ» – колгосп. Виник 08.01.1964 в **с.Барабой** на базі с.-г. артілі ім.Кірова, яка до цього звалася артіль «Червоний степ»). Госпво вирощувало зернові й технічні культури, розвивало тваринництво. Увійшло 12.02.1977 до складу к-пу **ім.Дзержинського** як 4-а бригада з центром у Барабої. Відновлений 14.09.1988 (1294 га землі) і реорганізований 17.06.1992 в КСП «Зоря», згодом перереєстровано в БСК «Зоря-2000» (29.04.2000). Рішенням госп. суду ліквідовано (29.12.2003).

ЗОТОВ Володимир Володимирович

(25.03.1907, Запоріжжя – 13.07.1981, Одеса) – виноградар-селекціонер. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1930). Наук. діяльність почав асистентом на Виноробній станції (див. **Таїрова інститут**). З 1938 очолював відділ селекції у Всесоюзному НДІ виноробства і виноградарства «Магарач». Учасник ВВВ. З 1945 працював у Кишинівс. філіалі ін-ту «Магарач», на протифілоксерній станції (1950), Укр. НДІВІВ ім.Таїрова (1961). Організував лабор. імунітету (1964). Основний напрямок досліджень – селекція сортів винограду, непіддатливих на філоксеру. Автор сортів «Ранній Магарач», «Рубіновий Магарач», «Таврида», «Бастардо магарачський» та ін. Док. біол. наук, автор понад 80 наук. праць, кількох книжок.

І/Й

ІВАНОВ Микола Іванович (нар. 21.05.1939, Кудрявцівка Веселинів. р-ну Микол. обл.) – організатор виробництва. Закінчив залізничний тех-м (1955), Одес. ун-т ім.Мечникова (1965), Київську філію Академії МВС СРСР (1975). Після служби в РА працював учителем Колосів. залізничної школи № 32 Березів. р-ну Одес. обл. Роботу в **Овід. р-ні** розпочав з посади вчителя математики й фізики **Великодол. школи №1** (1965-1968). Дир. **Овід. СШ №1** (1968-1970). За направленням Овід. РК КПУ працював заст. з політ. виховання Овід. райвідділу УВС України (1970-1987). Талант керівника розкрився на посаді нач. **Овід. упр. газового госп-ва** (1988-2002). За його добродійства безплатно газифіковано житла учасників ВВВ, багатодітних сімей, соціальні об'єкти р-ну тощо. Нагородж. медаллю «За бездоганну службу» (1973), ювілейними медалями, почесними грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (1999).

ІВАНОВ Роман (народився в Полтаві) – священик. У 1790-1793 настоятель Святого-Михайлівської церкви у Слободзеї, яка була для Чорномор. козаків військовою. У жовтні 1793 – перший благочинний 2 частини Дубосар. духовного правління. Склав «Відомість» із даними про населені пункти нашого краю: Миколаївка (Калаглія) – 26 дворів, 168 осіб; Аджидер – 66 дворів греків, молдован, однодворців, маркитанів, 265 осіб; дача полк. Г.А.Гагенмейстера – 17 дворів, 54 особи.

Лебединцев А.Г. Ханская Украина // ЗООИД. – 1913. – Т. XXXI

ІВАНОВА Галина Калістратівна (нар.12.03.1942, Березівка Одес. обл.) – вчитель. Закінчила Одес. ун-т ім. Мечникова (1964). Трудову діяльність розпочала в сільських школах Одес. обл. (1958-1965), вчитель **Великодол. школи №1** (1965-1968). З 1968 в **Овід. школі №1**: організатор позашкільної роботи, заст. дир. з навчально-виховної роботи. Брала участь в роботі шкільного і районного методичного об'єднань вчителів української мови. Спеціаліст вищої категорії. Нагородж. грамотами Президента України, Міністерства освіти, Овід. РДА і райради, знаками «Відмінник народної освіти» і «Василь Сухомлинський». **Почесний громадянин Овідіополя** (2010).

ІВАНЧЕНКО Григорій Йосипович (нар. 29.02.1920, Овідіополь) – господарник. Почав труд. шлях у колгоспі (1935-1936), був обліковцем бригади (1937-1939) **к-пу ім. Дзер-**

жинського. Закінчив Одес. фінан. тех-м (1940),Анан.с.-г. тех-м (1964). Учасник ВВВ, оборонець Севастополя. Після 1-го курсу військово-морського училища – ком. артил. рою. Тяжко пораненим потрапив у полон (02.1942-08.1944). Після втечі служив у 104 СП II Укр. фронту (10.1944). При штурмі Будапешта поранений. Закінчив війну в Австрії. По війні працював бухгалтером к-пу (Вознесенськ, Микол. обл.), гол. бухгалтером к-пу ім.Дзержинського (1953-1987). Нагородж. орденом Вітчизняної війни I ст-ня, 15 медалями, бронзовою медаллю ВДНГ СРСР (1968), знаком «Переможець соц. змагання» (1975), грамотами.

ІВАНЧЕНКО Олег Миколайович (нар. 24.10.1941, Синюшин Брід Первомайс. р-ну Микол. обл.) – організатор виробництва, громадський діяч. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1964). Після служби в РА – гол. агроном к-пу **«Слава»** (1967), **к-пу ім. Дзержинського** (з 1975); заст. голови, секр. парткому (з 1977); голова **к-пу ім.Леніна** (1983). Очолював район. агропромислове об'єднання, був заст. голови Овід. райвиконкому (1984). Його наукові розробки впроваджені у виробництво,

вивели господарство в лави передовиків. Очолив к-п ім.Дзержинського (1988-2003). Під його керівництвом будувались дороги, соціальні об'єкти, йшла газифікація **Овідіополя**. Депутат п'яти скликань Овід. селради і п'яти скликань Овід. райради, депутат Одес. облради. Був заст. гол. Одес обл. ради с.-г. виробників. Відроджував козацький рух у районі: отаман Овід. район. козацького т-ва «Наддністрянська паланка» Чорном. козачого війська, полковник. Нагородж. орденами «Знак пошани» (1973), Трудового Червоного прапора (1977); медалями ВДНГ СРСР і УРСР, медалями, грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2002).

ІВАНЧЕНКО Тетяна Антонівна (нар. 20.03.1947, Віньківці, Віньковец. р-ну Хмельн. обл.) – педагог. Закінчила Микол. пед. ін-т ім. Бєлінського (1968). Розпочала роботу вчителем **Миколаївської** школи (1968-1969), була зав. шкільним відділом Овід. РК ЛКСМУ (1969-1971). Дир. Овід. районного **Будинку дитячої та юнацької творчості** (з 1971). Талановитий організатор, створила в закладі атмосферу взаємодовіри й поваги. Ініціатор створення народознавчого музею. «Відмінник освіти України» (1970). Депутат Овід. селради (2000). Людина року в номінації «Діяч культури року» (2004).

ІВіВ ім. ТАЇРОВА – див. **Таїрова інститут.**

ІЛЛІЧІВКА – див. **Бугове**, хутір.

ІЛЬЧЕНКО Іван Опанасович (20.06.1925, Роксолани – 15.01.1993,

Овідіополь) – учасник ВВВ, передовик виробництва. Пройшов війну з самого початку до 1944, був поранений. Одужавши й демобілізувавшись, військову справу в **Дальницькій школі** (1944-1949). Працював комірником, опалювачем Овід. молокозаводу (1949-1990). Нагородж. медалями «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, почесними грамотами.

ІЛЛІЧІВСЬК – місто обласного підпорядкування в Одес. обл. Розташоване на правому березі **Сухого лиману** за 16 км від Одеси. Населення 59500 осіб (2010). Один з найбільших торговельних портів на **Чорному морі** і перший за кількістю перевезень в Україні. На землях суч. міста з початку XIX ст. існував хутір **Бугове** (Старе Бугове), перейменований 27.03.1927 на Іллічівку (*карти 35, 48*). Розвиток міста пов'язаний зі спорудженням на Сухому лимані військового суднобудівного заводу (рішення Ради Міністрів СРСР від 30.07.1949). Роботи почалися 1950. Згідно з ухвалою Овід. райвиконкому від 20.01.1951 для заводу і селища виділено 544 га земель, що відійшли від к-пу ім.Калініна Олександр. сільради разом із с.Іллічівка. Спочатку воно набуло статусу селища (12.08.1952), згодом міста (12.04.1973). І дістало назву Іллічівськ. Невдовзі до його складу ввійшли села **Олександрівка**, Малодолинське і Бурлача Балка, також відмежовані від **Овід. р-ну**. Протягом 1957-1961 збудовано порт «Іллічівськ», став до ладу 1964-1968 рибний порт «Сухий лиман» (перейменований на Іллічівський рибний, що 1972 увійшов до складу «Антарктики»). На сьогодні Іллічівськ – значне промислово-портове і курортне місто.

ІЛЮХІН Іван Гаврилович

(1907, Нижні-Аджамки Орлов. губ. – 1990-ті, Одеса) – радянс. керівник. В 11 років утратив батьків. З 1928 працював в Одесі: вантажник порту, санітар у лікарні, моторист заводу ім. Благоєва, сортувальник з-ду ім. Красіна. Служив у РСЧА. З 1933 секр. партосередку к-пу ім.Сталіна (Березан. сільрада), парторг к-пу ім. Паризької комуни (Біляїв. р-н), зав. відд. Біляїв. РК КП(б)У; в армії – стар. інстр. політвідділу 6 СК, секретар парторганізації Бердичів. військ. уч-ща. З 03.09.1940 другий секр. Первомайс. РК КП(б)У, а з 03.1941 – секр. Овід. РК КП(б)У. З самого початку війни Райком на чолі з І. Ілюхіним організував евакуацію техніки, устаткування та матеріальних цінностей з Ізмаїл. обл. на лівий берег Дністр. лиману, допомагав полк. авіації Ф.П. Котляру в перевезенні до Одеси 1200 т авіабомб зі складів 5-го авіаполку в Аккермані. Під час окупації очолив підпільний РК Овід. р-ну, розміщений в Усатівських катакомбах. Діяв у складі партизанських груп Л.П. Горбеля. 31.05.1942 разом з іншими керівниками підпілля перебрався до Савран., потім Вінниц. лісів. З підробленим паспортом потрапив 27.06.1942 до рук румунських жандармів на стан. Жмеринка, викупився за 200 марок. Працював на тартаку (лісопильні). У серпні 1943 його

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Телеграфні апарати XIX ст.

ки в Кримській війні (1853-1856), Рос. імперія мусила надати свою територію для прокладання кабелю зв'язку із Лондона в Калькутту. 1868 німецька фірма «Сіменс і Гальске» на замовлення Великобританії розпочала будівництво і 1870 відкрила лінію завдовжки 11 тис. км. Від прикордонної станції Мостиської (біля Львова) лінія відходила через Жмеринку вздовж залізниці на Одесу (Люстдорф); далі через Керч, Тифліс, Тегеран і Бушір (Іран) – до Карачі (Пакистан). Кабель від **Люстдорфа** до Криму, по дну **Чорного моря** прокладало спеціальне судно. Телеграма проходила лінію з кінця в кінець за 28 хвилин. З 1892 почав діяти і телефонний зв'язок. Лінія проіснувала до 1931. У Люстдорфі містилася телеграфна контора і «кабельна станція». Старожили згадували телеграфіста на прізвище Марц. Будівля станції стоїть досі – як житловий будинок (пр. Свободи, №113).

Василенко В., Шувалов Р. Лондон-Люстдорф-Калькутта // Вечерняя Одесса, 1991. – 22 ноября.

ІНОКЕНТІЙ (Іван Олексійович Борисов) (15(27).12.1800, Єлець Орл. губ. – 26.05 (07.06). 1857, Одеса) – архієпископ Херсон. і Тавр. Член Російської академії наук (1836); член Найсвятішого Синоду з 26.08.1856. Проповідник, письменник. 1997 приєднаний до лику святих Одес. єпархії. Народився у сім'ї священика. Закінчив Воронезьке уч-ще, Орловську семінарію (1819), Київ. академію (1823), зі званням магістра. Доктор богослов'я (1829). Обіймав найвищі церковні посади і кафедри в різних містах Рос. імперії, а з 24.02.1848 призначений архієпископом Херсон. і Тавр. Дістав ділянку землі (нині територія **Авангарду**), де мав заміський будинок (див. **Архієпископова дача**). Помер у Криму. Похований в Одес. Спасо-Преображенському соборі, а після його знищення (1936) – на кладовищі Свято-Успенського собору. З 1997 рака з мощами святителя Інокентія перебувала в нижньому храмі цього собору, а 07.06.2007 перенесена до відновленого Преображенського собору.

ІРИГАЦІЯ (зрошення) в XIX ст. – підведення води на поля для збільшення вологості ґрунту (один з видів меліорації). Набула розвитку в деяких місцях краю з першої пол. 1830-х, особливо на **х. Болгарка**, де мешкали здебільшого болгари та греки. За свідченням **Ю.І. Крашевського** (1843), тут для вирощування городніх і баштанних культур використовували машини-

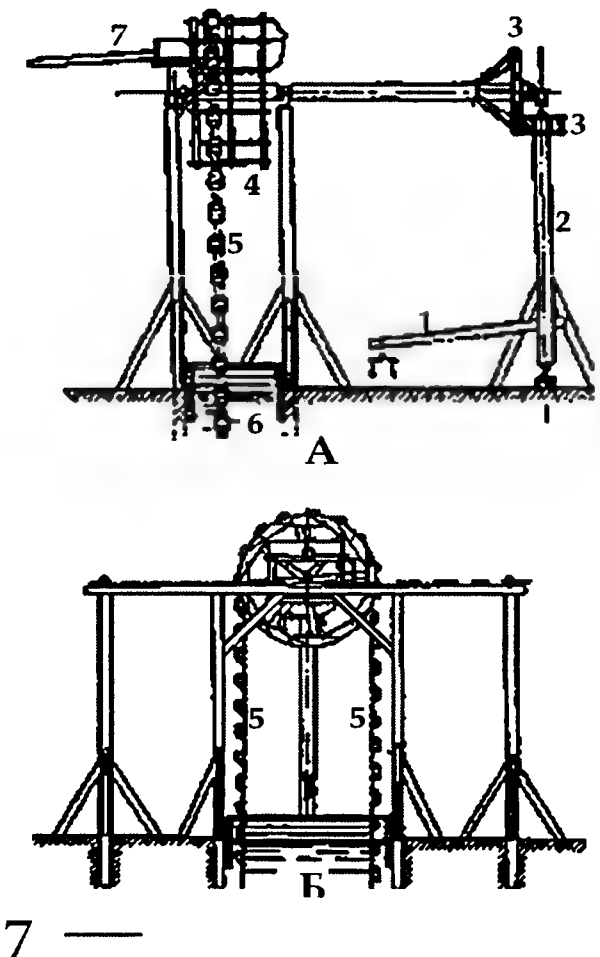

чигирі, що піднімали воду з криниць, викопаних у долині **р.Дальник**. Руху агрегатів надавав кінь, що ходив кружка із зав'язаними очима. Чигир мав важіль (1), сполучений із стоячим валом (2). Вал через шестерні (3) рухав колесо (4) із багатьма відрами на шкіряному пасі (5). Зачерпнута відрами вода з криниці (6) – обкладеної каменем неглибокої копанки – виливалася нагорі в жолоб (7), а тоді розтікалася по городу рівчаками. На початку 1860-х під **Татаркою** було майже 20 чигирів, що зрошували близько 20 дес. городів (біля Болгарки чигирі використовувались до 1940-х). У **с. Олександрівка** (Арнаутівка), де мешкали переважно греки, у 1850-х під городами було 245 дес. землі в долині **р. Акаржа**. Найкращі поливні городи були в **Клейнлібенталі** в заплаві балки Малодолинської на площі 40 дес., причому на кожне прилегле госп-во городів припадало по 0,25 дес. На такій ділянці було 5-6 криниць-копанок, від яких тяглися дерев'яні жолоби (чигирів тут не було). В середньому 1 дес. поливного городу давала власникові майже 1500 руб. на рік, а за посухи 2500 – 3000 руб.

ІСЛЕНЬЄВ Іван Іванович (18.03.1738 – 22.02.1784) – геодезист, військовий картограф. Вихованець Академії наук (ад'юнкт по Географічному департаменту з 23.12.1771). 1766 під маркою купця розвідав **Очаківську обл.**, склав кілька планів околиць **Хаджибея** і фортеці Ені-Дунья. В 1768 спостерігав у Якутську проходження Венери по диску Сонця. Автор низки карт різних губ. Рос. імперії, зокрема «Генеральної карти Новорос. губернії» (*карта 7*). Це третє картографічне джерело, на якому позначений «Оджидер» (**Аджидер**, суч. Овідіополь), а також «Маяк» (суч. Маяки Біляїв. р-ну) та фортеця «Годжабей» (Хаджибей, на місці Одеси).

ІЩЕНКО Тетяна Кузьмівна

(26.06.1941, Роксолани – 09.10.2008, там само) – передовик виробництва. Трудову діяльність розпочала касиром Роксол. сільради (1956-1959), потім працювала лаборантом МТФ **к-пу ім.Леніна** (1959-1963). Перейшла на роботу в Овід. райспоживспілку, очолила магазин «У двох Тетян» (1974-2008). Завдяки чіткій організації праці і високій культурі обслуговування колектив став кращим у районі. Навчила професії торгового працівника понад 10 чоловік. Нагородж. медаллю «Ветеран праці», відзнакою «Знак Пошани» Центральної споживспілки України. Її портрет не раз був на Дошці пошани. Мала звання «Відмінник споживчої кооперації».

ЙОЗЕФСТАЛЬ (Josefstal); також **Сергіївка** (з 1896), **Йосипівка** (з 01.02.1945) – село. Засноване як німецька колонія 1804 на лівому березі **р.Барабой** на колишній дачі І.Є. Кисленського. Заселене вихідцями із Вюртемберга, Бадена, Пфальца, Ельзасу, Сілезії, Богемії, Швейцарії, Угорщини (*карти 19, 20-21 та ін., плани 38-38а*). Католицька парафія (1805). Церква (1806). Землі 3458 дес. (1857; 57 дворів і 68 безземельних сімей), 3307 дес. (1918), 3447 га (1940). Молочне товво, початкова школа, сільрада (1926). Місце народження католицьких патерів І. Унгемаха (нар. 1860), В. Грейнера (1861-1943), І. Фетча (1861-1927). Мешканців: 427 (1825), 732 (1859), 1154 (1887), 1102 із них 1076 німців (1897), 1116 (1905), 1019 (1910), 1129 (1916), 1148 (1918), 1362 (1926), 1809 (1943).

Входило до **Лібентал. колоністського округу** Тирасп. і **Одес. повітів** (1805 – 1861); **Грослібентал**. (Маріїнської) **волості Одес. повіту** і губернії (1861-1926); Спартак. району Одес. округу і обл. (1926-1939), **Овід. району** з 1939. **В.М. Ястребов** у кінці XIX ст. повідомив, що навколо кол. є 4 нерозкопаних кургани заввишки 3-4 аршини.

ЙОЗЕФСТАЛЬСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА. Відкрита 1809. 1822 на кошти колоністів збудовано нову школу з трьома класними кімнатами і квартирою для вчителя, який викладав німецькою мовою. З 1868 – початкова 3-річна. На 1887 для її утримання громада виділила 810 руб. Навчалося 164 учні (83 хлопчики і 81 дівчинка). Того року працювали вчителі Е.І. Ваал (платня 460 руб.) і Г.Ф. Желинський (350 руб.). У 1891 школа отримала від громади 761 руб. Навчалося 165 учнів. Законовчитель Й.Я. Ваннер, вчитель російської мови А.В. Феттер (закінчив Тирасп. повіт. уч-ще, 350 руб.);

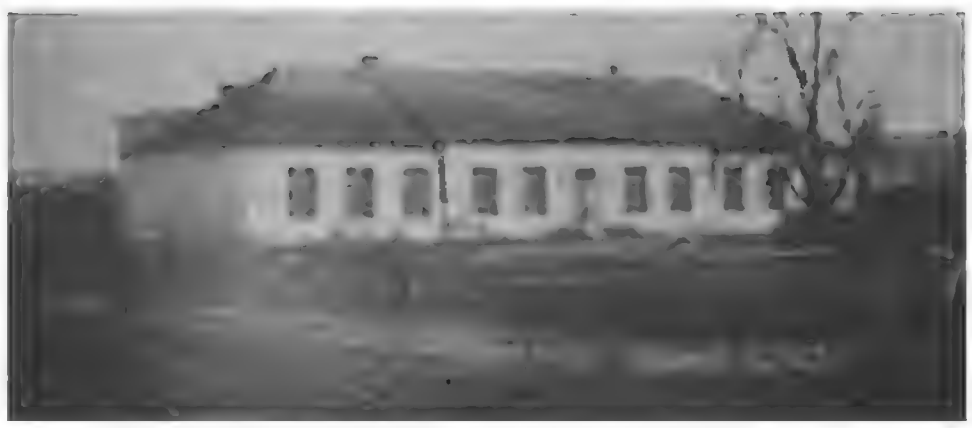

Будівля Йозефстальської школи

вчитель німецької мови П.О. Блак (Кучурган. центр. уч-ще, 300 руб.); «кістер» і помічник вчителя Я.Ф. Гернер (400 руб.). З 1871 предмети в школі, крім німецької, викладались і російською мовою. У 1920 – трудова школа (230 учнів).

ЙОЗЕФСТАЛЬСЬКИЙ КОСТЕЛ – римо-католицька церква Св. Йосифа. Збудована 1806. Тут служили: Алоїз Лефлер (1805, мав ре-

Костел Йозефсталя. 1942 р.

зиденцію у **Клейнлібенталі**), Якоб Годот, Хатовський, Осмоловський, Алоїз Аверданк, Рауль (1807-1808), Монфорт (1809), Себастіан Ян і Йозеф Кзар (1820). За описом **І.М. Долгорукого** (1810) «кірха не багата, але пристойна». 1832 кірху відремонтували і розширили. 1861, за сприяння священика Петкевича, поставили новий кам'яний храм. Тут правили Йоганн Унгемах (1860 р.н.), Якоб Селінер (1895-1906), патер Філіп (1920-ті). Костел не зберігся, зостався лише його фундамент і будівля пасторату.

ЙОСИПІВКА – село, центр сільради (підпорядковане с. **Ленінталь**). Розташоване в північній частині Овід. р-ну по обидва боки **р. Барабой**. Відстань до райцентру 30 км. Площа госп. території 505,5 га (держ. резерв 44,5 га, земля садових кооперативів 8,4 га). Площа населеного пункту 504,4 га. Населення 1430 осіб. Територія сільради межує на сході з Великодол., на півдні – з Мар'ян., на заході з Надлиман., на півночі – з Петродол. сільрадами, а

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

К

КАЛАГЛІЙСЬКА ВОЛОСТЬ – адмін. одиниця Одес. повіту, центр – с.Калаглія. На 1896 – площа 241,8 кв. верст, 1211 дворів і 6261 мешканець; православна церква, школа, 9 лавок, 3 винних погреби. Дільниця наглядача м.Овідіополя. Третя Земська дільниця. Церкви в сс. **Олександрівка, Калаглія, Роксолани**. До повітового міста Одеси 45 верст, земська поштова станція і пароплавний причал Овідіополь – за 7 верст. Волость охоплювала села Калаглія, Роксолани, Олександрівка (Арнаутівка) та хутори: **Андріанівка (Грибівка), Барабой, Бугаз** (Кароліно), **Бугове, Біляївка** (Любомила), **Дальницький, Інглезі, Калаглійська Коса, Санжійка, Скарлато, Терновий** (Інгістов), **Томашків, Церковний, Чаусів, Чубаївка** (Чудаївка). На 1916 – 5462 мешканці.

КАЛАГЛІЙСЬКА СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА ЦЕРКВА. Перша церква «із хмизу та саману» існувала тут не пізніше 1787, відновлена у 1790-1791 при священику Стефані Білогородському (нар. у Хотині, «нації волоської»). Перша кам'яна церква постала 1803. На 1812 вона мала 33 дес. землі; парафіяни – молдовани й українці; у «церкві срібний, позолочений посуд і ризниця; староста Афанасій Захарів». У 1794-1812 священики: Стефан Крижанівський, Данило Барановський, Йосип Гайдрабуров; дяк Іван Карауш. Пізніше священики: А.С.Диконський (1880-ті), М.І.Номікосов (1890-ті). Будівлю, яка є тепер, споруджено у 1902. Це пам'ятка архітектури місцевого значення. На 1906 мала 120 дес. землі, до парафії належало 3196 осіб (2177 українців і 1019 молдован), при цьому 19 парафіян (всі українці) мешкали у німецьких колоніях **Олексіївка** і **Володимирівка**. Тут правив Федір Іванович Стратонович (з 1895, жалування 78 руб. 40 коп. на рік, 40 років, мав 7 дітей). Псаломщики Г.М.Кривойкін і О.Г.Присяженко, який був вчителем співів у школі. Діяла у 1941-1944 (священики Микола Демидовський, Яким Калін, Терентій Раду, псаломщики Георгій Білоус, Йосип Шевчук, півчий Іон Савеюк, староста Василь Шестопалов). Служба відновилася після реєстрації 29.11.1999 релігійної громади Миколаївки І (Калаглії). Храмове свято 22 травня.

КАЛАГЛІЙСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА. Відкрита 1865 на кошти громади у будинку під комишевим дахом, де мешкав і вчитель. Дерев'яна підлога була тільки в одній класній кімнаті. Школа вміщувала 20 учнів, 1874 потребувала

ремонту і нових парт. З 1878 – сільське початкове народне училище (земська початкова школа). 1887 на її утримання земство виділило 184 руб., громада 245 руб. Опікун школи – Ф.К. Малаховський; законовчитель – диякон Ф.І. Станкевич, вчитель – А.Ф. Бєляєв (закінчив Новобузьку вчит. семінарію, платня 400 руб.). 1891 земство виділило 460 руб., громада 102 руб. Того року навчалося 75 учнів (63 хлопчики і 12 дівчаток). Опікун і вчитель були ті самі, законовчитель – священик М.І. Номікосов (отримував 40 коп. за урок). 1899 школу віднесено до ІІ категорії – «добрі школи» Херсон. губ. 1900 кращим законовчителем Херсон. губ. визнано священика Федора Стратоновича, а кращим майстром навчально-виховної роботи – вчительку Євдокію Ламузакі.

КАЛАГЛІЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад І-ІІІ ст-нів з денним навчанням. У 2010 було 175 учнів і працювало 22 вчителя. Звання «Вчитель-методист» має М.Г. Каранфілов, а 11 – «Старший вчитель». З 1920 існувала як трудова школа. В 1935 к-п «Іскра» збудував нову двоповерхову школу. Крім дітей Калаглії, в ній здобували неповну середню освіту діти з Коси (**Миколаївки**) і **Францфельда**. Теперішнє приміщення постало 1975. З 1970 по 1979 тут працювала «Засл. вчитель РРФСР» А.С. Мальцева (франц. мова). Директори: І.П. Тучев (1930-ті), П.С. Живилко (1967-1975), В.А. Лабуш (до 1977), І.П. Демченко (до 1982), О.П. Марченко (до 1984), М.П. Ликов (до 1997), І.І. Дечев (до 2002), С.Я. Вархоляк (з 2002).

КАЛАГЛІЙСЬКОЇ КОСИ хутори. Поселення кінця XVIII – початку XX ст. Розташовувались уздовж **Карагольської затоки** і **Дністр. лиману** в межах сучасної **Миколаївки**. Виникло як рибальське поселення у 1790-1791 (6 сімей козаків). **А. Головатий** налагодив тут великий промисел: рибу в'ялили, коптили, солили, а також виготовляли ікру (див. **Рибальство Дністрове**). У «Відомості» **Чорномор. козацького війська** 1792 зазначено, що «неводи на Білгородському лимані поблизу Миколаївки» мали: осавул і поручик Федір Бурнус (20 чол.), Максим Назаріїв Кирсанов (4 чол.), прем'єр-майор Давид Білий (13 чол.) і Скульський. На картах початку XIX ст. поселення позначено як «Слобода Рибальська» (*карти 25в, 26-27*). 1892 на хуторах Калаглійської Коси 108 дворів – 604 особи, з них: 39 міщанських (210 осіб), 61 селянський (351 особа), 1 госп-во безземельних (2 особи), іноземних підданих – 4 особи, євреїв – 4 особи; худоби: 96 коней, 92 корів і телят, 30 биків, 34 свиней. Населення ділилося на: хліборобів – 28 дворів (167 осіб), рибалок – 2 двори (15 осіб), торгівців – 2 двори (4 особи). Тут також діяли 2 бакалійні лавки, винний погріб і лавка.

КАЛАГЛІЯ (Калаглея до 01.02.1945; Миколаївка І, з 2001 – Калаглія) – село, центр сільради. Розташоване в західній частині **Овід. р-ну**, на лівому березі **Дністр. лиману**. Відстань до райцентру 9 км. Загальна площа земель сільради 6799 га. Площа населеного пункту 452,2 га. Населення

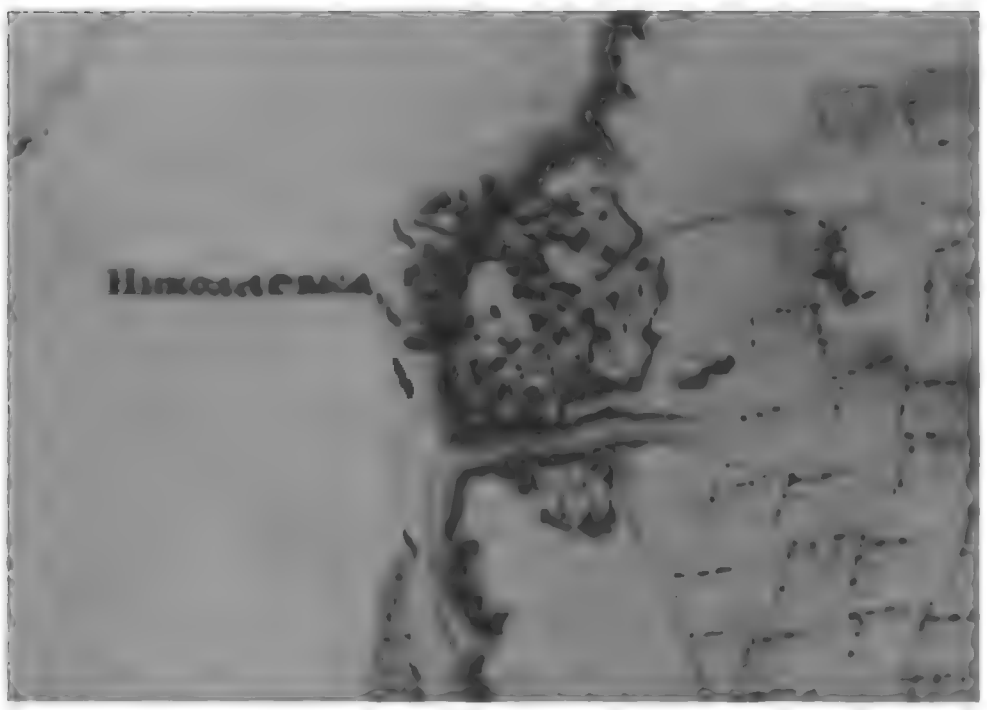

Миколаївка (Калаглія). 1791 р.

1785 осіб. Територія ради межує на півночі з Миколаїв., на сході – з Доброол. сільрадами, на півдні та заході – з Овід. селрадою, а з південного заходу обмежена Дністр. лиманом. Вперше згадується 1784 у скарзі ігумена Березунського монастиря (Молдова) Паїсія на задунайських козаків, що пограбували рибалок біля «Калаглеї». Із 1790 тут мешкали переселені з **Аджидера** молдовани (32 сім'ї) і козаки **Чорномор. війська** (4 сім'ї). На 1792 – 33 дв. 168 осіб (123 молдован, 32 українських козаків і 13 вірмен). 1792 державне поселення, на 1793 – 26 дворів (168 осіб). Парафія церкви Св. Миколи. З другої пол. XIX ст. волосний центр. На 1896 – 474 двори і 2305 мешканців; 9 крамниць, 6 винних погрібців і лавок, церква і церковно-парафіяльна школа (1859-1860). Центр **повстання 1920**. У 1926–1929 створено кілька с.-г. артілей і **ТСОЗи**, об'єднані в к-пи «Іскра» і «III інтернаціонал». Під час **оборони Одеси** – тил **25 Чапаєвської дивізії**. 15.09.1941 окуповане румунськими військами; визволене 12.04.1944 частинами **8 гв. армії**. В останні дні окупації в селі розстріляли понад 30 мирних жителів, за ввесь період – 166. До Німеччини вивезли понад 57 осіб. На фронтах воювало 106 чол., 54 загинули, 52 нагороджені орденами і медалями СРСР. Після війни тут діяв відновлений к-п «Іскра» (з 1967 – **ім.50-річчя Великого Жовтня**). Спеціалізувався на зернових культурах. На 1976 за к-пом закріплено 3671 га с.-г. угідь, у т.ч. 3651 га орних земель. 50 колгоспників нагороджені орденами і медалями. Орден Жовтневої революції мав бригадир Г.Ф.Білий. У селі розмістилися СШ, клуб на 600 місць, бібліотека, амбулаторія, дитсадок, відділок зв'язку, їдальня, магазини. Після реформування к-пу створена низка с.-г. товариств. 29.11.1999 зареєстровано громаду Свято-Миколаївської церкви. На території сільради є кілька курганів, деякі з них (на північ від села) мають значні розміри. Експедиція Інституту археології дослідила два курганні насипи (1968-1969 – М.М. Шмаглій та І.Т. Черняков). **В.І. Гошкевич** 1897 зібрав легенди про заховані в Калаглії скарби (у трьох місцях по урвищах), але нічого там не знайшлося.

КАМЕНЕЦЬКИЙ Марк (Макс) Зіновійович (нар. 25.08.1933, Одеса) – виробничник. Закінчив Москов. ін-т механізації та електрифікації с.-г. (1959). Працював інженером в Овід. райсільгосптехніці (1959-1961), був раціоналізатором. Надалі в **к-пі ім. Дзержинського**: інженер-механізатор тваринництва (1961-1962), гол. інженер (1962-1984), заст. гол. у впровадженні досягнень науки (1984-1990). Госп-во стало базовим для механізації тваринництва та рільництва в області: збудували центр. машинний двір і майстерню; на фермі ВРХ № 2 – кормоцех і кормопровід з центр. пунктом керування. Учасник ВДНГ України та СРСР. Очолив госпрозрахунковий підрозділ тракторної бригади №3 (1990-1993), інженер у справі газифікації ЗАТ «Україна» (з 1993). Був депутатом Овід. селради (1964-1974). Нагородж. медаллю «За трудову доблесть» (1981), медалями, почесними грамотами, золотим іменним годинником (1976).

КАМ'ЯНІ ХРЕСТИ. Намогильні пам'ятники на похованнях кінця XVIII – перш. чверті XX ст. Зустрічаються на багатьох кладовищах **Овід. р-ну** (крім колишніх німецьких кол.). Типологічно дуже різноманітні, найраніші (лапчасті) збереглися з часів перебування тут **Чорномор. козацького війська**. Вперше один з таких хрестів з написом наприкінці XIX ст. описав **В.І. Гошкевич** на березі **р.Дальник**, поблизу хутора Барабаяні (один з **х.Болгарка**). Переважають пізніші хрести, які належать міщанам і селянам. Є цінним джерелом для вивчення історії краю. Найцікавіші з них: у **Прилиманському** (священика **А. Воєвського** і купців Манго), в Овідіополі (іконописця **Ф. Дужана**), в Грибівці (див. **Грибівки кладовище**) та ін. Потребують обліку й охорони як пам'ятки історії і культури. Досліджені **І.В. Сапожниковим** 1994-1997.

Сапожников І.В. **Кам'яні хрести** Степової України. – Одеса, 1997.

КАПЛУН Валентина Іванівна

(нар. 15.07.1952, Роздільна Одес. обл.) – педагог. Після школи – вчителька фізкультури Кучурган. СШ (1969). Закінчила хіміко-біол. ф-т Тирасп. пед. ін-ту ім. Шевченка (1977), вчителювала, з 1979 – дир. **Таїров. СШ**. Має кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» та звання «Вчитель-методист» (2001). Була депутатом Таїров. селищної та Овід. районної рад. Нагороджена відзнакою «Відмінник освіти України» (1992). Номінант районної програми «Людина року Овідіопольщини-2000».

КАПУСТЕНКО Григорій Андрійович

(нар. 25.02.1925, Криве Озеро Микол. обл.) – передовик виробництва. Закінчив Одес. юрид. школу (1952), Донецький навчальний комбінат (1968). Учасник ВВВ. Курсант Кемеров. піхотного уч-ща (1943-1944), помічник ком. взводу розвідки 967-го механ. полку 3-ї гв. армії І-го Укр. фронту. Брав участь у боях за визволення України, Білорусі, Польщі. На Сандомирському плацдармі важко поранений. Після шпиталю – старшина роти 1200 мм мінометів на II Білор. фронті (з березня 1945). Війну закінчив у Шевіні (Німеччина). Демобілізувавшись, працював заст. і керівн. Кривоозерської райзаготконтори (1950-1953). З 1954 проживає в Овідіополі. Служив в органах МВС (1953-1961). Столяр, нач. пожежної команди **Овід. «Міжколгоспбуду»** (1961-1967), старш. електромеханік Овід. машинолічильної станції (1967-1978), електромеханік Ілліч. судноремонтного заводу (1978-1996). Подав 6 раціоналізаторських пропозицій. Нагородж. орденами Червоного прапора, Вітчизняної війни I ст-ня, Богдана Хмельницького (1999), медаллю «За перемогу над Німеччиною» (1945), грамотами.

КАРАНФІЛОВИ – рід селян-власників, вільних матросів та міщан, що мешкали в краї з кінця XVIII ст. Прізвище скоріш за все тюркомовного походження. Відоме у Сербії й Болгарії. У вірменській антропонімії чоловіче ім'я «Каранфіл» було жіночим і значило «гвоздика», а в гагаузькій мові

Сім'я Каранфілова П.С. 1905 р.

Сім'я Каранфілова П.П. 1914 р.

було чоловічим. У нашому краї початок роду поклали поселяни Марія Каранфіла (пом. 12.1802, маючи120 років; так в Метричній книзі) та *Георгій Каранфілов* (пом. 07.01.1799, мав вік 96 років); обоє мешкали в с. **Калаглія**, але час їх переселення до села невідомий. 1799 тут згадується також Олена Каранфілова. Діти *Георгія: Василь, Філіп (Пилип), Олексій.* Із них *Пилип Георгійович* у 1814 був старостою парафії **Калаглійської Свято-Миколаївської церкви**. Від дружини Уляни мав сина Григорія (13.01.1804, Калаглія) і доньку Анастасію (01.01.1811, Калаглія). Другий його син – *Матвій Пилипович* служив канцеляристом у державних установах і 1836 вийшов у відставку. *Василь Григорович* з дружиною Митрофанією мали близнят: Пантелеймона й Марфу (28.05.1804), а також *Микиту*, що став засновником Овід. гілки роду: 1834 разом з дружиною Килиною замешкав в **Овідіополі** й набув статусу міщанина. *Олексій Григорович* мав сина Марка (07.03.1811, Калаглія) та ін. дітей. З роду Каранфілових вийшли *Антін Ілліч* (Овід. міський голова у 1891), *Михайло Захарович* (староста Овід. міської управи) та його рідний брат *Ілларіон Захарович* (член Овід. міської управи) у 1911. Під час Першої світової війни представники родини жертвували кошти та речі на потребу фронту й біженців. Найряснішою була родинна гілка в Калаглії. На початку 1920-х в тут мешкали *Федір Мефодійович*, *Яків Пантелейович*, *Федір* і *Андрій Васильовичі*; *Сава*, *Микита* і *Ксенія Пилиповичі* та ін. 1931 в селі був розкуркулений *Петро Іванович* Каранфілов (55 років), що мав дружину Ірину, дочок Килину (18 років) й Олену (13 років) та сина Михайла (9 років). 27.08.1937 був репресований *Митрофан Ларіонович* (1904 р.н., Овідіополь). Серед захисників Одеси у 1941 були Григорій Пилипович, Петро Терентійович (16.01.1911 – 08.04.1942, концтабір XVII-A Кайзенштайбрух), Григорій Кирилович (1909 – 10.10.1941 пропав безвісти). В роки ВВВ з родини Каранфілових загинули: рядовий 47 гв. СД Іван Григорович (1920 р.н., Овідіополь – 18.07.1944, стан. Мощена, Волинська обл.); кавалерист 138 кавполку 30 кавдивізії Кирило Федорович (1895, Калаглія – 20.04.1945, Моравія), червоноармієць 337 СД Микита Степанович (1906, Калаглія – 21.12.1944, Багі, Словаччина), молод. сержант 316 СД Микола Єфремович (1925, Калаглія – 28.03.1945, Неметкулаш, Угорщина), червоноармієць 79 гв. СД Микола Карпович (1913, Калаглія – 14.05.1944), гв. рядовий 74 гв. СД Митрофан Іванович (1901, Грибівка – 18.05.1944, Шерпени, Молдова), рядовий 79 гв. СД Василь Семенович (1923, Овідіополь – 14.01.1945), червоноармієць 380 СД Іван Кирилович (1926, Калаглія – 17.02.1945, Репніц, Польща), ст. сержант 135 танк. бр. Петро Самійлович (1923, Калаглія – 27.01.1945, Петенд, Угорщина), Володимир Сергійович (1926, Овідіополь – 06.1945, Гросвальден, Німеччина), Петро Лупович (1901, Калаглія – 07.1943 про-

пав безвісти), Дмитро Леонтійович (1904, Овідіополь – 07.1944), лейт. 610 радіовідділення 229 СД Микола Федорович (1917 – 12.1941) та ін. Сьогодні представники роду Каранфілових мешкають, крім Калаглії, в Овідіополі та інших населених пунктах району, в Одес. обл., а також за межами України.

КАРАГОЛЬ (Гараголь, Дарадоль) – затока **Дністр. лиману** при гирлі **Дністра**. Назва походить від тюркс. gara-gol – «чорне озеро». На березі затоки двоє сіл **Овід. р-ну** – **Надлиманське** і **Миколаївка**.

КАРИШКОВСЬКИЙ Петро Йосипович

(12.03.1921, Одеса – 06.03. 1988, там само) – історик, нумізмат. Закінчив іст. ф-т Одес. ун-ту (1945). З 1946 – викладач цього ф-ту. Захистив канд. (1951) та док. (1969) дисертації. Зав. кафедрою історії стародавнього світу і середніх віків (з 1963), професор. Член президії обл. Тов-ва охорони пам'яток історії та культури, Одес. археол. тов-ва, лектор товариства «Знання», член-кореспондент Німецького археол. ін-ту (1981) і Нью-Йоркського нумізмат. тов-ва. Сфера наукових інтересів: історія середніх віків, нумізматика й епіграфіка античного Причорномор'я. Поставив крапку в дискусії про розташування **Ніконія**. Написав майже 170 наукових праць.

КАРОЛІНО-БУГАЗ – курорт. Лікувальний заклад і кліматично-курортна станція. Почав діяти 1897-1898 завдяки К.М. Новосельському – синові одеського градоначальника

(1867-1878) М.О. Новосельського (помер 1898). Землю для курорту придбали в родини **Інгістових**. Відпочивальники і хворі мешкали тут у 30 будиночках. Лікування передбачало: морські, лиманно-соляні і прісні купання, грязеві, солеропні й сонячні ванни, вживання кумису, кефіру й винограду. На землях курорту розчистили виноградники і насадили парк, налагодили регулярне сполучення з Одесою й Аккерманом. Сюди можна було дістатися пароплавом «Тургенєв», що виходив з Одеси о 8.00 і прибував до Бугазу о 10.30, а між Бугазом і Аккерманом курсувала яхта «Константин». Ефективність тутешнього лікування високо оцінив шведський професор В.Геттен.

КАРОЛІНО-БУГАЗ (із 1945 Затока, а 13.10.1990 – знову Каролiно-Бугаз) – село, центр сільради. Розташоване в південній частині Овід. р-ну, вздовж узбережжя **Чорного моря** і **Дністр. лиману**. Відстань до райцентру 19 км. Населення 2059 осіб. Площа земель сільради 1447,9 га. Площа населеного пункту 468 га. Територія

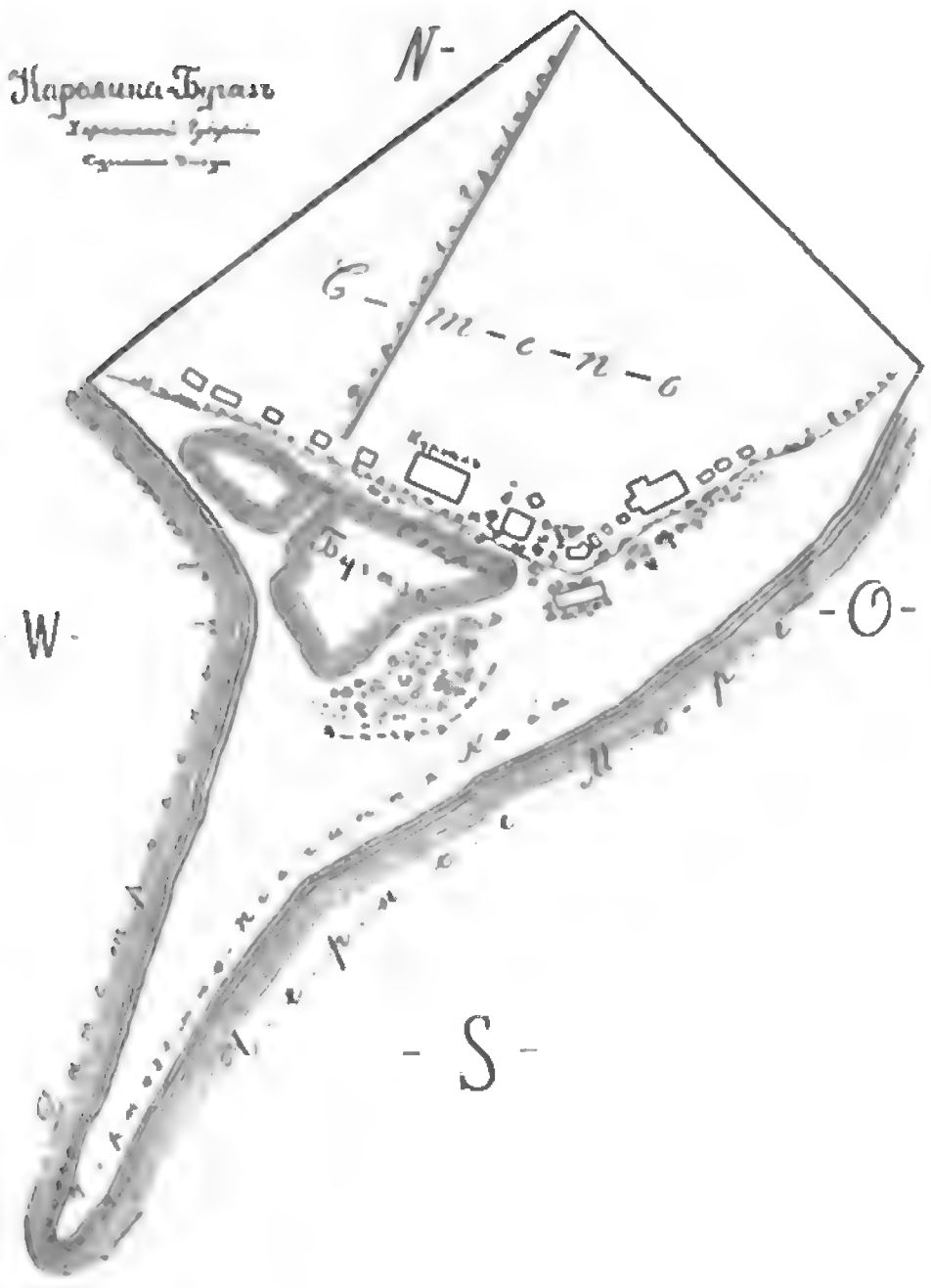

План Кароліно-Бугазу. 1898 р.

ради межує на півночі з Роксол., на сході з Дальн. сільрадами. Історію хутора до поч. XIX ст. див. у статті **Бугаз**. Другу назву «Кароліно» хутір дістав (бл. 1824) од імени **Кароль** (**Мархоцький**). Уперше «Кароліно» позначено на «Карті західного берега Чорного моря від Одеси до мису Каліакри» кап. **Є.П. Манганарі** (складена 1825-1834, вийшла 1841). За переписом 1858 на Бугазі – 112 осіб (61 чол. і51 жін.). На 1896: 41 двір 192 мешканці (97 чол. і 95 жін.), соляний промисел (див. **Кароліно-Бугазький соляний промисел**). У 1897 тут відкрито курорт (див. **Кароліно-Бугаз**, курорт). Під час Першої світової війни (1916) до нього проклали залізничну гілку з Одеси. 1930 в селі створили к-п «Червоний прикордонник» (36 госп-в). Село окуповане румунами 17.09.1941, визволене частинами **8 гв. армії** 14.04.1944. Після війни відновив роботу к-п, який 1951 увійшов до складу **к-пу ім. Леніна**. На 1965 населення 615 осіб, 713 дворів. Збудовані школа-інтернат (1964), СШ (1988), багатоповерхові будинки (1980-ті). 25.05.1994 зареєстровано громаду Свято-Миколаївської церкви. Відоме низкою археологічних пам'яток. У 1791 **Ф.П. де Волан** бачив тут руїни грецького міста Бухаза-Ахілея, частина яких містилася на Бугазькій косі, а частина на узвишші. Про нього в кінці XIX ст. писав і **В.М. Ястребов**. Ф.О.Струве повідомив прознайдений у піщаному пагорбі еллінський напис. На землях сільради відомо кілька курганів. Досліджені: на північ від села (1895, Й.К. Суручан), 3 кургани по обидва боки дороги на Роксолани (1973, **А.Г. Загинайло**), один у селі (1978, В.Г. Петренко), 4 невеликі насипи на північний схід від села (1985, І.Т. Черняков, О.М. Дзиговський, **І.В. Сапожников**). Крім того, на високому березі Дністр. лиману відоме поселення пізньої бронзи (відкрите 1961 Г.О. Дзис-Райко).

КАРОЛІНО-БУГАЗЬКА САНАТОРНА ШКОЛА-ІНТЕРНАТ – загальноосвітній навч. заклад I-II ст-нів для дітей з малими та затухаючими формами туберкульозу, комунальний заклад Одес. облради. До 1991 – Затоцька школа-інтернат. Будво розпочалось у 1962, навч. корпус став до ладу 1964, спальний – 1965. Навчання розпочалося 24.09.1964. За парти сіло 350 учнів, у т.ч. і місцеві діти, оскільки іншої школи (до 1988) в селі не було. У 1999 реорганізовано систему формування дитячих груп: більшість із них стали різновіковими – з огляду на родинні зв'язки дітей, що приїздять сюди з усієї Одещини. В закладі добре розвинене дитяче самоврядування. Головна його потуга – дитяча ескадра «Надія». Вона має власні прапор, гімн та «адмірала». До неї входить 9

екіпажів (виховних груп). Найвищим органом влади є «адміралтейство». Школа працює за кабінетною системою, в ній діють краєзнавчий музей та музей історії закладу. За 46 років існування її закінчило понад тисячу дітей. За сучасними санітарними вимогами заклад розрахований на 114 дітей. У ньому 111 працівників, у т.ч. 18 вчителів і 18 вихователів. З дня відкриття тут – вихователь Н.В. Бурлаченко і вчитель А.І. Майстренко (засновник краєзнавчого музею). Вчителі вищої категорії Н.Г. Гуслиста і Н.В. Железкова. Директори: О.П. Ленський (1962-1966), С.Ю. Ружицький (до 1976), М.І. Грабовий (до 1982), А.П. Карпов (1982-1987, 1992-1996), Р.Й. Матеяк (1987-1992), К.І. Кувшинов (з 1996).

КАРОЛІНО-БУГАЗЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денним та індивідуальним вечірнім навчанням. Стала до ладу 1988. Сьогодні тут 206 учнів і 24 педагоги, 14 з яких мають кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» та звання «Старший вчитель», 1 – звання «Вчитель-методист» (**В.В. Аксельруд**). Одна з перших шкіл р-ну, що вклала угоду про співпрацю з Одес. політехнічним ін-том. Працює шкільна обсерваторія. Директори: Р.І. Нікітенко (1987-2002), А.П. Хоперія (з 2002).

КАРОЛІНО-БУГАЗЬКИЙ СОЛЯНИЙ ПРОМИСЕЛ. Діяв на о. Бугаз поблизу х. **Кароліна**. Виник 1868, коли власник землі **М.М. Інгістов** передав в оренду на 25 років ділянку узбережжя площею 71 дес. Невдовзі він спродав своє право на орендну плату за промисел від купців К.І. Леоніді і О.Х. Тамбунова євреєві з Маяк Г. Гольдману. Влітку того року промисел оглянув помічник наглядача округу за акцизним збором Херсон. губ. чиновник Ярошенко. Видобуток солі становив 3265 (1868) пудів і 24803 (1869). Вартість добутої солі для промисловців становила 36 коп. Тобто: акциз із пуда 30 коп., середні витрати – 2 коп., середній зиск – 4 коп. Отже пуд солі продавався на гурт за 36-40 коп. і навіть 50 коп. срібл., а з перевозом середня ціна товару зростала навіть до 1 руб. 20 коп. Роздрібний продаж збільшувався ще на 10-25%. 1896 року 18 робітників промислу зібрали 30000 пудів на суму 1050 руб. Соляний сезон розпочинався з другої половини липня, а за холодного літа – на початку серпня і закінчувався в жовтні-листопаді. Сам промисел складався з дуже розгалуженої системи чеків зі шлюзами, в яких соляний розчин (рапа або тузлук) проходила кілька стадій очищення (випадання в осад і випаровування на сонці та вітрі). Промисел на Бугазі припинив своє існування після відкриття тут курорту (див. **Кароліно-Бугаз, курорт**). Подібний промисел існував на початку XX ст. поблизу **Ксеніївки** в долині **Сухого лиману** (за 2,6 км на північ від села), але поки що точних даних про нього нема. Сіль використовували для місцевих потреб, а також вивозили у внутрішні губернії Рос. імперії сухопутним і морським шляхами.

Карта др. пол. XIX ст.

КАРПОВ Анатолій Євгенович

(нар.23.05.1951, Златоуст) – шахіст, громадський діяч. Закінчив економ. ф-т Ленінград. ун-ту (1978). Чемпіон світу серед юнаків (1969), чемпіон РФ, здобув звання гросмейстера (1970). Дванадцятий чемпіон світу (1975). З 1978 був у Ленінград. держ. ун-ті молодш. і старш. науков. працівником. Президент Міжнар. асоціації фондів миру (з 1982). Засновник і керівник ТОВ «Петромир» (з 1999). Член Президентської Ради з питань культурі (з 2004). Президент Російського екологіч. фонду «ТЕХЕКО» (з 2007). Не раз бував у районі: відкривав в Овідіополі шаховий клуб, готувався до матчів за звання чемпіона світу і матчу з Бобі Фішером (1974).

КАСАП Борис Іванович (нар. 13.08.1951,Кальчево Болград. р-ну Одес. обл.)– спортсмен, тренер. Вправляє боротьбу самбо і дзюдо з 1969. Майстер спорту міжнар. класу (1977). Перший тренер – А.А. Полукаров. Досягнення: володар Кубка світу з самбо (1977), срібний призер Чемпіонату СРСР з самбо (1976), переможець Чемпіонату СРСР з самбо (1977), бронзовий призер Спартакіади СРСР з самбо (1979), чемпіон Європи з дзюдо серед ветеранів (2006). З 1973 входив до складу збірної України, 1975-1981 був у складі збірної СРСР, у 1979 був зарахований до складу Олімп. збірної команди СРСР з дзюдо. Тренер **Овід. ДЮСШ №1** (з 2006). Нагороджено почесними грамотами.

КАТАЄВ Валентин Петрович

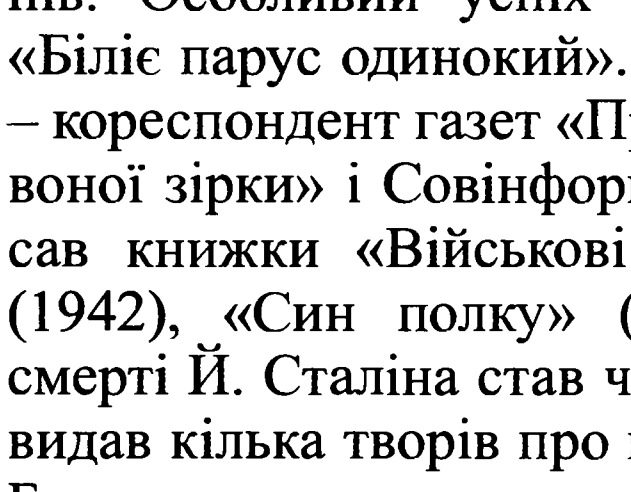

(28.01.1897, Одеса – 12.04. 1986, Москва) – письменник. Герой Соц. праці (1974), лауреат Сталінської премії (1946). Син одеського вчителя, брат письменника Є.Петрова. Середню освіту здобув в одній із Одес. гімназій. З 1906 почав писати вірші. Добровольцем пішов на Першу Світову війну, а під час **громадянської** служив у Червоній армії (1919). З 1921 працював у Харкові, а з 1922 – у Москві. В 1930-х написав більшу частину своїх романів. Особливий успіх мала повість «Біліє парус одинокий». Під час ВВВ – кореспондент газет «Правди», «Червоної зірки» і Совінформбюро; написав книжки «Військові оповідання» (1942), «Син полку» (1945). Після смерті Й. Сталіна став членом КПРС, видав кілька творів про вождів партії. Був гол. ред. журналу «Юність», дав змогу друкуватися більшості молодих письменників періоду хрущовської «відлиги». У книзі «Біліє парус одинокий» В. Катаєв подав описи краю з часів революції 1905, згадав про **Овідіополь, Кароліно-Бугаз, Дністр. лиман** та шляхи пересування до Овідіополя (морський і сухопутний).

«КАТРАН» – завод, відкрите акціонерне тов-тво. Розміщений в **Овідополі**. Один з найбільших виробників устаткування, для пакетування, дроблення та утилізації різного виду не-

металевих відходів, устаткування для виготовлення метало- і кріпильних виробів, малогабаритних штампувальних та запресувальніх пресів тощо. Випускає вертикальні гідравлічні пакетувальні преси «Б3115 МІНІ», «БА 3121 КЛАСІК», «Б3118 МІДІ», «Mini-Open», «Midi-Open»; вертикальні гідравлічні двокамерні пакетувальні преси; дробарки для пластмаси «ДП-2.00», подрібнювачі паперу і картону «ПЗМ-1», автоматизований комплекс «АКБ3522.31 ПІТОН; прес горизонтальний гідравлічний пакетувальний «ПГП-1734 ПІТОН-2». Поставляє продукцію на ринки України, Білорусі, РФ, а з 2007 до Болгарії. 17.05.2007 вперше в Україні на території заводу ВАТ «Катран» разом з великим агротехнічним магазином «БАМ України» успішно проведено випробування складеної з комплектуючих вузлів (Китай) самохідної вдавлювальної машини «ZYJ240», що не має аналогів у країнах СНД. На відміну від звичайних машин, що вдавлюють у ґрунт

7-8 паль завдовжки 11 м за зміну, описана машина вдавлює 4-5 паль за 1 год. з навантаженням близько 250 тонн. На початку 1990-х діяв як завод ковальсько-пресових автоматів, перший його комплекс відкрили у березні 1975 (з наступного року мав цехи: механічний, зварних конструкцій і нестандартного устаткування). Виробляв деталі й обладнання для потужних ковальсько-пресових автоматів, тут складали окремі вузли й агрегати з 4-5 тис. деталей. З 1991 простоювали раніше замовлені, але не викуплені холодно-висадний автомат і цвяхова машина, потрібні для виробництва пресів-пакетувальників вторинної сировини (картону, паперу, поліетиленових пляшок), а також зернодробарок і транспортерів. Якщо у 1980-х працювало близько 800 чол., то на 2006 всього 16. Директори: А.Т. Лінкар (2006), Б.М. Карпенко (2007), О.Г. Христіановський (на 2010).

КАХОВСЬКИЙ Василь Васильович (1738-1794) – ген.-майор, статський радник; правитель Тавр. обл. (1786–1788) і Катеринослав. намісництва (24.09.1788-1794). Походив з українсько-польського роду Нечуїв (Нечуй-Каховський). Керував справами на півдні України після смерті **Г. Потьомкіна,** зокрема межуванням та адміністративним облаштуванням **Очаківської області**, а також складанням Атласу цих земель. Катерина II зобов'язала його створити умови для буд-ва фортець і міст. У червні 1792 прибув до **Аджидера**, де позначив місця для кам'яних будинків. Для нагляду за буд-вом виписав із Яс трьох майстрів («біломорських» греків) та скерував їх до Аджидера, **Хаджибея** і Ягорлика. За його наказом 20.09.1792 граф І.М. Толстой відрядив

для буд-ва **Аджидерської фортеці** 160 вояків. Похований у Катеринославі (суч. Дніпропетровську).

КЕОСЬЯН Євген Саркісович

(нар.20.03.1935, Борове Старожев. р-ну Комі АРСР)–організатор виробництва. Батьки – репресовані із Джанкойс. р-ну Криму. З 1946 – мешканець Овід. р-ну. Закінчив Одес. кооперативний тех-м (1954), працював товарознавцем у Бердичеві. Служив на Тихоокеанському флоті (1954-1957). Працював у робкоопі ім.Чапаєва: зав складом, зав. чайною, заст. голови (1959-1967), нарешті став гол. кооперативу (1968), а 1969-1987 очолював Овід. райспоживспілку. За ці роки виникла ціла мережа закладів: хлібозавод, центральний універмаг, контора, магазини по селах району тощо. Потім був заст. гол. **к-пу ім.50-ліття Великого Жовтня** (1987), нач. ЖКО заводу ковальсько-пресових автоматів (1989), інспектором, нач. відділу Овід. податкової інспекції (1990-1998). Депутат райради чотирьох скликань. Нагородж. медалями і грамотами. Відмінник споживкооперації.

КЕОСЬЯН Сергій Євгенович

(нар.07.09.1959, Овідіополь) – військовий, полковник. Закінчив Одес. вище арт. училище (1980), Тернопіл. академію народного госп-ва (2003). Проходив службу на офіцерських посадах: ком. взводу, ком. артбатареї Забайк. ВО (1980-1985), ком. артбатареї, нач. штабу артдивізіону Прикарпат. ВО (1985-1990, Львів. обл.), нач. штабу і заст. ком. артдивізіону Західної групи військ, (1990-1991, Лейпціг). В розпорядженні нач. упр. кадрів ОдВО (1991-1993), нач. відділку Овід. і Біляїв. військ. комісаріату (1993-1998), заст. військ. комісара Овід. РВК (1998-1999), військ. комісар Овід. РВК (з 1999). Нагородж. медалями, почесними відзнаками і грамотами.

КИСЛЕНСЬКИЙ (Кислінський) Іван Єфремович (07.11.1741 – 11.10.1793) – ген.-майор. Наприкінці життя мешкав поблизу Москви. В наших місцях відомий як поміщик Тирасп. повіту, якому в 1792 надали дачу на лівому березі р.Барабой (№25 – 6050 дес. – див. **Дачі**); а 05.03.1804 одібрали, передавши її німецьким кол. Петерсталь і Йозефсталь.

КИТАЄВ Ігор Олексійович (нар.

15.11.1916, Глинськ Ново-Георгіїв. р-ну Кіровогр. обл.) – організаторс.-г.виробництва, канд. с.-г. н. Закінчив Молдав. плодоовоч. ін-т. Учасник ВВВ. Працював дир. Київ. винрадгоспу, заст. нач. Укрголоввино, дир. ННЦ «ІВіВ ім.Таїрова» (1954-1960; див. **Таїрова інститут**). Ініціював тут систему агротехніки, яка забезпечила високі врожаї для різних зон України. Доклав зусиль до буд-ва лабораторного корпусу і винних підвалів. Другий секр. Одес. ОК КПУ (1960), зав. с.-г. відділом Ради Міністрів України (1964), заст. міністра с.-г. України. З 1973 – викладач с.-г. академії; зав. відділом, дир. школи

підвищення кваліфікації спеціалістів садівництва в ін-ті садівництва УААН. Депутат Одес. облради, ВР України. Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора і «Знак пошани», медалями.

КИШКАР Микола Юхимович (нар. 15.02.1939, Сковородки Старокостянт. р-ну Хмельн. обл.) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1967). Трудову діяльність розпочав на Харків. тракторному заводі (1957-1958). Після служби в РА працював гол. агрономом к-пу «**Слава**» (1967-1973), заст. гол. к-пу «**Україна**» Овід. р-ну (1973-1976), нач. Овід. район. упр. с.-г. (1976-1984). Дир. радгоспу-заводу «**Перемога**» (1984-1995). Госп-во за ці роки 5 разів ставало переможцем Всесоюзного соц. змагання. На його базі проводились Всесоюзні семінари передового досвіду в тваринництві. Інтенсивно розвивалось виноградарство. Технічно переоснащено і збудовано кілька нових комплексів зрошувальної системи на 500 га, очищено **р.Акаржу.** З'являлися нові соціальні об'єкти, житло, дороги; газифіковано селище. Депутат Овід. райради чотирьох скликань, Одес. облради (1991-1995). Має звання «Заслужений працівник с.-г. України» (1993). Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1989), медалями ВДНГ СРСР (1971, 1979, 1988), грамотами та ін.

КЛЕЙНЛІБЕНТАЛЬ (нім. Kleinliebental, іноді Клейн-Лібенталь, також Малий Лібенталь, Мала Акаржа, Мала Закарона, Ксеніївка (з 1896), Малодолинське (з 01.02.1945) – село на правому березі **Сухого лиману**. Засноване на місці **аулу Крим, сс. Гагенмейстерове, Остапівка** у 1803-1804 (як німецька колонія на частині дачі **Г.А. Гагенмейстера).** Заселене вихідцями з Ельзасу, Баварського Пфальца, Бадена (95 сімей). У 1812 від чуми померло 29 осіб. Католицькі парафії **Йозефсталь**, Клейнлібенталь (з 1840). Будівля церкви (1819, 1866). Землі 4025 дес. (1857; 67 дворів і 124 безземельних сім'ї), 4204 дес. (1918), 4133 га (1940). Городництво, виноградарство і виноробство. Млин. Черепичні з-ди М.А. Вольфа, А. Гейзера, Г. Бурнга. Лікувальні грязі. Школа (1804). Коопер. лавка, с.-г. коопер. тов-во, поч. школа, хата-читальня. На початок 1890-х: дворів бл. 200, найкращі городники в губернії, збут овочів до Одеси, каменярня (видобуток буту). Сільрада (1926). К-п ім.Петровського. У 1937–39 репресовано 44 особи, розстріляно 18. 20.03.1944 мешканців виселено до Німеччини (див. **Переселення причор. німців**). З кол. вийшли католицькі патери М. Гааг (1848-1878), Л. Вольф (1871), Н. Крафт (1875-1921). Жителів: 405 (1806), 424 (1814), 587 (1817), 647 (1825), 1504 (1859), 1846 (1887), 2049 із них 1955 німців (1897), 2163 (1905), 2037 (1911), 2176 (1916), 2127 (1918), 2308 (1926), 3018 (1943). Входило до **Лібентал. колон. округу** Тирасп. і **Одес. повітів** (1805-1861); Грослібентал. (Маріїнської) волості Одес. повіту і губ. (1861-1926); **Спартаків. р-ну** Одес. округу і області (1926-1939), Овід. району з 1939. **В.М. Ястребов** у кінці XIX ст. описав тут 3 кургани заввишки 2 аршини – 3 сажні. **В.І. Гошкевич** 1897 оглянув три кургани поблизу кол. **Ксеніївки**, два з них були розриті у 1860-х; а також повідомив про скарб із 510 мідних турецьких монет, що вивалився з урвища над Сухим лиманом (1902).

КЛЕЙНЛІБЕНТАЛЬСЬКИЙ ГІДРОПАТИЧНИЙ ЗАКЛАД – грязелікувальний санаторій. Діяв у другій половині XIX – першій чверті XX ст. на правому березі **Сухого лиману** в кол. **Клейнлібенталь**. Заснував його лікар Валицький (1854). Заклад мав репутацію найкращої водолікарні, де за 50 і 60 руб. можна було жити, харчуватися, брати купіль під наглядом медика. Цифри свідчать про успіх закладу. Якщо 1854 пацієнтів було 68, то 1855 – 139, 1856 – 327, 1857 – 350. З них вилікувалося відповідно 47, 102, 222, 324; дістали полегшення 16, 37, 99, 116. Коли ж Валицький помер, заклад відійшов до його дружини, а хворими опікувався лікар Трибель, працював також психіатр **О.С. Розенблюм** (1859-1863). Згодом заклад став власністю лікарів Меєра і Вагнера, які з 1875 відновили курорт і влаштували у закладі окремі кабінети з відділеннями (5 для жінок і 4 для чоловіків). Тут, крім парових цементових ванн обкладених цинком, були дерев'яні колісні ящики для грязі, а в кімнаті для душу (сидячого і дощового) вода нагрівалася за допомогою гідро-меланжерів від +8 до +50°. Лікували згущеним і розрідженим повітрям з апарату Вальденбурга, молочною сироваткою, кумисом, мінеральними водами. Наприкінці XIX ст. санаторій орендував лікар Россоловський. Захищений од вітрів Сухий лиман, був неглибокий і швидко прогрівався, тому солоні купелі в ньому давали користь для хворих із розладом нервової системи, особливо дітям та літнім людям. А крім того грязі лиману мали в собі більше амінів проти інших лиманів, тож прискорювали обмін речовин в організмі. На 1896 у санаторії було 40 мебльованих кімнат (від 1 до 3 руб. на добу з обслугою) і ресторан. Щороку заклад приймав близько 100 хворих, та й по квартирах колоністів мешкало майже 300 курортників (сплачували від 50 до 250 руб.). На 1900 кімната з меблями коштувала у середньому 30 руб. на сезон, що тривав з середини травня по вересень. Сполучення з Одесою підтримували омнібуси (50 коп. за проїзд), що відходили від рогу вул. Успенської і Рішельєвської о 9 ранку, 15 і 17 години дня.

КЛЕЙНЛІБЕНТАЛЬСЬКИЙ КОСТЕЛ – римо-католицька церква Св.Венделіна.

Костел 1903 р.

Збудований 1819. Нова, неоготична кам'яна споруда з стрілчастими вікнами, високою дзвіницею та чотирма кутовими вежами, постала 1861 (за іншими даними, 1865). У 1862–1866 тут правив разом із одеським прелатом Розутовичем священик Іоганес Шамне (1841-1904). За радянських часів будівля йшла під різні склади. Достояла до наших днів, але вже без даху і дзвіниці.

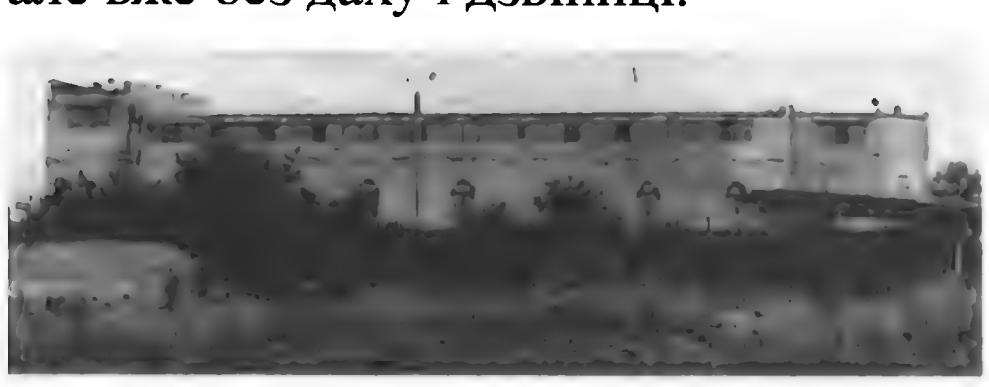

Вигляд костелу. 1991 р.

КНЯЖЕВИЧ (Князевич) Василь Іванович – чорногорський дворянин, прапорщик. Отримав 1800 на березі затоки **Караголь** дачу (№18; 3000 дес.) для поселення співгромадян (між дачами Калаглеї №20 і Маяки №19). У 1804 згодився обміняти свою ділянку на дачу по правий бік р.Тилігул,

на балці Балай (частина дачі № 59). На колишній землі Княжевича засновані німецькі кол. **Францфельд** і **Марієнталь** (1805).

КОВАЛЕНКО Микола Іванович (нар. 15.02.1941, Кохановка Ананьїв. р-ну Одес. обл.) – раціоналізатор. 1958 закінчив Ананіїв. с.-г. уч-ще, з 1961 – тракторист госп-ва ім. **Трофимова**, 1976 закінчив Петровський с.-г. технікум, з 1973 – бригадир тракторної бригади № 4. З 1976 по 2000 – гол. комітету народного контролю. На його рахунку 50 раціоналізаторських пропозицій. Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1984), грамотою Комітету народного контролю СРСР (1981), знаком «Виноградар року» програми «Людина року Овідіопольщини-2000».

КОВАЛЬ Микола Мефодійович (нар.07.11.1920, Хрест'янівка, Біляїв. р-ну Одес. обл) – вчений, господарник, канд. с.-г. н. Закінчив Ленінгр. авіатехнічне уч-ще ім. Ворошилова (1940), Одес. с.-г.ін-т(1950). Учасник бойових дій ВВВ. З 1949 в **Таїрова ін-ті** – молод., стар. наук. працівник, зав. відділом агротехніки, директор (1960-1967). З 1967 – доцент каф. Одес. с.-г. ін-ту. Основні напрямки досліджень: агротехніка основних сортів винограду в степах України. Ініціював створення нових відділів, опорних пунктів у Микол. та Вінниц. обл., почала працювати аспірантура. Збудовано прищепл. комплекс. Створено колекцію з 1660 сортів винограду. Автор близько 100 наук. робіт, кількох книжок. Нагородж. орденами і медалями СРСР.

КОГАН Соломон Мойсейович (09.07.1861, Гроссліберталь – 1944, Париж) – публіцист, перекладач. Навчався у 2 одес. гімназії, закінчив 1 курс юрид. ф-ту Новорос. ун-ту. Агент царської охранки з 1881. Після арешту 1882 дав «відверті» свідчення проти своїх товаришів із «Народної волі». Автор вірша «Кто сердца в груди не имеет…», присвяченого пам'яті О.І.Ульянова (старш. брата В.І.Леніна), П.І.Андреюшкіна, В.Д.Генералова, В.В.Осипанова і П.Я. Шевирьова, страчених 08.05.1887 за організацію замаху на вбивство 01.03.1887 імп. Олександра III. В еміграції мешкав у Женеві (Швейцарія) і Парижі (Франція). Працював у пацифістських організаціях, читав лекції про російську і французьку літературу. Співпрацював із виданнями «Общее дело», «Наша жизнь», «Речь», «Русское слово» та ін.; ред. журн. «Свобода» (Женева, 1888-1889), редактор і видавець газети «Накануне». Серед знайомих мав осіб з різною репутацією. У Парижі 1905 познайомився з організатором страйку в Петербургу, що переріс у «Криваву неділю», священиком Г.А. Гапоном. Спілкувався з французькими письменниками Ж.К. Жоресом, Е. Золя, А. Франсом і з політичним діячем О. Мірабо. Під час Першої Світової війни друкував у бульварній пресі статті проти Німеччини. Після більшовицького перевороту 1917 – посередник у продажу документів «Раднаркому» урядам Антанти (взимку 1917-1918 з допомогою рос. офіцерів і дипломатів Франції й Англії

організував вилучення зі Смольного документів про німецько-більшовицькі зв'язки і передав їх американцю Е. Сіссону). Автор низки спогадів (деякі під псевдонімом Е.П. Семенов):

Коган С. М. А.В.Караулов, дело Дегаева и генерал Новицкий. (Из личных воспоминаний) // Мир. – 1911. – № 2/3; *Семенов Е.П.* В стране изгнания: из записной книжки корреспондента. – С.-Пб., 1912.

КОДАНЬОВ Іван Олександрович (нар. 24.12.1961, Головине Володим. обл.) – підприємець. Зростав у Краснокут. дитбудинку, Зміїв. спортивному інтернаті (Харків. обл.). Служив у РА (1980-1982). Працював керівником потягу (1982-1983), ревізором Одес. залізниці (1984-1989). Закінчивши Іркутск. ун-т (1993), обіймав посаду дир. приватної фірми «Капрембуд», дир. ТОВ «Оптовий універсальний продовольчий ринок» (з 2000). Доброчинець. Колекціонер української порцеляни. Нагородж. почесними грамотами.

КОЗЯР Олександра Федорівна (нар. 21.02.1949, Мартинівка Барського р-ну Вінниц. обл.) – бібліотекар. Після СШ працювала в бібліотеці і навчалась у Київ. ін-ті культури ім.Корнійчука. Переїхала 1971 до **Овідіополя**. Працювала в БК, бібліотеці. З 1979 в **Овід. Центральній районній бібліотеці:** директор (1983-1986), методист (з 1986). У бібліотечній практиці впроваджує нові форми й методи популяризації української мови й літератури, історії і відродження національних традицій. 20 років очолює профспілку працівників відділу культури. Бере участь у художній самодіяльності – учасниця самодіяльного народного козацького хору **«Райдуга».** Нагородж. грамотою Міністерства культури України (2004).

КОЛГОСП (колективне господарство) – форма с.-г. підприємства. Їх економічною базою була земля, яку держава передала їм у безстрокове й безоплатне користування, а також колгоспно-кооперативна власність (засоби виробництва, грошові заощадження тощо). Керівника (гол. правління) к-пу обирали на зборах, що звалися найвищим органом влади колгоспу, але кандидатури на цю посаду, як правило, рекомендувала районна партійна влада. Правління к-пу діяло за «Статутом» (ухваленим на зборах) і чинним законодавством. У власності селянина була хата і підсобне госп-во (з худобою), розміри якого визначав статут к-пу. Прибутки к-пів розподілялися за кількостю і якістю праці (трудоднів). 1975 в СРСР було 28,6 тис. к-пів, у тім числі в УРСР – понад 7,6 тис. В них працювало 15,4 мільйона чоловік, відіграючи надзвичайно важливу роль у народному госп-ві. З 1930-х на території **Овід. р-ну** діяли: «Червоний Степ» (**Барабой**), ім.Петровського (**Дальник**), «Червона Україна», «III інтернаціонал» (**Єфимівка**, Коса), «Іскра» (**Калаглія**), **ім.Дзержинського**, «І п'ятирічка» і «Політвідділ» (**Овідіополь**), «Червоний прикордонник» (**Кароліно-Бугаз**), «Червоний інтенсивник» (**Роксолани**), «9 Січня 1905 р.» (**Санжійка**), «Передовик» (**Татарка-Прилиманське**), «Вільний бурлак» (Бурлача Балка), «Червоний

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ли понад 550 осіб. У 2000 остаточно ліквідований. Основними орендарями землі стали СТОВ «Ніконій-Плюс», СТОВ «Ніконій-Агро» та ПП «СОМ». Голови к-пу: М.Г. Жарко (1953-1962), П.О. Новицький (до 1968), **Б.І. Семашко** (до 1975), П.І. Завгородній (до 1977), **П.Д. Березюк** (до 1983), **О.М. Іванченко** (до 1984), І.І. Биков (до 1987), **І.М. Домецький** (до 1997), С.О. Морковський (до 2000).

КОЛГОСП ім. ЛІБКНЕХТА. До колективізації в Люстдорфі було 75 будинків і 800 мешканців (300 корів та 120 коней). Уперше к-п вирішили створити на зборах 06.01.1930 (43 представники від 67 середняків і 26 бідняків). Одначе, більшість селян відмовилися вступати до к-пу, щоб не здавати худобу. За рік на селі зосталося 75 корів і 20 коней. Після розкуркулення к-п сформовано 06.03.1931. Мав 709 га землі, в тому числі 500 га орних і 57 га виноградників. Майно поціновано на 14660 руб. В середині 1930-х мав певні досягнення. Першим орденоносцем к-пу став у 1936 зав. свинофермою Андрій Миза («Знак Пошани»). Він також став делегатом першої Всесоюзної наради колгоспників-ударників, а потім був обраний гол. к-пу. Напередодні війни к-п очолював В.М.Тифанюк. Навесні 1941 **Люстдорф** був електрифікований і радіофікований. Працювали два клуби, бібліотека, амбулаторна аптека, 4 магазини, пошта, ощадкаса, 7-річна школа, дитсадок і ясла. Посівні площі 506 га (зернові – 231 га, городні культури – 85 га, трави – 109 га, картопля – 49 га, баштанні – 32 га, виноградники – 74 га, сади – 15 га, разом з розсадниками). Госп-во мало 3 двори для худоби, 2 конюшні, зерносховище, гараж, млин, 6 майстерень; тримали 146 коней, 102 голови ВРХ, 100 овець, 172 свині. Після війни к-п відновив роботу, був багатогалузевим: виноградарство, овочівництво, тваринництво, городництво. За зданий державі 1948 понад план виноград Героями Соц. праці стали: гол. **М.П. Григор'єв**, бригадир Я.Т. Тарабаненко, ланкові З.М. Соколова, А.Г. Шехтер, М.Л. Живанюк (Варварчук), М.С. Рищенко. 22.08.1950 до складу к-пу увійшов к-п ім.ХХ-річчя Пролетар. революції (до 1937 – «Червоний незаможник» на Великому Фонтані), а після 1955 – ім.51 Перекоп. див. (створений 21.04.1931, належав до Чубаїв. сільради Кагановицького р-ну Одеси). На 1962 мав 25 тракторів, 12 комбайнів, 32 автомобілі. Врожайність зернових становила 30,5 ц/га. На 100 га с.-г. угідь тут виробляли 726 ц молока і 76 ц м'яса. Надої на одну корову сягали 3167 кг. Прибутки – 1 млн. 855 тис. руб. Був на обл. Дошці пошани, а 76 селян удостоєні звання ударників ком. праці. За високі надої молока (понад 4 тис. кг на рік) звання Героя Соц. праці здобула **К.Т. Антонова** (1966), а також агроном, потім гол. к-пу **Б.Б. Гаврилкевич**. У другій пол. 1960-х увійшов до складу **Овід. р-ну**. У 1970-1980-х спеціалізувався на тваринництві й овочівництві, а

М.П. Григор'єв Я.Т. Тарабаненко З.М. Соколова

А.Г. Шехтер М.Л. Живанюк М.С. Рищенко

також вирощував фрукти, виноград і зернові. 01.01.1993 реорганізований на КСП «Нива», а згодом – БСК «Нива» (15.04.1998) і СТОВ «Нива» (24.02.2000).

КОЛГОСП ім. 50-РІЧЧЯ ВЕЛИКОГО ЖОВТНЯ. Виник 03.01.1967 на базі к-пів «Іскра» та частини «III інтернаціоналу» у Миколївці-І **(Калаглія)**. Основні напрямки: зернові й технічні культури, тваринництво і птахівництво. З 1972 під керівництвом **О.А. Сичука** госп-во погасило державний борг, почало успішно розвиватися. За 14 років у селі виросли БК, приміщення СШ на 460 місць, з'явився водопровід, заасфальтували дороги, дерев'яні опори ліній електропередач замінили на бетонні. Побудували нові корпуси корівників та свинарників, птахоферму по вирощуванню бройлерів та курей-несучок. Свиноферма стала племінною. Її колектив (зав. А.М. Дерун) занесений на обл. Дошку пошани (1979). За племінну роботу і високі урожаї пшениці к-п нагороджений двома бронзовими та срібною медалями ВДНГ СРСР (1975, 1977, 1979). В 1981 птахоферму передали Овід. під-ву для виробництва продуктів птахівництва. Основний вид діяльності – вирощування та реалізація птиці, а також курчат. Ліквідоване 1996.

КОЛГОСП ім. ФРУНЗЕ. Створений наприкінці 1950-х (перший гол. Ф.Ф.Дашко). Мав землі навколо сучасних сіл Малодолинське і Нова Долина. Діяв як багатогалузевий (зернові й технічні культури, свинарство). Потім були – М.І. Каранфілов, **М.К. Песляк**. Створені ними 1957-1958 господарські виробничі комплекси поклали початок **с. Нова Долина.** У 1960-х за кошти к-пу збудували 6 корівників для ВРХ, 4 свинарники на 1200 голів, будинки для колгоспників, клуб на 250 місць, їдальню, дві школи, проклали дороги, водопровід і електромережі. Мали значні досягнення у будівництві також у 1970-і. 12.10.1992 реформований на КПС, а 15.02.2000 – на БСК «Новодолинське» (кер. **Ю.І. Розлуцька**). На сьогодні маємо ТОВ «Новодолинський», який обробляє розпайовані наділи 235 орендодавців (видано 262 державних акти на 1968 га).

КОЛОКОЛЬЦЕВ Олексій Вікторович (нар. 14.02.1981, Нова Долина) – спортсмен. майстер спорту міжнар. класу з важкої атлетики (1999). Закінчив Білоцерківську аграрну академію (2007).

Розпочав спортивну кар'єру в Новій Долині (тренери **Ю.П. Кучинов** і **Д.Ф. Сторощук**). Не раз ставав чемпіоном, рекордсменом України, бронзовим призером серед юніорів Європи (1997, 2000, 2001), бронзовим призером чемпіонату Європи (1998, 2002), чемпіоном світу в поштовху (2001). Всього на чемпіонатах світу і Європи виборов 16 медалей. Найкращий результат у ваговій категорії 105 кг: ривок – 195 кг, поштовх – 252 кг. Нагородж. почесними грамотами.

КОМАРОВСЬКИЙ Олександр Мойсейович (нар. 08.05.1933, Руська-Іванівка Старокоз. р-ну Одес. обл.) – агроном. Закінчив Білгород-Дністр. СШ № 7 (1953) та

Одес. с.-г. ін-т. Працювати почав агрономом з багаторічних насаджень к-пу ім.Хрущова («Політвідділ», Овідіополь). Був секр. комсомол. організації к-пу, організував футбольну і волейбольну команди. У 1964-1974 – гол. профспілкової організації к-пу, потім – заст. секр. парткому. 1971 створив **виноградарську бригаду**, яка впроваджувала передові технології. Якщо на поч. 1960-х винограду збирали по 30-40 ц/га, то в кінці 1980-х – по 90 ц/га. У 1980 на честь 50-річчя **к-пу ім.Дзержинського** заклав на площі 50 га фруктовий сад «Ювілейний» (в кінці 1980-х давав 160-170 ц/га). В саду побували численні закордонні делегації, учасники семінару садівників УРСР (1986). Протягом 1979-1994 провадив рубрику «Сад. Дім. Город» у газеті **«Наддністрянська правда»**. Нагородж. медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), срібною ВДНГ СРСР (1976), «Ветеран праці» (1985), знаком «Переможець соц. змагання», грамотами район. та обл. упр. с.-г. Був на дошках пошани ВДНГ СРСР, р-ну (1979) і к-пу (щороку з 1971). 1994 переїхав до Ізраїля.

КОМПАНІЄЦЬ Микола Микитович (17.04.1909, Чигирин Черкас. обл. – 23.05.2002, Овідіополь) – виробничник, вчитель. Народився в сім'ї моряка ЧФ. З дев'яти років – без батька й матері. 1937 закінчив ф-т виноградарства і виноробства Одес. с.-г. ін-ту, 1939 – підвідділ Москов. с.-г. академії ім.Тімірязєва. Працював завучем Чигирин. с.-г. т-му (1939-1941). 1941 перебрався до Одеси, учасник підпілля. 1944 Одес. ОК КП(б)У скерував його на посаду агронома в р-п «Ульянівка» (**Чорноморка** і **Таїрове**), потім був головним виноробом р-пів ім.Хмельницького (**Малодолинське**) і «Маяк» (**Надлиманське**), зав. Овід. винзаводом. У 1960 переведений на пед. роботу до Овід. СШ, де працював учителем виробничого навчання, хімії та біології. З 1967 по 1975 – заст. дир. Овід. ПТУ-21. Нагородж. медалями «За доблесну працю в ВВВ» (1947), «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», ювілейними ВВВ.

КОМУНА (сільськогосподарська) – форма колективного с.-г. об'єднання. В них були: усуспільнена власність на землю і реманент, колективна праця і зрівняльний розподіл с.-г. продукції за кількістю їдців. Першу в сучасному Овід. р-ні комуну «Барабой» (35 сімей, 100 осіб) створено 1920 на х.Бурди (279 га). Очолював її Г.Є. Алексеєнко. Під час польових робіт комунари жили в спільних будинках на одному польовому стані, а взимку роз'їжджалися по домівках, отримавши продуктові пайки. 1922 в Овідіополі виникла комуна «Заповіт Ілліча», організована В.І. Коломійцем і М.К. Грибиниченком (1348 га землі, 54 коня, 59 плугів, 81 борона, 16 сівалок, 5 жниварок, 3 віялки). Комуни в нашому краї не прижилися. У середині 1920-х виникли інші с.-г. об'єднання, зокрема **Тов-ва спільного обробітку землі** (ТСОЗи).

КОНТЕНІУС Самуїл Християнович (1749, Вестфалія – 30.05.1830, Йозефсталь Катериносл. губ.) – головний суддя і голова Опікунського комітету іноземних кол. півдня України. Народився в сім'ї протестантського священика. Закінчив ун-т, опанував кілька іноземних мов. У 25 років переїхав із Сілезії до Росії, працював домашнім вчителем. 1785 пішов на

С.Х. Контеніус

Могила С.Х. Контеніуса. 1942 р.

службу і дістав чин колезького реєстратора, згодом – колезького радника. З 1799 – член комісії для перевірки кол. на півдні України. 1800-1818 – гол. суддя Катериносл. **контори опіки** південноросійських кол. З допомогою **Е.О. де Рішельє** облаштовував німецькі кол. навколо Одеси, в тому числі **Лібентал. округу**. Особисто складав плани майбутніх кол. Заклав основу їхнього майбутнього процвітання. Домігся, щоб російський уряд виписав з Німеччини іспанських овець – мериносів (див. **Вівчарство**) для впровадження тонкорунного вівчарства; сприяв розвиткові садівництва, насадженню тутових дерев. Особисто інспектував кол., при потребі наказував видавати зерно, саджанці, робочу худобу. Захворівши, полишив посаду головного судді. Деякий час мешкав у Криму. Похований біля Катеринослава (суч. Дніпропетровськ).

КОНТОРА ОПІКИ іноземних поселян. Створена для керування справами колонізації та вже влаштованими колоніями з 1768. З огляду на скарги та нарікання поселених на всілякі зловживання, при Сенаті засновано ще й окрему «Експедицію державного господарства, опіки іноземців і сільського домоводства» (1797), для вищого керівництва колоніями, вилученими з відання інших установ. Ця експедиція у 1802 була приєднана до Міністерства внутріш-ніх справ (МВС), а після передачі кол. у відання міністерства державного майна скасована. Під наглядом експедиції складалося місцеве врядування колоніями – північними (тобто петербурзькими), поволзькими і південного краю. Для керування колоніями Херсон. та Катериносл. губ., була заснована 06.04.1800 *Контора опіки новоросійських іноземних поселян* (пізніше – Катеринославська). Головним суддею тут був **С.Х. Контеніус**. Він виконував різні адміністративно-судові обов'язки, дбаючи про колоністів, що прибували під Одесу. З 1804 ці обов'язки перебрав **Е.О. Рішельє**. З цього самого року, після переходу головного врядування колоніями у відання МВС (1802), вирішено було допускати до переселення в Росію на казенні землі тільки добрих хліборобів, кваліфікованих садівників і скотарів, а також ремісників, корисних у сільському побуті, кожен з яких мав би готівкою або в товарах не менш як 300 гульденів, а кількість переселенців не перевищувала 200 сімей на рік. З 1819 виклики іноземців припинились. Переселенці до Російської імп. могли прибувати лише зі спеціального дозволу. 22.03.1818 реорганізували Піклувальний комітет іноземних поселян Південного краю Росії, при ньому створили три контори. Одна з них дістала назву *Одеська контора іноземних поселян*. Звання Головного судді скасували і ввели посаду Головного піклувальника куратора колоністів. Ним з 10.01.1810 став генерал від інфантерії І.М. Інзов (1768–1845 рр.), який був повноважним намісником у Бесарабії (1820–1823), і виконував обов'язки Новорос. ген.–губерн. (1822–1823). Змінився і штат контори. Тепер до нього входили: старший член контори, два молодших члени, секретар і його помічник, бухгалтер,

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

того шлагбаума колоніст зняв лайку і кинувся з погрозами до чиновників, за що потрапив під кримінальну справу. 1835 на цій самій митниці затримали мешканця **Олександергільфа** Якоба Фау. Він на прохання євреїв–міщан перевозив колоди, в одній з яких митники виявили схованку з контрабандними товарами. Колоніста затримали. Коня з возом конфіскували. Контрабанда певною мірою притихла після 19.04.1859, коли в Одесі скасували порто-франко.

КОПИЛОВ Наум Юхимович

(нар. 31.08. 1922,Київ)–викладач. Закінчивфіз.-мат.ф-т Ташкент. пед. ін-ту (1958). ВВВ зустрів курсантом. 14.07.1941 достроково дістав звання лейтенанта і пішов на фронт. В арт. частинах у складі п'яти різних фронтів дійшов до Німеччини. Закінчив війну на р.Ельба старш. лейтенантом. Після війни жив і працював у Ташкенті. Через землетрус 1966 переїхав у **Петродолинське**, де працював учителем фізики й математики (1966-1974) та допризовної підготовки (1974-1992). Не раз очолював спілку ветеранів села. Нагородж. двома орденами Червоної зірки, Вітчизняної війни, медалями «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, знаком «Відмінник народної освіти».

КОРДОНИ. Пости спостереження за діями противника (під час війни) в системі захисту державного кордону існували на території краю з кінця XVIII ст. Перші ви-

Козацький кордон

никли в перебігу **рос.-тур. війни 1787-1791**. Такі пости на узбережжі Чорного моря тяглися від **Хаджибея** до **Дністр. лиману**. 1790 на мисі **Бугаз** і в Аджидері кордонну службу справляли донські козаки полк. Мишлакіна. 1791-1793 – охорона кордону в руках козаків **Чорномор. козацького війська**. Коли ставили **Дністровську лінію укріплень**, за наказом (28.04.1794) **О.В. Суворова** прибули Олексопольський і Троїцький полки (генералітет: Олександр Позняков, Федір Левашов, Борис Лецано). На випадок відновлення бойових дій, кордони по лінії Очаків – **Хаджибей** – **Аджидер** охороняли козаки Катериносл. війська (полк. Бузіна і Родіонова); від Аджидера до гирла р.Ботни (майбутньої Тираспольської фортеці) – козаки І.Д.Іловайського і І.П.Платова, а при самому Аджидері була піша козача команда. Відтоді почала складатися система. На «Карті від Адеси до витоків ріки Дністер» **Й.Біллінгса** (1798) позначено: два кордони в р-ні суч. **Роксолан** і по одному на території **Каролінo-Бугазу** та в гирлі **р.Барабой** (на лівому березі). Хоч після 1812 державний кордон перенесли на Дунай, пости існували й виконували роль митних. 1813 в Маяках та

Овідіополі постали митні застави та пости, позначені на карті **Є.П. Манганарі** 1835: на південь від **Караголя (Францфельда)**, на мисі **Великої коси**, поміж **Бузинова-тою** і **Кароліною**, в самій Кароліні, біля гирла р.Барабой (на лівому березі), біля **х.Бугове** і між **Сухим лиманом** та **Люстдорфом**. З 1893 відділки прикордонного нагляду вивели з Департаменту митних зборів і переформували на Корпус прикордонної сторожі, який залишився у підпорядкуванні міністра фінансів. Відтоді аж до 1917 кордони на території краю (від Дністр. лиману до Перекопу) охороняла 23 Одес. бригада. Вона складалась з 3 відділів, 15 загонів і 51 кордону. На 1901 ком. Одес. загону був ротмістр А.Г.Малецький. Напередодні Першої світової війни морський кордон біля Одеси укріпили артилерією (див. **Люстдорфська батарея**). Тоді кордони існували тільки в Кароліні й Буговому (військово-топографічна 3-верстова карта, аркуш XXXI-9 1916 р.). 1918 (за гетьмана П.Скоропадського) караульну службу на узбережжі справляв 1-й полк морської піхоти в складі 3-х куренів. Штаб полку і два курені стояли в **Одесі**, а третій – в **Овідіополі**. Після **громадянської війни**, коли Румунія захопила Бесарабію, на Бугазі відновили пост із бійців 7-ї роти 362-го СП (08.1920). За рік в Овідіополі був рій 183-го окр. прикордонного б-ну, в якому служив **І.В.Панфілов**. У 1920-1930, крім застави на Бугазі та в х.Іллічівці (існують донині), в краї діяли прикордонні застави на Дністр. лимані, зокрема на північно-західній околиці **Роксолан** (згодом там був винпункт). До початку ВВВ кордонні пости входили до ОдВО. Під час репресій 1930-х органи ОДПУ використовували прикордонників як каральників. У 1941 на лимані був загін прикордонників (лейтенанти В.С.Попков і Челомбитько).

КОРЖЕНКО Анатолій Васильович (17.04.1926, Мала Дворянка Василів. р-ну Запоріз. обл. – 28.09.1997,Миколаївка Овід. р-ну) – агроном. Закінчив 8-річну школу. Учасник ВВВ у складі **III Укр. фронту**. Був поранений, контужений. Закінчив Гур'ївське піхотне уч-ще молодшого комскладу (1945). В подальшому помічник офіцера-вихователя Астрахан. суворовського уч-ща (1945-1948), ком. відділення Оренбур. військ. уч-ща (1948-1950). Демобілізувавшись, працював у системі «Союздрук» Миколаїв. р-ну Одес. обл. (1950-1953), інстр. Миколаїв. РК ЛКСМУ (1953-1956). У Завадівському с.-г. тех-мі (1956-1958) здобув спеціальність агронома. З 1959 – бригадир польової бригади, з 1965 – економіст **к-пу «Україна»** (с.**Миколаївка**). Нагороджений орденом Вітчизняної війни

III ст-ня (1985), медалями «За перемогу над Німеччиною», «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970) та ювілейними ВВВ.

КОРНІЄНКО Микола Іванович (13.02.1925, Сухий Лиман – 08.03.1996, там само) – учасник ВВВ. Закінчив п'ять класів Сухолиманської школи. Трудовий шлях розпочав робітником **р-пу «Авангард».** 10.04.1944 призваний до РА. Командир кулеметної обслуги. Пройшов бойовий шлях від Одеси до Німеччини, учасник штурму Берліна. Дві-

чі поранений та двічі контужений. До 1951 служив у комендатурі Берліна. Після демобілізації скерований до Київської офіцерської школи пожежних військ. З 1955 і до виходу на пенсію (1985) працював на Одес. залізниці. Нагородж. орденами Червоного прапора, Слави III ст-ня, Вітчизняної війни I ст-ня, медалями «За визволення Варшави», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною», «За бойові заслуги», «Ветеран праці» (1985).

КОРНІЙЧУК Василь Дем'янович (1901, Рибниця – 1981, Одеса) – агрохімік-виноградар. Навчався в Здолбунів. залізн. уч-щі, в Одес. с.-г. ін.-ті (1921-1926). Агрохімік Вознесенської с.-г. дослід. станції (1927), зав. відділом агрохімії Молдав. дослід. станції (1929). З 1931 до виходу на пенсію в 1974 – зав. лаб. агрохімії та ґрунтознавства ІВіВ ім.Таїрова. Захистив канд. (1939) і док. (1968) дисертації. Основні напрямки досліджень – способи внесення добрив і підгодовування виноградників, вивчення ґрунтів різних регіонів України та визначення їхньої придатності під виноград (див. **Таїрова інститут**). Автор понад 50 наук. праць, в тому числі монографій та окремих видань.

КОРЧАН Олена Володимирівна (нар. 12.02. 1977, Овідіополь) – тренер, канд. у майстри спорту (2006). Закінчила Одес. с.-г. ін-т. (2001) і Південноукраїнський пед. ун-т ім.Ушинського (2008). Спортивну кар'єру розпочала в гандбольній команді «Ніконія»: бронзовий призер чемпіонату України (I ліга, 2005/2006), учасник чемпіонату України в вищій лізі (2006/2007). Тренер-викладач з гандболу Овід. ДЮСШ № 1 (з 1997), тренувала збірну команду Одес. обл. (2006-2009): шосте місце на III іграх України (2008). Підготувала трьох спортсменок для команд вищої ліги, Київського спортивного ліцею-інтернату. Нагородж. почесними грамотами.

КОСА ВЕЛИКА – коса, мис на лівому березі **Дністр. лиману.** Вперше описав **Ф.П. де Волан** у 1791. Нині частина **с. Миколаївка**.

КОСИ ВЕЛИКОЇ ФОРТЕЦЯ – земляне укріплення. Містилося на території суч. с.**Миколаївка** над узвозом до коси. За повідомленням **Ф.П. де Волана** 1791, фортеця мала шестикутну форму, два фаси якої перекривали витік **Дністра**, що був за 700 саж-

Фортеця на Косі Великій. 1791 р.

нів. Він також зазначив, що «споруда виконана точно в турецькій манері, і не має потреби шукати її походження в іншому місці». Мабуть-таки справді спорудили її турки чи татари, про що засвідчували «камені з написами» – їх розшукав поблизу **В.І.Григорович** у сер. XIX ст. В квітні 1779 посланник у Константинополі О.Стахієв написав Катерині II, що «по той самий бік Дністра дана їм [запорожцям] зруйнована фортеця, яку вони хочуть відбудувати для охорони відведених їм місць в очаківській окрузі». Саме в ній перебував Кіш **Буго-Дністровської Січі** у 1778-1779. Слід мати на увазі, що форма і конструкція цього укріплення набуває прямих аналогій з «Внутрішнім Кошем» Нової Запорізької Січі на Дніпрі.

КОТОВИЧ Юрій Володимирович

(16.09.1955, Зарічне Татарбунар. р-ну Одес. обл. – 12.01.2004, Овідіополь) – лікар, керівник. Закінчив Одес. мед. ін-т ім. Пирогова (1978). Роботу почав лікарем Ренійської район. лікарні (1978-1979). Служба в РА (1980-1982). Після цього в Овід. р-ні: дільничний лікар-терапевт, зав. терапевт. відділ. Великодол. лікарні (1982-1985), заст. і гол. лікар Овід. ЦРЛ (1985-2004). Приділяв багато уваги матеріально-технічному забезпеченню закладу й добору фахівців, і лікарня стала однією з кращих в області. Нагородж. почесними грамотами.

КОТОВСЬКИЙ Григорій Іванович (24.06.1881, Ганчешти, Бесарабія – 06.08.1925, Чабанка) – військовий і політичний діяч, учасник **громадянської війни**. Народився у сім'ї

заводського механіка, українізованого православного поляка, мати – росіянка. По лінії батька походив із польського шляхетського роду, що мав маєтність біля с. Крути (тепер Кодим. р-н) Балтського повіту. Його дід за участь у польському національному русі втратив посаду, а потім майно. Батько перебрався до Бесарабії і перейшов у стан міщанства. За захист батраків у 1902 і 1903 Г. Котовського арештували. Через два роки призвали в російську армію, але він утік і 1905 організував загін із повсталих молдавських селян. Після кількох арештів і втеч 1907 засуджений на 12 років каторги. Звідти теж утік. З початку 1915 керував озброєним загоном селян у Бесарабії. 1916 арештований і засуджений до смертної кари, заміненої на дожиттєву каторгу. В травні 1917 його умовно звільнили і скерували на Румунський фронт. У січні-березні 1918 – ком. Тирасп. загону, а з червня 1919 – однієї з кавалерійських бригад 45 СД. З січня 1920 – ком. кавбригади. Брав участь в обороні Петрограда. Командував кавказькими частинами на Півдні, в Україні і на радянсько-польському фронті. Учасник ліквідації частин отаманів Н.І. Махна і Антонова та загонів Директорії. У квітні 1919 призначений військовим комісаром **Овідіополя**, у червні того ж самого року став учасником конфлікту з колоністами **Йозефсталя**. В лютому 1920 бригада Г.Котовського брала участь у боях за Одесу, **Велику Акаржу** і Тирасполь.

КОЧЕРГІНА (Макарець) Тетяна Іванівна (нар. 26.03.1956, Овідіополь) – спортсменка, заслужений майстер спорту (1976), професор (2001). Закінчила Київ. ін-т фізкультури (1982). Перші кроки в гандболі зробила в п'ятому класі Овід. СШ №1 (тренер **В.С. Бондаренко**). У складі команди школярів Одес. обл. стала учасницею респуб. змагань, де привернула увагу засл. тренера СРСР І.Є. Турчина і була зарахована до Київ. спортінтернату (1970). В 15 років стала гравцем команди «Спартак» (Київ), а в 16 – збірної команди СРСР. Олімп. чемпіонка (1976, Монреаль; 1980, Москва). Срібний (1975, 1978), і бронзовий (1973) призер чемпіонатів світу. Шестиразовий володар Кубка Європ. чемпіонів. Чемпіонка СРСР (1972-1982). Нагороджена «Золотим знаком» чемпіонату світу як наймолодша гандболістка за всю історію чемпіонатів (1973), названа журналістами «Міс гандболу світу» (1975). Сім років поспіль її залічували до символічної збірної світу з гандболу під номером один. У складі «Спартака» (Київ) ввійшла до «Книги рекордів Гінеса». Б. Дерев'янко писав: «Овідіополь подарував світові зірку гандболу Т. Макарець, і містечко на півдні України стало відомим усьому спортивному світу». У складі збірної СРСР провела 133 гри, забила 616 голів. Закінчивши спортивну кар'єру, працює старш. викладачем, заст. (1988-1994), зав. кафедри фізичного виховання Київ. нац. ун-ту ім.Шевченка (з 1994), доцент. Автор двох монографій, підручника, понад 120 статей та близько 20 методичних рекомендацій для студентів. Має звання «Заслужений діяч фізичної культури та спорту України» (2002), «Відмінник освіти України» (2009). Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1980), За заслуги III ст-ня (1997), медаллю «За трудову доблесть» (1976), грамотами Президії ВР УРСР (1976), Кабміну України (2004). **Почесний громадянин Овідіополя** (1998).

КРАСНОШТАН Ігор Петрович

(нар. 11.07.1948, Дашів Вінниц. обл.) – викладач. Закінчив Вінниц. муз. уч-ще ім. Леонтовича (1975). З 1978 – викладач Овід. ДМШ по класу струнних і духових інструментів. Перший дир. Бараб. ДМШ (1995), на базі якої 2001 створено єдину в Україні Овід. районну школу духових інструментів. Виробив власну методику роботи з оркестром. 26 його учнів вступили до середніх і вищих музичних закладів, 5 випускників працюють викладачами в рідній школі. Духовий оркестр під його керівництвом має звання народного. Учні й оркестр не раз ставали переможцями обласних та міжнар. конкурсів. Нагородж. почесними грамотами.

КРАСУЦЬКА (Алексєєва) Варвара Іванівна (нар. 28.01.1923, Барабой) – медик. У 1940 закінчила Одес. фельдшерсько-акушерську школу, до початку ВВВ працювала медсестрою в с.Лозовата (Кіровогр. обл.). З 1944

по 1962 медсестра ФАПу с. **Олександрівка**, з 1962 по 1978 – медсестра медпункту Ілліч. СРЗ. Визнана акушерка. Нагородж. медаллю «Ветеран праці» (1972), ювілейними медалями. Почесний житель Молодіжного (2007).

КРАСУЦЬКИЙ Василь Іванович (нар. 12.06.1940, Олександрівка Овід. р-ну) – лікар-ветеринар. 1964 закінчив Одес. с.-г. ін-т. Працював у р-пі Шариківський Володар. р-ну Кокчетав. обл. (1964-1965, Казахстан), з 1966 по 1967 – на кафедрі терапії ОСГІ, з 1967 дотепер – ветлікар с.-г. під-ва **ім.Трофимова**. Нагородж. медаллю «Ветеран праці» і срібною медаллю ВДНГ. Почесний житель с.Молодіжного (2008 р.).

КРАШЕВСЬКИЙ Юзеф Ігнацій (польс. – Józef Ignacy Kraszewski; 28.07.1812, Варшава – 19.03.1887, Женева) – письменник, публіцист, історик, філософ. Видатний громадський і політичний діяч, дуже плідний автор (літературна спадщина становить близько 600 томів). Писав під псевдонімами *Клеофас Факунд Пастернак, Богдан Болеславіта* та ін. Побував у нашому краї (1843), про що згадав у щоденниках «Спогади про Одесу, Єдисан і Буджак». В них є описи **Одеси**, **Татарки**, **Болгарки**, **Гроссібенталя** й **Овідіополя**.

КРЕДИТНЕ ТОВАРИСТВО – створено у **Гроссібенталі** 1885. На 01.1894 налічувало 515 членів. Мало на меті забезпечити людей позиками для провадження с.-г., убезпечити його від неврожаїв і стихійного лиха. У перші роки діяльності т-во мало кредити у Херсон. земському банку під заставу майбутнього врожаю, а 1893 зуміло звести їх до мінімуму. Того року отримало на 396 членів 535 позик на загальну суму 35438 руб. (під 10%). У 1893 до банку надійшло 84243 руб. 06 коп., в тому числі: пайових внесків – 4216 руб. 40 коп.; утримано відсотків за позику і за відтермінування платежів – 4313 руб. 78 коп.; пені – 47 руб. 79 коп.; повернено позик – 46471 руб., надійшло внесків – 6071 руб. 54 коп., випозичено – 17128 руб, запасного капіталу – 168 руб. 80 коп., відсоткових паперів – на 3287 руб. 50 коп.; мали прибутку на ці папери – 28 руб. 47 коп., інших приб. – 15 руб. 45 коп. і перехідних – 2494 руб. 33 коп. Із зароблених коштів у звітному періоді витратили: на видавання пайових внесків – 4331 руб., 54 коп., на розподіл прибутку – 1289 руб. 62 коп., на позики – 35438 руб., на оплату відсотків по кредитах, виданих до встановленого терміну – 55 руб. 91 коп., на видачу вкладок – 2612 руб. 41 коп., на відсотки по вкладах – 427 руб. 09 коп., на позики – 19000 руб, на відсотки – 584 руб. 05 коп., на придбання відсоткових паперів – 3287 руб. 50 коп., на відшкодування збитків і сплату на відсоткових паперів –

15 руб. 80 коп., на керівництво – 1336 руб. 94 коп., обігових – 318 руб. 80 коп., і перехідних – 1064 руб. 86 коп.

КРИЖАНІВСЬКА Алла Іванівна (нар. 22.09.1940, Татарбунари) – бібліотекар. Закінчила Одес. культосвітнє уч-ще (1963). З 1958 – працює зав. Мар'янівською бібліотекою, що здобула репутацію найкращої в районі. Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1981), медалями, почесними грамотами, номінант програми «Людина року Овідіопольщини – 2000».

КРИЖАНІВКА – хутір, якого сьогодні нема. Належав Крижанівському. Містився край Чорного моря на схід від сучасної залізничної платформи Студентська. Виник на початку XX ст.: поблизу **х.Шедевера** (*карти 29-29а*). Під час Першої Світової війни обіч нього була берегова артилерійська батарея, до якої підвели залізничну гілку (див. **Люстдорфська батарея**). На 1916 – 6 госп-в і 25 мешканців; на 1921 – 50 дес. землі (садиба – 0,25 дес., виноградник – 2 дес., орних – 47 дес.), у 1929 – 7 дворів. Увійшов із 1930-х до к-пу «Червоний прикордонник» (див. **Кароліно-Бугаз**).

КРИМ – татарське поселення (аул). Містилося на території **с. Малодолинське**, можливо, є ногайським аулом Єсебой, згадуваном у 1769 (див. **Єдисан**). 1784 **Лафітт Клаве** зазначив, що в ньому мешкали переселенці з Кримського півострова (після ліквідації Кримського ханства 1783). У 1990-х роках культурний шар на правому березі балки, на південь від дороги на Одесу, на приватних садибах простежив **І.В. Сапожников** (1990-і).

Лафитт-Клаве Описание пути от Константинополя до Очакова. - С.-Пб., 1821.

КРУТОГОЛОВ Петро Дмитрович (нар. 22.12.1942, Овідіополь) – організатор виробництва. Закінчив Іркутск. політех. ін-т (1966). Працював на підприємствах машинобудівної та хіміч. промисловості Сибіру (1966-1968). Повернувся до Одеси на завод «Пресмаш», потім був заст. начальника Одес. відділ. ін-ту автоматизації виробництва (1969-1974), голов. механіком і начальником виробництва аміаку Одес. припортового заводу (з 1974). Закінчив курси академії «Зовнішторгу» (Москва), після чого був представником Міністерства зовнішньої торгівлі СРСР у ФРН. З 2004 куратор будівництва заводу мінеральних добрив в Алжирі. Нагородж. медалями та грамотами.

КСЕНІЇВКА – назва кол. **Клейнлібенталь** з 1896 по 1916. Перейменована на честь доньки рос. імп. Олександра III вел. кн. Ксенії (06.04.1875 – 20.04.1960). 1896 в селі було 255 дворів і 1843 мешканці (912 чол. і 934 жін.). Римо-католицький костел (див. **Клейнлібентальський костел**). Школа – 240 учнів (144 хлоп. і 96 дівч.); грязево-лікувальний і гідропатичний заклад (див. **Клейнлібентальський гідропатичний заклад**), два лікарі; вільна аптека, 6 крамниць, 4 винних погреби, пивна, хлібний склад. Заїзд. Соляний промисел. До міста і залізн. стан. Одеса – 16 верст, до пароплавного причалу в Одесі – 20 верст, до волосного центру (Маріїнське) – 4 версти.

КУДРЯВЦЕВ Віктор Андрійович (нар. 25.08.1952, Білгород-Дністровський) – громадський діяч. Закінчив Одес. автошколу ДТСААФ (1970). У складі 63 окр. бригади морської піхоти брав участь у бойових діях в Єгипті (1971-1972). Після РА працював водієм в Овід. РК КПУ (1973-1978), потім знову служив у РА прапорщиком-інструктором (1978-1996). Працював вчителем в **Овід. НВК-гімназії,** очолював **Овід. районну спілку ветеранів** Афганістану (1999-2010). Нагородж. медалями «За бойові заслуги», «Учасник бойових дій», «Захисник вітчизни», «За бездоганну службу» I, II, III ст-нів, почесними грамотами Одес. ОДА, облради, Всеукраїнської спілки ветеранів Афганістану та ін.

КУДРЯВЦЕВ Всеволод Вікторович (11.11.1923, Овідіополь-13.06.2002, там само) – організатор виробництва, громадський діяч. Закінчив Білгород-Дністр. с.-г. тех-м (1960). Після курсів при I судноремонтному заводі (1940, Одеса) працював токарем. З початком ВВВ евакуйований у Борисоглібськ Воронезька обл., де 08.08.1941 пішов добровольцем у РСЧА. Курсант полкової школи 41 зап. СП (10.08.1940-29.10.1941) та рядовий 21 окр. курсантської СБ (Західний фронт). Рядовий, ком. рою розвідки, помічник ком. взводу полкової розвідки у складі 21 СБ, 47 Невельської СД (оборона Москви, Калінін., I Прибалт. і Ленінград. фронти). Відзначився в боях за село Клинкове Смолен. обл., коли рій відбив шість атак ворога, та в ін. операціях в тилу ворога. Після курсів перебував у резерві I Прибалт. фронту (28.08.1943-06.1944), потім ком. взводу розвідроти, ком. 344 окр. розвідроти 270 Демидівської СД (06.1944-25.02.1945). Рота полонила 37 фашистів, знищила 320 ворогів. У боях за Елькуземе (Латвія) важко поранений і лікувався в шпиталі (03.1945-06.1945), війну закінчив капітаном. Демобілізувавшись, працював старш. інстр. Сталін. райвійськкомату Херсона (1945-1946). Повернувся до Овідіополя: зав. Овід. райвідділом соціального забезпечення (1946-1953), гол. **к-пу ім.Дзержинського** (1953-1988). З відсталого госп-во перетворилося на багатогалузеве зразкове. Його принциповий і вимогливий керівник, небайдужа людина, готував кадри для всього р-ну. Розбудовував соціальну сферу **Овідіополя**, підтримував спорт (особливо футбол та гандбол), народне мистецтво (**хор «Райдуга»**). За словами людей: «Кудрявцев – найдорожчий подарунок Овідіополю від Бога». 23 роки був депутатом Одес. облради, 30 років – депутатом Овід. райради. Був делегатом XXVI та XXVII з'їздів КПУ. Голова Овід. районної ради ветеранів війни та праці (1992-2002). Мав звання Героя Соц. праці (1966), «Заслужений працівник с.-г. України». Нагородж. орденами Червоного прапора (1943, 1945), Вітчизняної війни I і III ст-нів (1944), Червоної Зірки (1945), Леніна (1956, 1966, 1975), Жовтневої революції (1978), двома медалями «За відвагу» (1942), грамотою «За відзнаку в

штиковій атаці» (1942), ювілейними медалями, грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2000).

КУЗАКОНЬ – родина міщан, селян-власників, за радян. часів – колгоспників і робітників. Засновник – роду на землях краю – *Петро Сергійович* Кузаконь. Мав братів Василя, Павла, Володимира, Івана й сестер Ольгу, Марію та Єфросинію. На початку XX ст. прибув до **х. Шедевера** разом з його власником **К.О.Шедевер**. Відтоді працював тут прикажчиком. Напередодні 1917, викупивши в поміщика наділ, почав сам хазяїнувати як хлібороб на власному хуторі (згодом цей хутір дістав назву **Первомайський**) і вибився у середняки (на 1923 мав 2 хати, 2 коней і 7 дес. землі, а на кінець 1920-х – 3 двори). В роки колективізації сім'ю розкуркулено і 15.06.1930 виселено до с. Савеліївки (ділянка №142) Андре-Іванівського р-ну, але після перегляду справи родину зоставили на теренах нашого р-ну, хоч спроби вислати дружину померлого на той час П.С.Кузаконя (†23.05.1930) влада не припиняла до жовтня того року. Від Катерини Денисівни (дівоче – Перехрєстова) він мав дітей Агафію (за першим чоловіком – Дубина, за другим – Щербина), *Григорія* (пом. 26.03.1936; дружина Меланія Пантеліївна Леонова з х.Дальницьких; діти: Степан – 1919 р.н., Михайло – 1921 р.н., Григорій – 1923 р.н., Микола – 1925 р.н., Віра – 1927 р.н.), *Федора* (1894 р.н.; дружина Анастасія Пилипівна Прокопенко – 1892 р.н.; діти: Ольга – 1921 р.н., Пелагея – 1922 р.н., Микола – 1924 р.н., Никифор і Ганна – 1926 р.н.), *Прокіпа* (загинув 25.06.1946 на залізниці Кароліно-Бугаз; з 1923 – дружина Меланія Лук'янівна Томак з х.Дальницьких; діти: Валентина за чоловіком Кириленко та ін.). Шестеро внуків П.С.Кузаконя стали учасниками ВВВ, серед них Степан Григорович воював ще на фінській війні 1939-1940, згодом навчався на бухгалтера, а з початком ВВВ в Одесі записався 23.06.1941 добровольцем і воював у складі 25 Чапаєвській СД, потім у 38 СД (помер у червні 1943 в шпиталі у званні сержанта біля х. Братчики Тихорецького р-ну Краснодар. краю). Михайло Григорович з березня 1941 навчався на інструктора-водолаза, після цього став учасником битви за Сталінград (отримав медаль «За

Кузаконь С.Г. 1940 р.

Кузаконь П.С. 1929 р.

Кузаконь К.Д. 1950 р.

Кузаконь Микола, Григорій, Михайло Григоровичі. 1952 р.

оборону Сталінграда»), воював на III Білор. фронті і повернувся після поранення у 1947. Григорій Григорович – учасник оборони Одеси, потрапив до румунського концтабору, назвавшись «бесарабцем», уряту вав собі життя і повернувся додому; тут мешкав до 1944, а потім разом з братами – знову на фронтах війни; служив санінструктором у 1008 СП 18 окремої СБр, був контужений у квітні 1945; нагороди – орден Слави III ст.-ня., медалі «За відвагу», «За взяття Берліна», «За визволення Німеччини». Микола Григорович, сержант, поранений на Зеєловських висотах під Берліном, нагороджений орденом Слави III ст.-ня, повернувся додому після шпиталю у 1946. Микола Федорович дійшов до Чехословаччини, потім воював на Далекому Сході з японцями, а після війни ще два роки служив на Чукотці. Всього рід Кузаконів налічує 32 внуки (вижило 25), 31 правнук, 42 праправнуки, 20 прапраправнуків і тільки 17 із них сьогодні мають прізвище Кузаконь. Вони мешкали і мешкають на території Овід. р-ну, в Одесі та в ін. обл. України.

Шатохина Н. Помни имя свое... – Одесса, 2004.

КУКОСЬЯН Геворк Ваганович (нар. 30.04.1940, Боровe Сторожев. р-ну Комі АРСР) – передовик виробництва. 1955 закінчив 7 класів **Новоградк. школи**, 1956 – Акаржан. аграрну школу, а 1957 – Кілійське уч-ще механізації с.-г. (тракторист-машиніст). Трудову діяльність розпочав водієм р-пу «**Дністровський**». Після армії (1959-1962) знову працював водієм у р-пі, а з 1963 по 1983 – зав. автогаражем цього госп-ва. Заочно закінчив Одес. автодорожний тех-м (1978). За час його роботи в р-пі збудовано гараж на 35 боксів, склад ПММ і запчастин, автопарк збільшено до 55 одиниць. На громадських засадах працював гол. профкому (1967-1978), гол. комітету народного контролю й товариського суду, а після реорганізації р-пу на **ВАТ «Дністровський»** – гол. спостережної ради. Нагороджж. орденом «Знак Пошани» (1986), медаллю «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна», знаком «Переможець соц. змагання» (1973), почесними грамотами.

КУЛИКОВСЬКИЙ Адольф Алоїзович (роки життя невідомі) – поміщик, статський радник і почесний мировий суддя Одес. повіту. На початку XX ст. придбав частину земель **Інгістових** біля **с.Грибівка** (Андріанівка) де і мешкав у власному маєтку. Разом із своїми братами Євгеном та Оскаром (статський радник і член Одес. окружного суду) володів 362,875 дес. землі (на 1911). А.А. Куликовський мав квартиру в Одесі по вул. Ніжинській. Після 1920 його землю і майно в Грибівці реквізовано, а в будинку розмістилися сільрада і правління к-пу «Червона зоря». Згодом будівлю знесли.

КУЛІНСЬКА Пелагея Микитівна (02.01.1921, Овідіополь – 06.04. 2010, там само) – передовик виробництва. Після розкуркулення батьків працювала в к-пі «І п'ятирічка»: на різних роботах (1933-1937), з 16 років – ланкова рільничої бригади (1937-1941). У повоєнні роки очолювала ланку ріль-

ничої бригади к-пів «Політвідділ» (1944-1947) та **ім. Дзержинського** (1947-1975). Була депутатом Овід. райради (1973-1977) і селради (1969-1975). 1957 добилася врожайності 55 ц/га насінневої гібридної кукурудзи на площі 50 га. Нагородж. орденами Леніна (1958), «Знак Пошани» (1966), медалями ВДНГ СРСР (1956, 1968), знаком «Ударник IX п'ятирічки» (1975), «Переможець соц. змагання» (1973), почесними грамотами.

КУЛІНСЬКИЙ Дмитро Хомич

(06.10.1904, Овідіополь – 13.11.1990, там само) – передовик виробництва. Працювати почав у госп-ві батьків. Був на різних роботах у к-пі «І п'ятирічка» (1931-1934), очолював рільничу бригаду к-пу «Політвідділ» (1934-1941). Учасник ВВВ (1944-1945). В післявоєнні роки очолював рільничу бригаду № 2 **к-пу ім. Дзержинського** (1947-1977). Нагородж. орденами Леніна (1971), «Знак Пошани» (1961), Вітчизняної війни II ст-ня (1985), медалями «За трудову відзнаку» (1968), «За доблесну працю» (1978), ВДНГ СРСР (1956, 1969, 1977), почесними грамотами.

КУМПАН Антоніна Якимівна (01.03.1904, Санжійка – 06.03.2004, там само) – передовик виробництва.

Народилася в багатодітній сім'ї. Закінчила початкову школу. Одружившись із Ю.А. Кумпаном (загинув на фронті 1941), вступила в к-п «Червона зірка» (**Грибівка**). Після війни понад двадцять років працювала на птахофермі. Нагородж. орденом Леніна та медаллю «За трудову доблесть».

КУМПАН Михайло Юрійович

(01.08.1923, Санжійка – 15.11.2009, там само) – організатор виробництва, Герой Соц. праці (1970). Закінчив початкову **Олександрівську** і Дальницьку 7-річну школи. 1939 вступив до Одес. харчового тех-му. Разом із матір'ю пережив окупацію. З квітня 1944 в РА; воював у складі військ II Укр. фронту (контужений у боях за Молдавію). Після курсів радіотелеграфістів служив у складі 120 гв. полку 39 гв. СД. I Білорус. фронту. Важко поранений під час визволення Польщі. Війну закінчив у Берліні. Демобілізувавшись, 1947 очолив Санжійську сільраду; з червня 1948 – гол. к-пу «9 січня 1905 р.»; з квітня 1949 – к-пу «Червона зірка». Закінчив курси Одес. середньої с.-г. школи керівних колгоспних кадрів (1951-1952), заочний відділ Одес. с.-г. ін-ту (1960). Після укрупнення к-пів «Червона Зірка» (**Грибівка**), ім. 9 січ-

ня 1905 р. (**Санжійка**) та ім. Петровського (**Дальник**) очолював новий **к-п ім.XXI з'їзду КПРС** з центр. садибою в Дальнику (1959-1982). За роки його трудової діяльності збудовані: тваринницьке містечко, птахофабрика, оновлені виноградники та виноробне підприємство, тепличне госп-во, створено потужний технічний парк, стали до ладу три БК, нова двоповерхова школа, колгоспний будинок відпочинку, їдальня, дитячі садки, нові вулиці, асфальтовані дороги. Нагороджений орденами Червоної зірки, Вітчизняної війни I ст-ня, Леніна (1958 і 1970), Трудового Червоного прапора (1971), медалями «За визволення Варшави», «За взяття Берліну», «За перемогу над Німеччиною» та ін.

КУНДЕРТ Іван Андрійович (1832, Грослібенталь – 11.03.1908, Одеса) – громадський діяч, почесний громадянин Одеси. Народився в багатодітній сім'ї колишніх німецьких колоністів. Дід, Андреас Кундерт прибув із Швейцарії до Росії 1803 серед перших колоністів **Грослібенталя.** Мав синів Якоба, Генріха й Іогана–Івана Андрійовича. Після земельної реформи 1861 І. Кундерт з колоніста перетворився на поселянина-власника (мав понад 400 дес. землі, див. **Барабойскі хутори**). Багато разів був членом Одес. повітової земської управи (в тому числі від Овідіополя, див. **Овідіопольська міська управа**). З 1871, по скасуванню пільг для німців, разом із пастором Г.А.Лангом (1841-1918) і місцевими «штундистами» намагався протидіяти владі у новоствореній Грослібентальській волості. Виступав за право викупу наділів із громадської землі для її продажу за ринковою ціною, щоб малоземельні поселяни могли виїхати до Америки. Пропонував також скасувати спеціальні громадські капітали (вівчарний, банківський, опікунський, тощо) та розділити їх серед колишніх колоністів для викупу землі. Дістав почесне довічне звання громадянина Одеси. Сприяв будівництву **Маріїнської лікарні** (1896-1897). Заповів 300 руб. на утримання сирітського дому в **Маріїнському**. Був кілька раз одружений. Від першої дружини мав шестеро дітей: Софію (в заміжжі Фаатц), Марію (Сіппле), Крістіну (Горнбахер), Матильду (Фаатц), і двох синів – Вольдемара (**Володимир Іванович Кундерт**) і Фрідріха. На 1913 їх імена числяться серед власників біля **Арнаутського** і поштової стан. Ксеніївка: В.І. Кундерт (24 дес.), Ф.І. Кундерт (47,5 дес.). Діти Фредеріка: Вольдемар, Іда та Корнелія (по 21,5 дес.).

КУНДЕРТ Володимир Іванович

(1878 – ?) – інженер-архітектор, почесний мировий суддя Одес. повіту. Народився в маєтку батьків поблизу **Грослібенталя**. Закінчивши одеське реальне у-ще св. Павла і 7-й клас реального училища, навчався у С.Петерб. на цивільного інженера (1895-1990). Захистився із золотою і срібною медалями. Почав службу в одеській міській Громадській управі (1901-1906) й земстві (1906-1908). Паралельно, із 1904, працював архітектором Новоросійського ун-ту. Заснував власне підприємство (1908) і художню майстерню (1910). Став піонером залізобетонного будва на півдні України. В Одесі виконав кілька замовлень, серед них завод Гена, торг. дім «В. Бломберг», низка водонапірних башт, кілька млинів і будівель

порту. Застосовував вогнетривкі матеріали та залізобетонні фундаменти. Учасник Одес. фабрично-заводської, промислово-художньої і с.-г. виставки 1910 (золота медаль за залізобетонні будівлі). За його проектом збудовано гол. павільйон виставки у стилі «модерн». Одна з робіт В. Кундерта – пам'ятник-гармата з потопленого англійського пароплава «Тигр», встановлена на Приморському бульварі в Одесі (1904, в день ювілею бомбардування 10.04.1854). Мешкав в Одесі на вул. Петра Великого, 9 (Єлизаветинська, 8). На початку Першої світової війни власним коштом сприяв технічному переобладнанню колишнього санаторію У.М. Сігала в Аркадії для поранених військових. За радянського часу працював зав. техвідділу контори II-пайбуд (з 1927), гол. інженером одеського відділку Металбудпроекту Держпроектбуду. Дожив до румунської окупації Одеси. Обіймав посаду заст. голови з будівництва і був директором Будинку вчених. Емігрував 1944 разом з німецькими частинами. Був двічі одружений: з Ірмою Вай і Олександрою Тавріді. Мав дітей: Володимира, Віолету й Олександрину. Подальша доля маловідома.

Плеская-Зебольт Э.Г. Одесские немцы 1803-1920. – Одесса, 1999.

КУНИЦЯ Семен Андрійович

(16.03.1914, Великий Хутір, нині Драбів. р-н Черк. обл. – 29.08.1941, Вел. Дальник Біляїв. р-ну) – військовий льотчик. Після семирічки працював в артілі «Червоний орач». Закінчивши пед. тех-м у Золотоноші (1934), став зав. піонерським відділом РК ЛКСМУ. В лавах РСЧА з 17.08.1935. Закінчив Качинську військ. авіаційну школу і став у ній інструктором. У травні 1940 призначений комісаром ескадрилії 69 винищувального авіаполку ОдВО. Учасник ВВВ з першого дня у складі 69 ВАП (21 мішаної авіадивізії) **Приморської армії** Півден. фронту. Бойовий рахунок відкрив 23 липня, збивши над Чорним морем бомбардувальника «Не-111». У повітряному бою 01.08.1941 в районі Дубоссар, рятуючи командира, збив винищувача «Ме-109», а в іншому бою, витративши боєзапас, спробував протаранити бомбардувальник «Ju-87». Під час **оборони Одеси** зробив 107 бойових вильотів (40 на штурмовиках), у 12 повітряних боях знищив 2 і в групі 2 ворожих літаки. 29.08.1941, підтримуючи наступ радянських частин у р-ні Фрейденталя (Мирне Біляїв. р-ну), група з 12 «І-16» стала до бою з 15 «Ме-109». Одну з четвірок провадив тут С.Куниця. Після третьої атаки зав'язав бій з чотирма «Ме-109». Збив одного «мессершмідта», а як скінчився боєзапас таранив ще одного. Спалахнув і його літак. Куниця мало не врятувався на парашуті, але його вбили ворожі автоматники із землі. Тіло з 13 кульовими ранами підібрали бійці **25 Чапаєвської СД.** Похований на полі бою. 05.11.1941 постановою ради Півд. фронту посмертно нагороджений орденом Леніна, а 10.02.1942 йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Після ВВВ перепохований на Алеї Слави в Одесі. У **Дальнику Овід. р-ну** на його честь відкрито меморіальну плиту.

КУПРІН Олександр Іванович (26.09.1870, Наровчат Пензенської губ. – 25.08.1938, Ленінград) – видатний російський письменник. Народився у сім'ї дрібного чиновника.

О.І. Купрін

О.І. Купрін на повітряній кулі

Мати по смерті чоловіка перебралася до Москви. 1880 року закінчив Москов. Розумовський пансіон. Того самого року вступив до Москов. військової академії, переформованої в кадетський корпус. Далі вчився в Олександрівському військовому училищі (1888-1890). Вперше почав друкуватися 1889. В чині підпоручика прослужив чотири роки і 1894 вийшов у відставку. З 1901 працював у журналах Санкт-Петербурга. 1905 виходить найзначніший з його творів «Поєдинок». Потім були «Гамбрінус» (1907), «Гранатовий браслет» (1911) та ін. Після більшовицького перевороту пропонував свої послуги газетам для села, працював у журналі, заснованому М. Горьким 1918. Восени емігрує за кордон. Навесні 1937, повернувшись до Москви, видрукував свої останні твори («Москва рідна»). Помер 1938 в Ленінграді. Вперше О.Купрін приїхав до Одеси 1898, а потім бував тут не раз. Спинявся на дачі письменника О.М. Федорова у **Люстдорфі**, де познайомився з **І.О. Буніним**. 1904 заприятелював з великим ентузіастом авіації С.І. Уточкіним. 13.09.1909 О. Купрін, С. Уточкін, редактор «Одесских новостей» І.М. Хейфіц і кореспондент газети «Русское слово» І.А. Горелик злетіли повітряною кулею на висоту 1250 метрів і вдало приземлилися біля **Татарки**. Свої враження від цієї подорожі виклав у нарисі «Над землею».

КУРКАН НАТАЛІЯ ФЕДОРІВНА (нар. 04.07.1959 с. Успенівка Гуляйпільського р-ну Запорізької обл.) – приватний нотаріус. Закінчила Одес. ун-т ім. І.І. Мечникова (1983). Трудову діяльність розпочала на взуттєвій фабриці м. Гуляйполе (1976-1978), після ун-ту працювала адвокатом Одес. обласної колегії адвокатів (1983-1993). Державний нотаріус Овід. державної нотаріальної контори (1993-1995), а з червня 1995 – перший приватний нотаріус Овід. районного нотаріального округу. Високопрофесійний фахівець, наставник молоді. Нагородж. почесними грамотами.

КУРСИ ІНОЗЕМИХ МОВ – філіал одеських «чкаловських» курсів в **Овідіополі**. Працював з 1999, а з 2007 – це самостійний заклад. Англійською і французької мов тут навчають: О.В. Божко, Т.Ф. Ткач і Т.Г. Шкрьоба. У 2009 було 220 учнів – підлітків і дорослих. Вчилися за напрямками: мовлення, письмо, граматика, аудіювання й читання. Наприкінці кожного семестру слухачі складають екзамени.

КУТАЙСОВ Іван Павлович (бл. 1759 – 09.01.1834, Підмосков'я) – граф. Походив з черкесів, що мешкали в околицях Хаджибея напередодні **російсько-турецької війни 1769-1774.** У жовтні 1769 потрапив у полон до команди запорозьких козаків Софрона Чор-

ного під час їх нападу на єдисанські аули Буркут, Єсебой і Камбаль у р-ні **Сухого лиману** і р. Дальник. У листопаді того самого року надісланий «живим подарунком» імп. Катерині II як «хлопчик Кутай, син черкесів» з аулу Буркут (був колись на місці суч. **Великодолинського**). Хлопчик виріс при дворі великого кн. Павла. Навчавсь у Парижі й Берліні на перукаря, був камердинером князя, а як Павло зійшов на трон, став гардеробмейстером V-класу. І пішло: дворянин (17.03.1798), єгермейстер (06.12.1798), барон (22.02.1799), граф (05.05.1799), обершталмейстер II класу (01.01.1800), мальтійський рицар ордена Великого хреста. Мав також ордени Св.Анни I ст-ня (1798), Св.Олександра Невського (1799), Св.Андрія Первозванного (19.12.1800). Завдяки отриманим від імператора землям став заможним. Як вбили імп. Павла I, мусив емігрувати. Після 1808 мешкав у Москві та по своїх маєтках під Тамбовом.

Маркевич А. Граф Иван Павлович Кутайсов // ЗООИД. – 1901. – Т. 23.

КУЧЕР Василь Павлович (нар. 05.11.1937, Наумівка Корюків. р-ну Чернігів. обл.) – виробничник, канд. с.-г. н. (1975). Закінчив Чернігів. зоотехнічний тех-м (1956) і Одес. с.-г. ін-т (1961). У 1960-1969 – бригадир на фермі ВРХ, у 1969-2007 – гол. зоотехнік **учгоспу ім.Трофимова**. Один із засновників кращих в Одес. обл. племінної ферми ВРХ і заводу свиней великої білої породи. Нагородж. медалями «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна», «Ветеран праці» (1986), срібною медаллю ВДНГ СРСР (1987). Почесний житель Молодіжного (2007).

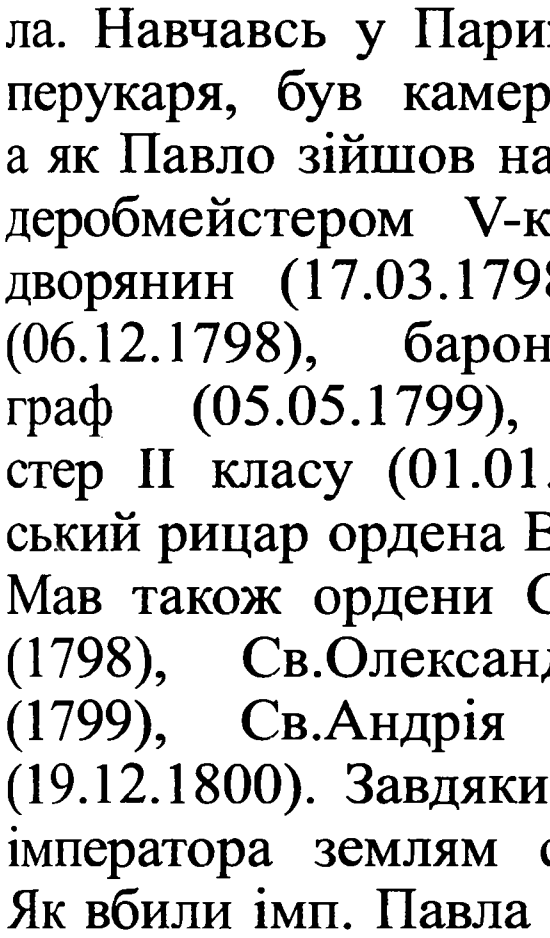

КУЧЕРЕНКО Ангеліна Андріївна (нар. 20.10.1927, Азово, Пермської обл.) – вчитель. Закінчила іст. ф-т Кудимкар. пед.ін-ту,філол. ф-т Одес. ун-ту ім.Мечникова (1963). Трудову діяльність розпочала 1944 піонервожатою. Була вчителем історії, російської мови й літератури, завучем **Петродолинської школи** (1958-1992). Очолювала групу червоних слідопитів (розшук родичів, похованих у братських могилах, листування з учасниками боїв за визволення села в 1944, догляд пам'ятників тощо), створила зал Трудової слави з матеріалами про кращих працівників, лекторську групу. Нагородж. грамотами Міністерства освіти України та ін. Відмінник народної освіти.

КУЧИНОВ Юрій Павлович (нар.18.05.1955, Шар'я, Костром. обл.) – спортсмен і тренер. Закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1986). Спортивну кар'єру розпочав 1970 в ДЮСШ при ДСТ «Колос» (тренери Г.А. Колесник і В.Й. Кухарський). Багаторазовий чемпіон Одес. обл., учасник чемпіонатів СРСР, першого чемпіонату СРСР з важкої атлетики серед юнаків (до 17 років). Служив у РА (1973-1975). Працював корпусником-котельником Іллі-

чів. судноремонтного заводу (1975-1976), водієм в Одес. аеропорту (1976-1980). З 1981 тренує дітей у **Новій Долині** – вчитель школи, тренер ДЮСШ № 1 ДСТ «Колос». Перший успіх на молодіжних іграх (1984, Донецьк) – шосте командне місце і два призери (**Д. Сторощук,** О. Мілісевич). Далі були виступи на чемпіонатах СРСР, міжнар. змаганнях. Старш. тренер Одес. області (з 1984), тренер збірної команди України, старш. тренер збірної команди України серед чоловіків (2003-2009). Підготував 3 засл. майстрів спорту (**І. Розорьонов, Р. Савченко, Ю. Довгаль**), 7 майстрів спорту міжнар. класу (П. Іванов, **О. Колокольцев**, А. Варданян, **Ю. Паратова** та ін.), понад 30 майстрів спорту. Його учні брали участь у 4 Олімпіадах, 13 чемпіонатах світу, 16 чемпіонатах Європи, 8 чемпіонатах світу серед юніорів та 20 чемпіонатах Європи. Вибороли 73 медалі, а також 8 медалей на кубках світу. Серед них Олег Жур (перший чемпіон Європи й світу серед культуристів-аматорів). Ю.П.Кучинов має звання «Майстер спорту СРСР» (1976), «Засл. тренер України» (1993), «Кращий тренер України» (1995-1998). «Засл. діяч фіз. культури України» (2004), «Кращий тренер України серед важкоатлетів» (1993-2005), не раз також виборював звання «Кращий тренер Одес. обл.» (з 1993).

КУШКО Леонтій Семенович (20.06.1920, Овідіополь – 11.06. 2003, там само) – передовик виробництва. Закінчив Петровський с.-г. тех-м. Трудову діяльність почав обліковцем тракторної бригади к-пу «І п'ятирічка» (1935-1937), потім був трактористом Овід. МТС

(1937-1940). Служба в армії. Механік-водій розвід. б-ну 17 див. Білорус. ВО (1940-1941), робота на електростанціїБобруйська (1941-1943). Повернувся в **Овідіополь**, де очолив тракторну бригаду к-пу «І п'ятирічка» (1944-1950). Починали з чотирьох трофейних тракторів і завдяки високій культурі хліборобства, стали кращою бригадою. Для поширення досвіду працювали в різних к-пах: «Політвідділ» (1950-1953), «Іскра» (1953-1958), ім. Дзержинського (1958-1986). Нагородж. званням Героя Соц. праці (1958), орденами Леніна, двома Трудового Червоного прапора (1966, 1968), Жовтневої революції (1973), медалями, почесними грамотами. Був депутатом V-VI скликань ВР УРСР, делегатом XVIII, XX та XXIV з'їздів КПУ і XXII з'їзду КПРС. Депутат п'яти скликань Одес. облради.

Л

ЛАЗАРЕНКО Василь Семенович

(02.01.1913, Овідіополь – 26.07.1971, Москва) – військовий. 1931–1932 – гол. рибколгоспу в **Овідіополі**. 1932 вступив до Одес. арт. школи. Брав участь у боях на Халхін-Голі, радянсько-фінської війни 1939-1940. В роки ВВВ був учасником боїв на Кавказі, в Україні, Болгарії, Австрії. Закінчив війну гв. підполк. 1947-1948 – Вищі арт. курси; 1949 – звання полковника В подальшому – заст. ком. дивізії (з 1952, Київ); Академія ім.Фрунзе (1953-1957); Вищі академічні арт. командні курси (1958, Ленінград); призначений ком. дивізії у званні ген.-майора (1959). 1960 – переведений ком. артилерії повітряно-десантних військ Моск. ВО. 1970 вийшов у запас. Нагородж. орденами Червоної зірки (2), Червоного прапора, Вітчизняної війни і багатьма медалями.

ЛАЗАРЕНКО Сергій Гаврилович (11.04.1923, Овідіополь – 16.10.2005, там само) – учасник ВВВ, передовик виробництва. Закінчив Кременч. військове авіаційне училище (1941). З першого дня війни – у бойових діях 820 авіаполку, важко поранений на Курській дузі (1943). Демобілізувавшись 1946 (гв. старшина), був інспектором Овід. райвідділу соціального забезпечення (1946-1957), зав. гаражем **Овід. Міжколгоспбуду** (1957-1964), **к-пу ім. Дзержинського** (1964–1988). Нагородж. орденами: Вітчизняної війни II ст-ня (1985), За мужність (1999), 11 ювілейними медалями ВВВ, знаками «Переможець соц. змагання» (1979-1980), грамотами.

ЛАЗАРЄВА (Колісниченко) Марія Павлівна (28.08.1928, Овідіополь – 20.01.1990, там само) – передовик виробництва. Народилася в працьовитій селянській сім'ї. Батьків «розкуркулили», вислали до Карело-Фінської РСР. Закінчила 4 класи Овід. школи (1940) і переїхала до батьків, 1941 разом з ними евакуйована до Киргизької РСР. Працювати почала підлітком у 1942. 1944-1947 – робітниця, з 1949 – ланкова Нижньо-Чуйського р-пу. За видатний врожай стебла ке-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ЛЕВИЦЬКИЙ Сергій Миколайович (нар. 19.06.1985, Великодолинське) – спортсмен. Управляє дзюдо (з 1993) і карате (з 2004). Має звання майстра спорту міжнар. класу з карате-до (2009) і майстра спорту з дзюдо (2007). Спортивну кар'єру розпочав в **Овід. ДЮСШ №1** (тренер **О.Т. Усінов**). Досягнення: дворазовий чемпіон Кубка світу та срібний призер Європи з карате-до (2008, 2009), дворазовий чемпіон Кубка України (2007, 2008). Входить до складу національної збірної України з карате-до (2009). Чемпіон Всеукраїнського турніру з дзюдо. Багаторазовий чемпіон першості України та чемпіон Кубка Одес. області. Завжди є учасником малих Олімп. ігор, посідає призові місця з різних видів спорту: самбо, гирьовий спорт, армреслінг, вільна боротьба тощо.

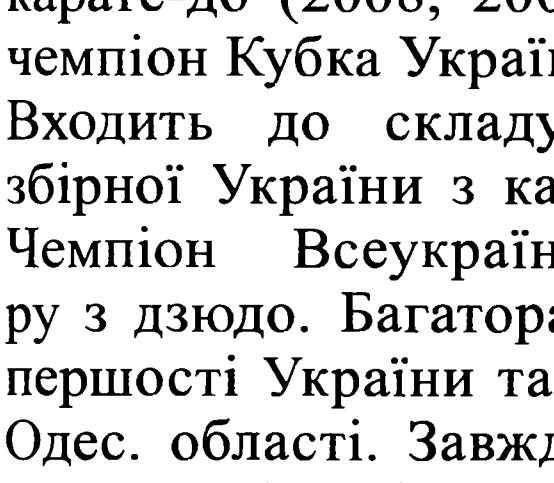

ЛЕВЧУК Володимир Володимирович (нар. 08.02.1959, Ківерці Волин. обл.) – громадський діяч. Проживав у **Великодолинському** з 1965. Закінчив іст. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1981), Одес. екон. ун-т (1995). Працював асистентом каф-ри іст. ф-ту Одес. ун-ту ім.Мечникова (1981), зав. відділом, другим, першим секр. Центр. РК ЛКСМУ Одеси (1982-1987), секр., другим, першим секр. Одес. ОК ЛКСМУ (1987-1991), гол. комітету у справах молоді при Одес. облвиконкомі (1992). Комерційна діяльність: заст. упр. Одес. філією «Фініст банк» (1992-1993), дир. Одес. філії СП «Єврокрим» (1993-1998). Нач. упр. внутрішньої політики, заст. голови з політико-правових питань Одес. ОДА (1998-2000). Працював гол. **Овід. РДА** (2000-2005). Був гол. Овід. райради (2006-2010). Доклав максимум зусиль до закінчення газифікації р-ну, буд-ва соціальних об'єктів **(Палац спорту ім. Дукова**, Будинок юстиції, перша черга **Петродол. школи, пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам** тощо); сприяв цілковитій комп'ютеризації шкіл, започаткував серію книжок та міжнародний пленер **«Берег Овідія»**. Налагодив побратимські зв'язки з **Тчевським** повітом (Польща), м.**Верхлабі** (Чехія), префектурою Іматія (з 2010 Центр. Македонія, Греція). У Великодолинському відбудував після пожежі Свято-Преображенський храм, допомагав оздоблювати храми в сс.**Барабой**, **Роксолани**, **Йосипівка**, **Нова Долина**. Громадська діяльність: делегат XXVIII з'їзду КПУ, XXI з'їзду ВЛКСМ, XXVI з'їзду ЛКСМУ (очолював лічильні комісії). Член ЦК КПУ, ЦК ВЛКСМ, ЦК ЛКСМУ, член бюро ЦК ЛКСМУ. Президент федерації волейболу Одес. обл. (1999-2006), заст. президента федерації волейболу України. Секр. Одес. ОК СДПУ(о), член Політради СДПУ(о) (2002-2006). Був депутатом Одес. облради (2002-2006), Овід. райради (2006-2010). Співавт. монографії «Край Овідія. Археологія та історія Овід. р-ну» (2005), 3-х науково-навчальних посібників (2008-2009). Нагороджений орденом Дружби (РФ, 2010), медалями, грамотами Кабміну

(2003) і ВР (2004) України, відзнаками гол. Одес. ОДА (2003), гол. облради (2004).

ЛЕМЕШЕВ Віталій Олегович (нар. 02.04.1968, Новоградківка) – спортсмен, тренер, майстер спорту (1985). Закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1990). Тренування з кульової стрільби почав під керівництвом **О.П. Лемешева.** Багаторазовий чемпіон і призер Всесоюзних, респуб. та обл. змагань (1982-1990). Чемпіон Спартакіади України (1985). Рекордсмен України у вправах з дрібнокаліберною гвинтівкою (лежачи 599 очок з 600). Тренер відділу кульової стрільби **Овід. ДЮСШ №1** (з 1990). Підготував кількох призерів та чемпіонів області, учасників чемпіонатів України. Нагородж. почесними грамотами.

ЛЕМЕШЕВ Олег Павлович (19.06.1942 Одеса – 02.09.2010, Новоградківка) – спортсмен, тренер, майстер спорту (1973). Закінчив Одес. пед. ін-т ім. Ушинського (1973). Багаторазовий чемпіон і призер Всесоюзних, республ. та обласних змагань з кульової стрільби з бойової, дрібнокаліберної та пневматичної зброї (1968-1982). Вчитель **Новоградківської школи** (1959-1980), інстр. спорту **р-пу «Дністровський»** (1966-1984), тренер **Овід. ДЮСШ №1** (з 1980). Один з ініціаторів будівництва спортивного залу й тиру в **Новоградківці** (1969-1977). Підготував кількох призерів і чемпіонів області серед школярів, учасників першості України. Нагородж. медаллю «Кращий тренер СРСР з кульової стрільби» (1985), знаками «Відмінник народної освіти» (1985, 2002).

ЛЕНІНТАЛЬ – село Йосип. сільради (*карти 32, 33-35 та план 39*). На 2001 – 441 особа (218 чол. і 233 жін.), 90 будинків. Загальна площа села з навколишніми землями – 1149 га. Засноване 1925 німцями з Грослібенталя. Під час колективізації діяв ТСОЗ, а потім к-п «Роте Фане» («Червоний прапор»). До війни діти села вчились у школах **Йозефсталя** і **Грослібенталя**. Під час **оборони Одеси** тут були значні бої. Окуповане румунами 31.08.1941, визволене 11.04.1944 частинами 8 Армії. Під час окупації перейменоване на Адольфсталь (на честь А.Гітлера). 1943 року мешкало 265 осіб, яких виселено 20.03.1944 (див. **Переселення причор. німців**). Після війни заселене вихідцями з інших місць. На 1968 – 55 дворів (177 осіб).

ЛЕОНІДОВЕ (Леонідівка, Леванідівка) – хутір на південний схід від **Санжійки**. 1916 складався з 3-4 дворів. Назва походить найшвидше від прізвища К.І.Леоніді, купця з Одеси, який у 1860-1870-х орендував **Кароліно-Бугазький соляний промисел** і рибальські промисли на узбережжі Чорного моря.

ЛЕЩЕНКО Петро Павлович (нар. 08.10.1946, Гурбинці Сріблян. р-ну Чернігів. обл.) – вчитель. Навчався на філол. ф-ті Одес. ун-ту ім.Мечникова (1965-1970). Трудову діяльність розпочав учителем української мови й літератури **Барабойської**

СШ. По службі в РА (1972-1973) працював учителем у **Роксолан. СШ**, з 1977 – організатор позакласної роботи, заст. дир. школи, а з 1986 – незмінний директор. За його активної участі в Роксолан., та в інших школах району впроваджено учнівське самоврядування. Впродовж останніх 8 років серед учнів школи не зафіксовано жодного правопорушення. Один з організаторів районного тов-ва української мови ім.Шевченка (1989). Нагородж. грамотами районного та обл. відділів освіти. «Відмінник народної освіти УРСР», має вищу кваліф. категорію та звання «Вчитель-методист». Був депутатом Роксолан. сільради, членом її виконкому.

ЛИПСЬКА (Митрофанова) Олександра Федорівна (нар. 10.05.1943, Любомирка Чечельн. р-ну Вінниц. обл.) – вчитель. Закінчивши Балт. пед.уч-ще, працювала вчителем української мови й літератури, була дир. Бурдівської 8-річної школи Іванів. р-ну. Закінчила філол. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1968). З 1974 по1976 – зав. відділом пропаганди й агітації Іванів. райкому КПУ. З 1976 – вчитель, дир. (1980-1982, 1986-1989) **Мар'янівської СШ**. Вміло поєднувала педагогічну та громадську роботу. З її ініціативи проваджувано тематичні вечори, свята села, відкрито пам'ятник воїнам-визволителям. Її учні – переможці районних і кількох обл. олімпіад з української мови. Не раз отримувала грамоти районного та обл. відділів освіти, місцевого р-пу «Чорноморець». Має вищу кваліфікаційну категорію і звання «Вчитель-методист» (1985). Нагородж. медаллю «Ветеран праці». Виховала чотирьох дітей.

ЛИПСЬКИЙ Володимир Леонтійович (03.05.1938, Одеса – 25.08.2010, Мар'янівка Овід. р-ну) – вчитель, громадський діяч. Виріс у с. Ганське Ширяїв. р-ну Одес. обл. без батька, який загинув на війні. Закінчивши СШ (1955), за комсомольською путівкою поїхав на Цілину. 1957-1960 – служба в РА. Демобілізувавшись, працював шофером, зав. сільським клубом у рідному селі. 1964 закінчив Одес. культосвітнє училище. 1962-1964 заст. голови, секретар парторганізації к-пу «Росія» с. Ново-Андріївки Ширяїв. р-ну. 1974 переїхав до с. **Мар'янівки Овід. р-ну**. Працював будівельником, зав. МТФ, вчителем історії Мар'ян. СШ (з 1976). 1982 заочно закінчив іст. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова. В 1986-1991 секр. парторганізації р-пу **«Чорноморець»**, делегат XXVIII з'їзду КПУ, дир. **Мар'янівської СШ** (1992-1994, 1997-1998). Здобув вищу кваліфікаційну категорію і звання «Старший вчитель» (1998). Протягом багатьох років був керівником сільського драматичного гуртка, краєзнавець, активний дописувач до газети

«Наддністрянська правда»; поет, автор слів до гімну Мар'янівки. Нагородж. медаллю «Ветеран праці» (1987).

ЛИСЕНКО Віталій Олександрович (нар. 10.08.1970, Овідіополь) – підприємець, громадський діяч, студент ун-ту ім. І.І. Мечникова (з 2010).

Після закінчення Овід. ЗОШ №2 працював в ремонтній майстерні **к-пу ім. Дзержинського** (1987-1988). Служба в лавах РА (1988-1990). Водій к-пу ім. Дзержинського (1990-1996). З 2000 підприємець з пасажирських перевезень, а з 2010 засновник і директор ВАТ «Овідіопольавтотранс». У 2008 заснував громадську організацію клубу мисливців та рибалок «Караголь». Депутат Овід. Сел. ради (з 2010). Надавав благодійну допомогу дитячім закладам та громадським організаціям. Вперше в р-ні почав проводити Регіональні виставки голубів та птиці (2009,2010), чемпіонат з рибної ловлі(2009, 2010), акцію «Чисте узбережжя Дністр. лиману» та інше. Популяризатор птахо розведення та голубівництва. Нагороджений почесними грамотами Одес. ОДА, Овід. РДА.

ЛИТВИНОВ Петро Іванович

(1926, Табунщиково Ростов. обл.–1999, Одеса) – вчений виноградар. Учасник ВВВ. Закінчив Азовсько-Чорномор. с.-г. ін-т (1952). Працював у Всерос. НДІ виноградарства і виноробства (Новочеркаськ). Заст. дир. з наук. роботи НДІ виноградарства і виноробства «Магарач» (з 1964); дир. НДІВІВ ім.Таїрова (з 1967), дир. Всесоюз. наук.-дослід. протифілоксерної станції (з 1977). Основні напрямки досліджень: система догляду ґрунтів на виноградниках, створення промисл. технології та засобів механізації для виробництва прищеплених саджанців. Опублікував близько 100 наукових і наук.-попул. праць.

ЛИЧ Володимир Іванович (нар. 12.02.1949, Володимир-Волинський Волин. обл.) – композитор, аранжувальник, педагог. Закінчив Луцьке музичне уч-ще (1968), навчався у Київ. консерваторії по класу скрипки. Працював у Волод.-Волин. музичній школі, керував інструмент. колективами школи й міста, які перемагали на фестивалях і конкурсах в Україні та Польщі (1969-1999). З 1998 – член Ліги композиторів України. З 1999 живе у **Великодолинському**. Керував ансамблем «Наддністрянські музики», створив вокальний ансамбль «Черемшина», які здобули звання «народних». Пише свої та опрацьовує народні пісні. За виконання його пісні-балади «Під містечком Берестечком» (виконавець Є.Шпаченко) дістав Гран-Прі на міжнар. конкурсі «Світ талантів» у Києві. Не цурається концертної діяльності. Співпрацює з місцевими поетами **А. Ройченком** і **О. Тельпіс**. Нагородж. почесними грамотами.

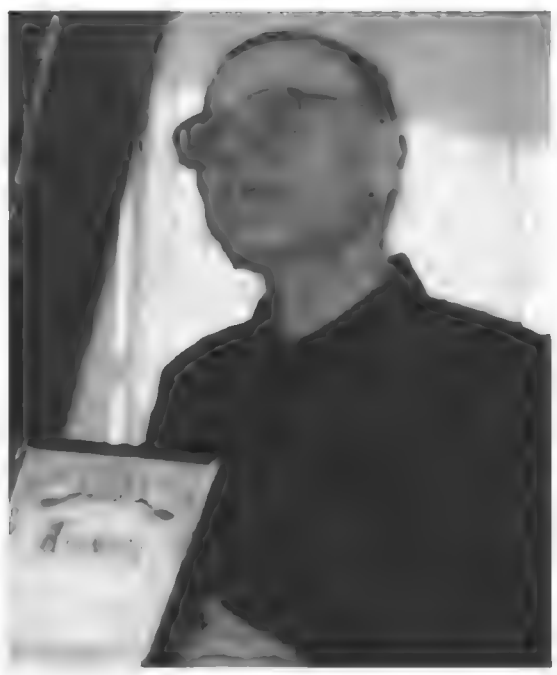

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

11902 (1858). З 1869 в Грослібенталі діяло 5-класне центральне училище. Під час російсько-турецької війни 1828-1829 і Кримської війни 1853-1856 колоністи округу подавали допомогу російській армії продовольством і спорядженням.

Велицин А.А. Немцы в России. Очерки немецкой колонизации на Юге и Востоке России. – С.-Пб, 1893.

ЛІЩЕНКО Мотрона Василівна (нар. 12.05.1941, Олександрівка Кіровоград. обл.) – бібліотекар, поетеса. Закінчила культосвітнє училище, працювала зав. сільською бібліотекою. 1975 стала мешканцем **Овідіополя.** Відтоді весь час у районній бібліотеці, чимало робить для збереження і використання книжкових фондів **Овід. Центр. бібліотечної системи**. Є активним учасником масових заходів, скерованих на відродження національних традицій. Має поетичний талант. Її вірші зі збірки «Виноградний дощ» друкували місцеві газети. Член літературної студії «Сходини». У 2000 здобула третю премію в програмі «Людина року Овідіопольщини » в номінації «Діяч культури року».

ЛЮБОМИЛА, хутір – див. **Біляївка.**

ЛЮСТДОРФ (Lustdorf) – німецька колонія, село. Мала назви Люстра, Люйздорф, **Ольгине** (1896-1917), Чорноморка (з 1945 – до 1990-х). Заснована 1805 німцями з Вюртемберга (40 сімей) на землі, рік тому виокремленій з території Одес. градоначальства. Перше ім'я дав **Е.О. де Рішельє**. Планувалася як колонія ремісників, тому сім'ї отримали лише по 25 дес. Згодом село перетворилось на місце відпочинку і морських купань. Діяла лютеранська парафія. Церква (1870). Землі 1110 дес. (1857: 18 дворів і 43 безземельні сім'ї). Виноробство, ресторан Магула і винна лавка Щока (поч. XX ст.). Місце народження військового діяча **А.Я. Шелла** (1862-1920). Сільрада (1931). Мешканців: 315 осіб (1825), 534 (1859), 329 (1887), 250 (1896), 461 (1905), 431 (1910), 312 (1916), 508 (1919), 688 (1924), 622 (1943). Входило до складу Лібентал. кол. округу Тирасп. і Одес. повітів (1805-1871); Грослібентал. (Маріїнської) волості Одес. повіту і губ. (1871-1923); німецького нац. Спартак. району Одес. округу і обл. (1924-1939). Німецьке населення виселено з села 28.03.1944 (див. **Переселення причорн. німців**). 1945-1949 тут був фільтраційний табір органів репатріації №186, з якого через Одес. порт із СРСР відправляли військовополонених чехів, словаків, італійців, голландців, бельгійців, болгар, турків, греків, французів, американців і англійців, а також приймали репатріантів з інших країн. Були в таборі й німецькі полонені. Частина з них померла тут і була похована на окремому кладовищі. 1953 в Чорноморці відкрили Одеську біологічну станцію Інституту гідробіології АН УРСР (дир. – док. біол. н., професор К.А. Виноградов), яка 1972 стала Одес. відділком Інституту біології південних морів АН УРСР. З 1961 він мав судно «Миклухо-Маклай», на якому виконувано експедиційні дослідження Каспійського, Азовського, Чорного і Середземного морів. 1973 заклад перевели до Одеси. Першу археологічну розвідку на землях колонії попровадив граф О.С. Уваров. 1848 знайшов тут античне поселення з некрополем і склав його план. Містилося на мисі балки Люстдорфської за 300-400 м на північний захід від дороги на Бурлачу Балку. Дослідив поселення М.С.Синицин у 1941 під назвою Чорноморка I (нині забудоване).

1897 **В.І. Гошкевич** записав перекази про скарб із золота, захований у степу, на шляху до Бурлачої Балки (шукали не раз, але не знайшли). **В.М. Ястребов** (1894) повідомив, що мандрівник І.Коль (I.G.Kohl) у першій пол. XIX ст. описав біля Люстдорфу курган заввишки 2 сажні, а поряд 3-4 кургани менших розмірів; від них «степовим хребтом» тягнувся ланцюг ледь помітних курганів (майже 35), близько 1,5 аршина заввишки і 150 футів (близько 46 м) завдовжки по колу. Наприкінці XIX ст. тут залишався тільки один нерозритий курган (11х2 сажні).

ЛЮСТДОРФ (Чорноморка) – приморський кліматичний курорт на березі **Чорного моря**; входить до курортного р-ну Одеси. Є санаторії для дітей з різними формами туберкульозу, будинки відпочинку, табори. На узбережжі – дрібнопіщаний пляж. Один з перших відомих ванно-лікувальних закладів, заснований І.Ф.Ткачковським на поч. XX ст., містився поблизу **Люстдорф. рятувальної станції**. Лікування в теплих ваннах коштувало тут 25-30 коп. за сеанс На березі моря були громадські купальні для чоловіків і жінок – вартістю 3 коп. без надавання «білизни». На 1900 – сполучення з містом дачі Ковалевського (омнібус – 10 коп.), або екіпажами від В.-Фонтану. Влітку мешкало багато дачників. Квартира коштувала від 50 руб. за дві кімнати на сезон. М'ясо завозили з міста, а молочних продуктів і птиці було вдосталь на місці.

Пляж Люстдорфу. 1930-ті рр.

ЛЮСТДОРФСЬКА БАТАРЕЯ. Створена для оборони Одеси. Берег між **Люстдорфом** і **Сухим лиманом** використовувано для нагляду за Чорним морем з кінця XVIII ст. При потребі тут тримали військові спостережні та артилерійські пости (див. **Кордони**). Так, під час Кримської війни, коли біля Малого Фонтану сів на мілину англійський паровий фрегат «Тигр», за розпорядженням ком. 3 ПК генерал-ад'ютанта барона Д.Е.Остен-Сакена, із Люстдорфу викликали (30.04.1854) дві роти піхоти і рій уланів при двох гарматах, які почали обстрілювати противника. Капітальні берегові укріплення з'явилися під Одесою в 1913-1915. На 1917 все узбережжя від Ланжерону до Бугазу мало захист берегових артбатарей. На території суч. **Овід. р-ну** їх було три: біля хх. **Леонідове** (поблизу **Санжійки**; відновлена німцями у 1942), **Крижанівка**, до якої підвели залізничну гілку (на 1929 були в руїнах) і Люстдорфська. Ця батарея складалась з чотирьох 6-дюймових гармат, а поблизу – на мисі Великий Фонтан – стояла ще одна: з двох гармат та прожекторної команди (2 прожектори). 1918 за часів гетьмана П.Скоропадського узбережжя Одеси охороняв корпус морської оборони. Згідно з проектом оборони північно-західного району Чорного моря віце-адмірала Ю.Покровського, територія від **Дністр. лиману** до Сичавки разом з Одесою увійшла до 1 відділу (управління в Одесі), який складався з двох артилерійських дільниць берегової оборони, полку морської піхоти, ескадрону морської кавалерії та допоміжних частин. Крім них, в Одесі перебували два курені 1 полку морської піхоти, ескадрон морської кавалерії, відділ саперів, два інженерні відділки (телеграфний і телефонний), автомобільний і мотоциклетні рої, а також радіостанція і два катери зв'язку. Перша арт. дільниця берегової оборони Одеси

(від Сухого лиману до Аркадії) складалася з батарей на Великому Фонтані і під Люстдорфом. 1924 на базі останньої виникла берегова батарея №1 (3 гармати Кане калібру 152 мм; відстань обстрілу 15 км). Після затвердження нової структури керування арт. вогнем (наказ нач. Морських сил ЧФ Е.С. Панцержанського від 7-9.08.1926) створено артдивізіони. Одес. групу батарей звели у **42 артилерійський дивізіон**, що складався спочатку з двох батарей – №1 і №21 (на мисі «Е», 3 гармати калібру 203 мм), 2 зенітних, 2 прожекторних і 2 далекомірних станцій. Від **с.Сухий Лиман** до батареї №1 вела залізнична гілка, в кінці якої для гармат важкої артилерії (калібру 180, 305 і 356 мм, на залізничних платформах) облаштовано вогневу позицію у формі П-подібного валу з боку моря. Для захисту стаціонарної і пересувних батарей біля зенітних станцій на краю берегового урвища споруджено два капітальних залізобетонних укріплення: на околиці Люстдорфа і поблизу Сухого лиману. Вони мали підземні казарми і склади, по кілька кулеметів. Крім цього, з початку війни тут облаштували мінні поля та загородження з колючого дроту, окопи для піхоти, а також викопали ділянку протитанкового рову з боку села (див. **Оборонні рубежі 1941**). Цей укріпрайон активно діяв у Південному секторі **оборони Одеси**. На 20.08.1941 ком. 1 батареї був старш. л-т М.К. Куколев. У цей час його підкріпили двома батареями 40 пересувного АД (ком. кап. І.Б. Яблонський) на механічній тязі: № 724 (4 гармати калібру 152 мм; переведені з району Рені) і № 38 (3 гармати калібру 122 мм). 05.10.1941 батарея № 1 відбила спробу румун перейти на лівий берег Сухого лиману через пересип. У ніч з 15 на 16.10.1941, під час евакуації 1 батарею разом з іншими укріпленнями підірвали. Після війни на цьому місці відновили артбатарею (№ 402) 130 мм гармат Б-13 (діяла до початку 1960-х). 1948 і 1949 її відвідав перший секр. ЦК КПУ М.С.Хрущов. З кінця 1960-х тут існував навчальний полігон Одес. вищого командно-інженерного уч-ща ППО, що перейшов до Одес. ін-ту сухоп. військ (виведений із підпорядкування МО України середині 1990-х). Сьогодні зведений житломасив «Совіньон»

ЛЮСТДОРФСЬКА РЯТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ. Збудована 1889 в Люстдорфі на березі **Чорного моря**. Архітектори Л.Л. Влодек і Л.Ф. Прокопович. Відкрита на ознаменування порятунку імп. Олександра III під час аварії царського потягу, що сталася

30.10.1888 в районі стан. Борки (за 49 верст від Харкова). З дня відкриття на станції певний час діяв зал ім.М.Гоголя (див. **Люстдорфський театр**). Проіснувала до 1930-х. На місці рятувальної станції сьогодні стоїть кафе «Гапон». Деякі краєзнавці помилково твердять, що ця крита шифером одноповерхова будівля і є колишня станція.

ЛЮСТДОРФСЬКИЙ КОСТЕЛ – римо-католицька церква. З 1820 містилась у зерновому складі, до якого прибудували дзвіницю. З призначенням 1823 до Люстдорфа пастора Флетнітзера (Fletnitzer) на дзвіниці поставили дзвона, придбаного на кошти одес. купця Каттлі, а 1837 – кілька більших дзвонів. Новий кам'яний костел збудували у 1869-1870 на кошти громади. Він розмістився через дорогу від першої церкви. На початку XX ст. **В.Катаєв** написав: «висока груба кір-

Костел

Люсторф на поч. XX ст.

ха із флюгером на шпилі». Після війни її передано під аптечні склади, потім використовувано як спортзал, а 1970 розібрано. На місці храму тепер школа №85, а від церковного комплексу є лише будинок пасторату, в якому за радянських часів була бібліотека. 1997 цю будівлю передали місцевій релігійній громаді Свято-Стретенської церкви. Іконостас для неї виконав місцевий священик – ієрей Ілля.

ЛЮСТДОРФСЬКИЙ ТЕАТР. Відкритий у приміщені **Люстдорфської рятувальної станції** під назвою театральна зала ім.М. Гоголя. В ній бували вистави, концерти і танцювальні вечори (по суботах). Заклад мав популярність серед курортників. Після **громадянської війни** тут був кінозал (ілюзіон). З 1925 театр (дир. Давидов) змінив місце: діяв в одній з перебудованих будівель мешканця села німця Пфава, який передав сільраді чотири будинки (у двох інших розмістилися аптека й амбулаторія), а сам поїхав до сина в Москву. Ця будівля не збереглася (стояла між суч. будинками №№ 71-73 пр.Свободи). В театрі моряк-артилерист Федоров організував самодіяльну театральну трупу «Синя блуза». Актори з успіхом виконували агітки, в яких критикували ледарів та п'яниць. Ставили також п'єси на українську народну тематику. Навколишні села обслуговувала пересувна група. В репертуарі були: «Овеча криниця», «Вій», «Комуна в степах», «Гайдамаки» та «97» (за п'єсами Л.Курбаса і М. Куліша). Крім самодіяльних, у театрі інколи виступали професійні актори одес. «Держдрами», майбутні народні артисти УРСР П.М.Нятко і Л.В. Маціївська. Театр існував до 1930-х років.

Василенко В., Шувалов Р. Веселое село // Вечерняя Одесса, 1992. – 10 февраля.

ЛЮСТДОРФСЬКИЙ ТРАМВАЙ. Лінію електричного трамваю Одеса-Люстдорф (**Ольгине**), відкрито 09.08.1907. А почалося все з трамваю парового, що його 1881 проклало Бельгійське акціонерне тов-во від Куликового поля до 16 стан. Великого Фонтану. Мешканці Люстдорфа захотіли мати таке добро й у себе. 04.03.1906 підписано контракт із Р.Е. Легоде – дир. і гол. інженером Тов-ва одес. кінних залізниць. Трамвайну колію і невеличке депо збудували за 1,5 роки з участю колоністів. Лінію, яка від депо йшла сучасним проспектом Свободи, повертала на вул.Лібкнехта, а далі – до кладовища і прямою доходила до 16 станції Великого Фонтану, обслуговували три вагончики фірми «MAN» (Нюрнберг). Так вона функціонувала до 1910, а тоді ввійшла до мережі електротрамваю, на якій працювали вагони бельгійської фірми «Nivelles». Під час громадянської війни трамвайне сполучення переривалося, інколи до Люстдорфа ходила конка і навіть паровий трамвай, і лише з 1924 рух став регулярним і електричним. З 1928 маршрут 18 трамваю подовжили до пляжу (фактично до депо), а з 1935 тут уже була ширша колія і нова траса від Дачі Крамаренка (суч. 7 станція Люстдорф. дороги) через поля. На

старій вузькоколійній лінії рейки зняли аж до Дачі Ковалевського. Сучасна колія 19 маршруту, перешита на широку в кінці 1950-х, є останньою ділянкою Люстдорфського трамваю, а з початку 1960-х трамваї пішли до Бурлачої Балки. Будівля депо не збереглася, а його адміністративний корпус перетворився на житловий (пр. Свободи, 100).

Василенко В., Шувалов Р. Первый в России сельский трамвай. – Вечерняя Одесса, 1992. – 20 ноября.

ЛЯННИЙ Олександр Дмитрович

(19.04.1937, Березнеговате Микол. обл. – 20.10.2009) – вчений-виноградар. Член-кор. УААН. Закінчив Херсон. с.-г. ін-т (1959). Все життя пов'язав із ННЦ «ІВІВ ім.Таїрова»: молод., старш. наук. працівник, зав. відділом, заст. дир. з наук. роботи (1979). Захистив канд. (1974) і док. (1994) дисертації. Професор каф-ри виноградарства і виноробства та каф-ри. впорядкування Одес. аграр. ун-ту. Основні напрямки досліджень – проблеми зрошуваного виноградарства в різних природних зонах України. Чимало зробив для впровадження наукових розробок у виробництво. Кілька років був експертом ВАК України. Опубл. близько 200 наук. праць, серед них (у співавторстві) 14 книжок і підручників для вищих навч. закладів. Нагородж. орденом За заслуги III ст-ня (2006), почесними грамотами і відзнаками.

Олександр Дмитрович Лянний // Видные ученые Одессы. По воспоминаниям учеников и сотрудников. – Одесса, 2004. – С. 120-124.

ЛЯШЕНКО Іван Матвійович (01.10.1924, Овідіополь – 19.12.1993, там само) – учасник ВВВ, колгоспник. Закінчив шість класів Овід. школи

(1937). Працювати почав їздовим у к-пі. Пережив окупацію. У квітні 1944 призваний до РА. Ком. гарматної обслуги, гв. сержант у складі військ I Білор. фронту. Двічі поранений. Демобілізувавшись у березні 1947, працював у буд-ній бригаді й комірником к-пу **«Слава»** (1947-1966), а протягом 1973–1984 – в **к-пі ім.Дзержинського**. Нагородж. орденами Слави III ст-ня (1948), Вітчизняної війни I ст-ня (1985), медалями «За перемогу над Німеччиною» (1946), «За взяття Берліна» (1946) «Ветеран праці» (1984).

ЛЯШЕНКО Федір Тимофійович

(28.12.1913, Василівка Очаків. р-ну Микол. обл. – 07.07.2004, Молодіжне) – садівник-виноградар. З 1922 працював у артілі «Винороб» (згодом **р-п ім.Трофимова**). Після школи виноградарів (1934) – ланковий, бригадир (1937-1941, 1945-1953). Учасник ВВВ. Протягом 1953-1962 – керівник другого відділку р-пу, а 1964-1985 – бригадир садівників. З його участі закладено помологічний сад, розгорнуто вивчення конструкції крон і густоти насаджень плодових культур. Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1957) і Вітчизняної війни II ст-ня (1985), медалями ВДНГ СРСР (1939, 1955, 1957), «За успіхи у соц. с.-г.» (1955), «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна», «Ветеран праці» (1977), знаком «Переможець соц. змагання» (1974).

М

МАЗІРОВ Альберт Анатолійович (нар. 26.12.1936, Семиполка Тонкер. р-ну Північно-Казах. обл.) – виробничник, громад. і політ. діяч. Закінчив Мелітопол. ін-т механізації с.-г. (1963). Трудову діяльність розпочав у к-пі ім.Суворова Татарбунар. р-ну Одес. обл. (1963-1966). Обраний гол. к-пу ім.Шевченка (Нерушай, Татарбунар. р-н. 1967-1970), нач. Великомих. район. упр. с.-г. (1970-1973), перший секр. Савран. РК КПУ (1973-1977). З 1977 в **Овід. р-ні**: очолює район. об'єднання «Сільгосптехніка» (до 1986). Під його керівництвом колектив кілька разів ставав переможцем всесоюзних, респуб. і обл. соц. змагань. Було збудовано 5 кормоцехів. Він автор сівалки для ранніх овочів і баштанних культур під поліетиленовою плівкою (серійно запущена 1983) і розпорошувача гербіцидів під час міжрядного обробітку просапних. 1986-1989 дир. СПТУ-61. Нач. Овід. дільниці Білгород-Дністр. упр. зрошувальних систем (з 1990 – самостійне Овід. упр.); перший заст. ген. дир. «Облагропостачу» (1990-1997), ген. дир. МКП «Одеса» при СПБ-15 «Облавтодору» (1997-2005). Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1971, 1976), Трудового Червоного прапора (1973), медалями, почесними грамотами. **Почесний громадянин** Савран. р-ну (2003) й **Овідіополя** (2006).

МАЗУР (Головчиць) Лариса Олексіївна (нар.09.01.1956, Ізмаїл) – вчитель. Коли батьки перебралися до **Овідіополя** (1965), навчалася в одній з його шкіл. З 1967 – активний учасник **пошукового загону «Орлята»**. Була заст. і начальником його штабу. Закінчивши школу, працювала бібліотекарем Одес. пед. ін-ту ім.Ушинського. У 1980 закінчила ф-т романо-германської філології Одес. ун-ту ім.Мечникова. Викладала іноземну мову (1980-1981) і була дир. **Овід. СШ №2** (1981-1983). Разом з учнями відновила пошукову роботу. 1983-1987 – вчитель іноземної мови ПТУ і СШ №4 **Білгорода-Дністровського**. З 1987 живе в Райдужному (РФ), викладає іноземні мови в СШ№4 та філії Іванів. енергетичного ун-ту ім.Леніна. Провадить краєзнавчу та військово-патріотичну виховну роботу з молоддю. Не пориває зв'язків з колишніми «орлятами» та рідним краєм. Нагородж. почесною грамотою Міністерства освіти РФ, грамотами та подяками міського відділу освіти.

МАК Едуард Данилович (нар. 06.12.1918, Олександергільф) – вчитель, історик. Закінчив Гроссліберитальську СШ (1930-1934); філол. ф-т (українська мова й література) Одес. пед. інту (заочно 1937). До 1941 працював у школах сс. Фрейденталь (суч. Мирне, Біляїв. р-ну) і **Гроссліберталь**. Напередодні війни одружився з вчителькою Отилією Лутц (1917, Клейнліберталь). Під час окупації повернувся до **Олександергільфа**, як і перше вчителював. Після переселення 1944 потрапив до Вартегау (див. **Переселення причорн. німців**). Був мобілізований до німецької армії. У травні 1945 потрапив у полон. Тут його засудили на 10 років таборів, відбував кару на Північному Уралі. Звільнившись 1954, з'єднався з сім'єю, яка прибула з Потсдама й дістала поселення в Дусті (Таджикистан). Там працював гол. бухгалтером на поштамті до 1984. Якийсь час мешкав під Сочі, а 1990 разом із сім'єю емігрував до Німеччини (Равенсбург). Автор книжки про німецькі кол. **Лібентал. округу**.

Mack Ed. Erinnerungen an die deutschen Kolonien des GroBliebentaler Rayons dei Odessa. 1803-1944. – Ravensburg, 1998.

МАКАРЕЦЬ – див. **Кочергіна**.

МАКЛАКОВ Іван Петрович (29.06.1926, Богданівка Дніпропетр. обл. – 24.01.1987, Овідіополь) – передовик виробництва. 15.06.1944 призваний до РА, служив в окр. полку урядового зв'язку, звільнений у запас 1950. Трудову біографію розпочав водієм Овід. райпром-комбінату.

Працював мулярем, згодом – бриг. мулярів **Овід. міжколгоспбуду.** Депутат Овід. селради двох скликань (1976-1979, 1979-1982). Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1974), медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», «Ветеран праці» (1984), знаками «Переможець соц. змагання» (1967, 1973, 1974, 1976, 1980) та «Ударник ком. праці» (1972, 1976).

МАКЛАКОВА Антоніна Василівна (нар. 19.08.1927, Овідіополь) – передовик виробництва. Учасник трудового фронту: працювала на крейдовапняному заводі в Амвросіївці Донец. обл. (1944-1945). З 1945 – на різних роботах місцевого к-пу, робітниця Б.-Дністр. річкового пароплавства. 1963-1983 – різноробітниця і бетонувальниця **Овід. міжколгоспбуду**. Двічі була народним засідателем Овід. райсуду (1969-1980). Нагородж. медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», «Ветеран праці», ювілейними ВВВ, знаками «Ударник ком. праці» (1965, 1972).

МАКСИМОВ Валерій Георгійович (нар. 22.04.1950, Арциз) – залізничник. Закінчив Одес. т-м залізн. тр-ту (1969). Працював складачем потягів стан. Арциз, служив у РА (1969-1971), черговим по стан. Арциз (1972-1973). і стан. Білгород-Дністровський (1973-1979). З 1979 – нач. стан. **Акаржа**, до якої 1994 приєднали станції Овідіополь і **Барабой**. Дбав про впорядкування станцій, організував реконструкцію платформ, заміну рейок на важчі із залізобетонними шпалами. Стан. Акаржа не раз виборювала перехідні Червоні прапори. Понад 20 років є депутатом Великодол. селради. Нагороджений знаком «Почесний залізничник» (2006), почесними грамотами.

МАЛОДОЛИНСЬКЕ (Мала Акаржа, Мала Долина) – село. Підпорядковане Іллічівській міськраді. Площа 2,5 км^2. Населення – 3494 осіб. На території села розміщено близько 30 підприємств (найбільші: ЗАТ «Іллічівський зерновий термінал», ТОВ «Іллічівський судноремонтний завод», ВАТ «Іллічівський ЗБК», «Хайрайзконстракшн» та ін.), дитячий ревматологічний санаторій (див. **Малодолинський курорт**), кілька приватних крамниць. ЗОШ I-III ст. Будується Свято-Воскресенська церква. Перше поселення відоме з турецьких часів (див. **Крим**, аул). З 1793 тут існувало с. **Гагенмейстерове**, яке у 1799 мало назву **Остапівка**. Згодом – німецька колонія **Клейнлібенталь**. В роки громадянської війни населення активно виступало проти політики більшовиків і взяло участь у **повстаннях 1919** і **1920**. З 1929 діяв колгосп ім. Петровського (131 чол.), на 1931 – у к-пі 254 господарств, 1932 – 385 із 420 господарств (обробляли 3320 га). Під час окупації 1941 розстріляно 13 осіб, в.т. числі 4 стариків і жінок, 6 дітей. У кінці березня 1944 мешканців німецького походження виселили до Польщі (див. **Переселення причорноморських німців**). Село визволене від німецьких частин 11.04.1944 кінно-механізованою групою **І.О. Плієва**. По війні Мала Акаржа – центр у складі **Овід. р-ну.** 01.02.1945 – перейменована на Малодолинське. З 1952 – у складі Олександрівської сільради (**с. Олександрівка**) Овід. р-ну. Тут діяв к-п ім.Хмельницького (з 1955 увійшов до навч. госп-ва **ім.Трофимова**). З розширенням Іллічівського суднoремонтного заводу 1977 передане з Овід. р-ну м. **Іллічівську**. 21.02.2001 рішенням Одес. облради Малодолинську сільраду ліквідовано.

МАЛОДОЛИНСЬКИЙ КУРОРТ. Містився на березі Сухого лиману, в Малодолинському. Перший лікувальний заклад діяв з 1854. Застосовувалися також газові ванни (див. **Клейнлібентал. гідропат. закл.**). З 1931 – санаторій (370 місць) для лікування дітей, хворих на ревматизм. Діяв на базі дитячої ревматологічної лікарні Одеського НІІ курортології. Входив до групи одес. сульфідно-грязєвих курортів УРСР.

МАНГАНАРІ Єгор Павлович (1796 – 1860-ті) – військовий гідрограф, ген.-майор. З діда прадіда моряк. Учився в штурманській школі в Миколаєві, був учасником рос.-тур. воєн 1806-1812, 1828-1829, а також

Фрагмент карти. 1835 р.

походів 1833-1834 проти горян Кавказу. Дістав чин капітана 1 рангу 05.12.1841 і орден Св.Георгія IV ст-ня. Протягом 1849-1857 – директор чорноморсько-азовських маяків. Набули розголосу його описи Чорного (1825-1837) й Азовського морів (1829-1841), а його карти мали застосування до 1870-х. На «Карті західного берега Чорного моря від Одеси до мису Каліакри» (1835, №10) з «Атласу Чорного моря» (Миколаїв, 1841) позначені (на лівому березі **Дністр. лиману**): «Гороголь» (**Караголь**), «**Калаглія**», поміж ними два «**кордони**», далі «**Овідіополь**», «**Бузиновата**», «хутір» на **Отарику**, «кордон» і перше поселення «Кароліни» (**Кароліно-Бугаз**). На березі **Чорного моря**: «кордони» на р. Барабой: «х. Барабойський» і «Андріанова» (див. **Грибівка**), біля Сухого лиману – «Арнаутка» (**Арнаутівка**) і «Мала Вакаржа» (**Клейнлібенталь**), на **р.Акаржа** – «Велика Вакаржа» (**Грослібенталь**), ближче до Одеси – «Люстдорф» та ін. хутори.

МАНГО Федір Трифонович (25.05.1885, Татарка – дата. невід., Солікамськ) – юрист, господарник. Народився у сім'ї заможних міщан із греків, що мешкали в с. **Татарка** і на х.**Болгарка**. Мав братів Олександра

(розкуркулений і репресований органами НКВС в 1931), Миколу (емігрував до Франції; 1924 прибув до Одеси; репресований як офіцер царської армії) та Михайла (служив у Білій армії, 1920 емігрував за кордон). Закінчив **Татарську школу** (1893-1897); навчався в одній з одес. гімназій і на юрид. ф-ті Новорос. ун-ту (1906-1912). Паралельно працював позаштатним писарем у губернському акцизному управлінні (з січня 1906); наглядачем акцизного управління за гільзовими фабриками (1910). Закінчивши ун-т був: помічником столоначальника в канцелярії опікуна Одес. навч. округу, мировим суддею в Одес. повіті (1913-1917); народним суддею в Сичавці (1918-1922); секр. нарсуду Одеси (1923-1925); секретарем Сільгоспбанку (1925-1927); працівником Одес. Молочарсоюзспілки (1927-1930), Районної худобспілки Цебриків. р-ну обл. Споживчспілки (1932-1933). З 1933 до арешту в 1938 обіймав посаду обласного уповноваженого Наркомату заготівель СРСР по Одес. обл. (старш. консультант сектора техкультур плодоовочевого Управління обл.). Мешкав в Одесі на вул. Пастера, 18. Був одружений. Звинувачений як учасник «української контрреволюційної військово-диверсійної організації» та «петлюрівської, військово-повстанської організації». В іншій постанові УДБ УНКВС по Одес. області зазначено, що його «шкідницькі дії» зірвали

план спецзаготівель. 05.10.1938 за вироком Особливої наради при Народному комісарі Внутрішніх справ СРСР засуджений до 5 років виправних трудових таборів. Помер у засланні. На прохання дружини В.С.Манго, реабілітований 14.04.1959 постановою президії Одес. облсуду «за браком складу злочину».

МАРІЄНТАЛЬ (Mariental) – село. Мало назви **Георгіївка** (з 1896) і **Мар'янівка** (з 01.02.1945). Але первісну свою назву дістало від с.Марієнталь в Ельзасі, звідки прибуло найбільше переселенців, хоч були вихідці й Бадена, Вюртемберга, Лотарингії, Швейцарії – всього 65 сімей. 1805 вони осіли на колишній дачі **В.І. Княжевича** на **р.Барабой** та частині земель с.Маяки. Належали до католицької парафії Йозефсталь, пізніше мали власну парафію (з 1811). Церква (1821, 1890). Землі 2945 дес., 49 дворів і 39 беззем. сімей (1857), 2959 га (1940). Молочне тов-во, поч. школа, сільрада (1926), 7-річна школа. Місце народження католицьких патерів Я. Добровольського (1854-1934), А. Окса (нар.1872), І. фон Окупського (нар.1872), літератора і педагога Г.Гегелена (нар. 1937). Мешканців: 357 (1825), 625 (1859), 931 (1887), 1040, із них 1012 німців (1897), 1156 (1905), 1075 (1911), 1011 (1916), 1013 (1918), 1146 (1926), 1512 (1943). Входило до складу **Лібентал. кол. округу** Тирасп. і Одес. повітів (1805 – 1861); **Грослібентал.** (Маріїнської) **волості** Одес. повіту і губ. (1861-1926); німецького націон. **Спартак. р-ну** Одес. округу і обл. (1926-1939), **Овід. р-ну** з 1939. **В.М. Ястребов** (1894) на землях кол. відзначив 4 кургани: два по 6 сажнів заввишки, один – 1,5 саж. і один зовсім малий, де на глибині 1,5 аршина знайшли два людських кістяки і «медаль».

МАРІЄНТАЛЬСЬКИЙ КОСТЕЛ – римо-католицька церква Св.Богородиці. Збудована 1817-1821 під наглядом патера С.Яна (з 1809 службу Божу правили у місцевій школі). Крім костелу, на кладовищі, стараннями Георга Оша, поставили каплицю. Перебудвано костел 1890 за священика Йозефа Ваннера і сприяння П.Станкевича. Славився мармуровим вівтарем з іконами: Діви Марії у царському вінку з троянд, розп'ятого Спасителя і Марії Магдалини. Останніми у 1930-х були священики Й.Нойдль і **А.Й. Окс**. Будівлю передано громаді Свято-Михайлівської церкви с.**Мар'янівки** (зареєстрована 20.12.1999). У церкві зберігається частка мощів св. преподобного Олексія (Кабалюка) Карпатського.

Костел Марієнталя (сучасний вигляд)

МАРІЄНТАЛЬСЬКА ШКОЛА. Почала працювати 1809 в будівлі, що проіснувала до 1853, а потім була розширена. З 1886 стала народним училищем (початкова школа). У 1887 на її утримання земство виділило 379 руб., громада – 50. Навчалося 29 хлопчиків. Опікун школи – священик І.Я. Келлер,

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

лом у Росії, а після липневого перевороту 1830 в Парижі став емігрантом. На початку 1830-х подорожував Європою та Малою Азією. Через Волинь потрапив у Бендери, звідти через Дністер до **Овідополя** й Одеси. Провадив нотатки, зокрема записав про Овідіополь: «тутешня фортеця, яку збудували росіяни..., не обкладена каменем і в ровах не має води. Фортецю на той час вважали знищеною…».

Marmont A.Fr. Le voyage du marechal duk de Raguse en Hongrie, en Transvlvanie, dans la Russie meridionale. – Paris, 1837-1838.

МАРМУСЕВИЧА – хутір якого сьогодні нема. Містився на лівому боці Сухолиманської балки, на схід від с.**Татарки** (Прилиманського). Назва – за прізвищем власників. З 1840-х належав одес. купцеві 3-ї гільдії Володимиру Леонтійовичу Мармусевичу – згаданом в списках людей, які давали пожертви на будівництво Свято-Михайлівської церкви в Одесі, а потім його нащадкам. Визволений від окупації частинами **8-ї гв. армії** (09-10.04.1944). Хутір проіснував до 1950-х.

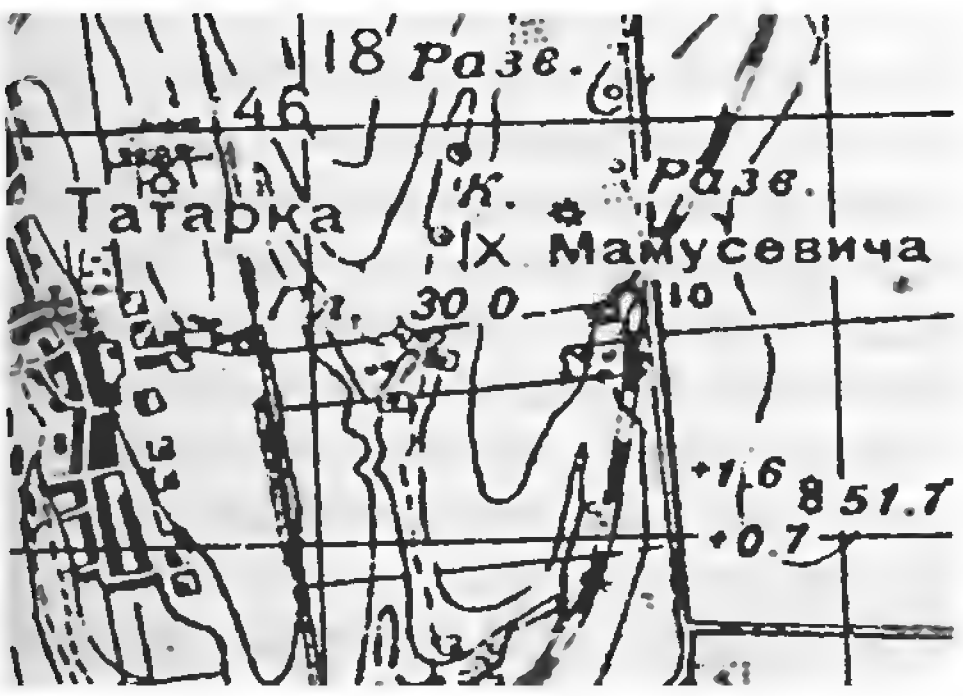

Хутір Мармусевича. 1929 р.

МАРТИНЮК Василь Тимофійович (11.01.1925, Куренівка Чечельн. р-ну Вінниц. обл. – 24.01.2009, Надлиманське) – педагог. Закінчивши 7-річну школу, навчався у Вінниц. пед уч-щі (1939-1941). Пережив окупацію. З 03.1944 в РА, служив у складі військ II й **III Укр. фронтів.** Визволяв Україну й Угорщину. Дістав поранення біля оз.Балатон. Після навчання в Полтав. танковому уч-щі – ком. танка Т-34 Далекосхід. ВО (1946-1948). Демобілізувавшись, вчителював у школах Вінниц. та Одес. обл., був інстр. Савран. РК КПУ. Закінчивши Одес. ун-т ім.Мечникова (1960), став учителем географії, а потім дир. **Надлиман. СШ** (1967-1987). Був депутатом Надлиман. сільради двох скликань. Нагороджений медалями «Ветеран праці» (1986), ювілейними ВВВ, відзнакою «Відмінник народної освіти» (1980), знаком «Переможець соц. змагання» (1973), грамотами районного та обл. відділів освіти.

МАРХОЦЬКА Тереза Карлівна (1857-1956) – графиня Сцибор-Мархоцька, донька **К. Мархоцького**. На 1912 власниця земель біля **Роксолан** (500 дес.) і Алтестового (24 дес.). Двічі одружена. Від першого чоловіка (майора Буковицького) мала доньку Софію (1887-1956; за чоловіками Кіріко й Сцибор-Рильска); а від другого (Соколовського) – дочку Леопольду (нар. 1893).

МАРХОЦЬКИЙ Альберт Карлович (1854-1911) – граф Сцибор-Мархоцький. Син **К. Мархоцько-**

го. Мешкав в Одесі (пров. Обсерваторний №3). Один з керівників Земського банку Херсон. губ. В роки революції 1905-1907 мав неприємності через спробу вбивства студента І.Юхоцького. На 1885 – власник 542 дес. 1407 кв. сажнів землі коло **х. Дальницького**, а 1911 – 1235 дес. біля **Роксолан** і 53 дес. біля Алтестового. Був одружений з баронесою Надін фон Шталь (†1909) і мав дітей: сина Карла (1888-1911) й доньку Марію (1892-1974), за чоловіком Тізенгаузен (1880-1943).

МАРХОЦЬКИЙ Єжи Ігнацій (1750, Тарнорудa Кам'янец. повіту–1827,Отроків, Ушиц. повіту) – граф, поміщик Поділ. і Херсон. губ. Мав брата Адама (кам'янецького каноніка) і трьох сестер. Коли Поділля ввійшло до Рос. імперії (1793), склав присягу Катерині II, а після третього переділу Польщі (1795) проголосив створення «Миньковецької держави» (понад 10 сіл і 6000 дес. землі). Підтвердив дворянство 25.10.1802, а графський титул «Сциборів» (варіанти Сцібор, Суабор) отримав 1804 за імп. Олександра I. Від своєї дружини Єви Руффо (1763-1810) мав доньок Пульхерію, **Емілію** (див. **Інгістова**), Юлію, Софію і сина **Кароля**. 1802-1803 придбав під Одесою два наділи (дачі **А.М. Грибовського** й А.І. Алтесті – разом 16000 дес.); перший на лівому березі **Дністр. лиману** (із сс. **Парабой** і **Бузиноватe**), другий – на правому березі Хаджиб. лиману (с.Воланівка, нині Алтестове Біляїв. р-ну). Куплені дачі були записані на ім'я дружини, від чого іноді називались «землі Руфіополіс».

МАРХОЦЬКИЙ Казимир Карлович (1857-1914) – граф Сцибор-Мархоцький. Син **К. Мархоцького**. Власник земель на пра-вому березі **р.Барабой** (524 дес. 1000 кв. саж.), частину яких (380 дес. з хх. Дальницькими) викупила 1893 міська влада **Овідіополя**. Мав також землі в Єлисаветград. повіті. Був одружений з Амалією-Марією Леопольдівною, яка сприяла Єлисаветград. тов-ву поширення грамотності і ремесел. Мав дочку Люцію (Людгарда, 1887-1911), синів Ігнація (1886-1945) і Сигізмунда (1888-1916). Сигізмундові належало 146,25 дес. землі коло с. **Роксолани** (1911), 52 дес. коло Алтестового і 36,25 дес. коло **Арнаутівка**. А ще 7 дес. коло Арнаутівки належали Людгарді Казимирівні (1911).

МАРХОЦЬКИЙ Карл Карлович (1856-1926) – граф Сцибор-Мархоцький. Син **К.Мархоцького**. Діяч Одес. земської управи (на 1901). Мав наділи біля сс. Вигода (167,44 дес.), Палієве (65 дес.) і Алтестове (34,25 дес.). Автор збірки поезій, що вийшла в Одесі 1906. На початку жовтня того року з божевілля застрелив власну дружину і двох дочок у власному маєтку коло стан. Вигода. Ще одна його дочка Надія Карлівна Сцибор-Мархоцька зосталася в живих. Мала землю в Єлисаветград. повіті. Син Леон (нар. 1891) по революції 1917 емігрував до Болгарії.

МАРХОЦЬКИЙ Кароль (Карл) Ігнацій (01.12.1794, Ушицький

Герб Остоя

повіт, Подільської губернії – 25.10. 1881, Одеса) – граф Сцибор-Мархоцький герба «Остоя». Син **Є.І. Мархоцького**. Вихований на ідеях французьких просвітителів, брав участь у діяльності масонської ложі «Озіріс». На початку 1820-х мешкав і врядував маєтностями біля Одеси і **Дністр. лиману**. Був пристрасним колекціонером і селекціонером: мав на хуторі колекцію зброї, розплоджував породистих коней. 1824 гостив у себе польського ботаніка Анджеєвського, що збирав біля гирла Дністровського лиману зразки флори для ботанічного парку в Сміловичах (Білорусь) на прохання Казимира Монюшка (1795-1836), дядька польського композитора Станіслава Монюшко (1819-1872). Навесні 1825 власним візком відвіз з Одеси до Дністра **Адама Міцкевича**. Поет три дні перебував на хуторі Мархоцького і в Аккермані. Після виступів декабристів Кароль виїхав з України і 1826 був інтернований рос. владою з Білостоку (Польща). Один з керівників «Листопадового повстання» 1830 на Поділлі, організатор виступу в Ушицьк. повіті в лютому 1831. Є дані, що він служив у війську польських повстанців у званні майора. Після придушення повстання висланий до Курська, а потім до Сибіру (1839, Тобольськ). Втратив батьків спадок – Миньковецький ключ і «державу» (оренду) з селами на Поділлі, що намагався повернути 1845. Оселившись у своєму маєтку на х.**Любомила** (Біляївка). В 1840-х допомогав одеському археологу П.Беккеру у його наукових розвідках (див**. Грибівка**). З іменем Кароля пов'язана назва с.Кароліно (суч. **Кароліно-Бугаз**). Був двічі одружений, від Е.С.Рогузької (1819-1897) мав 6 дітей.

Dubiecki Marian. Karol Scibor-Marchocki: wspomnienie posmiertne // art., Kłosy. – T.35. – Warszawa, 1882. – nr.892.

МАРХОЦЬКИЙ Людвіг-Ян Карлович (1856, Притулія Мурована Ушиц. пов. Поділ. губ. – 1935, Одеса)–граф Сцибор-Мархоцький. Син **К. Мархоцького**. На 1885 мав наділ біля **х. Дальницького**. Від дружини Марії Мнішек герба Порай (1869-1949, Варшава) мав дітей Яна Мауріці (06.10.1891 – 01.1917, загинув в Одесі), Зигмунда-Августа (06.10.1893 – 1971, Болдуїн парк штат Каліфорнія США), Костянтина-Йозефа (1895-1897); та Костянтина-Людвіга (1899-1939). Внук Людвіга і син Зигмунда – Ромуальд-Іренеуш Сцибор-Мархоцький (29.12.1926 – 24.02.2010) став відомим вченим-фізиком і математиком у США.

Ромуальд-Іренеуш

МАРХОЦЬКИЙ Юліан (Ксаверій) Карлович (1861, х. Любомила Одес. повіту Херсон. губ. – 1926, Одеса) – граф Сцибор-Мархоцький. Син **К. Мархоцького**. По смерті батька одержав хутір Любомила, де, крім хліборобства, віддавав час і бджільництву. Сприяв розвиткові цієї галузі і мав рамкові вулики (з 1897 понад сто). У

1906 навколо хх. **Любомила** і **Терновий** мав 954 дес.землі; 1911-1912 був власником землі біля **Роксолан** (903,75 дес.), Тернового (50,25 дес.) й **Арнаутівки** (63,25 дес.). Здобув юридичну освіту. 1914 почесний мировий суддя в **Овідіополі**. Від Людвіги Мелітовни Якса-Малаховської герба «Гриф» (1862–1916, Одеса) мав дітей (народились на х.Любомила): Юліана-Кароля Ніколая (1899); Софію-Людмилу (04.07.1895 – березень 1973, Болдуїн Парк, штат Каліфорнія – США); Терезу (нар. 1887; 1917 отримала від батька майже 96 дес. землі при Любомилі); Єву (1888 – 1926, Одеса); Юлію (1889–1908, Любомила); Володимира (1891 – розстріляний більшовиками в Одесі у ніч на 13.07.1919); Анджея (нар.1893); Яніну (1886 – померла у США).

МАРЧУК Надія Борисівна

(нар. 16.01.1954, Біляївка, Одес. обл.) – урядовець, громадський діяч. Закінчила Одес. с.-г. ін-т (1976). Працювала економістом, потім нач. планового відділу, заст. нач. з питань економіки с.-г. Іванів. райвиконкому Одес. обл. З 1984 – в **Овід. р-ні**. З березня 1985 – заст. гол. Овід. райвиконкому (голова планової комісії), заст. гол. **Овід. РДА** з питань капітального буд-ва (до 2005). Доклала чимало зусиль до газифікації сіл, буд-ва соц. об'єктів (**Палац спорту**, школи в **Петродолині**, **Йосипівці**, БК **у Прилиманському** та **Новій Долині**, Будинок юстиції, адмінбудинок податкової інспекції і три багатоквартирні будинки в **Овідіополі**, каналізаційні насосні станції та очисні споруди, понад десять артезіанських свердловин, водогонів тощо). Дбала про облаштування та житло для німців-переселенців з Казахстану, для переселенців з Чорнобильської зони, для воїнів-афганців. Очолює представництво ТОВ АНПФ «Пенсійне забезпечення» (2005). Депутат Овід. райради чотирьох скликань (з 1985), Одес. облради (з 2006). Співзасновник ГО «Жінки Овідіопольщини» (2006, гол. правління). Нагороджж. відзнаками гол. Одес. ОДА (2004), гол. облради (2008), медалями, грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2010).

МАР'ЯНІВКА – село, центр сільради. Розташоване в північній частині Овід. р-ну, по обидва боки **р.Барабой**. Відстань до райцентру 25 км. Площа території 2343 га (земельний запас 47,7 га). Площа населеного пункту 361,8 га. Населення 1039 осіб. Територія сільради межує на півночі та сході з Йосипів., на півдні – з Новоград., на заході – з Миколаїв. та Надлим. сільрадами. Засноване 1804 як колонія **Марієнталь**. З 1930 к-п ім.Леніна. Під час ВВВ захоплена румунськими частинами 12.09.1941, визволена 09.04.1944 частинами **4 кавкорпусу**. Німецьке населення вивезене у березні 1944 (див. **Переселення причор. німців**). Після війни – р-п «Чорноморець» (21.11.1944). На кінець 1963 стали до ладу кілька корівників, свинарник, птахоферма, ветпункт, механічні майстерні і винзавод. Із культурно-побутових – лазня, клуб, їдальня, гуртожиток,

капітально відремонтовані десять двоквартирних будинків. Діяла початкова школа, ФАП. У 1980-х – дитсадок, середня школа, БК, бібліотека, відділок зв'язку, їдальня, магазини. 2000 р-п «Чорноморець» реформований на КСП. 20.12.1999 зареєстровано громаду Свято-Михайлівської церкви.

МАР'ЯНІВСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денним навчанням. До 1945 – **Марієнтальська школа**. Навчання відновлене по війні. В 1960-ті р-п «Чорноморець» виділив під школу будинок, де свого часу жив священик. Школа мала 3, згодом 4 класи, а до старших діти ходили в сусідні села. 1970 школа стала 8-річною, її перевели в приміщення колишнього гуртожитку. 1987 стала до ладу типова двоповерхова СШ (251 учень і 21 вчитель). 2009 – 130 учнів і 23 педагоги, з яких 5 мають звання «Старш. вчитель». Директори: Л.П.Гречищев (1961-1970), А.О.Ніколаєва (до 1980), **В.Л.Липський** (1980-1986, 1997-2001), **О.Ф.Липська** (1986-1989), Е.І.Посмітна (до 1994), О.В.Річняк (до 1997), Л.А.Річняк (з 2001).

МАТВІЄНКО Людмила Валентинівна (нар. 19.08.1951, Ярославка Сарат. р-ну Одес. обл.) – дитяча письменниця. Мешканка **Молодіжного**. Закінчила Одес. культосвітнє уч-ще (1973). Працювала в Іллічівському порт-клубі (1976-1978), потім експертом Торгово-промислової палати. Член літературного об'єднання ім.Домріна (з 2005, Іллічівськ). Автор книжок: «Ведьмочка» (2006), «Нет чужой боли», «Исцеление», «Русявчині казки» (2007), «Закоханий янгол» (2009). Відзначена дипломом X Всеукраїнської виставки-форуму «Українська книжка на Одещині» в номінації «Дитячий світ» (2009).

МАТИ-ГЕРОЇНЯ – почесне звання, введене в СРСР 08.07.1944. За роки радянської влади його надано кільком десяткам мешканок **Овід. р-ну** (точних даних бракує). Повоєнного часу лише в **Роксоланах** з 67 багатодітних жінок повним кавалером ордена «Мати – героїня» стала одна із них. За роки незалежності України указами Президента звання надано 13 особам: Г.В. Бокоч (Овідіополь), Л.К. Парамонова і З.І. Каратерзі (Великодолинське), В.К. Атаманюк (Ленінталь), О.І. Бакалова (Прилиманське), В.В. Ворона (Сухий Лиман), Г.А. Пасько (Грибівка), А.В. Похлебіна (Доброолександрівка), І.Б. Гардт (Петродолинське), О.В. Кочмарьова і Л.В. Поркар (Мар'янівка), Л.В. Колодязева (Барабой), О.М. Ніколаєнко (Кароліно-Бугаз). Крім того, в районі на сьогодні мешкає 179 багатодітних матерів (троє і більше дітей).

МАТІЯЩЕНКО Олександр Іванович (10.03.1911, Овідіополь – 02.07.1983, там само) – виробничник. Після школи працював у млині (1927-1933), потім у к-пі «Політвідділ» (1933-1935), вантажником Овід. контори заготзерна (1935-1939). Під час служби в РСЧА брав участь у по-

ході на Західну Україну і Білорусію (1939-1940), був учасником **оборони Одеси**, дістав контузію, під час окупації мешкав в **Овідіополі**. Знову призваний до РА 15.04.1944, брав участь у визволенні України і Польщі. На форсуванні р.Одер важко поранений. Демобілізувавшись, працював в Овід. конторі заготзерно (1945-1946), був робітником райспоживспілки (1946-1958). Нагородж. орденами Слави III, II і I ст-нів (1944-1945) ювіл. медалями ВВВ, почесними грамотами.

МАТУЛЯК Дмитро Анатолійович (нар. 05.11.1960, Кам'яне Савран. р-ну Одес. обл.) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1982), служив у РА (1983-1984). Працював зав. овочевим відділком **р-пу ім. XXV з'їзду КПРС** (1984-1997), був дир. реформованого госп-ва СТОВ «Агрофірма Петродолинське» (з 1997). Під його керівництвом створено високопродуктивне, багатогалузеве підприємство, а МТФ присвоєно статус племінного репродуктора червоної степової породи (2002). Багато уваги приділяв буд-ву житла, розвиткові соціальної сфери, закінчив газифікацію. Не раз був депутатом Овід. райради. Нагородж. орденом За заслуги III ст-ня (2008), грамотами Кабміну і Міністерства аграрної політики України, відзнакою голови Одес. ОДА (2004). Лауреат конкурсу газети «Вечірня Одеса» «Людина діла» (2007).

МАЦЕРУК Тетяна Іванівна

(нар. 22.01.1960, Роксолани) – працівниктор-гівлі. Закінчила Білгород-Дністровське СПТУ (1978). Розпочала трудову діяльність у 1978 продавцем; з 2008 – зав. магазином «У двох Тетян» (**Роксолани**) Овід. райспоживспілки. Професію опанувала досконало, ніколи не мала нарікань від покупців, у «Книзі відгуків» – самі подяки. Активно працює з пайовиками. Одним з найперших магазин почав працювати цілий день, без обідньої перерви та вихідних. Діючи на умовах внутрішнього госпрозрахунку, постійно перевищує план товарообігу. Навчила своєї професії майже 10 чоловік. Має звання «Заслужений працівник сфери послуг України» (1998), не раз її нагороджували грамотами, записували на районну та обл. дошки пошани.

МАШИННО-ТРАКТОРНА СТАНЦІЯ (МТС) – державне підприємство для забезпечення колгоспів с.-г. технікою. Наприкінці 1920-х в Овідіополі діяли: I Скуртянське (з 08.08.1926), яке об'єднало 8 бідняцьких і 7 середняцьких госп-тв, отримало в кредит трактора і чотирилемішного плуга, а згодом мало 10 плугів, 15 борін, 7 культиваторів, 5 віялок; II Скуртянське (з 28.08.1926) склалося з 4 бідняцьких і 8 середняцьких госп-тв; у Калаглії – «Орач» (18 госп-тв); у Санжійці – «Об'єднання». В 1930-х діяли МТС *Акаржанська* – охоплювала к-пи сс.Олександергільф,

Йозефсталь, Нейбург, Клейнлібенталь, Марієнталь, Гроссліберталь (Спартаківка), Петерсталь, Франц-фельд; *Овідіопольська* (з 1932) – сс. Олександрівка, Барабой, Дальник, Юхимівка, Калаглія, Овідіополь, Кароліно-Бугаз, Роксолани, Санжійка; *Одеська I* (на Заставі-I) – сс. Татарка, Бурлача Балка, Сухий Лиман, Люстдорф та ін. На 1939 в Овід. МТС було 215 трактористів і 54 комбайнери, на початок 1941 налічувалось 99 тракторів, 70 комбайнів, 20 молотарок, 50 віялок, 9 вантажівок. 1955 суч. землі Овід р-ну обслуговували МТС: *Овідіопольська*, що охоплювали госпва ім. Молотова (Миколаївка II, Юхимівка), «Іскра» (Миколаївка I), «I п'ятирічка», «Політвідділ», **ім. Дзержинського** (Овідіополь); *Великодолинська* – ім. Петровського (Малодолинське), ім.Сталіна (Олександрівка), «Нове життя» (Йосипівка), «Червоний степ» (Барабой), ім.Петровського (Дальник-I), «Червона зірка» (Дальник-II, Грибівка), ім. 9 січня 1905 р. (Санжійка); *Одеська I* – ім. Лібкнехта (Чорноморка, Вел. Фонтан), ім. Хрущова (Бурлача Балка), ім. 51 Перек. дивізії (Чубаївка), ім. Леніна (Сухий Лиман, Прилиманське і сел. Ленінське). 1958 МТС ліквідовано, а техніку передано місцевим госп-вам.

А. Гончаров

МАЯЦЬКИЙ ЗАГІН – військова одиниця, створена разом із Дністровською флотилією (нач. флоту і комісар загону А.А. Гончаров) наприкінці січня 1918 для стримування наступу румун у Бесарабії і Придністров'ї. Діяв у складі Окре-мої революційної армії Одес. округу (3 Окр. револ. армія). Складався з колишніх вояків рос. армії, селян із Маяків, Яськів, Біляївки і 4 одеських загонів червоногвардійців. Займав на правому боці **Дністр. лиману** ділянку по лінії: **Аккерман** – Шабо – Паланка – Старокозаче – Волонтирівка – Іванівка – Татарбунари. Зі вступом австро-німецьких частин до Одеси (13.03.1918) загін розпустили. Штаб передав селянам придністровських сіл на збереження 2 тис. гвинтівок і чимало набоїв. Коли ж до Маяків увійшов загін «державної варти» (80 кавалеристів і 60 піхотинців) гетьмана П. Скоропадського, частину зброї вилучили. 20.04.1918 Одес. підпільний обком РСДРП(б) скерував А. Гончарова до Маяків, щоб створити новий загін. 20.06.1918 в хаті селянина О.П. Бакуменка обрали ревком у складі: моряк С.К. Сичов (гол.), солдат-артилерист О. Макуров (заст.), І.О. Лиховидов (секретар). 07.11.1918, згідно з директивою Одес. комітету більшовиків, у Маяках організувався партизанський загін Тарасенка, який у ніч на 18.11.1918 роззброїв «державну варту» і став господарем села. Було створено штаб у складі: І. Грицюта, І. Лиховидов, О. Макуров, С. Осетян, П. Поляков, Д. Єпишев, А. Цвинтарний і Г. Крижанівський. Він об'єднував 4 роти піхоти і 80 кавалеристів. Після відступу австро-німецьких частин загін разом із більшовиками Одеси марно намагався захопити владу у місті. Повернувшись до

Дністра, напав 01.01.1919 на **Овідіополь** і роззброїв гарнізон (300 бійців при 6 гарматах і кулеметах) з армійських частин С.Петлюри і пост гідропланів на **Отарику** (див. **Отарик, гідроаеропланів пост**), а потім через **Калаглію** відійшов до Маяк. При цьому конфіскував понад 100 возів у селян Овідіополя і Калаглеї. Якийсь час діяв біля Тирасполя. Під тиском англо-французьких військ і загонів білогвардійців відійшов на північ у р-н стан. Бірзула. В березні 1919 налічував 2 тис. бійців. Частина піхотинців влилась до РСЧА (1-го Ананіївського СП, ком. Боханцев) і кавдивізону Тарасенка. У квітні загін брав участь в очищенні Одеси і краю од військ Антанти, що переправлялися в Овідіополі через Дністр. лиман. 14.04.1919 року по дорозі на Калаглію затримали відправлених по харчі сержанта 1-го маршового Африканського полку Еміля Сераля і трьох солдатів: Арона Коїна, Апіана Жана і Петіна Жана, які розповіли про кількість військ в Овідіополі. Це були: франц. піхотний батальйон з трьома кулеметними ротами та рій 14 польського полку. 18.04.1919 три партизанські роти (ком. Цвинтарний, Короленко і Крижанівський) розбили на **Гараголі** французький загін і захопили 200 полонених, 600 гвинтівок, 10 кулеметів і гармату, а також знищили надісланий з Овідіополя загін зуавів (африканців) 15 французької дивізії, а після цього увійшли в Овідіополь. 26.04.1919 партизани, переформовані в І-й Придністр. загін (ком. А.А. Гончаров), охороняли лівий берег Дністра від **Бугазу** до Маяк. Загін підпорядковувався ком. 5-го Тилігул. полку 2 армії; а з червня як 404 стрілецький полк (3 тис. бійців) увійшов до складу 45 СД (команд. І. Якір). Брав участь у придушенні **повстання 1919**. Пройшов дорогами **громадянської війни**, був учасником польсько-радянської війни 1920.

МЕЛЬНИК Іван Іванович (20.06.1920, Токарівка Жмерин. р-ну Вінниц. обл. – 31.08.1998,Барабой) – колгоспник, учасник Параду Перемоги 1945. У 1931 закінчив 4 класи початкової школи, пішов працювати в 13 років помічником пасічника к-пу ім.13-річчя Жовтня. Згодом став помічником комбайнера. У вересні 1940 призваний до РСЧА. Брав участь у боях під Москвою, за визволення України, Польщі, у штурмі Кенігсберга. Сержант, ком. рою. Двічі важко поранений. Демобілізувавшись працював у воєнізованій охороні Жмеринської залізниці (1946-1948), пасічником к-пу ім.13-річчя Жовтня (1948-1964). 1964 переїхав до с.**Барабой**. Працював бондарем у **к-пі «Зоря»** навіть після виходу на пенсію (1980). Інвалід ВВВ І групи. Нагородж. орденами Червоної зірки (1942, 1944), Слави III ст-ня (1943) та Вітчизняної війни І ст-ня (1985), медалями «За відвагу» (1941, 1942), «За оборону Москви» (1945), «За взяття Кенігсберга» (1945), «За перемогу над Німеччиною» (1945), ювілейними ВВВ, «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна» (1970), «Ветеран праці» (1980).

МЕЛЬНИЧУК Денис Захарович (24.06.1920, Врадіївка Піщанс. р-ну Микол. обл. – 02.11.2001, Овідіополь) – організатор спорту. Закінчив Харків. військове

училище (1941). Учасник ВВВ. 10.07.1941 під Старим Биховим (Білорусь) важко пораненим потрапив у полон (1941-1944, Краєво, Румунія). Після визволення воював в Угорщині, в боях за Будапешт (11.1944) знову поранений. По війні – вчитель фізкультури **Овід. школи** (1945-1947). Очільник райспорткомітету Овід. райвиконкому (1947-1974). Почав цю діяльність з організації будівництва футбольних полів, волейбольних майданчиків, гімнастичних містечок у школах, особливу увагу приділяючи змаганням школярів. У районі культивовано близько 10 видів спорту. Цілих 20 років район був призером обласних спартакіад, 9 разів здобував перехідні червоні прапори за високі показники в спортивно-масовій роботі. Виховав організаторів спорту і тренерів **О.Г. Зінченка**, В.М. Котляренка, А.І. Плевако, А.К. Песляка, В.М. Февральова, братів Макарових (Великодолинське) та ін. Нагородж. орденами Вітчизняної війни І ст-ня та «Знак пошани», медалями «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, знаком «Відмінник фізичної культури та спорту СРСР», почесними грамотами.

МЕМОРІАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС ВОЇНСЬКОЇ СЛАВИ. Відкритий на житломасиві «**Совіньйон**» 09.05.2010 до 65 річниці Перемоги у ВВВ. До нього входять: літак винищувач-перехоплювач «МІГ-21»; ракетний комплекс «РК-73», пам'ятник героям, що загинули в роки ВВВ. Його спорудили 1955 воїни 402 артбатареї берегової артилерії ЧФ (див. **Люстдорфська батарея**).

МЕМОРІАЛЬНІ ДОШКИ – пам'ятні знаки на честь видатних людей. *Овідіополь:* Герой Радянського Союзу **П.М. Вертелецький** (1976, на будівлі школи); перший секр. Овід. РК КПУ **В.В. Авелічев** (24.08.2004, вул. Портова, 18); гол. к-пу **ім. Дзержинського В.В. Кудрявцев** (24.08.2004, вул. Шевченка, 334); гол. **Овід. РДА В.І. Дуков** (24.08.2004, вул. Дукова, 42); **Прилиманське** – Герой Радянського Союзу **М.В. Богданов** (1984, на будівлі **Прилим. школи**); **Сухий Лиман** – на честь моряків 3 полку морської піхоти (1967, на будівлі, де був штаб полку); Санжійка – письменник **К.Г. Паустовський** (2000, на будівлі школи); **Кароліно-Бугаз** – безпідставно К.А. Сабанська (1794-1885), муза поетів (2003).

МЕРЖАНІАН Артемій Сергійович (1885–1951)–вчений-виноградар, докт. с.-г. на-ук, професор. Закінчив Москов. с.-г. ін-т (1909). Працював викладачем у Донському с.-г. уч-щі. Наукову роботу розпочав у Нікітському ботсаду (1914), наук. працівник Виноробної станції ви-

ноградарів і виноробів (ННЦ ІВіВ ім.Таїрова (1915-1919). Працював в ун-ті Ростова-на-Дону, виноградарем Північно-Кавказького винтресту (1919-1926), зав. кафедрою виноградарства та ампелографії Кубанського с.-г. ін-ту (1926). Відіграв провідну роль у становленні й розвитку виноградарства як самостійної наук. дисципліни і в створенні спец. курсу з виноградарства для вузів. Засновник наук. школи морфолого-фізіол. напрямку у виноградарстві. Посідач срібної медалі ВДНГ СРСР (1938). Нагороджд. орденом «Знак пошани» (1942).

Мержаниан А.С. Виноградарство. – М., 1951.

МЕТЕЛЕНКО Борис Олексійович (15.10.1936, Дальник Овід. р-ну – 22.08.2007, Овідіополь) – передовик виробництва. Закінчив Одес. ФЗН (1954). Після служби в РА у к-пах **ім. XXI з'їзду КПРС і ім. Дзержинського:** тракторист (1960-1966), майстер тракторного парку (1966-1974), бриг. тракторної бригади (1987-2001). Був, як кажуть, «механіком від Бога», міг на слух визначити несправність машини. Нагороджд. орденом Трудової слави III ст-ня (1977), Золотою медаллю ВДНГ СРСР, знаками «Переможець соц. змагання» (1980, 1981), премійований автомобілем «Москвич» (1981),

МЕТЕЛЕНКО Володимир Пилипович (16.06.1923, Овідіополь – 05.11.2010, там само) – передовик виробництва. Закінчивши курси при Овід. **МТС** (1939), працю-вав

трактористом к-пу «Політвідділ» (1939-1941). 1941 вивезений на роботу в Румунію (Браїле). Повернувшись 1944, був трактористом, бригадиром МТС. З 1958 – бригадир к-пу **«Слава»**, а з 1974 по 1984 – нач. механ. загону **к-пу ім.Дзержинського**. Нагороджд. двома орденами Леніна (1971, 1978) і Трудового Червоного прапора (1966), медалями «За доблесну працю у ВВВ» (1947), «За успіхи в соц. с.-г.» (1957), «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», «Ветеран праці», ювілейними ВВВ, бронзовою (1956) і срібною (1958) ВДНГ СРСР, знаками «Переможець соц. змагання» (1974, 1979, 1980). Отримував почесні грамоти та цінні подарунки (годинник від ЦК КПУ та Ради Міністрів УРСР тощо), а також вимпел Зоряного містечка ім.Гагаріна.

МЕТЕОРИТ «ГРОСЛІБЕНТАЛЬ». Кам'яний, хондрит звичайний. Складається з 2 екз. загальною вагою 7,6 кг. Згідно з даними метеоролога Р.О. Пренделя, упав 21.11.1881 о 6.30 ранку в супроводі яскравого боліда, що пролетів над Одесою і значною територією Херсон. губ. (координати місця падіння: широта – 46`21'N, довгота 030`35'E); тип S W Fa Fs – L6. Про подробиці знахідки сповістив у своєму листі вчитель народного училища Г. Знаковський із **Грослібенталя**. Метеорит знайшов на своєму полі колоніст Я. Гешеле, який був свідком падіння.

МЕТЕОРИТ «СУХИЙ ЛИМАН». Знайшов 05.05.1987 викладач Одес. с.-г. ін-ту В.І. Михайлюк на краю поля навч.-дослідн. госп-ва. Характеристика: широта 46°24.000' N; довгота 30°48.000' E; вага 48000 г; тип H4-5 S W Fa Fs. З уламку, що його надіслав проф. Є.М. Крамер (Астрономічна обсерваторія Одес. ун-ту ім. Мечникова) до Комітету у справах метеоритів, визначено космічне походження об'єкта. Зберігається в Москві.

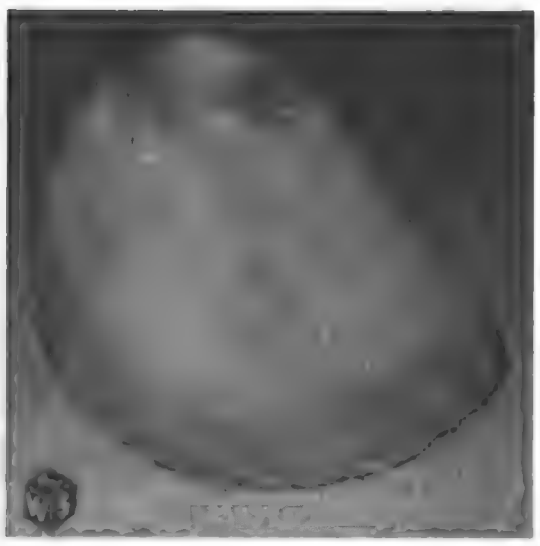

МИКОЛАЇВКА (до 2001 – Миколаївка II) – село, центр сільради. Розташоване в західній частині Овід. району, на лівому березі **Дністр. лиману**. Відстань до райцентру 12 км. Площа села 322,1 га. Населення 1449 осіб. Площа території ради 5932 га. Вона межує на півночі з Надлиман., на сході – з Новоградк. та Доброол., на півдні – з Калагл. сільрадами, на заході обмежена лиманом. 1791 **Ф.П. де Волан** зафіксував тут рештки укріплень (див. **Коси Великої фортеця**). На 1792 існували рибальські промисли козаків **Чорноморського війська**. Слобода мала назву Дністрова, Рибацька, до поч. XX ст. – хх. Коси Великої, **хх. Калаглійської коси** або Калаглійські. У XIX ст. стали значним рибальським промислом, що його описав **П. Рябков**. На 1896 – 112 дворів та 707 мешканців. У 1920 для мешканців хуторів виділено землі з німецьких кол. **Францфельд**, **Олександергільф** та **Нейбург**. 1921 підлягали упр. «Головриба». У сер. 1920-х діяв ТСОЗ «Вільна Україна», з 1930 – к-п «Червона Україна». Зайнятий частинами **4-ї румунської армії** 14.09.1941, визволений частинами **8 гв. армії** 12.04.1944. Після війни відновив роботу к-п «Червона Україна» (у 1980-х – «Україна») та риболовецька бригада к-пу «Росія» (Овідіополь). У 1960-х к-п мав 2542 га землі. Населення 506 осіб. Збудовано корівники, два свинарники, польові стани, дитсадок. Працювала 8-річна школа, клуб, магазини. 2000-го к-п «Україна» реформовано в КСП. Досліджені кургани: на північний схід від села (1968, М.М.Шмаглій, І.Т.Черняков) і **Миколаївське поселення та некрополь**. Поблизу відома пізньопалеолітична стоянка (відкрив 1968 Л.Л.Залізняк) і два поселення епохи пізньої бронзи (1961, Г.О.Дзис-Райко). Зруйновані кар'єром у 1970-х.

МИКОЛАЇВСЬКЕ ПОСЕЛЕННЯ І НЕКРОПОЛЬ. Розташовані на високому, лівому березі **Дністр. лиману**, за 1 км на північ від **с.Миколаївка**. Знайшов І.Т.Черняков у 1957-1958. У 1962, 1964-1966 та 1968 розкопки провадила Західно-Скіфська експедиція Інституту археології АН СРСР на чолі з док. іст. н. Г.І. Мелюковою. Виявлено об'єкти античного періоду: рештки землянки, 3 наземних споруди і кілька господарських ям. На розташованому поблизу некрополі розкопано 50 окремих ґрунтових поховань і три невеличкі кургани, датовані IV – перш. пол. III ст. до н.е. В могилах знайдено: грецькі амфори, чорнолаковий і сіроглиняний посуд, металеві черпаки, лампади, дзеркала, ножі, списи, короткі скіфські мечі-акінаки, бронзові наконечники стріл, кружала тощо. Судячи зі знахідок, тут поруч з греками мешкали скіфи. Людський

кістяк і речі із некрополя експонуються в Одес. археол. музеї. На сьогодні, через роботу кар'єру протягом (1970-1980), античне поселення знищене.

Мелюкова А.И. Поселение и могильник скифского времени у села Николаевка. – М., 1975.

МИРОВІ СУДДІ – суд першої інстанції у другій пол. XIX – першій чверті XX ст. Їх обирало населення. Вони одноосібно, спрощеним порядком розв'язували дрібні кримінальні, цивільні й адміністративні справи, зокрема, скарги в поземельних відносинах між поміщиками і селянами тощо. Відомі прізвища окремих мировых суддів краю. В **Овідіополі** це був **Юліан Сцибор-Мархоцький**; біля **Татарки** був хутір, де мешкав дійсний статський радник Євген Васильович **Тімонов** – мировий суддя Дальн. дільниці Одеси (включала також сс. **Татарка** і **Сухий лиман** з навколишніми хуторами).

МИХАЙЛІВКА – назва німецької кол. **Францфельд** з 1896 по 1916. Перейменована на честь сина рос. імп. Олександра III Михайла (1878-1918). На 1896 у селі було 105 дворів і 689 мешканців (345 чол. і 344 жін.). Римо-католицька церква; школа – 88 учнів (51 хлоп. і 37 дівч.). Дві крамниці, винний погріб. До м. Одеси 40 верст, до залізничної стан. Вигода – 19, до пароплавного причалу Одеси – 44, до пароплавної стан. Маяки – 5, до волості (Маріїнське) 18 верст. На 1916 – 132 двори і 1133 мешканці; церковно-парафіяльна школа, вітряний млин, 2 молочні ферми, вапнякова піч, 2 рибальські і 6 ремісничих закладів, 2 лавки (*карти 29, 30а*).

МИШУРЕНКО Олександр Герасимович (1908, Єрмаківка Любашів. р-ну Одес. обл. – 1986, Одеса) – вчений-виноградар док. с.-г. наук, професор. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1930). Працював на виноробній станції ННЦ «ІВіВ ім. Таїрова» зав. лабораторією фізіології (1936), заст. дир. з наук. роботи (1944-1972). Учасник **оборони Одеси**. Професор Одес. філії ін-ту підвищення кваліфікації працівників харчової пром-ті (1972). Основні напрямки наук. досліджень: вивчення кореневої системи виноградної лози в різних природ. зонах України. Вперше застосував метод проморожування органів виноградного куща в холодильнику, що дало змогу розв'язати проблему глибини загортання саджанців, способів захисту насаджень від морозу та добору кращих підщеп. Розробив технологію виробництва прищеплених саджанців, написав книжку «Виноградний розплідник» (1959 і ще три видання). Автор понад 170 наукових праць. Нагороджений медалями СРСР, багатьма дипломами і медалями виставок.

Шерер В.А., Лянной А.Д. Александр Герасимович Мишуренко // Видные ученые Одессы. – Одесса, 1997.

МІЗИКЕВИЧ Павло Петрович (1884 – 1919, Люстдорф) – більшовик. Член РСДРП з 1904. Колишній студент і робітник. Під час революції 1905-1907, разом з І. Авдєєвим і Ф. Го-

лубковим організував профспілки на Одес. залізниці. Після Лютневої революції 1917 – член Одес. міського, голова Залізничного районного комітетів РСДРП(б); один з керівників Одес. збройного повстання 14.01.1918. У березні-квітні наступного року – учасник боїв з австро-німецькими частинами. Перебував у Харкові, де взяв участь у загальному страйку залізничників 19.07.1918, а в січні 1919 разом із місцевими більшовиками виступив проти частин армії Директорії. Після утвердження радянської влади в Одесі П. Мізикевича призначили комендантом міста. Письменник **Іван Бунін** повідомив про те, що 29.05.1919 Мізикевич разом із П.Забудкіним і П.Старостіним вирядили на фронт сформований в Одесі «червоний» полк (54 ім.Леніна) відомого бандита Мишка́ Япончика (М.В.Вінницького), якому Мізикевич особисто вручив срібну шаблю з монограмою. Загинув у **Люстдорфі** під час антибільшовицького **повстання 1919**. Перепохований 05.08.1919 на Куликовому полі в Одесі разом з іншими вбитими більшовиками. На його честь названо село.

МІЗИКЕВИЧА – село, назване так 1937 на честь **П.П. Мізикевича**. Підпорядковане Таїровській селраді. Відстань до районного центру 35 км, до селищної ради 7 км. На 2001 площа населеного пункту 15 га; господарська 691,7 га; населення 94 особи (52 чол. і 42 жін.). Має дві вулиці завдовжки 2 км. Виникло у XX ст. на місці х. Дайберга (на 1901 його нащадки мали тут 24 дес. землі). За переказами, власник хутора сприяв виведенню нових сортів фруктових дерев і кущів винограду. У 1920-х тут створено розсадник, що діяв від р-пу Ульянівка. На 1929 держ-розсадник об'єднував р-пи Іллічівку, Ворошилівку, Хаджибейський розсадник, Трохимівку, Виноробну станцію, **Червоний хутір**, Дослідну станцію та Генетичний селекційний інститут. До ВВВ на хуторі було 11 будівель; на 2001 – 72 будинки. Нині село охоплює землі житлових масивів Ул'янівка, Червоний хутір, **Совіньйон**, Чорноморка, Чорноморка-2 і Дружний, які почали будуватися на його землях з 1997.

МІЛЬЧЕВ Микола Миколайович (нар. 3.11.1967 м. Одеса) – спортсмен, тренер, Заслужений майстер спорту (2000). Закінчив СПТУ-17 (1986), Одес. держ. педагогічний інс-т ім. Ушинського (1994). Тренування зі стендової стрільби почав у 1983, служив у спортивній роті Одес. ВО (1986-1988): член збірної Збройних сил СРСР. Неразів перемагав на чемпіонатах і кубках збройних сил СРСР, у т.ч. на останьому(1991). Олімпійський чемпіон (2000 Австралія). Чемпіон Європи (1999), срібний (2000, 2006,2010), бронзовий призер Кубків Світу (2009, 2010). У 2009 встановив європейський і світовий рекорд на Кубку Світу (Єгипет). Засновник олімпійської бази зі стендової стрільби **стрілецько-стендового комплексу «Олімп»** (з 2000), головний тренер України (з 2010). Нагороджений орде-

ном «За заслуги» I ст-ня (2000), відзнаками голови Одес. ОДА (2010), Одес. міськради (2009), почесними грамотами та цінними подарунками.

МІНХ Іван Християнович

(1862, Грослібенталь – 1916) – громадський діяч, волосний староста. Народився у сім'ї німецьких колоністів. Закінчив **Грослібентальське центральне училище**. Хазяїнував. З 1900 – на посаді волосного старшини **Маріїнської волості**. Депутат I-ї Державної Думи (27.04. – 08.07.1906) від Херсон. губ. Як безпартійний прогресист входив до фракції «мирного оновлення» (24 депутати), створеної лівими октябристами (П.О. Гейден, Д.М. Шипов, М.О. Стахович) і правими кадетами (М.М. Львов, Е.М. Трубецькой). Фракція виступала за еволюційний шлях розвитку Росії з помірно-ліберальними реформами. Очолював в Одеському повіті об'єднання малоземельних власників, і з 1907 активно виступав за наділення їм землі.

МІЦКЕВИЧ Адам Бернард

(24.12.1798, Заосьє поблизу Новогрудка, Литовська губ., нині Білорусь – 26.11. 1855, Константинополь) – польський поет і діяч національно-визвольного руху. Закінчив Віленський ун-т, викладав літературу в гімназії Ковно (Каунас). За участь у таємній організації «філоманів» арештований, а згодом висланий із Литви (1824). До 1829 перебував у Росії. Порозумівся з багатьма учасниками декабристського руху, потоваришував з кількома російськими поетами. У 1825 кілька місяців перебував в Одесі. Познайомився з **Каролем Мархоцьким**. Разом з ним зробив подорож до **Аккермана**, побувавши на х.**Любомила** (Біляївка) та в **Овідіополі.** Свої враження виклав у вірші «Аккерманський степ». Згодом емігрував за кордон. Мешкав у Німеччині, Швейцарії, Італії. Намагався створити польський легіон у Константинополі, але помер.

МІЛОНОВ Михайло Васильович

(16.03.1792, Придонський Ключ, Воронезька губ. – 29.10.1821, Санкт-Петербург) – російський поет. Автор поетичних послань, елегій, сатири. Його вважали попередником громадянської поезії декабристів. Народився і виріс у сім'ї поміщика-масона. Закінчив Благородний пансіон (1803) і Москов. ун-т (1803-1809). здобувши ступінь кандидата словесності переїхав до Петербурга, служив в МВС, потім у міністерстві юстиції. З 1810 став членом Вільного товариства шанувальників словесності. Як поет дебютував 1807 у журналі «Утренняя заря», друкувався в інших журналах, зокрема в «Вестнике Петербурга». 1809-1814 служив чиновником у Петербургу і Москві, після чого подав

у відставку й оселився в маєтку батька (Воронезька губ.), мешкав також у дядька (Володимир. губ.). В кінці 1818 поета запросив на службу до себе рос. діяч і історик А.І. Тургенєв (1784-1845), який очолював один з департаментів у Міністерстві духовних справ і освіти. Скоріш за все саме у цих справах департаменту духовних справ М. Мілонов побував в Одесі й Овідіополі. Єдина прижиттєва збірка видань М.В. Мілонова «Сатиры, послания и другие мелкие стихотворения» вийшла 1819. Поза тим йому належить притча «Лягушка и вол», друкована в журналі «Благонамеренный» (1820) за підписом «Ανονιμος» (*Анонім*), і приміткою у кінці тексту: «**Овідіополь**».

МОЙСЕЄНКО Михайло Семенович (нар. 25.03.1954 Жовтий Яр Татарбунар. р-ну Одес. обл.) – організатор виробництва, громадський діяч. Закінчив Білгород-Дністр. с.-г. тех-м (1985), Херсон. с.-г. ін-т (1985), Одеську ВПШ (1990), Одес. філію Академії державного упр. при Президенті України (1998). Працював у ПМК-18 «Дунайводбуд» (Татарбунари) на посадах інженера, майстра, диспетчера буд-ва, начальника, секр. парткому (1977-1986). Партійна робота: інстр., зав. сектором відділу с.-г. та продовольства, зав. сектором відділу соціального розвитку АПК Одес. ОК КПУ (1986-1991). З 1992 працював в **Овід. р-ні** заст. гол. **Овід. РДА**, нач. упр. с.-г. та продовольства виконкому райради. Провів значну роботу, спрямовану на реформування с.-г. р-ну: створення фермерських і приватних госп-в, розпаювання землі тощо. Гол. Овід. райради (2002-2006). Нач. Одес. обл. виробничого упр. водного госп-ва (2006-2010). Депутат Овід. райради IV та V скликань. Нагороджений почесними грамотами ВР України, Кабінету Міністрів України, Одес. ОДА, обл. ради.

МОЛДОВА (Молдованка) – південно-східна частина **Овідіополя**, розташована на лівому березі балки Аджидерської. Назва передмістя походить від молдован, що оселилися тут із др. пол. XVIII ст. (*карти 25в, 26, 29-29а, 30б*).

МОЛОДІЖНЕ – село, центр сільради. Розташоване на південному-сході **Овід. р-ну**. Відстань до райцентру 25 км. Площа земель 7081 га: с.-г. 5844,9, населеного – 2187,28 га. Населення 2897 осіб. На території розміщено 15 садових кооперативів (7022 власники). Територія Молодіж. сільради межує на півночі з Великодол. селищною та Ново-Долинською сільською радами, на півдні – з Дальницькою, на заході – з Барабойською сільрадами, на сході – з м. **Іллічівськ**, а з південного сходу обмежена берегом **Чорного моря**. В прибережній смузі розташовані спортивно-оздоровчі табори «Академічний», «Лукомор'я», бази відпочинку «Авіаремонт-

ник», «Сокіл», «Лагуна-Південь», оздоровчий комплекс «Ювілейний». Розвинене с.-г. виробництво і тваринництво. Значна частина населення працює в Іллічівську й Одесі. В селі є двоповерхова школа зі спортзалом, актовим залом і їдальнею; дитсадок; бібліотека (зав. Ґ.О. Слободяна); поштова філія (нач. Н.О. Мазур); ФАП (зав. Г.В. Крайнева). клуб (зав. Ю.Д.Ільчук). Працюють комунальне підприємство «Молодіжне-2» (дир. В.В. Зайцев), **ФК «Трофимовець»** (тренер Г.Д. Сергієнко), секція дзюдо (тренер А.В. Устянський). 14.04.2001 зареєстрована громада Свято-Благовіщенської церкви; є вже каплиця, будується храм (протоієрей І. Стадниченко). Село виникло на місці **х. Бі-язі**. Пізніше тут діяв учгосп **ім. Трофимова**. З 1957 на землях р-пу виділено ділянки під індивідуальне будівництво, на початок 1960-х тут з'явились перші вулиці, які поклали початок сучасному селу. Протягом 1971-1990 стало до ладу 205 будинків. Офіційно дістало назву 26.11.1971. Першим головою Молодіж. сільради (створена 29.11.1982.) став В.І.Шовпан (секр. І.І.Омельчук). Із 2006 про впорядкування села дбає гол. **В.О. Гуляєв** (секр. С.А.Курко). На навколишніх землях означено майже 10 курганів. Із розкопаних відомий **Олександрівський.**

МОЛОДІЖНЕНСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денним і вечірнім навчанням. 1957 на хуторі, де мав садибу учгосп **ім.Трофимова**, прийняли дітей початкові класи від Олек-

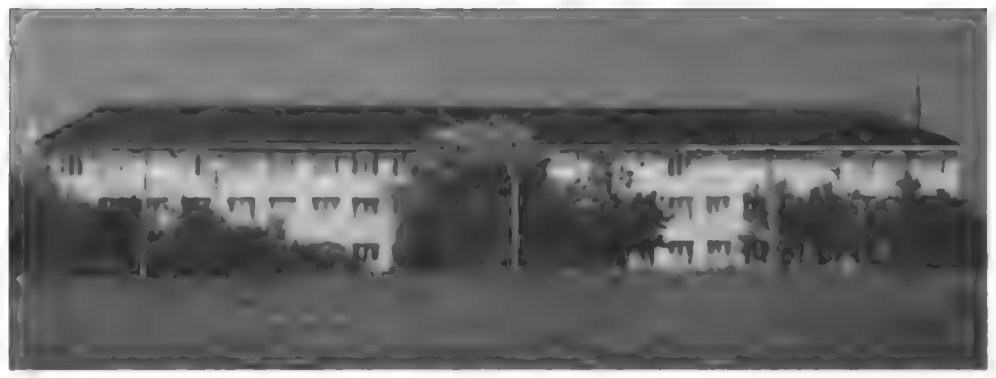

сандр. школи. Двоповерхова школа на 624 учні стала до ладу 1988 (середня загальноосвітня). 1990 вчитель В.С. Штельмах створила музей краєзнавства і декоративно-ужиткового мистецтва (кер. Н.О. Хлівна). На 2009 у школі навчалось 302 учні. Працювало 35 педагогів, 5 з яких мають вищу кваліфікацію та звання «Старший вчитель». «Вчитель-методист» О.К.Козлова зробила традиційними позашкільні заходи: «Осінній бал», «Огляд пісні в строю», «Ну-мо' дівчата!», «Міс попелюшка», «Справжні мушкетери» та ін. Директори: А.П. Карпов (1988-1989), Г.В. Михайлюк (до 1991), М.П. Шевчук (до 1996), О.К. Козлова (до 2001), Л.О. Алексейчук (з 2001).

МОНКАСТРО (Moncastro) – генуезька колонія XIII-XIV ст. на місці **Білгорода-Дністровського**. Відомі інші назви, серед них Маврокастро (Чорна фортеця) і Аспрокастро (Грошова фортеця). **Генуезькі колоністи,** викупивши в місцевих татар землю на правому березі **Дністр. лиману**, заснували тут торговельну факторію і збудували невеличкий замок. Хоч із другої пол. XIV ст. місто-фортеця перейшло під контроль молдовських воєвод, генуезці залишились у **Четатя-Альбе**, разом з валахами і вірменами, згадує **Гільбер де Ланоа**. Під час повстання місцевого населення 1455 генуезців із міста вигнали.

МОРОЗ Андрій Якович

(16.06.1910, Роксолани – 09.03.2004, там само) – виробничник. Почав працювати з десяти років, потім вступив до к-пу «Червоний інтенсивник» (1939-1941). Учасник ВВВ, мобілізований 14.07.1941. У складі 964 полку 266 СД обороняв Каховку, був важко поранений і потрапив у полон. Після втечі воював у танковому б-ні **III Укр. Фронту**. Визволяючи Угорщину, дістав ще одне поранення. По війні працював у **к-пі ім.Леніна** (1945-1970). Вийшовши на пенсію, дбав про сільський парк біля БК (1970-1984). Нагородж. орденами Слави III ст-ня, Вітчизняної війни, «За мужність», медалями та почесними грамотами.

МОРОЗОВ Василь Омелянович (нар. в Овідіополі – 1904, Цусіма) – моряк 2-ї статті. Виходець із сім'ї овід. міщан. Служив на броненосці «Наварин». Учасник російсько-японської війни 1904-1905. Заведений до списку загиблих у Цусімській морській битві, чиї імена вибито на пам'ятній дошці храму Спаса-на-водах (С.-Пб.). На дошці викарбувано імена 26 офіцерів, 1 священика, 11 кондукторів і 643 моряків (містилась на північно-західному стовпі: 2-га Тихоокеанська ескадра. Ескадрений броненосець «Наварин»). У циркулярі Головного морського штабу загиблих від 04.07.1905 В.Морозов числився за №247, а в списку на пам'ятній дошці за №383.

МУРАДОВ Фемістокл Герасимович

(нар. 01.06.1958, Ахалик Цалкського р-ну Грузії) – будівельник. Закінчив Одес. інж.-будівельний ін-т (1981). Працював майстром, виконробом, нач. дільниці, гол. інженером ПМК-199 «Одессільбуду» (1981-1985). Служба в РА (1985-1987). Після армії – гол. інженер ПМК-3 «Облагробуду» (1987-2000). У 1993 створив і очолив (з 2000) компанію ТОВ «Агросервіс». У **Таїровому** завдяки цьому постала база з автогосподарством, цехами для виготовлення металоконструкцій, металопластикових, столярних та бетонних виробів, тротуарної плитки, пластикових резервуарів. Відкрив дочірні ТОВ «Овідійбудсервіс» і українсько-чеське «Аквапласт». Побудував **Таїровську школу**, дитсадок в **Авангарді**, нафтобазу, **пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам** і Свято-Покровську церкву в **Овідіополі** та багато об'єктів за межами р-ну. Має звання «Засл. будівельник України» (2008). Нагородж. церковним орденом Нестора-літописця III ст-ня, медалями спілки ветеранів-інтернаціоналістів, почесними грамотами.

Н

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ГОСПОДАРСТВА – відділи вищих навч. с.-г. закладів для наукових досліджень і практичної підготовки фахівців-агрономів і тваринників. Протягом 1920-1930-х у краї існували науково-дослідні станції ім.Таїрова (заснована 1905), навч. госп-во «**Червоний хутір**» (Люстдорф), ім.17-річчя МЮДУ (з 1933 – х. Терновий), а також винно-городній технікум у **Гроссібенталі** (*карти 31, 32б, 32в*). У 1980-х в **Овід. р-ні** діяли навчально-дослідні (навчально-виробничі) госпва: «Червоний хутір», **ін-т ім.Таїрова** (Таїрове), Одеська овочево-дослідна станція (Йосипівка), **ім.Трофимова**. У 1990-х стали державними під-вами: навч. госп-ва ім.Трофимова і «Червоний хутір», ДВГ «Таїровське». На сьогодні «Червоний хутір» ліквідоване через банкрутство, ім.Трофимова реформоване на КСП.

«НАДДНІСТРЯНСЬКА ПРАВДА» – газета Овід. райради. Двокольорове видання складають у комп'ютерному центрі редакції (Овідіополь), друкують у видві «Чорномор'я» (Одеса). Тираж становить 3-3,5 тис. прим. Має суспільно-політичне спрямування і тісний зв'язок з читачами. Редакція регулярно влаштовує експрес-опитування, анкетування читачів з актуальних тем, організовує творчі конкурси. Ред. газети – **О.Д.Тельпіс**, заст. ред. Я.В.Топольницька, відп. секр. О.В.Грищук, відділ реклами М.О.Звєркова, інформації –

А.Н.Кравченко, сільського життя – І.З.Дзіньзюра, коректор – К.К. Прокопова, бухгалтер – Т.А. Прокопова. Записана до обласного каталогу періодичних видань, поширюється за передплатою в межах Одес. обл.

НАДЄЖДІН Микола Іванович (05.10.1804, Нижній Білоомут Зарайськ. повіту Рязан. губ.–11.01.1856, С.-Петерб.)–вчений, літературний критик, етнограф, доктор мистецтвознавства. Син священика Рязанської губернії. закінчив Рязан. семінарію і Москов. духовну академію. У 1828–1830 опубліковав свої перші статті під псевдонім «Екс-студент Никодим Недоумко», а 1831 заснував журнал «Телескоп», у якому друкувалися В.А.Жуковський, В.Г.Бєлінський та ін. Невдале одруження з Є.В.Сухово-Кобиліною і відмова від дуелі з її братом змусила М.Надєждіна виїхати з Москви за кордон. У 1835-1836 він побував у більшості країнах Європи, а повернувшись знову узявся видавати журнал. Критичні статті стали причиною його заслання. Після амністії

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Працювали **Налиманська школа** і музична школа, дитсадок, БК. Пік розвитку припав на 1970-і, коли завдяки р-пу (дир. **О.І. Гренков**), щороку ставали до ладу 15 житлових будинків. 1974 виросло кілька багатоквартирних у центрі села. 1982 р-п «Маяк» перейменовано на ім.60-річчя СРСР, 2000 реформований на ВАТ «Надлиманський». 20.03.2000 зареєстровано громаду Свято-Благовіщенської церкви. Найдавнішими археологічними пам'ятками, розташованими в межах земель сільради, є пізньопалеолітичні стоянки Єфимівка та Єфимівка II (Л.Л. Залізняк, 1968). Розкопано 6 курганів – М.М. Шмаглій та І.Т. Черняков (1968-1969) – і І.Л.Алексєєва (1993). На березі Дністр. лиману досліджено давньогрецькі поселення та городища: Надлиманське (відкрив І.Б.Клейман 1956, досліджували М.С.Синицин, Г.О.Дзис-Райко 1957–1975); Надлиманське III (Г.І. Мелюкова й С.Б.Охотников, 1962 –1980) і Надлиманське IV (Охотников, 1976 – 1978).

НАЗАРОВ Борис Михайлович (нар. 26.08.1936, Овідіополь) – передовик виробництва. Закінчив Білгород-Дністровський с.-г. технікум (1965), навчався в Одес. с.-г. інті (1972-1975). Після служби в РА працював у к-пі **ім. Дзержинського**: обліковець-лаборант ферми (1958-1964), ланковий (1965-1968), зав. тепличним госп-вом (1968-1974), агроном бригади №3 (1974-2004). Бригада мала славу найкращої в к-пі, щодо організації праці, здобувала добрі врожаї зернових (на окремих площах близько 65 ц/га). Не раз виборювала перехідні прапори, побувала на Дошці пошани (1983,1985,1986), на її базі проводились семінари для обміну досвідом. Нагородж. медаллю «Ветеран праці» (1986), знаком «Ударник X п'ятирічки» (1981), «Переможець соц. змагання» (1980), почесними грамотами.

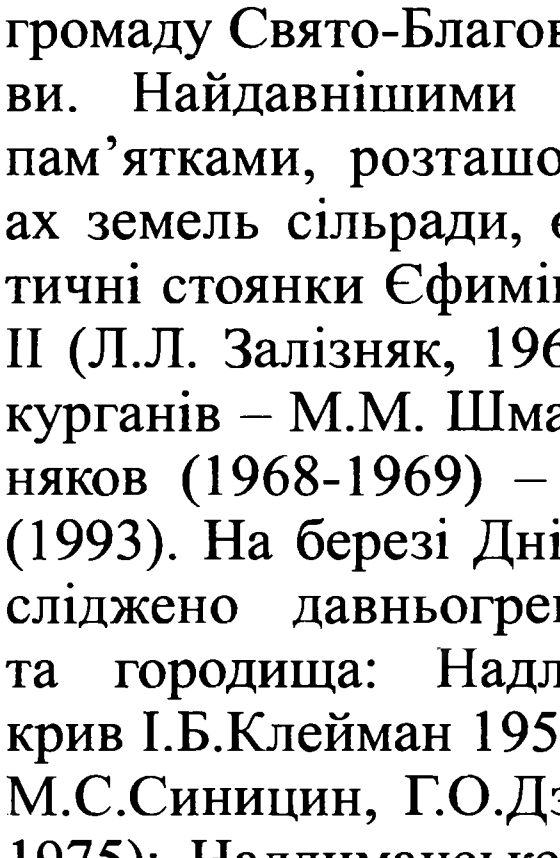

НАУМЕНКО Микола Павлович (нар. 05.12.1905, Завадівка Березів. р-ну Одес. обл. – 04.03.1981, Одеса) – вчений, виноградар – селекціонер, організатор виробництва, канд. с.-г. н. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1929). Обіймав посади: спеціаліст Центральної виноробної станції (див. **Таїрова інститут**), зав. відділом, зав. сектором, заст. дир. з наук. роботи (1936-1938), дир. (1940). Учасник ВВВ та **оборони Одеси.** Дир. ННЦ «ІВіВ ім.Таїрова» (1944-1950), старш. наук. працівник, зав. Білгород-Дністр. опорного пункту ін-ту (1953-1971). Основні наукові напрямки: селекція, розробка способів прискорення плодоношення гібрид. саджанців та їх оцінка. Автор кількох нових форм винограду і сорту «Дністровський рожевий». Написав понад 30 наукових праць.

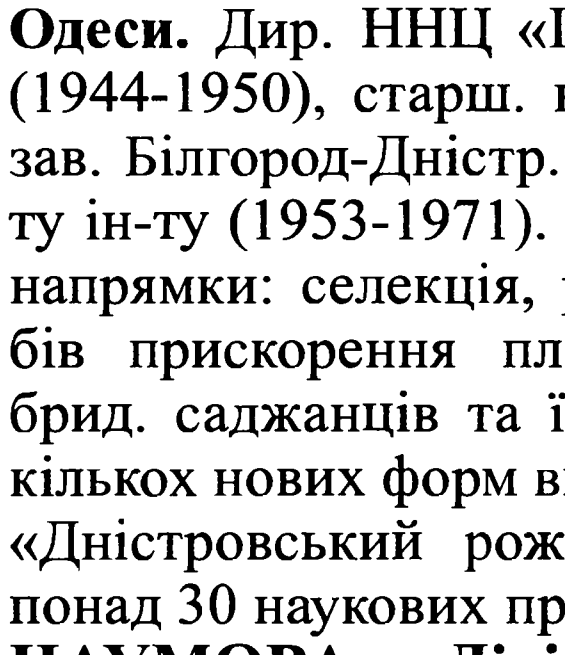

НАУМОВА Лідія Устинівна (24.10.1928, Новоархангельське Кіровогр. обл. – 2007, Великодолинське) – передовик виробництва. Все життя виноградар, була ланковою в **р-пі «Перемога»** (1956-1988). Переможець всесоюзних конкурсів виноградарів, соц. змагань. Делегат XXV

з'їзду КПРС. Нагородж. орденом Леніна (1973), медалями, почесними грамотами.

«НАШЕ МОЛОДІЖНЕ» – газета села Молодіжного, єдина сільська газета в Одес. обл. Заснована 2008. Виходить раз на місяць. Висвітлює основні події життя громади. Редактор – Г.О. Буров.

НЕБИЙГОЛОВА Іван Іванович

(01.11.1916, Роксолани – 31.10.1988, Барабой) – передовик виробництва. Учасник ВВВ. Двічі потрапляв у полон і тікав з нього. З 1946 – механізатор Овід. МТС. З 1948 до виходу на пенсію – бригадир мех. загону в **Барабої**. Виростив 8 дітей. Нагородж. орденами «Знак пошани» (1971) і Леніна (1973).

НЕГРУЛЬ Олександр Михайлович (нар. 25.12.1900, Полтава – 25.07. 1971, Москва) – вчений-виноградар. 1920 вступив до Одес. с.-г. ін-ту, де щоліта працював на відновленні виноградників в учгоспі «**Червоний хутір**». 1925 захистив дипломну роботу «К методике опытного дела в виноградарстве» (кер. проф. О.А. Кіпен і А.О. Сапегіна) удостоєну публікації. Згодом – аспірант кафедри селекції, де виконав роботи з селекції нових сортів і цитології міжвидових гібридів. У 1928–1931 на станції ім. Тімірязєва

(див. **Таїрова інститут**), працював у напрямку селекції нових сортів винограду, керував науковою роботою на дослідних станціях інших регіонів України. З 1931 працював зав.відділом селекції НДІ виноградарства у Тбілісі. 1932-1950 – робота у Всесоюзному НДІ рослинництва (Ленінград), де захистив докт. дисерт. (1938), дістав звання професора (1940). З 1944 зав. кафедрою виноградарства і виноробства Москов. с.-г. академії ім.Тімірязєва. Чимало зробив для створення монографії «Ампелографія СРСР», сортового районування винограду в СРСР, організації зон виробництва шампанських вин у Середній Азії, розвитку столового виноградарства. Серед його учнів 3 доктори і 40 кандидатів наук, сотні фахівців, наукових працівників, керівників виноградарських госп-ств. Був головою секції виноградарства ВАСГНІЛ, член-кореспондентом Італійської виноградарської Академії наук, почесним доктором Угорського НДІ садівництва і виноградарства. Лауреат Державної премії СРСР (1948), «Заслужений діяч науки РРФСР» (1965). Автор 300 наукових праць, 16 нових сортів винограду.

НЕДІН Лариса Миколаївна

(нар.01.02.1965, Овідіополь) – актриса, поетеса, культосвітній діяч. 1988 закінчила акторський ф-т Київ. ін-ту ім. Карпенка-Карого (вчителі Л.А. Олійник й А.М. Роговцева). Працювала в музично-драматичному театрі ім.Кобилянської (1988-1992, Чернівці). З 1992 – директор держ. радіо. Зробила собі ім'я на передачах

«Від суботи до суботи», «І знову зустріч». Створила концертну програму «Цілую усмішку твою», присвячену українському романсові. Знялась у фільмах «Стрічені світанки», «Сьомий маршрут», «Кирпатий Мефістофель», «Кілька любовних історій», «Притча про світлицю». Пише вірші, співпрацює з багатьма композиторами і поетами-піснярами. Написала книжку «Дощ змиває всі сліди», присвячену жертвам Голодомору; дитячі книжки «Дякую тобі, Боже!», «Хитре лисенятко».

НЕЙБУРГ (Neuburg), також **Володимирівка** з 1896, сучасна **Новоградківка** з 01.02.1945 – засноване як німецька колонія у 1805 на лівому березі **р. Барабой** на землі, викупленій у **Г.А. Гагенмейстера** (*карти 19-21, 25а та ін., плани 41-41а*). Заселене вихідцями із Вюртемберга й Угорщини (65 сімей). На 1806 залишилося 29 сімей, інші померли від інфекційних захворювань. 1806/1807 прибуло ще 42 сім'ї. Лютеранська парафія **Грослібенталя**. Кірха (1824 і 1905). На 1857: землі 2945 дес. (49 дворів і 60 безземельних сімей), 3044 дес. (1918), 2995 га (1940). Кооперативна лавка, початкова школа, сільрада (1926). Місце народження лютеранського пастора Т.Ф. Клюдта (1861-1931), архітектора **Х.Г. Бейтельсбахера** (1864-1929). Мешканців: 482 (1825), 879 (1859), 830 (1887), 811 із них 763 німці (1897), 807 (1905), 740 (1911), 719 (1916), 801 (1918), 956 (1926), 1110 (1943). Входило до **Лібентал. кол. округу** Тирасп. і Одес. повітів (1805-1861); **Грослібентал.** (Маріїнської) **волості** Одес. повіту і губернії (1861-1926); **Спартак. р-ну** Одес. округу і області (1926-1939), Овід. р-ну (з 1939). В кінці XIX ст. археологічні пам'ятки поблизу кол. описав **В.М. Ястребов**: на громадській толоці кол. знаходили крем'яні стріли різних розмірів; 1875 край Дністр. лиману знайдено 15 глиняних глеків, наповнених попелом і піском; 1830 на винограднику знайшли могилу людини, перекриту кам'яною плитою; 1854 такий самий кістяк знайшли, як копали криницю. На землях кол. налічили 10 курганів заввишки від 1,5 аршина до 2-х сажнів, із них три поблизу села, а 7 на березі лиману (три з них розкопувано в першій пол. XIX ст., знайдено людський кістяк).

НЕЙБУРЗЬКА КІРХА – євангельсько-лютеранська церква. Релігійна громада кол. Нейбург, що входила раніше до Фрейдентальської парафії, 1824 збудувала молитовний дім, перебудований під школу 1838-1839 (пізніше згоріла). Нову кірху збудували за проектом архітектора **Х.Г. Бейстельпахера** 1903–1904 (освячена 10 жовтня). Будівля з карнизами і розетками у неоготичному стилі – із жовтого пісковика, малі стрілчасті вікна в готичному стилі обкладені червоною цеглою; похилий дах укритий зеленою бляхою. Складалася з нефа, трансепта, хорів, двох ризниць, апсид. Мала розміри (у метрах): ширина – 14,4, довжина – 35,5, висота 17, висота дзвіниці – 35. Будівництво і встановлення органу ко-

штувало 34 тис. руб. Дзвініця мала 4 резонансних отвори (у кожному по два дзвони). Її горішню частину прикрашали чотири невеличкі бані, фризи в романтичному стилі і стилізований під античність фронтон. 1915-1929 служив пастор Альберт Кох із **Гросліbенталя**. За радянських часів тут розмістили клуб (1933). Сьогодні будівля в занедбаному стані, хоч є пам'ятником архітектури місцевого значення.

НЕЙБУРЗЬКА ШКОЛА – діяла як церковно-парафіяльна (згодом початкова). Займала молитовний дім, споруджений 1824. У 1838-1839 перебудований під школу. Будівля проіснувала до 1902 і була знищена пожежею (див. **Нейбурзька кірха**). Навчання – німецькою мовою (до 1891), вивчали також російську. На 1896: 168 учнів (86 хлоп. і 82 дів.). Хто хотів учитися далі, мусив ходити до старших класів центральної школи **Гросліbенталя**. 1920 відкрилася трудова школа (192 учні).

НЕЛЕДВА Максим Володимирович (нар. 26.03.1979, Шахтарськ Донец. обл.) – спортсмен, заслужений майстер спорту України. Закінчив ф-т радіотехніки Одес. політех. ун-ту (2001). З 1992 розпочав спортивну кар'єру в секції боксу при СПТУ м.Шахтарська. 1993 сім'я перебралася до **Кароліно-Бугаза**, тренування з боксу перейшли до ДЮСШ №7 в Одесі (тренер Б.М. Маникін). Протягом 1998-2001 був чемпіоном Одес. обл. з боксу. З 1998 вправляє тайський бокс (тренер П.С. Євтушенко). Перший успіх – в Італії: срібло чемпіонату світу з кікбоксингу (1999). Срібний призер чемпіонату Європи з тайського боксу (2000, Одеса), бронзовий призер чемпіонату світу (2000, Таїланд). Золота медаль Кубка Європи (2001, вага до 81 кг). 2002 став професіоналом: чемпіон Європи, Кубок Арбата (БАРС), бронзовий призер чемпіонату світу по кікбоксингу (2003), чемпіон світу з тайського боксу (2003, Таїланд). З 2003 – тренер з тайського боксу та кікбоксингу. Виступає в офіційних змаганнях: срібло з тайського боксу на чемпіонаті світу (2004, Таїланд), чемпіон світу з кікбоксингу за версії WBKF (2006, Москва), чемпіон світу з тайського боксу (2006, 2007 Таїланд), кап. нац. команди України з тайського боксу. Підготував до змагань трьох спортсменів. Нагородж. спортивними медалями.

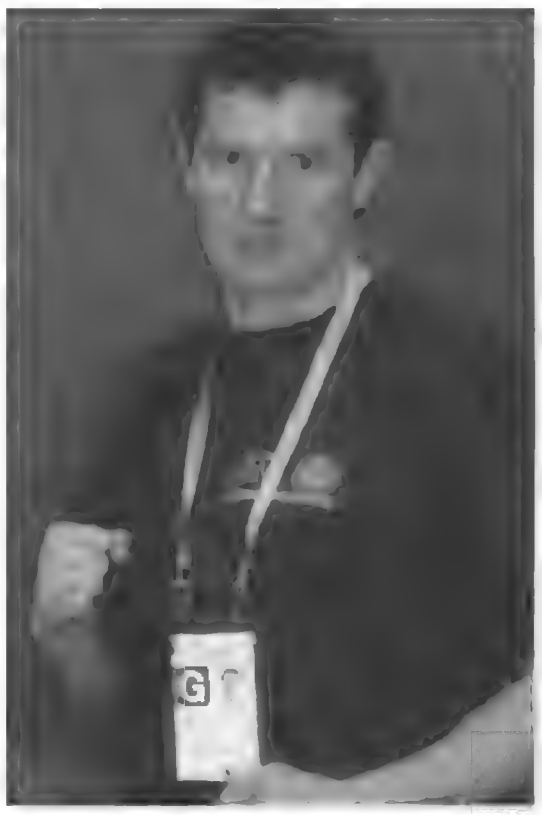

НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК – заказник загальнодержавного значення. Створений указом Президента України від 13.11.2008 на теренах Білгород.-Дністров., Біляїв. та Овід. р-нів, щоб зберігати, відтворювати й раціонально використовувати типові й унікальні екологічні комплекси дністровського пониззя. Площа 21311,1 га, у т. ч. 3700 га, наданих для постійного користування. На території Овід. р-ну – це землі 7023,6 га парку. **Надлиманська частина** 29,9 га і **Миколаївська** 21,4 га, концерну «Чорне море» 276,8 га та землі запасу **Овід. РДА** 6695,5 га. Майже 30% площі займають плавні, які є місцем міграційних зупинок багатьох птахів різних видів. У дельті Дністра можна налічити 750 видів рослин, 12 плазунів і 10 видів земноводних. Парком прокладено кілька туристських маршрутів. Є також еколого-пізнавальна стежка. Підлягає Міністерству охо-

рони навколишнього середовища. Дир. – В.О.Примак. Офіси розташовані в Одесі та Маяках Біляїв. р-ну.

НИЗОВА (ЛЕНКАР) Галина Никифорівна (22.02.1927, Овідіополь – 14.10.2002, там само) – вчитель. Закінчила Одес. педагог. уч-ще (1947). Почала трудовий шлях вчителем математики в **Овід. школі № 1** (1947-1957), потім працювала в Овід. початковій школі, а згодом стала її директором. Зарекомендувала себе добрим навчителем і вихователем дітей, організатором. Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1976), знаками «Відмінник народної освіти» (1971), «Переможець соц. змагання», почесними грамотами.

«НИВА» НВП – науково-виробниче підприємство, створене на базі **Таїрова інститута** у 1991 з метою розробки нових марок шампанських і тихих вин, масового їх виробництва та реалізації. Розроблено біля 20 нових марок вин, серед них такі унікальні, як «Принцеса ночі», «Чорний граф», «Оксамит», «Шансон», «Королівський рубін». На заводі запущено сім ліній розливу, працює лабораторія, створена своя сировинна база виноградників на площі 2500 га. Підприємство поставляє оброблені, розливостійкі виноматеріали у Росію, Білорусь, Польщу, США, Ізраїль, Монголію, Сінгапур; готову продукцію – на внутрішній та європейський ринки.

НИКИФОРОВА Людмила Тимофіївна – (1924, Моршанськ Тамбовської обл. – 2003) – вчений-виноградар.

Закінчила Москов. с.-г. академію ім. Тімірязєва (1954), аспірантуру (1956), канд. с-г. н. Була старш. наук. працівником Укр. НДІВіВ ім.Таїрова (1957), зав. відділом агротехніки (1959-1989). Досліджувала агротехніку багатьох сортів винограду в умовах степової зони півдня України, доцільність використання формовок на високих штамбах для відносно станівких сортів. Брала участь у впровадженні технології вирощування високоштамбових виноградників. Нагородж. орденом «Знак пошани», бронзовою та срібною медалями ВДНГ СРСР. Автор понад 100 наук. робіт.

НІКОНІЙ – античне грецьке місто на лівому березі Дністр. лиману (поблизу сучасного **с. Роксолани**). Вважають що його відкрив П.В. Беккер у середині 1840-х (див. **Археологічні пам'ятники**). Але задовго перед цим на «Подробной карте Рос. империи» 1804 стояла позначка «Урочище стар. Городище» (*карта 18*). Початок науковим дослідженням Ніконія поклала 1957 ініціатива професора Одес. у-ту М.С. Синицина. Відто-

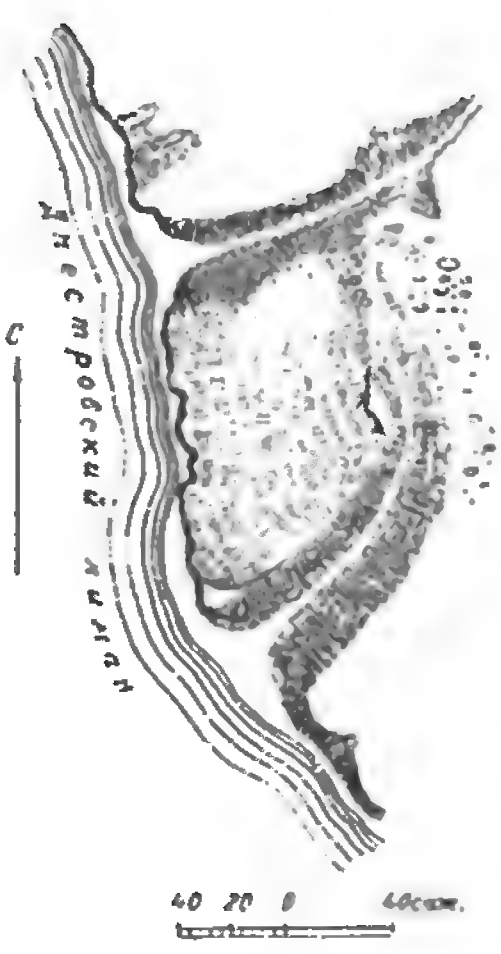

План городища за В.І. Гошкевичем

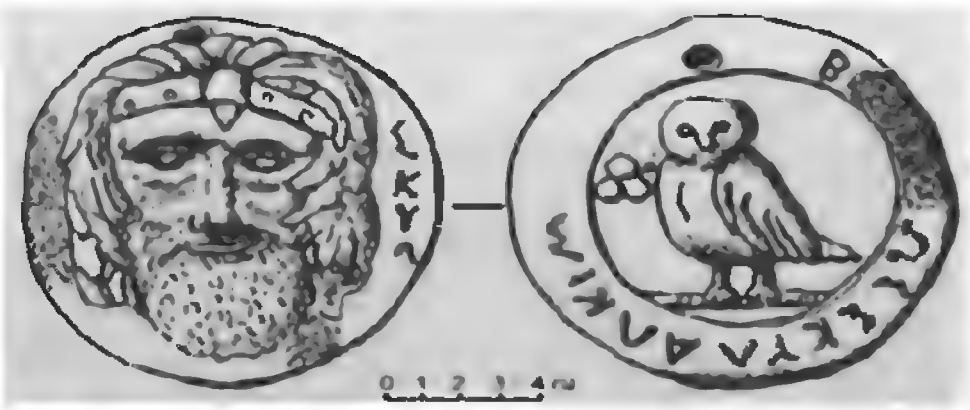

Монета із зображенням царя Скіла

ді тут побували спільні експедиції Одес. археолог. музею та Одес. державного ун-ту ім.Мечникова, з середини 1970-х дослідження Ніконія взяв на себе Одес. археолог. музей (з 1997 – разом з ун-том ім.Коперника, м. Торунь, Польща). До 2010 тут працювали М.С. Синицин, Н.М. і П.М. Секерські, **А.Г. Загинайло**, І.В. Бруяко, С.Б. Охотников, М. Мільчарек. Площа городища становить на сьогодні 5 га (разом з некрополем – майже 50 га), його низова частина зруйнована водами **Дністр. лиману** Відкрито житлові й господарські будівлі, кам'яні підвальні приміщення V–IV ст. до н. е., ділянки оборонних споруд, зібрано колекції виробів із кераміки, скла і металу, а також розкопано значну частину міського некрополя давньогрецького і римського часів. Виникло у др. пол. VI ст. до. н.е.; економічно й політично залежало від Істрії (поблизу дельти Дунаю). Вважають, що свою назву (від імення богині Ніки) місто здобуло після перемоги скіфів над перським царем Дарієм I (бл. 512 р. до н.е.). Кам'яне будівництво у Ніконії почалося з V ст. до. н.е. В межах міста і на внутрішньому ринку основним засобом платежів були істрійські мідні монети, згодом поширились ольвійські і тирські. Найбільший розквіт міста припадає на IV ст. до. н.е., але його знищив полководець царя Олександра Македонського, намісник Фракії Зопіріон (331 р. до. н. е). На грані III–II ст.до н.е. місто занепало, як вважають, через обміління

Монети Ніконія із зображенням сови. Випуск царя Скіла. 470-460 рр. до н.е.

лівого рукава Дністра, що ускладнило торговельні зв'язки місцевих купців. На початку I ст. н.е., під владою Римської імперії Ніконій знову пережив період певного відродження, а далі – протягом III–IV ст. н.е. набув слави «варварського» міста із сарматсько-еллінським населенням (*карти 1-2*).

НІМЕЦЬКА БАЛКА – одна з місцевих назв **р. Барабой**. Виникла через розташування на її берегах кількох німецьких кол.: **Петерсталь**, **Йозефсталь**, **Марієнталь**, **Олександергільф** (у межах Овід. р-ну) та ін.

ННЦ «ІВІВ ім. ТАЇРОВА» – див. **Таїрова інститут.**

НОВА ВІФАНІЯ – помісна церква християн євангельської віри в с. Великодолинське. Відкрита згідно з розпорядженням Одес. ОДА від 13.07.2001. Адреса вул. Залізнична, 53.

НОВА ДОЛИНА – село, центр. сільради (з 2000). Розташоване в північно-східній частині Овід. р-ну. Відстань до райцентру – 25 км. Загальна площа території ради – 2849 га (державний резерв – 190 га, земля садових кооперативів – 19 га). Площа населеного пункту – 138 га. Населення – 2515 осіб. Територія сільради межує на заході з Великодол. селищною, на півдні – з Молодіжн. сільрадою та

м.Іллічівськ, на сході – з Прилим. та Сухолим. сільрадами, на півночі – з Біляїв. р-ном. Після ВВВ на тутешніх землях було підсобне госп-во Одес. залізниці, військовий аеродром і кілька житлових будівель. Початок села виводять з 1957, коли на теренах, що входили до к-пу **ім.Фрунзе** (центр. садиба в **Малодолинському**) почали ставити житлові будинки для працівників к-пу. Наступного року поблизу тваринницької ферми спорудили 5 будинків, а далі – аж 27. За 20 років виросли школа і дитячий садок. На 2001: населення 1011 осіб (491 чол. і 520 жін.), житловий фонд 288 індивідуальних будинків і гуртожиток; соціально-культурні установи: загальноосвітня школа, БК, ФАП, бібліотека, відділок зв'язку, 5 торгівельних закладів, 4 підприємства служби побуту і кафе. 08.02.1996 зареєстрована громада церкви св. Петра і Павла. На землях сільради відомо кілька курганів, що тягнуться вздовж правого берега **р.Дальник**. Серед них – заввишки близько 7 м – позначений ще на загальній карті Очаків. обл. **Ф.П. де Волана** (1791). Частину курганів забудувало село і садові кооперативи. Два насипи курганного могильника досліджено 1979 (І.Л. Алексєєва), ще один на території садового кооперативу Іллічівського порту – 1994 (А.С. Островерхов, В.Г. Петренко, **І.В. Сапожников**).

НОВОГРАДКІВКА – село, центр сільради. Розташоване в центр. частині Овід. р-ну по обидва боки **р. Барабой**. Відстань до райцентру – 20 км. Площа території – 2.806 га. Площа насел. пункту – 322 га (громад. вигонів та пасовиськ – 141,8 га). Населення (2001) – 1860 осіб (879 чол. і 937 жін.). Територія ради межує на півночі з Мар'ян., на півдні – з Доброолександр., на заході – з Миколаїв. сільськими, а на сході – з Великодол. селищною радами. Засноване 1805 як німецька колонія **Нейбург.** По війні заселене вихідцями з навколишніх українських сіл та інших регіонів України. З 1944 діяв радгосп-завод **«Дністровський»** (2777 га землі, у т.ч. 1466 га орних). Основний напрямок госп-ва – виноградарство і садівництво. Населення на 1965: 1189 осіб (380 дворів); 1976 – 1707 осіб (490 дворів). Спеціалізація – виноградарство (цех для розливання вина) і м'ясомолочне тваринництво. 64 працівники удостоєні урядових нагород. Соціально-культурні заклади: середня школа, дитсадок, бібліотека, БК (210 місць). Діяла лікарня на 25 ліжок (5 лікарів). Протягом 1964-1976 у селі споруджено 175 одноквартирних і два багатоквартирних будинки. На 2010: філія **Палацу спорту ім. Дукова**, загальноосвітня школа I-III ст., амбулаторія, відділок зв'язку, 5 торговельних закладів, 3 кафе-бари. Основний суб'єкт госп. діяльності – реформований КСП «Дністровський». У серпні 1999 зареєстровано громаду Свято-Іллінської церкви. З 1994, згідно з програмою допомоги поверненню етнічних німців в Україну (1992), на кошти фонду «**Товариство розвитку**» споруджено кілька десятків будинків і котеджів (2003). Поблизу села відома стоянка пізнього палеоліту та поховання зі спаленими рештками тіл в урнах (поч. н.е.).

НОВОГРАДКІВСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денною та вечірньою формами навчання. Після війни була тільки початкова школа (дир. Г.М. Скубій). У трьох класах навчалися діти різних вікових груп. У 1960 – восьмирічна школа (302 учні, 19 педагогів), яка згодом набула статусу СШ. 1972 р-п «**Дністровський**» (дир. Е.М. Брусиловський) вибудував для неї нове приміщення. 1987 став до ладу другий корпус школи – початкових класів. Сьогодні школа посідає дві будівлі, має сучасну їдальню, перебудовану 2007. На 2010: 280 учнів, 30 педагогів. З них кваліфікацію «Спеціаліст вищої категорії» та звання «Старший вчитель» мають 8 осіб. З 1948 по 1976 в школі працювала вчителем української мови та літератури О.С.Степанюк – «Заслужений вчитель України» (1970). Директорами школи в післявоєнний період були: В.І. Вовченко, Л.В. Кошелєва, В.Г. Кожухар, В. Баланюк, Ф.М. Жиленко, А.В. Солтановський (1966-1974), В.М. Зикар'ян, Я.І. Лазаренко, О.В. Богдан, К.К. Артюх (1999-2000), Н.О. Бухтієнко (2000-2002), І.І. Микрут (2002-2003), Р.П. Кошелєва (2003-2008), І.А. Мочонова (2008-2009), О.В. Заклюка (з 2009).

НОВОДОЛИНСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денною та вечірньою формами навчання. На поч. 1970-х початкова – філія Малодол. СШ, куди дітей возили автобусом. У жовтні 1977 на кошти к-пу **ім. Фрунзе** збудовано двоповерхову школу (8-річна: 100 дітей, 8 педагогів). 1997 набула статусу загальноосвітньої, а 2001 перейшла на 12-річне навчання. На 2010: 192 учні, 30 вчителів. З них мають звання «Старший вчитель» – 5, «Вчитель-методист» – 1 (Л.М. Киліянова). При школі з кінця 1980-х діють туристський клуб «Галс» (кер. В.А. Шукюров) і секція важкої атлетики (**Д.Ф. Сторощук**). Директори: М.Г. Нужа (1977-1982), Я.І. Пісочинський (1983), М.О. Мальков (до 1985), М.М. Сараєв (до 1987), А.В. Седлачек (до 1991), В.Г. Макаров (до 1994), Т.М. Глушенко (до 2002), Н.О. Бухтієнко (до 2007), Л.М. Киліянова (з 2007).

НОРЕНКО Яків Якович (нар. 24.07.1924, Біляївка Одес. обл.) – учасник ВВВ і параду Перемоги на Красній площі (1945).

Мобілізований восени 1941 на короткострокові курси мінерів. Пішов на фронт у складі 241 інж.-саперного б-ну 64 бригади 8 армії. Дійшов до Берліна. Демобілізований 1947 у званні сержанта. Повернувся до рідного села. Закінчивши Одес. культосвітнє училище, 5 років працював дир. БК Біляївки. 1952 перебрався до Одеси. З 1977 мешкає в **Сухому Лимані** Овід. р-ну. З 1962 по 1984 – робітник Одес. аеропорту. Нагородж. орденами Слави II ст-ню, За мужність III ст-ню, Вітчизняної війни II ст-ню, медалями «За взяття Берліна», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною», «Маршала Жукова», ювілейними, «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» і «Ветеран праці» (1984), знаком «Переможець соц. змагання» (1974).

О

ОБОРОНА ОДЕСИ – це оборона од військ **4 румунської** і окр. підрозділів німецької армій силами Окр. **Приморської армії** і частин ЧФ, підтримуваних населенням міста (*карти 33-35*). Тривала з 05.08 по 16.10.1941. Відхід радянських військ за Дністер і прорив німецько-румунських військ на північ од Тирасполя створили загрозу Одес. військово-морській базі. 04.08 командування ЧФ дістало наказ організувати оборону Одеси із суші. 19.08.1941 створено **Одеський оборонний район** (ООР), до складу якого ввійшли сили військово-морської бази і Приморська армія (спочатку **25 Чапаєвська** і 95 Молдавська СД, 2 КД та незначні частини підсилення). З моря Одесу боронили **42** та 44 окр. артдивізіони берегової охорони (54 гармати калібром від 203 до 45 мм) та кораблі ЧФ. З повітря місто прикривала зенітна артилерія флоту і Приморської армії, авіація (20 літаків) і винищувачі ЧФ (40 літаків). Наперед-одні і під час оборони інженерні частини (ген. А.Ф.Хренов) разом із населенням дуже багато зробили для створення **Оборонних рубежів** (див. також **Одес.оборонний район**). Після відступу від Біляївки 25 Чапаєв. СД її ком. 20.08.1941 призначили ген.-майора **І.Ю. Петрова** (очолив Південний сектор оборони), комісаром – бригад. комісара А.С.Степанова. У Південному секторі підступи до **Петерсталя** і **Францфельда** захищали бійці 31 полку (полк. К.М.Мухамедьяров) 25 Чапаєв. дивізії та 3 КП 2 КД. На цій ділянці 23.08 румуни розгорнули «психічну» атаку силами двох б-нів. Артилерія і міномети чапаєвців знищили майже половину воїнів противника. В боях за **Червону Юхимівку** біля Францфельда показав себе ком. мінометного дивізіону, мол. лейт. В.П.Симонок (дістав звання Героя Радянського Союзу 1942). Разом з бійцями 31 полку 25 Чапаєв. дивізії і загоном **Овід. винищувального б-ну** старш. лейт. І.І. Бутовича він організував опір, знищивши вогнем мінометів зна-

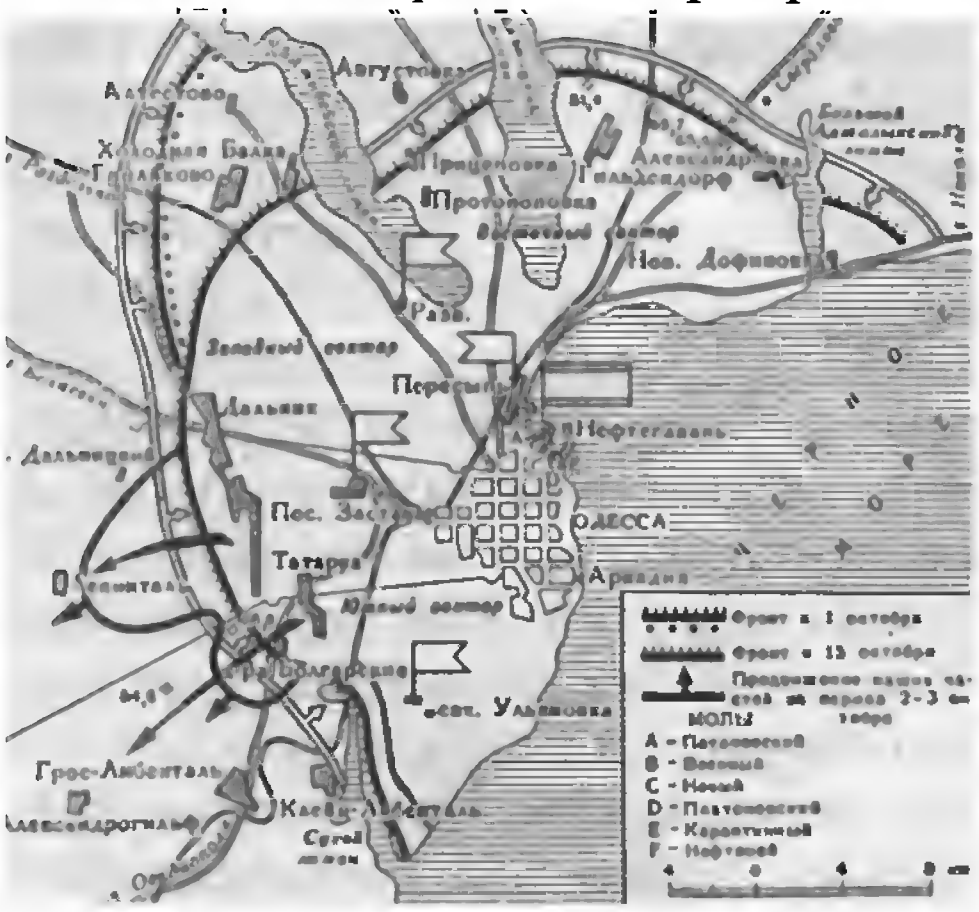

Остання лінія Оборони Одеси

В.П. Симонок

П.Г. Новиков

Ф.С. Блінов

Медаль «За оборону Одеси» (22.12.1942)

чну кількість живої сили противника. Під Петерсталем добре діяла рота Овід. винищувального б-ну лейтенанта С.Я. Гамалея. 26.08 ворог зумів захопити Петерсталь, але втратив при цьому б-н 14 ПД, два інших залишилися без половини солдатів. 27.08 в нічному бою кавалеристи 2 КД ще дужче пошарпали 13 полк 14 ПД, захопивши чимало зброї, але 31.08 лишили х. **Ленінталь**. Ворог вклинився в оборону на стикові 31 і 287 (підполк. С.І. Султан-Галієв, після поранення кап. А.І. Ковтун-Станкевич) стрілецьких полків. Контратаки радянських частин 01-02.09.1941 не змінили ситуації – забракло сил. Під тиском набагато масовіших сил противника 13-14.09.1941, командування ООР вирішило відвести 31 СП разом з іншими частинами 25 Чапаєвської дивізії з рубежу Червоний Переселенець – Францфельд на лінію західна околиця Великого Дальника – **Сухий лиман**. В р-пі Ульянівка (поблизу **Люстдорфа**) розмістився штаб 2 КД (полк. П.Г.Новиков). У ніч на 19.09.1941 бійці 5 КП (ком. Ф.С.Блінов) 2 КД вибили 500 румунських кавалеристів з **Татарки**. Але жоден успіх не обходився без втрат, і це змусило командування ООР ще 14.09.1941 звернутися до Ставки ВГК по допомогу. 17-20.09 до Одеси з Новоросійська перекинули 157 СД (полк. Д.І.Томилін) у складі 12600 бійців, 70 гармат і 15 танків. 22.09.1941

в Східному секторі, в районі Григорівки десантували морські піхотинці 3 полку, які разом із частинами 157 і 421 стрілецьких дивізій відкинули противника на 8-10 км, визволивши Гільдендорф, Олександрівку, Чабанку, Стару і Нову Дофінівки. Щоб відвернути увагу ворога від уже розпочатої евакуації населення і військ, 25 Чапаєв. дивізія разом з 384 СП (полк. П.О. Соцков) 157 дивізії, 422 гаубичним полком, танковим б-ном (старш. лейт. М.І. Юдін), гв. мінометним дивізіоном 397 артполку 02.10.1941 зробили прорив на Ленінталь і захопили х.Дальницький на захід від Великого Дальника. Водночас 2 КД і **99 гаубичний полк**, підтримувані вогнем 1 батареї берегової артилерії (див. **Люстдорфська батарея**), захопили безіменну висоту на правому березі р.Дальник. В ході наступу захоплено значні трофеї і дезінформовано румунське командування. 05.10.1941 бійці 2 КД лишили **хутори Болгарські**. Того самого дня загін прикордонників на чолі з мол. лейт. В.С. Попковим відбив наступ б-ну румунів, що спробував форсувати Сухий лиман коло **Таїрова**, а 09.10 кавалеристи з підтримкою перекинутого зі Східного сектора б-ну 54 полку і 3 б-ну морського піхоти (ком. Смолін, комісар Бросалін), вибили 33 полк

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ту вздовж берега, які доходили до Одеси, а також відтинки окопів біля **Санжійки** й **Іллічівки**. На основному ж напрямку тяглася значна ділянка протитанкового рову (від **Францфельда**, між **Петерсталем** і **Йозефсталем**, на захід від Червоного Переселенця і далі на північ). Крім цього, фрагментарного, існував ще один (проміжнковий) рубіж оборони у формі відтинків протитанкових ровів (деякі з дротяними загородами) на схід від **Ленінталя**, вздовж лівого берега **р.Акаржа**, на захід від с. Спартаківка (**Грослібенталя**), на південний захід від **Олександрівки**. З об'єктів головного (другого) рубежу оборони була тільки ділянка протитанкового рову на південь і захід від Татарки, яка не мала з'єднання з ровом уздовж Великого Дальника. У 1960-х на головній лінії оборони встановили меморіали і пам'ятники, що ввійшли до **Пояса Слави**. З укріплень третього рубежа оборони готовим до дії був лише відтинок протитанкового рову на захід від **Авангарду**. Фактично на території Овід. р-ну жоден з оборонних рубежів 1941 не був викінчений, а південна частина проміжкового рубежу не мала застосування в бойових діях.

ОВІДІЙ НАЗОН (лат. Publius Ovidius Naso; 20.03.43 до н.е. Сульмона, Італія – 18 н.е., Томи) – римський поет. Народився у привілейованій сім'ї вершника. Вчився у відомих ораторів Риму, подорожував до Греції, Малої Азії і Сицилії. Розквіт творчості припав на другу половину правління імператора Октавіана Августа (63 до н.е. – 14 н.е.) – так званий «золотий вік» римської літератури. У 8 р. н.е., за пропаганду ідеалів кохання, які не збігалися з політикою імператора щодо сімейних стосунків, поета заслали у Томи (нині Констанца, Румунія) на березі Чорного моря, де він і помер. З літературного спадку збереглися «Любовні елегії», «Героїди», «Наука кохання» тощо. Вершиною творчості стали «Метаморфози», основною темою яких є міфи про перетворення богів і людей на рослини, тварини, каміння і сузір'я. Цінним джерелом з історії Причорномор'я є «Скорботні елегії» і «Листи з Понта». Автори середньовіччя і Нового часу припускали, що поет похований поблизу Дністра і навіть Дніпра. З його іменем помилково пов'язували назву **Овідове озеро** (**Дністр. лиман**), а також найменування **Овідіополь**, оскільки вважали, що саме тут знайшли **Овідія гробницю**. Молдовський і російський державний діяч Д.Кантемир (1673-1723) припускав, що поет перебував у «Сарматії, десь біля Тирасу чи Борисфену, де імовірно, й лежало місто Томи». На таку думку його навели Ермій Созомен Саламанський (бл. 400-450) та пізніші автори. Він та інші прихильники версії посилалися на праці Лаврентія Мюллера (Меллера, автора історії Польші, що вийшла у Франкфурті-на-Майні, 1585), Станіслава Сарницького («Annales sive de origine et rebus gesus Polonorum et Lithuanorum libri VIII», 1587) і курляндця Якова Рейтенфельса, що перебував у Московії 1671-1673 («Сказання світлішому герцогу

Тосканському Козьмі третьому про Московію»). Всі троє переказали розповідь про волинського шляхтича Войнуського (Wojnuski), що служив у теребовлянського старости Бернарда Претвицького (Претвича), і нібито знайшов могилу Овідія. Щоправда, лише Л. Мюллер написав про те, що в часи польського короля Стефана Баторія, після перемоги черкаського старости О. Вишневецького і князя К. Острозького над татарами 1581, він разом з Войнуським побував на тому місці. З його слів, воно лежало на захід од Дніпра, за шість днів дороги, і колись «стояло на кордоні Греції і мало населення, що видно з купи давнього каміння і чудової кринички. Войнуський сповістив нам, що ми вже поблизу моря, але йти далі ми не наважилися». Саме тут вони побачили намогильний камінь з написом латиною: «Таким чином, ця могила є долею тієї людини, яка прогнівила Августа латинського і той наказав поховати його тут. [Небіжчик] часто висловлював бажання бути похованим у землі батьків. Та даремно, доля дала йому саме це місце». Той таки Войнуський розповів, що на Волині побутує переказ, згідно з яким тіло Овідія переправили до Києва, але Л. Мюллер був певен, що побував саме на могилі Овідія. Цілком можливо, що цей автор справді бачив якийсь латинський надгробок у пониззі Півд. Бугу (Ольвія) або на лівому березі **Дністр. лиману (Ніконій)**.

Липовский. Гробница Овидия // ЗООИД. – 1844. – Т. 1; Мицик Ю.А. Україна в описі німецького мандрівника XVI ст. Лаврентія Мюллера // Наук. записки Києво-Могилянської Академіїї. – 2003. – Т. 21.

«ОВІДІЙ-ПРЕС» – газета. Засновник ПП «ВІТАМАКК» (Овідіополь), ред. К.В. Добровольська.

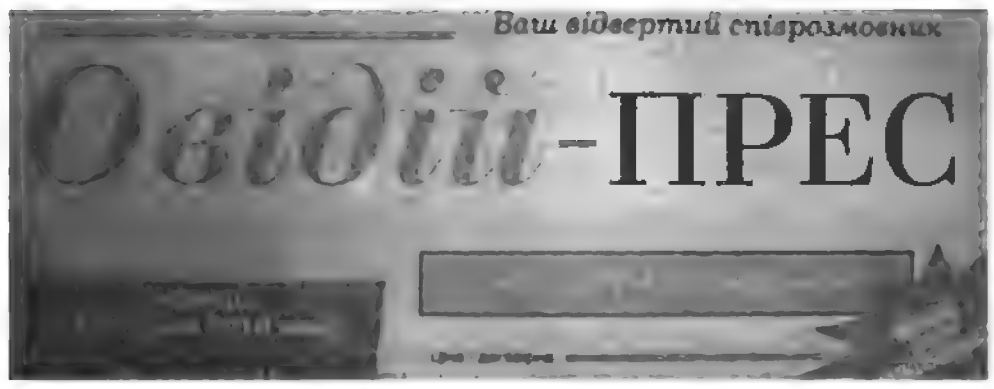

Перший номер вийшов 22.07.2004. Спочатку мала тираж 2000 екз. Є однією з найпоширеніших газет р-ну. З 2006 перша й остання сторінки друкуються в кольорі. Поширюється по всій території Одес. обл. Має передплатників в Іллічівську, Тарутинському й Арцизькому р-нах. Головний принцип газети – незаангажований погляд на проблеми, в тому числі роботу органів районної влади, місцевого самоврядування, якість послуг, що їх дістають жителі району в галузях освіти, культури, медицини, соціальних проблем сіл і селищ.

ОВІДІОПОЛЬ селище (з 1970), центр селради і району. Розташоване в південно-східній частині Овід. р-ну на лівому березі **Дністр. лиману**. Площа земель селради 10480 га, населеного пункту 1277,5 га. Населення Овідіополя 11958 осіб. Територія ради обмежена на заході Дністр. лиманом, за яким лежить Білгород-Дністр. район, та межує: на півночі з Калагл., на сході – з Доброолексан. і Бараб., а на півдні – з Роксол. сільрадами. На 2005 із соц.-культурних установ діяли: 6 закладів освіти, 6 дитячих дошкільних та 6 поза-

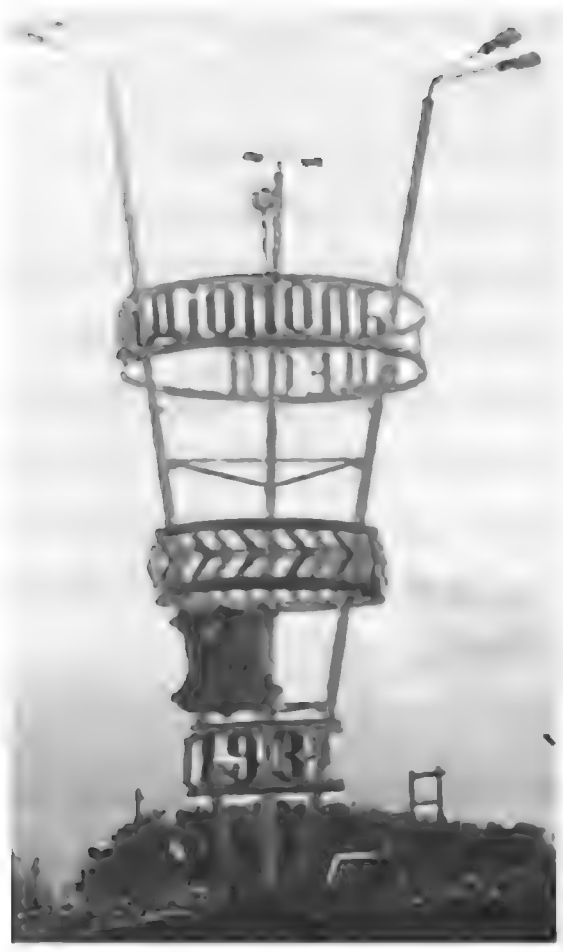

План Овідіополя 1850-60-х рр.

шкільних (в тому числі дві музичні школи), ДЮСШ, Будинок дітей і юнацтва, станція «Юний технік», два БК, Палац спорту, 2 музеї, 3 бібліотеки, 4 спортивні майданчики і зали; 4 заклади охорони здоров'я (районна лікарня, 2 поліклініки, санітарно-епідеміологічна станція). На місті селища раніше було містечко Хаджи-Дере (**Аджидер**). У 1793-1795 тут збудували фортецю (**Аджидерська**) і місто з митницею та складами солі, яке дістало статус заштатного (1795). Того самого року перейменоване на честь поета **Овідія**. Адміністративно входило до повітів: із 1795 – **Тирасп.**, із 1828 – **Одеськ**. На 1795: 266 осіб (97 купців, 96 міщан, 6 різночинців, 3 церковнослужбовці, 19 тимчасових мешканців). За даними ревізії 1799, тут мешкало 269 осіб обох статей, з яких 42 сім'ї живилися коштом найманих чоловіків-робітників, а також було 16 кам'яних і 22 саманних приватних будинки та ще 9 кам'яних будівель різних установ. Загальний щорічний оборот 16 крамниць становив понад 18 тис. руб. З 1806 безповітове місто Херсон. губ. На 1849: православна церква (**Овід. соборна Св. Миколая церква**), парафіяльне училище; 410 будинків (13 кам'яних і 397 дерев'яних та комишево-глиняних); 12 лавок, 13 винних погребів; незначна торгівля; населення 3512 осіб (1815 чол. і 1697 жін.). Тоді ж таки діяли **Овід. порт** і **Дністр. пароплавна переправа** (див. **«Граф Воронцов»** і **«Дністер»**). З 1870 – Міська й міщанська управи. На 1858: 417 будинків, населення 3530 осіб (1816 чол. і 1714 жін.). На 1896: у місті і передмістях **Молдова** і **Скурта** в 916 дворах 4128 осіб (2016 чол. і 2112 жін), із них 112 дворян, 12 церковнослужбовців, 216 почесних громадян і купців, 3073 міщан, 234 військових, 465 селян, 16 ін. станів. Щодо релігійних конфесій: 3636 православних, 32 старообрядці, 115 католиків, 19 протестантів, 268 іудеїв, 58 інших. На території міста (338 дес. присадибної землі з 6881 дес. загальноміської) містилися: православна церква, єврейський молитовний дім, 2 початкові училища, церковнопарафіяльна школа; лікар, фельдшер і акушерка; вільна аптека; торговельний банк; ощадна каса при поштово-телеграфному відділку; пароплавне сполучення з Аккерманом. На 1900 діяли: паровий млин (продукції на 1360 руб.) і 17 вітряків (10460 руб.), 2 цегельні заводи (960 руб.), 1 гончарний (325 руб.); майстерні – 13 ковальських (8670 руб.), столярна (342 руб.), колісна (935 руб.), бондарна (280 руб.); 47 лавок, 6 винних погребів, 6 трактирів, щоденні базари (див. **Овідіополя промислові заклади**).

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Радіолокатори

нець 1950-х постали: антенні комплекси, інженерно-технічні споруди, житлове містечко з 4 двоповерхових будинків і казарми; футбольне поле, гімнастичне містечко, спортивні майданчики. Модернізація проходила в 1967 та 1970-1986. Виросли сучасні антенні споруди, а також **Великодолинська школа №2**, дитсадок, житлові будинки тощо. Після розпаду СРСР колишній об'єкт (підпорядковувався штабу військових частин 16 Управління КДБ СРСР): електронна, космічна і радіотехнічна розвідка – припав Україні в оперативне підпорядкування СБУ (Управління «Р»). В одній із переданих будівель відкрили **Великодолинську школу №3**. З 1995 – нова назва: в/ч Є-6282, а з 2004 – ще новіша: в/ч К-1415. Протягом 2003-2005 соціальна інфраструктура в/ч (командири полковники В.В. Калищук і І.С. Єржов) передана Великодол. селраді. На сьогодні військову частину очолює полк. В.С. Новиков. Об'єкти її відремонтовані, люди працюють у сучасних офісних приміщеннях. Селищна рада розробила перспективний план розвитку містечка: реконструкція будівель і спорудження сучасного житлового масиву.

«ОВІДІОПОЛЬ-ІНФОРМ» – газета й Інтернет-представництво. Видання, що розповідає про життя і проблеми Овід. району, а також

аналізує суспільну думку з актуальних питань. Перший номер вийшов 17.06.2007.

ОВІДІОПОЛЬСЬКА АМБУЛАТОРІЯ (земська) – лікувальний медичний заклад. Заснований на кошти міської управи 1870 (один фельдшер). На 1893 в ньому було вже 7 медиків (лікар, 2 фельдшери, ветлікар та ін.). 15.12.1897 на кошти міста відкрили амбулаторію з безплатним лікуванням. На придбання медичних інструментів, меблів та різного посуду витратили 300 руб. 1898 утримання амбулаторії коштувало 1350 руб. (300 руб. – оренда приміщення, 150 руб. – придбання медикаментів, 900 руб. – платня лікареві й зав. амбулаторією). Обслуговувала також мешканців **Калаглеї**, **Роксолан** і прилеглих хуторів. На 1901 обов'язки міського лікаря виконував Л.Й. Полінковський.

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ДИТЯЧА МУЗИЧНА ШКОЛА – див. **Овідіопольська районна школа мистецтв.**

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКА СПОРТИВНА ШКОЛА № 1 (ДЮСШ № 1) – позашкільний спортивний заклад. Відкритий з ініціативи **В.С. Бондаренка** у Великодолинському в 1977, у старому приміщенні **Великодол. школи**. Спочатку в школі управляли 3 види спорту (кульова стрільба, **гандбол**, боротьба дзюдо). На сьогодні – 7 видів (додалися волейбол, баскетбол, карате-до і художня гімнастика). Тренування проходять як у самій школі (зал

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

серед юнаків 1994 та 1996 рр. н. Команда 1996 р.н. здобула перемогу на відкритому Чемпіонаті МОН України (2010). Л. Андронакі й О. Горшунов у складі команди Одес. обл. стали переможцями першості Всеукраїнської юнацької баскетбольної ліги. Кілька спортсменів входить до національної збірної України з карате-до: чотири золоті медалі і одна срібна у Фіналі Кубка Світу, а також три срібні й одна бронзова медаль у Чемпіонаті Європи. Овід. ДЮСШ №1 здобула ІІ категорію. За підсумками огляду-конкурсу на кращу організацію спортивної роботи серед ДЮСШ та відділів спорту системи освіти школі визначено І місце. Багато учнів ДЮСШ №1 пов'язали свою долю з професійним спортом, стали тренерами. Директори: В.Г. Макаров (1977-1979), Є.В. Бурий (до 1983, 1991-1999), **О.Г. Зінченко** (до 1987), І.І. Димов (до 1991), **О.Т. Усінов** (з 1999).

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКА СПОРТИВНА ШКОЛА № 2 (ДЮСШ № 2). Відкрита 14.12.1989 за рішенням Овід. райвиконкому з ініціативи **О.Г. Зінченка** й **М.А. Андреєва**. Спеціалізація – дитячо-юнацький футбол. Тренерсько-викладацьку роботу провадять 10 тренерів, підготовлено понад шість тисяч юних спортсменів. У сезоні 2003/04 стали бронзовими призерами чемпіонату України з футболу та виборли право грати у вищій лізі ДЮФЛ (дитячо-юнацька футбольна ліга). Не раз збірні команди були чемпіонами і призерами першості Одес. обл. серед команд ДЮСШ. Колишні учні виступали за **ФК «Дністер»**: А. Ущаповський, **А. Запорожан,** О. Погорєлов, Є. Самисько, О. Завозненко та ін. М. Марусин був гравцем збірної України серед юнаків 1990 р.н. Директори: М.А. Андреєв (1989-1998) і **Ю.М. Трамбач** (з 1998).

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ДРУКАРНЯ. Створена 13.02.1963. А доти працював лише цех Білгород-Дністр. друкарні, який випускав районну газету і бланкову продукцію. Перший дир. – П.Ф. Ройлян, що був зав. цехом. З 1969 – Г.О. Ройченко (закінчила Львів. поліграф. ін-т ім. Федорова). Колектив під її керівництвом домігся значних успіхів. В обл. конкурсах на краще поліграфічне оформлення районної газети багато разів здобував дипломи ІІ і ІІІ ст-нів, посів третє місце в респ. конкурсі. Все своє трудове життя присвятили поліграфії друкар Л.М. Артемова, складачі М.А. Вовченко, О.П. Шепель, лінотипісти Л.І. Прокопенко, Н.П. Вишневська (опанувала комп'ютерне складання), інженер-технолог Л.Я. Єрмоленко. Послугами друкарні користуються підприємці й організації району, не цураються їх також Іллічівськ і Одеса.

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ. Постала протягом 1913-1916. Перший проект запропонувало бельгійське акціонерне товариство одес. кінних залізниць. 29.03.1885 його представники подали прохання до різних інстанцій,

Тепловоз «ЧНЗ» на Овід. залізничній гілці

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

музичною школою в Україні. Відтоді школу та її філії закінчили близько 1000 випускників з 20 спеціальностей. Щороку в школі навчається понад 200 дітей, які разом з педагогами дають концерти на підприємствах і в установах району, беруть участь в обл. і міжнар. фестивалях і конкурсах. В школі 40 років працював П.А. Щербина, який створив духовий оркестр, і С.Л. Дюкарева, перша випускниця фортепіанного відділу. Мало не по 40 років присвятили викладацькій роботі випускники школи: Н.О. Кондратенко, Л.О. Удалова, Л.П. Орлова, С.С. Моргун, Н.П. Куркан, І.М. Любимова, Н.В. Воротнюк, В.Л. Мацапура, А.М. Красноштан та ін. Останніми роками школа побагатшала на класи образотворчого і театрального мистецтва, на класи бандури і домри. 11.03.2009 її реорганізували в комунальний заклад – «Овід. районна школа мистецтв». Директори; Л.Ю. Дюкарева, А.А. Доля, Г.А. Палій, Г.О. Кравченко, Н.Г. Царан (з 2004).

ОВІДІОПОЛЬСЬКА СОБОРНА СВ. МИКОЛАЯ ЦЕРКВА – православна культова кам'яна споруда XIX ст. Перша саманна будівля храму постала протягом 1794-1795. При церкві зберігався документ від 04.04.1798, виданий підполк. **Є.Х. Ферстером** на володіння ділянкою в розмірі 60х60 сажнів. Нова кам'яна будівля з дерев'яним верхом закладена стараннями купця П. Ферапонтова на місці старої церкви 20.06.1798 (освячена як Соборна 07.10.1801). Мала: «престол дерев'яний, вкритий білою парусиною і зеленою тафтою; Євангеліє московського друку у мідній оправі з фініфтю, требник у шкіряній оправі київського друку,

малий требник у шкіряній оправі московського друку, два хрести – срібний визолочений і дерев'яний, 4 мідні підсвічники, срібну гробницю, сталевий спис, срібну визолочену чашу, дискос, звіздицю, ложицю». У церкві було 32 ікони, 4 з яких – помісні з ликами Спасителя, Богоматері, святителя Миколая і Св.Георгія; дзвіниця мала 3 дзвони вагою від 1 до 2 пудів. На 1812 у церкві «посуд срібний і ризниця достатня». Парафіяни: штаб і обер-офіцери – 20, унтер-офіцери і рядові солдати – 52, дворяни – 5, купці і міщани – 139, підданих – 19. Титар – Корнован. З 1794 по 1812 правили службу: священики **Данило Гінкул** і Гаврило Філярковський, дяки Іларіон Гінкул і Йосип Філярковський. 1821 церква згоріла, на її місці поставили камінь, а вже за два роки тут до ладу стала нова кам'яна споруда (1823). Після архієпископського огляду (**Гавриїл** – Розанов) у 1841 дерев'яні сходи замінили на кам'яні і звели металевий шпиль. Протягом 1840-1850 правили: 2 священики, диякон, 2 дяки і пономарі. На 1849: священики (після померлого Йосипа Бєлінського) А.С. Пивоваров (бл.1823 р.н.; українець, син священика, закінчив Катериносл. семінарію) і Я.Г. Гордієвський (див.: **Гордієвські**); диякон О.В. Зубрицький (1816 р.н.; син священика, навчавсь

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

підсобними приміщеннями. Книжковий фонд становить 49 тис. томів. Бібліотека спрямовує зусилля на патріотичне і правове виховання молоді, популяризацію літератури з питань відродження національних традицій і звичаїв рідного краю. Для цього при ній створено клуб за інтересами «Шанувальники українського слова». Важливим напрямком роботи є робота з молоддю. Бібліотека проводить різноманітні заходи, сприяючи реалізації державних програм: «Робота з обдарованою молоддю», «Репродуктивне здоров'я нації». Співпрацює з громадськими організаціями, навчальними закладами та Будинками культури. Нераз нагороджувалась грамотами відділу культури **Овід. РДА**. Завідуючі: О.К. Дідук (до 1953), Т.Л. Ліберзон (до 1955), Л.В. Хоменко (1955-1957), О.М. Погорєлова (до 1960), Г.Т. Коваленко, **В.М. Хроменкова** (з 1987).

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ. Містилася на **Скурті**, поблизу 2 міського кладовища. Закладний камінь освячено на Покрову 14.10.1905. Буд-во закінчено 1911. Будівля цегляна, хрестоподібна в плані з центральною банею і прибудованою дзвіницею. У 2006 мешканець Овідіополя О.М. Вовк знайшов на центральному кладовищі могилу священика Ф.К. Шикунова (помер 11.02.1915), найімовірніше, першого настоятеля цієї церкви. Після нього з 05.1916 був Сергій Стратанович (псаломщики Леонід Коновалов і Тимофій Єрман). Будівля не збереглася. Спершу зазнала руїн від обстрілів під час війни, а згодом, за спогадами, її розібрали на цеглу для ремонту і будівництва споруд РК компартії, літнього кіно-

Церква Св. Покрови. 1941 р.

Каплиця на Скурті. 2004 р.

театру, районної виставки досягнень народного госп-ва та школи в Овідіополі. Сьогодні, з ініціативи **В.В. Левчука**, від місця церкви збудовано каплицю.

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА. Діяла з 1795-1796, офіційно відкрита 1802. У 1906 вчилося 50 дітей (36 хлопчиків і 14 дівчаток). Зав. і законовчитель – священик М.К. Копилов (34 років, студент Одес. семінарії).

ОВІДІОПОЛЬСЬКА ШКОЛА №1 – навчально-виховний заклад з денним навчанням. Повна назва: Овід. навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ст-нів – Гімназія» (з 2003). У 1920 – училище (початкова школа). На 1921 – трудова школа. В 1930-х СШ. У 1937 відбувся перший випуск десятикласників (26 осіб). 1950 школу закінчило 8, 1951 – 11, 1952 – 5, 1953 – 16 осіб. У довоєнний та повоєнний періоди використовувала кілька пристосованих приміщень. Перший корпус школи збудовано у 1950, другий – у 1980. За браком класів та через збільшення учнів (у 1972 – 910, у

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

долинського, а 1989 газ прийшов у домівки. Газифікація Овідіополя почалась 1991 (вул.Ворошилова). Масова газифікація р-ну припала на 1993-2008: прокладено 1040,2 км розподільчих газопроводів та дворових вводів, газифіковано 4 селища та 32 села і дачні кооперативи. Обслуговує 350 об'єктів і 22540 абонентів. Керівники його: Л.О. Кравченко (1970-1983), Є.І. Гордієвський (до 1986), **В.І. Омеко** (до 1988), **М.І. Іванов** (до 2002), **М.М. Панченко** (з 2002).

ОВІДІОПОЛЬСЬКИЙ ВИНИЩУВАЛЬНИЙ БАТАЛЬЙОН – добровільний військовий підрозділ. З перших днів війни НКВС почав створювати бойові дружини по 25 осіб із мешканців старшого віку, що не підлягали мобілізації і учнів старших класів. Батальйон в Овідіополі сформувався у липні 1941. Він мав охороняти 30-км зону лівого берега **Дністр. лиману**, знешкоджувати диверсантів і стежити за німецькими населеними пунктами, де, на думку НКВС, вороги могли висадити парашутистів, а також охороняти стратегічні об'єкти (МТС, склади, залізничні станції). Очолили Овід. б-н нач. райвідділу НКВС, старш. лейт. І.І.Бутович (ком.), перший секр. РК КП (б)У **І.Г. Ілюхін** (комісар), згодом – другий секр. РК КП(б)У П.Г.Волков. До складу б-ну ввійшло 390, потім 450 бійців (80 жінок). Складався з 3 рот: 1 – ком. С.Я. Гамалея (гол. райспоживспілки), політрук О.В. Берзін (гол. Овід. сільради), ком. роїв Я.І. Хірич (працівник райспоживспілки), І.А. Станков (зав РайФО), дільничий НКВС Білокінь; 2 – ком. Венгер (гол. к-пу «І п'ятирічка», Овідіополь), політрук К.І. Волошина (агротехнік райзем-

С.Я. Гамалея

К.І. Волошина

Н.С. Горохольська

І.П. Рощин

відділу), ком. роїв прикордонник Алексєєв, уповноважений НКВС Гонта, оперуповноважений НКВС І.С. Струк (очолив розвідку); 3 – ком. А.І.Жиганюк (дир. Овід. МТС), політрук І.П. Назаров (гол. к-пу «Іскра», **Калаглія**), ком. роїв Н.Д. Назаренко (заст. нач. райвідділу НКВС), Л.В. Попов (агроном райземвідділу), С.Р. Зексер (заст. гол. райвиконкому). Ком. кулеметних роїв агроном МТС Добіжа й І. Хоменко (гол. к-пу «Іллічівка»). Нач. постачання Д.М. Бершадський (гол. райторгу), начпродовольства Жовтнер. Медична команда на чолі з Горохольським, до якої входили медсестри: сестри Павликовські Євгенія (секр. сільради) і Лідія (старшокласниця), Т. Пономаренко, М. Алексєєва, Н. Власова, Г. Кривченко, Н. Склярова (Дейнега). Серед бійців були: Й.Й. Гетманович (гол. к-пу, виконував

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

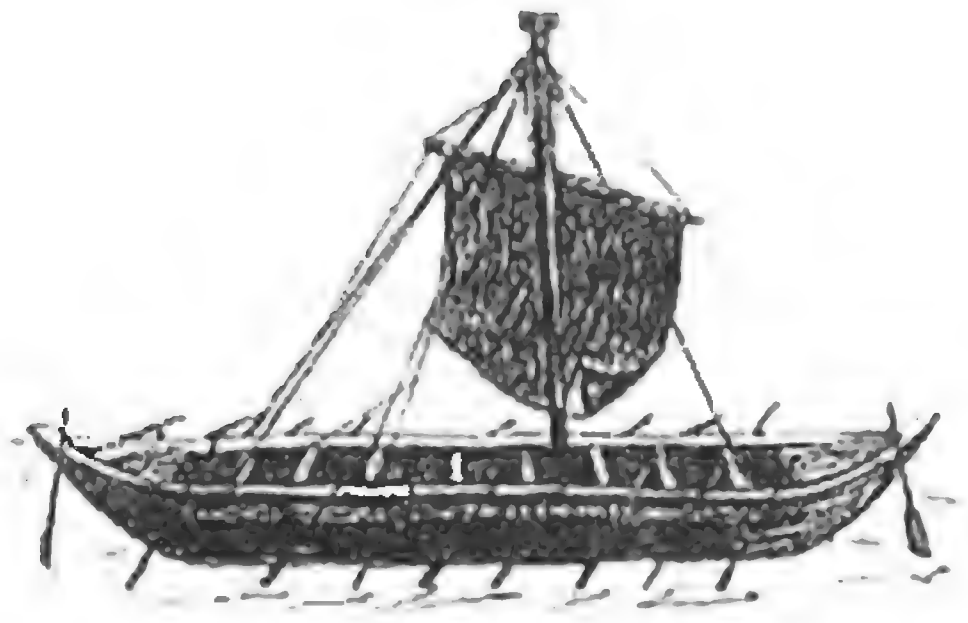

Козацький човен

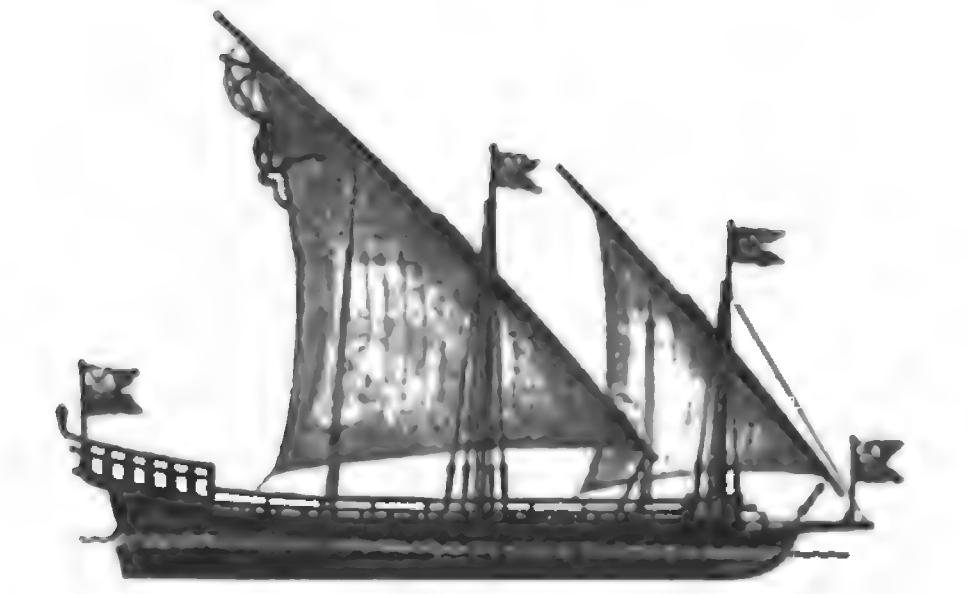

Галера кінця XVIII ст.

ці. 1799 свідком перевезення солі човнами через Дністр. лиман став **П. Сумароков**. Тоді турецькі купці не мали права сходити на берег, тому торгували з човнів під наглядом приставів. Од негоди ховались у приміщенні, зведеному на палях над водами лиману. Другим напрямком торгівлі порту були Галичина й Поділля, звідки надходила деревина як плотами, так і на спеціальних плоскодонних суднах. Однак у 1827 з Овід. порту майже всі 216 каботажних суден вирушили до Аккермана, що засвідчило переважання саме соляної торгівлі. Протягом 1833-1850 через Овід. порт пройшло майже 35 млн. пудів бесарабської солі. Більша частина перевезень припадає на роки після 1840, коли відкрилась **Дністр. пароплавна переправа**. Спочатку до короткого пірсу в порту могли підходити лише човни і баржі, а не пароплави (див. **«граф Воронцов»** і **«Дністер»**), як це описав **Ю.І. Крашевський** (1843). Та невдовзі постав довгий кам'яно-насипний пірс, що змінило ситуацію. Крім штатних суден пароплавної переправи, до нього почали підходити пароплави і буксири з баржами, які йшли з Чорного моря до Маяків, а за великої води – до Бендер (*карти 26*). На 1871 від Рос. тов-ва пароплавства та торгівлі тут курсували: колісні буксири (пароплави) із баржами «Батюшка», «Бабушка», «Браток», «Дєдушка», «Сестриця», «Тітка»; парові баржі «Воробей», «Гусь»» «Індюк», «Кречет»; «Коршун»» «Лебідь», «Ястреб» та ін., а також пароплав-буксир «Муравей» (власник полк. Починський).

«ОВІДІОПОЛЬСЬКИЙ», радгосп – див. **«Україна»**, колгосп.

ОВІДІОПОЛЬСЬКИЙ РАЙОН – адміністративно-територіальна одиниця **Одеської обл.** Центр – селище **Овідіополь**. Розташований між **Дністр. лиманом** і **Чорним морем**. До району входять 22 села: Балка, Барабой, Багатирівка, Грибівка, Дальник, Доброолександрівка, Йосипівка, Калаглія, Каролінo-Бугаз, Ленінталь, Мар'янівка, Мізикевича, Молодіжне, Надлиманське, Миколаївка, Нова Долина, Новоградківка, Петродолинське, Прилиманське, Роксолани, Санжійка, Сухий Лиман; 4 селища: Авангард (1995), Великодолинське (1957), Овідіополь (1970) і Таїрове (1982). Всі населені пункти об'єднані в 4 селищних і 16 сільських рад. Мешканців – 52795 (1989), 60274 (2001). Район створений з Арнаут., Гроссбентал., Калагл., Роксолан. волостей та самого Овідіополя з хуторами (Овід. волость) в межах Одес. округу згідно з рішенням ВЦВК й уряду УРСР від 07.03.1923. На початок

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Г.І. Делінський; *кравечня*: К.М. Гребениченко (Грибиниченко), Л.Б. Табаков; *шевські майстерні* (чоботарі): Д.Г. Вахонін, М.Ф. Рогожинська, Д.Г. Астрахович; *шкіряні вироби*: Е. Рабинович, Л.А. Рабинович; *взуття*: І. Можаєв; *бакалія рибна*: Д. Лазаренко; *рибний промисел*: Я. Цуркан; *квас*: П. Терновий; *чайні*: Х.М. Вайсмант, М.Г. Гайдашенко, Ц.М. Неєр, С. Перель; *трактири*: Д.І. Власов, К.І. Таран; *винні погреби*: І.І. Григораш, Н. Логвинова, Н.Л. Волинська, Ф.М. Остроущенко, В.П. Станченко, П.Н. Станченко, М. Рабинович; *пивні*: акціонерне тов-во пивних закладів Ф. Енні і К°, І. Баринов, М. Гриневич (х.Барабой), М.Л. Кемпе (пивні на хх.Барабой і Дальницькому, вул. Дворянській, а також лавки на Скурті і в будинку Стецюкової), В.Г. Руда-Стецюра.

ОВІДІЯ ГРОБНИЦЯ – умовна назва давньогрецького поховання, що його сучасні археологи датують не пізніше IV ст. до н. е. Знайдена у 1793-1794 (разом з іншими могилами) на березі **Дністр. лиману** під час копання рову на буд-ві **Аджидерської фортеці**. Глибина поховання становила 10 футів (304,8 см). Окремі автори XVIII-XIX ст. помилково вважали, що це могила римського поета **Овідія**. На цій версії наполягали ще й тому, що лиман мав молдавську назву – Відове, Овідулуй (**див. В.І. Григорович**). Малюнки **Ф.П. де Волана**, подали **П.С. Паллас** і **М. Гатрі**. Гробниця у формі скрині складалась з 5 вапнякових плит. В ній були людський кістяк, вугілля, розбита лампа кілька великих амфор. Поруч, в іншій могилі, знайшли теракотову голівку «гарної жінки» (висота 3 дюйми – 7,62 см) з грецьким профілем і

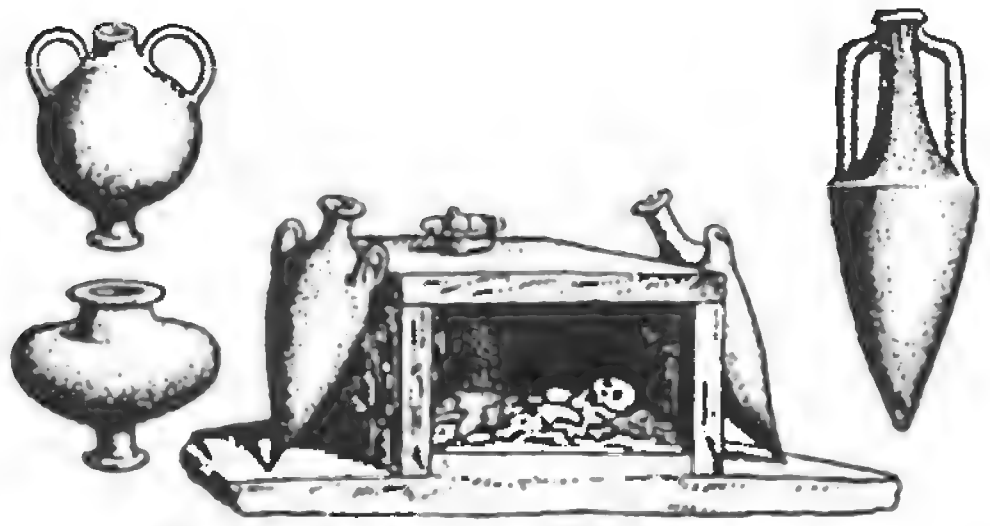

Вигляд могили за П.Палласом

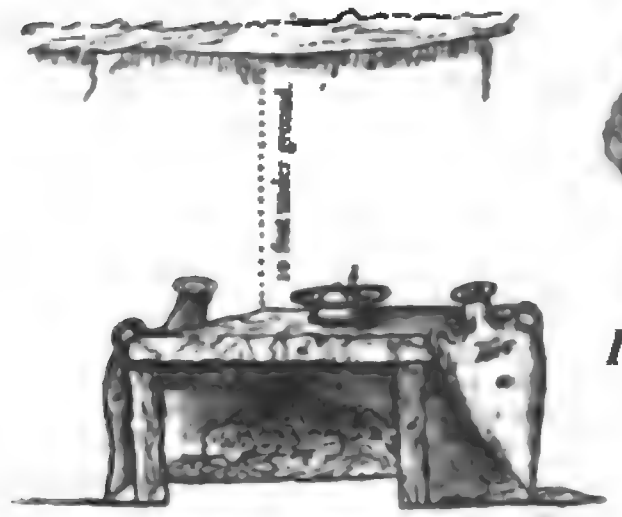

Вигляд могили за М.Гатрі

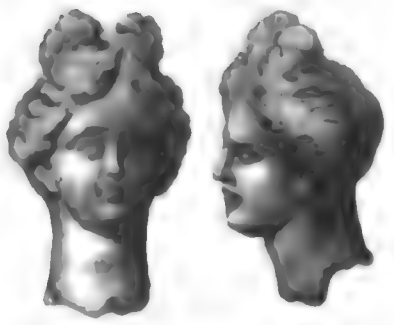

Голова жінки за П. Палласом

зачіскою богині Діани (волосся закручене двома вузлами у формі півмісяця). П.С. Паллас припустив, що це бюст домашньої богині-пенати, похованої разом з померлим. Деякі вбачали у теракоті Юлію Молодшу (Віпсанія Юлія Агрипіна, пом. 28 р.н.е.) – онучку римського імп. Августа від його доньки Юлії Старшої, з якою пов'язували долю засланого Овідія. На малюнку М. Гатрі позначені: a) амфори приставлені до могили, b) глиняна лампа, c) попіл і кістяк людини, d) кам'яна скриня із плит на 2,5 квадратні фути і завтовшки 4 дюйми.

ОВІДОВЕ (Відове) ОЗЕРО – назва **Дністровського лиману** в XVI-XVIII ст. Уперше з'явилася, мабуть, у «Хроніці польській» М.Бєльського (1495–1595) 1551, виданій у 1597. Він повідомив, що 1516 «козаки... ходили походом під турецьке місто Білгород і захопили там чимало коней, рогатої худоби та овець, але на зворотному шляху їх наздогнали татари і турки біля озера Овідового». При-

близно того самого часу сталася сутичка з татарами старости міста Бара Б. Претвича, про яку він пізніше згадував: «На те місце я тоді йшов цілу ніч і знайшов їх над Відовим, у верхів'ях Беримбою...». С.Сарницький 1585 написав: «Озеро Овідія розташоване поміж Гіпанісом [Півд. Буг] і Тирасом [Дністер], але ближче до Тирасу». Далі автор подає легенду про походження назви озера від римського поета **Овідія**: «Озеро в Бесарабії відоме головним чином своєю назвою, оскільки біля нього, як розповідають, мешкав відомий римський поет». Автор «Опису Молдавії» Д. Кантемир (1673-1723) розповів, що це озеро називають Лакул Овідулуй. Таку саму назву подавали нім. географ І. Тунманн, **П.С. Паллас** та ін. Однак, підкреслює автор «Опису Очаківської землі» (1794) А.К. Мейер, Лакул Овідулуй молдавською означає «овече озеро». Виникла назва з того, що «татари приганяли свої отари до лиману на водопій, тут їх і мили». Озеро Відове, Овідова, Овідове позначалось на багатьох картах XVII-XVIII ст., з яких найпізніші: карта Дністр. лиману **Ф.П. де Волана** 1791 і «Гидрографическая карта северным берегам Черного моря...» 1795 (*карти 2, 4-4а, 9б, 13а*).

ОВЧИННИКОВ Григорій Петрович (22.01.1931, Октябрське Борського р-ну Горьків. обл. – 05.03.2010, Таїрове) – вчений-винороб, канд. с-г. н. (1966). Закінчив с.-г. тех-м (1953), Москов. с.-г. академію ім.Тімірязєва (1957), спеціалізувався на виноробстві в ін-ті агротехнологій ім.Балческу (1960, Румунія). Трудовий шлях почав у Волго-Донському пароплавстві (1945-1948). Після навчання був наук. працівником, зав. відділом виноробства ІВіВ ім.Таїрова (1960-1979, див. **Таїрова інститут**), доцентом кафедри Одес. ін-ту народ. госп-ва (1979-1987). З 1987 – зав. відділом виноробства, стар. наук. працівник ІВіВ ім.Таїрова. Розробляв технології виробництва вина. Автор 77 наук. та наук-метод. праць, п'яти монографій, мав 32 патенти на нові марки вин і бальзамів. Учасник міжнар. з'їздів виноробів, відзначений золотими й срібними медалями міжнар. конкурсів та виставок. Нагородж. медалями та почесною грамотою Кабміну України (2005).

ОГОЦЬКА Марія Григорівна (нар. 27.03.1939, Маньківці Бар. р-ну Вінниц. обл.) – передова доярка. Прибувши 1961 до Овідіополя, 30 років працювала дояркою в к-пі **«Слава»**, який згодом увійшов до складу **к-пу ім. Дзержинського**. Щодня надоювала по 16-17 кг молока, а щороку – по 4 тис. кг з кожної корови. За високі виробничі показники не раз набувала звання «Переможець соц. змагання». На її честь кілька разів підіймали Прапор трудової слави к-пу і вручали перехідний червоний вимпел. Нагородж. орденами Трудового

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Ф.С. Октябрський

В.І. Жуков

Г.М. Коченов

В.Ф. Воробйов

ської піхоти, 26 полк НКВС (майор О.О.Маловський), б-н 136 запасного полку і 2 винищувальних б-ни (комбриг С.Ф. Монахов); 30.08.1941 із різних частин цього сектора сформовано 421 стр. дивізію (полк. Г.М. Коченов). З моря Одесу захищали моряки ЧФ (ком. віце-адмірал Ф.С. Октябрський). На 22.08.1941 рубіж Південного сектора проходив по лінії: лівий берег Дністр. лиману – **Франц-фельд** – **Петерсталь** – **Вакаржани**, а з 14.09 по 16.10 1941 по лінії Сухий Лиман – Татарка – Великий Дальник (див. також **Люстдорфська батарея** та **Оборонні рубежі 1941**; *карти 33-35*).

ОДЕСЬКИЙ ПОВІТ – адміністративна одиниця **Херсон**. і Одес. (з 28.01.1920) губерній. Указом імп. Олександра I від 19.10.1825 пропонувалося створити поблизу Одеси окремий Одес. повіт. Для цього планувалось відмежувати від **Тирасп**. і Херсон. **повітів** частину їх території. Повіт займав півд.-зах. частину **Херсонс. губ**., поміж р. Дністер і Півд. Буг., завдовжки 150-160 верст, завширшки 50-60 верст, морський кордон Чорного моря становив 171,4 версти. Площа повіту 9227331,2 десятин (по військ.-топогр. зйомці 1850-1852), разом з **Одес. градон**. – 92721,3 кв. верст; за генеральним межуванням (без водного простору) – 909304 дес., або 8729 кв. версти. Налічував 3 заштатних міста – Маяки (з 26.03.1862), **Овідіополь**, **Очаків**, 19 містечок, 447 сіл, колоній, хуторів (без Одес. градон.). На 1913 входило 34 **волості**, в тому числі **Маріїнська** і **Калаглейська**. У 1897 в повіті мешкало 610 тис. осіб.

ОДЕСЬКИЙ ПРИМІСЬКИЙ РАЙОН – адміністративна одиниця **Одеської обл**. Створений 1934 з частини населених пунктів, що входили до Одеської міської ради, в тому числі сільрад: Барабойської, Бурлачо-Балківської, Дальницької II, Калаглійської, Люстдорфської, Овідіопольської, Олександрівської, Роксоланівської, Санжійської, Сухолиманської. Розформований у 1939. За винятком Сухолиманської та Бурлачобалківської сільрад, всі інші ввійшли до відновленого **Овід. р-ну**.

ОДЕСЬКИЙ РАЙОН – адмін. одиниця Одеського округу, потім **Одеської обл**. Створений 1923. Охоплював також землі суч. Овід. р-ну, а саме (сільські ради з населенням): Сухолиманська (с. Сухий Лиман – 522, хх. **Мармусевича** – 56, Вейнера – 17, Ігнатенка – 28, Навчально-виноградної станції – 50), Ольгинська (с. Ольгине – 675), Потриваєвська (с. Татарка – 913, хх. Троїцький – 31, Болгарка – 40, Преображенське – 628), Бурлачо-Балківська (с. **Бур-**

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

був висланий до Котласького оперативного сектора, а потім на поселення до м. Сольвичегодськ (Північний край РФ). 16.11.1933 повернувся до Марієнфельда, а в кінці грудня переїхав на батьківщину до с. **Марієнталь Спартаківського р-ну**. У жовтні 1934 був призначений прелатом Й.П. Крушинським до парафії м. Рикове (Єнакієве), але через закриття там церковної громади дістав нове призначення до с. Мангейма Зельцького р-ну. За браком приписки не зміг влаштуватися і знову повернувся до рідного села, де хазяїнував на землі. Після арешту і смерті в Одеській тюрмі місцевого священика Й. Нольда провадив богослужіння для односельчан. 16.05.1935 притягнутий до відповідальності Спартаківським райвідділом УДБ НКВС (нач. Вольфович). На слідстві, що тривало до 15.03.1936, йому поставили на карб «тісні зв'язки із зарубіжними фашистськими організаціями» і те, що «без дозволу райадміністрації правив у місцевій церкві», а також «критикував радянську владу». 23.05.1936 спецколегія Одеського облсуду визнала неправомірність деяких звинувачень, зокрема те, що патер Окс «у 1934-1935 отримував матеріальну допомогу з Німеччини не від буржуазних партій, а через комітет Міжнародного Червоного Хреста», проте суд підтвердив скоєння злочину («провадження релігійних обрядів без дозволу влади»). Був висланий до Уральска (Казахстан). 05.12.1937 постановою Особливої Трійки УНКВС по Захід.-Казахстанській обл. дістав вирок – смертну кару. Точний день страти невідомий.

Осипова И.И. В язвах своих сокрой меня… // Гонения на Католическую Церковь в СССР. По материалам следственных и лагерных дел. – М., 1996.

ОКСЕНЮК Валерій Андрійович

(нар.09.06.1960, Овідіополь) – спортсмен. Вихованець ДЮСШ «Чорноморець» (1968-1976), закінчив Одес. пед. ін-т ім.Ушинського (1984). Чемпіон СРСР серед шкільних команд вищої ліги (1973), канд. у майстри спорту з футболу (1976). Грав у юнацькій та дорослій команді **«Дзержинець»** (1970-1991). Під час служби в РА (1978-1980) чемпіон з футболу Середньо-Азійського ВО, призер першості СРСР серед військових. Обраний гол. ФСТ «Колос» в Овід. р-ні (з 1994), очолює **Палац спорту ім.Дукова** (з 2004). Розвиває спорт у р-ні, організовує спортивні змагання. Пропагує ветеранський футбол: чемпіон України серед ветеранів у складі команди «Рішельє-Дністер» (1999), фіналіст кубка України. Нагородж. почесними грамотами.

ОКУНЕВИЧ Віктор Миколайович (нар. 23.05.1937, Данилова Балка Ульянів. р-ну Кіровогр. обл.) – педагог. Закінчив Уман. пед. ін-т (1958). Вчителював у школах Кіровогр. обл.(1958-1963), був завучем, дир. Бурилівської ЗОШ, дир. Березків. школи-інтернату Кривоозерського р-ну Микол. обл. (1963-1978). 1978-1997 дир., вчитель, керівник краєзнавчого гуртка в **Барабойській ЗОШ**. Значну увагу приділяв

згуртуванню педагогічного й учнівського колективів, впровадженню учнівського самоврядування. Створив шкільний історико-краєзнавчий музей (1979). Має звання «Відмінник народної освіти». Нагородж. почесними грамотами і дипломами.

ОЛЕКСАНДЕРГІЛЬФ (Alexanderhilf) – німецька колонія. З 1896 по 1917 – **Олексіївка**, з 01.02.1945 – **Доброолександрівка** (*карти 19, 20-21, 31-32 та план 42*). Заснована 1805 по обидва боки р.Барабой на землі, відмежованій від казенного с. **Калаглія**, і частково дачі **Г.А. Гагенмейстера**. Названа на честь рос. імп. Олександра І. Заселена (63 сім'ї) вихідцями з Вюртенберга, Пфальца, Ельзасу, Угорщини. Першого року на новому місці вимерли майже всі мешканці. Нові колоністи прибували протягом 1807-1817 і 1825 (34 сім'ї з Вюртенберга, Нассау, Моравії, Гессен-Дармштадта, Гамбурга). Церква (1858). Землі 3044 дес. (1857, 50 дворів і 58 безземельних сімей), 3008 га (1940). Кустарні виробництва: ковальське, візничі, столярне, чоботарське. Кооперативна лавка, виробництво молока, початкова школа, хата-читальня; сільрада (1926). Мешканців: 936 (1859), 702 (1887), 901 (1905), 837 (1916), 930 (1918), 1056 (1926), 1357 (1943), 1370 (1944). Входило до **Лібентал. кол. округу** Тирасп. і Одес. повітів (1805-1861); Грослібентал. (Маріїнської) волості Одес. повіту і губернії (1861-1926); **Спартак. р-ну** Одес. округу і обл. (1926-1939), **Овід. р-ну** (з 1939). Жителів виселено 29.03.1944 (див. **Переселення причор. німців**). В кінці XIX ст. **В.М.Ястребов** повідомив, що біля Олександергільфа було 9 нерозкопаних курганів, 2 з яких були по два сажні заввишки (4,26 м), 4 – по одному (2,13 м) і 3 – по аршину (71,12 см).

ОЛЕКСАНДЕРГІЛЬФСЬКА КІРХА – євангельсько-лютеранська церква. Релігійна громада затверджена 1845. Однонефна кірха в неокласичному стилі на 800 місць збудована у 1858 (закладена 25.04.1857). Храм перебудовано за проектом **Х.Г. Бейтельспахера** 1898 (вівтар, емпори і бокова галерея з колонами, а також добудовано апсиду і встановлено орган; витрачено 9000 руб.). Місць побільшало. Апсида складалася з двох частин: внутрішньої з вівтарем і зовнішньої (ризниці). Сьогодні належить православній громаді села (зареєстрована 25.05.1994). Працює Свято-Миколаївська церква, у якій зберігається ікона з часткою мощів Св.Іова Угольського (Зах. Україна). Храмове свято 19 грудня.

Кірха. Поч. XX ст.

Сучасний вигляд

ОЛЕКСАНДЕРГІЛЬФСЬКА ШКОЛА. Відкрита 1806 (в іншому джерелі 1816). Кам'яна будівля постала 1820 (перебудована 1838 та 1861) на розі нинішніх вул. Леніна і Шкільного провулку. Мала 4 класних кімнати, вчительську кімнату і квартиру для вчителя. Перший дир. Лейєр Меєр. На поч. 1870-х навчалося 170 учнів (69 хлопчиків і 101 дівчинка). У 1887 вчителями були колишні учні Грослібентал. центр. уч-ща: Д.Д. Майєр (платня 350 руб. на рік), Ф.І. Штромаєр (350 руб.) і Яків Баумгертнер (240 руб.). 1891-

го громада виділила на утримання школи 780 руб. За навчання кожного учня батьки сплачували по 80 коп. на місяць. Того року навчалося 134 учні (63 хлопчики і 71 дівчинка). Законовчитель – пастор І.К. Альберт (Й.Х. Альберт), той таки Д.Д. Майєр, вчитель російської мови І.Ф. Баумгертнер (350 руб.). У 1920-1930-х діяла 4-класна школа (дир. К. Цирюльник). У 1932 стала 7-річною і перейшла на російську мову навчання. Більшість вчителів не могла більше працювати в школі, оскільки не володіла цією мовою добре. Під час румунської окупації відновила свою роботу 6-класна школа (дир. Ф. Маєр, вчителі Х. Мучір, О. Бадер, **Е. Мак**).

ОЛЕКСАНДРІВКА (Арнаутівка) – село на правому березі Сухого лиману. З 1977 має статус селища, і підпорядковане міськраді Іллічівська. Населення 5188 осіб (2008). За даними Т.Ю.Теохаріді, назва Олександрівка у стосунку до **Арнаутівки** вперше згадується 07.03.1818. У церковних документах назва Олександрова з'являється 1835. До цього нерідко звалося «поселенням при урочищі Барабой». Назване на честь рос. імп. Олександра І. На 1896: дворів 138, осіб 787 (390 чол. і 397 жін), церква, школа, 3 бакалійні і галантерейна лавки, винний погріб, рибний завод. Власником одного з будинків у селі був таємний радник Г.Г. Маразлі (1906), йому також належав наділ 2400 дес. землі. Протягом XIX – на початку XX ст. назви Олександрівка й Арнаутівка використовувались паралельно.

ОЛЕКСАНДРІВСЬКА УСПІННЯ БОЖОЇ МАТЕРІ ЦЕРКВА. Збудована й освячена 1814. Певний час називалась «церква в урочищі Барабой». За переказами, деякі ікони того храму привезено з Афона (під час перебудови церкви перемальовані). Споруджена за сприяння майора **А. Буги**, який 28.11.1814 подав на ім'я ген.-лейт. О.Я. Рудзевича прохання про надання йому додаткового наділу землі (див. **Арнаутівка**), прибутки від якого підуть «на будівництво церкви Успіння Божої Матері». За описом 1815: «урочища Барабоя Грецька Успенська Пресвятої Богородиці церква будівлею міцна, кам'яна, ризницею достатня; в ній посуд срібний, визолочений»; священик Емануїл Сурмелі (27 р.); дяк Георгій Кока (41 р.); староста Георгій Каламар. Парафіяни: 100 дворів 590 осіб (340 чол.: штаб- і обер-офіцерів, унтер-офіцерів, рядових і 250 жін.). У 1860-х священик Пилип Шепелев, дяки Григорій Сурмелі й Іван Іванов. Нову церкву (на місці першої) освячено у 1890 (з невеликими перебудовами збереглася до наших днів). На початку XX ст. парафії належало 170 дес. землі. На 1906 охоплювала мешканців хх. **Санжійка**, **Бугове** й Арнаутських –

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ОМЕКО Іван Іванович

(20.01.1920, Овідіополь – 03.10.1989, там само) – організатор виробництва. Закінчив Одес. с.-г. тех-м (1953). Все життя працював у **к-пі ім. Дзержинського**: гол. агрономом (1946-1968), секр. парткому (1968-1975), бригадиром 3 комплексної бригади (1975-1985). Не раз був депутатом Овід. селради (1959-1977). Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора (1966, 1971), медаллю «За доблесну працю у ВВВ» (1946), знаками «Ударник IX п'ятирічки» (1975), «Переможець соц. змагання» (1977-1980), бронзовою (1969), срібною (1970) та золотими (1979, 1982) медалями ВДНГ СРСР, почесними грамотами.

ОНИЩУК Карпо Трохимович

(27.10.1914, Борків Літин. р-ну Вінниц. обл. – 12.07.1978, Олександрівка) – винороб. Закінчив Щоголівську трудову школу (1933, Донбас) і Одес. с.-г. ін-т (1941). Воював на **III Укр. фронті**, був поранений. З 1944 – винороб Шайківського винпункту при Тирасп. винно-коньячному заводі, з 1947 по 1950 – старш. технолог цього заводу. Закінчивши курси підвищення кваліфікації інженерів-технологів коньячного виробництва у Москві (1950), працював на винзаводі р-пу **ім. Трофимова** (до 1973). Зробив і власний внесок у розвиток технології виготовлення вина. З 1950 – депутат Олександ. сільради. Нагородж. медалями «За доблесну працю у ВВВ» (1946) і За доблесну працю до 100-річчя Леніна».

«ОРЛЯТА» – молодіжний пошуковий загін. Створений з ініціативи **І.Ф. Баринової** у 1967 на базі **Овід. районної дитячої бібліотеки**. Діяв у руслі військово-патріотичного руху юних чапаєвців, що розгорнувся в СРСР у 1960-ті. До штабу загону входили: Оля й Тетяна Зінченко, **Лариса Мазур**, Люба Шершенецька, Віктор Дуков, Сергій Карауш; активні учасники: Валя Єфимчук, Люба Ніколенко, Валя Кияновська, Петро Цукерман, Наташа Котоврасова, Рита Готман, Толя Гордієвський, Таня Танасенко, Лариса Савельєва, Алла Єрмолаєва, Таня Соручан та ін. В перебігу шукань записано спогади ветеранів та учасників війни, зібрано фронтові листи, фото, особисті речі. На базі цих матеріалів при **Овід. СШ №1** створили музей, відкритий 13.04.1968, в день визволення **Овідіополя** від фашистів. Тоді відбулася і перша зустріч з ветеранами **25 Чапаєвської дивізії**. Після неї такі зустрічі бували щороку. Члени загону виступали з усними журналами перед жителями сіл району, листувалися з іншими загонами, учасниками ВВВ, їх рідними, сім'ями героїв громадянської війни І.Е. Якіра, Я.Б. Гамарника, **Г.І. Котовського**, ветеранами 25 Чапаєвської дивізії та **4 Кубанського козачого КК**, доглядали могили воїнів. Їхніми зусиллями розшукано 358 адрес ветеранів і 15 адрес сімей загиблих, встановлено імена 12

солдат, похованих в Овідіополі. «Орлята» зібрали брухту на суму 207 руб, надали допомогу матерям загиблих Іванова й Облак на суму 80 руб., внесли 500 руб. на спорудження пам'ятника невідомим чапаєвцям, що загинули під Севастополем, зробили кілька походів шляхами боїв 25 Чапаєвської дивізії. Готували концерти й привітання ветеранам до свят, організовували зустрічі з ними, їздили на зустрічі з ветеранами до Севастополя, Одеси. Завдяки діяльності «орлят», овідіопольці дізналися про подвиги своїх земляків, багато сімей – про долі своїх рідних. Припинив діяльність на поч. 1970-х.

ОСАДЧИЙ Олександр Маркович (1889 – 1930) – військовий, підполк. Походив з українського дворянського роду, здобув фахову військову освіту, в російській армії дослужився до капітана. Учасник Першої світової і громадянської воєн. У Червоній Армії ком. 46 Катериносл. (04.-10.12.1919), 41 (1920) і 24 (з 04.1921) СД. В кінці 1920-х очолював 11 авіаційну бригаду (Воронеж). Загинув 27.06.1930 в авіакатастрофі. Учасник боїв за Одесу. Здобувши 07-08.02.1920 місто, частини 41 СД (14 армії Південного фронту) комдива О.М. Осадчого взяли участь у поході на Овідіополь, де був загін полк. **О.А. Стесселя** (див. **Овід. загін**). Авангард «боротьбистів» (ком. А.М. Абрамов) і сотня донських козаків з 12 кулеметами та 6 гарматами 08.02.1920 виступили з Одеси до Дністра, 12.02 вдерлись до Овідіополя, захопивши 1300 полонених, 39 кулеметів і 6 гармат. До початку квітня 1920 41 СД виконувала прикордонну службу на лінії від Овідіополя до Маяків. Нагородж. орденом Червоного прапора (1920) та ін.

ОСТАПІВКА (Євстафіївка) – село (слобода) на правому березі **Сухого лиману** (на місці суч. **Малодолинського**). Утворене польським магнатом **В. Потоцьким** у 1799 на місці слободи **Гагенмейстерової**. На 1803 мешкало 49 осіб. Землі села ввійшли до ділянки кол. **Клейнлібенталь**. За рескриптом Олександра I від 25.05.1804 на ім'я **Е.О. де Рішельє**, мешканці Остапівки переселилися «в інші дозволені їм місця» (*карти 16-17*).

ОСТЕЛЕЦЬКИЙ Павло Павлович (25.05.1880 – 01.01.1946, Париж) – контр-адмірал. Закінчив Морський корпус (1899) і військово-морський відділ Академії Генштабу (1911, Миколаїв). Учасник російсько-японської війни 1904-1905 та оборони Порт-Артура (броненосець «Пересвет»). Учасник Першої світової війни: кап. I рангу на кораблях ЧФ. Служив у Морському упр. штабу (04.1918-07.1919) ген. А.І. Денікіна; ком. крейсера «Генерал Корнілов» (08.1919-10.1920). Керував десантом на Одесу 10.08.1919 (див. **Десант на Сухому лимані**), після став контр-адміралом. Командував 1 загоном ЧФ під час переходу з Криму в Бізерту (Туніс) 08-23.12.1920. Останні роки життя мешкав у Франції.

ОТАРИК (От-Ярик, Одарик) – мис, урочище і коса на

Коса Отарик. 1791 р.

Пост гідропланів М-9 на Чорному морі. 1916 р.

Споруда на Отарику. 2009 р.

лівому березі **Дністр. лиману** на північний захід від **Роксолан**. Назва перекладається з татарської як «багаття з хмизу». Місце переправи через лиман та стоянка на шляху до Очакова (XVII ст.). 1656 **Евлія Челебі** переправлявся тут двічі. З його розповіді випливає, що прибулі розпалювали тут вогнище, чим подавали сигнал, щоби з **Аккермана** надіслали човни. Козаки частенько користувалися з цього, щоб узяти в полон човнярів. 1791 **Ф.П. де Волан** зустрів на косі «Одарики» три сім'ї рибалок. У відомості Чорномор. війська 1792: «невід і сітки при урочищі Отарик тримали козаки куреня Шкуринського Харко Чуприна (6 осіб) і Губа (2 особи)». З поч. XIX ст. тут стояв хутір **К.Мархоцького** (у 1856 – 5 дворів). Хутори від Роксолан існували тут і пізніше, зокрема позначені на картах 1896 і 1920-х рр.

ОТАРИК, пост гідроаеропланів. Посилення авіації Одес. військ. округу в ході Першої Світової війни пов'язане із діями Німеччини, яка створила базу гідропланів у Варні і цепелінів у Ямболі (Болгарія). В лютому 1916 для захисту портів Одеси і Миколаєва почали будувати бази гідроаеропланів (по 4 літаки на місто). У березні-квітні було створено вже два авіазагони протиповітряної оборони (ком. Одес. загону – штабс-капітан І.І. Масальський). 31.11.1916, за наказом ком. ЧФ віце-адмірала О.В. Колчака, створено 1 повітряну бригаду в складі 3 дивізіонів: 1 – повітряна станція «Кругла бухта»; 2 – повітряна ст. «Одеса» і 3 – загін дирижаблів. Літаки 2 дивізіону, крім базової стан., чергували на повітряних постах: «Отарик», «Зелекари», «Тендра» і «Кларівка».

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

рець, І.А. Разорьонова, М. Мільчева, Ю. Білонога. Буд-во розпочалось у 1994 з ініціативи **В.І. Дукова.** Коштувало 4,5 млн.грн. Понад 2,5 тис. жителів р-ну внесли від 1 до 900 грн., підприємці – 1,5 млн. грн., з обл. та районного – по 600 тис. грн., з державного бюджету – 1,1 млн. грн. Гол. підрядник ПМК-1 на чолі з **В.І. Гайдаржі** (80% вартості об'єкта освоєно протягом 2000-2004). Розрахований на 1,5 тис. місць. Щодня буває 350-400 дітей, серед яких учні **ДЮСШ №1** і **№2**, вечорами працюють 18 дорослих спортивних груп. Є футбольний майданчик зі штучним покриттям (2009), відкрито філію в с.**Новоградківка** (2008). Не раз проходили районні та обласні змагання з різних видів спорту. Змагання на «Кубок Овідіополя» з бальних танців та карате набули статусу міжнародних. Щороку в червні – змагання з гандболу на приз Т. Макарець, у жовтні – з футболу на приз В. Дукова. Дир. **А.А. Оксенюк**.

ПАЛЛАС Петер Симон (22.09.1741, Берлін – 1811) – вчений-енциклопедист, природознавець, географ і мандрівник. Здобув освіту в університетах Галлє, Гетінгена, Лейдена (Німеччина). З 1764 – член Лондон. королів. тов-ва і академії в Римі. З 1766 – член і професор Санкт-Петербурзької Імпер. академії наук. Знаний у світі на-

ПЕТР СИМОН ПАЛЛАС

НАБЛЮДЕНИЯ, СДЕЛАННЫЕ ВО ВРЕМЯ ПУТЕШЕСТВИЯ ПО ЮЖНЫМ НАМЕСТНИЧЕСТВАМ РУССКОГО ГОСУДАРСТВА в 1793-1794 годах

уковими експедиціями по Російській імперії. У 1790-х відвідав південь України та Крим. Свої спостереження фіксував у щоденнику. Зокрема, за матеріалами **Ф.П. де Волана**, подав опис знахідок з так званої **«Овідія гробниці»** при **Аджидері**.

Паллас П.С. Наблюдения, сделанные во время путешествия по южным наместничествам Русского государства в 1793-1794. – М., 1999.

ПАМ'ЯТНИКИ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНІ – меморіальні знаки і скульптурні зображення, присвячені періодам **громадянської** і Другої Світової воєн. На території Овід. р-ну встановлено: *Авангард* – пам'ятник односельцям, загиблим під час визволення села у ВВВ (1984, біля офісу «Авангард-Д»); *Барабой* – братська могила 29 воїнів **10 гв. КД**, загиблих у квітні 1944 (1954), меморіал-пам'ятник 5 мешканцям, розстріляним окупантами, та пам'ятник 54 землякам, загиблим у ВВВ (1975, у центрі); *Великодолинське* – братська могила 40 воїнів, загиблих під час визволення села 11.04.1944 (1948), могила льотчика, гв. лейт. В.О. Денисова, загиблого 1944, а також ще двох авіаторів, загиблих 1946-1947 (центр. кладовище); *Грибівка* – братська могила 45 воїнів, загиблих під час визволення села 13-14.04.1944 (кладовище); *Дальник* – братська могила-меморіал 70 воїнів та безіменна могила вої-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ній площі біля **Великодол. ЗОШ № 1**. *Дальник*: меморіальна дошка воїнові О.П. Пацару, який загинув у лютому 1985 (на будинку школи; його ім'ям названо школу і вулицю). *Овідіополь*: пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам на площі Незалежності, встановлений 12.06.2004 (скульптори й автори проекту батько і син С.С. і С. Чаркіни, архітектор **О.А. Гайдученко**, підрядник ТОВ «Агросервіс» – дир. **Ф.Г. Мурадов**). Являє собою чотиристоронній вертикальний барельєф з композицією, дзвіницею і верхівкою у формі сокола. На фасадному боці зображений Св. Георгій переможець, герб Овід. р-ну і напис із акафіста: «Радуйся, ратоборець, славо. Радуйся, высокая мучеников похвало, Радуйся, Георгие, великий победоносче!».

ПАМ'ЯТНИКИ ЖЕРТВАМ ГОЛОДОМОРІВ. В Овід. р-ні стоять в *Авангарді* – хрест і меморіальний знак (2008); *Барабої* (27.11.2008); *Овідіополі* – камінь пам'яті на місці, де мав постати меморіал «Трагедія і велич України» (2008); *Прилиманському; Роксоланах* – хрест і меморіальний знак (2008).

ПАМ'ЯТНИКИ ІСТОРИЧНИМ ДІЯЧАМ – скульптурні зображення, пам'ятники на честь видатних земляків, історичних діячів. *Овідіополь* має пам'ятники землякові, Герою Радянського Союзу **П.М.Вертелецькому** (біля Овід. НВК по вул. Шевченка № 212 і вул. Калініна, 104), пам'ятник **В.І. Дукову** (2001, скульптор **М.І. Степанов**,

Погруддя А. Трофимова

Погруддя В.Є. Таїрова

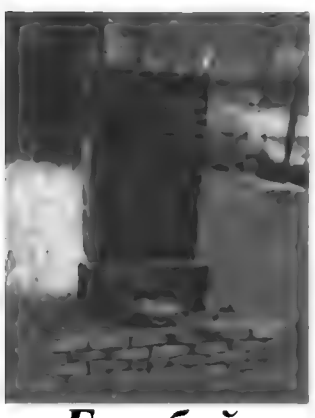

Барабой

Овідіополь

Прилиманське

Авангард

Погруддя П. Вертелецького

Пам'ятник В. Дукову

кладовище №2), пам'ятник Овідію (1993, скульптор М.І.Степанов площа Овідія). *Таїрове* – пам'ятник **В.Є. Таїрову** (перед будівлею інституту); *Молодіжне* – погруддя **А.В. Трофимова** (біля Молодіжн. сільради).

«ПАМ'ЯТЬ і СЛАВА» – військово-історичний центр (громадська організація). Заснований у 2007. Провадить пошукову і краєзнавчу роботу на території Одес. обл. Одним з напрямків діяльності є шукання неврахованих військових поховань (поодиноких і братських могил), встановлення імен загиблих у роки ВВВ, а також розшук їхніх родичів. Робота – як у полі шляхом експедицій («Вахти пам'яті»), так і в архівах. За час існування проведено 9 вахт, у перебігу яких знайдено і перепоховано майже 200 бійців РСЧА і моряків ЧФ, загиблих під час **оборони Одеси** 1941. Дві вахти було на землях Овід. р-ну поблизу Дальницького лісу (05.2008 і 04.2009). Тут знайдено 41 невідомий солдат і матрос, для двох пощастило розшукати прізвища. Поховано їх біля монументу **Поясу Слави** в Прилиманському. Центр видав кілька брошур (підготував ветеран-пошуковець Л.Н.Суховій). Частина з них стосується Овід. р-ну: «Военный некрополь. Одесская область 1941 г. Овидиопольский район», «Военный некрополь. Одесская область 1944 г. Овидиопольский район» (2010), «Оборона Одессы 1941 г. 3-й полк морской пехоты», «Освобождение Одещины. 4 гв. Кубанский казачий кавалерийский корпус» (2009) та ін. Центр співпрацює з Упр. охорони об'єктів культурної спадщини Одес. ОДА; голова центру – Л.В. Ігнатьєв, наук. консультант – док. іст. наук **І.В. Сапожников**. крім того, ідентифіковано 39 загиблих козаків-кубанців, похованих 1944 в Калаглеї.

ПАНФІЛОВ Іван Васильович

(01.01.1893, Петровськ Саратов. губ. – 18.11.1941) – військовий, ген.-майор, Герой Радянського Союзу. Учасник Першої Світової війни. Під час громадянської війни записався до 1 Саратов. полку. Після війни служив у 183 окр. прикордонному б-ні, один з роїв якого під його командою стояв в **Овідіополі** (1921). Тут познайомився з Марією Коломієць (1903 р.н., батьки Іван Устимович і Варвара Парфентіївна Коломієць). В шлюбі з нею мав 4 доньок і сина. Закінчивши курси при Київ. школі РСЧА ім.Каменєва (1923-1925), брав участь у боротьбі з басмачами в Середній Азії. З 1940 – ген.-майор. У 1941 захищав підступи до Москви. Загинув поблизу Волоколамська 19.11.1941. Перепохований на Новодівичому кладовищі у Москві. У 1970-х спогади «Генерал Панфілов» написала його дружина, а 2009 книжку «О Герое Советского Союза ген.-майоре И.В. Панфилове» доповнила і перевидала його

М.І. Коломієць-Панфілова, 1930-ті рр.

молодша дочка Майя. В них згадано Овідіополь.

ПАНЧЕНКО Микола Миколайович (нар. 14.04.1959, Лозоватка Первомайс. р-ну Микол. обл.) – організатор виробництва. Закінчив Одес. інженерно-будівельний ін-т (1985), Одес. регіонал. ін-т державного упр. при Президентові України (2007). Канд. наук з державного управління (2009). Трудову діяльність розпочав працівником буд-го цеху р-пу **«Маяк»** (1976-1977). Після служби в РА працював інженером, майстром дільниці **Овід. «Міжколгоспбуду»** (1985-1986), був провідним інженером Овід. райагропромоб'єднання (1986-1988), Овід. райсількомунгоспу (1988-1991), молодіжного об'єднання «Новий час» (1991-1992), будівельником у Польщі (1993-1994). Подальша робота пов'язана з газовим госп-вом: інженер (1994-1998), дир. (1998-2001) ПМП «Скіф». З 2002 очолює **Овід. упр. експлуатації газового госп-ва.** У 2002-2010 газопроводи видовжилися з 775,3 км до 1040 км, кількість абонентів зросла з 11337 до 22540. Нагородж. почесною відзнакою гол. Одес. облради, орденом УПЦ Св.Георгія, грамотами.

ПАНЧУК Анатолій Дмитрович (нар. 09.11.1957, Оксанина Уман. р-ну Черкас. обл.) – вчитель, держслужбовець. 1980 закінчив іст. ф-т Одес. ун-ту ім.Мечникова, у 2004 – юрид. ф-т того самого ун-ту. Трудовий шлях розпочав учителем Овід. СШ. Працював на комсомольській та партійній роботі. Перший дир. **Овід. районної Станції юних техніків** (1991-2006). Саме він заклав матеріально-технічну базу станції та започаткував низку напрямків роботи з молоддю (картинги, технічне обслуговування, авіамоделювання, бісероплетіння тощо). За успіхи у вихованні підростаючого покоління нагородж. знаком «Відмінник народної освіти», грамотами районного та обл. відділів освіти, Міністерства освіти й науки України, облради. Помічник народного депутата України на громадських засадах в Овід. р-ні у 1998-2004. З 2006 – нач. юрид. відділу виконавчого апарату Овід. райради, її депутат.

ПАРАБОЙ (Перебойна) – див. **Барабой, хутір**.

ПАРАТОВА Юлія Євгенівна (нар.07.11.1986, Нова Долина) – спортсменка, майстер спорту міжнар. класу з важкої атлетики (2007). Закінчила Одес. юрид. академію (2009). Перший тренер – **Д.Ф. Сторощук**. Тренується в **Ю.П. Кучинова**. Чемпіонка України (2007, 2009),

срібний призер Європи (2009). Найкращий результат у ваговій категорії 58 кг: ривок 93 кг, поштовх 114 кг. Нагородж. почесними грамотами.

ПАСІЧНИК Світлана Анатоліївна (нар. 23.03.1975, Овідіополь) – спортсменка, майстер спорту з гандболу (1997). Після Київ. спортивного ліцею-інтернату грала за команду вищої ліги чемпіонату України «Інгул» (1992-1997, Кіровоград). З 1997 – член збірної команди України, з 1998 – Хорватії. Грала в професійних клубах Хорватії мм. Пожег (1998-2001), Загреб (з 2002) та Словенії (2001-2002, Пірана). У клубі «Подравка Вегета» стала чемпіоном Хорватії 2002/03, 2003/04, 2004/05, кращою гандболісткою країни з врученням «Кришталевого м'яча» в 2004/05, 2005/06, 2006/07. Бронзовий призер Середземноморських ігор (2005, Італія). Нагородж. почесними грамотами.

ПАТРИК Василь Георгійович (нар.08.01.1937, Санжійка) – господарник. Почав трудову діяльність у к-пі «9 січня 1905 р.» (1951-1959). Служив у РА (1960-1963). Працював трактористом (1964-1975), слюсарем у **к-пі «ім.XXI з'їзду КПРС»**. Передовик виробництва, раціоналізатор. Не раз був депутатом сільради, засідателем райсуду, членом бюро РК КПУ. Має звання «Знатний кукурудзівник України» (1972). Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора (1971), Жовтневої революції (1973), медалями, грамотами.

ПАУСТОВСЬКИЙ Костянтин Георгійович (31.05.1892, Москва – 14. 07.1968, там само) – письменник. Народився у сім'ї службовця-залізничника, що кілька разів переїздила, аж поки не осіла в Києві. 1912 закінчив Київ. класичну гімназію і 2 роки вчився у Київ. ун-ті. Надрукував своє перше оповідання «На воді» (1912). Користуючись пільгами батька на залізницях, багато подорожував. 1914 перевівся до Москов. ун-ту, але з початком Першої Світової війни пішов на санітарний тиловий, а за рік – на польовий потяг – вивозити поранених з Польщі й Галичини. Лютнева революція застала К. Паустовського в Тульській губ. Повернувшись до Москви, працював репортером у місцевих газетах. Коли владу здобули більшовики (1917), кілька разів побував на засіданні ЦВК, написав низку репортажів. Потім повернувся до Києва і служив в одному з караульних полків Червоної армії. Після Києва була Одеса і дворічна робота в редакції газети «Моряк». В Одесі познайомився з молодими письменниками Е. Багрицьким, **В. Катаєвим**, І. Ільфом, І. Бабелем, Г. Шенгелі.

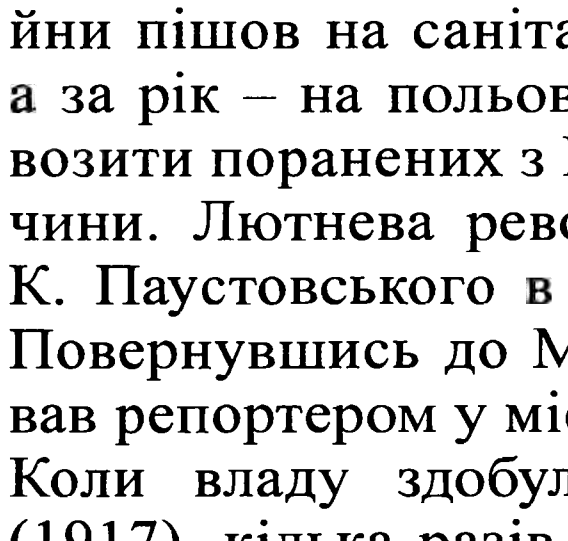

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ПРИЧОРНОМОРСЬКИХ НІМЦІВ – примусове переселення мешканців колишніх причорном. кол. почалось навесні 1944 після поразок Вермахту на півдні України. Кінцевий пункт евакуації – губернаторство Вартегау (Зах. Польща). Одним з напрямків руху був так званий «Південний маршрут». Ним виїхало 37083 чоловіка 7081 селянським возом (19079 коней, 5769 корів). Одну з колон очолював польовий командир Вейтгартнер. Похід розпочався 17.03.1944 з кол. Нейда Мака, після літургії у церквах о 6.00 ранку колона вийшла 20.03. з **Петерсталя** на **Овідіополь**. З **Олександергільфа** було 340 сімей на 235 возах (575 коней). За ними рушили колоністи з **Клейнлібенталя**. Два дні переправлялися поромами через Дністр. лиман, потім рухалися від Шабо й Аккермана до Сарати, далі через Румунію прибули до Югославії, а згодом залізницею у товарних вагонах перебралися до Польщі. Тим часом на Овідіополь рухалася колона, що вийшла 25.03. із Зельц (Лиманське Розділ. р-ну), але дійшла тільки до **Францфельда**, а потім повернула і ледь устигла переправитись через Дністер у Маяках 06.04.1944: в ніч із 6 на 7 квітня пором обстріляла авіація, а потім його захопили партизани й частини РА. Усіх, хто не встиг перебратися на правий берег, заарештували й відправили до Сибіру. На 12.07.1944 у Вартегау було вже близько 240 тис. переселенців, розміщених під охороною військ СС у таборах і перевірчих пунктах. Їх поділили на три категорії: 1 і 2 діставали німецьке громадянство, а всі інші 3 – громадянство терміном на 10 років. Чоловіків призвали до Вермахту, поліції та інших військ. формувань. Зокрема, був набір до дивізії СС «Гогенштауфен». Усього мобілізували 20 тис. чол. З переселенців формували також загони охорони і будівельні частини. Через навальний наступ РА 12.01.1945 частину переселенців евакуювали до м.Борнім під Потсдамом (Німеччина). Але близько 20 тис. «адміністративно переселених німців» вибратися з Ватергау не змогли і потрапили в радянську зону окупації. Як Німеччина капітулювала, більшість причорном. німців

Глюксталь (с.Цибулівка Цебриків., суч. Великомихайл. р-ну) і закінчився в січні 1945 в транзитних таборах округів Паб'яніце та Лодзь (Польща). Маршрут пролягав через Тирасполь (21.03.1944), Дністер до Бесарабії, Бендер, Тарутиного (25.03.), Вулканештів (29.03), уздовж південного берега Дунаю на Чернаводу (Румунія, 04.05), Сілістрію (07.05), Татари (15.05), Лом (25.05), Відин (28.05), потім через Дунай до Оршевого (04.06) і Ясенового (10.06). Далі залізницею через Будапешт (Угорщину) до Вартегау. За свідченням **Едуар-**

(з 25.05.1945) вивезли до СРСР у табори НКВС і на спецпоселення до Таджикистану, Казахстану та Сибіру.

«ПЕРСЕЙ» – реконструкція архаїчного човна. Створена з ініціативи **В.В. Левчука** на знак 210-річного ювілею **Овідіополя**. Виконавець – **Центр дослідження історії мореплавства** – керувався зображенням на вазі з Тебена. Збудований із 2 реліктових дубових стовбурів на базі цеху декоративно-ужиткового мистецтва Національної спілки художників України в Одесі, човен повторює обриси й обводи суден давньогрецьких мореплавців і має габарити: довжина 10 м, ширина 2 м, висота борту 0,7 м, зйомна щогла заввишки 5 м, пряме вітрило площею 18 кв. метрів. Реконструйованим судном виконано кілька експериментальних плавань по **Дністр. лиману** і **Дністру** з екіпажем 10 чол.

Мельник И.К. Путешествие в прошлое: «Персей». – Одесса, 2008.

ПЕСЛЯК Микола Костянтинович (11.10.1935, Деркачі Харків. обл. – 11.03.2000, Нова Долина) – виробничник. Закінчив Одес. уч-ще механізаторів (1957), Одес. с.-г.ін-т(1962). Працював гол. агрономом к-пу ім. Фрунзе (1962-1971), був дир. Одес. овочевої дослідної станції (1971-1974), гол. агрономом в упр. с.-г Овід. райвиконкому (1974-1979), головою **к-пу ім. Фрунзе** (1979-2000). Доклав зусиль до розвитку госп-ва і **Нової Долини** (газифікація, БК, житло). Нагороджений медалями «За доблесну працю до 100-річчя Леніна» (1970), «За трудову доблесть» (1977), «Ветеран праці» (1987), бронзовою ВДНГ СРСР (1978), почесними грамотами. Його ім'ям названа вулиця села.

ПЕТЕРСТАЛЬ (Peterstal) – німецька колонія. Заснована 1805 на лівому березі **р.Барабой** на дачі **І.Є. Кисленського** (*карти 19, 20-21, 31 та ін., план 37*). Мала назву **Петрівка** (з 1896), сучасне **Петродолинське** (з 01.02.1945). Заселена вихідцями з Вюртемберга, Рейнської обл. й Угорщини (40-50 сімей). Лютеранська парафія Фрейденталь. Землі 2995 дес. (1857: 50 дворів і 75 безземельних сімей), 3010 дес. (1918), 3000 га (1940). Церква (1806), школа (1809). Цегельно-черепичний з-д. Сільрада (1926). Мешканців: 258 (1805), 517 (1825), відповідно 867 (1859), 768 (1887). 918 із них 875 німців (1897), 987 (1905), 962 (1911), 895 (1916), 916 (1918), 1020 (1926), 1111 (1943). Адміністративно входило до **Лібентал. кол. округу** Тирасп. й Одес. повітів (1805 – 1861); **Грослібентал.** (Маріїнської) **волості** Одес. повіту і губернії (1861-1926); Червоно-Повстанського і Спартак. р-нів Одес. округу і обл. (1926-1939), Овід. р-ну з 1939. **В.М. Ястребов** (1894) описав на землях кол. 3 нерозкопаних кургани заввишки 2 – 4-х аршин.

ПЕТЕРСТАЛЬСЬКА КІРХА – євангельсько-лютеранська церква. Релігійна громада села затверджена 1812 (до того входила до Фрейдентальської парафії). Спочатку правилось у приміщенні школи в суботу й неділю, а потім у будівлі хлібного складу (з 1820). Незважаючи на 5000 руб. боргу в сплаті державного кредиту і всього 7 руб. 45 коп. у касі, громада вирішила будувати кірху і найняла архітектора (1837). За рік виросла Кам'яниця на 300 місць із дзвіницею (дзвона для неї придбала молодь на власні заощадження). Загалом кошти будівництва сягнули 4000 руб. У (1846 і 1887) реставровано. На сьогодні вона в руїнах.

ПЕТЕРСТАЛЬСЬКА ШКОЛА – церковно-парафіяльна, заснована в пристосованому приміщені (1807). Протягом 1812-1813 постала нова кам'яна, де містився молитовний дім (див. **Петерстальська кірха**). Школу перебудовано 1823 і 1832. Навчали дітей самі колоністи, потім священик. Працювала восени та взимку (протягом 3-4 місяців). У 1870 було 169 учнів і вчитель. 1874 відкрито сільське початкове уч-ще від земства (два вчителі). На 1887 вчителі: нім. мови Е. Міллер, рос. мови Е. Фріппель (на 1891 – Х.І. Віррік), помічник К.К. Брекколь. 1913 збудовано нову школу – діяла до 1932 як початкова, потім 4-класна; 5-7 класи учні закінчували у Спартаківській (Гросліб.) центр.школі. До війни в ній працювали: Геппель (дир.), Г. Бауер, Л. Приль, А. Крафт, Марія та Йоган Шмідти, Л. Катценштейн і В. Менгартус.

ПЕТРІВКА – назва німецької кол. **Петерсталь** (суч. **Петродолинське**) з 1896 по 1916. Перейменована на честь великого князя Петра Миколайовича (10.01.1864, Петербург – 17.06.1931, Франція), онука рос. імп. Миколи І. 1896: 49 дворів і 250 мешканців (130 чол. і 120 жін.), баптистський молитовний дім, школа – 153 учні (81 хлоп. і 72 дівч.), корчма, 3 крамниці. До міста Одеси – 30 верст, до залізничної стан. Вигоди – 20 верст, до пароплавного причалу Одеси – 35 верст, до пароплавної стан. Маяки – 10 верст; до центру волості (**Маріїнське**) – 16 верст (*карти 29, 30а*).

ПЕТРОВ Іван Юхимович

(30.09.1896, Трубчевськ Орлов. губ. – 07.04.1958, Москва) – військовий. Після прогімназії навчався в учител. семінарії Карачаєва (1913-1916); в Олексіївському юнкер. уч-щі (1917), служив прапорщиком у запасному 156 полку в Астрахані. З 1918 у Червоній Армії, воював на Східному фронті з білочехами і білогвардійцями; з 1920 на Західному, проти поляків. По громадянській війні служив ком. кавескадрону, полку, окр. бригади 11 КД І кінної армії. З 1922 боровся з басмачами. Учився, став ком. 2 полку Туркменської бригади (1929); ком. 1 туркменської дивізії (1932); нач. військ. училища в Ташкенті (1932-1940); 1940 – ком. 194 СД, ком. 27 механіз. корпусу; ген.-майор. Під час ВВВ – ком. 1 КД, а з 20.081941 – ком. **25 Чапаєв. дивізії**. Брав участь в **обороні Одеси**. З 05.10.1941 призначений ком. **Приморської армії**. Керував евакуацією з Одеси до Криму. Коли Севастополь ліг у руїнах, евакуювався на підводному

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Церква. С. Петродолинське

к-п ім.Лібкхнехта. Під час ВВВ тут проходив рубіж Південного сектора **оборони Одеси**. 08-09.04.1944, коли точились бої за визволення краю від німецько-румунських військ, на Одесу прорівалась кінно-механізована група ген. **І.О. Плієва**. По війні в селі було понад 10 підсобних госп-в різних під-тв. Вони об'єдналися в р-п «Плодоовочевий», перейменований 1976 на р-п ім.XXV з'їзду КПРС. У його користуванні було 3290 га с.-г. угідь, у т.ч. 2303 га орних, 958 га зрошуваних, 286 га садів і 100 га виноградників; розвивалося тваринництво. 33 працівники р-пу були нагороджені орденами і медалями. Протягом 1966-1976 в селі поставили 220 будинків, 2 гуртожитки, СШ, адмінбудинок і дитячий комбінат. Крім того, діяли БК (250 місць), бібліотека, ФАП, кравецьке ательє, перукарня, громадська їдальня, 3 магазини, 2 ларки, відділок зв'язку та ощадкаса. У 1990-х р-п реформований на КСП, а потім на агрофірму «Петродолинське». 03.10.1992 зареєстровано громаду Свято-Покровської церкви. На землях сільради відоме поселення епохи пізньої бронзи (на лівому березі р.Барабой на північ від села; відкрила М.О. Романовська 1961), а також кілька курганів, розкиданих на плато по обидва боки річки. Три насипи на південь від шосе Одеса – Маяки розкопала 1979 експедиція Інституту археології НАН України (І.Т.Черняков і І.Л.Алексєєва).

ПЕЧЕНІН Анатолій Андрійович

(нар. 07.01.1942, Новотиришкіно Смолен. р-н Алт. краю) – господарник, громадський діяч. Закінчив Кемеров. гірничий ін-т (1965), Ленінград. інж.-економ. ін-т (1976). Був виконробом, старш. виконроб, гол. інженером на Всесоюзному комсомол. буд-ві в м. Березівському (1965-1969); нач. БМУ в Молдові (1970-1978). Із 1978 – **Каролiно-Бугазі**, нач. БМУ «Чорноморкурортбуду» (1978-1988). Ставив пансіонати, школи, житла для будівельників, будинки для переселенців-чорнобильців. Працював нач. Овід. район. «Сільгомунгоспу» (1989-2004). З 2004 – голова Каролiно-Бугазької сільради. Приділив багато уваги житлово-комунальним проблемам села: газифікації, водопостачанню, ремонтові доріг і житла, телефонізації, зовнішньому освітленню вулиць тощо. Поставив пам'ятник односельцям–учасникам ВВВ (2007). Не раз був депутатом Овід. райради, Каролiно-Бугазької сільради. Нагородж. медалями, грамотами ОДА, Овід. райради та РДА.

ПІДПІЛЛЯ ОВІДІОПОЛЬЩИНИ – як рух опору румунській і німецькій окупаційній владі тривав із жовтня 1941 по квітень 1944. На останньому етапі **оборони Одеси** командування **Приморської армії** надсилало в тили ворога окремі

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

була також військова резиденція (канцелярія). Територія паланки охоплювала землі від суч. Тирасполя і **Дністр. лиману** до Аджалицького лиману. На них існували поселення: Кучургани, Глинна, Чобручі, Незавертай, Яськи, Головківка (Біляївка), **Калаглія**, **Аджидер**, **Бузиноватe**, **Бугаз** та ін. **Ф.П. де Волан** застав у 1791: на **р.Барабой** – с.Перебойна (**Барабой**) з 7 сім'ями козаків; на Бугазі – 2 сім'ї; у Бузиноватому – 5 сімей; на **Отарику** – 3 сім'ї; в Аджидері – 4 сім'ї; у Калаглеї – 4 козацькі і 32 молдавські сім'ї. За неповними даними 1792: всього було 15 сіл, де у 1031 дв. жило 4922 осіб. До того ж налічувалося ще чимало хуторів при риболовних місцях та по балках (32) – зокрема, неводи і сітки мали: на Дністр. лимані поблизу Миколаївки і на Косі Великій – полк. Максим Кірсанов, прем'єр-майори Давид Білий і Мокій Гулик, секунд-майор Олексій Височин, Добрушський монастир (разом 60 козаків); на **Гараголі** – Скульський і Білоус; на Отарику – Харко Чуприна і Губа (8); біля Аджидера – Колінка (8); при Бузиноватому – Федір Балбан (3); на р. Барабой – Каїнки (5); Маковецького (2 чол. і жінка); Малого (2 чол. і жінка); Ковальчука (10); Білого (4 чол. і жінка). На 28.10.1792 в Аджидері налічувалося 27 старшин і козаків; при р.Барабой – 15 козаків; у Миколаївці (Калаглії) – 32 козаки, 13 вірмен і 123 волохи.

ПОЖЕНЯН Григорій Михайлович–(20.09.1922, Харків–20.05.2005, Москва) – поет і письменник, сценарист, двічі лауреат Державної премії РФ. Закінчив Москов. літер. ін-т ім.Горького (1952). З 1939, – служба на ЧФ. З перших днів війни – у 1

диверсійному загоні, мав прізвисько «Морячок Угольок». У серпні 1941 група моряків під командою Г. Поженяна відбила в румунів водогінну стан. Біляївка і подала воду до Одеси. Майже всі загинули, але він зостався живим. У вересні 3 морський полк перебував на **Сухому лимані**, а в **Татарці** зосередився загін розвідників, серед яких був і Г. Поженян. Після боїв на останньому рубежі **оборони Одеси** його записали загиблим. В Одесі на будинку, де квартирувала диверсійна група (вул. Пастера), встановили меморіальну дошку, на якій його ім'я названо серед загиблих. Дізнавшись про це, він попросив нічого не змінювати. Війну закінчив кап.-лейт. Був двічі поранений, контужений, нагороджений 5 бойовими орденами і 6 медалями, а пізніше – орденами «Знак Пошани» і За заслуги перед Отечеством III ст-ня (1997). Перша книжка віршів – «Вітер з моря» (1955). В подальшому написав близько 50 пісень (відомі «Два берега», «Пісня про друга», «На Мамаєвому кургані»), видав 30 книжок, випустив 4 платівки, як сценарист брав участь у створенні 4 фільмів, у тім числі «Спрага» (реж. Є. Ташков).

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ СТАН – територіальна одиниця в Російській імперії у стосунку до керівництва поліцією (повітовою і міською; з 1837 по 1917). До його обов'язків входило: нагляд за рекрутськими наборами до армії, видавання довідок населенню, пильнування громадського порядку. Повітова поліція складалася зі справника (начальника повітової поліції), якому підпо-

рядковувалися становий пристав (керував сотниками, що очолювали окремі дільниці стану і десятниками, розміщеними в кожному поселенні) і поліцейських наглядачів (пристави в містах, зокрема в **Овідіополі**). До 1862 станового пристава призначав (і звільняв) губернатор із кандидатів, що їх надавало дворянське зібрання повіту, а згодом – повітове поліцейське управління. Крім справника, пристав підлягав також земському суду. У першій пол. XIX ст. **Одеський повіт** ділився на 3 поліцейських стани; містами керували пристави (на 1838 в Овідіополі – колезький реєстратор В.В.Жеребецький). У другій пол. XIX ст. територію повіту поділили на 3 стани з волостями та 3 приміські: Маяки, Овідіополь, Очаків. Овід. приміський охоплював, крім самого міста, **Грослібентальську** і **Калаглійську волості**. В Овідіополі, як і перше, містилася квартира поліцейського пристава. Після міської реформи (1870) він разом з урядниками і 14 городовими підлягав Міській управі Овідіополя. Хутори і поселення на землі міста Одеси, в тім числі **Татарка** і **Сухий Лиман**, входили до 5 частини управління поліції з центром у Великому Дальнику (Дальницька дільниця). На 1879 в Одес. повіті діяло вже 4 стани і 2 наглядацтва (в тому числі Овід. з 2 вказаними волостями). Відомі прізвища овід. поліцейських приставів: А.Г. Курилов (1854), П.В. Васильєв (1856), О.С. Зворський (1857); А.П. Бурмістров (1862), справочинець І.М. Агатьєв; губ. секр. М.П. Велисарій (1867-1868), знову А.П. Бурмістров (з 1871), М.М. Фельштинський (1891), титулярний радник І.С. Сербинов (1901); М.В. Хмара (1911).

ПОЛУБОК Павло Федосійович

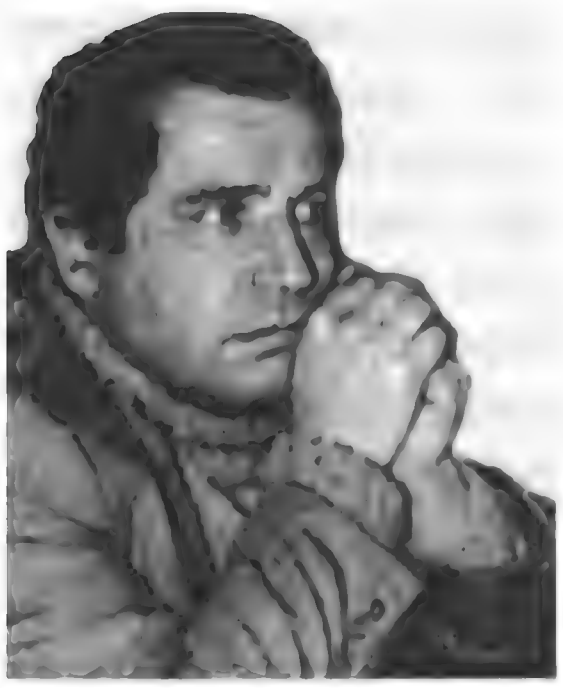

(28.06.1937, Біляївка – 12.06. 2005, Овідіополь) – журналіст, поет. Закінчив філол. ф-т Одес. ун-ту ім.Мечникова (1966). Після курсів механізаторів 2 роки працював комбайнером на Цілині (Казахстан), потім у к-пі «Україна» Біляїв. р-ну (1955-1958). Служба в РА (1958-1961). В Овідіополі з 1966 як помічник першого секр. РК КПУ (1966-1972), потім літпрацівник газет **«Наддністр. правда»**, «Іллічівський судноремонтник», «Південна зоря» (Біляївка). З 1992 на пенсії, 2001 повернувся до Овідіополя. Видав зб. поезій «Недоспіване» (2003), друкувався в зб. «Виноградний дощ», респуб. та обл. газетах.

ПОЛЬОВИЙ Микола Гаврилович – (нар. 28.06.1930, Шапошникове Теплов. р-ну Оренбур. обл.) – працівник культури. Навчався в Дніпропет. муз. уч-щі (1952), Харків. ін-ті культури (1958). Після ін-ту викладач, заст. дир. Олександрійс. культосвітнього уч-ща, дир. Кіровогр. муз. уч-ща (1964-1975), Одес. уч-ща культури (1975-1977), обіймав посади заст., згодом нач. упр. культури Одес. облвиконкому (1977-1984). Був депутатом районної (Олександрія), міської (Кіровоград), Одеської обл. рад (1980-

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Роксолан отримали і довезли додому. Більша його частина залишилась у волосному правлінні (Калаглеї). З цього приводу провадили навіть слідство, і до управи надіслали списки всіх постраждалих. Згідно з даними Одеської повітової земської управи, восени 1873 року на пересів озимих тут видали з губернського продовольчого капіталу позик 105 руб. В додатковій відомості 1874 року вказано, що Одеська повітова земська управа видала позики на 1601 руб. 56 коп., у тіму числі на пересів – яров. пшениці (36 четвертей), ячменю (172 четверті). Міщанам **Овідіополя** запланували видати 9000 руб. позики. Але його мешканці домовилися з аккерманським купцем Іцком Васерманом про купівлю в нього якісного, свіжого, але дрібного шестигранного озимого ячменю по 8 руб. за четверть на 10 мір (1 міра = від 16 до 25 кг). Договір засвідчив аккерманський нотаріус, але Одеська управа цієї купівлі не визнала, бо вважала запропоноване зерно задорогим. Повної суми на пересів полів мешканці міста того року так і не одержали. За даними 1874, Овідіопольській міській управі і міщанам видали всього 370 четв. ячменю на суму 3000 руб. Після неврожаю 1891 представники Херсонського земства й Одеська повітова управа 20.06.1892 розробили особливі правила обрахунку наслідків неврожаю і допомоги повітам з продовольчих капіталів. За даними **Одес. градоначальства,** згідно з переписом 1892 з'ясувалося, в **с. Татарка** землі було 1787 дес. (із них 1189 дес. – землі громади і 593 – орендної). Тут збирали у середньому 12 пудів жита з десятини, озимої, ярої пшениці та ячменю – менше, а в цілому менше, ніж у середньому по Градоначальству. Вилучивши ⅓ орендної землі на оплату за право користування, населенню залишався врожай із 1585 дес. Їх розподіляли так: висівали (у дес.) жита – 237 (на них зібрали – 2844 пуд.), озимої – 316 (відповідно 3792 пуд.), ярової пшениці – 237 (2844 пуд.), ячменя – 637 (7644 пуд.), на 158 – інших зернових (зібрано – 17124 пуд.). Оскільки Татарка була поблизу Одеси, то тут мешкали і ті, хто жив не з рільництва. На 317 дворів (1603 осіб) 84 двори (418 осіб) своїх земель самі не обробляли – частіше оддавали в оренду. Кількість тих, хто залежав од землі й урожаю, становила 244 двори (1185 осіб). Застосувавши до них визначену норму споживання, дійшли висновку, що для поповнення недороду зернових у с. Татарка потрібно було, крім виділених ще 4660 руб.

О степени урожая и трав и о мерах для обеспечения народа продовольствием // Херсон. земства. – 1873, – №12. Дополнительная Ведомость о выданной из губернского продовольственнаго капитала ссуде населению Херсонской губернии по неурожаю 1873 года: Одесский уезд // Херсон. земства. – 1874. – №10. Журнал члена Херсонской земской управы Н.П.Луговскаго по обзору Одес. уезда: Материалы о народном продовольствии // Херсон. земства. – 1874.– №4. Одесское Градоначальство: Доклады представителей уездных земских управ о результатах урожая в 1896 г. // Херсон. земства. – 1896. – №8.

ПОТОЦЬКИЙ Вінцент (1740, Броди – 14.01. 1826) – граф, ген.-лейт., колекціонер. Польський дворянин герба «Пілава» (Pilawa-Złota), Власник земель на Правобережній Україні, в тім числі мм. Ста-

Герб «Пілава»

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

О.Г. Зінченко, **Г.К. Іванова**, **Н.Б. Марчук**, а також посмертно **В.В. Авелічев**, **П.І. Вербицький** і **П.М. Вертелецький** (2010). На сьогодні в Овідіополі звання «Почесний громадянин» мають 39 осіб.

ПОЯС СЛАВИ – низка пам'ятників, створених у 1960-х на колишніх рубежах **оборони Одеси**. До нього входять 11 монументів у сс. Григорівка, Нова Дофінівка, Олександрівка, східна і західна околиці Великого Дальника, Гнилякове, 21 км дороги Одеса–Балта, стан. Дачна, у районі заводу «Центролит». Один з найбільших пам'ятників – на західній околиці **Прилиманського** (архітектор І.В. Полянський, скульптор Н.Ф. Єременко). На ньому рельєфно вирізняється постать воїна з мечем і щитом з написом: «Тут ми стояли на смерть, щоб захистити життя», а на боковому зрізі вибито: «На этом месте в августе-октябре 1941 года в кровопролитных боях обороняли Одессу от фашистских захватчиков воины 15 кавполка 2 кавдивизии, 99 артполка, 105 отдельного батальона связи, 65 отдельного пулеметного батальона». Монумент у Прилиманському відкрито 08.05.1968 і реконструйовано у квітні-травні 2005. Протягом багатьох років він є головним пунктом пішохідних переходів «100 км за 24 години Поясом Слави» (з 1973) і велоралі «100 км за 10 годин Поясом Слави» (з 1982), а також

зустрічей з ветеранами в День Перемоги і заходів на честь 10 квітня – дня визволення Одеси від німецько-румунських загарбників. З 2008 біля пам'ятника в Прилиманському перепоховують воїнів, загиблих під час **оборони Одеси** в 1941 та знайдених пошуковцями центру **«Пам'ять і слава»** в районі **Дальницького лісу**.

ПРЕОБРАЖЕНСЬКЕ – хутори. Назва колишньої **Архієпископової дачі** і частини **Одеських заміських хуторів** (на території суч. **Авангарду** і Ленселища) з початку 1920-х. Назва походить від Преображенського кафедрального собору, резиденції архієпископа **Інокентія.** Згадується 1921 як Преображенський виселок. На 1923 Преображенське (628 мешканців), разом із **Татаркою**, хуторами Вишинського, Троїцьким і **Болгаркою** входило до складу Потриваєвської сільради (центр в півд.-зах. частині Одеси). Назва проіснувала до початку 1930-х, а потім закріпилася нова – х. Ленінський (Ленселище) – від артілі ім.Леніна.

ПРИЛИМАНСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів з денним і вечірнім навчанням (до 1951 – **Татарки школа**). На початку 1920-х – трудова школа; у 1930-х – загальнообов'язкова початкова (зав. Краєвський, Павлик і Г.С.Драчевський). Із 1934 діяла як 7-річна з обов'язковою початковою освітою, з 1951 – загальнообов'язкова 7-річна, з 1963 – загальнообов'язкова 8-річна, з 1972 – загальнообов'язкова СШ (10-річна), з 1991 – 11-річна, з 2002 – 12-річна загальноосвітня. На сьогодні є 508 учнів і 48 педагогів, з яких **С.С. Аргатюк**, Н.І. Байрамова, О.А. Атлас мають кваліфікацію «Вчитель-методист», 8 вчителів – «Спеціаліст вищої категорії», 9 –

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

поверхових будинків, гуртожитків і дитсадок; на початку 1990-х – новий корпус школи і БК. З 1985 відновив свою роботу Прилиман. виконком. 21.09.1999 зареєстровано громаду Свято-Успінської церкви. Збудовано храм. За 2 км на південний захід від села, на березі балки Дальницької є пізньопалеолітичні стоянки Татарка I і II, а поблизу – поселення епохи пізньої бронзи (відкрив 1956 В.І. Красковський). Навколо села височать 3-4 кургани, що їх ще у 1890-х описав **О. Кочубинський** (розкопок не було).

Н.Є. Чібісов

Г.П. Софронов

І.Ю. Петров

Ф.М. Воронін

Г.Д. Шишенін

М.І. Крилов

ПРИЛИПКО Олександр Олександрович (нар. 05.04. 1953, Умань Черкаської області) - журналіст, письменник. Закінчив факультет журналістики Львівського вищого військово-політичного училища (1975). Працював військовим кореспондентом в окружних і центральних виданнях міністерства оборони СРСР у країні і за кордоном. У 1991, за власним бажанням залишив військову кар'єру і зайнявся видавничою діяльністю в країнах СНД. З 2000 постійно проживає в Овід. р-ні. Неодноразовий лауреат конкурсів «Українська книга на Одещині» в номінації документальні видання. Автор першого в Україні публічного дослідження про історію виноробства Одес. обл.

ПРИМОРСЬКА АРМІЯ – оперативно-стратегічне загальновійськове з'єднання у складі РСЧА під час ВВВ. Створена 20.07.1941 на базі Приморської групи військ Південного фронту. Воювала на лівому березі Дністра, поки не відступила до Одеси. 05.08.1941 дістала наказ боронити місто до останньої можливості. На 10.08 армія налагодила **оборону Одеси** і відбила спробу **4 румунської армії** захопити місто зі сходу. 20.08.1941 частину армії ввели до **Одес. оборонного району**, назвали «Окремою Приморською» і підпорядкували Ставці Верховного Головнокомандування. На 30.08 налічувала 34,5 тис. бійців, складалася з трьох СД (**25 Чапаєвської**, 95 Молдавської, 421) та 2 КД, а також окремих полків морської піхоти та зведених загонів НКВС. З повітря Одесу захищав 69 авіаполк (майор Л.Л. Шестаков). На 03.09 кількість відремонтованих танків дозволила сформувати танковий б-н (ком. старш. лейт. М.І. Юдін). Першу роту вкомплектували 10 танками БТ-7, другу – БТ-5, третю – броньованими тракторами СТЗ-НАТІ (планувалося 70 тракторів). Уперше три «танки» (два з кулеметами калібру 7,62 мм і один із 37 мм гірською гарматою) із тракторів, обшитих металевими щитами, складені на заводі ім.Січневого повстання (інженери П.К. Романов, А.І. Обєдни-

Танки «НІ»

ков і кап. У.Г. Коган), разом з одним танком БТ-7, у ніч на 20.09 використано під Великим Дальником. Під час атаки гуркіт «танків» із ввімкненими фарами та сиренами приголомшив румунів і змусив їх відступити. «Танки» дістали назву «НИ-1» («На испуг»). На завершальному етапі оборони армія протистояла 300 тисячам вояків противника (17 ПД і 2 бригади). 21.09 зупинила наступ 4 румунської армії за 8-15 км від Одеси, і ще цілий місяць сковувала противника, чим ускладнила рух німецько-румунським військам на схід. Коли ж виникла загроза прориву групи ворожих армій на Донбас і в Крим, ухвалено рішення евакуювати війська Одес. оборонного району, в тому числі Приморську армію до Криму (36 тис. бійців, 15 тис. цивільних, 19 танків і бронемашин, 462 гармати, 1158 автомобілів, 3625 коней, 25 тис. т. вантажів). Це завдання виконали кораблі ЧФ з 01 по 16.10.1941. Армія захищала Севастополь, а з 01.07.1942 її з'єднання почали вивозити на Північний Кавказ, де 07.07.1942 розформували. Командувачі: ген.-майор Н.Є. Чібісов (липень 1941), ген.-лейт. Г.П. Софронов (до 10.1941), ген.-майор **І.Ю. Петров** (до 07.1942). Члени Військової ради: дивізійний комісар Ф.М. Воронін (07-08.1941), бригадний комісар М.Г. Кузнецов (до 07.1942). Нач. штабу: ген-майор Г.Д. Шишенін (07-08.1941), М.І. Крилов (до 07.1942).

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ тип поселень німців-колоністів сформувався у 1840-х. Перші будинки для колоністів, що їх поставили державним коштом під наглядом **Е.О. де Рішельє**, не мали національних ознак. Понадто, що за браком деревини люди мусили вдаватись до місцевих матеріалів (глини, комишу). Серед будівель переважали глинобитні (з вологої глини, тісно набитої в ящики без дна), вальковані (змуровані з глиняно-солом'яних вальків-саманів) та мазанкові (стіни виникали на плетених з хворосту чи комишу щитах, обліплених з обох боків тією ж таки глиною). В серпні 1805 у **Грослібенталі** в таких хатах мешкало 172 сім'ї (697 осіб). Забудовою німецькі села були переважно вуличними і мали форму ліній, з одним або двома рядами одноповерхових будівель, що тяглися подекуди мало не на 3 км (за винятком Грослібенталя; *плани 36-43*). Згодом у великих колоніях з'являлося й по 2-3 вулиці. Так звані «материнські» кол. налічували від 1000 до 3000 осіб. В «дочірніх» мешкало від 300 до 500. У центрі стояли адміністративні й громадські будівлі, церква і будинок пастурату, школа, лікарня, поряд – кладовище. В другій пол. XIX ст. ставили двоповерхові громадські будинки. **Ю.І. Крашевський** так описав Грослібенталь (1843): «Колонія складається з садків, охайних будинків з високими дахами, широких вулиць, засаджених акаціями. Здається заможною із властивою собі доглянутістю і чистотою, і разом з тим національною. Все там німецьке – одежа мешканців і

Будинок з вензелями. Перша пол. XX ст.

Тип муру стін (с. Новоградківка. 2008 р.)

мова; від архітектури будинків та способу їх розташування до того громадського місця, де люди сходяться на пиво та куріння люльки. Вигляд Грослібенталя з гори особливий, через велику кількість сірих дахів, зелених дерев і жовтих копиць...». Приватний будинок колоністів ділився на дві частини: житлову і нежитлову. Житлова була здебільшого кам'яна (з «дикаря», або черепашника). Нерідко черепашником викладали кути, а «дикарем» – стіни. Дахи крили глазурованою черепицею власного виробництва (Грослібентал. заводів). Менш заможні вкривали хати комишем. Нежитлові приміщення майже завжди ставили під одним дахом з житловими, хоч були вони нижчими. Завдовжки все це сягало від 20 до 30 м. Житловий простір більшості будівель складався з двох половин (завчасно зважали на сім'ю старшого сина), розмежована сіньми та кухнею. Попід вікнами в кожній з половин стояли довгі дерев'яні лави, як це було в українських хатах, але наприкінці XIX ст. їх почали замінювати на дерев'яні розфарбовані канапки. На причілковій стіні висів годинник «гроссфатер-ур» (годинник-дідусь), який разом з великою шафою для одягу був обов'язковою річчю в домі. Навпроти кутка з лавами (чи канапами) стояло ліжко з перинами та балдахіном. Інколи кожну з цих кімнат ділили перестінком на дві частини, і одна з них ставала спальнею. У вітальнях католиків на стінах висіли картини релігійного змісту та розп'яття, а в лютеран – зображення тварин, сцени полювання і пейзажі. Більшість цих прикрас колоністи попривозили з батьківщини. Стелі скрізь були рівні та з ліпниною. На горищах зберігали зерно, насіння, там-таки ж чіпляли окороки та ковбаси, а часом сушили ще й рибальські снасті. Двері, як правило, були одностулкові, а подекуди з двох поперечних частин, – спідню завжди зачиняли щоб тварини не заходили до сіней. Підлоги кімнат, попри дорожнечу дощок, були дерев'яними.

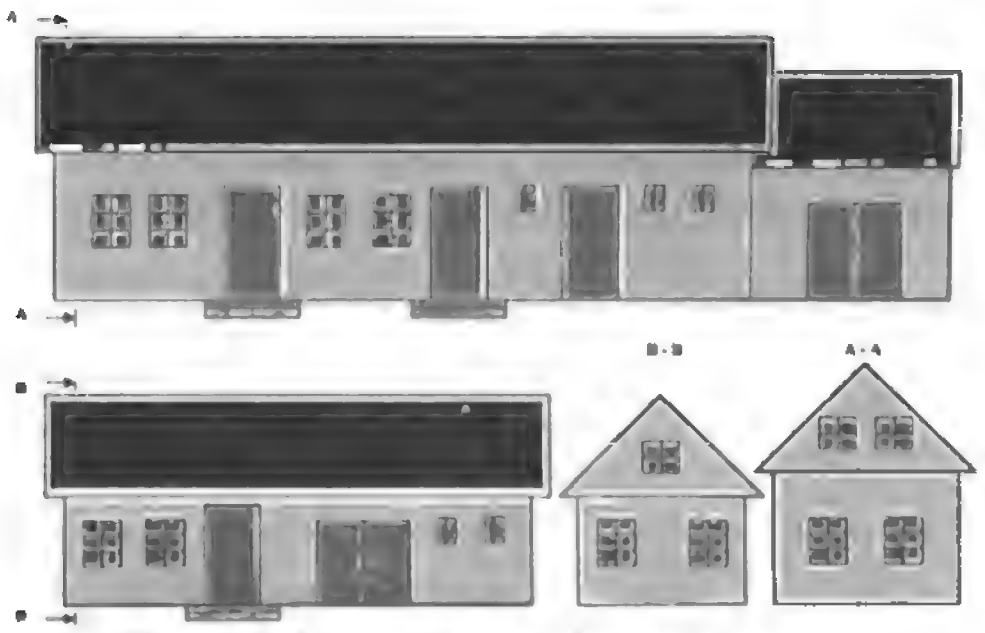

План будинку і господарчих споруд Крістіана Бадера (Олександергільф 1930 р.)

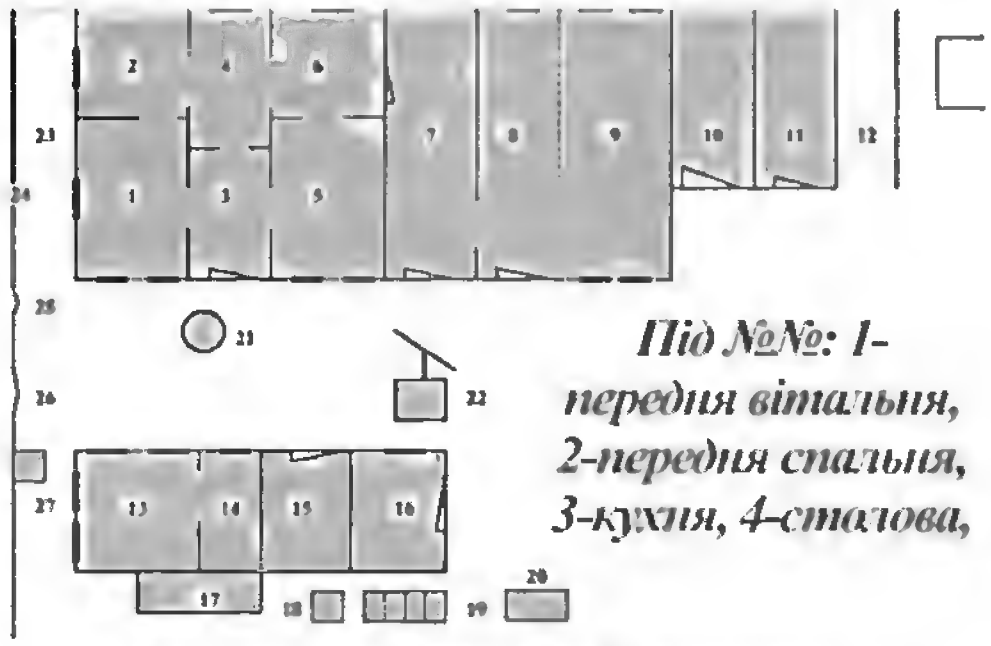

Під №№: 1-передня вітальня, 2-передня спальня, 3-кухня, 4-столова, 5- вітальня, 6- спальня, 7-кімната для білизни, 8-конюшня, 9-хлів для корови і телят, 10-майстерня, 11-склад для сільськ. інвентарю, 12-хлів для коней, 13-літня кухня, 14-погріб, 15-підвал для вина, 16– комора для продуктів, 15-підвал, 18-туалет, 19-свинарник, 20-курник, 21 цистерна для води, 22-криниця, 23-клумба з квітами, 24-кам'яний тин, 25-26-хвіртка з воротьми.

Металева цямрина (Люстдорф. 2009 р.)

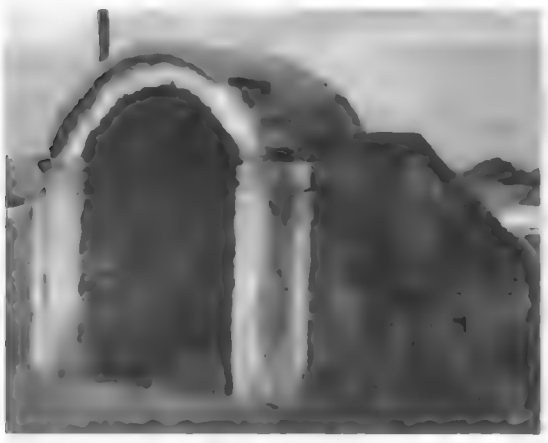

Льох. Перша пол. XX ст. (с. Надлиманське. 2008 р.)

На кухні обов'язковими були довга лава, кілька табуретів і великий стіл. На стіні – ажурна полиця з посудом. Кімнати обігрівала груба, яку розпалювали з кухні чи сіней. Іноді грубу прибудовували до кухонної плити. Це звалося «полугрубкою». Сама плита, яку ставили часом посеред кухні, мала вмонтовані котли (до 3) і духовку. Палили дровами, соломою, кізяком, комишем. Крім цієї кухні, була літня – «зоммеркюхе». Гордістю ж колоністів залишалось подвір'я – з будівлями по один бік (рідко – по обидва) та криницями. Загорожі з дикого-каменю од вулиці та од сусідів сягали заввишки 1,2 м. В нежитловій частині були стайня, хлів і курник. Далі йшли приміщення для возів і реманенту. На кінці подвір'я був тік (гарман). Практично кожен господар мав великий і глибокий (мало не на 6 м) льох. Колоністи, які не могли докопатися до води на власному подвір'ї, робили обмуровані та зацементовані цистерни, до яких завозили питну, або збирали відфільтровану дощову воду. Над ними ставили цямрини у формі глека з металевими барабаном і корбою. Мало не при кожному будинку росли акації, що їх ще Е.О. де Рішельє виписав з Італії, а навесні й улітку кол. потопали в квітах. Поблизу сіл завжди був громадський сад чи лісок. Російський письменник і журналіст **А.М. Ренников** у книжці «Золото Рейну» (1915) відзначив особливість забудови Гроссліберталя: «Тільки на головній вулиці дотримано загального типу військового поселення – пряма вулиця й вишикувані двома шеренгами кам'яні будівлі. Біля деяких із них – затишні альтанки. Криниці гарно обштукатурені, ворота в більшості металеві. А на будинках цікаві ліплені та ще й помальовані прикраси – то у формі кола, то овалу, то дві параболи, перетнуті прямими, то дві гіперболи вершинами одна до одної. Вони нагадують порожі всередині заміські герби-медальйони, що тільки й чекають, щоб їх заповнили дворянськими емблемами».

ПРОДАЄВИЧ Валентин Олександрович

(нар. 11.01.1960, Овідіополь) – юрист, суддя, канд. юрид. н. (2007). Почав працювати слюсарем Овід. комбінату комунальних підприємств (1977-1978). Закінчив Одес. ун-т ім.Мечникова (1983), магістратуру ун-ту спеціалізації «право» (1997). Працював слідчим УВС Одеси (1983-1987), інженером АТП-25102, юрист-консультантом МВП «Інком», зав. юрид. відділом СП «Інкомтранссервіс», дир. юрид. фірми ТОВ «Дельта» (1987-1998).

Суддя (1998-2002), голова госп. суду Одес. обл. (2002-2010), був депутатом Суворов. райради Одеси (1994-1998). Має звання «Засл. юрист України» (21.08.2004). Нагородж. орденами Суспільне визнання і велич, За розбудову України IV ст-ня (2006), відзнакою Вищої Ради юстиції, церковними орденами Св.Георгія і Різдва Христового II ст-ня, знаком «Почесний працівник госп. суду України», відзнаками облради та Одес. ОДА, дипломом рейтингу «Золота Фортуна», знаком «15 років госп. судів України», відзнакою Одес. міського голови «За заслуги перед містом», почесною грамотою голови ВР України (2007).

ПРОДАЄВИЧ Олександр Павлович (нар. 04.02.1921, Ново-Миргород Кіровогр. обл.) – організатор виробництва. Закінчив школу бухгалтерів, два курси с.-г. технікуму м. Хорол Полтавської області (1937-1939). Учасник ВВВ: з травня 1940 курсант Москов. піхотного училища ім.ВР РРФСР, а з початком війни ком. 422 моторозвідроти 357 СД (1941-1943) і снайперського б-ну. 113 СП 38 гв. див. (1943-1944). Був важко поранений та комісований інвалідом II групи. Після війни працював дир. держав. страхового фонду м. Лохвиця Полтав. обл. (1945-1946), нач. бази держрезерву, дир. заготзерна м.Карлівка Полтав. обл. (1946-1952). Після переїзду до Овід. р-ну працював дир. контори заготзерна (1959-1963, 1966-1973), бригадиром к-пу **«Слава»** (1963-1966). Перед пенсією очолював **Овід. «Міжколгоспшляхбуд»** (1973-1982). Нагородж. орденами Вітчизняної війни I і II ст-нів, Червоної зірки, медалями «За відвагу», «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, почесними грамотами.

ПРОДАЄВИЧ Сергій Олександрович (нар. 17.08.1954, Хороль Примор. краю) – підприємець і меценат. Закінчив Одес. вище арт. ком. уч-ще ім. Фрунзе (1975). Службовий шлях: ком. взводу (1975-1979), ком. курсантського взводу (1979-1984), ком. батареї (1984-1988), старш. помічник нач. відділу уч-ща (1988-1989), заст. нач. навч. відділу об'єднаного командного училища (1989-1992). Демобілізувавшись у званні полковника, працював дир. «Фабрики нетканих матеріалів» (1993-1996), дир. ТОВ «Дельта» (з 1996). Як президент «Дитячого фонду Серафима Саровського» (з 2003) чимало зусиль віддає доброчинству, допомагаючи дітям-сиротам, будинкам-інтернатам, будуючи дитячі майданчики тощо. Фінансує ФК **«Дністер»**, допомагає спортсменам-важкоатлетам. Президент громадської організації «Російський клуб» (з 2008), яка переймається розвитком культурних зв'язків з РФ (фестивалі, конкурси та ін.). Нагородж. орденом Олександра Невського III ст-ня, ювілейними медалями, почесними грамотами.

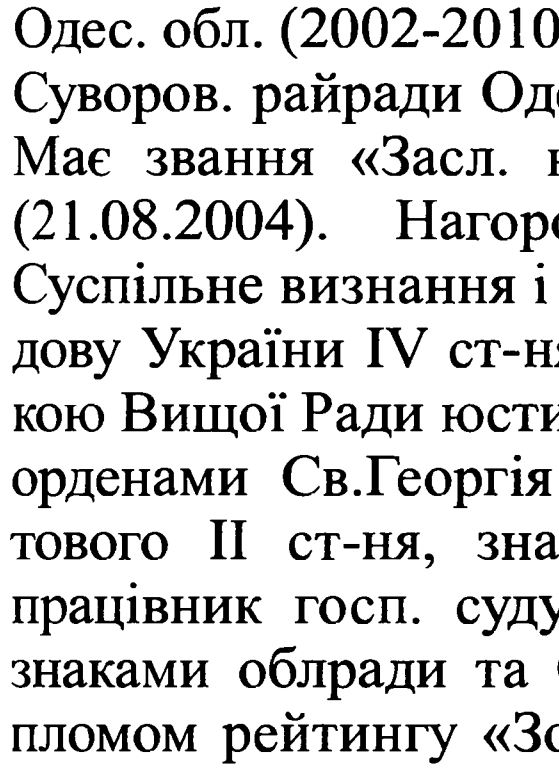

ПРОЗОРОВСЬКИЙ Олександр Олександрович (1732 – 21.08.1809, Києво-Печерська лавра) – князь, військовий, ген.-фельдмаршал. Походив з роду Ярославських, одна з гілок якого у XVII ст. дістала прізвище від

с. Прозорове Молозького повіту. 10-річним (водночас із **О.В. Суворовим**) записаний до лейб-гвардії Семенівського полку. Службу розпочав офіцером у 2 Москов. полку: капрал (1746), фер'єр (1751), каптенармус (1752), сержант (1753), поручик (1754), секунд-майор (1758), підполк. (1760), бригадир (1761), ген.-майор (1766). Під час Семирічної війни (1756-1763) брав участь у битві при Грос-Егесдорфі, в облозі Кюстріна, битвах при Цорндорфі та Кундерсдорфі і взятті Берліна (1760). Був кілька разів поранений і нагороджений орденами Св.Анни і Св.Георгія. Під час **російсько-турецької війни 1768-1774** командував авангардом армії, 1769 переправився через Дністер, завдав поразки туркам і сприяв розгромові кримських татарів під фортецею Хотин. У липні 1770 підлеглі йому частини захопили Хаджидер (**Аджидер**) і спробували взяти замок **Хаджибея**. Нагороджений орденом Св.Олександра Невського. Одним з перших рос. генералів дістав орден Св.Георгія III ст-ня. Здобуваючи Перекоп у Криму (1771), очолив десант через Сиваш. Командував корпусом на Дону. У чині ген.-поручика 1774 брав участь в боях на Дунаї (під Шумлою, Рущуком, Козлуджі, Єнібазаром). Учасник придушення повстання кримського хана Шагін-Гірея 1778. Згодом ген.-губ. Орловсько-Курського намісництва (з 1781); ген.-аншеф і сенатор (1782), градоначальник Москви (1790). З 1796 ком. 1 Смоленської дивізії в армії П.О. Румянцева-Задунайського, а після його смерті очолив армію. 1797 звільнений у відставку і висланий на село. За імп. Олександра I повернувся на службу (1801), здобув чин ген.-фельдмаршала (1807) призначення командуючого армії на Дунаї (1808) під час рос.-тур. війни 1806-1812. Залишив спогади про війну 1768-1774, зокрема про події на землях нашого краю.

Записки генерал-фельдмаршала князя Александра Александровича Прозоровского (1756-1776). – М., 2004.

ПРОМИСЛИ КРАЮ у XIX ст. На 1893 в **Овідіополі** промисли мали мешканці 50 дворів (271 чол.), у волостях **Гроссібентальській** – 19 дворів (107 чол.), **Калаглійській** – 21 дворів (87 чол., з них 40 жін.). У більшості експлуатувалися плавні **Дністр. лиману**. За повідомленням вчителя **Калаглійської церковно-приходської школи** О.Ф. Бєляєва (1889), «…мешканці села Калаглія завдяки розташуванню поселення при лимані, протягом цілого року мають допоміжні роботи. Як тільки замерзне лиман, частина селян береться до візництва – переправляють товари з **Аккермана** до Одеси і навпаки; чимало селян косять очерет (комиш) і спродують його в Аккермані. Навесні, після польових робіт, селяни човнами рушали до заплав, де косили осоку на перевесла, які мали великий попит у жнива, особливо в німецьких колоніях: сніп осоки з одного кв. сажня коштував 3-5 коп. До **Калаглії** по перевесла їздили навіть із неблизького Гільдендорфа (сучасна Красносілка, Комін. р-н). А понад те селяни чимало часу відводили **рибальству**, спродували яйця і масло. І все ж мешканців с. Калаглеї, за винятком 5-6 господарів, не можна було назвати заможними. На думку

автора, «підробітки не йшли їм на користь, бо селяни з поїздок до Одеси й Аккермана, часто поверталися п'яними без копійки. Захопившись підсобними промислами, вони не звертали увагу на **виноградарство**. Виноградників тут було мало, місця для виноградників мали достатньо; якби ці ділянки були в руках німців, то давно б уже славилися своїми сортами винограду та вином». Найбільше візництвом трудились у приодеських селах. На кінець XIX ст. всі, хто мав пару коней, розвозили по місту дрова од вокзалу, камінь з кар'єрів **Люстдорфа**. Таких перевізників у с. **Татарка** налічували 49 дворів, а ще 54 – візникували у вільний від роботи на землі час. Заробіток їх становив 1,5-2 руб. на день.

Бориневич А. Сельско-хозяйственный обзор по Одесскому уезду за 1888–89 год // Сборник Херсонского земства. – 1890. – №5; Одесский листок. – 1908. – 6 марта, №55.

ПРОМИСЛОВІСТЬ як галузь виробництва **Овід. р-ну.** Сьогодні її репрезентує широкий спектр підприємств. На території р-ну функціонує 20 великих підприємств, серед яких перше місце в соціально-економічному розвитку посідають підприємства харчової промисловості (50% їх виробляють продукти харчування). Найбільшими є консервні заводи ВАТ «Іллічівський», ТОВ «Агро-ЛТД», СТОВ АФ «Петродолинське», що спеціалізується на переробці овочів. Лідери серед виробних підприємств ТОВ НВП «Нива» (виготовляє 74 % всієї продукції виробленої винзаводами р-ну), СП ТОВ «Аквавінтекс», **ЗАТ «Вікторія»**, ТОВ АП «Овідіопольвино». Хімічна промисловість реперезентована підприємствами ТОВ «Істарома», ТОВ «Пласт-Бак». Галузь виробництва будівельних матеріалів презентують АТЗТ «**Великодолинський завод ЗБК**», ДП «Будіндустрія 7км», ЗАТ «Бетонекс», СП «Ростверк», цегельний – ТОВ «Стройкераміка», машинобудівний ВАТ **«Катран»**.

ПРОМРИНОК 7-й км. Офіційна назва ТОВ «Промтоварний ринок». Другий за розмірами промринок в Україні і один з найбільших у Східній Європі. Розташований в **Овід. р-ні**, на 7 км шосе Одеса–Овідіополь. Спочатку діяв як стихійний в Одесі, потім його перевели на пустир край закритого звалища та недобудованого заводу для переробки сміття. У січні 1989 тут заасфальтували та обгородили майданчик для торгівлі та стоянки автотранспорту, що й поклало початок підприємству. Замовником на проектування, будівництво й експлуатацію торговельного центру виступила асоціація «Авангард», що об'єднала кооперативи «Ралі» і «Промтоварний ринок», на чолі з дир. **р-пу «Аванагард»**

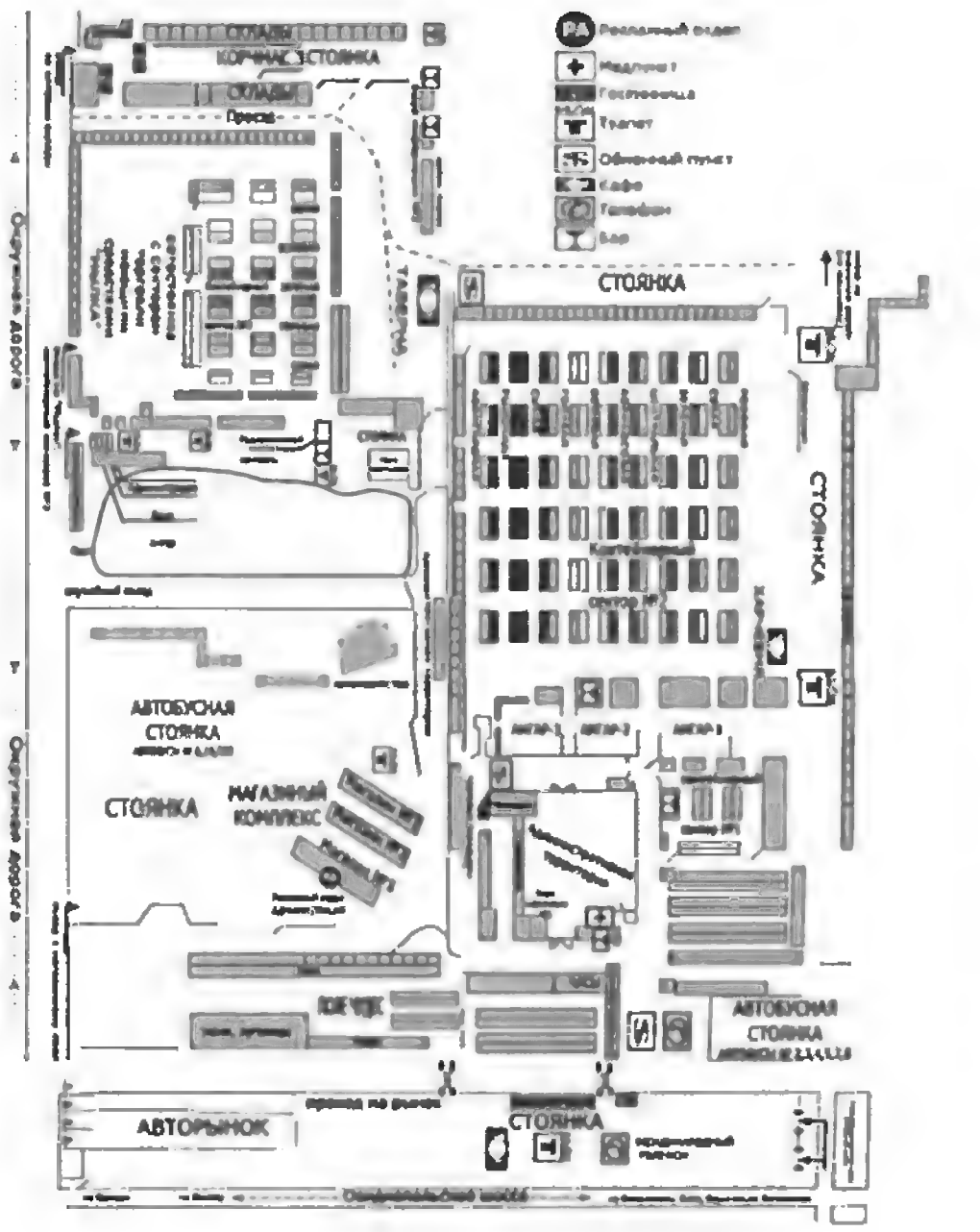

В.Л. Добрянським. 09.07.1989 Овід. райрада виділила р-пові «Авангард» 15 га орних земель, розміщених біля «товчка». За новим статутом (14.12.1989) засновником ринку залишилась асоціація «Аванагард» і фірма «Нива», а 1993 виникло орендне підприємство, яке від імені трудового колективу реформованого р-пу «Авангард» стало засновником ТОВ «Промтоварний ринок» (ген. директор В.Л.Добрянський, дир. і співзасновник Б.В.Мельничук). На 1994 територія ринку поширювалась завдяки землям Прилиманської сільради (20,5 га), р-пу «Авангард» (19,2 га), «Облавтодору» (1,3 га) і викуплених у міськради Одеси (3,3 га заводу для переробки сміття). Потім ринок розширювався коштом сміттєзвалища та завдяки землям Мінооборони й Авангард. селради. На 2006 площа ринку досягла 0,69 км^2 і мала 15 тис. торговельних місць, що обслуговували пересічно майже 150 тис. покупців на день. Штат підприємства –1200 осіб. На 2009 давав роботу більш як 60 тисячам осіб. Останнім часом сотні автобусів звозять сюди по 80 – 100 тис. покупців з усіх куточків України, Молдови, Білорусі та Росії. Більш як 17 маршрутів звозять сюди мешканців Одеси та обл. Підприємство «7-й км» вкладає свою частку в соціальний розвиток Овід. р-ну. Наприклад у 1994 надійшло на користь району 40 млн. грн., 2009 податки працівників ринку до районного бюджету сягнули 14 млн. грн. Протягом 1995-2000 керівництво ринку виділяло на доброчинність у середньому 10% від своїх прибутків.

ПРОТАСОВА – хутір. Був на лівому березі **Сухого лиману** на південь від **с.Татарка**. Сьогодні на його місці – бази відпочинку «Добрий господар» і «Колиба» **В.Л. Добрянського**. У першій чверті XIX ст. хутір (ділянка №110, площа 52 дес.) належав купцеві 1-ї гільдії Я.А. Протасову, який протягом 1815-1818 був одес. міським головою і заснував комерційну жіночу гімназію (*картиа 22а*). Мав сина Олексія (купця 3 гільдії і гласного Міської думи) та родичів Гаврила і Петра Протасових, що володіли лавками на Олександрівському проспекті Одеси. За повідомленням **А.О. Скальковського**, всередині XIX ст. на хуторі росли столітні дерева. Був тополевий лісок (60 дес.), фруктовий сад (18 дес.) і виноградники (6 дес.). 1828 хутірську землю (117 дес.) наділили Куролтанову й Біртлакі (72 дес.), решту – вдовам Є. Мироненковій і М. Коломийченкову, а також Г. Паненку. Згодом власником хутора стали купець Є.Шейнц, а потім Добровольський (див. **Одеські заміські хутори**).

ПРУСАКОВ Георгій Кирилович (1905, Олександрівка Овід. р-ну – 1980, Москва) – військовий, ген.-лейт. Після смерті матері жив у бабусі в Роксоланах, закінчив церковно-парафіяльну школу і 1914 вступив до Овід. 4-класного уч-ща. У 1920-х організував і став першим завідувачем Роксоланівського сільбуду. За

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ПУШКАРЕНКО (Зайцева) Наталя Федорівна (нар. 19.04.1956, Саврань) – культурний і громадський діяч. З 1970 проживає в Овідіополі.

Закінчила Одес. музичне уч-ще ім. Данькевича (1977 по класу баяна у В.В. Касьянова) та іст. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1980). Із 1979 – дир. Овід. ДМШ, дир. Затоцької (Кароліно-Бугазької) ДМШ (1982-1998), яку визнано кращою в районі. З 1998 – нач. відділу культури Овід. РДА. Започаткувала творчі проекти для різних верств населення; районні конкурси і фестивалі «Золотий пелюсток», «Весняна зіронька», «Дністровська красуня», «Пан та пані Овідіополь», «Вінець Овідія» та ін. Організатор театралізованих свят і народних гулянь. Створює умови для роботи народних колективів «Калина», «Гарт», «Барви», «Наддністрянські музики», «Витребеньки», «Черемшина». Проводить районні конкурси серед працівників культури «Кращий клуб року», «Краща бібліотека року», серед учнів та викладачів ДМШ. Переможці районних конкурсів репрезентували Овід. район у різних країнах світу. Нагородж. медалями «За громадянську мужність», «За звитягу», почесними грамотами обласної та районної адміністрацій, лауреат Всеукраїнського фестивалю мистецтв, переможець обласного конкурсу «Жінка року 2007» у номінації «Культура, мистецтво». **Почесний громадянин Овідіополя** (2005).

П'ЯТА (5) ГВ. ОКРЕМА МОТОСТРІЛЕЦЬКА БРИГАДА орденів Суворова і Кутузова – військовий підрозділ у складі III Укр. фронту (1943-1944). За визволення Білгорода і Краматорська (1943) дістала найменування Білгород-Краматорської. Під час **Одеської операції** (квітень 1944) 5 мс. бр. (підполк. **М.І.Зав'ялов**) брала участь у визволенні сіл Овід. р-ну: **Петерсталя**, **Авангарду**, **Татарки**, **Грибівки** та ін. Тут відзначився 1-й моторизований (мотоциклетний) б-н гв. майора М.Д. Клушина. На ранок, 10.04., наступаючі частини вийшли до рокадної дороги Одеса-Овідіополь, на північний-схід від **с.Татарка**, де розстріляли з гармат відступ. німецьких частин, що рухалися по шосе в бік Овідіополя. Вдало також діяла артбатарея ст. лейт. Ф.М. Павлова. З 20 по 23.08.1944 бригада брала участь у Яссько-Кишинівській операції. В ході Бєлградської операції (жовтень 1944) переформована на 32 окр. гв. мбр.

Р

РАДГОСП (радянське господарство). За радянською теорією, це «найвища, послідовно-соціалістична» форма сільського госп-ва, с.-г. фабрика з державними засобами виробництва і найманою робочою силою. На території Овід. р-ну були р-пи (виникли 1928-1929): «ОГПУ» на х.Любомила (**Біляївка**) та «**Авангард**». Інші з'явилися пізніше – на землях частини колишніх к-пів. Спочатку в селах, де до ВВВ переважало німецьке населення, вивезене 1944 (див. **Переселення причорн. німців**), діяли підсобні госп-ва деяких підп.-ств Одеси. Згодом на їхній базі постали р-пи: «**Перемога**» (Великодолинське), «II п'ятирічка» (Йосипівка), «**Чорноморець**» (Мар'янівка), «Вітамін» і «Маяк» (Надлиманське), «**Дністровський**» (Новоградківка), «Петродолинський» (з 1988 – **ім. XXV з'їзду КПРС**), «Чапаєвець» (Доброолександрівка). У 1960-х до «**Авангарду**» влився к-п «Прапор комунізму» (Прилиманське, Сухий Лиман і частково Бурлача Балка). У 1990-х на місце р-пів прийшли ЗСАТ «Авангард», ПП «Тепличне» (Авангард), КСП «Йосипівське» і «Доброолександрівське» та ВАТи – «Перемога», «Дністровський», «Чорноморець», «Надлиманське» та ін.

РАДГОСП «АВАНГАРД» – див. **«Авангард-Д»**

РАДГОСП ім. XXV З'ЇЗДУ КПРС. Створений Одес. консервним комбінатом як плодово-овочевий цех «Петродолинський» (1945). Мав 3290 га с.-г угідь, у т.ч. 2303 га орної землі (958 га зрошуваних, 286 га садів, 100 га – виноградники). 1975 виборов перехідний Червоний прапор. За трудові досягнення 33 чол. нагороджені орденами й медалям. У 1988 дістав статус радгоспу і назву ім. XXV з'їзду КПРС. 25.06.1992 переформований на орендне с.-г. під-во «Петродолинське», на базі якого постало державне племінне плодово-овочеве госпво «Петродолинське» (30.08.1993). Під час реформування розпайовано понад 2 тис. га. землі (видано 757 державних актів) – основний орендар СТОВ «Петродолинське».

РАЗОРЬОНОВ Ігор Анатолійович (нар. 25.03.1970, Красний Лиман Донец. обл.) – спортсмен, заслужений майстер спорту з важкої атлетики (1993). Закінчив Київський ін-т фізкультури (1992), Національну академію держупр. при Президентові України (2005). Спортивну кар'єру розпочав у ДЮСШ «Колос» м.Красний лиман. Тренувався в **Ю.П. Кучинова** з 1990. Головн. тренер Центр. ради ДСТ «Колос» (з 2008). Багаторазовий чемпіон Украї-

ни, бронзовий призер чемпіонату Європи (1994), чемпіон Європи (1990, 2003), бронзовий призер чемпіонату світу (1993-2001), учасник 4 Олімп. ігор (1996, дістав травму), кращий спортсмен Європи серед важкоатлетів 1998, чемпіон світу (1995, 1998). Кращий спортсмен країни (1995, 1998). Четверте місце на Олімп. іграх в Австралії (2000), срібний призер у Греції (2004). Радник у справах спорту при Кабміні України (2004). Виборов на міжнарод. змаганнях 24 медалі. Кращий результат у ваговій категорії 105 кг: ривок – 200 кг, поштовх – 235 кг. Нагородж. орденом «За заслуги» II ст-ню, (2004). грамотою ВР України (2004), орденом голови Одес. міської ради ім.Маразлі, почесними грамотами.

«РАЙДУГА» – самодіяльний народний (з 1987) хор, створений в **Овідополі** з ініціативи **В.В.Кудрявцева** і дир. БК О.Г.Лазаренка (вересень 1983). Очолив хор **М.Г. Польовий.** Постійний склад – близько 40 чоловік (вчителі, мед. працівники, підприємці, пенсіонери). В репертуарі пісні народні та сучасних авторів. Лауреат Всеукраїнського фестивалю козацької пісні «Байда» (диплом III ст-ню, 2003), Міжнародного фестивалю хорової музики в м.Сопоті (Польща, диплом II ст-ню, 2006). Має на рахунку майже 500 виступів і концертів. Кращі співаки – В. Слонський, М. Васякіна, Г. Пастернак, О. Шовкалюк, Н. Левченко, А. Верлан, Н. Петрушова, О. Плахотнюк, О. Прокопенко, О. Лінкар, Г. Климова, В. Поперечний, А. Городецький, С. Топалов.

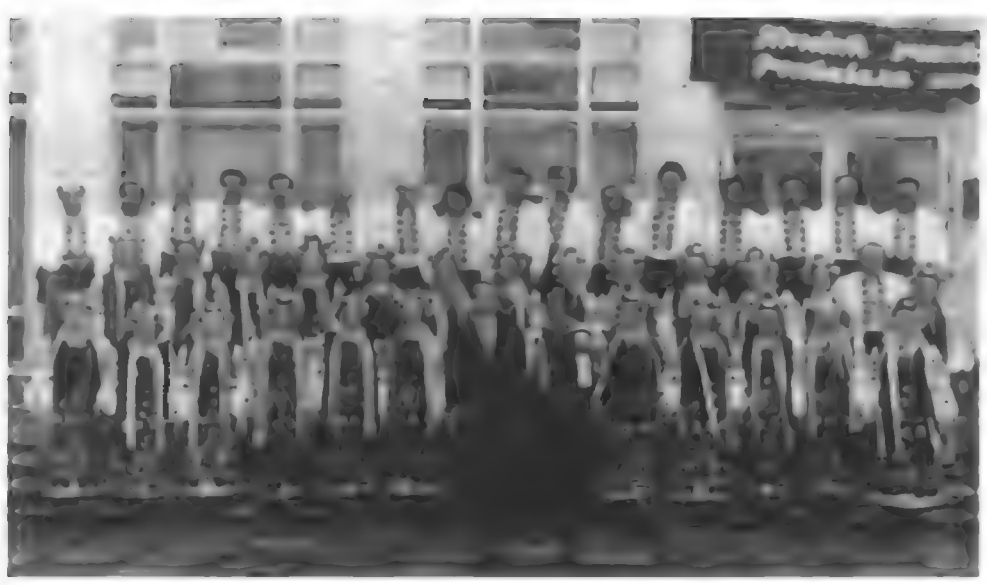

«РАЙОННА ГАЗЕТА» – інформаційно-рекламний тижневик. Засновник – ООО «Перша Овідіоп. медіа-група». Друк. у «ВМВ» (Одеса). Наклад 5000 примірн. Редактор С. Рябокінь, дизайнер І. Хімич, бухг. О. Пирожук.

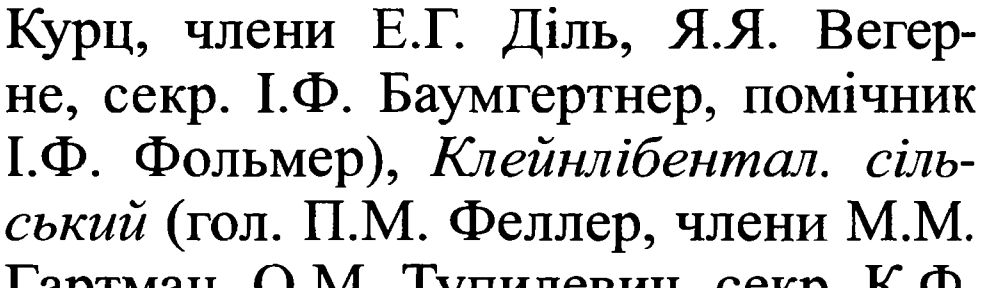

РЕВКОМИ (революційні комітети) – тимчасові надзвичайні органи радянської влади під час громадянської війни 1918-1920. Виконували функції керівництва, дбали про зміцнення тилів та оборону, створювали місцеві ради. На 23.02.1920 в Гроссібентал. волості діяли ревкоми: *Гроссібентал. волосний* (гол. М.К. Вірт, члени Б.Х. Леффлер, Е.Я. Гельфенштейн, секр. Г.Г. Клейн, помічники Л.Л. Шіцле і М.Е. Аккерман); *Гроссібентал. сільський* (гол. К.К. Курц, члени Е.Г. Діль, Я.Я. Вегерне, секр. І.Ф. Баумгертнер, помічник І.Ф. Фольмер), *Клейнлібентал. сільський* (гол. П.М. Феллер, члени М.М. Гартман, О.М. Тупилевич, секр. К.Ф. Штейн, помічник Н.Н. Адлер), *Олександргіл. сільський* (гол. Ф.І. Бібер, члени К.І. Бібер, Я.І. Бібер, секр. М.С. Бернгард), *Нейбурзький. сільський* (гол. Я.А. Рат, члени Й.Я. Шнейдер, Й.А. Аммон, секр. І.Ф. Гуммель), *Марієнтал. сільський* (гол. Р.Ф. Бауер, члени Л.Й. Ціммерман, Я.Й. Цейлер, секр. А.П. Ліндеман), *Йозефстал. сільський* (гол. І.Я. Бахман, члени Й.М. Нейгель, К.С. Лейбель, секр. Ф.К. Геберле), *Францфельд. сільський* (гол. М.М. Фікс, члени Й.Ф. Церр, І.Г. Нольд, секр. Н.Л. Вольф). 1919 до

Овід. ревкому увійшли В.Н. Копилов, Ф.Г. Єфимов, С.В. Ткаченко, а в лютому 1920 його очолив Я.Ф. Шилінговський, а потім В.І. Коломієць. За надзвичайного стану при ревкомах створювалися так звані «трійки», які мали широкі повноваження в ухвалюванні рішень на місцях, у тім числі каральних. 30.08.1920 в складі ревкомів були: Овід. – гол. Бессарабченко, військкоми Євдокимов і В.І. Коломиєць; у Гроссібенталі – гол. Зайченко, військкоми Коваль і Чая. В інших селах двох членів ревкомів призначали, третього обирали на місці. Калагл. – Я. Білий та Ільченко, Роксол. – Д. Проскурін і Кравченко, Люстдорф. – Михайлов і Штепо. Ревкоми існували до середини 1920, потім їх замінили виконкоми.

РЕННИКОВ Андрій Митрофанович (Селитренников) (1882, Кутаїсі – 23.11.1953, Ніцца Італія) – письменник, драматург. Народився в сім'ї присяжного повіреного, мешкав у Батумі. Закінчив пансіон 1 Тифліської гімназії, фіз.-мат. та іст.-філол. ф-ти Новорос. ун-ту (Одеса), працював на кафедрі філології. З 1912 у Санкт-Петербурзі працював у кількох журналах, для яких писав фейлетони, нариси й оповідання, в тому числі про німців України. Як настала влада більшовиків, виїхав до Ростова-на-Дону, підтримуючи Добровольчу армію. У березні 1920 емігрував до Белграда (Сербія), де видавав газету «Новий час». Наприкінці 1920-х мешкав і працював у Парижі. Під час Першої світової війни побував у

Гроссібенталі та **Овідіополі**, збираючи етнографічні матеріали про колишніх німецьких колоністів. Опублікував 1915 книжку «Золото Рейна: О немцах в России» (Пг., 1915).

РЕПРЕСІЇ – примусові заходи державного впливу, що крили в собі різні види покарань, застосовувані в СРСР до окремих осіб і категорій населення. Найпоширенішою з репресій стало позбавлення виборчих прав. Так, у 1921-1926 тих, хто не мав права голосу на виборах до рад усіх рівнів, у населених пунктах Овід. й Одес. р-нів було (осіб): **Барабой** – 33, **Олександергільф** – 40, **Йозефсталь** – 74, **Калаглія** – 268, **Кароліно-Бугаз** – 6, **Марієнталь** – 108, **Францфельд** – 74, **Нейбург** – 64, **Овідіополь** – 90, **Петерсталь** – 197, **Татарка** – 112, **Роксолани** – 10, **Санжійка** – 30, **Сухий Лиман** – 108. З початком 1930-х репресії набули масштабів справжнбої війни сталінського режиму проти народу власної країни. Під них потрапляли не лише противники більшовиків, а й цілком толерантні люди. Тільки в березні 1930 з районів, що входили в межі суч. Овід. р-ну, до інших регіонів вислали: з Овід. – 30 сімей (122 особи), зі Спартак. – 53 сім'ї (275 осіб), з Одес. – 108 сімей (392 особи). Від розкуркулення у грудні 1931 постраждало 249 сімей: із Барабоя – 27, **Гроссібенталя** – 30, **х.Дальника** – 10, Олександергільфа – 5, Йозефсталь –15, Калаглія – 15, Марієнталя – 8, Францфельда – 12, Нейбурга – 14, Овідіополя – 13, Петерсталя – 9, Татарки – 44, Роксолан – 34, Санжійки – 11, Сухого Лимана – 10, **Олександрівки** – 7. Більшість із них тоді ще лишали жили у своїх селах, згодом усіх вивозили на заслання. Загалом, за офіційними даними, в Одес. обл. протягом 1920-1950-х репресовано понад 30 тис. осіб., більш як 8 тис.

із них розстріляно (див. також **Манго Ф.Т., Семененко Ф.С.**). І це – без селян, розкуркулених у 1920-1930-х, та примусово виселених німців, греків і болгар у 1944-1946. Судових справ на них не заводили. Пік репресій припав на 1937-1938. На території краю органи НКВС нищили всіх, хто брав участь у **повстаннях 1919** і **1920**-х, був розкуркулений, а також осіб, які отримували допомогу з Німеччини під час **Голодомору 1932-1933**. Політичне і правове свавілля тих часів охопило всі ланки життя Спартак. і Одес. приміського районів. У зв'язку з приходом до влади А. Гітлера в Німеччині та зі зростанням воєнної загрози з її боку змінилося ставлення до радянських німців: мало не в кожному з них влада вбачала шпигуна, диверсанта, прибічника фашизму. Почалося примусове вивезення місцевого німецького населення з прикордонних областей. В Одесі ліквідували німецькі школи, інститути, технікуми, газети, громадські й культурні організації. Меч репресій 1937-1939 постинав багато голів у німецькій громаді. Щоб дискредитувати німців в очах населення краю, 1936-1937 штучно скомпонували справу Національного союзу німців на Україні (НСНУ). За версією слідства, Одес. німецький центр розгорнув широку роботу, спрямовану на формування шпигунсько-диверсійних загонів у промисловості та в національних німецьких районах, а органам НКВС вдалося нібито «ліквідувати» цілу низку «контрреволюційних осередків». Серед них називали 6 «штурмових загонів» у складі 558 чоловік під керівництвом інспектора народної освіти І.Шинде в Спартак. і Цебрик. районах. Були й інші справи. Так, 10.10.1938 нарком внутрішніх справ О.І.Успенський доповідав про виявлення «осередків національ-соціалістичної партії Німеччини» в Спартак. та ін. р-нах Одес. обл. Тільки у справі **«диверсійно-контрреволюційної групи»** 1937 засудили понад 130 осіб, а в справі **«фашистсько-повстанської організації»** – майже 30 вчителів **Спартак. р-ну**. У розсекречених документах, що їх СБУ передав держархівові Одес. обл., вже виявлено 1887 уродженців нинішнього Овід. р-ну, репресованих протягом 1920-1950-х.

РИБАЛЬСТВО ДНІСТРОВСЬКЕ. Воно як на лимані, так і в пониззях Дністра існувало з давніх-давен, але промислового значення набуло за старожитніх греків. За сучасними даними, не збіжжя, а саме продукти рибальства (кав'яр, балики, сушена й солона риба) були основними продуктами експорту місцевих кол. до Греції. Знову поширилось у регіоні, відколи сюди почали прибувати старовіри (1734-1739), але особливого розвитку набуло в 1770-х, коли сюди перебралися запорізькі козаки (див. **Буго-Дністровська Січ**). У 1790-1793 рибальство стало основним прибутком **Чорномор. козацького війська** і суворо регламентувалося. На ділянки для лову неводами (тоні) видавав квитки тільки Кіш. Порядок лову *сітками* (дрібницями), *ятерами* й *кітцями* для козаків був вільним, зате інші мали сплачувати податок до військової скарбниці. Найефек-

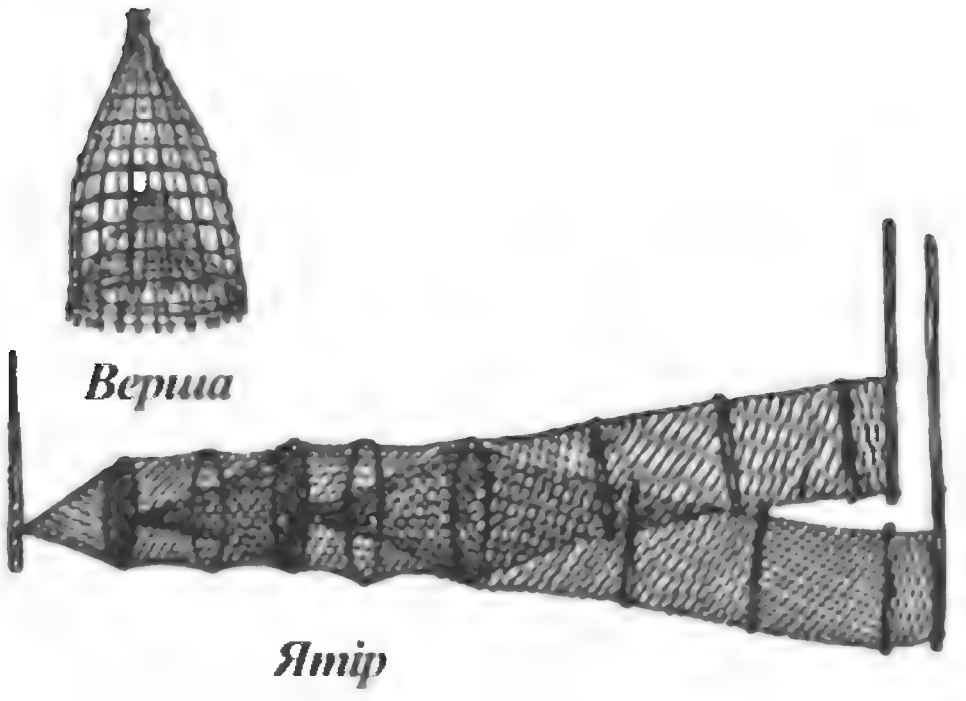

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

прокопали назавжди (вересень 1957), описаний спосіб лову кефалі припинився. Крім кефалі, Сухий лиман славився бичками і рачками (креветками). **К.Г. Паустовський** згадував, що вижив у голодній Одесі 1920-х тільки завдяки бичкам: «У Сухому лимані вони плавали хмарами. Мені треба було наловити щоразу не менш як 40 штук».

РИБКОЛГОСП (РИБГОСП) – державне рибальське підприємство із суспільними засобами виробництва. За НЕПу рибколгоспи об'єднувано в різні трести, які, крім вилову риби, трудилися ще й вирощуванням с.-г. продукції на потреби держави і колгоспників. В Овід. р-ні рибколгоспи створювались на базі кооперативних під-тв. Одне з них – тов-во трудових рибалок «Надія» (очолив С.Є. Магдич – виникло 1926 на х. **Іллічівка**. На початку 1930-х працювали: артіль «Правда» (його бригада №1 утримувала Кароліно-Бугазький причал) та ім. Ворошилова (**Овідіополь**), Артілі «Червоний шквал», «Червона стрілка» (хх. Іллічівка і **Санжійка**), «Червоний шторм» (**Калаглія**) і «Червона Коса» (**Миколаївка**) належали до Одеської міжрайрибспілки, «Одесриби» та «Держлову». По війні всі відновили діяльність. З 1953 почало більшати. Виникли рибгоспи «Прапор комунізму» («Правда» + «Червона Коса») та «Шлях Ілліча» («Червоний шквал» + «Червона стрілка»). А ще: «Червоний шторм» об'єднався з к-пом ім. Ворошилова у рибгосп, що згодом дістав назву «Чорноморська комуна» (1957), який 1961 придбав собі сейнер. З 1965 почав життя рибгосп «Росія». Він об'єднав «Чорноморську комуну» з «Прапором комунізму» і почав зватися «Вітчизна». 1994-го все це переформувалося на рибосільськогосподарські підп-ва (РСК) «Вітчизна» (Овідіополь) та «Мрія» (Молодіжне), які згодом стали кооперативами (2000).

РІБАС Дон Хосе де (Йосип Михайлович)

(06.06.1749, Неаполь – 14.12.1800, Санкт-Петербург) – адмірал російського флоту (з 1799). Батько – іспанець дон Мігель де Рібас походив із знатного роду, мати – Маргарет Плюнкет ірландка з роду Дункан. Служив кадетом у Самнітському піхот. полку Неаполітанської гвардії (1765-1769). За протекцією графа О.Г. Орлова-Чесменського (1737-1808), перейшов на російську службу (1772). Учасник **російсько-турецьких воєн 1768-1774** і **1787-1791**. Командував авангардом у штурмі **Хаджибея** й **Аккермана** (1789), орудував флотилією на веслах під час захоплення Тульчі й Ісакчі (1790). Запропонував план (затверджений **О.В. Суворовим**) здобуття Ізмаїла й очолював одну з частин десанту під час штурму. На посаді начальника Одес. порту керував його будівництвом і дбав про облаштування міста (1794-1797). Член Адміралтейства і ген.-кріґкомісар у 1797-1800. Його ім'ям названо головну вулицю Одеси. І саме Й. де Рібас по закінченні будівництва **Аджидерської фортеці** саме підняв на ній штандарт 21.09.1795.

РІХТЕР Олександр (нар. 1939) – поет, художник. Вчився в Ленінград. ун-ті, мешкав в Одесі, а з 1975 в США. Не раз виставляв свої картини

в художніх галереях США, а вірші друкував у таких антологіях, як «Самвидав століття» і «Визволений Уліс», та в журналі «Хрещатик». З поезій 1970-1980-х частина присвячена **Великодолинському** («Велика долина», «Знову Лібенталь», «Старе літо»), та **Санжійці** («Вірш на пам'ять»).

Самиздат века. – М., 1997.

РІШЕЛЬЄ Арман Еммануель Софія де Віньєро дю Плесі (25.09.1766, Париж – 01.05. 1822, там само) – французький і російський державний діяч. Відомий як герцог Еммануїл Йосипович де Рішельє. Праправнучатий племінник відомого кардинала Рішельє (1585-1642). З 1783 – при дворі короля Людовіка XVI. В роки Великої французької революції емігрував спочатку до Австрії, потім Росії, де вступив на військову службу. Учасник штурму Ізмаїла (1790), нагороджений орденом Св.Георгія IV ст-ня. 1796 подав у відставку та виїхав до Відня (Австрія). Але імп. Павло I 17.09.1797 покликав його назад і дав під команду лейб-гвардії кірасирський полк. Служив у ньому до 01.12.1800. З 1803 імп. Олександр I призначив герцога Рішельє градоначальником Одеси, а 1805 – ген.-губернатором Новорос. краю. Під час рос.-тур. війни 1806-1812 брав участь у взятті **Аккермана** (1806). Зробив помітний внесок у будівництво й розвиток Одеси та півдня України. Трудився поселенням та облаштуванням німців навколо Одеси, не раз бував в **Овідіополі, Гроссліbенталі** та ін. колоніях краю. 1814 повернувся до Франції, і став прем'єр-міністром в уряді Людовіка XVIII (1818-1820). Член Французької академії. По смерті похований у церкві на терит. ун-ту Сорбонна в Парижі.

РОЗГОНИ (Разгон) – селянська родина. За сімейними переказами, перші представники цього роду перебралися до нашого краю з Черкащини, уникаючи переслідувань за участь в одному з селянських повстань, що було *розігнано* (звідки нібито й пішло прізвище). Достеменно відомо, що *Порфирій* Розгон із синами *Михайлом, Павлом, Григорієм* та дочкою Мариною мешкали на овідіопольських хуторах з другої пол. XIX ст. *Михайло Порфирович Розгон* (1875-1953) одружившись з Марією Григорівною Запорожан (1876–1972) осів на **х. Барабой** і рільникував. Мали синів *Федора* (1895–1977) і *Трохима* (1900–1983), який був поранений під час **громадянської війни**, зго-

Родина Розгонів у 1920-х рр.

Розгон М.П. 1920-і рр.

дом одружився з Дариною Яківною Поповою, а під час ВВВ служив у 220 гв. СП 79 гв. СД (за документами вважався пропалим безвісти з 15.05.1944, а насправді був поранений і перебував у полоні); *Григорія* (1902 – загинув 1944, Шерпень, Молдова); *Олексія* (1912–1978; учасник ВВВ), *Костянтина* (1917 – загинув 13.03.1944; мешкав у Роксоланах), *Василя* (1919-2002; учасник ВВВ, танкіст Кантемировської дивізії) і дочку Євдокію (1910-1981). На фронтах війни загинули два сини Федора Михайловича (Володимир та Іван), а двоюрідний племінник Іван Федорович (1926 р.н.) пройшов війну, має нагороди і зараз мешкає у **Великодолинському**. Існує овідіопольська гілка роду. Один з її представників *С.І. Розгон* у березні 1920 увійшов до складу ревкому Овідіополя; *Розгон Іван Афанасійович* (1886 р.н.) був репресований 14.07.1937. На фронтах війни загинули: *Разгон Петро Федорович* (1886 р.н.; 22.08.1941 потрапив у полон, помер у таборі №3 Галаца), рядовий *Разгон Микола Максимович* (12.02.1921 р.н.; потрапив у полон 24.11.1941, загинув 09.08.1942 у Фіндляндії), ст. сержант і водій 754 ГАП РГК *Розгон Костянтин Іванович* (1914 р.н.; загинув 13.03.1944 у м. Метсавахт в Естонії). В післявоєнні роки представники роду працювали в сільському господарстві, будівництві, були вчителями та службовцями. Сьогодні їхні нащадки теж в **Овідіополі**, Барабої, в Одесі та **Іллічівську** (див. **Шаповалов О.**).

РОЗЕНБМЛЮМ Олександр Самійлович (1826-1903) – лікар-психіатр. 1849 закінчив мед. ф-т Київ. ун-ту, 1859-1863 очолював гідропатичний заклад у **Клейнлібенталі**, а потім протягом 23 років був зав. (ординатор) психіатричного відділу Одес. міської лікарні. Йому належить відкриття інфекційного лікування психозів. У 1874-1875, на 10 років раніше за австрійського психіатра Вагнера-Яурегга, він уперше в історії медицини прищепив 12 психічно хворим зворотній тиф і домігся позитивних результатів. У «Працях лікарів Одеської міської лікарні» надрукував статті «Про стосунок пропасниці до психозів» (1876), «До вивчення малярійних психозів» (1881) та ін.

РОЗЛУЦЬКА Юлія Іванівна

(нар. 08.03.1947, Малодолинське) – організатор виробництва, бухгалтер. Закінчила Ананіївський с.-г. тех-м (1966), Одес. с.-г. ін-т (1983). Працювала бухгалтером, заст. гол. бухгалтера **к-пу ім. Фрунзе** (1966-1970). У 1970-2000 – гол. бухгалтер. Була головою БСК «Новодолинське» (з 2000, колишн. к-п ім.Фрунзе). Дир. ТОВ «Новодолинський» (з 2003). Не раз її обирали депутатом Новодолин. сільської та Овід. районної рад. П'ять скликань очолювала комісію райради з питань бюджету та фінансів. Лауреат обл. конкурсу «Жінка десятиріччя» в номінації «сільське господарство» (2001), район. конкурсу «Людина року» – диплом І ст-ня в номінації «фінансист року» (1999). Нагородж. грамотою ВР України (2007), медаллю «За особливі заслуги перед Українським народом» (2007), почесними грамотами Одес. облради.

РОЙЧЕНКО Анатолій Антонович (нар. 11.04.1937, Одеса) – журналіст, письменник. Закінчив ф-т

журналістики Львів. ун-ту ім.Франка (1967). Зріс у Біляївці, де після школи працював у геофізичній експедиції та на Біляїв. заводі будматеріалів. Служив у РА. Працював на Червоноповстанській МТС, у р-пі «Батьківщина» (1954-1958), був зав. відділом Біляїв. райвиконкому (1959-1962). Здобувши фахову освіту, очолив редакцію газети **«Наддністрянська правда»** (1968-1989), згодом захопився комерцією. Видав поетичні збірки «Вишнева пороша», «Пробач, солдате!», «У кожного пісня своя», «Видіння», «Зорі зоряніли», «Біле озеро», «Я – поет Придністров'я», «Кринички», «Осінь», історичні романи «Одіссея Овідія» (у двох книгах – «Імператор і поет» та «Місто над лиманом»), романи «Час рани не виліковує», «Совість – поняття відносне», «Лілеї пахли медом», «Вбивця залишається на волі», фантастичну повість «Райський куточок», дитячу книжку «Рік кота». На його вірші написано понад 50 пісень. Громадський діяч, спортсмен. Чотириразовий чемпіон Одес. обл. з футболу, багаторазовий чемпіон із шахів. Кандидат у майстри спорту. У складі збірної команди Одес. обл. – чемпіон України ДСТ «Колгоспник» (1959). Разом з чемпіоном світу **А. Карповим** ініціював створення в Овідіополі шахово-шашкового клубу (1977). Нагородж. медалями, почесними грамотами. Член спілки журналістів України (1967), лауреат премії ім.Куліша (2009). **Почесний громадянин Овідіополя** (2007).

РОКСОЛАНИ – село, центр сільради. Розташоване у південно-західній частині Овід. р-ну на лівому березі **Дністр. лиману**. Відстань до райцентру 10 км. Площа 441,6 га. Населення 1625 осіб (2001). Площа земель сільради 2784 га (державний резерв 14,5 га, земля садових кооперативів 3,2 га). Територія ради межує на півночі з Овід. селищною, на півдні – з Кароліно-Бугазькою, на сході – з Дальн. сільрадами, а з південного заходу обмежена Дністр. лиманом. На місці Роксолан з 1757 існувало турецько-татарське поселення Гірибурзина (**Бузиновате**). **Ф.П. де Волан** 1791 описав Бузинаводи, де мешкало 4 козацькі сім'ї. З 1793 входило до приватної дачі **А.М.Грибовського**, а з 1803 – родини **Мархоцьких**. У 1856 під назвою Роксолани стало державним селом. На 1858: 58 дворів, 476 мешканців; 1882 – 167 дворів, 955 мешканців (914 жили з хліборобства, 5 із торгівлі, 6 із ремесел, 30 – з рибальства). На 1896: 1144 мешканці, 189 дворів; 1916 – 1333 мешкан., 294 двори. Парафія церкви Різдва Богородиці (рік буд-ва 1872). Земська початкова школа (1882), шинок, 2 крамниці, кредитне товариство, рибний промисел. Мешканці села стали учасниками **повстань 1919** і **1920**. Волосний центр (1920) об'єднував: Роксолани (294 дв. і 1333 мешканці), х. Кароліно–Бугаз , х. Бессарабку (Барабой). З 1921: діяли с.-г. комуни «Перше травня» (11 госп.), «Іскра» (12 госп.), «Незаможник» (39 госп.) 1929 об'єдналися в артіль «Червоний інтернаціонал» (з травня 1930 – к-п «Червоний інтенсивник»: 132 госпства 2023 га ріллі). Під час ВВВ на фронтах воювали 263 роксоланівці; 115 із них дістали державні нагороди, 172 не повернулися з боїв (пам'ятник загиблим, 1976). Село окуповане ру-

мунськими військами 17.09.1941, визволене частинами **8 гв. армії** 13.04.1944. В роки окупації та під час визволення села знищено 43 приватні будинки і завдано шкоди 4 будівлям к-пу. На примусові роботи окупантами вивезено 79 чол. 1878-1928 рр. народж. До Румунії – 600 голів худоби (коней, овець, свиней і ВРХ). Під час проведення Ясько-Кишинівської операції із Роксолан 22.08.1944 через Дністр. лиман на Шабо десантувала група морських піхотинців (див. **Дністровська десантна операція**). 1953 к-п «Червоний інтенсивник» став **к-пом ім. Леніна** (центр. садиба в селі). На 1965: населення 1521 осіб; 1978 – 1608, 546 дворів. Соціально-культурні заклади: середня школа, БК на 416 місць, бібліотека, ФАП, дитсадок (1968). Діяли під-ва: шевська майстерня, громадська їдальня, кілька магазинів, відділок зв'язку, ощадкаса. Відомими стали мешканці села генерал **Г.К. Прусаков** і скульптор **М.І. Степанов**. У листопаді 1995 зареєстрована громада церкви Різдва Пресвятої Богородиці (згодом Серафима Саровського). Археологічні об'єкти (кургани і поселення) в околицях села описали П.В.Беккер (1840-ті), граф О.С.Уваров (1848), **В.І. Гошкевич** (1897), **В.М. Ястребов** (кінець XIX ст.). Після війни досліджувано городище і некрополь **Ніконія** (з 1957), відкрито поселення епохи бронзи (1957 – І.Т. Черняков), залишки стоянки пізнього палеоліту (за 1 км на північний захід від села, 1971 – **І.В. Сапожников**) та ін.

РОКСОЛАНІВСЬКА ЗЕМСЬКА ШКОЛА. Відкрита 1882. У 1887 на утримання школи земство виділило 314 руб., громада – 107 руб. і 8 руб. зі сплати за навчання. Було 47 учнів (29 хлопчиків і 18 дівчаток). Опікун і законовчитель – священик І.К. Смирнов, вчитель – М.Г. Штоц (закінчив учительську семінарію). Через 8 років на утримання школи земство виділило 450 руб., громада – 107 руб. Того року навчалося 35 хлопчиків і 15 дівчаток. Законовчитель одержував 40 коп. за урок, а вчитель – 460 руб. на рік. Шкільний будинок слугує й досі. Мав три класи. Хто хотів навчатися далі, міг відвідувати 4-класне **Овідіопольське земське училище**.

РОКСОЛАНІВСЬКА ЦЕРКВА Різдва Пресвятої Богородиці збудована 1872 на кошти селян. Парафіяни із с. Роксолан і хуторів: на 1882 – 954 осіб (469 чоловіків і 485 жінок), 1906 – 1791 особа (896 чоловіків та 895 жінок, 222 двори), із них 1355 з Роксолан (162 двори). На поч. XX ст. священик І.К. Смирнов, псаломщик П.Ф. Карповський (з 1878); на 1906 – священик О.С. Муратов, на 1918 – о. Ф. Вітвицький, псаломщик П. Щербина. Парафії належала ділянка площею 616 кв. сажнів (2842 м²) і 100 дес. землі поза селом. Перед закриттям церкви релігійна громада села (очолював А.Ф. Томченко) 13.05.1925 зробила Хресний хід (понад 300 осіб) навколо населеного пункту. Ще раз закрита 1934 (священик Боєв, староста К.Ф.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

РОЛЛЕР Готліб Готлібович (нар. 11.09.1924, Грослібенталь) – робітник, колишній репресований. Народився в багатодітній селянській сім'ї етнічних німців. Рано втратив батьків (мати померла 1934, батька репресували 1937). Виховувала його старша сестра. Закінчив десятирічку в с. Спартаківка (**Грослібенталь**), пережив румунську окупацію. Його разом з іншими мешканцями села 03.1944 вивезли німецькі частини до Ватергау (див. **Переселення причорномор. німців**). Після визволення Польщі радянськими військами депортований до Красноярська, в табори. До 1946 працював вантажником, після чого відправлений до Єнісейська, згодом до Вовчого Бору. Власноруч збудувавши собі житло, сплавляв дерево по р. Кемі, робив шпали на Усть-Кемському заводі. З 1950 отримував зарплатню. До 2007 мешкав в Усть-Кемі. Навідувався на батьківщину. Одружений, має 2 дочок і 8 онуків.

РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА 1768-1774 рр. – одна з найзначніших між Російською та Османською імперіями. Завершилася підписанням 10.07.1774 Кючук-Кайнарджійського миру, за яким до складу Росії ввійшли частини Південної України (Дніпро-Бузьке межиріччя) та Кримського пів-ва (остаточно приєднаний 1783). Бої точилися на Дністрі, Дунаї, в Криму і на Кубані. Російський флот знищив турецький у Чесменській битві. Російські війська перемогли під Хотином, Ясами, на річках Ларга і Кагул, до решти підкорили Крим, захопили фортеці Бендери, Ізмаїл, Кінбурн, **Аккерман**, **Хаджибей** та ін. Але не змогли взяти **Очакова**. Тоді як основні сили російської армії зосередилися між Дністром і Дунаєм, у межиріччі Бугу і Дністра діяв корпус ген. **О.О. Прозоровського**, в складі якого були запорожці. В листопаді 1769 вони завдали поразки татарському загонові біля р. Вовчої, згодом брали участь у битвах при Кінбурні, та під Очаковим. 01.09.1769 партія козаків Семена Галицького розбила загін з 200 турків поблизу Хаджибея, а потім спалила всі татарські поселення навколо цієї фортеці та край Сухого лиману, захопивши 20000 коней, 1000 голів великої рогатої худоби, 4000 овець, 180 верблюдів. Тоді ж таки козаки взяли в полон кількох ногайців і черкеса (див. **І.П. Кутайсов**). У цьому поході відзначилися козацькі ватажки Макар Ногай, Софрон Чорний, Іван Яблонівський, Сидір Білий, а також полк. Логвин Мошенський, Антін Красовський, Яків Розколуп, Степан Делех, **Харко Чепіга**. Влітку 1770 запорожці у складі військ О.О.Прозоровського знову вирушили під Хаджибей. 11.07.1770 вони без бою взяли Хаджидер (**Аджидер**) та гарматним вогнем відбили спробу турецького десанту з Аккермана. 13.07. два ескадрони і піші козаки захопили передмістя Хаджибея та галіот у гавані. Запорожці викурили вогнем із укріпленої будівлі 15 турок (14 убито, одного полонено). Хоч у Хаджибейському замку було лиш 50 турецьких вояків при 6 гарматах, росіяни не зважилися його штурмувати – обмежились гарматним обстрілом. Втрати становили 10 убитих запорожців і понад 30 поранених канонірів та козаків. Нестача води і прові-

анту змусила О. Прозоровського відійти від замку. Запорожці забрали в навколишніх поселеннях по Дністру 3300 голів великої рогатої худоби, 10000 овець, 500 коней і 1251 полонених (волохів). Калмики і донські козаки захопили 1743 голови великої рогатої худоби, 5080 овець, 25 буйволів, 86 коней; полонили 3758 волохів, 222 старовірів, 24 євреїв, 153 циганів. 26.07 донські козаки з 10 запорожцями вийшли із с.Яськи, переправились човнами до Паланки, де захопили стару турецьку фортецю. Російські війська контролювали степ від Дністра до Тилігула, але так і не змогли завадити кримському ханові Селіму III Гірею (правив 1764-1767, 1770-1771) потрапити спочатку до оточеного Очакова (20.08.1770), а потім і до Криму. Далі військові дії точилися на Дунаї, в Молдові, під Очаковим і в Криму. Наприкінці війни українські і донські козаки захопили Хаджибей, а по миру повернули туркам.

РОСІЙСЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА 1787-1791 рр. Викликана прагненням Османської імперії, яку підтримували Великобританія, Пруссія і Франція, повернути Крим і не допустити посилення російського впливу в Півн. Причорномор'ї. Російська ж імперія, спираючись на союз із Австрією, хотіла утвердитись у цьому регіоні і розширити свої володіння. Бої точились у Буго-Дністровському межиріччі, на Дунаї та Чорному морі. В їх перебігу захоплено фортецю **Хаджибей** (14.09.1789), яку разом з російськими підрозділами ген. І.В.Гудовича штурмували 6 полків **Чорномор. козацького війська** (3 кінних і 3 піхотних загальною кількістю 3000 вояків) під командуванням отамана Захарія (Харка) **Чепіги**. Слідом за Хаджибеєм упала фортеця **Аккерман**. За нею козацька ескадра Антона **Головатого** з 50 чайок, підтримана козацькою кіннотою З.Чепіги і російською піхотою М.І.Кутузова, нічним штурмом заволоділа фортецею Бендери. Проте найвизначнішим став штурм Ізмаїльської фортеці **О. Суворовим** (1790). Перемога біля Мачина 28.06.1791 змусила турецького візиря розпочати мирні перемовини. Але їх всіляко зволікали. Розгром Ф.Ф. Ушаковим турецького флоту при Каліакрії 11.08.1791 прискорив підписання Яського миру 29.12.1791, за яким до Росії відійшла територія між Півд. Бугом і Дністром (**Очаківська область**), а також підтвердилось приєднання Криму. Бесарабія (разом з Ізмаїлом та Аккерманом) зоставалися в Оттоманській імперії до 1812.

РУДИКА Петро Степанович (нар. 05.12.1938, Семаки Баришів. р-ну Житомир. обл.) – передовик виробництва. Як переселенець, прибув 1949 разом з матір'ю і шістьма братами й сестрами до Гудевичева Іванів. р-ну Одес. обл., а 1954 – в **Ленінталь** Овід. р-ну. Не закінчивши семирічки, з 16 років пішов працювати. Був робітником **р-пу «Авангард»**, а з 1960 – р-пу «II П'ятирічка» (сс.Йосипівка та Ленінталь). Потім учився в ремісничому уч-щі № 9 у Котовську (1962). Набувши фаху тракториста-машиніста 1 класу працював ланковим р-пу «II П'ятирічка» (Йосипівська науково-дослідна станція) до виходу на пенсію (1998). Нагороджений медаллю «Ветеран праці» (1985) та кількома грамотами.

РУСЄВ Іван Трохимович (нар. 28.02.1959, Дмитрівка Татарбунар. р-ну Одес. обл.) – зоолог, канд. біол. н., зав. лаб. екологічних носіїв і переносників збудників особливо небезпечних інфекцій Науково-дослідного протичумного ін-ту Мінохорони здоров'я України (МОЗ), член Нац. спілки журналістів. Закінчив біол. ф-т Одес. ун-ту ім.Мечникова (1981), вихованець наукової школи проф. І.І. Пузанова. 1981-1982 – стажування на курсах зоологів у Середньоазійському протичумному ін-ті (Алма-Ати). Захистив дисертацію за фахом «екологія» (1988). Доцент кафедри географії і природокористування (1990-1994), доцент кафедри прикладної екології (2003-2008) ОНУ ім.Мечникова. Має 370 (50 англійською) наукових праць з охорони природи, епізоотології, епідеміології, екології птахів, охорони біоріз-новидів, екологічного туризму тощо. Керівник більш як 250 польових експедицій з питань епізоотологічного моніторингу вогнищ чуми (Казахстан), лептоспірозу, туляремії, арбовірусів, пташиного грипу (в Україні). З 1987 – учасник, керівником і менеджер регіональн. (Причорномор'я), Всеукраїнських і міжнар. проектів, пов'язаних зі збереженням екології Дністра, Дунаю, Євразійських степів та окремих видів птахів. Учасник 10 міжнар. семінарів-тренінгів з екології, пташиного грипу, охорони екології та ін., в тому числі у: Туреччині (1994 і 1999), Голландії і Великобританії (1995 і 2004), Венеції (1998), РФ (2006), Києві (2008). Не раз був експертом-консультантом від МОЗ і Європейського Союзу охорони узбережжя (відновлення водно-болотного середовища дельти Дністра). З 1979 активний учасник і член Українських і міжнар. наукових товариств. Лауреат конкурсів газети «Вечерняя Одесса» – «Люди діла» (1994), МОЗ (1997 і 2006), Всеукраїнського конкурсу «Здорова природа – здорове життя» (1998). Має відзнаки Одес. міськвиконкому (2000), Одес. ОДА (2001), мера Одеси «За охорону дикої природи Причорномор'я» (2009). Основні роботи пов'язані з Придністров'ям: *Русев И.Т.* Дельта Днестра: история природопользования, экологические основы мониторинга, охраны и менеджмента водно-болотных угодий. – Одесса, 2003; *Русев И.Т.* Основы экотуризма. – Одесса, 2004; *Русев И.Т.* Наследие: природное, культурное, духовное. – Одесса, 2010; *Rusev I.* Management plan for the Dnestr delta, Ukraine // The Netherland. – 1995.

РУССУ Надія Іванівна (нар. 01.04.1949, Стара Царичанка Білгород-Дністр. р-ну Одес. обл.) – вчитель. Закінчила Ізмаїл. пед. ін-т (1972), біол. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1979). Працювала в Новоцаричанській 8-річній школі вчителем, завучем, дир. (1966-1984), з 1984 – вчитель початкових класів **Дальницької ЗОШ**. Шукає нових форм навчання, зокрема, її уроки мають естетичне навантаження. Автор методичних розробок. Учасник багатьох обл. і район. конкурсів. Вчитель-методист (з 1991). Керує вокальним ансамблем народної пісні (з 1994 – «Народний художній ко-

лектив»). Нагородж. почесними грамотами та дипломами. «Відмінник освіти СРСР» (1987), «Відмінник освіти України» (1991), «Засл. вчитель України» (1993). Переможець район. конкурсу «Людина року Овідіопольщини» (2000, 2005). Делегат V з'їзду вчителів України (1986).

РЯБКОВ Павло Захарович (29.06.1848, Херсон – 26.12.1926, Зінов'євськ) – історик, етнограф. Народився в сім'ї художника. Закінчив Херсон. гімназію, курси землемірів (1868), працював таксатором в губерн. креслярні Херсонської губ. Належав до народників, за революційну діяльність в Одесі й Херсоні («ходіння в народ») засланий до Якутії (1879-1884). Повернувшись, досліджував рибальство на Херсонщині, в Косі Великій і **Калаглеї**, подав опис рибальських артілей на Дністр. лимані і Чорному морі (див. **Рибальство Дністрове**). З 1892 жив у Єлизаветграді (Кіровограді), знову працював землеміром. За антиурядові виступи зазнав переслідувань і виїхав за кордон. 1901-1904 – Вища школа суспільних наук у Парижі, де зблизився з Ф.К. Волковим (Х. Вовк), який започаткував українську етнологію. З 1904 разом з І.Я. Франком брав участь у його етнографо-антропологічній експедиції на Буковині й Галичині. Повернувшись з еміграції, працював у Єлизаветгр. міській управі, не цурався етнографії та антропології. Досліджував культуру українців Новоросії, зокрема чумацтво. Його матеріали є в музеях Єлизаветграда

і Херсона. У 1917 мешкав у Тирасполі, став учасником рев. подій, входив до місцевої Ради робіт. і солд. депутатів. З приходом до влади більшовиків створив тут музей. Останні роки життя був членом музейної ради в природно-історичному музеї Зінов'євська (Кіровограді).

Рябков П. Рыболовные артели в низовьях Днепра и Днестра. – Одесса, 1894; *Рябков П.* Рыболовство в Херсонской губ. – Херсон, 1896.

РЯБОКІНЬ Іван Борисович (07.07.1928, Хмельове Маловисків. р-ну Кіровогр. обл. – 30.04.2004, Овідіополь) – викладач, працівник культури. Закінчив іст. ф-т Кіровогр. пед. ін-ту ім. Пушкіна (1954). Був дир. вечірньої, а потім загальноосвітньої школи с.Мартеноша Новошарг-гор. р-ну (1954-1964), дир. Новоград. школи-інтернату Олександр. р-ну Кіровогр. обл. (1964-1971). З 1971 – в Овідіополі: завуч СШ (1971-1973), зав. райвідділом культури, відповід. секр. Овід. організації охорони пам'ятників історії та культури (1973-1989). За його активної участі організовано **Овід. районний історико-краєзнавчий музей**. Зробив особистий внесок у спорудження **пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам**. Нагородж. почесними грамотами.

С

САВІН Михайло Олексійович (нар. 1946, Новоайдар Луган. обл.) – вчений-виноградар, канд. тех. н. (1978). Закінчив Харків. ін-т механізації та електрифікації с.-г. (1970). Відтоді працює в ННЦ «ІВіВ ім.Таїрова»: інженером-конструктором, молод., стар. наук. працівник, зав. лабораторією, з 1992 – зав. відділом механізації. Основний напрямок досліджень: механізація трудомістких процесів у виноградарстві. Опублікував понад 100 наукових праць, автор понад 40 винаходів, 7 з яких запатентовано за кордоном. Нагородж. медалями «За трудову відзнаку» і кількома ВДНГ СРСР та України, почесним знаком «Винахідник СРСР», грамотою Президії ВР України. Не раз був депутатом Таїров. селищної та Овід. районної рад.

САВЧЕНКО Руслан Олександрович (нар. 06.06.1971, Харцизьк Донец. обл.) – спортсмен, засл. майстер спорту з важкої атлетики (1993). Спортивну кар'єру розпочав у Харцизьку, перший тренер О.Нохрін. Досягнення: срібний призер чемпіонату Європи (1990), чемпіон Європи, чемпіон світу серед юніорів (1991). Перший рекордсмен світу з важкої атлетики незалежної України. Бронзовий призер чемпіонату Європи (1997), чемпіон Європи (1994), бронзовий (1994) і срібний (1993) призер чемпіонатів світу. Всього на чемпіонатах світу та Європи здобув 20 медалей. Має 3 світові рекорди. Найкращий результат у ваговій категорії 76 кг: ривок – 170 кг, поштовх – 200 кг, загальна сума 370 кг; рекорд України – 205 кг у поштовху. Тренер Овід. ДЮСШ № 1 (з 2002). Нагородж. почесними грамотами.

САВЮК (Зінченко) Надія Олександрівна (нар. 29.01.1935, Овіді-

ополь) – передовик виробництва, виноградар. Весь трудовий шлях пройшла в **к-пі ім. Дзержинського**: різноробітниця, ланкова польової (1949-1990) і садововиноградної (1990-2003) бригад. Вирощувала бавовну, овочі, працювала в саду, на виноградниках. З 2004 ланкова на догляді виноградників у ТОВ «Рубін». Переможець соц. змагання, її портрет

був на Дошці пошани 1977, 1980, 1989. Нагороджс. почесними грамотами, посідач другого (1999) і першого ступеня (2000) премії «Овідій-Престиж» у номінації «Працівник виноградарства року».

САЄНКО Андрій Іванович (нар. 10.12.1932, Калаглія) – виробничник. Закінчив Білгород-Дністр. пед. уч-ще (1951), Одес. ун-т ім. Мечникова (1961). А трудовий шлях почав 15-річ-ним у к-пі «Іскра». 1948 руками викосив 33 га зернових (отримав премію 1,4 т зерна). Після уч-ща працював учителем початкових класів у Вознесенці-І Арциз. р-ну Одес. обл. (1952), а після служби в РА – у Малодол. школі (1955-1958). Партійна робота: зав. відділом пропаганди Овід. РК КПУ (1958-1962), парторганізатор Біляїв. РК КПУ (1962-1963), секр. парткому к-пу «Маяк» (1963-1964), к-пу **«Слава»** Овід. р-ну (1964-1976). Був гол. **к-пу ім.Лібкнехта** (1976-1997) і заст. дир. ринку «Чорноморський» (1997-2002). Нагороджс. орденами Леніна (1981), Трудового Червоного прапора (1973, 1976), «Знак Пошани» (1966, 1971), медалями, почесними грамотами. Був на дошках пошани ВДНГ СРСР (1978, 1982) і УРСР (1981).

САМОЧОРНИЙ Лазар Андрійович (1880, Миколаївка – 1921) – моряк. Народився в сім'ї колишнього військового моряка. Протягом 1899-1905 служив на лінкорі «Три святителі». Під час одного з атлантичних походів команда панцерника на одному з островів урятувала декілька десятків європейців, судно яких зазнало аварії. Виснажені голодом та нажахані нападами аборигенів, люди зустріли моряків як посланців Бога. Юну леді, яка вже не мала сил іти сама, Л. Самочорний ніс на руках кілька кілометрів з одного боку острова на другий, де на рейді стояв лінкор. Коли корабель дійшов до Англії, російських моряків зустріли як героїв, а рятівник отримав подарунки від рідних англійки. По службі повернувся до рідного села. Рільництвував. Пропав безвісти під час **голоду 1921-го** разом зі своїм меншим сином, поїхавши до сусідньої області по харчі. Його онук І.М. Самочорний спорудив пам'ятник дідові біля свого будинку в **Миколаївці**.

САМОЧОРНИЙ Микола Лазарович (28.08.1906, Миколаївка – 20.12.1977, там само) – рибалка. Народився в сім'ї колишнього військового моряка **Л.А.Самочорного**. Закінчив 2 класи початкової школи. Працював у місцевій риболовній артілі. 1940-го призваний до лав РСЧА. Брав участь у **Дністровсько-Прутському поході** (1940). На початку ВВВ потрапив у полон під Вознесенськом. Кілька місяців перебував в «Уманській ямі», звідки втік і дістався рідного села взимку 1941. У квітні 1944 знову мобілізований до складу **8 гв. армії**. Кулеметник. Учасник операції «Багратіон» у Білорусії (1944). В боях на Сандомирському плацдармі (Польща) втратив ногу. Інвалід II групи. Повернувшись додому, сторожував у місцевому колгоспі, потім рибалкою в рибколгоспі. Нагороджс. медалями «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна» (1970) «За трудову доблесть» (1971), «Ветеран праці» (1977), ювілейними ВВВ і РА, знаками «Ударник IX п'ятирічки» (1974), «Ветеран колгоспного рибальства» (1975).

САНДЖАК (тур. *sancak* – букв. «прапор») – адміністративно-територіальна одиниця в Османській імперії, якою керував мутесаріф (губерн.). Санджаки ділили на повіти (каза), кілька санджаків утворювали **еялет**. Центрами санджаків у XVI-XVIII ст. були **Аккерман**, **Бендери** й Озю (**Очаків**), до якого входили **Хаджибей** і **Аджидер**.

САНЖІЙКА (від тюрк. *санжар* – вал, бастіон) – село у складі Дальницької сільради. Розташоване на березі Чорного моря, по обидва боки Санжійської балки. Відстань до райцентру 14 км. Площа населеного пункту 226,2 га; населення (2001) – 873 осіб (437 чол. і 436 жін.). У селі більш як 303 приватних будинки, є дитсадок, загальноосвітня школа I ст-ню, БК, ФАП, кілька торговельних закладів. Виникло у першій пол. XIX ст. як хутори на землях **Арнаутської дачі**. За турецького часу тут було невелике укріплення, залишки його відшукав у 1895 мешканець **Олександрівки** грек М.О.Ціцільяно. На 1896 на **Санжійських хуторах** був 91 двір з 365 мешканцями (203 чол. і 162 жін.), церковно-парафіяльна школа (з 1888), 4 рибних заводи. За часів колективізації виник к-п «9 Січня 1905 р.» (проіснував до 1950-х). У період ВВВ Санжійські хутори були окуповані румунами 17.09.1941, визволені 13.04.1944 частинами 39 і 79 стр. дивізій **8 гв. армії**. З 1959 землі села – в к-пі **ім.XXI зїзду КПРС** (центральна садиба в **Дальнику**). 1981 стала до ладу нова початкова школа. 10.02.2000 зареєстровано громаду Свято-Троїцької церкви, 2002 відведено ділянку для будівництва церкви. Діють православна каплиця Касперівської ікони Божої Матері і баптистський храм. У районі Санжійки є кілька курганів. У 1998 **І.В. Сапожников** й **Г.В. Сапожникова** дослідили в береговому урвищі поблизу від правого берега балки Санжійської рештки черепа мамонта, датовані від 50 до 32 тис. років тому.

САНЖІЙСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА – початковий 3-річний навчальний заклад від парафії с.**Олександрівка** (Арнаутське). Відкритий у 1887 на **Санжійських хуторах** у будинку одного з міщан. Єпархіальна училищна рада виділила на неї 80 руб. Завідувачем став священик Михайло Вишгородський, вчителем Олександр Ромоданів (син священика, закінчив 3-класну семінарію). Було 28 учнів (24 хлопчики і 4 дівчинки). 1899 Санжійську школу віднесено до II категорії «добрі школи» Херсон. губ.

САНЖІЙСЬКИЙ МАЯК. Розташований за 10,6 милі від **Цареградського гирла**. Координати: широта – 46° 13,5' N, довгота – 30° 36,7' E. Висота вежі 19 м, висота джерела світла над рівнем моря 35 м. Входить до структури Міністерства транспорту України. Колись на ньому була табличка з написом: «Министерство обороны СССР. Гидрография КЧФ. Санжейский маяк основан в 1921 году» (01.07 того року на ньому засвічено світло). Працював без пошкоджень і без перерв, навіть під час окупації і боїв за визволення краю. 1953 на ньому поновили оптично-освітлювальний прилад (видимість сягнула 12 миль), а 1957-1960 реконструювали (збудували нову кам'яну вежу з 78 східцями, довели видимість до 17 миль). У 1987 і 1997 точилась

модернізація: поставили радіолокаційний маяк-відповідач та резервний світильник. Берегові зсуви загрожували маякові, і 2010 його перенесли на 100 м. від урвища (висота 23 м.).

САНЖІЙСЬКІ хутори – поселення по обидва боки Санжійської балки. Виникли переважно в другій пол. XIX ст. (*карти 25в, 29*). На 1892 тут були хутори, що належали до **Калаглейської волості**: *Грохольського* 1 двір міщан – 6 чол. і 3 жін; 5 коней, 3 корови і свиня; на 1906 – відставного унтер-офіцера Л.М.Грохольського – 53 дес.); *Шевельових* (2 двори – 4 чол. і 9 жін., 2 коней, 2 корови, 3 свині); *Толмачова*, спадкових дворян – 28 дес. (2 госп-ва – 4 чол. і 5 жін., 5 коней, 2 корови, бугай, 3 свині); *Тишкевича* – 42 дес. (2 госп-ва – 9 чол. і 5 жін., 19 коней, 7 корів, 3 воли, 6 свиней); *Синицького* – 18 дес. (2 госп-ва – 4 чол. і 6 жін., 5 коней, 3 корови, 4 свині); *Самойлова*, спадкових громадян Одеси – 92 дес. (2 госп-ва: 8 чол. і 5 жін., із них 2 чол. і 2 жін. – селяни, 20 коней, 7 корів, 4 воли, 4 свиней; на 1906 – почесного громадянина В.С.Самойлова – 58 дес.); *Савельєва* – 4 двори, 10 чол. і 7 жін., 10 коней, 7 корів, 2 бики, 4 свиней; на 1906 – Г.В.Савельєва – 62 дес., Михайла і Степана Савельєвих – 39 дес.; *Пфанулера* – 1 госп-во (3 чол. і 2 жін., 2 коней, 2 корови, свиня); *Патріка*, спадкових дворян – 120 дес. (дворянське госп-во: 1 чол. і 2 жін., 4 міщанських: 11 чол. і 9 жін., 19 коней, 12 корів, 3 бики, 3 свині); *Мавродіна*, іноземних підданих – 40 дес. (2 госп-ва: 8 чол. і 6 жін., 7 коней, 5 корів, 5 свиней); *Ломейера* – 8 дес. (1 селянське госп-во: 8 чол. і 2 жін., 3 коней, 2 корови, бик). Найбільшим власником землі був А.Д. Буга (1906 – 158 дес.).

САНЦЕНБАХЕР Вільгельм Іоганн (1832–1894) – промисловець, купець 2 гільдії, громадський діяч і меценат. Народився в багатодітній сім'ї, мав 3 сестер і 4 братів. Син німецького колоніста із **Гросслібенталя**, який прибув сюди 1816 із Вюртенберга, а в 1820-х перебрався до Одеси, де працював м'ясником. З 1850-х Вільгельм разом із братом Карлом розпочав підприємницьку діяльність. У 1856 купив стару миловарню в Одесі. У 1876 заснував єдиний у південному регіоні завод для випуску рідкого шкла (вассергласу), а через 6 років вклав свій капітал у виробництво соди. У 1890 заснував на Французькому бульварі один з кращих пивних заводів Рос. імперії, що випускав пиво «Мюнхенське», «Баварське», «Пльзенське», «Віденське», високо поціновані на кількох міжнар. виставках. Співзасновником заводу був Ф.Г.Енні, його зять. Значну частину свого життя присвятив громадській діяльності. З 1863 репрезентував купецький стан в органах місцевого самоврядування, обіймаючи посади члена міського магістрату, тричі був гласним міської Думи (з 1877 по

Пивоварня (броварня) Санценбахера

Пивна пробка

1889) і двічі Херсон. губ. земського зібрання. Був опікуном кількох училищ Одеси. В роки російсько-турецької війни 1877-1879 брав участь у діяльності Червоного Хреста. Мав орден Св. Станіслава (1885) та бронзові медалі на Андріївській і Георгіївській стрічках. Йому належало кілька проектів перебудови та опорядження за європейськими зразками деяких одеських підприємств, зокрема, у 1879-1884 кількох різниць на Пересипу. На його кошти стало до ладу приміщення цирку-вар'єте (1884). Похований у сімейному склепі на Старому кладовищі Одеси. Від дружини Крістіни Генцлер мав дітей Адольфа (1860 р.н.), Еміля та Отилію (1862 р.н., в одруженні Енні).

САПОЖНИКОВ Ігор Вікторович (нар. 21.06.1954, Кронштадт Ленінград. обл.) – історик та археолог. Провідний наук. працівник відділу Північно-Західного Причорномор'я Інституту археології Національної академії наук України, старший науковий працівник за спеціальністю археологія (з 2001), док. іст. н. (з 2006). Член Міжнар. мамонтового комітету (Санкт-Петербург) і член-представник від України в комісії «Верхній палеоліт» Міжнар. спілки до- і протоісториків (UISPP, Лондон). Мешкає в **Іллічівську** (з 1961). Закінчив іст. ф-т Одес. ун-ту ім.Мечникова (1977); аспірантуру Ленінград. відділку Інституту археології АН СРСР під керівництвом проф. П.Й.Борисковського, де захистив канд. дисертацію (1987). Трудову діяльність почав робітником Іллічівського морського торговельного порту (1970), згодом учителював (історик СШ №1, №4 Іллічівська), служив у РА (1977-1979), був лаборантом новобудовних експедицій Одес. археол. тов-ва, Інституту археології УРСР та Молдав. АН (1979-1981), а також науковим працівником Іллічівського музею художнього фарфору (1982-1983). З 1983 працює у відділі Північно-Західного Причорномор'я (Одеса). Протягом 1999-2002 за сумісництвом виконував обов'язки доцента Іллічівського навчально-наукового центру Одес. ун-ту ім.Мечникова, де читав лекції з історії України, економічної історії, релігієзнавства, а також розробив авторську програму курсу «Історія України» (1999). Автор понад 230 наукових праць, з яких 20 монографій та розділів колективних монографій, а також близько 70 науково-популярних статей і брошур. Основні наукові інтереси пов'язані з археологією – з дослідженнями пізнього палеоліту, мезоліту й неоліту степів Північного Причорномор'я та Криму. З 1968 відкрив близько 70 нових пам'яток цих часів, зокрема на землях Овід. р-ну. Провів розкопки поселення **Велика Акаржа** (1988-1993), дослідив стоянку Роксолани (див. **Роксоланівський геологічний розріз**), не раз брав участь у розкопках **Ніконія** (з 1972), курганів біля Великодолинського, Кароліно-Бугазу, Нової Долини та ін., відновив **Олександрівський курган**. У 1988-1993 нач. Буго-Дністровської експедиції ІА НАНУ, яка провадила розвідки в зонах будівництва, а також за програмою «Зведення пам'яток історії та культури України». Експедиція виявила в Одес. обл. понад 500 нових пам'яток (стоянок, поселень, курганів тощо) та дослідила поселення епохи пізньої бронзи Старе Бугове

(1992). У 1994-1999 дослідив кам'яні хрести на землях краю, у 2007 провадив розкопки поселення XVII-XIX ст. Гірибурзина в Роксоланах (див. **Бузиновате**), а в 2006-2008 в Ізмаїльській фортеці. Чимало часу віддає історії українського козацтва, історико-краєзнавчим дослідженням Овід. р-ну й Іллічівська. Основні роботи з Придністров'я:

Сапожников И.В. Палеолит степей Нижнего Приднестровья: Памятники нижнего и раннего этапа позднего палеолита. – Одесса, 1994; *Сапожников И.В.* Большая Аккаржа: хозяйство и культура позднего палеолита Степной Украины. – К., 2003; *Сапожников І.В.* Кам'яні хрести Степової України. – Одеса, 1997; *Сапожников И.В., Сапожникова Г.В.* Запорожские и черноморские казаки в Хаджибее и Одессе. – Одесса, 1998; *Сапожников И.В., Белоусова Л.Г.* Греки под Одессой: Очерки истории поселка Александровка с древнейших времен до начала XX века. – Одесса, 1999; *Аргатюк С.С., Сапожников І.В.* Минувшина багряних степів: нариси з історії Овід. району. – Одеса, 2007; наукове редагування та авторство 5 розділів кол. монографії «Край Овідія: археологія та історія Овідіопольського району» (Одеса, 2005); та ін.

САПОЖНИКОВА Галина Василівна (нар. 15.01.1956, Сальниця Хмельник. р-ну Вінниц. обл.) – археолог та історик. Науковий працівник Інституту археології НАН України; канд. іст. н. (з 1986). Закінчила іст. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1977) та аспірантуру Ленінград. відділку Інституту археології АН СРСР (1981-1987, керівник проф. Г.Ф. Коробкова), де захистила канд. дисертацію. Трудову діяльність розпочала у 1979 на посаді наук. працівника Одес. археол. музею НАНУ. З 1979 по сьогодні працює у відділі Північно-Західного Причорномор'я Інституту археології НАНУ (Одеса). У 1999-2002 роках за сумісництвом виконувала обов'язки доцента Іллічівського навч.-наук. центру ОДУ ім.Мечникова, де читала лекції з української та світової культури, а також з історії правознавства. Є автором понад 70 наукових праць, серед яких 4 монографії та 2 колективні монографії, а також близько 20 науково-популярних статей. Була науковим редактором цілої низки книжок, збірок статей і монографій. Основні наукові інтереси пов'язані з археологією кам'яної доби, передусім з дослідженнями пізнього палеоліту, мезоліту та неоліту степів Північного Причорномор'я. Є єдиним в Україні фахівцем у галузі експериментальної трасології. З допомогою бінокулярного мікроскопу дослідила колекції таких відомих пам'яток пізнього палеоліту нашої країни, як печера Іллінка, стоянка Велика Акаржа, Амвросіївське кістковище та ін. Крім того, Г.В.Сапожникова вивчала окремі групи знарядь, а також кам'яні та кістяні знаряддя пізніших періодів – від енеоліту до середньовіччя. Брала участь у кількох міжнар. проектах, зокрема, в програмі «Мисливці на мамонтів» (ІА НАНУ та ун-т Сорбонна-2, Париж). Була учасником більш як 30 наукових конференцій, симпозіумів і конгресів у різних країнах, найзначніший з яких «Первісна техніка, 40 років по тому. Функціональні дослідження – російський спадок» (Верона, Італія, 2005). Брала участь в розкопках і дослідженні матеріалів поселення Велика Акаржа, Старе Бугове, Гірибурзина та ін. Починаючи з 1996 року багато часу віддає історії українського козацтва на теренах Північно-Західного Причорномор'я та Нижнього Дунаю. Основні роботи з Придністров'я:

Сапожников И.В., Сапожникова Г.В. Запорожские и черноморские казаки в Хаджибее и Одессе. – Одесса, 1998; *Сапожников І.В., Сапожникова Г.В.* Чорноморська козацька команда в Хаджибеї та Одесі (1794-1797 роки) // Хаджибей-Одеса та українське козацтво. – Одеса, 1999; *Сапожников І.В., Сапожникова Г.В.* Археологічні пам'ятки // Край Овідія: археологія і історія Овідіопольського району. – Одеса, 2005; та ін.

САРАЄВА (Гуляєва) Віра Миколаївна (нар. 24.11.1928, Домаха Лозівс. р-ну Харків. обл.) – вчитель. Закінчила Слов'ян. педінститут (заочно) за фахом учитель української мови (1956), Харків. педінс-титут (заочно) за фахом вчитель російської мови (1961). В роки ВВВ жила в м. Лозова, брала участь в партизанському русі, була зв'язковою. Після визволення міста (1943) працювала в госпіталі, з 1944 – піонервожатою в школі, навчалась у педучилищі Краснодара. У 1950 комсорг ЦК ЛКСМУ в школах Тернопіл. обл. У 1951-1963 вчитель і заст. дир., а з 1964 – дир. Ємельянів. 8-річної школи (Кримська обл.), заст. дир. Ново-Платнір. СШ (Краснодар. край, 1968-1973), дир. Ново-Олександр. 8-річної школи (Верхньодніпров. р-н Дніпропетр. обл., 1973-1984). З 1985 у **Новодол. ЗОШ** працювала вчителем і заст. дир. Нагороджс. медаллю «Ветеран праці», знаком «Відмінник народної освіти» (1983). Почесний громадянин с. Нова Долина (2006).

САРАНИ НАШЕСТЯ – одне з лих, що його людство зазнавало, відколи почало жити з рільництва. У «Біблії» (П'ятикнижжі) віднесене до «Десяти лих єгипетських». Зграї сарани вліт-

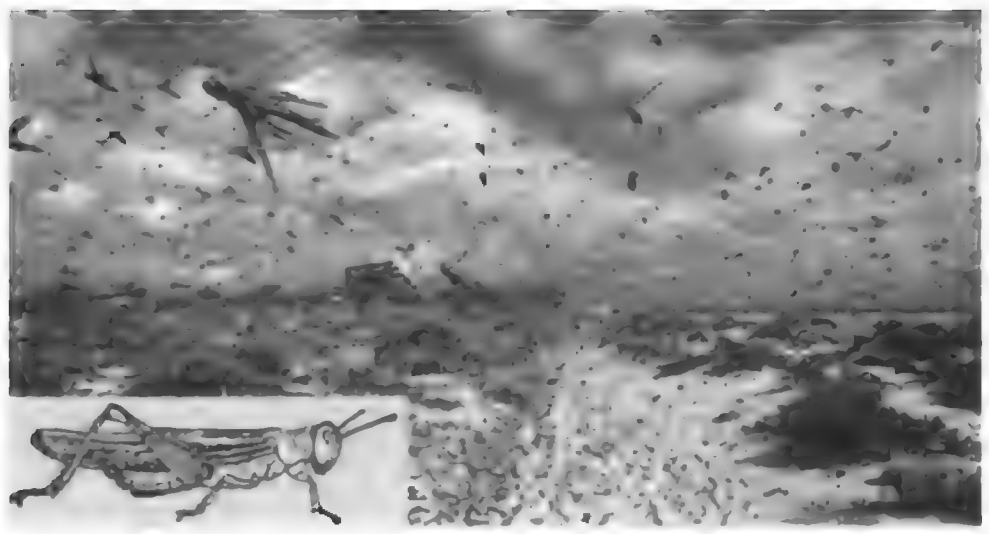

ку, в активний період розмноження, долали величезні відстані, шукаючи собі поживи. Значні нашестя в нашому краї зафіксовані у 1790-х і 1820-х, коли сарана виїла не тільки хліба, а й усю траву. 17.05.1799 Одеський магістрат наказав міщанам знищити сарану, що залягла в землю минулого року і вийшла величезною масою в урочищі Дальник. 1824 віце-губернатор Бесарабії П.П. Вігель на шляху до Одеси бачив на лівому березі Дністра: «степ випалений спекою… і мільйони, мільярди безкрилої сарани, що вкривали його…». На її знищення рушили всі – від військових до селян. 22.05.1824 ген.-губ. М.С. Воронцов своїм приписом доручив колезькому секретареві О.С. Пушкіну виїхати з Одеси і визначити збитки від шкідників. Спустошливий напад сарани в червні 1859 вразив **О.С. Афанасьєва-Чужбинського**: «В той час «пішою» сараною, шаром завтовшки у чверть [17 см], був зайнятий увесь простір від Овідіополя до Одеси. В поселенні Акаржа (**Грослібенталь**) сарана перелазила через тини і хати. Безкрилі комахи ринули через лиман у Бесарабію…. Там на неї чекали селяни із запасами соломи для вогнищ, лопатами та граблями». На кінець XIX ст. селяни дібрали способу в боротьбі з лихом. Щойно сарана з'явиться, одразу визначали місця найбільшого її скупчення. Простір ділили на ділянки площею 6-7 дес., з країв до центру котками й волокушами витолочували все, що, там росло. Далі (знов-таки від країв до центру –

ділянку застеляли соломою) змітали нерозчавлених комах. Процес повторювали кілька разів, а тоді ділянку переорювали і знову коткували. Зметену ж сарану підпалювали разом із соломою. Закінчувалося все суцільною оранкою, по якій ішли борони, що нищили личинок. Людей та праці потрібно було багато, часом і не з одного села. Гинула й частина врожаю, але рятувалися інші поля.

САЧКОВ Олександр Володимирович (нар. 30.04.1954, Богатирьово Горшечен. р-н Курск. обл.) – підприємець, благодійник. Закінчив Борисоглібське вище військове авіаційне училище ім.Чкалова (1975), військово-повітряну академію ім.Гагаріна (1982). Проходив службу на різних посадах (льотчик, старший льотчик, командир ланки, заст. ком. авіаційної ескадрильї) в авіаційних частинах Ленінгр. ВО та Монголії. Після академії дістав призначення ком. ескадрильї в ОдВО. Воював в Афганістані (1982-1983, 1988-1989). Здобув звання «Льотчик-снайпер» (1987). Звільнений у запас з посади ком. бомбардувального полку в званні полк. (1993). Заснував ТОВ «Совіньйон» (1997) і реалізував проект буд-ва житлово-рекреаційного комплексу «**Совіньйон**». Відкрив лікувально-оздоровчий комплекс СПА – готель «Гранд-марин» (2010), визнаний одним з кращих в Україні. Будує яхт-клуб у житломасиві «Совіньйон», житловий комплекс «соціальне житло» в селищі **Авангард**. Не цурається доброчинства: фінансував буд-во **Овід. школи-гімназії**,

дитячих садків і майданчиків в Овідіополі, Авангарді, Йосипівці, придбав житло для багатодітних сімей у Сухому Лимані й Кароліно-Бугазі. Нагороджений орденами Червоної зірки (1983, 1989), медалями «За відвагу» (1982), «За відвагу на пожежі» (1973), ювілейними і нагородами Республіки Афганістан, відзнакою голови Одес. ОДА (2005), переможець конкурсу «Людина року» в номінаціях «Доброчинець року», «Кращий інвестиційний проект», почесними грамотами.

СВЕРГУН Марія Михайлівна (26.10.1926, с. Троїцьке, Бердянськогор-ну, Маріупольського округу Запорізької обл. – 07.02. 2009 Овідіополь) – передовик виноробної промисловості. Трудову діяльність розпочала підлітком в колгоспі. Учасник трудового фронту. Закінчивши Бердянський (Осипенківський) технікум виноградарства та виноробства (1947) працювала техніком-виноградарем в Таїрова інституті. Обиралась завідуючою шкільним відділом, другим, першим секретарем Овід. райкому ЛКСМУ(1949 - 1952). З 1953 працювала хіміком-лаборантом р-пу «Дністровський», р-пу «Маяк» (до 1963), після реорганізації інженером-хіміком Великодолинського винзаводоуправління (до 1967). Подальша робота знову пов'язана з р-пом «Маяк»(з1982 р-п ім. 60-ліття СРСР, Овід. винпункт), а з 1992 «Овід. винзаводом»(до 2009). Неодноразово виноробна продукція підприємств, де вона працювала, здобувала призові місця на

дегустаціях різного рівня. На будинку лабораторії Овід. винзаводу була відкрита пам'ятна дошка (2010). На ній вибито: «тут з 1953 по 2009 працювала ветеран виноробної промисловості Свергун Марія Михайлівна». Нагороджена грамотами районного та обласного рівня, медаллю «Ветеран праці» (1985).

СВИСТЕЛЬНИК Володимир Миколайович (нар. 20.10.1941, Гадяч Полтав. обл.) – педагог. Закінчив філол. ф-т Полтав. пед. ін-ту (1968). Трудовий шлях почав з робітника Гадяцького сирзаводу (1958-1960). Служив у прикордонних військах РА. З 1968 – у **Великодол. школі №2**: заст. дир. з виховної роботи, дир. у 1972-2008. Сформував колектив однодумців. Авторитетний керівник, добрий господар, творча людина. Написав багато віршів та гуморесок, присвячених колегам, учням, школі. З 2008 – вчитель української мови й літератури, опрацьовує тему «Вивчення теорії літератури». Має звання «Вчитель-методист». Нагородж. знаком «Відмінник народної освіти», почесними грамотами.

СЕЛИВАНОВ Володимир Вікторович (1955, Великодолинське – 01.01.1995, Чечня) – військовий. 1971 закінчив 8 класів **Великодолинської СШ № 2**. Вступив до Рязанського військово-десантного училища, після якого (1977) – дістав призначення в Болградську десантну дивізію ОдВО. Ком. рою, гв. лейт., брав участь у навчаннях в Угорщини і Болгарії. З 1983 – старш. лейт. в Афганістані, двічі поранений. З 1986 – Військова адемія ім. Фрунзе. Під час бойових дій у республіці Ічкерія (Чечня) очолював розвідку групи «Восток», що діяла в Грозному і мала завдання захопити резиденцію президента Аслана Масхадова. 01.01.1995 російські штурмовики «Су-25» помилково випустили по своїх некеровані реактивні снаряди. Загинуло майже 50 бійців і офіцерів 129 полку ВДВ, серед них полк. В.Селиванов. Нагородж. орденами Червоного прапора і двома Червоної зірки.

СЕБОВ Микола Іванович (нар. 07.11.1940, Благоєве Іванів. р-ну Одес. обл.) – педагог. Закінчив Одес. муз. уч-ще (1965) та Одес. пед. ін-т (1971) З 1965 викладач Овід. муз. школи, з 1980 – дир. **Великодолинської ДМШ**. За час його діяльності стала до ладу її нова двоповерхова будівля з кількома класами, актовим і хореографічним залами. Школа має свої філії у сс. **Новоградківка**, **Петродолинське**, **стан. Акаржа**, посідає одне з провідних місць за показниками навчально-виховної роботи. Її учні є лауреатами міжнар., всеукраїнських, обл. та районних конкурсів. Нагородж. званням «Людина року Овідіопольщини» в номінації «Діяч культури року» (1999), іменним годинником від Президента України (2001), грамотами голови ОДА, обл. упр. культури.

СЕМАШКО Борис Іванович (нар. 05.06.1938, Буряки Янушпол. р-ну Житомир. обл.) – агроном, виробничник. Закінчив СШ (1955) і Одес. с.-г. ін-т (1960). Призначений в

с. Миколаївка-2 (**Миколаївка**) бригадиром к-пу «Іскра». За рік – агроном-насіннєвик, з 1962 – гол. агроном. 1967-1968 – секрет. парткому, заст., а згодом гол. **к-пу ім. Леніна** (Роксолани). У 1969 вперше в Україні впровадив диспетчерську службу. Протягом 1969-1975 госп-во було учасником ВДНГ СРСР. У 1974 захистив дис. канд. екон. н. З 1975 – перший заст. ген. дир., а 1985-1986 – ген. дир. «Одесплодоовочпрому». З 1987 – нач. відділу, заст. гол. обл. агропромислового комітету. З 1989 – ген. дир. Агропромислового плодоовочевого комбінату «Одеса». Делегат з'їздів комсомолу України й СРСР (1968-1975). Протягом 8 років член Овід. РК КПУ, депутат Овід. райради 4 та облради 2 скликань. Нагороджений орденами «Знак пошани» (1966, 1971), Трудового Червоного прапора (1977), медаллю «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», великою срібною медаллю ВДНГ СРСР (1972), почесною грамотою ЦК ВЛКСМ (1973) та пам'ятним знаком ЦК ВЛКСМ «Золотий колос» (1974).

СЕМЕНЕНКО Федір Семенович (1891, Татарка – дата невід.) – селянин. Учасник **повстань 1919** і **1920**, за що зазнав переслідувань, але був амністований. 25.08.1937 заарештований органами УНКВС за ст. 54-10 КК УРСР. За свідченнями односельців О.І. Любашевського (1911 р.н.), П.М. Жибченко (1891 р.н.) і Д.І. Недєлко (1902 р.н.), «1920 року їздив селом на коні зі зброєю та виганяв людей на повстання проти червоних загонів», а також «намагався захопити сільську раду та переобрати голову сільради й актив», а «в 1930-х активно агітував проти компартії і колгоспного ладу». Засуджений 16.09.1937 на 8 років позбавлення волі за «антирадянську агітацію на селі». Не повернувся. На момент арешту мав дружину Ольгу (31 року), синів Аркадія (9 років), Петра (3 років), Анатолія (6 місяців). Реабілітований Указом Президії ВР СРСР 16.01.1989. На день реабілітації його дружина, сини Петро і Аркадій мешкали в с. Мирному Біляїв. р-ну, син Анатолій – в Одесі.

СЕРГІЇВКА – назва кол. **Йозефсталь** з 1896 по 1916 (*карти 29, 30а*). Перейменована на честь сина рос. імп. Олександра III, вел. кн. Сергія (11.05.1857, Царське село – 17.06.1905, Москва). На 1896 у селі було 143 двори і 1083 мешканці (536 чол. і 547 жін.). Римо-католицька церква, школа (168 учнів), корчма, 2 крамниці. До залізниці – 20 верст, до пароплавного причалу Одеси – 30, до волості (Маріїнське) – 12 верст. На 1916: 203 двори і 1602 мешканці; німецька парафіяльна школа, 2 молочні ферми, 11 ремісничих закладів, 3 лавки.

СЕЇН Михайло Олександрович

(нар. 20.05.1926, Новорождественська Тихорец. р-ну Краснодар. краю) – військовий, громад. діяч. Учасник ВВВ. Доброволь-цем пішов на фронт (1943). Війну закінчив на Далекому Сході. Двічі поранений, контужений. Закінчив філію Хабаров. зенітно-арт. командного військ. уч-ща (1951), Одес. загальновійськове

вище командне уч-ще (1965). Кадровий офіцер, полк. (1943-1974). З 1968 живе в Овідіополі. Працював секр. парткому, гол. профспілки, нач. відділу кадрів **к-пу ім. Дзержинського** (1974-1989). Дир. центру для обслуговування громадян похилого віку (1990-2002), був заст. (2002) і гол. (з 2004) район. ради ветеранів. Багато уваги приділяє соціальному захисту ветеранів, патріотичній роботі серед молоді. Нагородж. орденами Богдана Хмельницького II і III ст-нів, Вітчизняної війни II ст-ня, Червоної зірки, 28 медалями, відзнакою «Почесний ветеран України» (2010). **Почесний громадянин Овідіополя** (2001).

СЕРГАТИЙ Євген Юхимович

(нар. 11.05.1923, Турія Златопол. р-ну Кіровогр. обл.) – юрист. 1940 вступив до Павлогр. військової авіашколи. Воював штурманом, ком. ланки (з 1943). Відзначився в боях за визволення Одеси й Овідіополя. Демобілізувавшись, працював зав. відділом соціального забезпечення Злато-Польського райвиконкому Кіровогр. обл. Після закінчення Всесоюзного юридич. заочного ін-ту дістав призначення в органи прокуратури. Працював прокурором Хмельниц. р-ну Кіровогр. обл., Мизоч. р-ну Рівнен. обл., Ширяїв., Біля-їв. та Овід. р-нів. У 1973 за станом здоров'я звільнений з прокуратури: працював гол. юристом упр. с.-г. Овід. райради, старш. юрисконсультом **к-пу ім.Дзержинського**. Дбав про військово-патріотичне виховання молоді. Нагородж. орденами Червоного прапора, двома Вітчизняної війни, 6 медалями, почесними грамотами.

СИМВОЛІКА (територіальна і муніципальна). Перша спроба створити герб Овідіополя – 1870-ті. З невідомих причин цього герба не затвердили. За радянських часів територіальних гербів не було. Перший герб затвердила Овід. селищна рада (15.01.1993), а символіку **Овід. р-ну** (герб, прапор, корогву) – сесія райради (15.05.2003). Відродження національної символіки і впорядкування геральдичної справи активізувалось після створення геральдичної колегії при Овід. райраді (19.05.2008). Було розроблено символіку (герб, прапор)

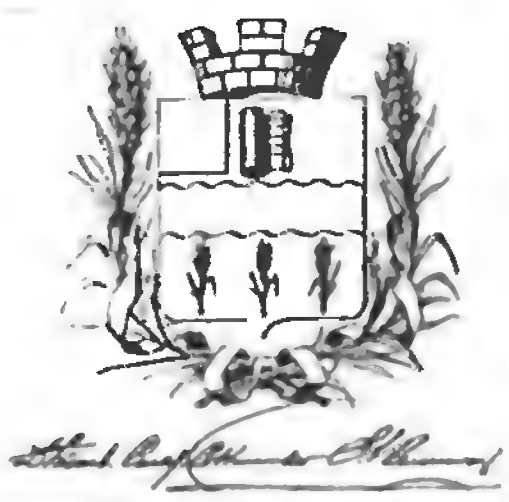

Проект герба Овідіополя. 1870 р.

Реконструкція проекту герба Овідіополя

Великодолинського, Молодіжного, Дальника, Кароліно-Бугазу, Миколаївки, Надлиманського, Приліманського, Петродолинського, Роксолан та ін. (див. додаток **Символіка Овідіопольського району**).

СИТНИКОВ Мартин Андронович

(нар. 20.04.1938, Балта) – організатор виробництва. Закінчив Одес. інж.-будний ін-т (1969). Трудовий шлях почав з маляра Балтської рем-

буддільниці (1955-1957). Після служби в РА працював у будівельних організаціях Одеси та Балти (1960-1964), майстром БМУ-17 «Дунайводбуд» (1969-1971), звідки скерований до базового уч-ща СПТУ-11 (**Овід. ПТАУ**), щоб організувати спорудження гуртожитків, клубу-їдальні, 16-квартирного житлового будинку для працівників (1971-1973). Працюючи дир. уч-ща (1973-1977), дбав про матеріально-технічну базу закладу, впровадження нових технологій, теоретичне й виробниче навчання. Училище одним з перших перейшло на навчання з середньою освітою. Працював архітектором в Овід. райвиконкомі (1977-1984). В Овід. рай сільгоспхімії, дбав про спорудження хімкомплексу, під'їзної залізничної колії тощо. (1984-1986). Нач. відділу капітального буд-ва Овід. райсільгоспупр. (1986-1993), інженер-будівельник КСП «Україна» (1993-1997). Працював заст., начальника ТОВ «Водотранс» (1997-2002). Нагородж. почесними грамотами.

СИЧОВА (Білоциценко) Ганна Миколаївна (26.08.1924, Овідіополь – 30.12.2007, там само) – працівник місцевого самоврядування. Працювала зав. Надлиман. дитсадком (1955-1957), після чого була бухгалтером і секр. Овід. селради (1957-1986). Показала себе доброзичливою людиною, яка знала мало не всіх жителів селища, і вони її поважали. Нагородж. почесними грамотами.

СИЧУК Олександр Артемович (нар. 23.06.1940, Томашпіль Вінниц. обл.) – агроном, вироб-ничник. 1959 закінчив Комаргород. с.-г. тех-м. У 1959-1962 служив в РА. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1967). Скерований у Роксолани гол. агрономом **к-пу ім. Леніна**. 1972 – обраний гол. **к-пу ім. 50-річчя Великого Жовтня** (Миколаївка-І). З 1986 по 1992 – інженер, дир. Овід. відділ. «Райагропостачу». У 1992-2010 – дир. бази відпочинку «Прометей». Нагородж. орденом «Знак пошани» (1976), медаллю «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна».

СКАЛЬКОВСЬКИЙ Аполлон Олександрович (01.01.1808, Житомир – 28.12.1888, Одеса) – історик, статистик. За походженням поляк. Навчавсь у Віленському й Москов. ун-тах. Закінчив юрид. ф-т. З 1856 – член-кореспондент історико-філологічного відділу Російської АН. Понад 50 років очолював Одес. статистичний комітет. У ґрунтовних працях і статтях з історії Південної України і Запорізької Січі використав багато документів, частина з яких на сьогодні втрачена. Основні роботи «Хронологическое обозрение истории Новороссийского края, 1730-1823» (Т. 1-2, Одесса, 1836, 1838); «Первое тридцатилетие Одессы» (Одесса, 1837); «История Новой Сечи или последнего коша Запорожского» (Т. 1-3, Одесса, 1885-1886) та ін. Крім того, написав низку статистичних праць, найвідоміша з яких «Опыт статистического описания Новороссийского края» (Ч. I-II. Одесса, 1850; 1853). В названих та інших роботах опубліковано чимало до-

кументів з історії краю, а також статистичні дані про **Овідіополь** і приміські села Одес. градоначальства (**Татарка, Сухий лиман, Люстдорф** та ін.).

СКАРЛАТО – хутір. Один з хх. Барабойських, що існував з другої пол. XIX до першої чверті XX ст. На 1896: 5 дворів, 30 мешканців (17 чол. і 13 жін.).

СКЛІФАСОВСЬКИЙ Юрій Олексійович (20.05.1920, Грибівка Овід. р-ну – 07.01.2000, там само) – учасник ВВВ, передовик виробництва. Закінчивши 1936 Дальницьку 7-річну школу, працював обліковцем у к-пі «Червона зоря». У 1940 призваний до РСЧА. Артилерист, пройшов з боями всю війну. Демобілізований у 1947. Відтоді по 1951 – електрик Чорномортехфлоту (Одеса). Закінчивши 1952 курси перепідготовки політскладу став заст. ком. батареї з політ. частини ОдВО. 1957 звільнений у запас капітаном. Працював електриком Одес. СРЗ №1. 1959 по 1983 – працівник Іллічівського порту. Нагороджений орденами Червоної зірки (1943, 1944, 1956), Червоного прапора (1945), Вітчизняної війни I ст-ня (1985), медалями «За оборону Москви», «За взяття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною», «За бойові заслуги», ювілейними ВВВ, «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна», «Ветеран праці» (1981), нагрудним знаком «Першогвардієць» (1972), знаком «Ветеран Іллічів. порту» (1974).

СКУРТА – північна околиця Овідополя (*карти 25в, 26, 29-29а, 30б*). Назва походить від річки **Скуртянки**. Відома з кінця XVIII.

СКУРТЯНКА (з молд. скурта – «коротка») – річка. Тече в меридіальному напрямку і впадає у **Дністр. лиман**. Довжина 11,7 км, площа водозбору 60,2 км². Значна частина його розорана, зайнята садками, виноградниками, садибами. Норма стоку – 0,6 млн. м³. У басейні річки 2 ставки з площею дзеркала 1,99 га, об'ємом 0,020 млн. м³.

СКУРТЯНСЬКА ШКОЛА – див. **Овід. параф. уч-ще №2.**

«СЛАВА» – колгосп. Створений 1931 в Овідіополі під назвою «І-ша п'ятирічка». Інтенсивно розвивався і на 1939 мав уже нові тваринницькі приміщення, майстерні, збільшив поголів'я худоби. Першим у р-ні достроково виконав план продажу молока та м'яса державі. Кращий свинар Л.Л. Крутоголов став учасником ВДНГ (1940). У 1945 освоєно всі довоєнні посівні площі, а за рік врожайність становила 18,7 ц зерна з га. В 1950-і госп-во зміцнило матеріально-технічну базу і 1959 об'єдналося з к-пом «Політвідділ». З'явився к-п «Слава» (гол. **І.В. Задеряка**, 1959-1974). У 1967 виробництво продукції сягнуло 2,7 млн. руб., фонди – понад 3 млн. руб. В 1974 об'єднався з **к-пом ім. Дзержинського**.

СЛОТА (Колісниченко) Віра Пантеліївна (нар. 26.08.1941, Овідіополь) – передовик виробництва. Працювала з 16 років різноробітницею в польовій бригаді к-пу **«Слава»** (1957). За високі показники в роботі стала ланковою (1962-1969). Колектив у цей час (1965) зібрав 45 ц зерна с кожного гектара гібридної кукурудзи і зажив слави передовика. Лан-

кова ж за станом здоров'я перейшла працювати в дитсадок к-пу (1969-1981). Потім була прибиральницею в Овід. РК КПУ (РДА, 1981-2002). Нагородж. орденом Леніна (1966), медалями, почесними грамотами.

СНІЖКО (Чорна) Людмила Андріївна (нар. 28.11.1945, Яковлівка Роздільн. р-ну) – профспілковий лідер. Закінчивши СШ і педагогічні курси при Херсон. педінституті, працювала піонервожатою Мигаївської СШ (1967). Закінчила Білгород-Дністр. школу бухгалтерів (1971) і стала бухгалтером торговельної мережі стан. Роздільної. 1979 перебралася до **Надлиманського**. Працювала бухгалтером, секр. дир. р-пу «60 років СРСР» (ВАТ «Надлиманський»). Протягом 1998-2005 – гол. профспілкової організації р-пу. Велику увагу приділяла соціальним питанням. Налагодила тісні стосунки керівництва р-пу з дитсадком і школою. Організовувала свята і поїздки для дітей. З 2003 на пенсії. Депутат сільради кількох скликань, лауреат премії «Овідій-Престиж» у номінації «Громадський діяч» (2000). Нагородж. грамотами Одес. обл. управління харчової промисловості, Овід. райкому профспілки працівників с.г., дирекції р-пу.

СОБКО Василь Тимофійович (13.01.1912, Овідіополь – 3.06.1977, там само) – передовик виробництва. Трудову діяльність розпочав рядовим колгоспником, потім став бриг. польової бригади к-пу «Політвідділ» (1932-1939). Учасник радянсько-фінської

війни (1939-1940) та ВВВ. У Криму потрапив у полон, з якого 1942 втік до Овідіополя. 1944 відправлений до концтабору (Німеччина). Після визволення у 1945 працював обліковцем тракторної бригади (1945-1946), заст. гол. к-пу «Політвідділ» (1946-1948), гол. (1948-1953) і заст. гол. **к-пу ім.Дзержинського** (1953-1955). Талант землероба розкрився на посаді бриг. овочівницької бригади (1955-1977). Разом із вченими Одес. сел.-ген. ін-ту апробував нові сорти овочів. Саме тут виведено сорт картоплі «Кур'єр» (бульби – по 1-1,2 кг). Нагородж. орденами Леніна (1960), Трудового Червоного прапора (1965), медалями, почесними грамотами.

СОВІНЬЙОН – житломасив з індивідуальною забудовою. Створений 1997 на 450 га колишніх земель **к-пу ім.Лібкнехта** на узбережжі Чорного моря між **Люстдорфом** і **Бурлачою Балкою**. На його території понад 2500 приватних котеджів, дороги і комунікації. Тут працює житлово-будівельний кооператив «Люстдорф»; є церква преподобного Олександра Свірського (ігумен Іов), громадський центр (кіноконцертний зал), санаторій «Гран-Марин», пансіонат. Відбудовується дитсадок і початкова школа. До кінця 1950-х тут була **Люстдорфська батарея**, якій на зміну прийшла Радіотехнічна бригада особливого призначення. З середини 1960-х тут стояв дивізіон протиповітряної оборони (ППО) і був навч. центр Вищого училища для підготовки іноземних фахівців сил ППО, де готували офіцерів для 30 країн Азії й Африки. Після розпаду

СРСР усього цього не стало, а землі й будівлі увійшли до складу нового заміського житлового масиву.

«СОВІНЬЙОН-ІНФОРМ» – громадсько-інформаційна газета житлового комплексу «Совіньйон» (гол. ред. В.Зимовець). Виходить з 2010. Наклад 1000 примірників.

СОКАРЄВ Віктор Анатолійович

(нар. 15.10.1952, Брянка Луганс. обл.) – фотохудожник. Закінчив радіотехнічне училище (1972). З 1978 – професіонал фотосправи: працював у редакціях газет «Труд горняка», «Енергетик», «Комуніст Молдавії», журналах України й Молдови. 1991 перебрався до Овідіополя. Співпрацює з місцевими виданнями. Брав участь у виставках всесоюзного, республ., обл. рівнів, мав творчі виставки в Овідіополі (2000-2010). Оформляв книжки з історії краю «Край Овідія», «Минувшина багряних степів», «Авангард» та ін. Нагородж. почесними грамотами.

СОРОК ДРУГИЙ (42) АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ДИВІЗІОН – підрозділ Одес. військово-морської бази ЧФ з ком. пунктом на мисі Великий Фонтан. Складався зі стаціонарних берегових батарей: №39 – три 130 мм гармати (8 стан. Вел. Фонтану; ком. кап. Е.К. Шкірман), №1 – три 152 мм Кане (**Люстдорфська батарея**; ком. стар. лейт. М.К. Куколєв) і №411 – три 180 мм та дві 45 мм протитанкові (дача Ковалевського; ком. старш. лейт. І.М. Никитенко). Під час ВВВ брав участь в **обороні Одеси** під команд. кап. О.І.Денненбурга. На початку вересня 1941-го 42 дивізіон підтримали вогнем бійців **25 Чапаєвської дивізії**, завдавши серйозного удару по району **Петерсталя**, де фашисти намагалися прорватися, незважаючи на великі втрати. 05.09-07.09 39 батарея обстріляла скупчення військ противника в районі **Ленінталя** (за 13 стрільб випустила 169 снарядів). Це дало змогу на якийсь час відбити сс. Петерсталь і **Франц-фельд**. Під час евакуації 42 дивізіон до 3-ї години 30 хв. 16.10.1941 прикривав відхід частин **Приморської армії**, а по тому висадив у повітря свої батареї.

Денненбург А.И. Дивизион открывает огонь: об обороне Одессы в 1941 г. – Одесса, 1986.

СОРУЧАН Сергій Іванович (нар. 01.05.1944, Овідіополь) – передовик виробництва. Трудову діяльність почав пилорамником **Овід. «Міжколгоспбуду»** (1960-1962), служив в РА (1963-1966). Закінчив Одес. інж.-будний ін-т (1971), після чого знову в Овід. міжколгоспбуді: майстер (1971-1973), гол. інженер (1973-1976), заст., нач. (1977-1984). Пізніше був нач. Овід. пересувної механізованої дорожної колони (1986-1998). На її рахунку близько 280 км доріг з асфальтним, 46 км з цементобетонним покриттям та ін. Нагородж. медалями, почесними грамотами.

СПАРТАКІВСЬКИЙ РАЙОН (німецький національний). Створений 28.04.1926 Постановою ВУЦВК і РНК УСРР «Про створення на території Одеського округу Гросслібентальського р-ну з переважаючим німецьким населенням» із Гросслібентал. і Фрейдентал. волостей в межах сучасних Овід. і частково Біляїв. р-нів (*карта 31*). Спочатку входив до Одес. округу, а потім до **Одес. області** (з 09.02.1932 по 1939). Складався з 6 сільрад, потім їх стало більше: Гросслібентал. (разом з х.Майера), Клейнлібентал., Йозефстал., Нейбурзька, Марієнтальська, Францфельдська, новостворені Петерстальська, Олександергільфська, Фрейдентальська (разом з Карлсталем). Центр – с.**Гросслібенталь** (із 1933 – Спартаківка). Площа р-ну – 319 кв. км. (1932). Населення 13621 чол. (1926), із них 12839 німців (94,3%). На 1931 – 13743 чол., в тому числі: Гросслібенталь – 3187, Клейнлібенталь – 2371, Фрейденталь – 1451, Йозефсталь – 1391, Марієнталь – 1292, Петерсталь – 1237, Олександергільф – 1121, Нейбург – 873, Францфельд – 820 чол. Економіка району базувалася на виробництві с.-г.; посівні площі становили 22044 га (1926), 22103 га (1932). З другої половини 1920-х почалося впровадження технічних культур: у 1926 їх площа сягала 976 га, в 1928 – 2920 га. Розвивався кооперативний рух: у 1926 – 150 членів кооперації, в 1928 – 1500. У 1926 було 2 молочних товариства (2001 чол.), у 1928-1929 – 24000 чол. У 1926 було 4 колективних госп-ва (60 селян), а в 1928 – 24 (400 селян). У 1928/1929 навч. році працювало 10 шкіл (8 початкових і дві 7-річки в Гроссліберталі і Марієнталі), їх відвідувало 94% дітей. На початку 1930-х у районі створили агротехнікум (у 1932-1933 – 127 студентів). Школярів на той час було вже 2346, працювало 70 вчителів (6 із вищою освітою, 47 середньоюоспеціальною, інші закінчили пед. курси). Діяло 5 дитсадків, районний і кілька сільських клубів, хати-читальні в усіх селах. На 1932 у районі мали 27 радіоприймачів і 97 радіоточок. Працювала кінопересувна установка. З 1930 по 05.04.1939 раз на два дні виходила газета «Kollektiver Arbait» – «Спільна праця» (з № 581 від 02.03.1935 «Für bolschewistische Kollektive» – «За більшовицький колектив»), що мала наклад 2000 екз. Медичне обслуговування здійснювали 5 закладів і 14 медиків (1930), а в 1932 – 8 закладів і 22 медики. З погляду релігії населення належало до лютеран (Гроссліберталь – пастор А. Кох, – Олександергільф, Карлсталь, Нейбург, Петерсталь і Фрейденталь) і римо-католиків (Клейнлібенталь – патер В. Бехлер, Йозефсталь – патер Ф. Яуфман, Марієнталь – патер Й. Вольф і Францфельд – патер Е. Егер). У 1930 примусово колективізовано 98% селянських госп-в, 53 заможних госп-ва розкуркулено. За березень 1930 розкуркулили 134 родини (587 осіб), а в квітні 129 (569). Більшість із них виселили. Після виходу статті Й.Сталіна «Головокружіння від успіхів» (02.03.1930), в якій засуджувано порушення принципів добровільного вступу до колгоспів, почався масовий вихід із них (у жовтні того року

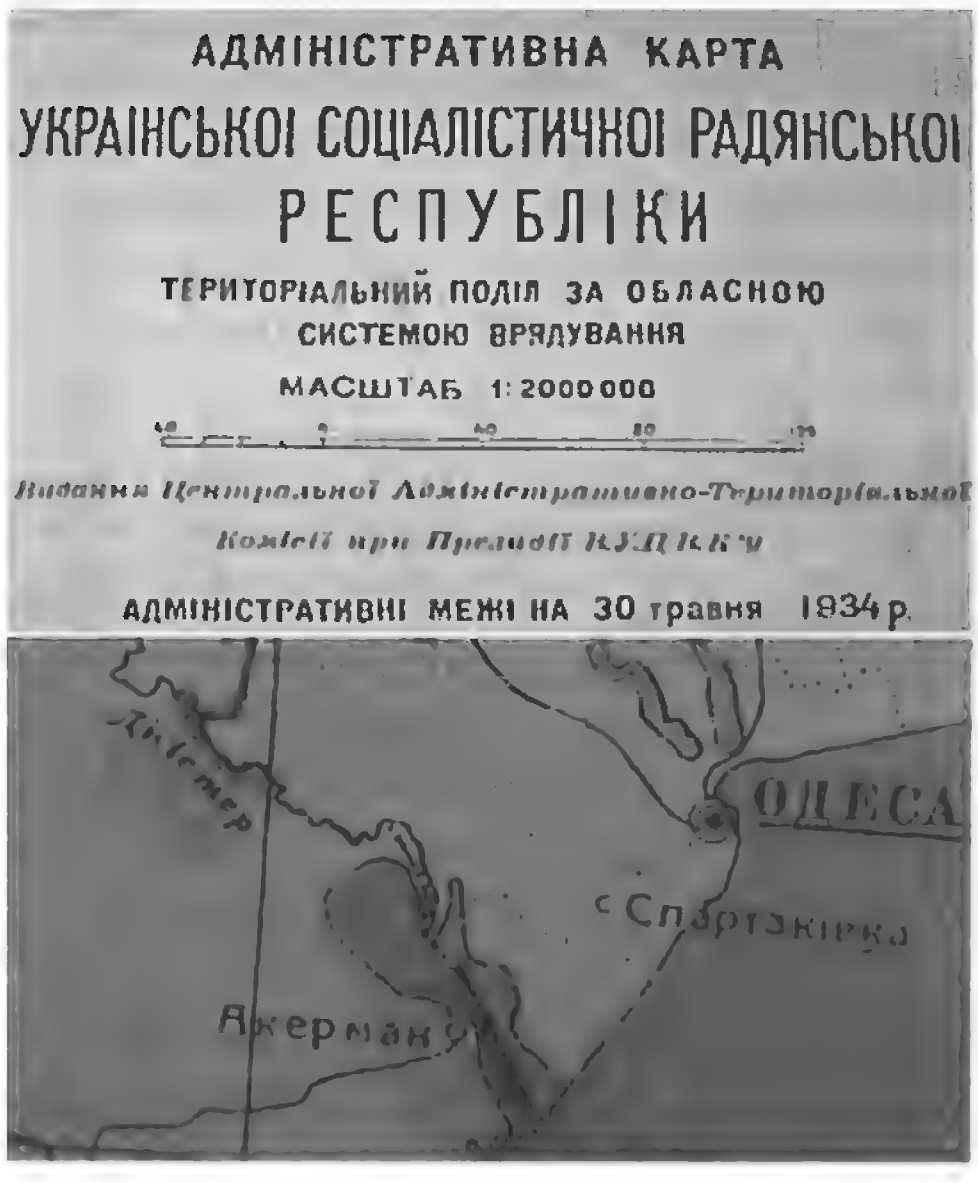

в к-пах залишилося 50% госп-в). Після посилення репресій у ході нового етапу колективізації до к-пів на початок 1931 знову ввійшло 86,7%, а на 01.10 – 90,7% усіх госп-в району. Загалом створили 14 к-пів (11 артілей і 3 ТСОЗи). У 1930-х значне місце в економіці району посідало молочно-тваринницьке виробництво. Було 3 молочних ферми на 213 корів, 4 ферми для вирощування молодняка на 350 голів ВРХ, 3 свиноферми зі 150 свиноматками. Н 1931 було 2655 коней, 3158 корів і 1831 свиня, на 1932, – відповідно 2868, 2664 і 2099. К-п «Спартак» (Спартаківка) спеціалізувався на вирощуванні зерна на площі 5018 га. Місцеву промисловість у 1931-1932 репрезентували винкомбінат, механічно-технічні майстерні, млин і 6 ремісничих артілей, у яких працювало 279 робітників (1932 – 355), а гуртова продукція становила 997643 руб. (1932 – 1483126 руб.). Основною проблемою в колгоспах був надлишок робочої сили. В середньому на одне госп-во припадало на рік 297 трудоднів (в середньому 6,2 га землі), отже заробітки колгоспників були невисокими. Вартість трудодня становила 2-3 руб., видавали здебільшого натурою. Хлібозаготівельні кампанії поглибили кризу в економіці району. Хоч хлібозаготівля 1931 була виконана на 111,6%, а планових заготівель 1932 – до початку листопада та примусового вилучення з госп-ств не припиняли. Невдовзі воно набуло характеру обшуків селянських дворів, у перебігу яких забирали в людей усе зерно і продукти. На кінець 1932 в районі відчутно поменшало харчів, а на початку 1933 криза переросла в масовий голод (див. **Голодомор 1932-1933**). З початку 1930-х у районі масовими стали **репресії**. Під них також потрапили священики В.Бехлер (5 років заслання), А. Кох (засуджений до 5 років каторги на Біломорканалі), **А. Окс** (розстріл). Тільки в Клейнлібенталі у 1937-1939 репресували 44 особи, з них 18 розстріляли. Під розстріл пішли партійно-радянські керівники: секр. РК КП(б)У Дюрмаєр, зав. відділом народної освіти Майер, ред. районної газети Лефлер, гол. колгоспу Вальгуні та ін. 26.03.1939 Спартаківський р-н скасовано: повернувся **Овідіопольський** район. Фрейдентал. сільраду ввели до Біляїв., інші – до Овід. р-ну.

СПРЕЙС Василь Петрович (нар. 15.01.1944, Петрівка Кодим. р-ну Одес. обл.) – громадський діяч. Закінчив Володимир. військово-політичне училище (1970, РФ), Одес. ВПШ (1980). Трудовий шлях розпочав штукатуром Кодим. «Міжколгоспбуду» (1960-1963). Служба в РА, здобуття вищої військової освіти (1963-1970), майстер виробничого навчання курсів цивільної оборони (1971-1972), служба в органах внутрішніх справ (1973-1977, Котовськ). Далі в **Авангарді**: заст. дир., секр. парткому р-пу «Авангард» (1977-1994), реалізатор ТОВ «**Промисловий ринок 7 км**» (1994-1998). Голова Авангард. селради (1998-2010). Разом із депутатами добився значних успіхів у соціально-економічному розвитку селища. З 2010, через хворобу, полишив посаду. Нагороджений орденом За звитягу, почесними грамотами ОДА та облради.

СТАДНИК Олексій Павлович (нар. 04.12.1953, Геніївка Зміїв. р-ну Харьків. обл.) – землевпорядник. Закінчив Харьків. с-г. ін-т ім. Докучаєва (1976). Працював інженером-

землевпоряд-ником, гол. інженером Одес. філії ін-ту «Укрземпроект» (1976-1979) з перервою на службу в РА (1976-1977). З 1979 в Овід. р-ні: гол. інженер-землевпорядник (1979-1989), нач. від. Держкомзему Овід. р-ну (з 1990, назва посади та підпорядкування змінювались). За його участі виконано: проекти впорядкування та зміни меж населених пунктів; нормативну грошову оцінку земель населених пунктів, опрацювання регуляторного акту про порядок надавання в коротькострокову оренду земельних ділянок, схеми землевпорядкування з економічним обґрунтуванням використання та охорони земель, кадастрові плани згідно з аерофотозйомками тощо. Нагороджений нагрудним знаком Державної служби України «За сумлінну працю», грамотою Держкомзему України, почесними грамотами.

«СТАЛІНЕЦЬ» – газета Овід. РК

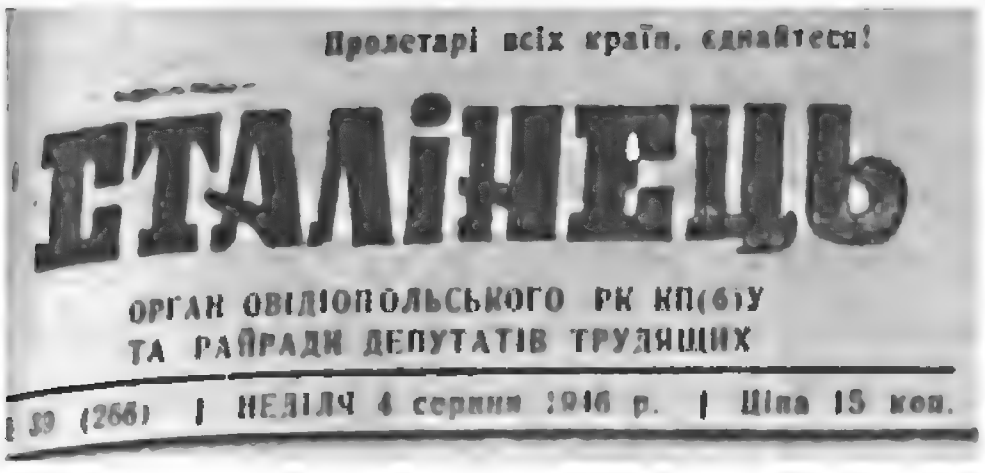
Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

СТАЛІНЕЦЬ

ОРГАН ОВІДІОПОЛЬСЬКОГО РК КП(б)У
ТА РАЙРАДИ ДЕПУТАТІВ ТРУДЯЩИХ

№ 89 (266) | НЕДІЛЯ 4 серпня 1946 р. | Ціна 15 коп.

КП(б)У та виконкому райради депутатів трудящих. Виходила після відновлення Овід. р-ну з травня 1939 (з перервами). Із середини 1950-х мала назву «До нових перемог» (до 1962). Після чергового відновлення Овід. р-ну (1966) зветься «**Наддністрянська правда**».

СТЕПАНОВ Микола Іванович (13.10.1938, Роксолани – 13.10.2003, Одеса) – скульптор, художник. Автор 86 скульптур, 30 графічних офортів і 10 живописних полотен; видав дві збірки поезій. Закінчив Одес. художнє уч-ще ім. Грекова (1967). Протягом 1968-1970 створив роботи «Давня пісня», «Вагітна», «Дафна», в яких закла-

М. Степанов у майстерні

Пам'ятник Овідію

Петя і Гаврик

вав власний принцип: душевність людини в навколишньому середовищі. Найвідомішими в ранньому періоді творчості є монумент «Народження колеса» (Дніпропетровськ) і скульптурний комплекс для фонтану в Пале-Роялі (Одеса). У 1970-х входив до кола художників «Одеської групи», брав участь у «квартирних виставках». У 1980-х – один з ініціаторів скульптурних симпозіумів і пленерів. Дістав першу премію симпозіуму «Тростянець-86». У 1990-х – учасник міжнар. і республ. виставок та бієнале «Імпреза-91» («Дівчинка зі свічкою», «Григорій Сковорода», «Драбина і дід», «Ті, що сидять у дереві»). Персональні виставки: 1983, 1990, 1992, 1993 (Одеса). Зі скульптурних робіт відомі «Петя і Гаврик» (Одеса, 1988), «Овідій» (архітектор В. Осташева – Овідіополь, 1993), «Майбутньому генію» (Одеса, сад скульптур Літературного музею), «Пам'ятник воїнам-афганцям» (Одеса, парк Шевченка, 1997), «Фортуна» (Овідіополь, будинок податкової адміністрації, 1999), монумент на могилі **В.І. Дукова** (Овідіополь, 2001) та ін.

СТЕПАНОВ Олег Миколайович

(нар. 28.05.1960, Овідіополь) – організатор виробництва, економіст. 1975 закінчив Овід. СШ. Далі вчився в Одес. морехідному уч-щі техфлоту (1975-1979) і здобув фах техніка-судномеханіка. 1979-1984 – студент Одес. ін-ту інженерів морського флоту, спеціальність «інженер морського транспорту». Дістав призначення на роботу в порт Вентспілс (Латвія): старш. диспетчер, заст. нач. порту (1989), голова держ-підприємства «Вентспілський морський порт» (1990), згодом – член нагляд. ради АТ «Вентспілська нафта», а з 1996 – голова нагляд. ради АТ «Вентспілський торговельний порт». Працюючи, вчився. Закінчив аспірантуру Ін-ту проблем ринку й економіко-екологічних досліджень НАН України – здобув ступінь канд. екон. н. (1990), докторантуру Одес. національного морського ун-ту – захистив дисертацію докт. екон. наук (2005). Протягом 1998-2005 опубліку-вав низку статей і 4 монографії. Сьогодні – голови наглядової ради «SS & F Group», віце-президент балтійської асоціації «Транспорт і логістика». Як почесний консул України у Вентспілсі (Латвія) переймається багатьма питаннями соціально-економічного розвитку української держави, сприяє налагодженню ділових відносин між Україною та Латвією. Нагородж. орденом За заслуги III (2004) та II (2008) ст-ня.

СТЕССЕЛЬ Олександр Анатолійович (23.07.1876 – 01.06.1933, Париж) – полк. російської армії. Народився у сім'ї військового. Освіту здобув у 1 Москов. кадетському корпусі. До служби став 01.09.1894. Згодом закінчив 3 військове Олександрівське училище (1896) і служив у 9 СП. Невдовзі його перевели у лейб-гв. 2 Царськосельський стр. полк із чином підпоручика (12.08.1896). Далі були поручик (12.08.1900); штабс-кап. (12.08.1904); кап. (12.08.1908). Учасник Першої Світової війни. Полковник лейб-гв. 2 Царськосельського СП і ком. цього полку (з 11.1916). Здобув орден Св.Георгія IV ст-ня (26.11.1916). Ком. 152 піх. Владикавказ. полку. Нагородж. Георгіївською зброєю (04.03.1917). Служив у Добровольчій армії і збройних силах півдня Росії: ком. Зведеного гв. стр. б-ну і полку; з 04.1919 – нач. бойової дільниці Зведеного гв. б-ну на Акмонайських позиціях; ком. стр. б-ну у Зведеному гв. полку (з 01.07.1919); ком. 1 б-ну в 2 Зведеному гв. полку (07.1919); його командир (з 02.09.1919). Згодом у б-ні лейб-гв. 2 стр. полку 2 гв. ПД; нач. внутрішньої оборони і комендант Одеси (12.1919). Під час відступу з Одеси до румунського кордону (лютий 1920) командував **Овід. загоном**. Евакуйований до м.Зеленик (Югославія). 08.09.1920 прибув до Криму. В еміграції мешкав у Франції, а з 1931 очолював групу лейб-гв. 2 стр. полку у Франції, голова військового комітету.

СТИПЕНДІЯ ОБДАРОВАНИМ ДІТЯМ – заснована в Овід. р-ні з ініціативи **В.В. Левчука** (07.2000). Згідно з Положенням, призначається на рік із районного бюджету обдарованим дітям до 18 років за добрі успіхи в навчанні, в культурній роботі, мистецтві і спорті. Перші 10 премій припали на 2001 у розмірі 50 грн. на місяць. Для підтримки дітей, які добре вчаться, але походять з малозабезпечених сімей, 2002 засновано соціальну стипендію (по 40 грн.). З 2003 їх виплачувано 10

обдарованим дітям та 21 дитині з малозабезпечених сімей. 2006 з ініціативи **Н.А. Чегодар** стипендії побільшали вдвічі, а з 2007 – ще в півтора раза. З 2008 – 20 обдарованих дітей одержували стипендію в розмірі 250 гривень, а соціальну – 40 дітей – по 200 грн.

СТОЇЧНИЙ (СТОЯНКОВИЙ) ПУНКТ – місце утримання коней для пересування повітової поліції (справників, урядників). Утворені в **Одес. повіті** 21.02.1872 на кошти Земства. Містилися на **поштових станціях** Овідіополя (4 коней) і Грослібенталя (6 коней). За даними на 1898 – річне утримання Овід. пункту становило 690 руб. В середньому на місяць коней для виїздів тут випускали 4 рази за прогін, 57 – без прогону, 1 – нарочними, 30 – з возами. Того року коні пройшли 961 версту. Річне утримання пункту в Грослібенталі сягнуло 1500 руб. В середньому на місяць для виїздів випускали 8 коней за прогін, 131 – без прогону, 1 – нарочними, 66 – з возами (2470 верст).

СТОРОЩУК Дмитро Флорович

(нар. 08.10.1968, Великодолинське) – спортсмен, тренер, засл. тренер України (2006). Закінчив Одес. механіко-технол. тех-м (1990), Одес. Південно-Українській ун-т ім. Ушинського (2002). Служив в Афганістані (1986-1988), учасник бойових дій, нагородж. 6 медалями. Спортивну кар'єру розпочав у 1981 під керівництвом **Ю.П. Кучинова**. Неодноразовий призер республ. змагань ДСТ «Колос» (1983, 1984), сільських спортивних ігор (1985). Чемпіон України у ваговій категорії 60 кг (1987). Майстер спорту з важкої атлетики (1994). Працює тренером з важкої атлетики в **Овід. ДЮСШ № 1** (з 1993). Був гол. тренером Одес. обл. з важкої атлетики. Підготував 6 майстрів спорту і 2 майстра спорту міжнар. класу.

СТРЕЛЬБИЦЬКИЙ Іван Афанасійович (18.06.1828, Голенка Полтавської губ., нині Сумської обл. – 15.07.1900, там само) – геодезист і картограф, ген. від інфантерії (1899). Закінчив 1849 курси землемірів при Київському ун-ті і пішов служити в Межовий корпус. Учасник оборони Севастополя під час Кримської війни 1853-1856. Закінчивши 1859 Миколаїв. військову академію, служив у гренадерському полку, а 12.01.1861 переведений до ген. штабу. Автор кількох карт. Найвідоміша – 10-верстна «Спеціальна карта Європейської Росії» на 178 аркушах (знімання протягом 1865-1870, уперше опублікована 1880). Землі нашого краю зображено на арк. 33 (*карта 26*). Витримала кілька видань, зокрема в часи УНР (1918, територія України), на початку 1920-х і навіть у 1930-х. Його прізвище вибито на медалі «В пам'ять 50-річчя КВТ» – за особливі заслуги перед Корпусом військових топографів.

СТРИЖАКОВ Кузьма Павлович

(30.06.1912, Човпня Стародуб. р-ну Брянської обл. – 21.02.1982, Надлиманське) – учасник ВВВ, вчитель. Народився в сім'ї селянина-середняка. Після 5 класу семирічки пішов працювати. 1931-1938 – навчання на робітфаку. Далі був іст. ф-тет Ленінгр. пед. ін-ту, робота вчителем СШ № 206 у Ленінграді. 07.07.1941 пішов

добровольцем на фронт. Ком. рою 262 окр. арт.-кулеметного б-ну. В бою під Лугою (10.08.1941) контуженим потрапив у полон. Двінський табір, а 1943 – у концтаборі м.Штутгарта. В лютому 1945 втік. Після перевірки знов у діючій армії: дивізійний лазарет 5 гв. КД Далекосхід. ВО. Демобілізований 1945. Вчителював, був заст. дир. і дир. у школах Псковської обл. Після смерті батьків перебрався до **Надлиманського**. 1958-1965 – дир. **Надлим. СШ**, вчитель історії (до 1978). Нагородж. ювілейними медалями ВВВ, грамотами райвідділу освіти.

СТРІЛЕЦЬКО-СТЕНДОВИЙ КОМПЛЕКС «ОЛІМП» – спортивна база для стендової стрільби поблизу **с. Нової Долини** (з 1972 по 2000 діяла при ОдВО). Тепер має статус олімпійської. ТОВ «Спортинг» (**М.М. Мільчев**) подбав про сучасне обладнання, для стенду, тож саме тут проходять змагання на Кубок України і її чемпіонати, збори команд України зі стендової стрільби. Діє дитяча школа, учні якої 2010 вибороли 6 золотих медалей на молодіжних іграх України (всього 17 медалей).

СУВОРОВ Олександр Васильович (24.11.1729 або 1730, Москва – 18.05.1800, Санкт-Петербург) – полководець. Один з фундаторів російської військової майстерності, князь Італійський (1799), граф Римнікський, Генералісимус російських сухопутних і морських сил, ген.-фельдмаршал австрійських і сардинських військ, гранд і принц Сардинського королівства (з титулом «кузен короля»), кавалер усіх російських і багатьох іноземних військових орденів. Розпочав службу капралом у 1748. Учасник Семирічної (1756-1763), **російсько-турецьких** (1768-1774 і 1787-1791) воєн, переможець битв при Козлуджі (1774) і Кінбурні (1787); учасник облоги **Очакова** (1788); командував дивізією в Молдавії (1789) і розгромив турецькі війська при Фокшанах (липень 1789) та Римніку (вересень 1789); штурмом узяв Ізмаїл (22.12.1790). Протягом 1791-1794 командував різними військовими формуваннями у Фінляндії та на півдні України, керував будівництвом прикордонних укріплень (див. **Дністровська лінія**), зокрема в **Аджидері**, Одесі та ін. Перевіряючи стан будівництва фортець, О.В.Суворов кілька разів побував у майбутньому Овідіополі (1793-1794).

СУДНОПЛАВСТВО за давніх часів у північно-західній частині Чорного моря й Дністровському лимані. ***Період архаїки.*** Щоб опанувати не лише земні, а й водні ресурси, людство мусило винаходити й удосконалювати засоби плавання. Для цього старожитні використовували всі доступні матеріали, які мали позитивну плавучість і могли тримати на воді як саму людину, так і знаряддя лову. Прибережна смуга Північно-Західного Причорномор'я небагата на деревину, тому з часів неоліту для

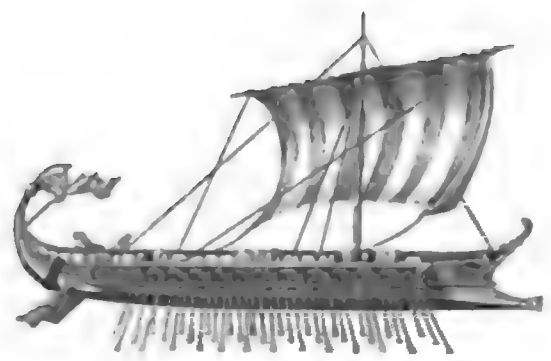

Грецька Трирема

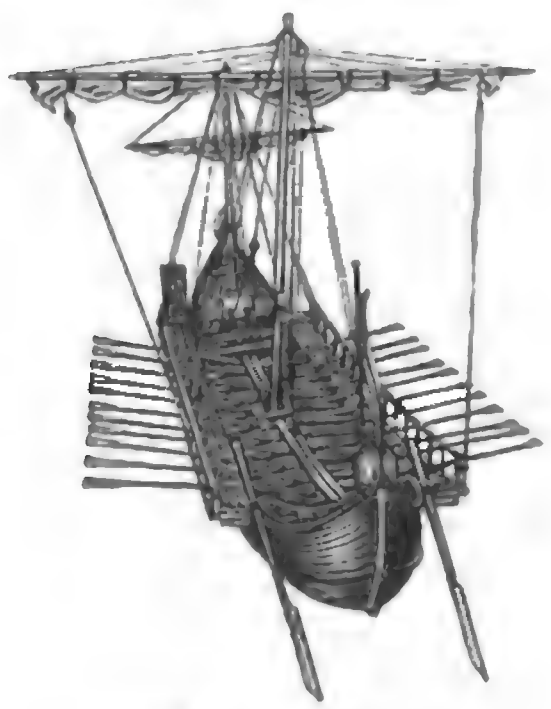

Римська Лібурна

Дромон (Візантія)

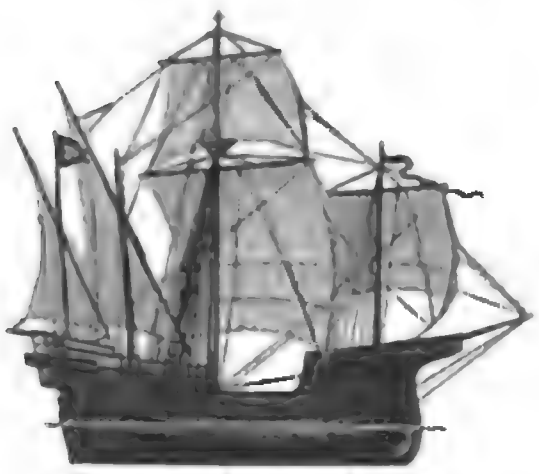

Венеційський Неф

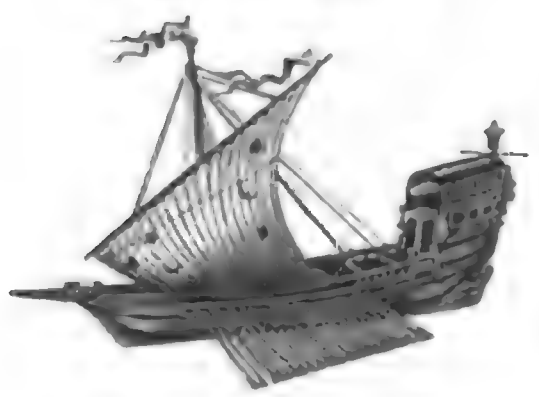

Турецька Галера

створення плавзасобів тут застосовували очерет, рогозу, гілля та шкіру. З них будували передусім плоти, а також виплітали кошелі та обпинали їх шкурами. Там, де траплялася деревина, робили човни-однодеревки (довбанки). З 2002 **Центр дослідження історії мореплавання** реконструював і випробував у **Дністр. лимані** кілька архаїчних човнів: лодію-пліт «Фера», плетений човен «Тигр», зв'язаний з поколених дощок човен-пліт «Бик», однодеревки-довбанки «**Персей**» та «Одісей». Усі вони, попри невеликі розміри та простоту будови, показали добру остійність і придатність до походів як по лиману, так і прибережною зоною моря. ***Період античності***. З VII ст. до н. е. починається колонізація чорноморських берегів. Греки засновують тут низку поселень та міст (**Тіра**, **Ніконій** та ін.). Засобом колонізації і торгівельних зв'язків кол. з метрополією були військові кораблі й торговельні судна. Перші греки називали «довгими», а другі – «круглими». До других належали *пентеконтери* (кораблі на 50 весел), *біреми* (військовий корабель з 2 рядами весел) і *триреми* (3 рядами весел). Довжина кораблів коливалася від 20 до 45 метрів, ширина від 3 до 6 м, висота борту сягала 1,5-3 м, чисельність екіпажів – від 40 до 200 чол. За ходового вітру кораблям надавали руху прямі вітрила, площа яких могла сягати 100 кв.м. Носова частина судна переходила в таран, який у бою завдавав найбільшої шкоди ворогові. «Круглі» судна були коротшими, але значно вищими в бортах і мали більшу водотоннажність, що давало змогу перевозити більше товарів. Торговельні судна частіше застосовували для свого руху прямі вітрила, ніж силу веслувальників, яких бувало й по 50 осіб. За часів Риму військові кораблі і торговельні судна не мали значних відмінностей від грецьких. Основні типи їх були одно-, дво- і трирядними (*лібурни*, *дієри* і *трієри*). Торговельні судна також зберігали свою форму, хоч збільшили розміри та вантажність (до 250 т). 1989 Центр дослідження історії мореплавства реконструював дієру «Івлія», що зробила кілька експериментальних плавань. ***Період середньовіччя***. У ранню його пору до Північно-Західного Причорномор'я навідувались військові й торговельні судна з Візантії, передусім *дромони*. Вони стали коротшими за грецькі й римські, мали досконаліше вітрильне озброєння, що дістало назву латинського. Воно складалося з вітрил трикутної форми, які разом з більш розвиненою формою корпуса давали змогу кораблям рухатися в потрібному напрямку не лише за ходових вітрів, а й за бокових. Починаючи з XIII ст., до регіону доходять судна італійських морських республік – Генуї і Венеції, які засновують на північно-західному узбережжі Чорного моря кілька своїх

факторій (див. **Генуезькі кол.**, **Монкастро** і **Джінестра**). Вони вивозили з краю, як і раніше, зерно, рибу та шкіри, але організація стала іншою. Діяли чітко регламентовані маршрути руху караванів («Галеї-лінії») у супроводі військових галер. До торговельних суден тої пори належали *полакри*, *каракки* й *нефи*. Галери були настільки вдалими кораблями, що прослужили у військових флотах до XIX ст. За часів османського панування на Чорному морі основним типом військових кораблів були саме *галери*, а торговельних одновітрильних суден – *сайки*. 1992 року Центр реконструював полакр «Одеса», що виконав кілька плавань торгівельними маршрутами середньовіччя, а 1993 розробив проект галери-скампавеї «Джінестра» (перероблений у 2003).

СУКОВАТА Олександра Григорівна (нар. 16.06.1943, Олександрівка Ширяїв. р-ну Одес. обл.) – передовик виробництва. По закінченню курсів трактористів в Овід. автокурсовому комбінаті все своє трудове життя віддала р-пові «Петродолинський» (1962-2006). Завдяки професіоналізму не раз виходила в переможці соц. змагання, конкурсів механізаторів, молодих орачів. Нагородж. орденами «Знак пошани» (1975), Трудового Червоного прапора (1981), медалями «За трудову звитягу» (1971), «Ветеран праці» (1985), бронзовою ВДНГ СРСР (1977), почесними грамотами.

СУМАРОКОВ Павло Іванович (1760-1846) – письменник, сенатор.

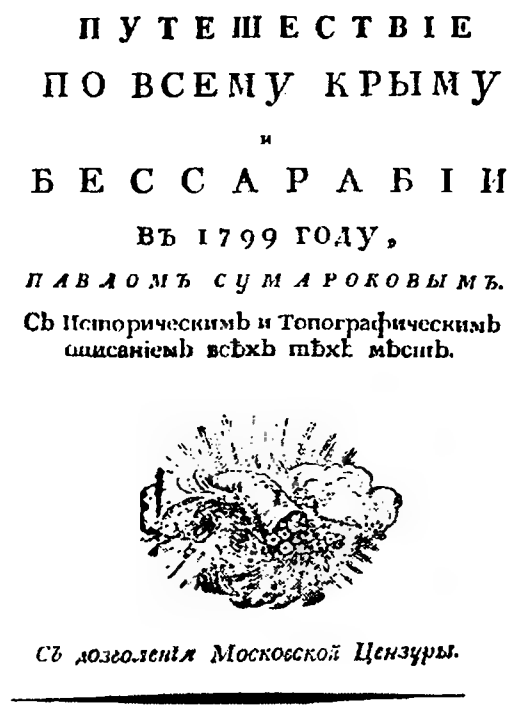
ПУТЕШЕСТВІЕ
ПО ВСЕМУ КРЫМУ
и
БЕССАРАБІИ
ВЪ 1799 ГОДУ,
ПАВЛОМЪ СУМАРОКОВЫМЪ.
Съ Историческимъ и Топографическимъ
описаніемъ всѣхъ тѣхъ мѣстъ.
Съ дозволенія Московской Цензуры.
МОСКВА. 1800.
Въ Университетской Типографіи.
у Риднеера и Клаудія.

Племінник відомого поета О.П. Сумарокова (1718-1777). Був офіцером гвардії, потім служив у міністерстві юстиції. В першій чверті XIX ст. обіймав посаду цивільного губернатора у Вітебську. Того часу був популярним придворним письменником, став дійсним членом Російської АН. Нашому краєві присвятив окремі сторінки книжки «Путешествие по всему Крыму и Бессарабии в 1799 г.» (М., 1800). У ній – цікаві нотатки про Одесу, поштову стан. Акаржу та **Овідіополь** (зокрема, про торгівлю сіллю, яку возили сюди з Аккермана).

СУХИЙ, лиман на узбережжі Чорного моря, площею 150 га. Коли його з'єднали з морем з допомогою судноплавного каналу завглибшки 14 м (1957), фактично став морською затокою з Іллічівськими морським і рибним портами. Верхів'я лиману мілководні (до 1,5 м); північна і західна частини відділені дамбами і перетворені на прісноводні ставки, куди впадають рр. **Дальник** та **Акаржа**. До сер. XIX ст. лиман називали *Дальницким*. Він свого часу майже цілком пересох, тож і дістав назву *Сухий*. Від моря його відокремлював піщаний пересип (завширшки 47-170 м і завдовжки 1,25 км), звідки тривалий час брали пісок для будівництва Одеси та залізниць (див. також **Рибальство на Сухому лимані**).

СУХИЙ ЛИМАН – село, центр сільради. Розташоване у східній частині Овід. р-ну. Відстань до райцентру 35 км. Площа госп. території 535,5

га (земля садових кооперативів 6,7 га). Площа населеного пункту 245,7 га. Населення 1036 осіб. Територія сільради межує на півночі з землями Прилим. сільської, на півдні – з Таїровською селищною радами, на сході з Одесою, на заході обмежена Сухим лиманом. Село утворилося з хуторів, що існували тут із поч. XIX ст. (див. **Сухолиманські хутори**). Серед перших поселенців – Анна Коломийчиха (1805), Петро Матюшенко (1807), Сергій Дмитренко (1808). На 1809 мешкало 10 міщан, 2 різночинці та купець. У 1828 було вже 28 приватних земельних ділянок (загальна площа 62 дес.), а за рік – 35 землевласників (30 чол. і 5 жін.), які мали 333 дес. На 1869: 59 дворів, мешканці яких жили з рільництва і 49 – з ремісництва, різних промислів та візництва. За переписом 1897: 545 осіб (296 чол. і 276 жін.). На початку XX ст. – 60 дворів, 487 осіб (242 чол. і 245 жін.); школа, три крамниці. У 1921 виникла артіль «Сила праці» (очолив К.В.Силін), а на початок 1930 – к-п «Червоний партизан». Населення: 1923 – 552, 1927 – 669 осіб. У період **оборони Одеси** (1941) рубежі Сухого Лиману тримали кавалеристи 2 КД полк. П.Г.Новикова і рій бійців 31 СП **25 Чапаєвської дивізії** (лейт. М.О.Андреєв). 05.10.1941 вони, підтримані батарейцями **42 артдивізіону**, відбили спробу румунських частин форсувати Сухий лиман. До 16 жовтня село захищали моряки 3 б-ну морської піхоти під командою Смоліна і комісара Бросаліна. Визволили село 11.04.1944 бійці **8 гв. армії**. З 1955 відновлений у післявоєнні роки к-п «Червоний партизан» увійшов до складу к-пу ім.Хрущова (з 1959 – «Прапор комунізму», Бурлача Балка). З 1961 тут розташувалася 2 овочева бригада **р-пу «Авангард»** (центральна садиба в Ленселищі). 17 передовиків виробництва дістали державні нагороди. Діяли початкова школа, клуб, дитсадок, ощадна каса і поштовий відділок та магазин. На честь загиблих біля школи споруджено пам'ятник (1967). Населення 1961 – 970, 1978 – 1060 осіб і 260 дворів, 2001 – 1036 осіб і 385 будинків. 06.07.1998 зареєстрована громада церкви Вознесіння. На землях сільради відомі рештки 2-3 поселень епохи пізньої бронзи. Одне з них – поселення Сухий Лиман – досліджував 1948 М.С.Синицин; на сьогодні забудоване садовими кооперативами.

СУХОВІЙ Дмитро Іванович

(нар. 25.10.1939, Троянка Голованів. р-ну Кіровогр. обл.) – вчитель. Закінчив Уман. пед. ін-т ім. Ушинського (1971). Трудову діяльність почав з посади зав. сільським клубом с.Журавлинки, був викладачем співів, малювання і праці в школі. Служив у РА. З 1971 – дир. і вчитель хімії **Доброолександрівської** і дир. **Дальницької** (1984-1995) шкіл. Завдяки його організаторським здібностям, школи набули репутації успішних. Одним з перших у районі створив умови для навчання 6-річних дітей, домігся спорудження нової школи в Доброолександрівці і 4-квартирного будинку для вчителів у Дальнику. Співає, малює, багато років був учасником художньої самодіяльності при Дальницькому БК. Підтримував шкільний вокальний ансамбль «Чарівниці», який має звання «Народний художній колектив». Нагородж. орденом «Знак Пошани» (1981) і знаком «Відмінник освіти України».

СУХОЛИМАНСЬКА ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНА ШКОЛА. Відкрита 1866 на кошти громади Одеси. Працювала в приватній кам'яній будівлі під комишевим дахом, де 19 учнів дуже мерзли взимку. Складалася з 2 класів (2х2 і 8х6 сажнів), перший з яких був прохідним, а вчитель мав окрему кімнату. У 1872 вчителем працювала М.Т. Горбунова, а законовчителями були священики Антоній Монжелай і Г.Н. Молдавський, через два роки вчителем була Марія В'язмітіна. З 1891 діти навчались у новій будівлі. З 1892 стала початковим народним училищем (земською початковою школою). На 1896 завідувачем і вчителем був В.А. Козленко, опікуном священик Успенської церкви Татарки А.Д. Юшкевич; навчалося 22 хлопчики і 16 дівчаток. На утримання училища того року витратили 1510 руб.

Сухолиманська школа. 1894 р.

Сухолиманська школа. 2008 р.

СУХОЛИМАНСЬКІ ХУТОРИ. Виникли на лівому березі **Сухого лиману** на початку XIX ст. (плани, фр-т 9, 9б та ін.) З них потім виросли села **Балка** і **Сухий лиман** та селище **Таїрове**. 1809 документи на ділянки землі тут одержали купці *Г. Колич*, *Нейдзер*, *О. Попов*, *Ф. Чемоподський*, *М. Лігда* і *К. Сапоаніоді*; вздовж балки Сухого лиману: колезький асесор *Хабаров*, міщани *Іван*, *Андрій* і *Василь Коломийченкови*, *М. Колесников*, *В. Горбатенко* і *С. Никонов*; у самій балці Сухого лиману: купці *Томилін*, *Інглезі* і *Берда*. Згідно з межовим планом і «відомістю» В. Далаква (1834-1835), хутори Сухого лиману належали до II частини земель Одес. градоначальства (див. **Одеські заміські хутори**). На північ від х. Бурлача Балка позначені наділи колезького радника *Хорвата* (№68 102 дес. 805 саж.) і *Г. Колича* (№69 125 дес. 2155 саж.); далі 2 ділянки купця *В. Алексєєва* (№70 і 71, 69 дес. 615 саж. і 17 дес. 1090 саж.); на території суч. с. Сухий Лиман, крім будинків міщан (разом 555 дес. 1980 кв. саж.), найбільші хутори належали: священику *Пулакіо* (№72 3 дес. 2100 саж., і №55 26 дес.157 кв. сажнів); *Є. Хомановській* (№140 1 дес. 1150 кв. саж) та вдові ген. *Балла* (№80 24 дес. 2175 кв. саж.; плани, фр-ти 9-9-а). Згідно з даними 1894, власниками землі тут були: Фрідеріка, Елеонора, Еміль та Олександр *Вірти* (майно оцінено у 5736 руб.), *Х. Вурстер* (2 ділянки у 2736 і 7135 руб.), надвірний радник *Ф. Вурстер* (2304 руб.), спадкоємці *Г. Ройзера* (3904 руб.), *К. Вурстер* (2 ділянки – 3744 і 1554 руб.), *І. Даниленко* (4128 руб.) і статський радник *А. Духновський* (15950 руб.). На 1901 при Бурлачій балці вздовж берега Сухого лиману власники: *нащадки Вірта* (12 дес.), *Я. Рабинович* (2 ділянки: 38 дес., і 46 дес. 215 кв. саж.), *Ф. Вурстер* (3 дес. 2185 кв. саж.), *Раухвергер* (2 ділянки: 24 дес. 480 кв. саж. і 11 дес. 615 кв. саж.), *Г. Шехтер*

(12 дес. 158 кв. саж.), *Г. Рахат* (12 дес. 158 кв. саж.), *Л. Блюмгер* (49 дес. 1270 кв. саж.), *І. Бараник* (21 дес.1475 кв. саж.), *І. Гоф* (3 дес. 175 кв. саж.), *А. Шаміе* (1 дес. 770 кв. саж.), *М. Воскресенський* (2081 кв. саж.), *М. Павлов* (2119 кв. саж.), *І. Даниленко* (52 дес. 850 кв. саж.), *А. Духновський* (177 дес. 975 кв. саж.). На 1912 *О.Л. Вірт* приписаний до хх. Сухого Лиману, а *Н.Е. Духновська* до Татарки (на її ділянці заснована науково-дослідна станція **В.Є. Таїрова**).

СУХОПУТНІ ШЛЯХИ КРАЮ у XIX ст. За даними 1871, з Одеси до Маяк (37 верст) через Великий Дальник і колонію **Петерсталь** провадила поштова дорога 2-го класу; на **р. Барабой** був міст (гребля завдовжки 8 саж., завширшки 2,5 саж.); у Маяках через Дністер ішов плотовий міст (довжина 120 саж., ширина 3 саж.), під час повені ходили два пороми (на 5 возів, або 75 чоловік кожний, переправа за 12 хв.). З Одеси до **Овідіополя** (36 верст), через **Татарку** та колонію **Гроссліберталь** провадила поштова дорога 2-го класу: в двох місцях проходила крутими балками на р. Барабой – кам'яний міст (довжина 19 саж., ширина 4 саж.), а через **Дністр. лиман** ішла переправа (див. **Дністровська пароплавна переправа**). На 1883 цей шлях був поштовим і разом з тим військово-транспортним, а його відгалуження на Маяки (від Гроссліберталя) – тільки поштовим. Ще одна дорога від Овідіополя на Тирасполь (через Калаглею і Францфельд) мала статус транзитної або торговельної. Всі ці дороги були ґрунтовими і розрізнялись між собою лише шириною. У др. пол. XIX ст. брукований узвіз спочатку був лише коло Гроссліберталя. Згодом шоссували ще дві ділянки дороги – на правому березі Дальницької балки

Ямщик (поч. XX ст.)

поблизу хутора **Болгарки** та біля Татарки. Крім того, в долинах річок були мости і так звані «труби» із земляними насипами – біля Татарки й Сухого лиману та два у **Клейнлібенталі**, два в Овідіополі, чотири в Гроссліберталі та в інших місцях. Овідіополь з Одесою сполучала диліжансна лінія, яку тримала компанія Г. фон Круга. Диліжанси щодня прямували з Одеси через Клейнлібенталь, а далі через Гроссліберталь. Пасажири перебували в дорозі 4½ години і діставались Овідіополя о пів на першу дня, саме перед відправленням пароплава до **Аккермана**. Вартість подорожі становила від 40 коп. до 1,5 руб., залежно від класу. Крім цього, диліжанси тієї ж таки компанії щодня курсували між Одесою і **Люстдорфом**. Тут поїздка тривала близько години, квиток коштував від 25 до 75 коп. На початку XX ст. **В.П. Катаєв** (повість «Біліє парус одинокий») поділився своїми враженням від переїзду з Одеси до Овідіополя на так званому «овідіопольці». Це був «тріскотливий екіпаж із кучером, зодягнутим в обідраний містечковий лапсердак і оперезаний червоним ямщицьким паском. Узявши з нас п'ять руб. і перевіривши їх «на зуб», рудий візник з хворобливими рожевими очима вимотував душу з пасажирів, через кожні дві версти давав овес своїм напівживим від старості шкапам».

Т

ТАЇРОВ Василь Єгорович (вірм. Васил Геворкович Таірян; 01.11.1859, Великий Каракліс, Вірменія – 23.04.1938, Одеса) – вчений-виноградар, винороб і доброчинець. Засновник Виноробної станції (ННЦ ІВіВ ім.Таїрова, див. **Таїрова інститут**). Закінчив Моск. с.-г. академію зі ступенем канд. лісівник (1884). Навчався і працював у навч. та наук.-дослід. закладах з виноградарства і виноробства Австрії, Німеччини, Франції, Північ. Італії та ін. Надрукував цілу низку робіт з виноробства в журналах, а також у енциклопедичних словниках. Перебравшись до Одеси (1885), провадив далі свої дослідження та видання журналу «Вісник виноробства» (1892-1918, 1927-1935). У створеній при редакції (з квітня 1899) лабораторії ставив досліди, пов'язані з вивченням філоксери та грибкових захворювань винограду. Для виявлення фальсифікатів вин і харчових продуктів сформував комісію з учених, які виробили законопроект з цього питання. 05.02.1905 на кошти, зібрані серед виноградарів і виноробів, відкрив першу в Рос. імп. наук.-дослідну установу з виноградарства і виноробства – «Виноробну станцію російських виноградарів і виноробів» (працювала на Новому ринку Одеси). В ній крім нього були хімік, мікробіолог і службовець, а канцелярію провадила його дружина – Олена (померла 10.11.1908). Залучивши кошти приватних осіб, у 1909 викупив на березі Сухого лиману частини ділянок А.М. Погорєльського і Н.Е. Духновської (див. **Сухолиманські хутори**), куди перевів лабораторію. Організовував роз'яснювальну роботу та боротьбу громадськості з фальсифікацією харчових продуктів і зокрема виноградного вина. Завдяки його старанням уряд Росії ухвалив «Закон про вино» (1914). Того ж таки року з його ініціативи відкрили Вищі курси з виноградарства і виноробства, де вчений провадив роз'яснювальну роботу про виноградне вино як засіб боротьби з алкоголізмом. Дійсний член і член-кор. 18 російських і закордонних тов-в. З 1901 член, а з 1903 до кінця життя – віце-президент Міжнар. організації виноградарів і виноробів. За досягнення в галузі виноградарства і виноробства був двічі удостоєний «Гран-прі», одержав 5 золотих медалей і 5 дипломів першого ст-ню.; нагороджений 14 орденами і медалями Рос. імперії та закордонними відзнаками. У 1922 станції присвоєно ім'я В.Є. Таїрова (з 1927 по 1935 мала ім'я А.К. Тімірязєва). З вересня 1931 на базі станції почав діяти Науково-дослідний інститут виноградарства і виноробства. Сам В. Таїров з політичних мотивів був звільнений з ін-ту. В 1937 спра-

ведливість задоволено: без захисту дисертації став док. с.-г. наук, і здобув звання професора, поновлений на посаді директора. Доброчинність: організував Вірменський комітет (1914-1918), який вишукував кошти для допомоги біженцям і сиротам, видавав журнал «Вірменія і війна»; а у 1918-1920 – істор-літ. тижневик «Вісник Вірменії». Опублікував понад 500 наук., і наук.-популяр. статей і доповідей, його ім'я носить ННЦ «ІвіВ ім.Таїрова», дослідне господарство, селище, площа і вулиця в Одесі, мала планета № 6356 та ін.

ТАЇРОВА ІНСТИТУТ. Заснував у 1905 **В.Є. Таїров**. З 1924 – Центральна науково-дослідна станція виноградарства і виноробства; з 1931 – Науково-дослідний інститут виноградарства і виноробства; з 1977 – Науково-виробниче об'єднання з виноградарства та виноградного розсадництва; з 1992 – Український науково-дослідний інститут виноградарства і виноробства ім.Таїрова Української академії аграрних наук. Указом Президента України інститутові надано статус Національного (повна назва: Нац. наук. центр «Ін-т виноград. і винороб. ім.Таїрова») (2003). Має 10 відділів і лабораторій, 2 дослідних госп-ва, центр клонової селекції, 2 опорних пункти; штат понад 160 чоловік, у т.ч. 40 наук. працівників (8 док. і 27 кан. наук). Розвиває напрямки, започатковані В.Є. Таїровим. Діє перший вітчизняний державний розсадник щеплених саджанців, закладено маточники, опрацьовано технології виробництва щеп і вирощування саджанців, створено оригінальні засоби механізованого садівництва. В ін-ті працює центр клонової селекції, до якого входить комплекс зимових теплиць (площа 1 га), лабораторії розмноження, вірусології і мікробіології, лабораторія вирощування винограду. Виділено близько 50 перспективних клонів сортів з різних регіонів (від Закарпаття до Криму). Один за одним виникають базові маточники цих клонів, звідки виходять сертифіковані саджанці. В ін-ті створено понад 70 нових сортів винограду, майже 30 із них – у Реєстрі сортів рослин України; їх беруть до вирощування в Молдові, РФ, Чехії. Один з напрямків: детальне оцінювання ресурсів (ґрунти, рельєф, гідротермічний режим ділянок і районів) та опрацювання на цій основі перспективних програм розміщення виноградників. Тут активно розробляють сучасні технології вирощування винограду (передсадівний обробіток ґрунту, режими і способи зрошення, використання гербіцидів, безшпалерне провадження кущів тощо). Запропоновано такі системи захисту винограду від шкідників та хвороб, що дають змогу вирощувати екологічно чисту продукцію. Під пильним дослідженням питання живлення виноградного куща, вплив на продуктивність добрив та фізіологічно активних речовин, засобів механізації обробітку ґрунтів. Тільки за останні 10 років опрацьовано технології виготовлення понад 20 марок вин з технічних сортів власної селекції (15 найменувань захищені патентами України): «Таїровське біле», «Таїровське червоне», «Золоті ворота», «Скіфське», «Великий фонтан», «Овідій» та ін. Ці

вина удостоєні більш як 70 медалей різного ґатунку, а деякі – Європейського знака якості (Брюссель, 2004). Асамблея ділових кіл України нагородила вина ін-ту Міжнар. знаком якості «Вища проба» (2004). Ін-т співпрацює з Інститутом кібернетики НАНУ (зі створення сенсорних датчиків та приладів діагностики стану рослин), з Одес. і Херсон. держ. аграрними ун-тами, з Одеським екологічним та Нац. ім.Мечникова ун-тами, Одес. нац. академією харчових технологій (з питань підготовки магістрів і спеціалістів галузі – створено спільні кафедри). Ін-т має угоди з наук.-дослід. установами Італії, Німеччини, Австрії, РФ, Молдови, Франції, Китаю, Південно-Африканської Республіки: обмінюється інформацією, науковими розробками, генетичним матеріалом. В ін-ті працює наукова бібліотека (понад 100 тис. книжок і журналів). Працівники ін-ту щороку друкують 50-80 статей, ін-т видає фаховий збірник наукових праць, монографії, плакати, буклети, практичні рекомендації.

ТАЇРОВЕ – селище (з січня 1982), центр селищної ради (входять сс. Балка та **Мізикевича**). Розташоване на лівому березі Сухого лиману в східній частині **Овід. р-ну**. Відстань до райцентру 28 км. Землі ради межують на півночі з Сухолиман. сільрадою, на сході – з Одесою, на півдні – з Іллічівським. На них розташовані житлово-дачні масиви Ульянівка, **Червоний хутір**, Чорноморка-II, Дружній, **Совіньйон** та ін. Площа селища 725 га (з них 236 га с.-г. угідь). Населення 4965 осіб. На 2005 тут зареєстровані ТОВ «Векста-транс», СТОВ Агрофірма «Нива», НВП ТОВ «Нива», ТОВ «Сідіс», ТОВ «Мультранс», ТОВ «Елефант» (Мізикевича), та ін. Діють магазини, бар, ресторан, оптово-продовольчий ринок «Чорноморський» (з 2000), комунальні підп-ва ЖКП «Таїровець» і «Комунсервіс», 5 артезіанських свердловин; із соціально-культурних: БК, 3 бібліотеки, лікарська амбулаторія, школа. На місці селища у першій пол. XIX ст. були земельні наділи купців Г. Колича й В. Алексєєва (фр-т, план 9б: відпов. ділянки №69 і №70), згодом хутори дворян і різночинців (Погорельських, Духновських і Вірт), а також одеських міщан (див. **Сухолиманські хутори**). З 1909 тут почалося буд-во службових корпусів і житла для працівників виноробної станції (див. **Таїрова інститут**). Протягом 1910-1912 стали до ладу адмінкорпус, будинки для науковців, казарма для робітників з лазнею і пральнею, винний погріб на три поверхи і винокурня та інші господарські споруди (конюшня, курник, майстерня для щеплення лози, машинний відділ, склади, пекарня, льодовня, водонасосна станція). Найінтенсивніший розвиток припав на повоєнний період. З початком буд-ва винзаводу (1960-і), кількість будівель зросла до 284. Відкрили восьмирічну школу. В 1980-х стали до ладу кілька багатоквартирних будинків. Згодом постала нова будівля **Таїровської школи**. 04.04.1994 зареєстровано громаду Свято-Покровської церкви. На землях селради відомо кілька курга-

Арка. 2005 р.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Фото 1894 р.

Прилиманське, 2010 р.

ря корчми (діяла з 1813). Перший священик – Самуїл Жибченко (з дворян), дяк Олександр Погорецький, пономар Іван Майдаченко. Парафіяни: міщани, відставні офіцери, що мешкали в селі та навколишніх хуторах, – 412 осіб (113 чол. і 299 жін.); на 1849 – 707 осіб (966 дворів); на 1860 – 139 дворів (556 чол. і 560 жін.) і 4 хутори дворян (18 чол. і 16 жін.). У 1839 **М. Надєждін** записав: «На 12-й версті від міста [Одеси] – церква досить гарної архітектури». У 1843 **Ю. Крашевський** занотував: «Ліворуч, поблизу [дороги] можна побачити частину Сухого лиману, церкву в Татарці, дерева». Згодом у церкві правили: о.**Антоній Воєвський** (1822-1854), дяк Петро Кульнєв, пономар Іван Цирулевич; дяк Феофан Солтановський (згаданий 1854); о.Василь Закревський (1857-1860), о.Самсон Іванов (згадується 1861); о.Віктор Тимошенко (у 1878), о. Михайло Новиков (1879), о.Олександр Новицький (1888, псаломщик Роман Кадетов), о.А.Д. Юшкевич (1896, псаломщик В.С. Косарєв), о.Олексій Жадрицький (1902), о.Іван Димов (1904). У 1906 церкву пограбовано. Збитки сягнули 1000 руб. (зникли 2 срібні чаші, дві дарохранильниці, три хрести, мироносиця, 100 руб. з карнавки). 25.09.1918 тут відбулась літургія на честь прибуття до Татарки чудотворної ікони Касперівської Божої Матері. Під час **голоду 1921-1922** з церкви вилучили срібні оклади з ікон і культові предмети вагою 10 фунтів (4,5 кг), а 1932 здали на брухт дзвони. Закрита 1933. Зруйнована під час війни. Розібрана у 1950-х. На її місці постав БК. На сьогодні нова церква – біля кладовища, в центрі села **Прилиманське.** Релігійну громаду Успінської церкви зареєстровано 21.09.1999. Відтоді парафіянами опікуються о.Тимофій Пелех, згодом о.Олексій Невідомський, а з 12.07. 2008 – о. Сергій Грабовський.

ТАТАРКИ ШКОЛА. Перша церковно-парафіяльна (1-річна) школа відкрита 1838 в домі священика. 1850 в найманому будинку відкрили одноклясне училище (початкова школа з 3-річним навчанням). У 1867 на прохання міщан **Татарки** Одес. міська дума виділила місце під буд-во школи (там де тепер шкільн. корпус молодших класів). Наступного року зросла 2-поверхова кам'яниця (простояла до 1971). Школа мала дві великі класні кімнати на другому поверху, вчитель і помічниця мешкали на першому. На 1865: 45 учнів. У XIX ст. в школі працювали священики **Антоній Воєвський**, С.І.Зінов'їв (на 1866), М.А. Новиков (на 1881), А.Д. Юшкевич (на 1896); вчителі О.А. Алексєєв (на 1854; див. **Алексєєва А.О.**), В.А. Гуленко (на 1866), В.М. Філонов (на 1881), А.В. Парокінний. Опікувався школою Г.В. Добровольський (на 1888), зав.школою А.В. Соханський

Школа. 1894 р.

і Є.В. Соханська (на 1886). Учнів: 78 (53 хлопчиків і 25 дівчаток). На утримання школи одеська міська Дума виділила 1638 руб. (див. **Прилиманська школа**).

ТАУШАНОВ Ігор Христофорович (нар. 31.03.1939, Веселий Кут Великомих. р-ну Одес. обл.) – військовий, ген.-майор, громадський діяч. Мешканець **Молодіжного.** У 1962 закінчив Вище командне училище, в 1971 – розвідувальний ф-т Академії ім. Фрунзе. Служив нач. розвідки дивізії в Єревані (Вірменія), Кутаїсі (Грузія). У 1980 закінчив Академію генштабу. Заст. нач. розвідки Білор. ВО (1980-1982), нач. розвідки Среднеаз. ВО (1982-1984), нач. напрямку ГРУ (1984-1985), нач. розвідки Прибалт. ВО (1985-1986), нач. розвідки Центральної групи військ у Чехословаччині (1986-1990), заст. ком. ОдВО (1991). З 1994 – секр. Овідіоп. РК КПУ, депутат Одес. облради (1994-1998), з 2001 – голова обласної Спілки радянських офіцерів. Депутат Овід. райради (2006-2010), голова депут. комісії з питань законності та правопорядку. Нагородж. орденами Червоної зірки (1978) Червоного прапора (1984, 1985), За заслуги перед Батьківщиною (1990), численними медалями.

ТЕЛЕШОВА Олена Олексіївна (нар. 06.11.1954, Петродолинське) – викладач, краєзнавець. Закінчила Одес. ун-т ім.Мечникова (1977). Працює в **Петродолинській ЗОШ** вчителем трудового навчання, історії, географії (з 1977). Створила шкільний краєзнавчий музей і кращий в р-ні кабінет профорієнтації (1980-1993). Досліджувала історію рідного села, голодоморів 1932-1933, 1946-1947, її вихованці виборювали призові місця на учнівських конференціях. Була секр. комітету ЛКСМУ р-пу «Петродолинський» (1973-1975), головою профспілки школи (1995-2002), членом ревізійної комісії. Нагородж. почесними грамотами.

ТЕЛЬПІС (Конарьова) Олександра Дмитрівна (нар. 24.03.1955, Арциз Одес. обл.) – журналіст, громад. діяч, поетеса. Закінчила філол. ф-т Тирасп. пед. ін-ту ім.Шевченка (1982). Працювала в редакціях газет «Ленинская искра» (Арциз, 1982-1985) і **«Наддністр. правда»** (з 2004 – редактор). Випустила зб. віршів «В ожидании весны» (2005), співавтор пісенних творів на музику **В. Лича**, Н. Комякової та ін. Член спілки журналістів СРСР (1988, НСЖУ – 1991), співзасновник, голова правління громад. орган. «Асоціація редакторів Одещини» (2008), депутат Овід. селради (з 1998). Нагороджена Золотою медаллю укр. журналістики (2009), відзнакою «Журналістська гідність» (2008), медалями, грамотами.

ТЕР-МІНАСОВ Михайло Михайлович (нар. 26.07.1949, Будьонівськ Ставр. краю) – підприємець,

раціоналізатор. Закінчив Одес. технол. ін-т харчової пром-ті ім. Ломоносова (1971). Працював гол. інж. Будьонівського м'ясокомбінату (1971-1973); інженером-механіком, заст. нач. докового цеху Іллічівського судноремонтного заводу (1973-1980). Автор 12 реалізованих винаходів, 126 раціоналізаторських пропозицій у галузі судноремонту, має звання «Кращий раціоналізатор України» (1978). Гол. інженер (1981-1989), дир. (1989-2000) комбінату громад. харчування Одес. обл. упр. «Общепит». Очолив СТОВ «Маяк» (колишній к-п ім.XXI з'їзду КПРС), провадив розпаювання землі і майна, зберіг соціальну сферу, рекреаційну територію (2000-2003). Президент групи підп-в АТЗТ «Комбінат» (з 2003), засновник кількох комерційних структур. Нагороджений золотими медалями ВДНГ СРСР (1979, 1982), автівкою «Москвич», лауреат премії ВЛКСМ за розробки в галузі науки і техніки (1979).

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ – бюджетна установа, створена 03.1990 при виконкомі Овід. райради для соціальної допомоги пенсіонерам та самотнім непрацездатним громадянам на дому. Спочатку дбали про це 8 працівників – обслуговували 86 пенсіонерів. На 2010: 72 працівники (в усіх населених пунктах р-ну) – 1200 осіб обслуговуваних. Перший дир. центру – ветеран ВВВ І.П. Тимохов (1990-1995). У 1995-2002 центром керував **М.О. Сеїн**, з 2002 – Л.В. Квачова. У центрі 2 відділи: соціальної допомоги та організації надавання грошової і натуральної допомоги. Планується відкрити стаціонарний відділ для постійного або тимчасового перебування там знедолених людей. Кращі працівники центру: М.О. Барабой, О.А. Дугинова, Т.С.Кучерява, В.Я. Чоботарська (Овідіополь), В.П. Луцик (Великодолинське), В.А. Унтілу, Г.Л. Чебан (Мар'янівка), О.Ф. Пучкова (Миколаївка), Л.В. Лісковецька, В.О. Шляхтіна (Калаглія), Т.В. Лінкар (Дальник), І.В. Кучерявенко, Г.І. Михайляк (Барабой), О.М. Глушенко (Петродолинське).

ТЕРНОВИЙ (Терноватка, Тернова, Інгістова) – хутір. Заснований у першій пол. XIX ст. на територія суч. **Кароліно-Бугаз. школи-інтернату**. До 1920 належав родині Інгістових. У 1892 на х.Терновий (Медзиховського, див. **Інгістова К.М.**) було 360 дес. землі (330 дес. орної, з яких 150 оддавали в оренду десятинникам і 30 дес. присадибної). Було також дворянське госп-во (1 особа чоловічої статі та 6 робітників, привезених з ін. губерній). Стояв будинок, було 5 землянок, 2 свинарники, 2 сараї, а з худоби: 4 коней, 4 волів, 3 корови, теля та 2 свині. 09.10.1920 тут створили комуну «Новий шлях». Згідно з

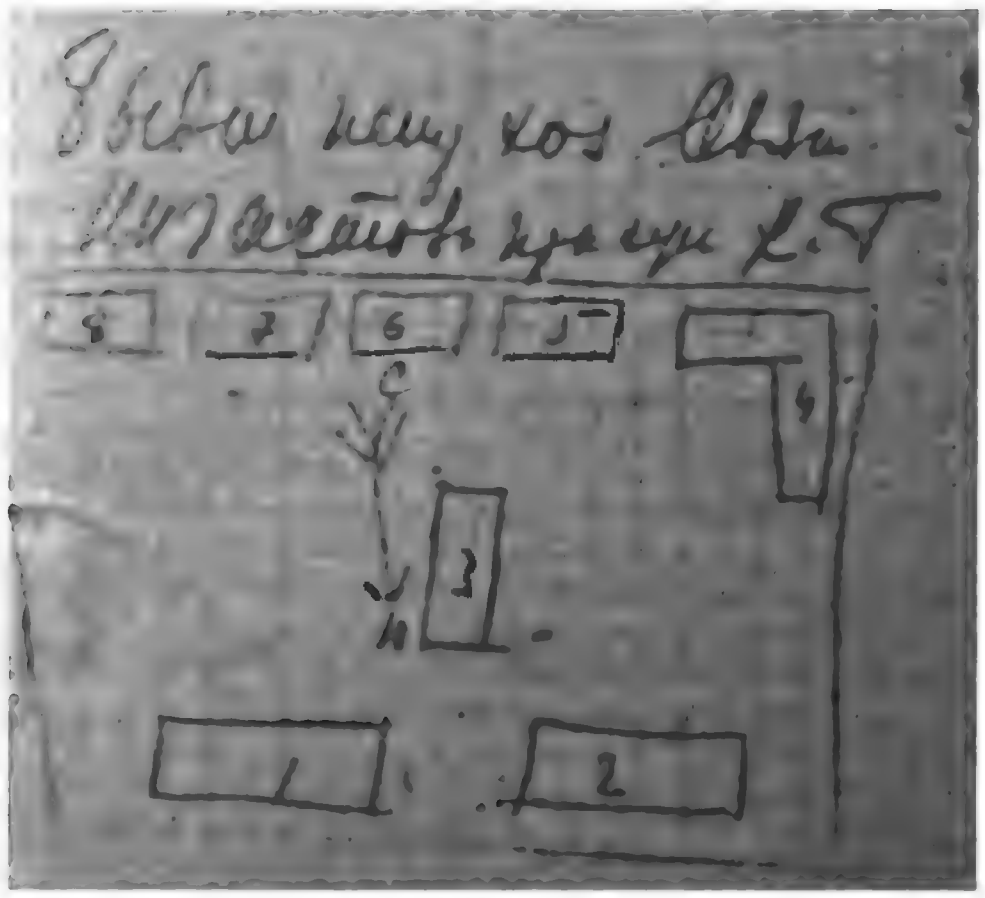

актом від 30.11. того року, останній власник **С. Інгістов** мав 75 дес. землі, що їх радянська влада передала селянам. На плані «Бывшего нетрудового хозяйства Святослава Ингистова при хуторе Каролино-Бугаз» показано 4 будинки (1-4) і 4 землянки (5-8), більшість із них потребувала ремонту. З 1921 один будинок зайняли під хату-читальню, другий – під їдальню для голодних дітей (від американської місії «АРА»); в землянках оселилися Микита Анисимов і Олександр Фос. У списках розкуркулених 1923 – імена мешканців хутора О.Ф. Прокопенка (63 р., 2 будівлі і 7 дес. землі), П.Г. Прокопенка (55 р., 2 будинки, 1,5 дес. винограду і 2,5 дес землі), П.С. Кузаконя (62 р., 2 будівлі і 4 дес. землі). На 1924 хутір відійшов під «Дім юнацтва» (дир. М.О. Шведюк). За часів НЕПу тут була агрошкола «Тернова балка». 1933 за нею закріпили 815 га землі, наступного дали нову назву: ім.XVII-річчя МЮДу (Міжнар. юнацького руху) й перевели до Одес. садово-виноградного тресту. Перед ВВВ тут був радгосп, який припинив своє існування на поч. 1950-х (*карти 29-29а, 30б, 31, 32б*).

ТИМАНОВСЬКИЙ Микола Степанович (1889 – 18.12. 1919, Ростов-на-Дону) – військовий, ген.-майор. Учасник російсько-японської (1904-1905), Першої світової (1914-1918) і громадянської (1918-1920) воєн. Активний учасник Білого руху на півдні України, у Добровольчій армії з грудня 1917, ком. роти офіц. б-ну (полк. 1917). Учасник 1 Кубанського («Льодового») походу; з 12.02.1918 – помічник ком. Зведеного офіцерського полку, нач. штабу 1 окр. піхот. бригади, з травня 1918 – ком. 1 Офіц. (Марковського) полку; з 12.11.1918 ген.-майор, ком. 1 бригади 1 ПД. 17.12.1918 прибув до Одеси на пароплаві «Саратов» і з 31.01.1919 призначений нач. Окр. бригади Добровольчої армії (з 27.02. – окр. Одес. стр. бригада, сформована з колишнього 3 окр. гетьман. корпусу: 5 і 6 кадр. ПД і Волинський кадр. полк). 20.03.1919 французький ген. д'Ансельм відмовив йому в евакуації морем, тому бригада (3,5 тис.багнетів, 1,5 тис. шабель, 26 гармат і 6 панцерників) 02.04. вирушила з Одеси на правий берег Дністра. При **Бугазі**, на вимогу французького ген. Вертело частково роззброєна румунами. Її перевезено до Тульчі, а потім морем до Новоросійська. Після цього займав посади ком. 7 ПД Добровольчої армії (з 18.05.1919), 1 ПД (з 01.06.1919), Марковської дивізії (з 10.11.1919). ген.-лейт. Помер від тифу в Ростові-на-Дону, похований у Єкатерининському кафедр. соборі в Катеринодарі (Краснодар).

ТИРАСПОЛЬСЬКИЙ ПОВІТ – адміністративно-територіальна одиниця Рос. імперії з центром у Тирасполі. Створений 1795 в складі Вознесен. губернії (*карта 12*). З 1797 – у складі Новорос., а з 08.10.1802 – Миколаїв. губерній. Після перейменування останньої на Херсон. губернію 15.05.1803 – у її складі (фактично з 1806). Тоді до повіту входили населені пункти нашого краю (державні й поміщицькі поселення, німецькі кол.), а також міста **Овідіополь** і **Одеса**. Протягом 1827-1828 із Тирасп. виділили **Одес. повіт**, до якого відійшла територія сучасного Овід. р-ну й Одеса з градоначальством. Тирасп. повіт, як і Одес., проіснував до 1920, потім увійшов до Одес. губернії.

ТИРКОВ Олександр Якович

(29.08.1913, Овідіополь – 22.09.1972, там само) – виробничник. 1929 закінчив 7 класів Овід. СШ. Трудовий шлях розпочав слюсарем Овід. винзаводу (1929-1932). З 1932 по 1934 – учень Одес. школи юнг, матрос 1 кл. Одес. пароплавства. У 1935 призваний до ВМФ. Служив боцманом на підводних човнах Тихоокеанського флоту до 1944. Закінчивши спеціальні курси (1945), став ком. загону торпедних катерів. Капітан-лейтенант. Демобілізувавшись, повернувся додому (1956) і став секр. парторганізації **к-пу ім.Дзержинського**. Доклав значних зусиль до розв'язання житлової проблеми українців-переселенців – для них закладено вул.Пушкінську. Депутат Овід. селради кількох скликань, голова Овід. селради (1959-1962). З його ініціативи відкрито обеліск овідіопольцям, загиблим у роки війни (вул. Портова), висаджено горіхові алеї по вул. К.Маркса і Дзержинського. Протягом 1962-1972 – нач. складів цивільної оборони. Нагородж. орденами Червоної зірки (1951) і Червоного прапора (1954), медалями «За перемогу над Японією» (1946), «За бойові заслуги» (1947), медалями КНДР – за участь у війні в Кореї (1956), ювілейними ВВВ.

ТИХАНКОВ Ілля Лук'янович (02.08.1897, Малий Шуган, Акташс. р-ну, Татарстан. – 03.04.1989, Овідіополь) – учасник трьох воєн, передовик виробництва. В роки громадянської війни був ком. роти на Східному фронті проти Колчака і Південному

проти Врангеля (1919), після війни працював на виробництві. Учасник радянсько-фінської війни і ВВВ: 1943 дістав контузію. Працював в органах НКВС Одеси (1944-1948, старш. лейт.), нач. пожежної охорони Овід. р-ну (1948-1962). Після виходу на пенсію обіймав різні посади в **Овід. «Міжколгоспбуді»**. Нагородж. орденами Червоної зірки (1967), Вітчизняної війни II ст-ня (1985), медалями «За перемогу над Німеччиною» (1946), «За бездоганну службу в МВС СРСР» II і I ст-ню. (1958, 1961), «За доблесну працю», «Ветеран праці» (1977), ювілейними медалями, почесними грамотами.

ТІРА (Тýras) – давньогрецьке автономне місто-поліс на території суч. **Білгорода-Дністровського**. Засноване в VI ст. до н.е. вихідцями з грецького міста Мілет. Із другої пол. IV ст. до н.е. карбувало власні золоті, срібні і мідні монети. Досягло значного розквіту завдяки розвиткові рільництва, рибальства, ремесел, промислів. Провадило торгівлю з навколишніми племенами й античними містами Греції та Причорномор'я. В середині I ст. до н.е. підлягало фракійському цареві Беребісті, а потім увійшло до складу провінції Мезія за рим. імператора Октавіана Августа (63 до. н.е. – 14 р. н.е.) і було в складі Римської імперії до другої половини III ст. н.е. Захоплене і розгромлене племінним союзом готів, а остаточно знищене гунами в 376. На місці античної Тіри з середини XX ст. тривають археологічні розкопки.

ТІРАС (Тýras) – давньогрецька назва **р. Дністер**. Таку саму назву мало

грецьке місто **Тіра**, розташоване на правому березі.

ТІТОМИР Георгій Олексійович

(нар. 01.06.1934, Овідіополь) – організатор виробництва. Закінчив Овід. СШ (1954). У 1954-1957 служив у РА. Трудову діяльність розпочав у 1957 електромеханіком Овід. відділку зв'язку. Працював заст. нач., а з 1966 по 1986 – нач. Овід. відділку зв'язку. 1961 заочно закінчив Одес. тех-м електрозв'язку. Працював до 2007 і після виходу на пенсію (1994). Загальний стаж його роботи в цій установі становить 50 років. За цей період встановлено АТС у всіх населених пунктах, прокладено кабельні телефонні лінії між райцентром і селами, радіофіковано цілий район. В **Овідіополі** став до ладу вузол зв'язку (1973), розширилась АТС (з 500 до 2000 номерів). Нагородж. медаллю «Ветеран праці» (1984), грамотами районного та обл. лінійно-транспортного вузлів.

ТІТОМИР Михайло Андрійович

(1909, Овідіополь – 1975, там само) – юрист. Народився в селянській сім'ї. Закінчив Овід. школу. Трудову діяльність почав ремонтником на стан. Акаржа (1928-1930). У 1930-1932 – робітник заводу ім.Марті (Одеса). У 1932-1933 – служба в РСЧА. 1933-1936 –навчання на робітфаку Одес. ін-ту інженерів зв'язку. За путівкою райкому комсомолу скерований на навчання до Одес. юрид. школи, яку закінчив у 1938. 1938-1941 – народний суддя в Маріуполі, член обл. суду Сталін. (Донецьк.) обл. В червні 1941 мобілізований на службу в систему трибуналів військ НКВС, де прослужив до 1960. Останні 10 років був головою обл. військових трибуналів військ МВС. Підполковник юстиції. Після демобілізації працював у юрид. консультації в Овідіополі (1960-1962), був юрисконсультантом **Овід. «Міжколгоспбуду»** (1962-1972). Нагородж. орденом Червоної зірки (1955), медалями «За оборону Кавказу» (1944), «За перемогу над Німеччиною» (1945), «За бойові заслуги» (1951), «За бездоганну службу» І-го ст-ню, ювілейними ВВВ і РА.

«ТОВАРИСТВО РОЗВИТКУ» – доброчинний фонд, заснований 1993 в Одесі Німецьким Товариством технічного співробітництва (GTZ – Deutsche Gesellschaft fur Technische Zusammenarbeit), що є доброчинною організацією Федерального Уряду ФРН. Діє у відповідності до «Україно-німецької Урядової угоди про співробітництво у справах осіб німецького походження». У квітні 1994 Одес. РДА і виконком Овід. ради (**В.І. Дуков**) підписали з Фондом (Й.М. Шадек) протоколи намірів про співробітництво, згідно з якими в районі виділено земельні ділянки під будівництво поселень для німців-переселенців з колишніх республік СРСР. Результатом цих домовленостей стали 2 мікрорайони з потрібною інфраструктурою на 50 та 40 будинків (садиб) у селах **Доброолександрівка** та **Новоградківка**, на кошти німецького уряду та за участю фонду придбано 2 квартири і 2 будинки в **Петродолинському**, **Овідіополі** й Новоградківці, створено промзону,

споруджено 5 ангарів з інфраструктурою для роботи малих приватних під-в у Петродолинському. Це житло та промислові об'єкти стали власністю німців-переселенців. А поза тим, фонд підтримує роботи, спрямовані на, ефективне створення та функціонування німецьких культурних центрів, що мають на меті відродження та збереження німецької мови, звичаїв, культури й самобутності німців у селах **Німецької балки** (долини р.**Барабой**). З 2001 Фонд сприяє підвищенню рівня медичного обслуговування жителів цих сіл і підтримує соціальні проекти: відпочинок та лікування осіб похилого віку, оздоровлення інвалідів, організація оздоровчих дитячих таборів з вивченням німецької мови, допомога в ремонті будинків, проведенні культурних заходів, оплата навчання дітей-німців у вузах Одеси тощо.

ТОВАРИСТВО СПІЛЬНОГО ОБРОБІТКУ ЗЕМЛІ (ТСОЗ) – одна з форм радянської колективізації с.-г. ТСОЗи організувалися на добровільних засадах. У них землю обробляли гуртом, але залишали в приватній власності реманент (хоч, спільно ним користувалися), хату, присадибну ділянку й худобу. Діяли на підставі статуту 1924, що також передбачав розподіл прибутків між членами ТСОЗів відповідно до кількості переданої землі, вкладеної праці та засобів виробництва, інколи з огляду на кількість членів родини. Частину прибутку відкладали на придбання реманенту. Хоч уряд заохочував до організації таких товариств і підтримував їх фінансово, в 1923-1924 вони становили 2,5%, у 1925-1926 – 43,3%, у 1928 – 73,8% всіх колгоспів УРСР, але охоплювали тільки 1,3% сільських госп-в. У 1929 на території суч. Овід. р-ну працювало 5 артілей і понад 10 ТСОЗів: «Грім», «Єднання», «8 березня», «1 Травня» (**Гроссліbенталь**), «Жовтнева революція», «Марат», ім.Шевченка (**Овідіополь**), ім.25 Жовтня, «Прогрес», ім.Шмідта, «Воля», «Новий шлях» (**Калаглія** і **Коса Велика**); «Барабой», «Хуторянки», «Барабойський селянин» (**Барабой**); «Дальницький куток», «Нове селище», «Українець», «Червона праця» (**Дальник**), «Червона зоря» (**Грибівка**), «Червоний хлібороб» (**Санжійка**), «Червоний шквал» (**Бугове**), «Незаможник», «Іскра», «1 Травня» (**Роксолани**) та ін. На початку 1930 більшість ТСОЗів увійшли до **колгоспів**.

ТОКАРЄВ Петро Лукич (29.07.1913, Новочервоне Нижньодуван. р-ну Ворошиловгр. обл. – 23.01.1973, Овідіополь) – організатор виробництва.

Закінчив 7-річну школу й кооперативний тех-м. Технолог, дир. молзаводу в Сватовому Ворошиловгр. обл., звідки призваний до РСЧА у 1941. Учасник ВВВ, піхотинець, тричі поранений, двічі контужений. Капітан запасу. Навесні 1944 призначений на посаду військкома Овід. рай-ну, згодом був нач. 2 відділу того ж таки військкомату. 1946-1948 – дир. Бараб. будинку інвалідів (див. **Барабойський психоневрологічний будинок-інтернат**), у 1948-1968 – дир. райзаготконтори. Під його керівництвом збудовані склади й адмінприміщення, почали працювати засолювальний цех і бійня. У 1968-1973 – дир. райпобуткомбінату. Нагородж. орденом Вітчизняної ві-

йни I ст-ня, медалями «За оборону Ленінграда» (1942), «За доблесну працю до 100-річчя Леніна», ювілейними ВВВ і РА.

ТОКАРЄВА (Медвєдєва) Віра Федорівна

(нар. 30.09.1922, Овідіополь) – працівник торгівлі. Закінчила 8 класів Одес. школи, у 1938 вступила до Одес. техму харчової промисловості, але розпочалася ВВВ. З окупованої Одеси вибралася, тяжко захворівши, до Овідіополя. Одужавши, в групі підпільників відповідала за розмноження листівок. У 1944-1946 – зав. відділом обліку Овід. РК ЛКСМУ, потім касир Овід. ощадбанку, працівник райзаготконтори. У 1961-1992 – продавець, зав. відділом, зав. магазином **Овід. райСТ**. Нагородж. медалями «За перемогу над Німеччиною» (1946), «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна» (1970), «Ветеран праці» (1982), ювілейними ВВВ, грамотами правлінь районного та обласного споживчих товариств.

ТОМАШКІВ (Томашівка) – хутір, якого тепер нема. Містився на березі Чорного моря з др. пол. XIX ст. Найімовірніше названий за прізвищем власника польського походження Томашевського. Лежав у межах колишньої Арнаутської дачі (див. **Дачі земські**) на північний схід від **Санжійки**. На 1896: 2 двори (16 мешканців). У 1929 – 4 двори. Існував до 1940-х як х. Томашівка (*карти 26, 32б*).

ТОРГОВЕЛЬНІ МАРКИ – іменна продукція підприємств Овід. р-ну. Виноробна: «Грослібенталь» (АТЗТ «Вікторія»), «Таїровські вина», «Одеський степ» (НВП «Нива»), «Аквавінтекс» (ТОВ СП «Аквавінтекс»), «Овідіополь» (ТОВ АП «Овідіопольвино»), «Вина Гулієва». Ковбасні вироби: «Лібра» (ТОВ «Лібра»), «Злата» (ТОВ «Поіск-Злата»), «Ові-кол» (ТОВ «Ові-кол»). Плодоовочева продукція: «Петродолинське» (СТОВ «Агрофірма «Петродолинське»), «Синьйор Помідор» (ВАТ «Завод «Іллічівський»), «С бабушкиной грядки» (ВАТ «Агрофірма «Еврика»), «Магік» (ПП «СерВіГ»), «Найдіс» («Арго-ЛТД»), «Папа Карло» (ТОВ НВП «Сан-про»). Інша продукція – «Аккаржа» (ТОВ «Аккаржа +»), «Софія» (СП «Протос»), «Хуторянка (ТОВ «МММ»), «Чоха» (ПП «Чоха»).

ТРАМБАЧ Юрій Макарович (нар. 19.05.1948, Шамкір, Азербайджан) – спортсмен, тренер. Закінчив Бакинський ін-т фізкультури ім.Кірова (1977). Спортивну кар'єру розпочав у дублерському складі ФК «Нафтовик» (1966, Баку). У 1967 грав за «Динамо» (Кіровабад), що виступав у I лізі чемпіонату СРСР і того року ввійшов до вищої ліги СРСР. З 1972 – на тренерській роботі: у ДЮСШ, а потім у ФК «Шамхір». Перебравшись до Овідіополя обіймав посаду дир. **ДЮСШ №2** (з 1998). Школа займала II й III місця в огляді-конкурсі на кращу організацію фізкультурно-масової та спортивної роботи в обл. (2008, 2006, 2009). Нагородж. дипломами федерацій футболу Азербайджана, України та почесними грамотами.

ТРАНСНІСТРІЯ (Задністров'я) – зона румунської окупації в Південн-

ній Україні (1941-1944). Постала 19.08.1941 за декретом №1 румунського диктатора і маршала Іона Антонеску про встановлення на окупованій території румунської адміністрації з резиденцією в Тирасполі (у жовтні центр перенесли до Одеси). Губернатором став його позашлюбний син, професор Георге Олексяну. Кордони області уточнено німецько-румунським договором від 30.08.1941 (Бендери). Вони проходили на півдні берегом Чорного моря, на сході – по р. Півд. Буг, на заході – по р. **Дністер**, на півночі – по річках Лядова і Ров. Окупована область складалася з 13 жудеців (повітів-претур, або префектур), на чолі яких стояли префекти. В їхньому розпорядженні були всі служби, в тім числі жандармерія. Заступником префекта був субпрефект, далі йшли примар-претори, які очолювали так звані пласи. На них покладались, контроль за виконанням указів, нагляд за **трудовими громадами**. Найнижчими в структурі керування були примари в кожному населеному пункті. Села нашого краю входили до 3 жудеців. ***Овідіопольського***: Овідіополь, Роксолани, Калаглея з хх. Коса Велика, Каролiно-Бугаз, Грибівка з хх. Крижанівка, Санжійка з хх. Томаківка, Бугове, Олександрівка, Барабой квартали I, II і III, Дальник II; ***Франдфельдського***: Франдфельд, Грослібенталь, Клейнлібенталь, Марієнталь, Нейбург, Иозефсталь, Петерсталь, Адольфсталь (Ленінталь), Олександергільф, х. Юхимівка; ***Одеського***: Татарка, Сухий Лиман, Бурлача Балка і Люстдорф.

ТРЕТІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ – оперативно-стратегічне об'єднання радянських військ у ВВВ. Створений на Південно-західному напрямку 20.03.1943 шляхом перейменування Південно-Західного фронту. До нього входили 1 і **8 гв. армії**, 6, 12, 46 армії і 17 повітряна армія. Під кінець ВВВ у складі фронту були 5 ударна, 4 і 9 гв. армії, 26, 27, 28, 57 армії, 6 гв. танкова армія, 1, 2 і 4 Болгарські армії. Під час **Одеської наступальної операції** в опер. підпорядкуванні фронту була **Дунайська військова флотилія**. Війська фронту визволяли Лівобережну Україну, брали

участь у битві за Дніпро, у взаємодії з II Укр. фронтом утримували плацдарм на його правому березі. Під час визволення Правобережної України у взаємодії з IV Укр. фронтом, провели Нікопольсько-Криворізьку операцію та вийшли на р. Інгулець, а потім у березні-квітні 1944 в ході Березнегувато-Снігурівської та Одеської операцій, за участю ЧФ, визволили західну частину півдня України, в тому числі Одес. обл. До 1945 визволили значну частину Молдавської РСР, Болгарію, Югославію, Угорщину, Австрію. 29.05.1945 фронт розформовано. Командувачі: ген. армії Р.Я. Малиновський (10.1943 – 05.1944) і ген. армії Ф.І. Толбухін (до кінця війни). Нач. штабу: ген.-лейт. Ф.К. Корженевич (10.1943 – 05.1944), ген.-лейт. С.С. Бірюзов (до 10.1944), ген.-лейт. С.П. Іванов (до кінця війни).

ТРИСТА ШОСТА (306) НІМЕЦЬКА ПІХОТНА ДИВІЗІЯ – військова одиниця Вермахту, сформована 15.11.1940 у VI військовому окрузі. До 04.1941 проходила підготовку і комплектувалась, після чого її перекинуто до Бельгії у підпорядкування 15 армії, а 12.1942 – на підкріплення армійської групи ген.-полк. К.А. Холлідта, що діяла на південній дільниці Східного фронту. Входила до 17 арм. корпусу. Після Сталінградської битви 306 ПД (гренадерські піхотні полки 579, 580 і 581) відступала у складі 30 арм. корп. 6 армії. Від Нікополя через Вознесенськ дивізія дісталась Великого Дальника (тепер Біляїв. р-н). Під Одесою (квітень 1944) мала тільки два гренадерські ПП (579; 580) та окр. групу 328 ПП з приданим їй 306 артполком та окремі б-ни. В той час із заходу до міста прорвалися кавалеристи кінно-механіз. група ген. **І.О. Плієва**, а з північного заходу – частини **8 гв. армії** ген.-полк. В.І. Чуйкова. Вирвавшись 09.04.1944 із Великого Дальника, 306 ПД обійшла з півночі спорожнілий **Гросслібенталь** і надвечір 10.04 стала до бою з кавалеристами **10 КД** КМГ на східній околиці **Олександергільфа**. Після цього рушила на **Овідіополь**, перед тим очищений від румунів радянськими бійцями. Під обстрілом артилерії німецькі солдати зайняли оборону і 12.04 на **Отарику** налагодили переправу до Аккермана. Вночі перекинули туди основні сили дивізії. На ранок 13.04 радянські винищувачі з повітря знищили на Дністр. лимані все, що плавало (плоти й човни). Того самого дня до Овідіополя зайшли радянські частини. Їм вдалося захопити ешелон з набоями і заводським устаткуванням, а також 36 гармат, 10 тягачів і 200 автомобілів з вантажем. Далі 306 ПД відійшла в район Тирасполя, а 15.04 – на переформування до Коркмаз. Під час Ясько-Кишинівської операції билась на Шерпенському плацдармі в Молдавії (20.08.1944), згодом була розбита в Румунії (31.09.1944). Після розпуску 09.10.1944 групи армій «Південна Україна», 306 ПД офіційно була розформована 09.11.1944. З 12.01.1944 і до останніх днів нею ком. ген.-лейт. від кавалерії Карл Ерік-Келер (03.12.1895, Мангейм – 08.12.1958, Райн); нач. штабу на 1944 – майор Борман.

Ген.-лейт. К. Ерік-Келлер

ТРОФИМОВ Андрій Васильович (1856, Грязнівка Вологод-

ської губ. – 26.04.1926, Одеса) – революціонер, більшовик. Партійний псевдонім «дід Трохим». Народився у сім'ї відставного солдата, який перебрався до Одеси і працював вантажником у порту. По смерті батька (1864) й матері Андрія разом із двома братами віддали до сиротинця. З 1869 вчився на слюсаря в ремісничій майстерні, потім працював на заводі. Таємно відвідував засідання гуртка «Південно-російського союзу» (створений 1875). Під час російсько-турецької війни 1877-1878 служив слюсарем-ремонтником військової техніки в Очакові. Повернувшись 1886 до Одеси, знову влаштувався на завод, а 1892 вступив до Одеського філіалу фірми «Петербурзький металічний завод». За участь у таємному гуртку «Визволення праці», разом з іншими учасниками засуджений 1883 на 5 місяців. З 1895 організовує таємні робітничі гуртки на Пересипу і Молдованці, ввійшов до ЦК «Південно-російського союзу» і сприяв об'єднанню роздрібнених робітничих груп в Одесі. Став учасником виступу на кораблі «Петербург» 1898, після чого, рятуючись від арешту, переїхав на Далекий Схід і працював на будівництві Китайсько-Східної залізниці (рос. КВЖД). Навесні 1902 знову в Одесі, створив соц.-дем гурток, до якого ввійшли М. Томас, І. Дубровін, А. Боркун; організував 1-травневий страйк робітників Головних залізничних майстерень: за це арештований і засланий до Вологди. Втік до Одеси. Під прізвищем Курц взяв участь у створенні Південного бюро ЦК РСДРП. У квітні 1905 знову арештований і висланий до Тирасполя. Влітку 1905 – учасник революційних подій в Одесі, очолював колону, що виряджала в останню путь тіло матроса Г.М. Вакуленчука з панцирника «Потьомкін». Разом з П. Старостіним організував профспілку хіміків (грудень 1905); у листопаді обраний депутатом до Рад робітничих депутатів – Пересипської і загальноміської. У 1906-1907 проводить страйки на підприємствах міста. Новий арешт. Звільнившись, організував 1908 друкарню, що випускала нелегальний листок «Робітник» на Слобідці. Заарештований улітку 1914 і висланий до Сибіру. Повернувся нелегально до Одеси восени 1915. В березні 1916 – у складі Ради робітничих і солдатських депутатів м. Одеси. Там його й прозвали «дід Трохим». З лютого 1917 формує бойові дружини. У квітні разом із М.І. Кангуном і М.Д. Томасом очолив один із загонів червоногвардійців; тоді ж таки став головою селянської секції в Раді, активно працював на розподілі поміщицьких земель в Одес. повіті. На початку 1918 увійшов із Г. Ачкановим, П. Лазарєвим і О. Кривошеєвим до штабу військово-революційного комітету більшовиків і провадив агітацію серед українізованих гайдамацьких куренів, а 14 січня, під час виступу більшовиків в Одесі, очолюваний ним загін 16 січня витіснив гайдамаків з юнкерського училища. Став депутатом міськради. За австро-німецької і денікінської окупацій переховувався у селах Одещини, в тому числі в **Олександрівці**, провадив підпільну роботу; член редколегії газети «Голос пролетарія»; створив за участі Б. Гумперта більшовицьку організацію моряків порту; за наказом І. Смирнова (М. Ласточкіна)

у кінці 1918 відкрив друкарню в катакомбах; був арештований. Звільнився 04.04.1919, під час повстання робітників. Обраний членом міськкому і делегатом губернського з'їзду. Входив до фракції більшовиків одеського РСДРП(б). Як комісар агітпотяга влітку 1919 побував на станціях Роздільна, Бірзула (Котовськ), Балта, Вознесенськ та ін. Брав участь у придушенні протибільшовицького **повстання 1919**. На початку 1920-х – член виконкому Одеської міської ради і голова повітової селянської спілки; делегат Всеукраїнського з'їзду Рад, керував губ. секцією народної освіти (1921). Створював колективні господарства у приміських селах. Сприяв заснуванню артілей «Прогрес» в **Олександрівці** (1921) і «Винороб» на хуторі **Біязі** (1922), яка згодом стала р-пом ім.Трофимова. Похований у братській могилі на Куликовому полі (Одеса).

Третьякевич Е., Гаврилкович Ф. Борец за народное дело Трофимов Андрей Васильевич // Виноградарь. – 1985. – №4 (30.04); 1985. – №5 (08.05).

ТРОФИМОВА КСП – колективне с.-г. під-во. Попередня назва (до 2007) державне «Сільськогосподарське підприємство ім. Трофимова». Спеціалізація: виробництво, переробка та реалізація продукції, елітного насіння, вирощування племінної худоби. З 2003 госп-во очолює С.М. Галинський (з 1985 працював бригадиром садівничої бригади, виконував обов'язки дир. Одес. птахофабрики). Члени правління: В.П. Авер'янов, В.І. Варецький,Г.С. Гладчук, В.С. Гой, В.Ф. Димчогло, М.І. Коваленко,І.В.Ко-

С.М. Галинський

лосов, Л.П. Лазаренко, В.В. Мироненко,Г.Р. Танурков, Н.П. Тимошенко, Д.А. Тишко, І.І. Унтілов, П.А. Цуркан, В.О. Черняєв, В.В. Ященко. Передовики виробництва: В.М. Дзюба, М.І. Коваленко, В.П. Малашко, М.С. Мицу, Л.Г. Можина, В.М. Нічкалюк, А.Л. Половинкіна, В.В. Приймак, М.П. Тимошенко, Г.І. Турська, І.І. Унтілов.

ТРОФИМОВА УЧГОСП. С.-г. під-во на території Молодіжн. сільради. Виникло на землях колишньої «дачі» Одес. грецького піхотного батальйону, центром якого була **Арнаутівка** (Олександрівка). Наприкінці 1922, за сприяння **А.В. Трофимова**, на реквізованому хуторі **П.І. Біязі** створили артіль «Винороб». Її першими членами стали І.Є. Ткаченко, В.В. Галак, Є.І. Чебаненко, С.Л. Марцинкевич. У 1926 на базі артілі виникло виноробне госп-во ім. Трофимова (к-п ім. Діда Трофима), яке мало 50 га орної землі та 275 га виноградників (до 1928 підпорядковувалося винрадгоспові «Ульянівка» системи «Укрсадовинтрест»). Першим дир. став М.С. Портной. На початку 1930-х площа виноградників досягла 380 га. З 1929 по 1952 агрономом працювала Є.Ф. Третьякевич. У 1936 збудовано винзавод. У 1940 ВДНГ СРСР преміювала винрадгосп вантажівкою, а Ф.Т. Ляшенко, Савескул і Клопотюк отримали золоті і срібні медалі. Під час ВВВ будівлі р-пу і винзаводу були частково зруйновані, а обладнання вивезене до Румунії. Винкомбінат ім.Трофимова відновив роботу 25.04.1944. За рік уже були бригади: виноградарська,

польова, городня, виноробна й тваринницька, відновлена тракторна бригада, створені бондарно-столярна та механічна майстерні. Бригадирами-виноградарями були **Ф.І. Гриценюк**, О.Т. Лукі, В.Г. Степанова, А.Д. Рибак. У 1950-1954 прибуток від виноградників (займали 10% орних земель) становив більш як половину прибутку господарства. У 1955 до р-пу ім. Трофимова приєднали р-п ім. Б.Хмельницького (Малодолинське) та к-п ім. Хрущова (Олександрівка). Постановою Ради Міністрів від 26.03. 1959 р-п ім. Трофимова Одес. раднаргоспу передано Одес.с.-г. ін-ту для організації Навчального госп-ва (створеного 04.04.1959). На початку 1960-х воно мало 4798 га землі (3936 га орної), в т.ч. 744 га садів і виноградників, 172 га пасовищ. Для переробки продукції виноградників і садів працював винзавод і цех для виробництва спирту. На винзаводі, що переробляв мало не 7 тис. т винограду на рік, працювали фахівці К.Т. Онищук, К.С. Сляднєва, О.О. Стрельченко (Вальсамакі). Госп-во швидко перетворилося на багатогалузеве, прискорився розвиток зерновиробництва і тваринництва, хоч на початку воно було підсобним. У 1970-х на 100 га с.-г. угідь припадало 43 голови ВРХ, 4 вівці, 87 свиней, працювали ферма ВРХ (В.П.Кучер) і свиноферма. У 1982 свиноферма під керівництвом заслуженого зоотехніка України, кан. с.-г. н. **О.А. Дякової** здобула статус племзаводу. Рентабельність у цій галузі перевищувала середні показники по країні на 60%. Польову бригаду очолив **А.А. Шевченко**. Госп-во не раз було учасником ВДНГ СРСР та УРСР, діставало медалі, дипломи, премії. 40 працівників відзначені державними нагородами. Серед них орден Леніна в доярки М.М. Роздорожної (1969), 3 бронзові медалі ВДНГ в свинарки С.Г.Зайцевої. Щороку сотні студентів Одес. с.-г. ін-ту проходили виробничу практику на полях і фермах учгоспу. Для них у госп-ві збудували 3 гуртожитки, працювала їдальня. 2007 уч-госп ім.Трофимова реформували на державне «С.-г. під-во ім. Трофимова». Сьогодні це КСП **ім. Трофимова**. Значну частину його колишніх земель передано Молодіжн. Сільраді (2009). Керівники учгоспу: Г.Ф. Попов (1944), М.Ф. Михайлов (1944-1949), П.С. Скаморін (до 1960), Г.С. Пасічник (до 1962), Н.А. Дудник (02.1962-11.1962), О.Г. Оникійчук (до 1964), Г.І. Завгородній (до 1968), С.П. Максимов (до 1975), В.І. Шаповалов (до 1988), Я.А. Перельштейн (до 2000), О.А. Кутовий (до 2003).

«ТРОФИМОВЕЦЬ» – футбольний клуб. Заснований 2005. Сприяє популяризації футболу серед сільської молоді. Досягнення: чемпіон з міні-футболу на кубок Овід. р-ну у 2007 та 2008; чемпіон з великого футболу Овід. р-ну у 2008 та 2009. Керівники клубу: **В. Гуляєв** (президент), А. Балик (дир.), Г. Сергієнко (тренер), Р. Летнянка (капітан). Члени команди: В. Бондаренко, О. Бондар, В. Васяк, К. Воробйов, Д. Дьомін, Д. Закора, М. Ісаков, П. Пустовіт, В. Сухой, Д. Трофим, Є. Трофім, Р. Хлєвной, В. Щербак.

ТРУДОВІ ГРОМАДИ (номерні господарства) – с.-г. артілі, створені румунською окупаційною владою

на території ген.-губ.**Трансністрія**. На початковому етапі окупаційного режиму в краї к-пи і р-пи як форма організації обробітку землі була збережена відповідно до указу №5 від 06.09.1941. Сільські громади надалі обирали керівників к-пів і бригадирів. З 14.03.1942 к-пи переформували на трудові громади з колишньою адміністрацією і майном (з 04.1942 к-пи були повністю розпущені). Кожна сільська управа повинна була мати стільки трудових громад, скільки було к-пів. Термін «колгосп» заборонявся, за його вживання карали. Т.г. формувалася з 20-30 сімей (з мешканців від 16 до 60 років). Мала право обирати старшину (відповідав за керування бригадами). Старшину затверджував комунальний агроном. Т.г. формувала бригади по 10-20 чол., як правило, з близьких родичів – для обробітку 100-200 га землі. Кожна громада мусила здавати окупаційній владі певну кількість зерна, 700 л молока, 10 кг свинини, 16 кг баранини, 30 кг яловичини, 4 кг бринзи і 5 кг меду на рік. Тих, хто не виконував поставок, били нагаями або карали ув'язненням від 3 до 5 років із конфіскацією майна. На території краю трудові громади діяли в с. **Овідіополь** (під №3, №9, №10), **Роксоланах** (під №1), Миколаївка-**Калаглія** (№4 і №10), **Олександрівка** (№3), а також у селах **Дальник**, **Грибівка**, Затока (**Кароліно-Бугаз**), **Барабой**. Такі самі громади були в інших селах краю (входили до Одеської р-ну): **Татарка**, **Сухий лиман**, **Бурлача Балка**. 06.07.1942 на ферму «Авангард» приїхав управитель Гладу і назвався представником нового власника цих земель пана Олексіану. Відтоді життя тут стало нестерпним. Гладу ходив із ціпком і бив ним усіх, хто, на його думку, працював несумлінно. Як правило, Т.г. керували адміністративні ради, обрані з членів бригад. З рад виокремлювались комітети, до яких входили голова громади, агроном, бухгалтер і два виборні члени. Усі члени трудової громади були зобов'язані виходити на обробіток полів, а як хто відмовлявся до таборів, де праця була безоплатною. Крім того, окупанти створили так звані «державні ферми», на яких без жодної платні мало працювати все населення, що мешкало в радіусі 20-30 км по 6-10 днів на рік. Регламентувала роботу Т.г. «Інструкція для сільських громад», що діяла на всій території префектур Трансністрії. Вона визначала обов'язки і права членів громади, існування яких передбачалося до мирного часу. З визволенням краю у 1944 були ліквідовані.

ТУРБІА, де (Луї Бланкарді-Роеро, барон де-ла-Турбіа, 1758–1814) – дипломат. Служив офіцером при дворі Сардинського короля. Займав посаду міністра (1792-1793). З середини 1780-х кілька разів був послом при російському дворі в С.-Петербургу. В останнє – з 04.1794 по 06.03.1796. Полишаючи Рос. імп. через Новоросію, провадив щоденник. Коротке резюме з нього є в його листі з Константинополя від 28.07.1796. Описано місцевості Південної України, в тому числі Одеси, Тирасполя та ін. В **Овідіополі** автор у 1796 налічив близько 200 будинків. Подав також опис фортеці (див. **Аджидерська фортеця**).

ПИСЬМО САРДИНСКАГО ПОСЛА
БАРОНА ДЕ-ЛА-ТУРБІА
О
РОССІИ.
1796 г.
МОСКВА.
1900.

Полиевктов В. Письмо сардинского посла, барона де-ла-Турбиа о России 1796 г. // Чтения в императорском обществе истории и древностей Российских. – 1900. – № 4.

ТУТАРИНОВ Іван Васильович (1901, Красний Яр, нині Астраханська обл. – 1961), воєначальник, ген.-полк. Народився у сім'ї астраханського козака. Учасник громадянської війни. Командував

роєм, ротою, б-ном. Закінчив курси вдосконалення ком. складу РСЧА і Військову академію ім.Фрунзе. В роки ВВВ командував 9 гв. КД **4 Кубанського ККК**. Після війни обіймав низку штабних посад у різних військових округах. Під час визволення Одеси 9 КД пробивалася з Петерсталя і Марієнталя через Ленінталь на Татарку і Сухий лиман. На північ від Олександрівки 133 КП полонив уночі 09.04 понад 200 німців. З 10 по 13.04 9 гв. КД брала участь у визволенні сіл Овід. р-ну: Татарки, Сухого Лиману, Малої та Великої Акаржі, Олександрівки, Санжійки, Грибівки та ін.

ТЧЕВСЬКИЙ ПОВІТ (Поморське воєвод., Польща) – побратим Овід. району. Угоду про це підписали голова Овід. РДА **В.В. Левчук** і староста повіту М.Маджиєвський (05.08.2004). Після цього були угоди між Овідіополем і ґміною Гнев

(06.09.2005), Великодолинським і ґміною Субкови, Таїровим і ґміною Можещин (18.05.2006), Авангардом і ґміною Тчев (11.09.2006), Молодіжним і ґміною Пельплін (12.06.2009). Протягом цих років бували обміни офіційними і дитячими делегаціями, взаємовідвідини творчих колективів.

ТЮЛЬПАНОВ Лев Миколайович (нар. 1925, Софія Болгарія) – ветеран праці і війни. Батько: Микола Тюльпанов – військовий, прапорщик царської армії; мати: Євпраксія Москальова – військовий лікар, у роки Першої світової війни стала повним Георгіївським кавалером. Після революції 1917 виїхали до Туреччини, а згодом до Болгарії (Софія). Коли почалася II Світова війна, Лев навчався у французькому коледжі. 16-річним розпочав підпільну діяльність проти фашистів, створивши інтернаціональний молодіжний осередок (2 росіян, болгарин і 3 євреї). Підпільники збирали гроші, харчі й одяг та переправляли все партизанам. Але основним було поширення правдивої інформації про перебіг війни. Одного разу під час чергового поліцейського обшуку організація мало не провалилася через заборонену літературу. Однак минулося. Після визволення Болгарії очолив молодіжну бригаду будівників-соціалістів ім. Матросова (290 осіб). Мав військове звання капітана і військові нагороди Болгарії (ордени Георгія Димитрова, За мужність та ін.). Згодом працював у «Спілці радянських громадян Болгарії». Організовуючи переїзд колишніх громадян Росії до СРСР, і сам перебрався на Батьківщину. Оселився в Одесі. Працював у спортивному тов-ві «Авангард», 30 років очолював піонерський табір одного із заводів. У зв'язку з сімейними обставинами переїхав до Великодолинського, де тепер живе разом з онукою та її сім'єю.

У

«УКРАЇНА» – колгосп. Виник у Миколаївці та Надлиманському завдяки об'єднанню с.г. артілей «III інтернаціонал» і «Червона Україна» під назвою ім.Молотова (1953), з 1958 – «Україна». 30.01.1981 на його базі створили радгосп-завод «Овідіопольський» – експериментально-дослідне госп-во, що переробляло овочі для дитячого харчування при НДІ селекції насіння овочевих культур. Інші галузі: зернові і технічні культури, садівництво, овочівництво і виноградарство. Реорганізований у КСП «Овідіопольське» (11.11.1995), а далі в кооператив «Коса» (22.04.2000).

УКРАЇНСЬКИЙ ТИП ПОСЕЛЕНЬ КРАЮ – сформувався протягом XIX ст. В основі забудови населених пунктів – традиції лісостепової України з поправками на зону степів. Більшість хат складалися з одної або двох кімнат. Державні села (**Калаглія**, **Роксолани**) мали неширокі вулиці з подвір'ями, де стояли невисокі малі хати (землянки, трохи вищі мазанки), вкриті очеретом (комишем). Зате всі були досить довгі (але без горищ), димарі, в усіх були мальовані, тобто пофарбовані, вікна теж, а стіни побілені та підведені сажею (згодом – синькою). Пізніше почали з'являтися кам'яні будинки. Власники помешкань облаштовували подвір'я, городили тини (з плином часу – кам'яні), робили квітники, обсаджувалися деревами. Скрізь були й господарчі споруди. За **С. Шелухіним**: «В домі, де господарювали жінки-українки, панувала чистота; це тому, що вони мали однакові, усталені споконвіку поняття, звички, потреби, смак і звичаї до підтримання певного порядку в домі. Хоч у таких селах жили люди не зовсім багаті, але супроти міщан-десятинників, вони були власниками своїх осель та невеликих наділів землі, і це робило їх економічно незалежними. Та спонукало дбати про порядок». Те саме було в **Овідіополі**. За даними ревізії 1799, тут було 16 кам'яних будинків і 22 саманні хати для житла та ще 9 кам'яних будівель різних установ. Хоч протягом 1794-1799 було кілька

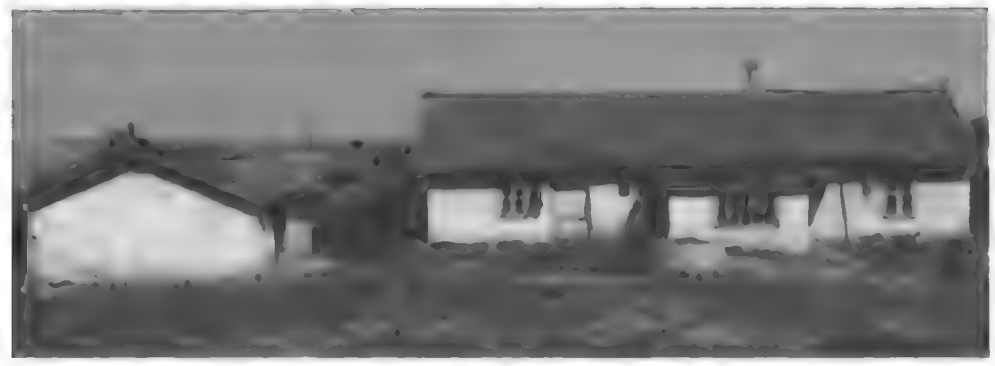

Господарство на Єфимівці (Надлиманське). 1930-ті рр.

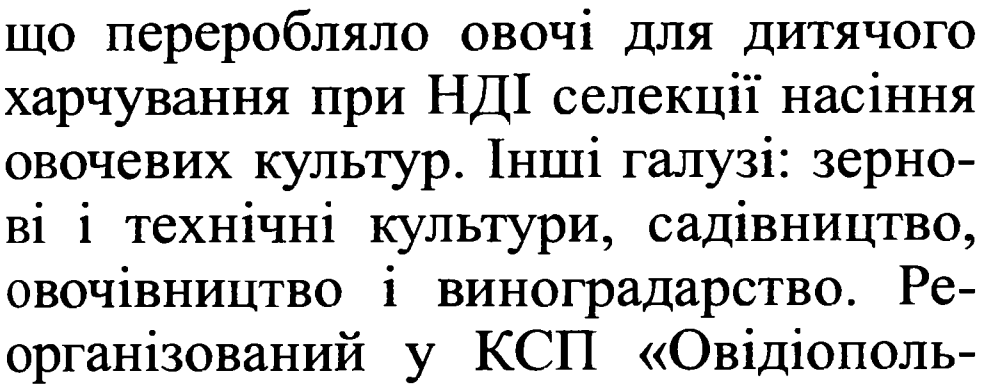

Будинок у с. Татарка. 1894 р.

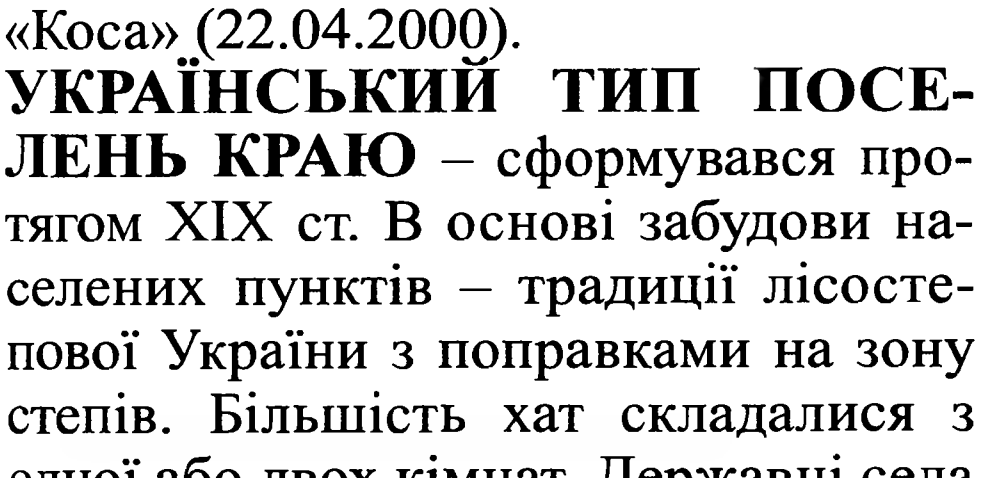

Будинок в Калаглії. Поч. XX ст.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

будинків було небагато, оскільки «верхова хата» – на фундаменті з дахом та горищем коштували від 180 до 250 руб. Отже основними кам'яними спорудами сіл були церква, школа, амбулаторія та дім священика. Інакшими були села на поміщицьких землях (**Кароліно-Бугаз, х. Дальник**). Їх мешканці селилися тут на умовах так званої десятини («дижми»), тобто мусили віддавати землевласникам частину того, що своєю працею вирощували і виплекали. Поступово з таких людей утворилася окрема верства с.г. робітників. Їх почали звати десятинниками (десятниками). Землевласники надавали їм житло, і в доброго хазяїна вони сиділи на землі від 10 до 40 років, але не бачили радості в облаштуванні помешкань. Тому їх поселення складалось із безладно розкиданих невисоких та похмурих землянок, часом наполовину вкопаних у землю – бурдеїв (у місцевого населення звались «гадючники»). Їх споруджували в степу на займищах: у викопаній ямі виплітали чотири стіни з хмизу, навколо них нагортали землю, згори монтували крівлю і все разом обмазували глиною з кізяком та накривали кураєм (рослиною з групи перекотиполе). Вікнами були круглясті отвори, затулені склом та примащені по краях глиною. Круг таких осель не було ні подвір'їв, ні рослинності. Зате в середині, як і в порядних будівлях, четверту частину простору займала піч з дикого каменю для обігріву приміщення та випічки хліба. Палилося в ній переважно травою-кураєм, висушеними влітку ліпахами з коров'ячих кізяків і соломи. Поблизу хат стояли господарчі споруди: тулилися одне до одного саж, конюшня і корівник. Віз, борона, плуг, інший реманент валявся поряд, просто неба.

УМРИХІН Василь Савич (нар. 10.05.1936, Іванівка Кіровогр. р-ну Кіровогр. обл.). – військовий, ген.-майор(з1984), доброчинець. Закінчив Казанське зенітно-прожекторне уч-ще (1956), ком. ф-т Київ. арт.-інж. уч-ща ім. Кірова (1973). У 1953-1991 служив у військах протиповітряної оборони (ВППО) РА: ком. взводу Північ. та Ленінград. ВО (1956-1961), заст. ком. батареї, заст. нач. штабу, ком. батареї, нач. штабу, ком. дивізіону (1961-1969); в групі радянських військ у Німеччині (1973-1978); нач. штабу ВППО Білор. ВО (1978-1980), нач. штабу, зам. ком. ВППО ОдВО (1980-1984); нач. штабу, заст., перший заст. ком. ВППО Сухоп. військ (1984-1986); ком. ВППО ОдВО (1986-1988), нач. штабу ВППО Захід. напрямку (1988-1991). Після виходу на пенсію працював на різних посадах у корпусі ППО до 1994, потім нач. контейнерного комплексу **Промринку 7 км** (1994-2008). Як доброчинець відбудував храм у **Дальнику**, подавав допомогу **Овід. Свято-Миколаївському храму**, дитячим будинкам, багатодітним сім'ям та ін. Нагороджений орденами Червоної зірки (1981, 1985), За службу Батьківщині у збройних силах СРСР III ст-ня (1975), Св. князя Олександра Невського I ст-ня (РФ, 2007), відзнакою Міноборони України «Знак пошани» (2005) та 18 ювілейними медалями.

УРОЧИЩЕ ДАЛЬНИЦЬКЕ – див. **Дальницький ліс**.

УСІНОВ Олександр Тейфукович (нар. 14.05.1960, Полєзне Великомих. р-ну Одес. обл.) – спортсмен, засл. тренер України (з 2010). Майстер спорту з дзюдо і самбо (1978, 1981), суддя національної категорії (2006). Закінчив Ташкент. ін-т фізкультури (1990). Вправляє боротьбу з 1975. Перший тренер В.К. Пєтухов. Закінчивши СПТУ-22 (Іллічівськ), служив у команді ОдВО (1978-1980). Спортивні досягнення: чемпіон України з дзюдо та самбо, чемпіон Узбекистану з дзюдо та самбо, багаторазовий чемпіон і призер Всесоюзних турнірів. У 1978-1980 входив до складу національної збірної України з дзюдо, у 1980-1986 – збірної Узбекистану з дзюдо. Працював старш. тренером з дзюдо (1988-99), дир. **Овід. ДЮСШ №1**. (з 1999). Підготував 25 майстрів спорту з дзюдо і карате, 4 майстрів спорту міжнар. класу з карате, 5 володарів Кубка світу з карате, 4 переможців чемпіонату Східної Європи. Нагородж. знаком «Відмінник освіти України» (2002), грамотами й дипломами районного, обласного та державного рівнів.

УЩАПОВСЬКИЙ Василь Андрійович (нар. 15.08.1955, Залісся Народиц. р-ну Житом. обл.) – спортсмен, тренер з футболу вищої категорії. Закінчив Волгоград. ін-т фізкультури і спорту (1977). Розпочав спортивну кар'єру в команді «Ротор» (Волгоград; 1974-1975), потім служив у РА (1977-1979). Чемпіон з футболу Прикарпат. ВО. Працював тренером Житомир. СДЮШОР та гол. тренером команди м. Коростень, учасник чемпіонату області і першості України серед аматорів (1979-1990). Помічник гол. тренера юніорської збірної України з футболу на першості СРСР (1983, 1985, 1986), ДСТ «Спартак» (1985-1986, II місце). В Овідіополі працював старшим тренером **ДЮСШ № 2**, тренером (1990-1998) і гол. тренером ФК «**Дністер**» (1998-2007). За цей період підготував команду чемпіона України в кубку «Юність» серед збірних команд юнаків 1982 р.н. (1996, 1997), чемпіона України ДСТ «Колос» (1996, 1998). Підготував 22 кандидати в майстри спорту, 3 майстрів спорту і 1 майстра спорту міжнар. класу (**А. Запорожан**). Має ліцензію УЄФА з правом роботи за кордоном. Нагородж. спортивними медалями, почесними грамотами.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

загоні, 1918-1934 – вчит. с. Спартаківка, з 1934 вчитель Знам'ян. школи №1 Одес. залізниці, арешт. лютий 1938, 10 років таборів); *Л.К. Гітель* (1902 р.н., Донецька обл.; дир. Петерстал. школи, член ВКП(б), арешт. 09.06, розстріл); *А.Ф. Губер* (1911 р.н., Грослібенталь; 1933 закінчив філол. ф-т Одес. німецького пед. ін-ту, вчит. Фрейдентал. школи, дир. Клейнлібентал. школи; арешт. 29.07.1938, розстріл.); *Е.К. Кріґер* (1912 р.н., Дніпропетр. обл.; з 1933 вчит. і дир. Спартак. школи; арешт. 28.07.1938, розстріл.); *А.Х. Ейзенбарт* (1906 р.н., Грослібенталь, вчит. Спартак. школи, арешт. 29.07.1938, розстріл. 28.09.1938). За антирадянську пропаганду заарештували також *І.Ф. Арнольда* (1884 р.н., Олександергільф; учасник повстання 1919, створював **загони самооборони**, вчит. Страсбург. школи, арешт. 12.04.1938, розстріл); та завшколою *М.С. Кофлера* (1903 р.н., розстріл).

ФЕЛЬДМАН Григорій Михайлович (24.05.1941, Коростишів Житомир. обл. – 15.04.2008, Овідіополь) – економіст, працівник торгівлі. Закінчив Львів. торгово-економ. ін-т (1968). Займав посади: заст. голови правління Іванів. райспоживспілки (1968-1974), заст. голови (1974-1987) і голова правління **Овід. район. споживтовариства** (1990-2002). У період роздержавлення і приватизації торговельних підприємств проводив політику збереження матеріально-технічної бази споживтовариства. Поступово від стратегії виживання спілка перейшла до власних форм і методів роботи, почала відроджуватись у сучасних умовах. Був активним учасником громадського життя, членом ради Одес. облспоживспілки. Нагороджений почесними грамотами.

ФЕРСТЕР Єгор Християнович (1756, герц. Брауншвейг, Німеччина – 1826, Бендери) – військовий, ген.-майор (з 1809). У 1786 колишній пруський капітан вступив до російської армії в чині підпоручика Преображенського полку. За рік вийшов у відставку, а з березня 1789 – знову на службі, але вже капітаном і в 1 морському б-ні, з яким брав участь у війні зі шведами (1790 отримав золоту шпагу). Того самого року став секунд-майором інж. корпусу, оглядав оборонні споруди в Криму. Як нач. інж. команди брав участь у будівництві **Аджидерської фортеці**, став її першим комендантом (1796-1799). У квітні 1797 дістав чин підполк. З 02.01.1799 звільнений «за невчасне складання звітів». Повернувся на службу 07.06.1801, як нач. інж. команди, що будувала гавані, берегові укріплення і склади в Одесі; 15.09.1802 – чин полковника. Учасник боїв з турками в 1806-1807; на штурмі Ізмаїла 12.06.1807 поранений у ліву руку. 15.06.1809 очолив загін, що брав фортецю Анапа і дістав за мужність звання ген.-майора. В російсько-французьку війну 1812-1813 – на посаді нач. інженерів 2 Західної армії; учасник оборони Смоленська, битви при Бородіно (отримав орден Св.Анни I ст-ня), при Малоярославці, В'язьмі, Красному (отримав золоту шпагу з алмазами). У складі 2-ї «Польської» армії брав участь в облозі Торна, Глогау й Гамбурга (1813). У 1815 оглядав фортеці Бендери, Аккерман, Хотин, Ізмаїл, а 15.02.1817 призначений ком. Дунайського інж. округу. 15.02.1819 отримав орден Св.Георгія IV ст-ня. Похований у Бендерах.

ФІЛІПОВ Борис Олександрович (нар. 11.03.1921, Мінеральні Води Ставр. Краю) – винороб, учасник ВВВ. Закінчив ф-т технології виноробства Краснодар. ін-ту харч. пром-ті (1948).

Працював інженером-технологом, нач. цеху Ленінград. заводу шампанських вин (1948-1950). Гол. інженер (1951), дир. Одес. заводу шампанських вин (1973). Канд. тех. н. (1965). Дир. НВО виноградарства і виноградного розсадництва (1977-1986). За цей час сталися істотні зміни в структурі **інту Таїрова**: з'явилися лабораторії мікробіології, хімії вина, організована група механізації виноробства, відділ впровадження наукових розробок у практику. Ініціював створення центру клонової та фітосанітарної селекції, розпочав буд-во лабораторно-тепличного комплексу. Основні наукові зацікавлення: технологія виробництва вина і створення нових марок. Приділяв увагу розвиткові соціально-побутової сфери: поставлено до ладу 7,2 тис. кв.м. житла, 3 дитсадки, 2 їдальні, котельня. Опублікував майже 30 наук. робіт. Нагороджений 3 орденами, медалями, почесними відзнаками.

ФОЛЬКСДОЙЧЕ – назва етнічних німців, що мешкали в діаспорі, за межами Німеччини. На відміну від «рейхсдойче» (німців рейху), належність до «фольксдойче» встановлювалася за окремими ознаками – «сімейними історіями», бездоганне знання німецької мови, по прізвищу й церковних записах, навчанню у німецькій школі (до 1938), а з 1943-го для визначення німецького походження 2-3 свідків було достатньо. На початку ВВВ в Україні мешкало понад 200000 так званих «причорноморських німців» (в **Трансністрії** – 128248). З початком **оборони Одеси** окремі мешканці німецьких сіл краю, невдоволені радянською владою за попередні роки репресій, намагалися підтримати наступ румунських і німецьких частин. 30.09.1941 за вироком Військового трибуналу НКВС Одес. обл. був розстріляний Й.Х. Аспенлейтер (1914 р.н., Нейбург), що подавав сигнали ворожим літакам у р-ні с. **Татарка**. Інших, в тому числі колгоспника «Нового життя» І.Й. Града (1886 р.н., Йозефсталь) 04.08.1941 арештували, а шофера к-пу ім. Ворошилова О.Ф. Рейнхольда (1910 р.н., Нейбург) 30.09.1941 розстріляли за «контрреволюційну агітацію з використанням релігійних і національних забобонів під час воєнного стану». В роки окупації **Овід. р-ну** місцевими німцями почало опікуватися відомство СС «Фольксдойче Мітельштеллє» (ФоМі), яке з 23.02.1942 взялося видавати їм нові документи. ФоМі зі згоди румунської адміністрації призначала бургомістрів для німецьких громад і відновила роботу закритих культових закладів у католицьких і лютеранських селах. Вона також вносила пожертви для взятих на облік багатодітних сімей і сирітського будинку у Грослібенталі. Під зверхністю ФоМі для утримання порядку в німецьких селах і захисту життя й власності їхнього населення, почали формуватися загони самооборони. Члени таких загонів носили нарукавні пов'язки зі свастикою і мали «аус-

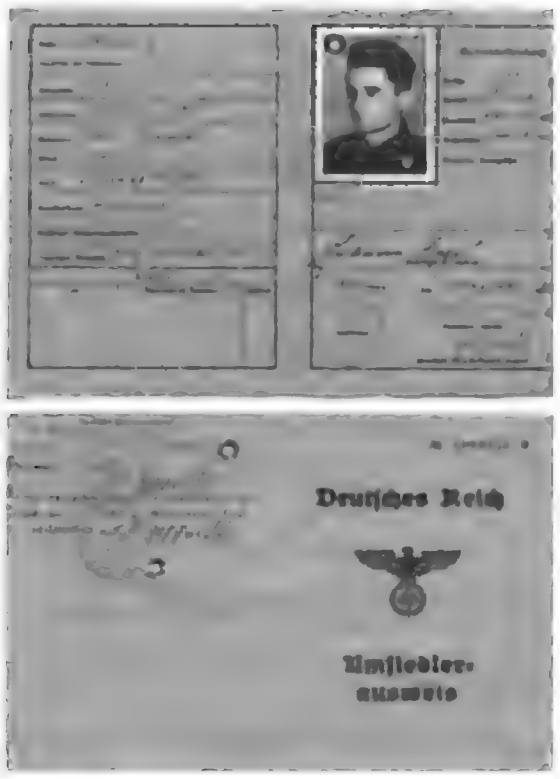

вайс» (посвідчення). 1942 у сс. **Грослібенталь, Клейнлібенталь, Люстдорф, Нейбург** і **Олександергільф** прийняли 185, в інших – Адольфсталь (**Ленінталь**), **Йозефсталь, Францфельд** і **Марієнталь** – 165 нових членів самооборони. 20 з них пішли добровільно служити до німецької армії перекладачами. Однак нацистська влада не вважала фольксдойче повноцінними німцями, бо вони тривалий час перебували під впливом більшовизму. Німецький рейх розглядав фольксдойче на окупованих територіях як джерело поповнення продовольчої бази для армії. Німецьку сільську громаду розділили на трудові групи і зобов'язали працювати в «інтересах вермахту». Вироблену с.-г. продукцію скуповували представники німецьких фірм. Після **переселення причорноморських німців** до Польщі, багатьох мешканців краю призвали до німецької армії, серед них Й. Енгела (1918 р.н., Грослібенталь). Тих, хто залишився, репресувала вже рад. влада по війні. Наприклад шорник к-пу ім. Б. Хмельницького с.М. Акаржа Ф.І. Люц (1912 р.н., Клейнлібенталь) 18.01.1946 отримав 10 років позбавлення волі у таборах з ураженням у правах на 5 років за те, що під час окупації записався до фольксдойче.

Н.А.Шевчук. Этнические немцы в Трансністрии (1941-1944) // Немцы Одессы и Одесского региона. – Одесса, 2003.

ФОТЧЕНКО Григорій Нестерович (19.04.1938, Городище Піщан. р-ну Вінниц. обл. – 13.09.2005, Овідіополь) – виробничник. Закінчив Білгород-Дністр. пед. уч-ще (1957), Одес. с.-г. ін-т (1971). Трудову діяльність почав інстр. Овід. РК ЛКСМУ в зоні Великодол. МТС (1957-1958), потім працював інстр. у роботі з сільською молоддю (1958-1959), був другим, згодом першим секр. Овід. РК ЛКСМУ (1959-1963). Працював інстр. Біляїв. РК КПУ (1963-1965). Закінчивши школу підготовки керівних кадрів

при Одес. с.-г. ін-ті, працював бригадиром к-пу **«Слава»** (1966-1973), був головою к-пу **«Україна»** (1973-1979), головою Овід. райагрохімоб'єднання (1979-1982). зав. відділом Овід. РК КПУ (1982-1983). Працював гол. інженером-гідротехніком (1983-1988), бригадиром (1988-2004) **к-пу ім. Дзержинського**. Очолював ревізійну комісію ЗАО «Україна» (2004-2005). Нагороджж. орденом Трудового Червоного прапора (1971), бронзовою медаллю ВДНГ СРСР (1970), медалями та почесними грамотами.

ФОТЧЕНКО Катерина Петрівна (нар. 30.08.1938, Кам'янка Кам'ян. р-ну Черкас. обл.) – економіст. Закінчивши Одес. кредитно-економічний ін-т, весь трудовий шлях (1959-2001) пройшла в **к-пі ім. Дзержинського**, була економістом, гол. Економістом, весь час шукала нових форм організації праці: госп-во одним з перших перейшло на грошову оплату праці, впровадило госпрозрахунок у виробничих підрозділах. Організувала планово-економічну роботу. Нагороджж. медаллю «За трудову доблесть» (1966), «Переможець соц. змагання» (1977, 1980), знаком «Ударник IX п'ятирічки» (1975), грамотами Міністерства с.-г. України (1977, 1979).

ФРАНЦФЕЛЬД (Franzfeld) – німецька колонія (з 1896 – **Михайлівка**). Заснована 1805 на лівому березі затоки **Караголь** на дачі, колись виділеній **В.І.**

Княжевичу. Заселили її вихідці з Вюртенберга, Ельзаса, Баварії, Угорщини (*карти19, 20-21, 31 та ін., план 43*). Мали свою церкву (1851). Її парафія була католицька – з Йозефсталя і Францфельда (з 1853); 2111 дес. землі (35 дворів і 30 безземельних сімей у 1857), 2327 дес. (1918), 2067 га (1940). Мешканців: 361 (1825), 789 (1859), 766 із них 746 німців (1897), 803 (1905), 716 (1916), 690 (1918), 745 (1926), 1013 (1943). На 1926 кооперативна лавка, початкова школа, сільрада. Місце народження катол. патерів І. Матері (1823-1888), Я. Церра (1844-1932), С. Вольфа (1848-1878), І.Б. Фікса (1864-1941), Б. Лейбрама (нар. 1876), єпископа **А. Церра** (1849-1932). Входила до **Лібентал. кол. округу** Тирасп. і Одес. повітів (1805-1861); до Гросслібентал. (Маріїнської) волості Одес. повіту і губ. (1861-1926); до Спартак. р-ну Одес. округу і обл. (1926-1939), Овідіоп. р-ну (з 1939). В кінці XIX ст. **В.М. Ястребов** повідомив, що біля кол. у різних курганах знаходили людські кістяки разом з уламками глиняного посуду.

ФРАНЦФЕЛЬДСЬКА ШКОЛА. Відкрита 1809, кам'яна її будівля постала 1829. Сільське початкове народне училище (початкова школа) – з 1878. У 1850-х законовчитель священник Іоанн Тіль. 1887 громада виділила на школу 650 руб. (20 руб. – з оплати за навчання). Того року навчали 51 хлопчика і 52 дівчинки. Вчителями були: законовчитель Бєда Себальд (священик францфельд. парафії з 1866), вчителі А.Ф.Клуге (закінчив Дерптську гімназію) і К.Г.Вюст. На 1891 батьки сплачували по 20 коп. на місяць за кожного учня, з інших джерел надходило 700 руб. Навчалося 104 учні (56 хлопчиків і 48 дівчаток). Крім названих вчителів, у школі викладав І.М.Кайзер (вихованець Гросслібентал. центр. уч-ща). У 1920-х це була трудова школа грамоти, мала 148 учнів. Напередодні війни – початкова школа.

ФРАНЦФЕЛЬДСЬКИЙ КОСТЕЛ. Перша римо-католицька церква Св.Архангела Михаїла з'явилася в колонії 1812. У 1851 під керівництвом А. Зигмунда колоністи збудували нову церкву – кам'яну в неокласичному стилі. Парафією опікувався о.Іоанн Тіль, а після тривалої вакансії (1855-1871) місце священика посів Бєда Себальд (згадується з 1866). Протягом 13.04.1897-19.08.1901 правив священик Іоганес Шамне (1841, Крутоярівка Новокузнецького повіту Самар. губ. – 02.03.1904, Катеринослав). За радянських часів у костелі був БК (діє досі). 20.03.2000 в селі зареєстровано громаду Свято-Благовіщенської церкви. Для неї вже виділено місце під будівництво, а на разі службу правлять у пристосованому приміщенні. Храмове свято 7 квітня.

Костел. Поч. XX ст.

Будинок Культури у с. Надлиманське

Х/Ц

ХАДЖИБЕЙ (Ходжабей, Гаджибей, Качибей, Коцюбіїв) – поселення на місці сучасної Одеси. Відоме з 1415 як порт на березі затоки, землі круг якої належали Великому князівству Литовському за часів Вітовта Кейстутовича (1350–1430). За перекази, заснував поселення великоможний литовський шляхтич – Коцюба Якушинський, що володів містечком Якушенцями (1545-1629) на р. Півд. Буг. За іншими версіями, могло існувати за часів хана Скидера, другого сина Мансура Кіятовича (помер 1391) й онука хана Мамая (1335-1380), який із дозволу Вітовта стояв зі своїм половецьким військом у західній частині Північного Причорномор'я, а литовці тільки відібрали в нього вже засноване поселення. За часів османського султана Мехмеда II Завойовника (1432-1481), поселення занепало. На його місце прийшли кримські татари і турки. Виникло нове поселення під назвою Хаджибей, згадуване 1540 в договорі польського короля Стефана Батория і кримського хана Сагіб-Гірея (пом. 1551). Турецький мандрівник **Евлія Челебі** переказав легенду про будівництво укріплення і його заселення, а також про походження назви – від імени підданця турецького султана Баязида II (1447-1512), багатого вельможі прізвиська Ходжабая. В сер. XVI ст. в лиманах біля Хаджибея добували сіль так звані купці-«соленики», доправляючи її потім до Києва та Луцька. 1765 поряд з Хаджибеєм, населеним греками і єдисанськими татарами, стояла турецька фортеця Ені-Дунья (Новий світ). Її в перебігу **російсько-турецької війни 1768-1774** захопили росіяни. Комендантом Хаджибея став поручик Веденяпін (згадується в липні 1774). Угодами Кючук-Кайнарджійського миру фортецю повернули туркам. Вони до 1783 спорудили тут нове укріплення (замок) з 2 вежами. Його захищали 300 яничар при 12 гарматах. У ході наступної **рос.-тур. війни 1787-1791** замок узяли штурмом 14.09.1789 загони ген. І.В. Гудовича з участю чорноморських козаків під командою **З. Чепіги** і **А. Головатого**. Фортецю зруйнували з наказу **Г. Потьомкіна**. Згідно з Ясським миром, руїни відійшли до Росії. З літа 1793 тут, за проектом **Ф.П. де Волана**, почалося будівництво фортеці Аджибей, а після указу Катерини II від 27.05.1794 під наглядом **Й. де Рібаса** – військово-комерційного порту. День офіційного закладення фундаментів найважливіших будівель – 22 вересня – визнано днем заснування міста Одеси.

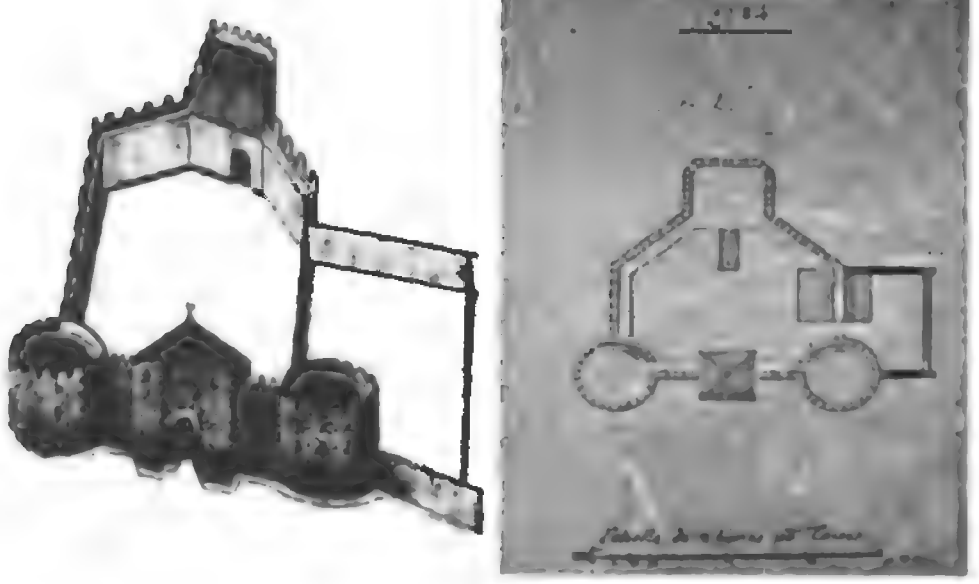

Вигляд і план замку, 1784 р.

ХАДЖИДЕР – див. **Аджидер**.

ХАСАЄВ Хасан Гарунович (нар. 09.03.1959, Новогагатлі Хасав'юрт. р-н Дагестан) підприємець, громадський діяч. Закінчив Одес. тех-м торгівлі

(1983), Одес. ін-т народного госп-ва (1989). Вчився в Донец. тех-мі фізкультури. Працював на різних посадах у торгівлі Одеси (1980-1996). Засновник і керівник гуртового продовольчого ринку «Чорноморський» (з 1996, ТОВ «Мах»). Аматор футболу: захищав кольори дагестанського ФК «Новогагатлі» (1976) і доклав максимум зусиль для створення ФК **«Дністер».** Був віце-президентом (1997-2000), президентом клубу (2000-2007). За цей час клуб з аматорського став професійним: 2001-2007 грали в чемпіонаті України серед команд другої ліги, з 2007 – в першій лізі (всі ці роки одним з головних спонсорів ФК є ринок «Чорноморський»). Подавав доброчинну допомогу школам, дитячим садкам, жителям р-ну. Був членом ЦР футбольної ліги України (2005-2007), президентом федерації футболу Овід. р-ну (з 2008). Помічник-консультант народного депутата України (2001-2006); депутат Овід. райради (з 2006). Нагороджений почесними грамотами, здобув репутацію найдієвішого мецената серед підприємців р-ну і області (2006).

ХЕРСОНСЬКА ГУБЕРНІЯ – адміністративна одиниця на півдні України з 1802 по 1921. Одна з групи так званих «Новоросійських губ.» Адміністративний центр – Херсон. Згідно з Яським договором (1791), до складу Рос. імп. увійшла **Очаківська обл.** У 1795 її об'єднали з Катеринославським намісництвом і створили Вознесенське намісництво. Рік по тому три намісництва Новоросійського краю (в тому числі Вознесенське) знову об'єднали в Новоросійську губ. Нова губернія під назвою Миколаївської утворилася 08.10.1802, а з перенесенням свого центру до Херсона – дістала назву Херсонської (15.05.1803). Мала спочатку 4 повіти (Єлизаветградський, Ольвіопольський, Херсон. і **Тирасп.**), 16.03.1806 до них додано ще й 5-й – Олександрійський; 19.10.1825 з частин Тирасп. і Херсон. пропонувалося створити ще один – **Одеський** (фактично створений 16.03.1827), але після нового розмежування з частин Ольвіопольського і Єлизаветградського повітів виник Бобринецький (1828), а з північної частини Тирасп. – Ананіївський (1834). Облаштування губ. завершилося 1865 й скасуванням військових округів і поселень, Бобринецького і Ольвіопольського повітів із збереженням **Одеського градоначальства** (створене 27.01.1803) та Миколаївського військового губернаторства. Губернія мала зі сходу на захід 367 верст, з півн. на півд. – 271. За площею посідала 16 місце серед інших губ. Рос. імперії – 63209 кв. верст (згідно з військово-топографічною зйомкою), 6431720 дес. (за ген. межуванням), 6475445 дес. (згідно з даними Земства). Межувала з Полтавською, Київською, Подільською губ. (на півночі), Таврійською і Катеринославською На півдні губ. омивали води Чорного моря, на сході й заході – Дніпра і Дністра, який був іще й межею од Бесарабії. На 1859 населення: 1 174 645 осіб (169514 дворів), із них сільського (без урахування населення 18 міст – 597180 українців (89,2%), 64600 росіян (9,5%), 7470 білорусів (1,1%) та інших. На 1897: площа 71936 км^2, 769 поселень (2176091 осіб), із них 19 міст (795114 осіб); на 1905 – 3 215 700 осіб.

ХМЕЛЬНЮК Валерій Якович

(нар. 16.01.1945, Дніпропетровськ) – державний і громадський діяч. Закінчив Одес. ун-т ім. Мечникова (1971), Одес. ін-т нар. госп-ва (1979). Трудову діяльність почав електромонтером Одес. заводу ім. Січневого повстання (1962-1964, 1967-1969). Служба в РА (1964-1967). Робота в Овід. р-ні: зав. орг. відділом РК ЛКСМУ, інстр. організац. відділу РК КПУ (1969-1970), перший секр. РК ЛКСМУ (1970-1971), зав. орг. відділом РК КПУ (1971-1973). Був другим секр. Одес. ОК ЛКСМУ (1973-1976), другим секр. Київ. РК КПУ Одеси (1976-1980). Працював інстр., заст. зав. відділом організаційно-партійної роботи Одес. ОК КПУ (1980-1983). Був першим секр. Ілліч. МК КПУ (1983-1986), був інспектором ЦК КПУ (1986-1987), першим секр. Одес. МК КПУ (1987-1991). Член комісії ВР України з питань планування, бюджету, фінансів і цін (1991-1992). Дир. Одес. комбінату ТСО України (1992-1994). З 1994 – міський голова Іллічівська. Нагородж. орденами Трудового Червоного прапора, За заслуги III, II і I ст-нів, понад 10 медалями, відзнаками Президента України, грамотами Кабміну та ВР України. Має звання «Засл. працівник транспорту України». **Почесний громадянин Овідіополя** (2003).

ХОДОС Павло Андрійович (нар. 29.06.1941, Ярославка Сарат. р-ну Одес. обл.) – лікар. Закінчив Білгород-Дністр. мед. уч-ще (1958), Одес. мед. ін-т ім. Пирогова (1972). Працював фельдшером, зав. ФАП с. Мирнопіля Сарат. р-ну (1958-1961), служив у РА (1961-1964). Після ін-ту працював хірургом в Арцизькій ЦРЛ (1972-1975). З 1975 – в Овід. р-ні: травматолог, зав. травматологічним відділом ЦРЛ (1975-1986) – ініціював його створення в 1977. Зав. хірургічним відділом (1986-1999). Звання хірурга вищої категорії – з 1990. Член виконкому Овід. селищної ради 4 скликань. Лікар-хірург вищої категорії по (1990). Нагородж. знаком «Відмінник охорони здоров'я СРСР» (1985) і почесними грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (2003).

ХОМЕНКО Микола Йосипович

(нар. 14.11.1949, Капітанка Голован. р-ну Кіровогр. обл.) – громадський діяч, виробничник. Трудову діяльність розпочав електриком на Первомайському заводі (1967-1969). Служба в РА (1969-1971). Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1977), працював агрономом р-пу «Вигодянський» Біляїв. р-ну (1977). Партійна робота: інстр. орг. відділу Біляїв. РК КПУ (1977-1981), секр. парткому р-пу «Дружба» (1981-1983). Закінчив Київ. ВПШ (1984), обраний головою виконкому Овід. райради (1984-1989). За роки роботи в р-ні опікувався проблемами соціального розвитку, екології, був одним з ініціаторів газифікації р-ну, відкриття

Промринку 7-й км тощо. Працював дир. спортивно-оздоровчого табору «Бригантина» (1989-1994), ТОВ «Примор'я» (1996-2000), АЗС № 5 у ТОВ «АЗС-Сервіс» (2000-2003), на різних посадах у ФК «Чорноморець» (2003-2006). Помічник-консультант народного депутата України (2006-2007), радник гол. Одес. облради (2009-2010). Кілька разів був депутатом Одес. облради, Овід. райради. Нагородж. ювілейними медалями, почесними грамотами, цінними подарунками.

ХРОМЕНКОВА Валентина Михайлівна (нар. 04.06.1960, Привільне Баштан. р-ну, Микол. обл.) – бібліотекар. Закінчила Київ. ін-т культури ім.Корнійчука (1983), дістала призначення до Овідіополя. Працювала зав. відділом комплектування та обробки літератури **Овід. центр. районної бібліотеки.** З 1987 працює дир. названої бібліотеки і водночас керує **Овід. районною центр. бібліотечною системою**. З її ініціативи створено добрі умови для читачів. Вона також зуміла зберегти централізовану бібліотечну систему без скорочень. Компетентно добирає молодих спеціалістів. Нагородж. почесними грамотами, листом подяки управління культури **Одес. ОДА**.

ЦАРЕГРАДСЬКЕ (Стамбульське, Константинопольське) ГИРЛО – протока, що прорізує південну частину піщаного пересипу Бугаз і сполучає **Дністровський лиман** з Чорним морем. Довжина близько 380 м, ширина 220-280 м. Через гирло пролягає підхідний канал для суден завдовжки 1 милю, завширшки 80 м, завглибшки близько 10 м. За даними **Ф.П. де Волана** 1791, гирло мало ширину близько 40 сажнів (85 м) і глибину майже 2,5 сажня (5,4 м). 1795 на «Гидрографической карте северным берегам Черного моря…» глибини у гирлі мали позначки від 20 до 31 фута (6-9,4 м), в морі і лимані – лише 9-10 футів (2,7-3,0 м). За описом 1871, сягало вшир 150 сажнів (понад 320 м) і мало глибину 10-17 футів (3-5,1 м). На південно-західному березі гирла стоїть **Дністровсько-Цареградський маяк** (*карти 10, 13-13а, 18, 23, 26*).

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ МОРЕПЛАВСТВА – громадська організація, що реконструює плавзасоби старожитності. Заснований 1992 на базі Чорномор. науково-дослідного центру «Понт Евксинський». За час своєї діяльності колектив вивчив і реконструював цілу низку стародавніх і середньовічних суден, на яких попроваджено експериментальні плавання за маршрутами античних і середньовічних мореплавців. Проекти: грецька дієра «Івлія» (1980-1996), італійський торговельний полакар «Одеса» (1993-1998), фінікійське торговельне судно «Мелькарт» (1999-2004), однодереві галери «Одісей» і **«Персей»** (2002) та ін. Видано 17 книжок про реконструкції та експериментальні плавання, сфільмовано 5 документальних стрічок, що розповідають про історичні традиції мореплавства та сучасні способи їх реконструкції, експонується виставка «Історія найдавнішого мореплавства. Досвід реконструкції». Судна центру побували більш як у 20 країнах Європи й Азії. З 2000 працює під патронатом **Овід. РДА** і райради, кілька експедицій починалися й закінчувалися в **Овідіополі**.

ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ І МОЛОДІ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ. Підрозділ Овід. РДА, створений у 2006. Основні напрямки діяльності: робота з дітьми та молоддю, що мають функціональні обмеження, та німи батьками, послуги з соціально-педагогічного виховання, опанування основних соціальних навичок, консультації батькам щодо навичок догляду дитини та з проблем її виховання, організація дозвілля дітей, влаштування молоді до спеціальних навчальних закладів. У центрі 3 спеціалісти, працюють за методиками Б. і Л. Нікітіних, а також М. Монтессорі, які багато уваги приділяють розвиткові розумового потенціалу людини (уваги, пам'яті, мислення), розвиткові творчих здібностей та дрібної моторики рук. У 2009 Центр відвідувало 15 хворих дітей і 40 батьків, які виховують дітей-інвалідів.

ЦЕРКОВНИЙ – хутір на березі Чорного моря поблизу х. **Бугового**, на території сучасн. профілакторію Іллічівського морського порту. Існував з другої пол. XIX ст. На 1896 мав 2 двори і 14 мешканців (5 чол. і 9 жін.). Входив до складу хх. Буговських, з 27.03.1927 – Іллічівських. 1950 тут спорудили так зване «Зелене містечко» суднобудівного заводу № 490, а на поч. 1960-х – піонерський табір порту. Прославився великим фруктовим садком.

ЦЕРР (Zerr) Антонін Іоганн фон Падуа (10.03.1849, Франц-фельд–05.01.1934, Кандель)–третій єпископ Тирасп. римо-католицької єпархії (1889-1901). Закінчив Саратов. семінарію (1871). Протягом 1872-1878 був адміністратором у

Прейсі (Зельманський деканат, Поволжя), деканом північного округу Лугової сторони Волги та адміністратором у Катериноштадті. Потім став професором апологетики, догматики, філософії, латинської мови і літератури в Саратов. семінарії (1878). Був каноніком і генеральним вікарієм Тирасп. консисторії, інспектором семінарії, вікарним єпископом Тирасп. єпархії і єпископом Діоклетіанополя (03.03.1881). 22.05.1883 дістав сан єпископа. Призначений єпископом Тирасп. єпархії (01.05.1890); побував у Римі 1893. Освятив 20 церков та вівтарів, конфірмував більш як 80 тис. вірних; заснував газету «Klemens». За станом здоров'я вийшов у відставку (01.08.1901). Дістав дворянський титул. Нагородж. орденами Св.Володимира II і III ст-нів, Св.Анни I і III ст-нів, Св.Станіслава I ст-ню. Деякий час лікувався і мешкав у Феодосії, Одесі і Францфельді. Коли до влади прийшли більшовики і перенесли резиденцію Тирасп. римо-католицької єпархії і семінарії з Саратова в Одесу, трудився навчанням священиків. З 1920 очолював парафію в Зельці (суч. Лиманське Розділ. р-ну). Був єдиним католицьким єпископом на території СРСР. З середини 1920-х перебував під наглядом НКВС. Як підозрюваного у зв'язках з німецьким консулом в Одесі його позбавили громадянських прав.

Ч

ЧАЛА Ганна Терентіївна (нар. 01.10.1946, Ново-Миколаївка Арбузин. р-ну Миколаїв. обл.) – соціальний працівник. Закінчила Бельц. пед. ін-т (1984). Працювала відп. секр. Бельц. міськ-відділу охорони пам'яток (1978-1986), інстр. з культурно-художньої роботи, зав. бібліотекою військ. частини (1986-1989, Чойр, Монголія). Повернувшись до Одеси, була заст. нач. упр. соціального захисту населення Київської РДА (1989-1996). Дістала призначення на посаду дир. **Бараб. психоневрологічного будинку-інтернату** (з 1997). Нагородж. почесним знаком голови Одес. ОДА, грамотами.

«ЧАПАЄВЕЦЬ» – радгосп. Виник у Доброолександрівці на базі розукрупненого (07.02.1964) р-пу **«Дністровський»** з підпорядкуванням Одес. консервному комбінатові. Головний напрямок господарювання – плодоовочева продукція. Реорганізований на КСП «Доброолександрівське» (18.11.1995). Після розпаювання землі (1995 га – 531 державний акт) виникло понад десяток приватних с.-г. підприємств. КСП перейменували на МСК «Доброолександрівське» (22.01.2000).

ЧАУСОВА – хутір. Один із Санжійських хуторів другої пол. XIX – першої чверті XX ст. Запосідав терени поблизу урвища морського берега, десь посередині між **Санжійкою** і **Буговим** (*карти 26, 32б*). На 1896 – 11 мешканців у 5 дворах.

ЧЕБАН Юрій Володимирович (нар. 05.07.1986, Великодолинське) – спортсмен. Закінчив Полтав. держ. ун-т ім. Короленка (2007), магістратуру Південно-Українського пед. ун-ту ім. Ушинського (2009). В 2000 почав управляти веслування на байдарках і каное на **Гребному каналі** (тренери Л.А. Чебан, В.М. Сорокін). Чемпіон світу з веслування на каное-одиночці (2003), чемпіон Європи на каное-двійці. Срібний призер (2006) та чемпіон світу з веслування на каное-одиночці (2007). Срібло кубка світу (2010). Чемпіон Європи з веслування (2004), бронзовий призер (2008). Учасник XXVIII Олімп. ігор в Афінах (2004), III місце з веслування на каное-одиночці на 500 м на XXIX Олімп. іграх у Пекіні (2008). Нагородж. орденом За заслуги III ст-ня (2008).

ЧЕБАНЕНКО Анатолій Іванович (нар. 03.07.1937, Овідіополь) – передовик виробництва.

Після закінчення у 1954 Овід. СШ навчався в Арциз. уч-щі механізації с.-г. Набув спеціальности тракториста-машиніста. 1955-1957 – тракторист Овід. МТС. 1957-1960 служба в РА, під час якої закінчив автошколу. З 1960 і до виходу на пенсію (1997) –водій **Овід. «Міжколгоспбуду»**. Нагородж. орденом Знак Пошани (1976), медалями «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна», «Ветеран праці» (1986), грамотами.

ЧЕГОДАР Наталя Анатоліївна (нар. 11.07.1957, Федорівка Бобринец. р-ну Кіровогр. обл.) – громадський діяч, державний службовець. Закінчила іст. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечникова (1981) і Київську ВПШ (1988). Трудову діяльність розпочала вчителем **Надлим. школи**, працювала заст. дир. Овід. ПТУ-21 (1981-1985). Партійна робота: інстр., зав. відділом, секр., другий секр. Овід. РК КПУ (1985-1991). Повернулась до вчителювання. Її обрали головою Овід. райради (1992-1994). Була заст. голови (1994-1998), знову головою райради (1998-2002), помічником-консультантом народного депутата України (2002-2005), дістала призначення від Президента України на посаду голови **Овід. РДА** (2005-2010). З 06.2010 – перший заст. голови Одес. ОДА. Доклала максимум зусиль, щоб район стабільно посідав провідне місце в рейтингу районів Одес. обл. у царині соціально-економічного і культурного розвитку при значному зростанні районного бюджету. За період її перебування на посаді голови Овід. РДА в районі закінчено газифікацію, полагоджено 70 км доріг, капітально відремонтовано 7 шкіл і поставлено до ладу нову школу **«Овід. НВК-гімназія»**, відкрито 7 шкільних їдалень, придбано 8 шкільних автобусів, збудовано або реконструйовано 6 дитсадків, при цьому умови перебування дітей у них доведено до європейського рівня. Для поліпшення умов роботи правоохоронців у Великодолинському постав добре оснащений новий відділок міліції. Для сільських ФАПів та амбулаторій придбано 12 автомобілів та устаткування первинної медичної допомоги; район єдиним в області на власні кошти закупив пересувний рентгенкабінет. Не цуралась доброчинності: 4 багатодітні родини Овід. р-ну одержали двоповерхові будинки з присадибними ділянками коштом залучених надходжень від підприємців-меценатів; допомагала видати кілька книжок з історії краю: «Минувшина багряних степів», «Голодний хліб» та ін. Не раз була депутатом Овід. райради. Нагородж. орденом Кн.Ольги III ст-ня (2007), відзнакою голови Одес. ОДА, почесними грамотами.

ЧЕПІГА Захар (Харко) Олексійович (бл. 1726, Борки Чернігів. губ. – 14.01.1797, Кубань) – військовий діяч, кошовий отаман **Чорномор. козацького війська**

(1788), ген.-майор (1794). У 24 роки (1750) прибув на Запоріжжя. Учасник **російсько-турецької війни 1768-1774**; відзначився у боях під Очаковим; у жовтні 1769 – в розгромі турок на Дністрі. Служив у козацькій флотилії на Дунаї, що забезпечувала взяття фортець Килії, Тульчі й Ісакчі. Як полк. керував Протовчанською паланкою. Після розгрому Запорозької Січі (1775) здобув чин капітана (1777) у військах **О. Суворова**. Під час формування «Коша вірних козаків» (1787-18.06.1788) йому доручили командувати кіннотою (2800 вершників). По смерті С.Білого обраний кошовим отаманом. Чорном. військо у складі російських частин здобувало **Хаджибей** (1789), **Аккерман** (28.09.1789) і Бендери (04.10.1789). Нагородж. орденом Св.Георгія IV ст-ня. Під час штурму Ізмаїла (1790) очолював центральну колону із запорожців, які вдерлися до фортеці з Дунаю. Дістав орден Св.Георгія 3 ст-ня і чин бригадира армії. Протягом 1791-1792 перебував у резиденції Коша (с. Слободзея на Дністрі). Після **переселення козаків на Кубань** облаштовував 40 козацьких куренів. У 1793-1794 активно керував створенням кордонної лінії проти гірських нападів, будував нову столицю Чорноморського війська – Катеринодар. У 1794 разом із О.Суворовим ходив у Польщу проти конфедератів, отримав орден Св.Георгія II ст-ня і чин ген.-майора. Повернувшись на Кубань, вирішив об'їздити та оглянути територію, застудився і помер. Похований 16.01.1797 у склепі Свято-Троїцької церкви (згодом на її місці постане Воскресенський собор у Катеринодарі). У серпні 1904 його іменем названо 1 Катеринодарський полк Кубанського козацького війська.

ЧЕПУРЕНКО Володимир Іванович (12.02.1933, Топорівка Фрунзів. р-ну Одес. обл. 22.10.2009, Петродолинське) – виробничник. Закінчив Новополтав. зоотехнічний тех-м (1952) і Одес. с.-г. ін-т. (1974). Трудовий шлях почав з посади зоотехніка-коняра. Служив у РА. Там закінчив школу механіків і став авіаційним техніком у Джанкої (1954-1957). Після армії – старш. зоотехнік р-пу «Петродолинський» (1958-1965). Був секр. парткому р-пу (1965-1969), головою виконкому Йосипів. та Петродол. сільрад (1970, 1980-1983), їх депутатом. Працював на різних посадах у р-пі «Петродолинський» (1970-1980). Став секр. парторганізації р-пу **ім. XXV з'їзду КПРС** (1983-1986). Маючи значний практичний досвід у с.г. виробництві, зарекомендував себе ще й здібним організатором. Мав авторитет, провадив громадську роботу. Нагородж. медаллю «За працю і звитягу» (1966) та почесними грамотами, його портрет був на Дошці пошани р-пу, дипломант програми «Людина року Ові-

діопольщини 2005», володар І премії «Овідій – Престиж» у номінації «Громадський діяч року».

ЧЕРВІНСЬКИЙ В.Н. – лікар. Один з 10 членів першого в Рос. імперії наукового «Зібрання медичного в Херсоні», що його створив **Г.О. Потьомкін** 29.07.1784 для боротьби з чумою, сибіркою та гангреною у військах. Учень видатного лікаря Данила Самойловича (Сушковського, 1744-1805) – засновника епідеміології, який часто повторював: «Дуже працьовитий мій штаб-лікар Червінський». Брав участь у ліквідації наслідків масових захворювань у гарнізонах **Хаджибея** й **Аджидера** (1794), де вояки потравилися ріжками – отруйним грибком, що паразитує на недозрілих злакових, у тім числі й на житі та пшениці. Багато хворих тоді перевели до Богоявленського шпиталю, де він разом із Д. Волченецьким лікував людей і вивчав хворобу. Йому належить рукописна праця «Про епідемічні хвороби в Овідіополі і Хаджибеї» (1795).

Лікарі-епідеомологи кінця XVIII ст.

Палкин Б.Н. Русские госпитальные школы XVIII века и их воспитанники. – М., 1959.

ЧЕРВОНА ЮХИМІВКА (Єфимівка) – південна частина **Надлиманського**. Виникла як хутір 1924 на землях **Францфельда**, куди вибиралися люди з **Калаглії** (*карти 31-32*). Перші поселяни: Мамонтов, Шведенко, священик Стратонович. У 1930-ті була в складі к-пу «Червона Україна» (**Миколаївка**). Під час ВВВ у серпні 1941 тут проходив рубіж оборони 31 СП 25 **Чапаєвської дивізії**. По війні ввійшла до складу к-пу «Україна». 12.09.1967 приєднана до Надлиманського.

ЧЕТВЕРТА РУМУНСЬКА АРМІЯ – військове об'єднання Королівства Румунії під час ВВВ. Входила до групи армій «Антонеску» на чолі з маршалом Іоною Антонеску. Тактично підлягала командуванню німецької групи армій «Південь». Командувачі: з 02.06. 1940 – ген.-лейт. **Ніколає Чуперка**, з 13.09.1941 – ген.-лейт. Йосиф Якобічі. На початку війни складалася з корпусів: 3-го (ген. А. Басілі), 5-го (ген. Л. Георге) і 11-го (ген. І. Ауреліану). Під час облоги Одеси (05.08 – 16.10) у складі 4А діяли корпуси: 1, 3, 4 (з 01.02.1941 ком. ген. К.Санетеску), 5 і 6 (з 01.01. 1940 – ком. корпусний ген. К.Дра-

Маршал Йона Антонеску

Нач. Генштабу бригад.-ген. О.Іоанітіо

Ген.-лейт. Н.Даскалеску

Бр. ген. К. Ефтіміо

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ККД (36, 40, 42 КП) – полк. **С.О. Шевчук**; 30 гв. ККД (127, 133, 138 КП) – ген-майор **І.В. Тутаринов**, з допоміжними арт.-мінометними і танковими полками (*карта 46*). На кінець ВВВ до 4 гв. КККК входили дивізії: *9 гв. кав. козача Кубансько-Барановицька*, орденів Суворова, Кутузова і Богдана Хмельницького (гв. кав. Кубанські козацькі Слонімські полки: 30 ордена Олександра Невського, 32 ордена Олександра Невського, 34 та 181 гв. артилерійсько-мінометний ордена Богдана Хмельницького і 151 танковий ордена Богдана Хмельницького); *10 гв. кавалерійська козача Кубансько-Слуцька*, орденів Суворова, Кутузова і Богдана Хмельницького що складалася з гв. кав. Кубанських козацьких Барановицьких полків – 36 ордена Олександра Невського, 40 орденів Кутузова і Олександра Невського, 42 орденів Суворова і Богдана Хмельницького та 183 артилерійсько-мінометного і 128 танкового ордена Олександра Невського полків; *30 кавалерійська Новобузька*, орденів Леніна, Суворова і Кутузова, що складалася з гв. кав. Кубанських козацьких полків: 127 Брестського орденів Кутузова і Богдана Хмельницького, 133 орденів Суворова і Богдана Хмельницького, 138 Дебреценського та 1675 артилерійсько-мінометного орденів Кутузова і Богдана Хмельницького і 134 танкового ордена Богдана Хмельницького полків. Корпусні частини (гв. полки): 1815 самохідний артилерійський Брестський ордена Богдана Хмельницького; 152 винищувально-протитанковий артилерійський Розділ., орденів Суворова і Кутузова; 12 мінометний Роздільнянський ордена Кутузова; 255 зенітний арт. Одеський орденів Кутузова і Червоної зірки. Корпусні дивізіони: 4 окр. винищувально-протитанковий Роздільнянський ордена Олександра Невського; 27 окр. Одес. ордена Червоної зірки; 68 окр. мінометний Одеський ордена Олександра Невського.

ЧЕТВЕРТИЙ МЕХАНІЗОВАНИЙ КОРПУС – військовий підрозділ періоду ВВВ. Сформований 04.1942 в Сталінграді як 13 танковий корпус. У діючій армії з 04.06.1942. 09.01.1943 перейменований на 4 гв. механізований корпус. Командири: ген.-майор Т.І. Танасчишин (1943); ген.-лейт. **В.І. Жданов** (з 31.03.1944). Наш край у 1944 визволяли механізовані мотострілецькі бригади (мбр): 13 гв. (до 22.01.1943 – 17 мбр) Новобузька (мала у своєму складі 38 танковий полк) – ком. підполк. П.М. Аршинов; 14 (до 15.1943 – 61 мбр) гв. Нижньодніпровська ордена Кутузова (мала у своєму складі 37 танковий полк) – ком. гв.полк. Н.О. Нікітін (до 20.10.1944); 15 (до 09.01.1943–62 мбр.) гв. Новобузько-Бєлгородська (мала у своєму складі 39 танковий полк) – ком. полк. О.П. Рослов; 36 (до 23.04.42 танковий полк) Нижньодніпровська орденів Суворова і Кутузова (мала у своєму складі 292 і 352 гв. самохідно-арт. полки) – ком. полк. П.С. Жуков (з 27.03.1944 по 11.05.1945); 1891 самохідний артполк (майор А.В.

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

ту. Звільнений у запас після важкого поранення у кінці 1944. Працював теслею на Одес. залізниці, а з 1958 до виходу на пенсію (1985) – теслею в «Одескомунтранс». Нагородж. орденами Слави III ст-ня, Вітчизняної війни I ст-ня, За мужність III ст-ня, медалями «За перемогу над Німеччиною», «Ветеран праці» (1985) «Захиснику Вітчизни», знаком «Ветеран 62 гв. армії».

ЧОРНИЙ Омелян Сергійович

(12.08.1913, Сухий Лиман – 28.01. 2006, там само) – учасник ВВВ, передовик виробництва. По закінченню у 1928 Сухолиман. поч. школи був робітником Одес. залізниці. 1931-1935 – учень, помічник механіка Сухолиман. млина Одес. млинтресту. З 1935 по 1946 служив в армії, брав участь у радянсько-фінській війні. У 1940-1943 техніклейтенант 67 винищувального авіаполку (м.Марі). Воював у складі 16 повітряної армії з 1943 по 1945. Демобілізувавшись працював у к-пі «Червоний партизан» (1946-1947, с.Сухий Лиман). Був головою Сухолим. сільради (1947-1957). Працював теслею, комірником в **ін-ті ім.Таїрова** (1957-1964), бригадиром **р-пу «Авангард»** (1964-1968), водієм «Одкомунтранс» до виходу на пенсію (1974). Нагородж. орденом Червоної зірки (1945) медалями «За взяття Берліна», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною», «За бойові заслуги», ювілейними ВВВ, «За доблесну працю. До 100-річчя Леніна».

«ЧОРНОМОРЕЦЬ» – радгосп. Створений Одес. радгоспно-виноробним трестом у Мар'янівці (06.1945). Головний напрямок – виноградарство. Підприємство реформувалось у ВАТ «Чорноморець» і стало орендарем більш як 1700 тис. га землі (всього розпайовано 1951 га, видано 368 державних актів).

ЧОРНОМОРКА, село – див. **Люстдорф, Ольгине**.

ЧОРНОМОРСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ВІЙСЬКО – формування кінця XVIII – першої половини XIX ст. Створене російським урядом після знищення Запорозької Січі (1775). З 1783 **Г.О. Потьомкін** «дозволяв» запорожцям **А. Головатому**, **З. Чепізі** й С. Білому «запрошувати добровольців на службу в козацькому званні». Згідно з планом князя, нове військо мало охороняти кордони Новоросійської провінції. 1787 згоду на «Військо вірних козаків» дала Катерина II. Воно на чолі з З.Чепігою взяло участь у **рос.-тур. війні 1787-1791**, але гол. начальником був Г. Потьомкін, який 1790 дістав ще й титул гетьмана Чорноморського і Катеринославського козацьких військ. У 1788 з наказу Катерини II війську одвели землю в

Чорноморець. 1790-ті рр.

Керченському куті (на Тамані), але 19.04.1790, за ордером Г. Потьомкіна, козаків оселили між Дністром і Бугом. У ході війни Кіш поділив ці землі на 3 паланки (окружні правління) – **Подністрянську**, Березанську і Кінбурзьку. Очолювали їх полковники. За два роки колишні запорожці заснували 25 сіл і багато хуторів (1795 сімей, 5068 чоловіків і 4414 жінок). 1792 уряд ухвалив рішення про переселення чорноморців на р. Кубань для прикордонної служби. Але не всі чорноморці на це пристали. Багато їх осіло в околицях Хаджибея та по найближчих хуторах **Татарки**, Великого Дальника, Усатового, Нерубайського та ін. З наказу **О. Суворова**, з козаків сформували Чорноморську козацьку команду, що мала постій у **Хаджибеї**. Інші чорноморці подалися шукати щастя за Дністер. Їхній вихід, почавшись у 1790-х, не припинявся до самого початку війни 1806-1812. Що ж до переселенців на Кубань, то вони заснували місто Катеринодар (1794), поставили 40 куренів і пильнували, як було велено, південних кордонів Російської імперії. З 1860 на базі Чорноморського війська постали Кубанське і Терське козацькі війська.

ЧОТИРИСТА ОДИНАДЦЯТА БАТАРЕЯ – артилерійська стаціонарна берегова батарея в р-ні дачі Ковалевського. Входила до **42 артилерійського дивізіону** Одес. військово-морської бази ЧФ. Збудована протягом 1934-1936. Мала у своєму складі три 180-мм гармати з радіусом обстрілу 35 – 40 км, окр. зенітний рій (дві 45-мм гармати) і рій зенітних кулеметів (4 спарених кулемети 7,62 мм). Особовий склад – 356 бійців. Фортифікаційні споруди – на основі планів, що

К.С. Нікіфоров

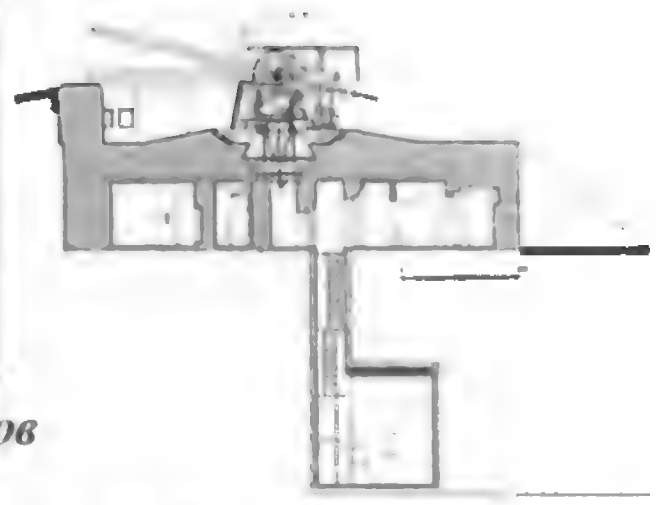

Розріз гарматного майданчика

їх опрацював ген. Д.М. Карбишев. Частина споруд на глибині від 10 до 23 м була укріплена поясом з 2 шарів броньованої сталі завтовшки 30 мм і залізобетону від 75 см до 1 м. Під землею були приміщення для особового складу, набоїв, продовольства, автономна електростанція, котельня і водовід. Для дезінформації ворога за 500 м у бік **Чорноморки** спорудили фальшиву батарею. Перший залп по ворогові, зосередженому в Аккермані, 411 батарея зробила о 9.00 годині 05.08.1941. В ході **оборони Одеси** батарея своїм вогнем нищила живу силу й техніку противника, підтримувала бійців двох оборонних секторів: Південного і Західного. У цілому провела 220 бойових стрільб: по скупченню живої сили і техніки – 108, командних і спостережних пунктах – 24, по ворожих батареях – 72, по автомашинах і танках – 16. Було використано 2119 снарядів вагою понад 200 т, знищено близько 3000 ворожих вояків. У ніч на 16.10.1941 батарея прикривала відступ радянських військ із Одеси, використавши 230 снарядів, а о 4-й ранку, злетіла в повітря сама. Особовий склад вивезено до Криму. Ком. 411 батареї під час оборони Одеси: капітан І.М. Никитенко, комісар П.Т. Катков, інженер К.С. Никифоров. Корегував вогонь батареї з позицій **25 Чапаєвської дивізії** заст. ком. П.П. Ішков. Сьо-

годні на місці 411 батареї – Меморіальний комплекс.

ЧУБАЇВКА – хутір. Один із **Санжійських хуторів**. Існував з другої пол. XIX – до першої чверті XX ст. Запосідав терени між Санжійкою і **х. Чаусовим**. На 1896 – 5 дворів, 19 мешканців. На початку 1880-х тут був значний виноградник (близько 10 тис. кущів).

ЧУГУНОВА – хутір. Існував у першій чверті XX ст. Запосідав терени колишніх Арнаутської дачі (див. **Дачі земські**). По лівий бік верхів'я Санжійкої балки. На військово-топографічній карті 1929 – позначений на південь од р-пу **ім. Трофимова** (*карта 32б*).

ЧУПЕРКА (Ciuperca) Ніколає

(20.04.1882, Римніку-Серат – 25.05.1950, Бухарест) – румунський військовик, корпусний ген., учасник Першої світової війни. В армії з 1902. Закінчивши військову академію (1911-1913), дістав чин підполковника (1920), згодом – бригадного генерала (1930). З 1938 обіймав посаду міністра оборони. 02.06.1940 призначений до **4 армії**, на чолі якої у червні 1941 вступив у війну проти СРСР. Армія діяла на Одеському напрямку і з перших місяців зазнала серйозних втрат. Коло Одеси запропонував головного удару завдати на вузькому фронті **Татарка**–Великий Дальник, тоді як Генштаб і маршал І. Антонеску передбачили кілька інших напрямків. 08.09.1941 звільнений у відставку. Після війни заарештований. Перебував у тюрмі Жілава протягом 1948-1950. Помер у шпиталі Вакарешти.

ЧУПРИНА Павло Кирилович

(12.07.1901, Овідіополь – 05.04.1977 там само) – передовик виробництва. Закінчив 4 класи Овід. початкової школи. Пішов працювати на різні роботи з 13 ти років. У 1923-1932 – робітник заводу ім.Марті (Одеса). З 1933 – ремонтник на **стан. Акаржа**, згодом лінійний майстер (1948-1955), нач. стан. Овідіополь (1955-1961). Нагородж. орденом Леніна (1954).

ЧЕРВОНИЙ ХУТІР – житловий масив Таїров. селищної ради. Міститься між сел. **Таїрове** і житломасивом «Дружний» (побутова назва – Царське село). До 2002 – експериментальна база кафедри плодоовочівництва Одес. с.-г. інту. Частина земель збанкрутілого госп-ва відійшла концернові «Одесаагрогаз» (А. Радчук), а той спродав окремі об'єкти і позносив старі будівлі, в тому числі й дитсадка. В останні роки проваджено буд-во житлової багатоповерхівки; став до ладу спортивний комплекс «Перемога». Хутір виник на місці колишніх **Одес. заміських хуторів** (див. **Алексєєва А.О.**), де до революції була садиба колоніста Бенкендорфа. З початку 1920-х тут діяло навч. с.-г. під-во Одес. с.-г. інту – «Червоний хутір» (*карта 32в*), де працював студентом **О.М. Негруль.** За спогадами Ю.В. Климова (1922-2002), хутір мав двоповерхову контору, гуртожиток, їдальню-клуб, конюшню, кузню, винний цех із підвалом, насосну станцію та шахтові криниці для збирання

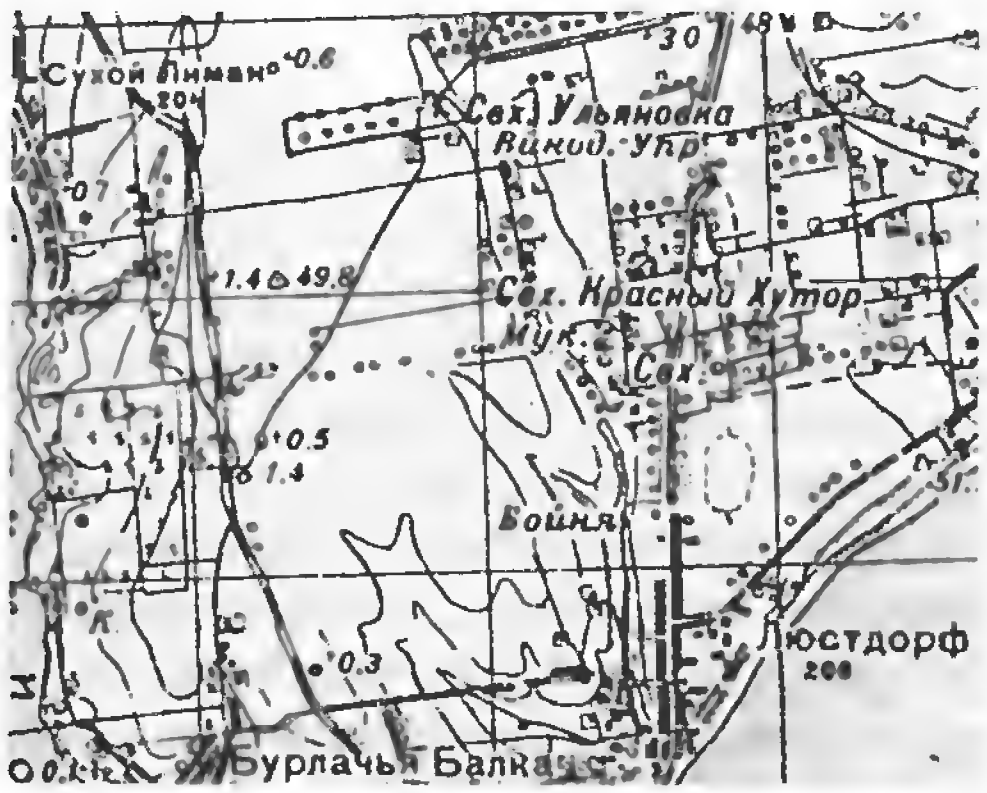

дощової води. Поблизу, за 200-300 м на південь, містилися слобідка на 8-10 будинків. Під час окупації госп-во очолювали Векслер (випускник Одес. с.г. ін-ту) і гол. агроном А.І. Гойко (колишн. викладач Од. с.-г. ін-ту). Румунська адміністрація надсилала сюди студентів, але вже як робочу силу для державного підприємства з назвою «Ферма Разбоєн». По війні госп-во обробляло 230 га. Вирощувало зернові та овочеві культури. Мало адмінбудинок, гараж на два авто, склад для зерна, корівник на 60 голів, магазин.

ЧХЕЇДЗЕ Олексій Олександрович (1926, Тбілісі) – розвідник. Народився в сім'ї залізничника (батько О. Бегларович). Маючи 16 років, 05.09.1943 добровольцем пішов на курси молодших командирів у Батумі. В липні 1944 став флагманським розвідником у складі **Дунайської військової флотилії** і дістав призначення до визволеної Одеси. Тут записався до 369 Червонопр. окремого Керчен. б-ну морської піхоти. Пройшов бойовим шляхом до Відня. І вже мирного часу, влітку 1945 на розмінуванні фарватеру Дунаю, підірвався, зазнав дуже тяжкого поранення і контузії – втратив обидві руки, зір, а потім слух. Перебував в інтернаті для тяжко хворих у містечку Данки під Серпуховим (Москов. обл.), але й там знайшов собі діло, організував зі школярів загін «Пошук», зібрав з їхньою допомогою матеріали про своїх однополчан і написав книжку. В ній є розповідь і про підготовку та перебіг **Дністровської десантної операції**. О.Чхеїдзе тоді був у складі 369 б-ну морської піхоти – готувалися до наступальної операції в околицях Одеси. 12.08.1944 він, старший матрос В. Запсельський і старш. 2-ї ст. І. Бойчак перебралися на **Отарик**, звідки попровадили розвідку Аккермана і с. Мологи. 21.08.1944 першим десантувався Дністр. лиманом у складі штурмових загонів б-ну з с.Калаглії. У 1980-х, за сміливість і відвагу на фронті, багатолітню працю в напрямку військово-патріотичного виховання молоді О. Чхеїдзе був записаний до книги Пошани ЛКСМ Грузії, а ЦК ВЛКСМ нагородив його почесним знаком «Військова доблесть».

Чхеидзе А.А. Записки дунайского разведчика. – М., 1984.

Ш/Щ

ШАМОВА (Гичко) Надія Миколаївна (нар. 28.03.1924, Дальник Овід. р-ну) – педагог, краєзнавець. Закінчила філол. ф-т Одес. ун-ту ім. Мечнико-ва (1949). Викладала в Корсунь-Шевченків. педучилищі, вчителювала в Одесі (1949-1954), в гімназії Рати Тиринджи (1954-1961, Корча Албанія). Повернувшись в Україну, працювала в школах № 78 та 85 м.Одеси, на філол. ф-ті Одес. ун-ту ім. Мечникова, була перекладачем 1-ї нотаріальної контори, вивчала історію Овід. р-ну. Написала книжку «...Я знаю край» (2004 та 2008). Нагородж. медалями, почесними грамотами.

ШАМОНІНА Єлизавета Харлампіївна (1927, Петропавлівка Астрахан. обл. – 2002, Петродолинське) – педагог. Закінчила Тобол. пед. учще. З 1964 мешкає в Петродолинсько-

му. Протягом 1983–1990 обіймала посаду дир. БК. Під її керівництвом з'явились естрадний, танцювальний, драматичний і лялковий гуртки, клуб «Господаронька», «Літературна вітальня». У 1986 колектив БК здобув диплом Всесоюзного огляду самодіяльної художньої творчості. Відповідально виконувала громадську роботу: в 1970-ті – ком. санітарної дружини р-пу; у 1980-ті – агітатор, член виборчих дільничних комісій; у 1990-ті – член жіночої ради. Завжди і в усьому створювала навколо себе особливу атмосферу творчості, емоційного піднесення.

ШАПОВАЛОВ Олександр Євгенович (нар. 02.09.1959, Великодолинське)–педагог, виноробаматор. Нащадок місцевого роду **Розгонів.** Закінчив Одес. ун-т ім. Мечникова (1981). Викладав у вечірній школі Іллічівська (1981-1984), потім в Ілліч. проф. судноремонтному ліцеї, з 1996 – дир. цього закладу. Під його керівництвом колишнє СПТУ №15 реорганізувалося в заклад, де з 1990 готують кваліфікованих робітників після неповн.-середньої школи. Учні й педагоги є переможцями і призерами фахових обл. та Всеу-

країнських конкурсів за професіями «електрогазозварник», «маляр-штукатур». Ліцей також приділяє багато уваги патріотичному, духовному й естетичному вихованню молоді: діє козацький осередок, щороку бувають учнівські науково-практичні краєзнавчі конференції «Край мій рідний південний», учасниками яких також бувають школярі Овід. р-ну, працює гурток народної вишивки «Дивосвіт», фотогурток «Промінь» тощо. А понад усе це – захоплення виноробством: переможець обл. та Всеукраїнських конкурсів виноробів. Пушкініст. Був депутатом Ілліч. міськради (2002-2006), керував комісією у справах освіти, охорони здоров'я, спорту і молоді. Нагородж. відзнаками МОН України «Відмінник освіти» (2006), та «Антон Макаренко» (2007), почесними грамотами.

ШАРЖИНСЬКИЙ Афанасій Семенович (помер у 1815) – тирасп. повітовий землемір. Походив з волинських шляхтичів польського герба «Юноша» (або «Баран»), що здобули дворянство на службі в Рос. імп. Один з перших межовиків краю. За період з 1799 по 1809 нарізав земельні наділи під більшість дач **Тирасп. повіту**: іноземних кол. (німецьких, грецьких, болгарських) і присадибних ділянок для хуторів і поселень Одес. градоначальства. Склав плани дач.

ШВЕДЕНКО Микола Миколайович (нар. 21.06.1955, Миколаївка Овід. р-ну) – державний і громадський діяч. Закінчив Білгород-Дністров. рибопромисловий технікум (1976), екон. ф-т Української с.-г. академії (1988). Працював ст. інженером рибокомбінату (1976, Забір'я Київ. обл.), був заст. голови правління рибол. к-пу ім.XX з'їзду КПРС у Рожищеві Кагарл. р-ну Київ. обл. (1977-1982, з перервою на службу в РА). Очолював риб. к-п «Перемога» в Переяславі-Хмельницькому (1982-1984), був дир. Ворошиловгр. обл. рибокомбінату (1984-1990), депутатом і головою Станично-Луганської райради (1990-1991). Народний депутат ВР України (1990-1994 і 2002-2006). З 1993 – ген. дир. об'єднання «Укррибгосп» (Київ). Міністр рибного госп-ва України (1994-1997), очолював Держкомітет рибного госп-ва (1997-2000) і Держ. департамент рибного госп-ва (2000-2002). Нагородж. орденами За заслуги III, II ст-нів, Св. Володимира, медалями, почесними грамотами.

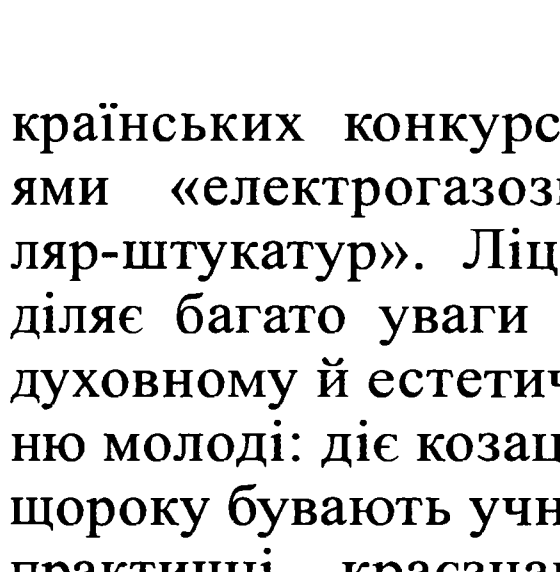

ШВЕЦЬ (Решетньова) Лариса Олександрівна (нар. 27.01.1963, Засілля Миколаїв. обл.) – педагог-хормейстер, викладач. Закінчила Миколаїв. муз. уч-ще (1982; клас

В.В. Кучеревського), Одес. консерваторію ім. Нежданової (1987; клас проф. А.П. Сирібрій). З 1983 керувала хором заводу «Продмаш», була вокалісткою ансамблю в Одес. обласному об'єднанні вокально-інструментальних ансамблів. З 1994 – викладач вокально-хорових дисциплін у **Великодол. ДМШ**. Створила дитячий хор «Сонячний струмок», який став призером (III

місце) міжнар. хорового конкурсу ім. Димитрова в Болгарії (1999). Керує дитячою вокальною студією «Джельсаміно» при Овід. РБК. Її учні Г. Богаченко, І. Члек, Д. Швець працюють в ДМШ. Вихованці вступають до спеціальних музичних закладів, стають переможцями обласних, Всеукраїнських та міжнар. конкурсів (Є. Шпаченко, О. Латанський, К. Мазур, Д. Дунаєв, А. Корнелюк, М. Брацлавський, К. Усатюк та ін.). Нагородж. почесними грамотами.

ШЕВЧЕНКО Анатолій Андрійович (нар. 15.10.1940, стан. Тимашівська Краснодар. краю) – агроном, господарник. Закінчив Одес. с.-г. ін-т у 1966. З 1969 – бригадир тракторної бригади навч. госп-ва **ім. Трофимова**; з 1972 – бригадир рільничої бригади; з 1980 – старш. агроном з кормовиробництва; з 1985 – нач. кормового цеху; з 1987 – нач. лабораторії якості та впровадження у практику досягнень науки і передового досвіду. У 1972-1974 – депутат Олександр. сільради, у 1988-1990 – секр. парткому. Запровадив бригадний підряд на вирощуванні сільгоспкультур, під його керівництвом урожайність досягла 55 ц збіжжя з га. Нагородж. орденами «Знак Пошани» (1973) і Трудового Червоного прапора (1979), медаллю «Ветеран праці» (1975). Почесний житель Молодіжного (2010).

ШЕВЧУК Сергій Онисимович (1906, Кульчини Антонів. р-н Кам'ян.-Поділ. обл. – 10.04.1944, Олександергільф) – військовий, полковник. Призваний в РСЧА Ставропольським РВК. У 1942-1943 був нач. штабу **4 Гв. ККК**. В Одеській операції 05.04.1944 призначений ком. **10 КД**. Вона дістала завдання рухатися на **Овідіополь** і **Кароліно-Бугаз** та перекрити шляхи відступу ворога з Одеси через Дністр. лиман. Після взяття 09.04.1944 північної частини Овідіополя вранці 10.04 дивізія стала до бою на правому березі **р.Барабой** з чисельнішими силами **306 німецької піхотної дивізії**. У другій половині дня полковника С.О. Шевчука важко поранило, після чого, за спогадами ветеранів, він потрапив у полон, а потім його нібито закатували. Полковник у відставці Г.Л. Прімін (колишній нач. штабу 40 КП; помер 1990) повідомив, що поранений С.О. Шевчук залишився в Олександергільфі.

ШЕВЧУК Раїса Карпівна (нар. 02.02.1938, Федорівка Котовськ. р-ну Одес. обл.) – передовик виробництва. Після 7-річки (1955) працювала в рільничій бригаді місцевого к-пу, вчилась у вечірніх класах Котовськ. СШ. У 1957 вийшла заміж і переїхала до Дальника Овід. р-ну. Відтоді 35 років працювала в рільничій бригаді **к-пу ім.XXI з'їзду КПРС**. За досягнення у вирощуванні овочевих культур нагороджена орденом Трудової слави III ст-ня. (1977). Переможець обл. конкурсу «Майстер золоті руки», нагородж. медаллю «Ветеран праці», знаком

«Переможець соц. змагання», почесними грамотами.

ШЕДЕВЕР Костянтин Олександрович (роки життя невід.) – дворянин, поміщик **Одес. повіту**. 04.02.1883 вступив до Одес. дворянського зібрання. Був сином поручика Олександра Дмитровича Шедевера, власника наділу біля с. Василівка (Шостакове) Одес. повіту (на 1885 – 390 дес.землі). Прикупив край Чорного моря частину власності **Інгістових** поблизу **х. Тернового**, де заснував **х. Шедевера**. У дворянському адрес-календарі з 1897 він уже зазначений як власник с. Тернове **Одес. повіту**. Мав французьке «коріння» що сягає першої чверті XIX ст. На 1823 в Одесі утримувала пансіон для дівчаток пані Шедевер. Дід К.О.Шедевера був учасником рос.-тур. війни 1828-1829, служив в гусарському полку принца Оранського. Про нього згадав однополчанин і мемуарист О.М.Вульф. Познайомилися вони 21.08.1829 у таборі під Шумлою. Полковий ад'ютант Шедевер з Одеси був «во всех отношениях прекрасный молодой человек, соединяющий благородный характер с добрым сердцем». Шедевери мали земельні наділи в кількох місцях **Херсон. губ.** Так, у 1856 в Ананіївському повіті мешкала Анастасія Шедевер, дружина штабс-ротмістра Дмитра Шедевера і власниця с. Дмитрівка у верхів'ях р. Середній Куяльник. На 1868 родині також належали землі біля сел. Миколаївка при р. Чичіклеї того самого повіту. Двоюрідні брати К.О.Шедевера – Микола і Дмитро Миколайовичі, на 1896 були власниками економії на р. Інгулець, при с. Христофорівка (Горбачова, Перехрєстове) Дмитрівської вол. Олександр. повіту.

Вульф А. Н., Дневники. – М., 1929; *Павловский И.Ф.* Исторический очерк Петровского Полтавского Кадетского Корпуса. – Полтава. 1890; Дворянский адрес-календарь на 1897 год. – С.Пб., 1897; *Шуманский Е.А.* Одесское благородное собрание: исторический очерк. – Одесса, 1914; Адресная и справочная книга всей Одессы на 1911 год. – Одесса, 1911.

ШЕДЕВЕРА – хутір, якого тепер нема. Виник наприкінці XIX ст. на викуплених у родини **Мархоцьких-Інгістових** землях. Містився на узбережжі Чорного моря поміж **Терновим** (Інгістова) і **Крижанівкою** (*карти 29-29а*). Дістав назву від **К.О.Шедевера**, за яким у 1906 і 1911 було записано 364 дес. землі.

ШЕЙКІН Михайло Степанович

(15.11.1908, х. Кадушкіно тепер Кіквідзен. р-ну Волгоград. обл. – 03.05.1989, Одеса) – військовий. В армії з 1929. Закінчив Ленінград. військ.-політ. уч-ще (1934), курси «Постріл» (1943). Учасник радянсько-фінської війни (1939-1940). З 27.02.1944 ком. 220 гв. СП (79 гв. СД, **8 гв. армії**). Під час Одес. наступальної операції його полк визволяв з 09 на 10.04.1944 **Татарку**, Одесу, а з 11.04 по 13.04 – узбережжя Чорного моря від Сухого лиману до Дністровського. Наступаючи з Великого Дальника, полк 09.04 зав'язав бій у Татарці. Було підбито 9 танків, полонено більш як 1000 ворожих солдатів та офіцерів, визволено 5 тис. наших людей, що були в полоні. Радянські бійці захопили також валки возів та аеродром, на якому стояло 20 ворожих літаків. До вечора полк дійшов до **Люстдорфа**, а 10.04 вже крокував Дерибасів-

ською. Потім 220 полк у складі І Білор. фронту брав участь у Вісло-Одерській операції. З 22.01 по 03.02 1945 полк форсував р.Варта біля Познані, далі р.Одер біля Франкфурта. 24.03.1945 М.Шейкіну надано звання Героя Радянського Союзу. 16.04.1945 в бою за м. Заксендорф його контузило. По війні мешкав в Одесі, працював наставником молоді в Одес. худож. уч-щі (до 1984). Нагороджений орденами Леніна, Суворова III ст-ня, Червоної Зірки, трьома Червоного прапора, медалями. Не раз бував у нашому районі та його центральному селищі, не шкодував сил для патріотичного виховання молоді. **Почесний громадянин Овідіополя** (1969).

ШЕЛЛ Адольф Якович (25.03. 1862, Люстдорф – 07.02.1920, Одеса) – військовий, ген.-майор. Закінчив Одес. реальне училище, потім Михайлівське арт. уч-ще (1883). Служив у 14 артбригаді: з 1887 – поручик, з 1894 – штабс-кап., з 1898 – кап. Учасник придушення Боксерського повстання в Китаї (1899-1901). З 1905 – підполковник 3 артбатареї 35 артбригади, учасник російсько-японської війни 1904-1905; ком. 3 батареї 15 артбригади (1907). Здобув ордени Св.Станіслава III і II ст-нів (1892, 1900), Св.Анни III ст-ня. (1896), Св.Володимира IV ст-ня (1905). Під час Першої світової війни – на фронті (1914-1918). У чині ген.-майора служив в армії Української держави за часів гетьмана П.П. Скоропадського, командував 1 артбригадою. З кінця 1918 – керівник **загонів самооборони** німецьких приміських сіл Одес. р-ну. Один з керівників протибільшовицького **повстання 1919**, очолював координаційну раду для взаємодії зі штабом Добровольчої армії. 28.08.1919 увійшов до складу Центральної Ради самооборони та ЦК німців Чорномор. краю. У грудні 1919 – січні 1920 брав участь у створенні народного ополчення в Херсон. губ., до якого, разом з німцями, входили мешканці укр., рос. і болг. сіл. Своїм головним завданням А. Шелл вважав боротьбу з бандитизмом у тилах Добровольчої армії. На початку лютого 1920 його знайшли вбитим у центрі Одеси (за іншою версією, він евакуювався до Греції, а потім до Югославії).

ШЕЛУХІН Сергій Павлович

(1864, Золотон. повіт Полтав. губ. – 1938, Прага) – юрист, громадський і політичний діяч, письменник (псевдонім С. Павленко). Народився в поміщицькій сім'ї. Закінчив юрид. ф-т Київ. ун-ту Св. Володимира (1888). Працював суддею в різних містах України, активіст українського руху (з 1905). Був гол. Ревкому Одеси (1917), діяч Української партії соціалістів-федералістів (УПСФ), член Центральної Ради, ген. суддя УНР, міністр судових справ в уряді В. Голубовича (лютий-квітень 1918). За гетьманату – член Державного сенату та гол. делегації на переговорах з РРФСР. За часів Директорії виконував обов'язки міністра юстиції (1919), був членом української делегації на мирній конференції в Парижі (1919). З 1921 жив у Чехо-Словаччині: проф. карного права УВУ й Укр. пед. ін-ту ім. Дра-

гоманова у Празі (1924-1925), член Українського Історично-філол. тов-ва; голова Українського Комітету у Чехо-Словаччині (Прага) та Українського Правничого тов.-тва в Чехії. Відомі його праці з історії українського права, переважно, розвідки про «Руську Правду» (1929), «Історикоправні підстави української державности» (1929); «Варшавський договір між поляками і Петлюрою» (1926); історичні: «Звідкіля походить Русь – теорія кельтського походження Київської Руси» (1929), «Україна – назва нашої землі з найдавніших часів» (1936) та ін. У праці «Німецька колонізація на Півдні Україні» (Одеса, 1915) подав етнографічний опис кол. нашого краю.

ШЕРЕР Володимир Олександрович

(нар. 1937, Андрієво-Іванівка Одес. обл.) – вчений-фізіолог виноградu. Закінчив Одес. ун-т ім.Мечникова (1961). Працював учителем біології і хімії. З 1962 – в **ін-ті Таїрова**: мол., старш. наук. працівник, учений секр., виконував обов'язки заст. дир. 20 з лишком років завідував лабораторією фізіології. Захистив канд. (1968) і докт. (1994) дисертації; стар. наук. прцівник (з 1974). Основні напрямки: фізіологія винограду, механізми витривалості винограду до низьких температур, вплив фізіол. активних сполук на виноград. Опубл. понад 130 наук. робіт, у т.ч. 3 монографії. Автор винаходів СРСР та патентів України, «Заслужений діяч науки і техніки України». Нагородж. медалями, знаком «Винахідник СРСР» та ін.

Власов В.В. Шерер Владимир Александрович // Видные ученые Одессы. – Вып.12-13. – Одесса: 2004.

ШИЛІНГОВСЬКИЙ Іван Григорович

(30.05.1903, Овідіополь – 30.03.1967) – військовий. У 1914 закінчив церковно-приходську школу, в 1918 – початкове уч-ще в Овідіополі. В 1919 вступив до Спілки червоної молоді і був її організатором в Овідіополі. У 1920 був головою Овід. РК комсомолу і начальником загону частин особливого призначення. Зарахований у Чорноморський флотський екіпаж, до об'єднаної школи Чорноморського флоту: плавав на крейсері «Комінтерн» учнем арт. електрика (1925-1926). В кінці 1926 призначений арт. електриком на крейсер «Червона Україна», став членом ВКП(б). У 1928 як курсант на крейсері «Аврора» відвідав Норвегію і Данію. По закінченні Військово-морського уч-ща ім.Фрунзе (1931), дістав призначення на крейсер помічн. вахтового командира. Далі обіймав таку посаду на лінкорі «Марат» (1931-1933). З 1933 – флагманський артилерист штабу Північного флоту (Полярне), з 1935 флагманський спеціаліст ППО штабу Північного флоту. Слухач командного фак-ту Військово-морської академії ім. Ворошилова (1936-1939). Після неї – старш. помічник нач. відділу упр. Гол. морського штабу ВМФ. Учасник ВВВ.

У перших числах травня 1945 скерований у розпорядження військового командування ПНР. Прибувши до Варшави, дістав призначення на посаду нач. штабу ВМФ Польщі, був старшим радником при командуванні ВМФ ПНР (1945-1948), заст. командувача ВМФ, в.о. ком. ВМФ, заст. ком. Військово-Морським флотом ПНР (1948-1952). У квітні 1952 відкликаний до СРСР. З травня цього року – нач. кафедри військово-морських дисциплін військово-морського ф-ту Військової академії тилу ім.Молотова в м.Калінін (нині Твер). В кінці 1956 звільнений у запас через хворобу. Нагородж. орденами Леніна, двома Червоного прапора, двома Червоної зірки; польськими орденами Золотий хрест заслуги і Відродження Польщі, медалями «За Перемогу і Свободу», «За вислугу років», «За Одер, Нессе і Балтику».

ШИЛІНГОВСЬКИЙ Олександр Андрійович (нар. 21.09.1926, Овідіополь) – виробничник. Учасник ВВВ: 01.11.1944 мобілізований до РА, воював у складі інж.-саперних військ III Укр. фронту. Після демобілізації працював нач. військово-облікового столу Овід. райвійськкомату (1950-1952), зав. загальним відділом Овід. райвиконкому (1953-1963), майстром ДЕУ-733 Овід. р-ну (1963-1992). Нагородж. медалями «За відвагу», «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, почесними грамотами.

ШІЦЛЕ Людвіг (1788, Рудерсберг, Німеччина – 01.01.1862, Гроссібенталь) – колоніст. Прибув до **Гроссібенталя** у 1816. Кілька разів (1821, 1837 і 1841) його обирали на посаду шульца **Лібентальського округу**. Був людиною твердої і крутої вдачі. Не раз діставав догани окружного начальства через скарги мешканців кол. на те, що силою допомагав іншим колоністам стягувати борги. Одним з перших серед колоністів почав застосовувати у своєму госпві механічні машини (з 1838 мав механ. молотарку). Орендував наділи на землях с.**Олександрівка**: з 1831 у відставного солдата Павла Єгорова і в унтер-офіцера Бальшова. Серед його нащадків відомі Людвіг Людвігович Шіцле (1892 р.н., з 23.02.1920 входив до складу Гроссібентал. волосного ревкому, а 18.10.1937 репресований), Іван Людвігович Шіцле (1901 р.н., репресований 13.10.1938).

ШИНКИ (корчми) краю у XIX ст. – це найчастіше окремі будівлі у поставі селянської хати чи великого заїжджого двору край дороги чи біля **поштових станцій**. Там спродували спиртні напої, і дбали про це шинкарі. Їхню роботу українці-рільники за пристойну не мали, тому її традиційно виконували люди неслов'янського походження – євреї, вірмени, греки тощо. Найкращим місцем для створення закладу було узбіччя поштово-транспортної магістралі, що перетинала через населений пункт. На території краю шинки відомі з початку XIX с. Так, 1803 шинок зафіксовано на **дачі Вуковича**, між сс. **Гакержа** і **Остапівка**. В с. **Татарка** шинок (кам'яний дім, критий шаліївкою) міщани збудували 1813 року саме поблизу овідіопольської дороги. І здавали в оренду євреям. У 1830-х це був Мошка Ульман, згодом Лейба

Аронович. Кошти від оренди йшли на церкву. В хуторах **Сухого Лиману** шинок належав Лейбі Лернеру (1829). У німців-колоністів такий заклад звався кнайпа (від нім. kneipe). Влада забороняла колоністам будь–які приватні заклади на території колоній без дозволу окружного начальства. Все ж розвиток цієї сфери торгівлі не припинявся завдяки євреям, які брали так званий «винний відкуп» і сплачували орендні Одеській конторі опіки. На 1812 у кол. **Францфельд** шинок утримувала Хайка. Та одного разу її пограбували цигани. Місцевий приказ почав розшуки їх. І впіймав у Грослібенталі. З 1840 в кол. **Грослібенталь** корчму мав аккерманський міщанин Дувід Рінеша. З др. пол. XIX ст. на зміну шинкові прийшов трактир (з'їжджий двір з рестораном, що мав житлові приміщення для людей і стійла для худоби). 1882 в **Овідіополі** євреям належали 10 із 14 трактирів, 6 із 8 винних погребів та оптовий склад спирту. **А. Ренников** дав опис одного з таких закладів у Грослібенталі (1915), що належав грекові: «заїжджий двір розташований на краю колонії. В середині, у тісних почорнілих від диму та сажі комірчинах суміш усіляких пасажирів – від бесарабських поміщиків у дорогих шубах до простих овідіопольських селян. Гладкий грек-буфетник бігає в ажіотажі круг прилавка і віддає нервові розпорядження своїм «офіціантам». Один із подорожніх XIX ст. записав: «колись, було, зайдеш до шинку, там справжній клуб. Зусібіч долинає гомін підпилих селян; шинкар, приязно всміхаючись, наллє «шкалик» і подасть спробувати хмільне клоном. За п'ятак тобі викажуть всіляку повагу й привітність. Шинок для селянина був місцем відпочинку від праці, сімейних негараздів, тут складали договори зі скупниками хліба. Правда, в корчмі пропивали зароблені від продажу гроші…».

ШОСТАКОВА – хутір на правому березі р.Барабой на північ від дороги з **Аджидера** в **Хаджибей** (*карта 14*). Виник на місці козацького хутора, що існував тут із 1791 (*карта 9а*). Після **переселення козаків** увійшов у межі дачі Аджидера і Калаглеї. Деякий час належав відставному штабс-кап. Г.І. Шостаку. Після 1803 не згадується. Сам Г. Шостак дістав наділ (дачу №91), де заснував с.Барабой (Шостакове, нині Василівка Біляїв. р-ну).

ШТЕМПЕЛЬ Христофор Фердинанд, фон (01.12.1744–1800) – військовий. Походив з курляндських німців, барон. На російській службі у складі Санкт-Петербурзького (іноземного) легіону (1769-1774), добився чину секунд-майора (01.01.1788) Нижегородського піхотного полку. Нагородж. орденом Св.Георгія IV ст-ня. (26.11.1795). Перебував в Овідіополі. З 1796 – чин майора. Після відставки **Є. Ферстера**, став комендантом Овід. фортеці (24.05.1797).

ШТЕРЕНБЕРГ Поліна Марківна (1907, Гайсин Вінниц. обл. – 1987, Одеса) – вчений-виноградар. Закінчила зерновий ф-т Одес. с.-г. ін-ту (1931), інститут ужиткової зоології і фітопатології (1936). Працювала фітопатологом Алма-Атин-ської станції захис-

ту рослин, Північно-Донецької держ. селекц. станції, на Держсортоділянці в Челябінській обл., була наук. працівником Одес. наук.-дослід. станції рільництва (з 1946), фітопатологом Березівської ентомологіч. ділянки. Захистила канд. дис. з питання хвороб зернобобових культур (1950). Працювала в УкрНДІВіВ ім. **Таїрова:** мол. наук. працівник (1952), зав. відділом захисту рослин – стар. наук. працівник (1960), захистила док. дис. (1963). Понад 30 років віддала питанням захисту винограду від хвороб і шкідників, дослідженням з біології, епіфітотіології. Одна з найзначніших наук. розробок – система боротьби з плямистим некрозом. Опублікувала 126 інших наук праць, склала понад 700 рефератів робіт вітчизняних і зарубіжних авторів.

ШТУМПФ (Stumpf) Карл

(12.05.1899, Олександергільф – 20.11. 1992, Штутгарт) – історик. Виїхав до Німеччини 1918, маючи намір піти добровольцем до армії. Після поразки армії у війні та революційних подій вступив на іст.-географ. ф-тет Тюбінген. ун-ту. 1922 здобув ступінь магістра, захистивши дис. «Німецькі кол. на березі Чорного моря». Того ж таки року одружився з Мартою Принц, яка стала його секретарем. Протягом 1922-1933 – викладач СШ для дівчаток у Тарутиному (Бесарабія). Провадив дослідницьку роботу, читав лекції з історії німців-колоністів. Зрікшись румунського підданства, зазнав депортації. Оселився в Штутгарті. З 1938 очолював науково-дослідний центр «Rußlanddeutschtums» у Берліні. Прочитав більш як 400 лекцій з історії німців-колоністів, склав описи німецьких кол. (збереглося 37), написав низку статей для німецьких газет, а також взяв участь у роботі першої російсько-німецької Асамблеї (1939). З 07.1941 по 10.1942 – робота в Україні, у складі зондеркоманди, що входила до Міністерства, яке на чолі з А. Розенбергом порядкувало на «Східних» (окупованих) територіях. Разом з 50 колегами побував у 100 селах, сфотографував історичні пам'ятки, в тому числі могилу **С.Х. Контеніуса** (знищена 1944). Працював у Дніпропетровському архіві, що стало основою його праці «Колонія Хортиця» («Die Kolonien Chortitza», 1944). Дістав догану «за гуманне ставлення до українського населення» і був відправлений до Німеччини. По війні мешкав у Тюбінгені, викладав у гімназії.

Використавши документи з України, написав свою найбільшу працю «Еміграція з Німеччини в Росію в роки 1763-1862», в якій

дослідив історію німецької колонізації, та відтворив родовід своєї родини, з якою з'єднався після війни. Протягом 1951-1963 – наук. робота, 1955-1966 – на державних і громадських посадах: нач. у справах культури (1957-1968), голова національної спілки емігрантів (1963-1968) і депортованих німців (1968-1975). Виступив із 300 лекціями про долю німців, депортованих за часів СРСР з російських та українських кол., тричі їздив до США (між 1971 і 1978), де прочитав 18 лекцій, зібрав та впорядкував листи й спогади емігрантів з України і Росії в Америці, видав книжку «Німці Росії. Двісті років дороги». Має звання почесного президента музею німецько-російських емігрантів у Регбі (Півн. Дакота). За співчуття до співгромадян і фінансову підтримку, нагороджений орденом За заслуги I кл.

ШУБЕРТ Федір Федорович

(12.02.1789, Санкт-Петербург – 15.11. 1865) – картограф-геодезист. Почесний член Петербург. АН (1827), ген. від інфантерії (1845), нач. Військово-топографічного департаменту Ген. штабу (1846-1859), почесний член Морського вченого комітету, член Імп. Географ. тов-ва. Учасник військових кампаній проти турок у Молдавії 1806-1812; Вітчизняної війни і закордонного походу російської армії 1812-1814. З 1804 провадив геодезичні замірювання губерній Рос. імперії, з 1819 – начальник 3 відділу Військово-топографічного депо Ген. штабу. У 1822 розробив Положення про Корпус військових топографів і став його першим дир. У 1832-1843 очолював Гідрографічне депо Гол. штабу і був членом Академії Ген. штабу; нач. Гідрографічного депо Гол. Морського штабу (1827-1837). Автор 10-верстної «Спеціальної карти Західної частини Росії» на 60 аркушах, відомої під назвою – «Карта Шуберта» (наш край зображено на LI аркуші; *карта 23*) та першої редакції 3-верстної «Військово-топографічної карти» (аркуш XXXI-9), яку видавали до 1920-х.

ШУЛЬГІН Василь Віталійович

(13.01.1878, Київ – 15.02. 1976, Володимир)–політичний діяч. Походив з дворян Волинської губ., депутат II-IV скликань Державної Думи, редактор газети «Киевлянин». Відомий з публікацій і виступів у Думі щодо справи Менделя Бейліса. 02.03.1917 написав чернетку «Маніфесту» – зречення імператора Миколи II. Під час громадянської війни був одним із засновників Добровольчої армії. Входив до Особливої ради і керував розвідкою і контррозвідкою «Азбука», що діяла з 29.11.1918 і в Одесі. Після відходу 7-8 лютого 1920 частин Білої армії з Одеси до Дністра, вже в еміграції написав спогади, у яких розповів про події, пов'язані з **Овідіопольським**

загоном. За кордоном тримався діячів Білої еміграції, протягом 1925-1926 таємно перебував у СРСР, опублікував свої враження від НЕПу в книжці «Три столиці». Автор кількох книжок про походження антисемітизму, про природу і походження українців («Украïнствующіє і ми», 1939), а також мемуарів «Роки. Спогади колишнього члена Державної Думи» (1979) та ін. У визволеній Югославії (1944) його заарештували й вивезли до СРСР. Засудили на 25 років за антирадянську діяльність. 1956 амністований.

Шульгин В. 1920 год // Русская мысль. – 1921. – № 3-4.

ЩИРСЬКИЙ Микола Пантелеймонович (21.05.1929, Надлак Ново-Архангел. р-ну Кіровогр. обл. – 07.05. 2007, Овідіополь) – громадський діяч. Після навчання в Одес. буд-му тех-мі (1951) працював суднови механіком Амурського району Далектехфлоту. З 1953 – на партійній роботі: інстр. Нижньо-Амурського ОК ВЛКСМ, другий, перший секр. Миколаївського-на-Амурі МК ВЛКСМ (1953-1956). Перебравшись в Овід. р-н, став секр. партбюро Овід. МТС (1956-1959), був пропагандистом РК КПУ (1961-1962). Закінчивши Львів. ВПШ (1962), став секр. партбюро к-пу **«Слава»** (1962-1964), а потім **к-пу ім.Дзержинського** (1964-1969). Протягом 1969-1975 – перший, а

1975-1983 – другий секр. Овід. РК КПУ. За роки його керівництва район не раз виходив у переможці соц. Змагання, здобував Перехідний Червоний прапор ЦК КПРС. Був делегатом XXVI з'їзду КПРС (1971), XXV (1976) та XXVI з'їздів КПУ (1981), депутатом ВР України X скликання (1980), депутатом Одес. обл. та Овід. район. рад. З 1983 по 1992 працював заст. гол. к-пу ім.Дзержинського, а потім гол. ревізійної комісії (1994), став референт-консультантом народного депутата ВР України. Нагороджж. орденами «Знак Пошани» (1971), Трудового Червоного прапора (1973), Жовтневої революції (1976), Леніна (1981); медалями «За трудову звитягу», «За відзнаку в охороні державного кордону», «Ветеран праці», почесними грамотами. **Почесний громадянин Овідіополя** (1999).

Ю/Я

ЮРКОВСЬКИЙ Федір Миколайович (1851, Миколаїв – 11.09.1896, Шліссельбург) – революціонер-народник. Походив з військової дворянської сім'ї. Батько М.Ф. Юрковський – колишній кап. І рангу і захисник Севастополя під час Кримської війни 1854-1856. У 1860-х навчавсь у Морському училищі Петербурга, Технологічному ін-ті, Медико-хірургічній академії. 1874 в Миколаєві приєднався до гуртка, членами якого були І.М. Ковальський, І.С. Дроб'язгін, Є. Імшенецький; і «ходив у народ». Під арешт потрапив 30.09.1874, за рік випущений під заставу. Керував роботою тартака на заводі Бове в Миколаєві і тут, разом з **А.О. Алексєєвою**, створив гурток, що входив до «Громади народного визволення» і поділяв погляди «російських якобінців»: обстоював терористичні методи боротьби. Революц. псевдонім – Сашко-інженер. Зустрічався в серпні 1879 з представниками «Народної волі» в Петербургу. Брав участь у замаху на київ. ген.-губернатора. Якийсь час мешкав в Одесі і відпочивав разом із батьками на дачі в **Клейнлібенталі**. В ніч з 2 на 3 червня 1879 разом із О.І. Россіковою зробив підкоп під Херсон.

казначейство, щоб експропріювати кошти на потреби революції (роздобуто 1579638 руб.). За спогадами сучасників, влітку того року жандарми спробували арештувати його в Клейнлібенталі, але він утік, перепливши перед очима поліції Сухий лиман. Вдруге заарештований 07.03.1880. Засуджений до 20 років каторги. Відбував покарання на Карійській каторзі, з 1884 – Шліссельбурзька фортеця. Там і помер. Написав у фортеці роман, основою якого стали спогади про революційну діяльність.

Юрковский Федор (Заключенный № 10). Булгаков. Роман написанный в Шлиссельбурге. Воспоминания и письма. Предисловие В.И. Невского. Ред., вступит. статья и комментарии Е.Е. Колосова. – М.-Л. 1933.

ЯКОВЕНКО Олексій Іванович (нар. 16.03.1959, Чижівка Звенигород. р-ну Черкас. обл.) – виробничник, державний службовець. Закінчив Одес. с.-г. ін-т (1985). Розпочав трудову діяльність в Овід. р-ні агрономом у навч. госп-ві «**Червоний хутір**» (1988-1992). Дальша дорога: гол. агроном **к-пу ім. Карла Лібкнехта** (1992-1995); дир. радгоспу-заводу **«Перемога»** (1995-2005). У процесі розпаювання земель ВАТ «Перемога» зумів зберегти зисковість підприєм-

ства, запровадити нові технології розливання продуктів виноробства. Був заст. голови (2005-2010), призначений першим заст. голови **Овід. РДА** (з 2010). Добився збільшення фінансування з районного бюджету програм «Зерно Овідіопольщини», «Овочі Овідіопольщини». Депутат райради (2005-2010). Нагородж. грамотами Одес. ОДА і Овід. РДА.

ЯРМОНОВ Микола Митрофанович (27.05.1925, Горки Уколов. р-ну Воронеж. обл. – 20.10.1990, Овідіополь) – ветеринарний лікар. Закінчив вісім класів у 1941. Трудову діяльність розпочав обліковцем місцевого к-пу. У січні 1943 призваний до РСЧА. Брав участь в боях у складі Центр. та 1 Укр. фронтів. З вересня 1944 по червень 1946 – курсант Одес. піхотного військ. уч-ща, по закінченні – ком. стр. взводу 38 гв. стр. дивізії ОдВО. Демобілізувався 1952 у званні старш. лейт. і вступив до Москов. с.-г. академії. Закінчив навчання в Одес. с.-г. ін-ті у 1956. Ветфельдшер, ветлікар, гол. ветеринарний лікар к-пу «**Слава**» (**ім.Дзержинського**). Нагородж. орденом Трудового Червоного прапора (1969), медалями «За перемогу над Німеччиною», ювілейними ВВВ, «Ветеран праці» (1988).

ЯРОШ Олена Антонівна (нар. 02.10.1952, МРСР) – бібліотекар. Закінчила бібл. ф-т Кишинів. ун-ту ім. Леніна (1975). Переїхала до Затоки (**Кароліно-Бугаз**). Працювала зав. бібліотекою школи-інтернату (1978). З 1985 – зав. Кароліно-Бугазької сільської бібліотеки. Під її керівництвом колектив виборював першість у конкурсах «Краща бібліотека року» (2006-2009). Нагородж. почесними грамотами **Овід. РДА**.

ЯСТРЕБОВ Володимир Миколайович (1855 – 1898) – археолог, етнограф. Закінчив Новорос. ун-т (Одеса). Викладав у Єлизаветгр. реальному училищі. Автор кількох досліджень, серед яких: «Матеріали з етнографії Новоросійського краю» (1894), «Малоросійські прізвища Херсонської губернії» (1893). У статті «Опыт топографического обозрения древностей Херсонской губернии (ЗООИД. – 1894. – Т. XVII) подав опис археологічних пам'яток, у тім числі на території суч. Овідіопольщини. У Нотатках Одес. тов-ва історії і старожитностей опублікував «Карту, учиненную для состоящего по Елизаветградской провинци и в областях турецкой и польской кордона, в каковых по оному местах содержатся форпосты, значит кордон…», яку датував 1772-1774 (ЗООИД. – 1888). **І.В. Сапожников** довів, що вона є рукописною копією друкованої «Пограничной карты Российской и Турецкой империй и Польши, сочиненной по новейшим известиям при Академии Наук адъюнктом Я.Ф. Шмидтом» 1769, описаної і опублікованої В.О.Кордтом в 1931, але з додатком деяких подробиць, зокрема позначень «разорённых татарских поселений» на правому березі Сухого лиману. «Карта Ястребова» мала також такі важливі доповнення, як основні шляхи місцевості, рух полків армії до Бендер у 1770 (*карта 5*).

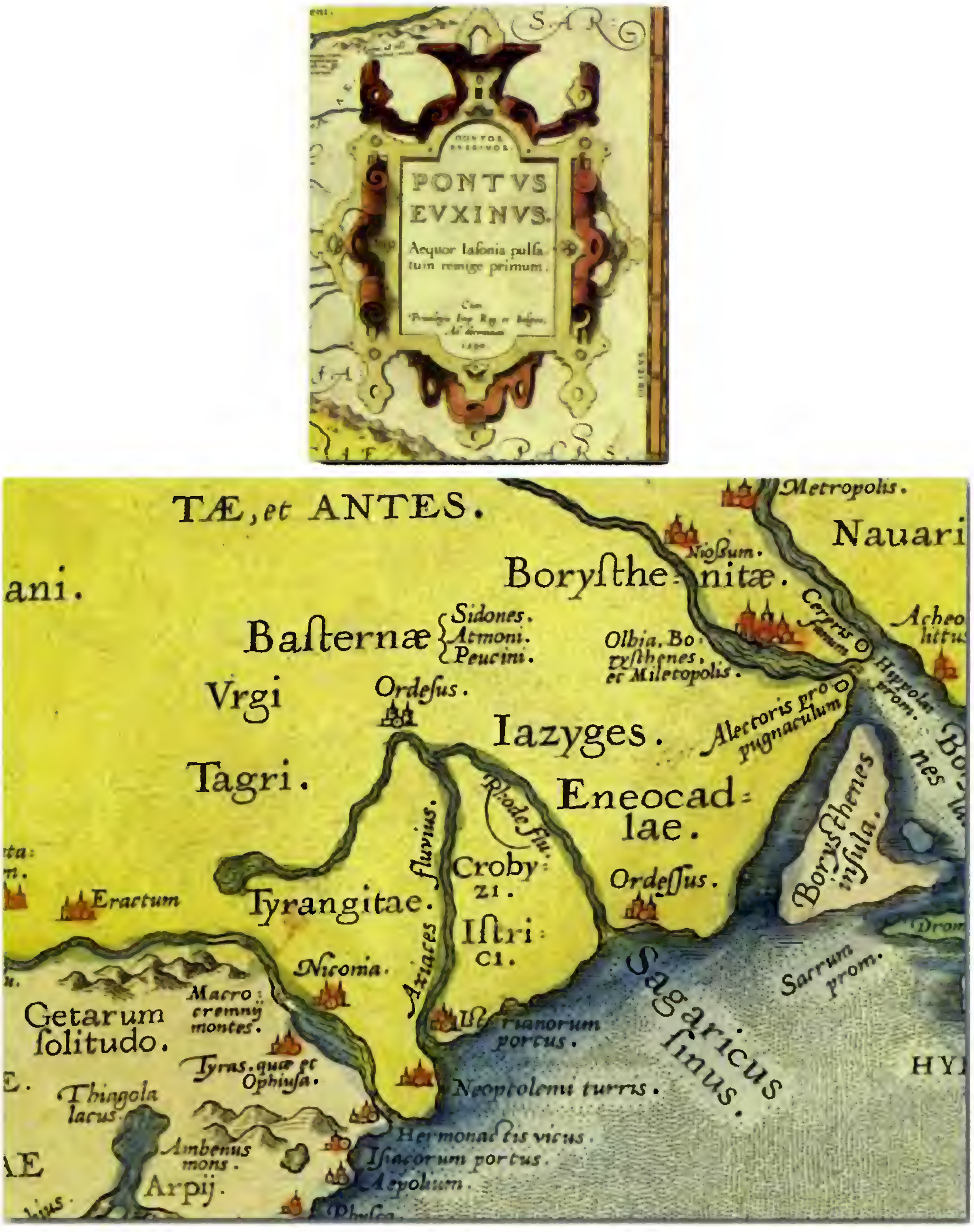

Фрагмент 1. Понт Евксинський, 1590 рік. Автор Абрахам Ортелій. Опублікована в Антверпені в атласі 1601 року [Abraham Ortelius. Pontus Euxinus Aequor Iafonio pulfatum remige premum. Published in Antwerp. 1590]. Складена: Пліній, Овідій, Страбон, Апполоній, Прокопій і Аппіан. Позначено: «Nikonia» (Ніконій), «Tyras flu» (Тірас, річка) «Neoptolemi turris» (вежа Неоптолема) та інші

Фрагмент 2. Таврика Херсонеська; нині Перекопська чи Газара. Автор Герхард Меркатор. Амстердам, 1630. [Tavrika Chersones vs Nostra cetate Przecopfca et Gazara disitur. Cartographer Gerard Merkator (1512-1594). Amsterdam, 1630]. Позначено: «Obidouo lak» (Овідове озеро); на лівому березі Дністровського лиману – «Nikonia» (Ніконій); на правому – «Bialigrod» (Білгород) і помилково – «Maiak» (Маяк); на березі Чорного моря – «Gineftra» (Джінестра) та інші

Фрагмент 3. Генеральна карта України, 1648 рік (орієнтована: верх – південь, низ – північ). Картограф Гійом Левассер де Боплан [Delineatio generalis Camporum Desertorum vulgo Ukraina. Cum adijactntibus Provinciis Bono pudlico erekta Guilhelmum le Vafseur de Beauplan. S.R.Mtis. Arhitektum militarem et Capitaneum]. Позначено «Akierman abo Biellogrod» (Аккерман або Білгород); транзитний шлях і переправа «Majak B.» (Маяк), «Czarne. H» (Чорне), руїни «Koczubi H.y.D» (Качибей, Хаджибей) і «Karagarze D.» (р. Барабой) та інші

Фрагмент 4. Карта Північної частини Оттоманської імперії…Ріцці Заноні. Видана 1774 року [Contenant la Crimee, la Moldavie, la Valakie // Carte de la partie septentrionale de l'Empire Otoman. Conseiller du Roy en tous ses Conseils, Commandeur de ses Ordres. Ministre et Secrétaire d'Etat et des Commandemens et Finances de SA MAJESTÉ ayant le Département des Affaires Etrangeres. Par son très humble et très Obeissant Serviteur Rizzi Zannoni de l'Academie Royale des Sciences et Belles Lettres de Gottingue, Pr. Ingenieur Géographe de la Marine. / M.DCC.LXXIV [1774] // Perrier Sculpsit / Bourgoin Scripsit]

Фрагмент 4а. Карта Північної частини Оттоманської імперії…Ріцці Зано-ні. Видана 1774 року. Позначено: «Odzider» (Аджидер), «Giribirzina» (Гірибур-зина), «Bogaz» (Богаз); «Janiduni» (Ені-Дуні, на місці сучасної Одеси) та інші

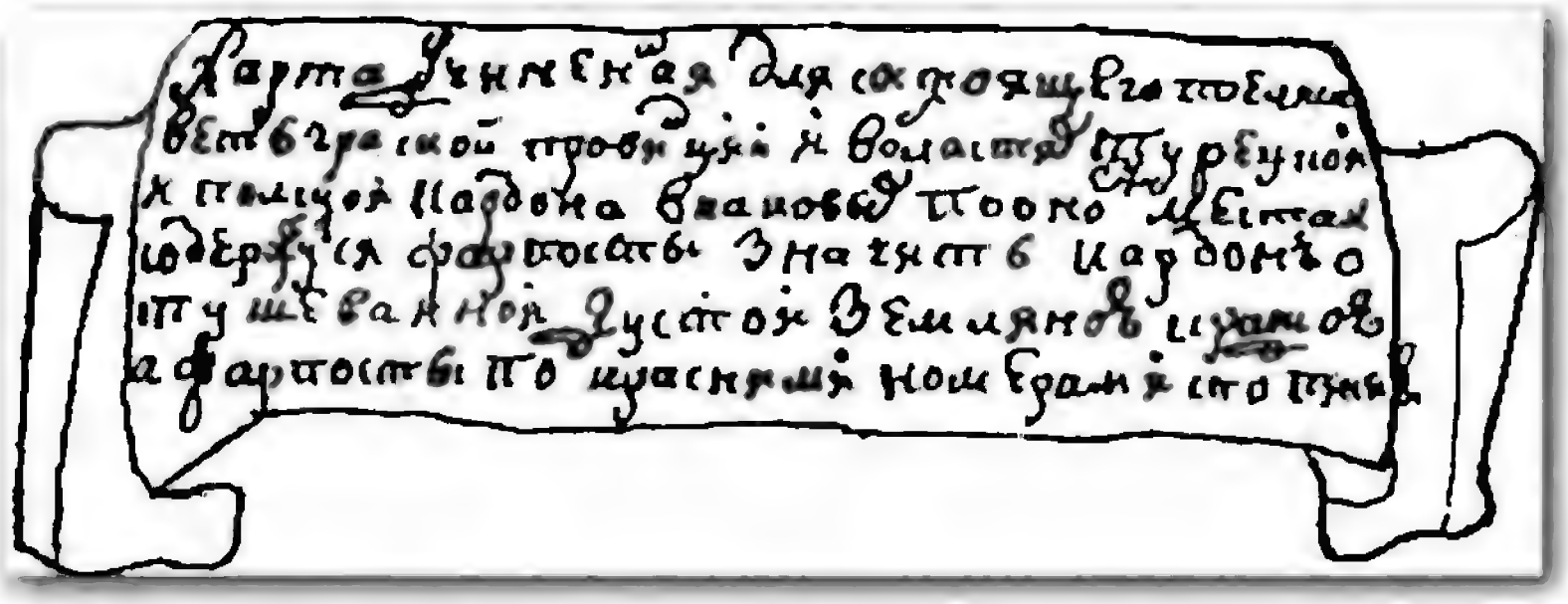

Фрагмент 5. Карта Єлисаветградської провінції… 1772-1774 роки [Карта учиненная для состоящего в Елисаветградской провинции и волостях Турецких по линии кордона в каковых по оных местах содержутся форпосты, значит кордон оттушеванные густой земляной графой, а форпосты красными номерами сего месяца…]; надрукована В.М. Ястребовим [ЗООИД. – 1886 – Т.14]. Позначено: на правій стороні Сухого лиману – «разоренные татарские деревни». Скоріш за все, єдисанські аули Буркут, Есебой і Камбаль

Фрагмент 6. Карта Молдавії і Валахії… / Складена Акад. Наук Ад'юнктом Я.Ф.Шмідом; Виріз. Є.Худяков. – [С.-Пб., 1774 рік]. 44x57 (47x60) см. Позначено: «Оджидер» (Аджидер), «Гирибурзина» (Гірибурзина), «Бозгаз» (Бугаз), «Балка Канаева» (р. Барабой), «Янидуни» (на місці сучасної Одеси)

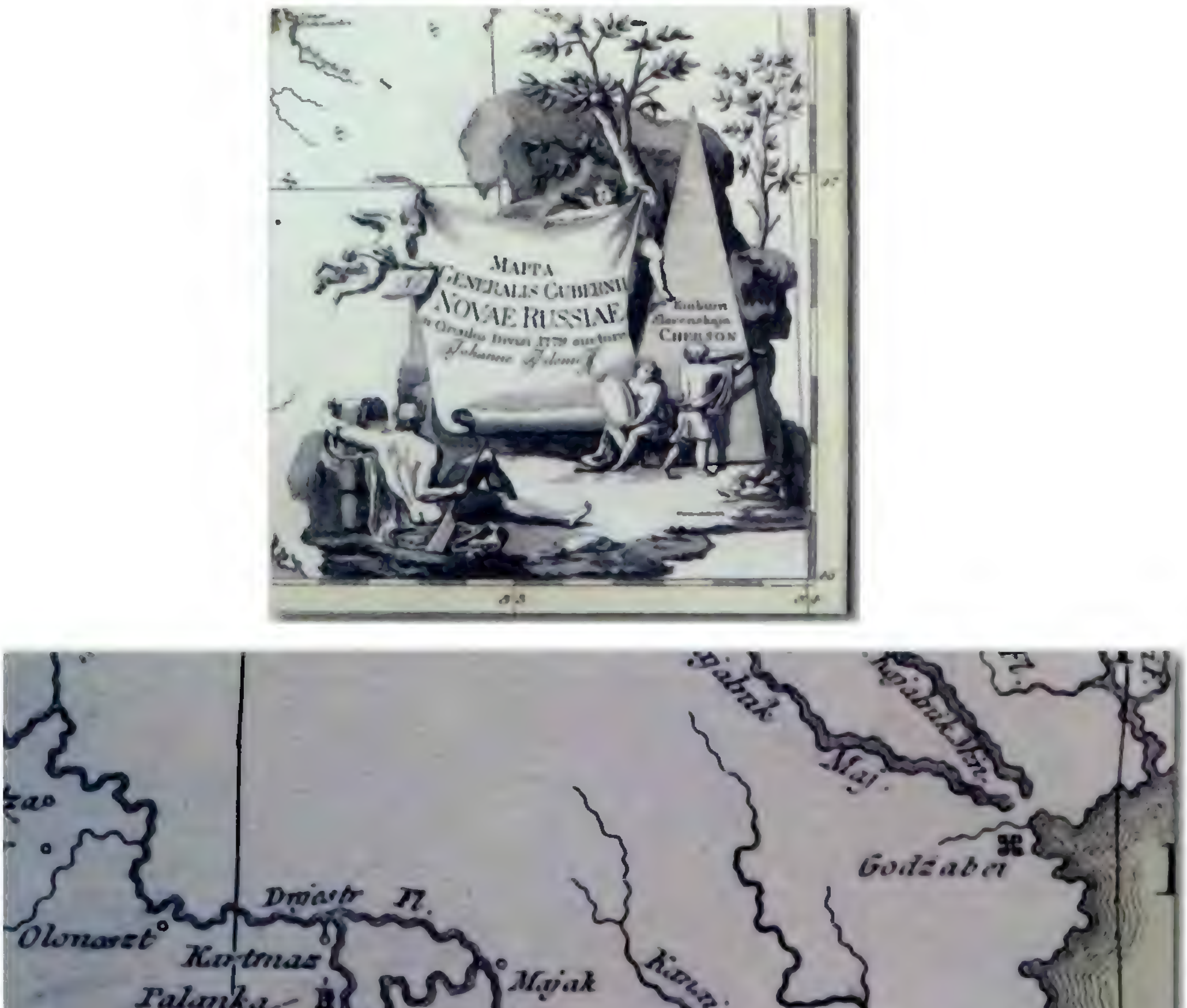

Фрагмент 7. Генеральна карта Новоросійскої губернії, разділенної на повіти; Складена Іваном Ісленьєвим. – [масштаб 1:1066800, видана в Атласі Рос. імп., С.-Пб., 1779 рік]. Позначено «Odzider» (Аджидер), «Codzabei» (Хаджибей), «Majak» (Маяк), «Akkerman» (Аккерман), «Kanai su FL» (р. Барабой)

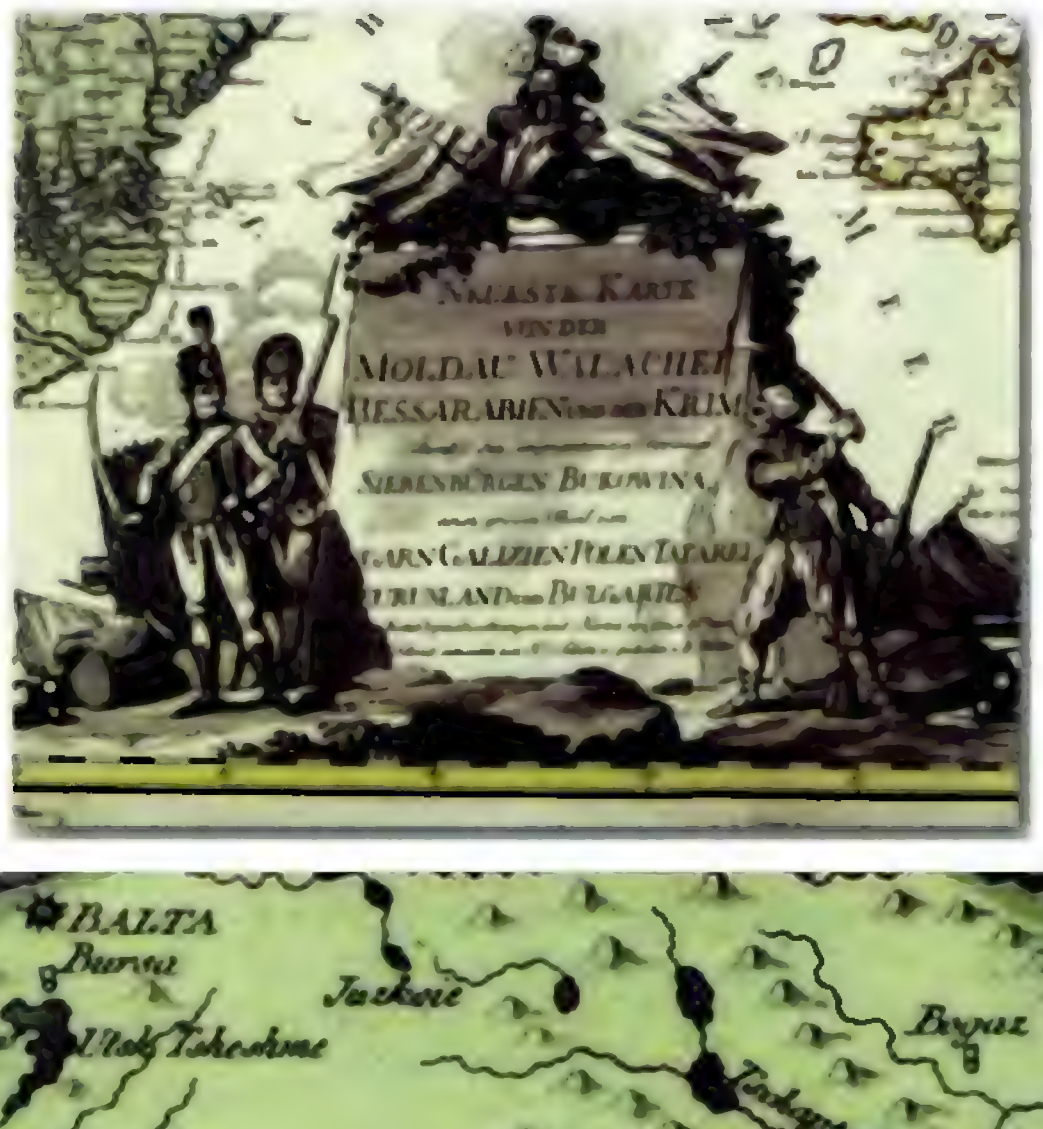

Фрагмент 8. Очаківська Татарія на Новій карті Молдавії, Валахії, Бессарабії і Криму… складена за генеральними картами Бауера і Шмідта, 1788 рік. Гравірували К.Шютц і Ф.Мюллер, Австрія (Neueste Karte von der Moldau, Walachei, Bessarabien und der Krim, jamt den andranzenden Prouinzen Sibenbürgen Bukowina einen grosen Heil uon Ungarn Calizien Polen Tatariei Neurusland und Bulgarien nach dem besten Originalzeichnungen, und Karten und general Bauer und H.I.Г.Schmid; entworfen von H. C. Schütz und gestochen von F. Muller. 1788). На території краю позначено: «Otschider» (Аджидер), «Giribirzina» (Гірибурзина), «Bogaz» (Бугаз), «Lanida» (Ланіда), «Jengidun» (на місці сучасної Одеси)

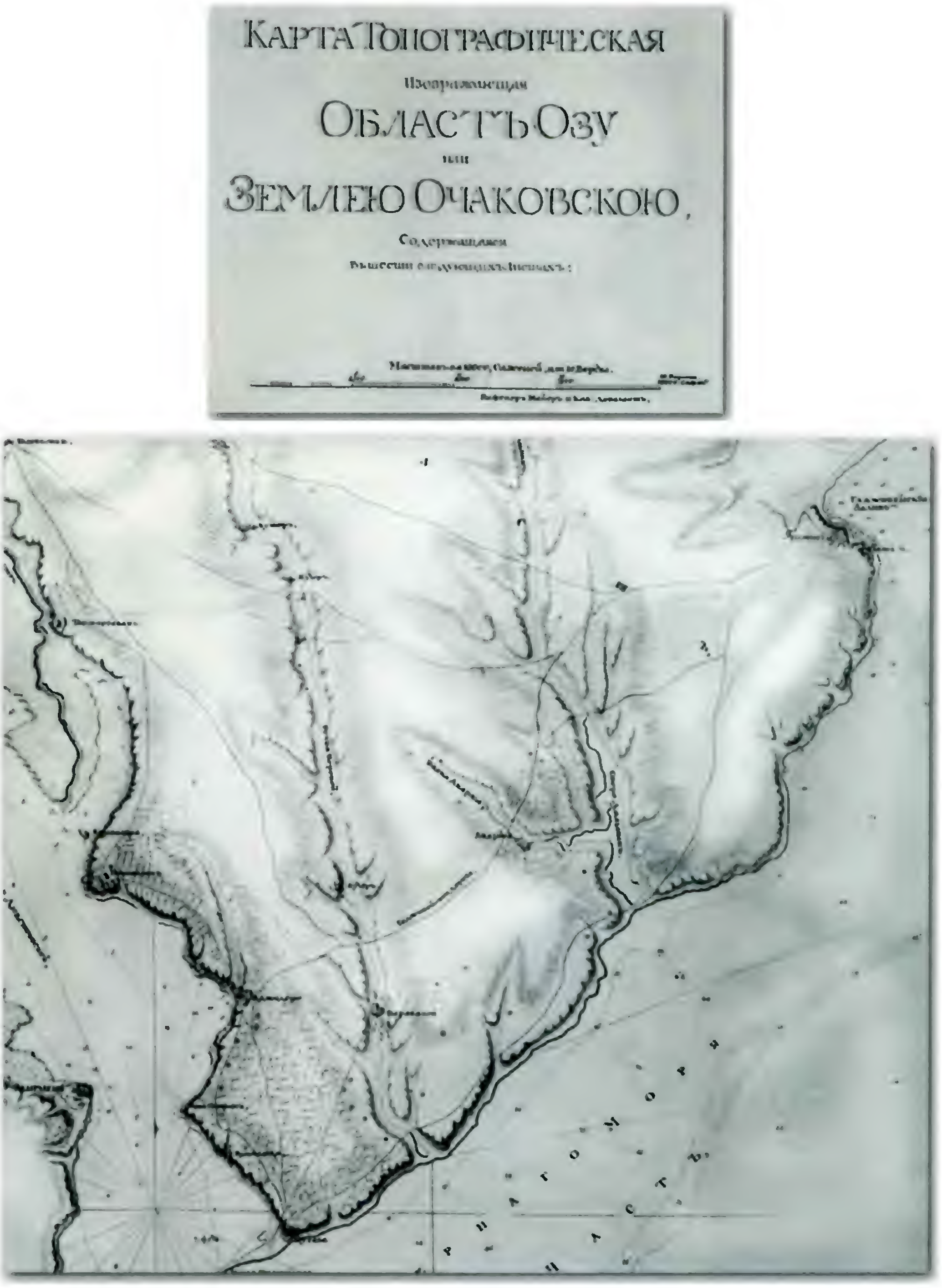

Фрагмент 9. Карта Ф.П. де Волана, 1791 рік [Карта топографическая изображающая область Озу или землю Очаковскою, содержащая в шести следующих листах]; копіював інженер-прапорщик Олександр Карпов

Фрагмент 9а. Карта Ф.П. де Волана, 1791 рік. Позначено: на лівому березі Дністровського лиману – «Косавелика» (Миколаївка), «Николаевка» (Калаглія), «Аджидере» (Овідіополь), «Коза Одарики» (Отарик), «Бузинаводи» (Бузиновате) та «Бугаза» (Бугаз); на р. Барабой – поселення «Парабаной» (х.Барабой) та «хутор» (р-н сучасного с. Доброолександрівка), на правому боці р. Акаржа – однойменне поселення

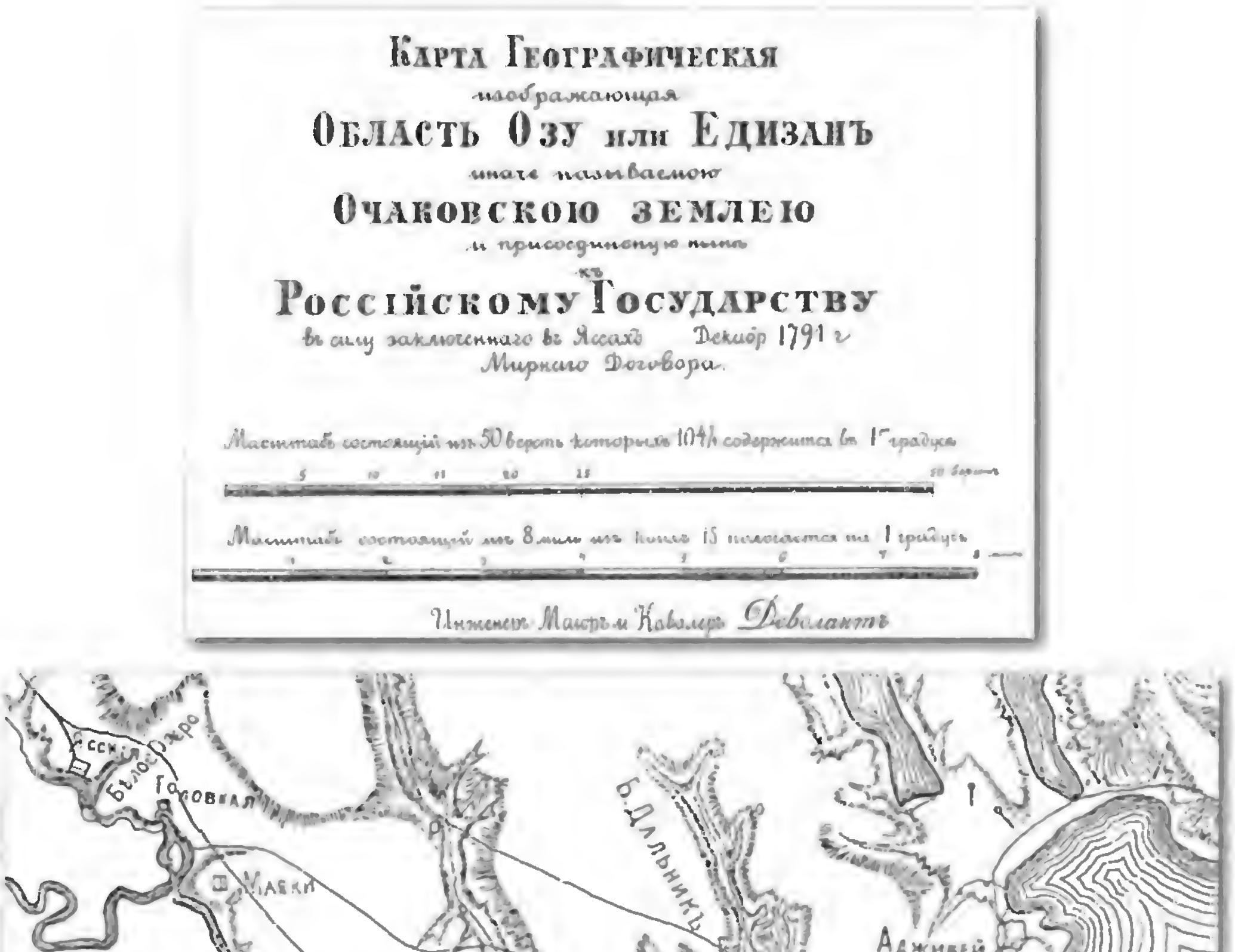

Фрагмент 9б. Карта Ф.П. де Волана, копія В.І.Григоровича 1876 року [Карта географическая изображающая область Озу или Едисан иначе называемою Очаковскою землею и присоединенную ныне к Россійскому государству в силу заключенного в Яссах мирного договора; декабрь 1791 г.]

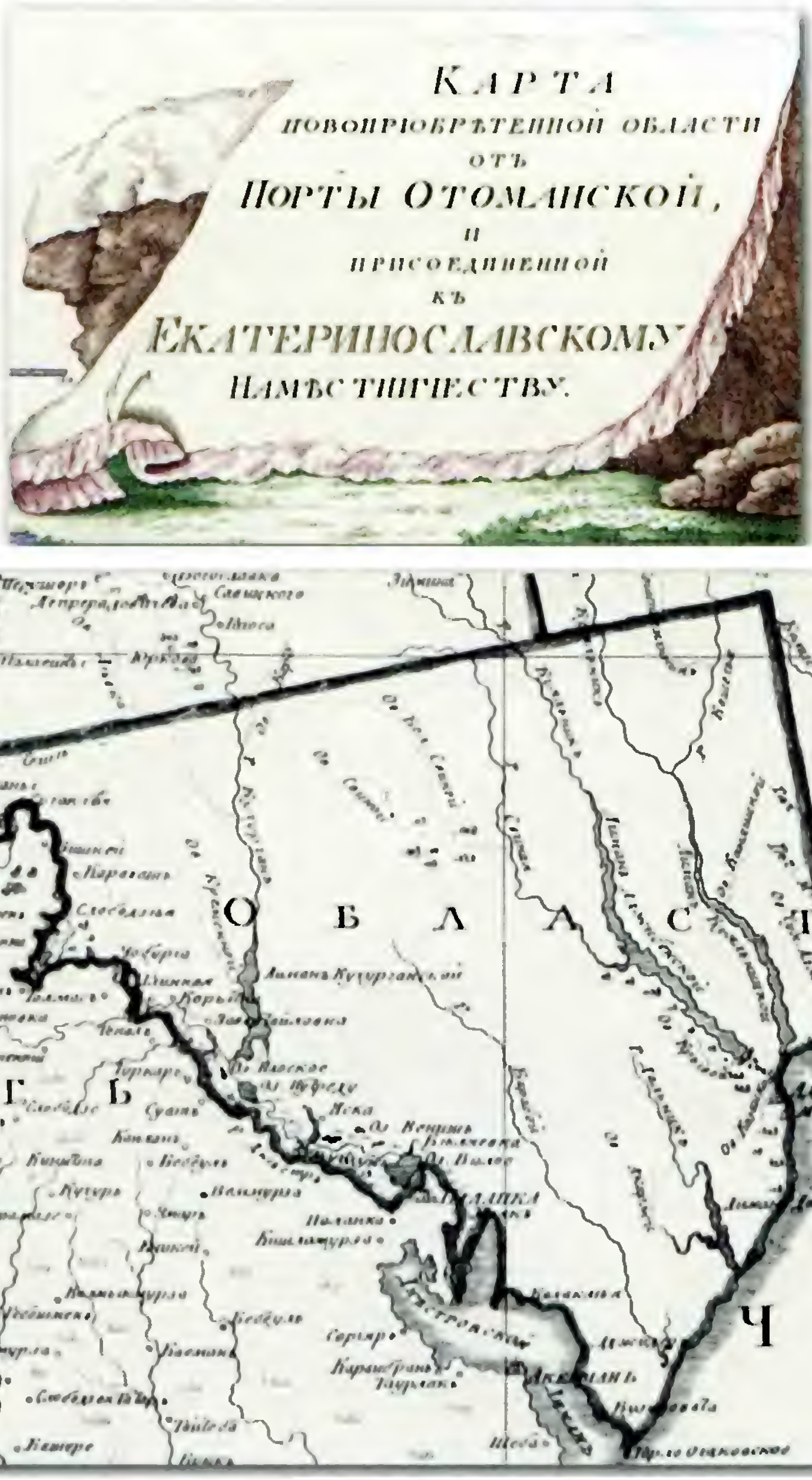

Фрагмент 10. Карта Новоприобретенной области от Порты Оттоманской и присоединенной к Екатеринославскому наместничеству (Атлас Российской Империи 1792 года. Автор: Соч. А. Вильбрехт. Грав. Алексей Савинков, И. Леонов. Вырез. Т. Михайлов. Издательство: С.-Пб.: Географический департамент Кабинета Е.И.В.). Позначено «Повіт № III» із запланованим повітовим містом «Аджибей» (Хаджибей). Поселення: «Калаклея» (Калаглія), «Аджидер» (Овідіополь), «Бузиновата» (Роксолани), «Лиман Дальницкий» (Сухий лиман)

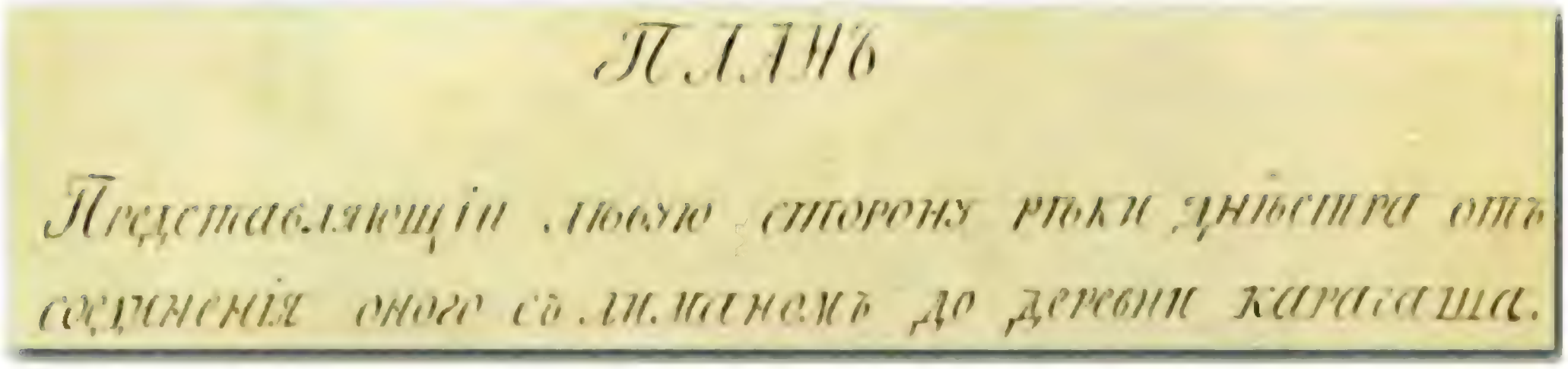

Фрагмент 11. Межовий план лівобережжя Дністра [із планів В.В.Каховського, 1792 рік]. Масштаб 2 версти в 1 англ. дюймі, або 1:84000. Позначено: на лівому березі Карагольської затоки Дністровського лиману – «хутір» і «Фонтан» (під №1, район сучасного с. Надлиманське); по р. «Парабой» (Барабой) – козацький хутір, три «Старые селища» (ногайські аули) і чотири «родника»; на Дністрі – «с. Беляевка», «хутор» і «каменные древние Ворота урочище Маяк» (сучасні с. Маяки)

Фрагмент 12. Тираспольський повіт на карті Вознесенського намісництва. 1795 рік

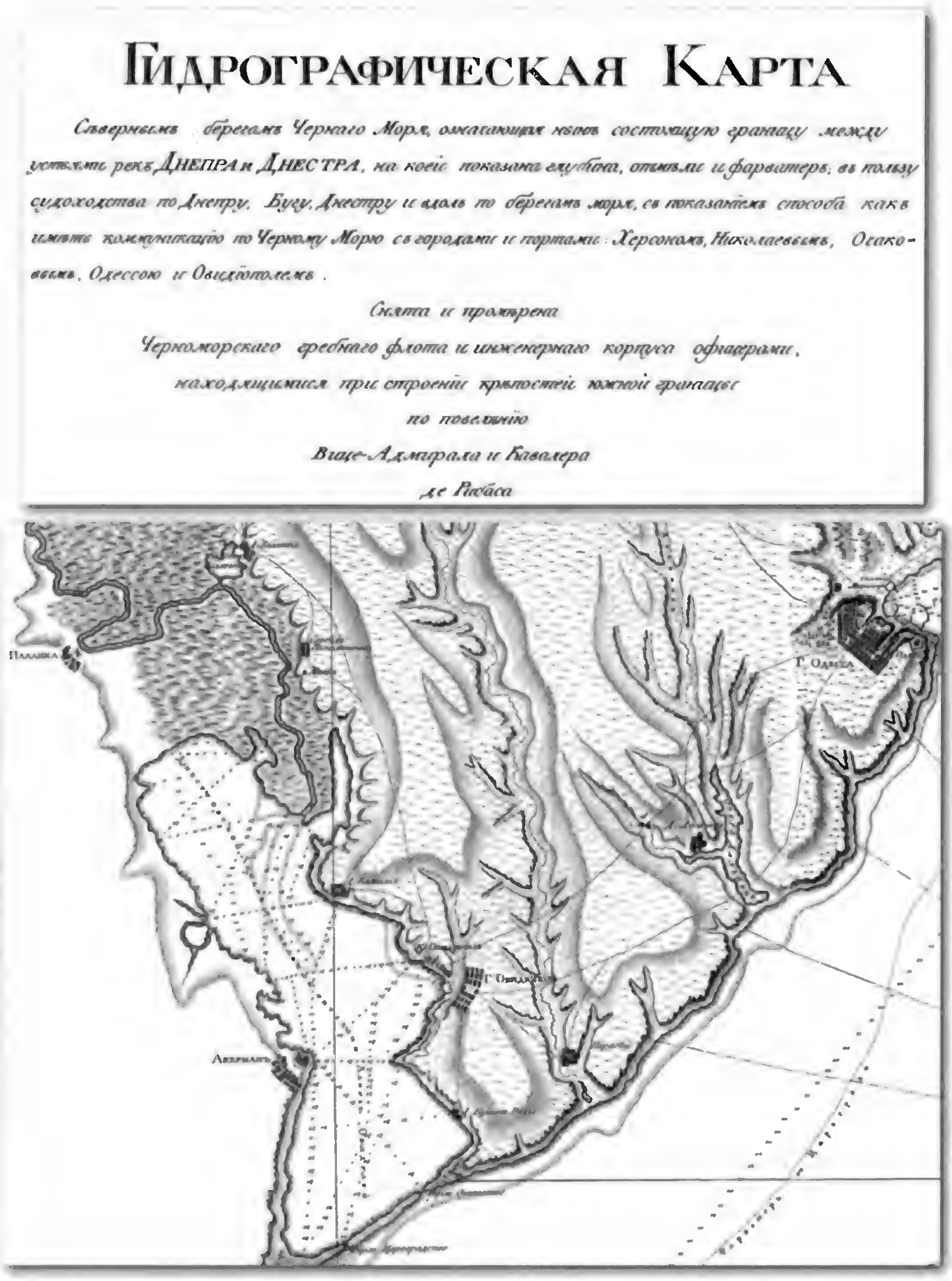

Фрагмент 13. «Гідрографічна карта північних берегів Чорного моря…» [1794-1796 роки]; Гравірував К. Макаров – [5 верст в англ. дюймі, або 1:210000]. Позначено: на лівому березі р. Дністер – «д. Беляевка», «Слобода Раскольников» (старовірів) і «Маяк» (Маяки Біляївського р-ну)

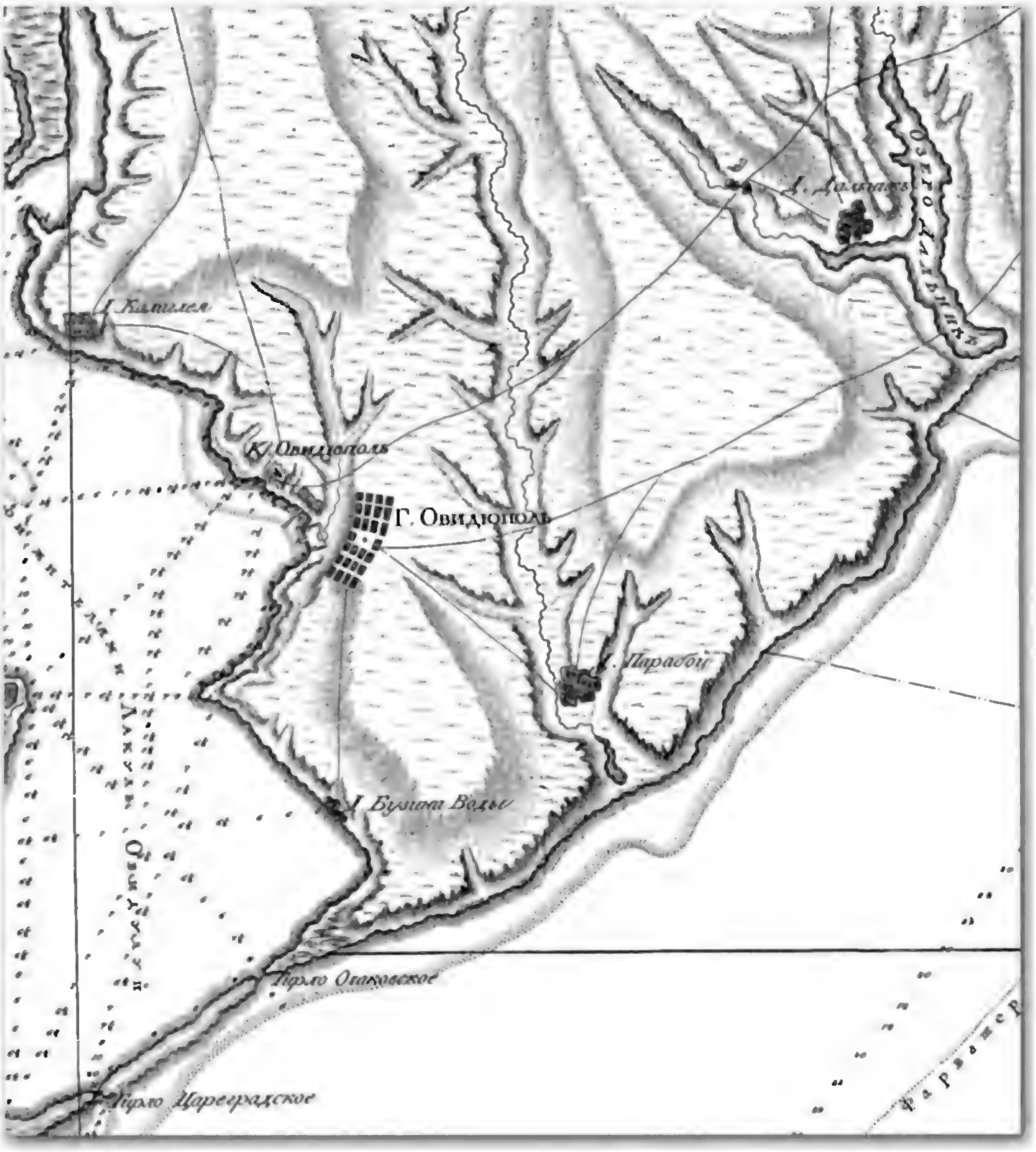

Фрагмент 13а. «Гідрографічна карта північних берегів Чорного моря…». Поселення на лівому березі Дністровського лиману: «д. Калаглея» (Калаглія), «К.Овидиополь» (фортеця Овідіополь), «г. Овидиополь» (Овідіополь), «Бузина Воды» (Бузиновата); на лівій стороні р. Барабой – «Д. Парабой» (Грибівка). На лівому березі р. Акаржа і Сухого лиману («Озера Дальник») – «Д. Дальник» (на місці Малодолинського), а також позначкою – поштова станція (на місці Великодолинського)

Фрагмент 14. Детальна Мілітерна карта по кордону Росії з Туреччиною. 1800 рік. Позначено: «Калаглея» (Калаглія), «Овидиополь» (Овідіополь), «Бузина воды» (Бузинавате); на правому боці р. Барабой хутори і село «Парабой» (Барабой, Грибівка); х. «Шостакова» (на правій стороні р. Барабой); два хутори біля Сухого лиману: перший (на лівому березі), другий – при впадінні р. Дальник у Сухий лиман, «х. Дальник» (при впадінні р. Акаржа у Сухий лиман) та інші

Фрагмент 15. Генеральний план Херсонської губернії, 1806 рік. Дачі Тираспольського повіту (станом на 1801 рік): №18 – В.І.Княжевича, №20 – державного с. Калаглія, №21 – м. Овідіополя, №22 – А.М.Грибовського із с. Бузинована, №24 – В.Потоцького (орендоване у Гагенмейстера) із с. Гакержія, №25 – І.Кисленського, №23 – капітана П.Вуковича, №26 – м. Одеси

Фрагмент 16. Викопіювання з генерального плану дач Тираспольського повіту. Виконав тираспольський повітовий землемір Шаржинський [Афанасій Семенович]. Листопад 1803 року [РДІА. – Ф.383. – Спр.205. – Арк.124б]. Позначено села: «д. Гакержія» (Акаржа) та «д. Ефстафіевка» (Остапівка). Під номерами дачі: П.Вуковича (№23), Г.Гагенмейстера в оренді В.Потоцького (№24) та І.Кисленського (№25)

Фрагмент 17. План дачі капітана Вуковича (Чертеж Николаевской губернии, Тираспольского уезда, земли отданной в 1798 году капитану Вуковичу, для поселения сродников и иностранцев, удоб. 13403, неуд. 540 дес. Копія плану, 1803 рік. Тираспольский уездный землемер Шаржинский) [ДАОО. – Ф.1 – Оп. 220. – Спр.1. – Арк.91]. На узбережжі Чорного моря позначено два джерела – «Родник». Суміжності дачі: села «Гакержія» (Акаржа) і Евстафіевка (Остапівка) ген.-майора Гагенмейстера, якими володів граф Потоцький (на півночі); м. Одеси (на сході); державного села Калаглеї, м. Овідіополя, сіл Андріанівки і Бузиноватого полковника Грибовського (на заході)

Фрагмент 18. Детальна карта Російської імперії…[1801-1804 роки]. – автор А.М.Вільбрехт (1756-1823). Позначено на лівому березі Дністровського лиману: «Сл. Княжевича» (Надлиманське), «слобода Рыбачья» (Миколаївка), «Калаклея» (Калаглія), «Овидиополь» (Овідіополь), «Ур. Кременчук» (урочище Кременчук), «Ур. ст. Городище» (Ніконій) та «Бузыновата» (Роксолани); на лівому березі р. Барабой – «Сл. Грибовского» (Грибівка); на р. Акаржа – «Окержа» (Великодолинське); на правому березі «Дальницкого» (Сухого) лиману – «Колонія Немецкая» (Малодолинське) та «Греческое селеніе» (Арнаутівка-Олександрівка) та інші

Фрагмент 19. План дач Херсонської губернії. 1828 рік. Позначено земельні дачі: №20 – державного села «Калаглея» (Калаглія), №21 – м. Овідіополя, №22 – нащадків І. Сцибор-Мархоцького (його дружини Є. Руффо) із поселенням «Андріяновка» (Грибівка); німецькі колонії: №18 – Францфельд, із дачі №20 літерою «І» – «Александергильф» (Олександергільф), №24 – «Нейбург», «Боль. Либенталь» (Грослібенталь) і «Малый Либенталь» (Клейнлібенталь), №25 – «Петерсталь», «Іозефсталь» (Йозефсталь) і літерою «К» – Марієнталь; №23 – «Греческая» (Арнаутівка); №26– м.Одеса, а літерою «М» – Люстдорфа

Фрагмент 20. План землі колоній Лібентальського округу. «Общий уменьшительный План Одесского водворения значащихся в изъяснении под номерами с обозначением сколько в каждой колонии порознь семейства удобной и неудобной земли. Сочинен Генеральным землемером губернским секретарем Силенским 1823-го года» [ДАХО. – Ф.302. – Спр.1. – Арк.1026]. Позначено німецькі колонії: Фрейденталь (сучасне Мирне Біляїв. р-ну), Петерсталь, Францфельд, Йозефсталь, Марієнталь, Нейбург, Олександергільф, Великий Лібенталь (Грослібенталь) і Малий Лібенталь (Клейнлібенталь). Літерами позначено суміжності: A-B – земля вигону м. Овідіополя; B-C – села Калаглія державних селян; C-D – річка Дністер; D-E – земля села Маяки державних селян; E-F – села Біляївки державних селян; F-G – села Доброжанівки, власність поміщика Доброжанова; G-H – принца Вінтерберзького і надвірного радника Фіча; H-I – міста Одеси; I-A – володіння греків і албанців (с.Арнаутівки)

Фрагмент 20а. Лібентальського округу №5 колонії Люстдорф (1823 рік). Позначено суміжності: А-В – земля міста Одеси, на якій поселені хутори міських мешканців; В-А – частина Чорного моря

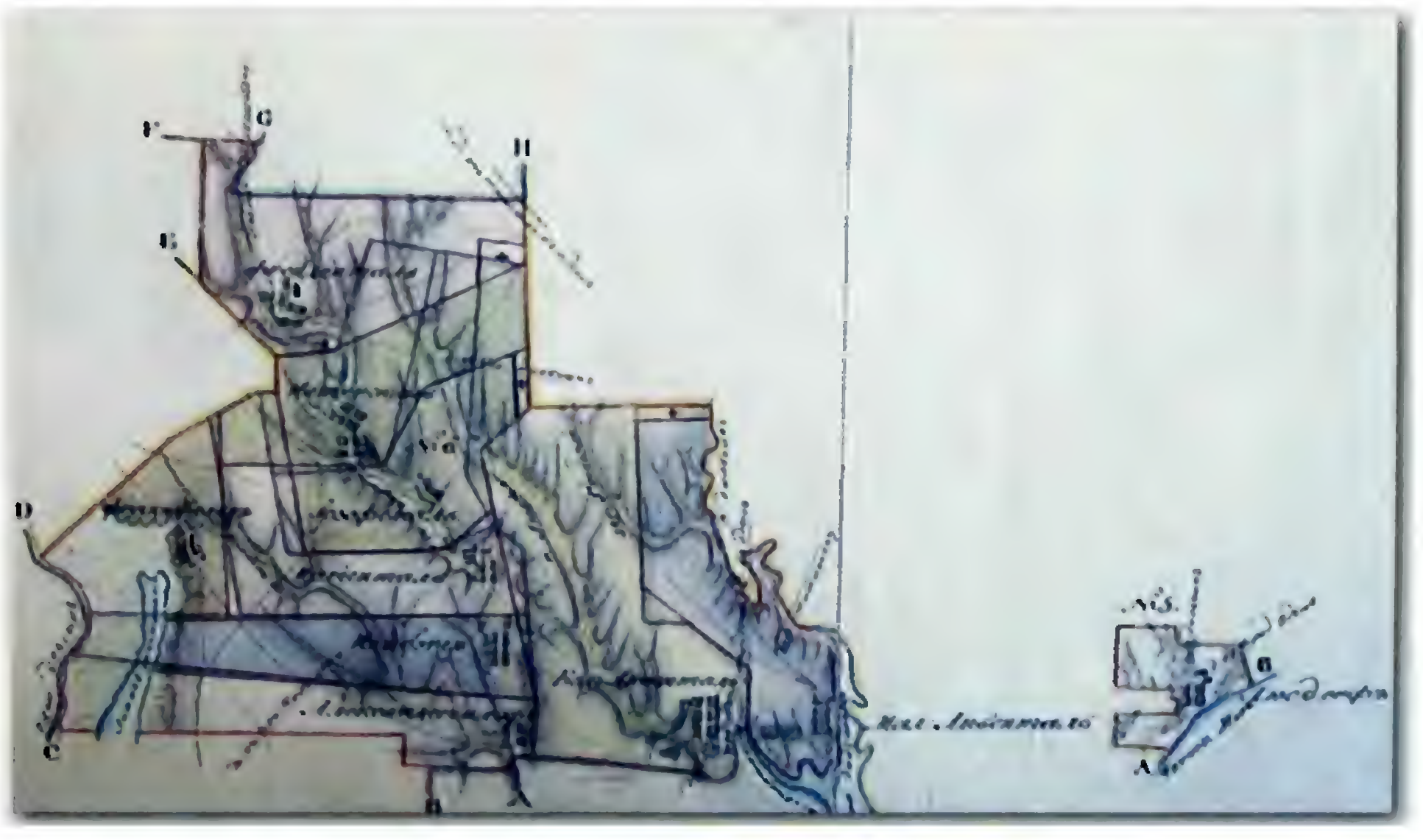

Фрагмент 20б. Загальний овид фрагментів 20 і 20а плану 1823 року

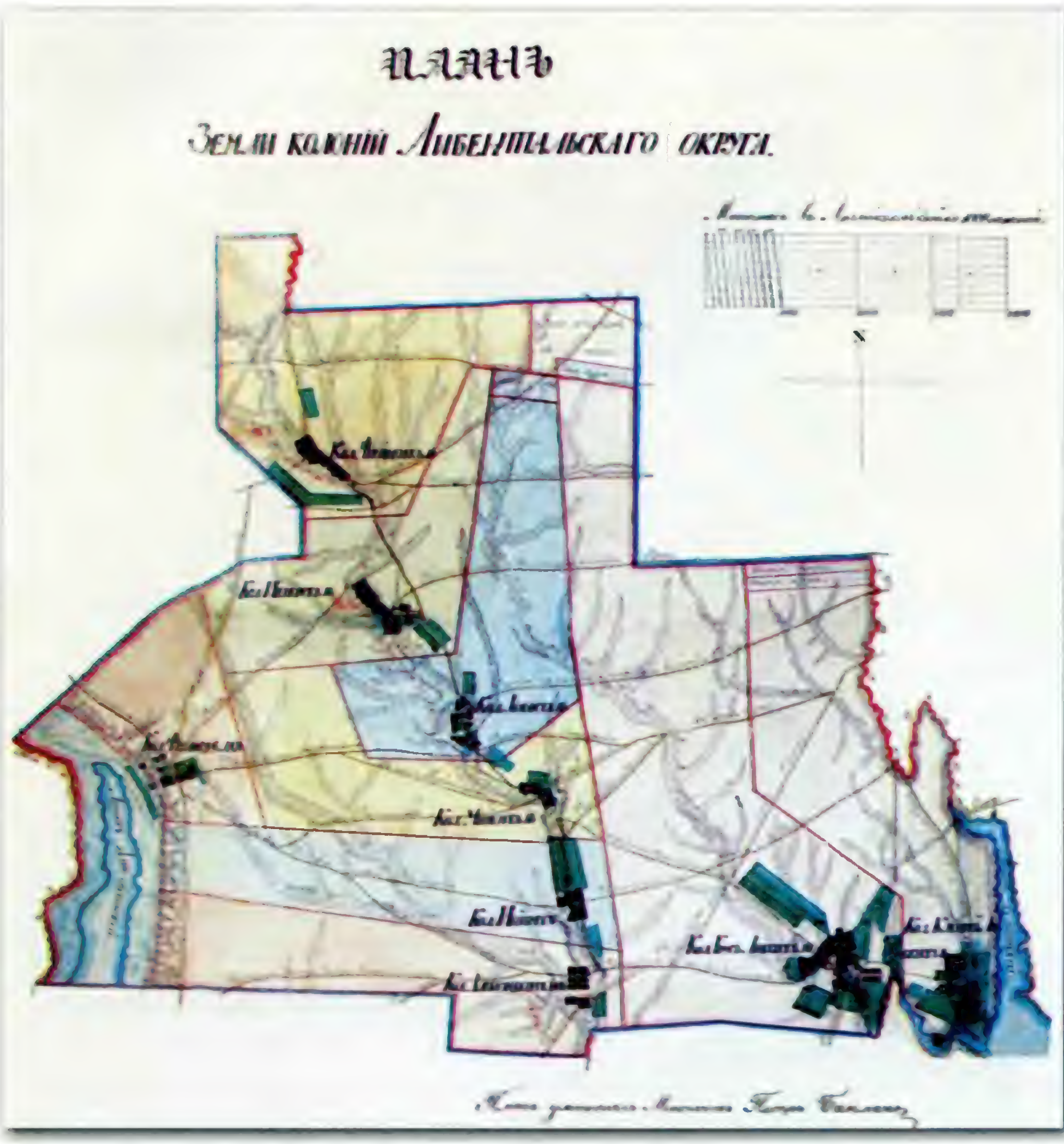

Фрагмент 21. План землі колоній Лібентальського округу (внизу напис: план зменшував меноніт Петро Бахман) [ДАХО. – Ф.302. – Спр.1. – Арк.1027]. 1828 рік. Позначено німецькі колонії: Фрейденталь (сучасне Мирне Біляївського р-ну), Петерсталь, Францфельд, Йозефсталь, Марієнталь, Нейбург, Олександергільф, Гроссліbенталь і Клейнлібенталь

Фрагмент 22. Генеральний план м. Одеси, 1835 року (загальний овид) [Генеральный план города Одессы с принадлежащею оному землею разделенной на 6-ть частей с показанием предместий, селений, хуторов, садов и других казенных и частных заведений, литографированной с дозволения начальства в 1835 году в литографии Дмитрия Кленова]

Фрагмент 22а. Землі краю на Генеральному плані м.Одеси (північна частина; див. Одеські заміські хутори на 1834 рік)

Фрагмент 22б. Землі краю на Генеральному плані м.Одеси (південна частина; див. Одес. заміські хутори на 1834 рік)

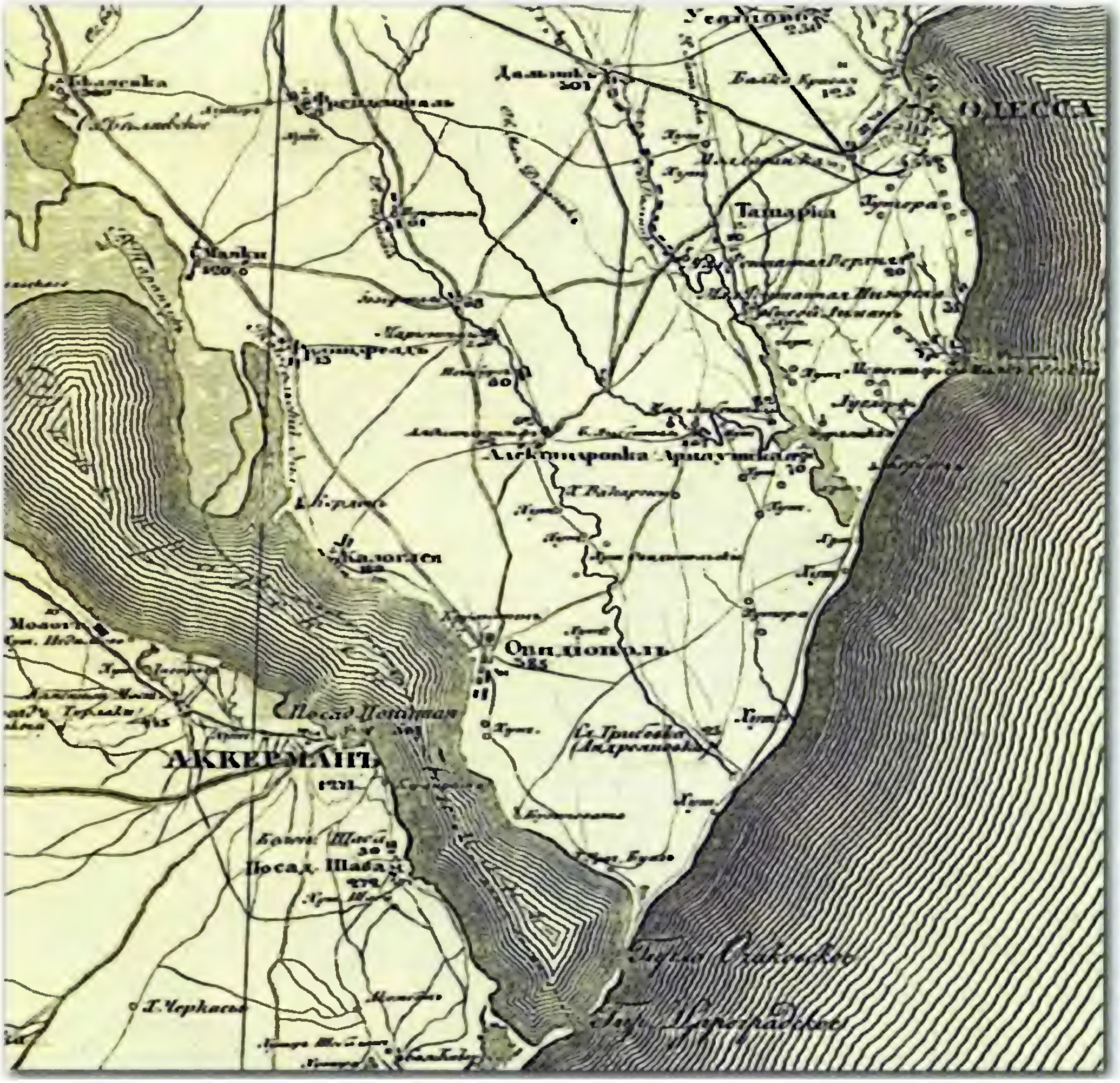

Фрагмент 23. Спеціальна карта Західної частини Російської імперії на 60 аркушах (картограф ген.-лейт. Ф.Ф.Шуберт), 1842 рік. Топографічні зйомки проведено в 1826-1840 роках. Аркуш LI – Херсонська і Таврійська губернії. Масштаб – 10 верст в англ. дюймі (1:420 000). Позначено більшість поселень краю. Поміж Францфельдом і Калаглією, а також на лівому березі Сухого лиману – «Кордони». В Овідіопольській фортеці – «Карантин»

Фрагмент 24. План міста Одеси з передмістями [Бл. 1868 року: Одеського військового округу топограф капітан Карасьов]. Позначено: по балці Татарській – дача Архієпископа; на північ від дороги із с. Татарка до м. Одеси, по Сухолиманській балці хутори: Міллера, Зозулі, Тимонова, Ізнера, Ланге, Аксельма; на південь від дороги – Сохновського, Слюсаренка, Креміди, Посохана, Монастирський, Глязера, Мармусевича, Єлича

Фрагмент 25. Військово-топографічна карта Європейської Росії (до 1862; знята у 1840-і роки під керівництвом ген.-лейт Ф.Ф.Шуберта; масштаб 3 версти в англ. дюймі, або 1:126000). Аркуш XXXI-9: Херсонська губ.

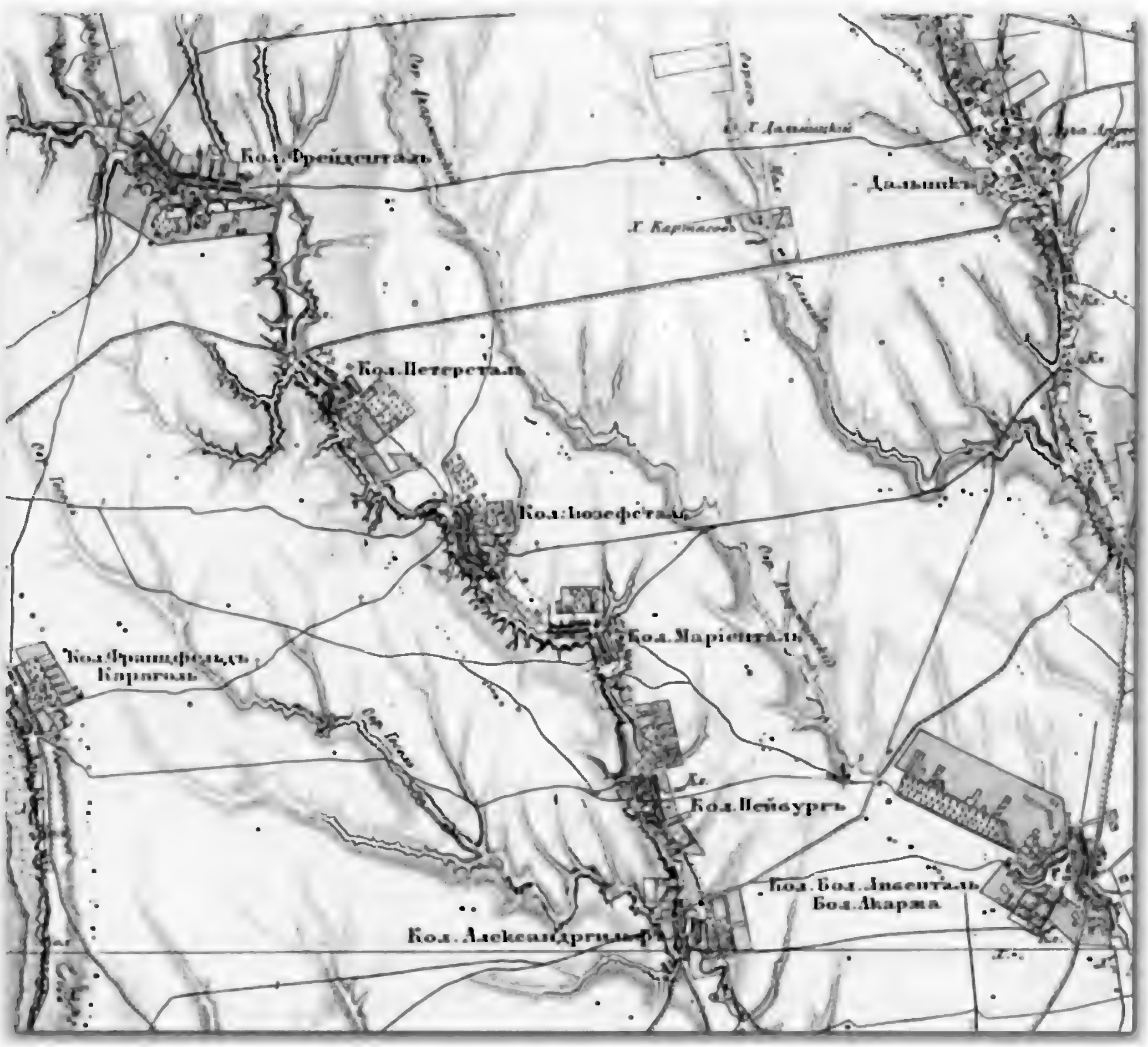

Фрагмент 25а. Військово-топографічна карта Європейської Росії. Аркуш XXXI-9: Північно-західна частина краю

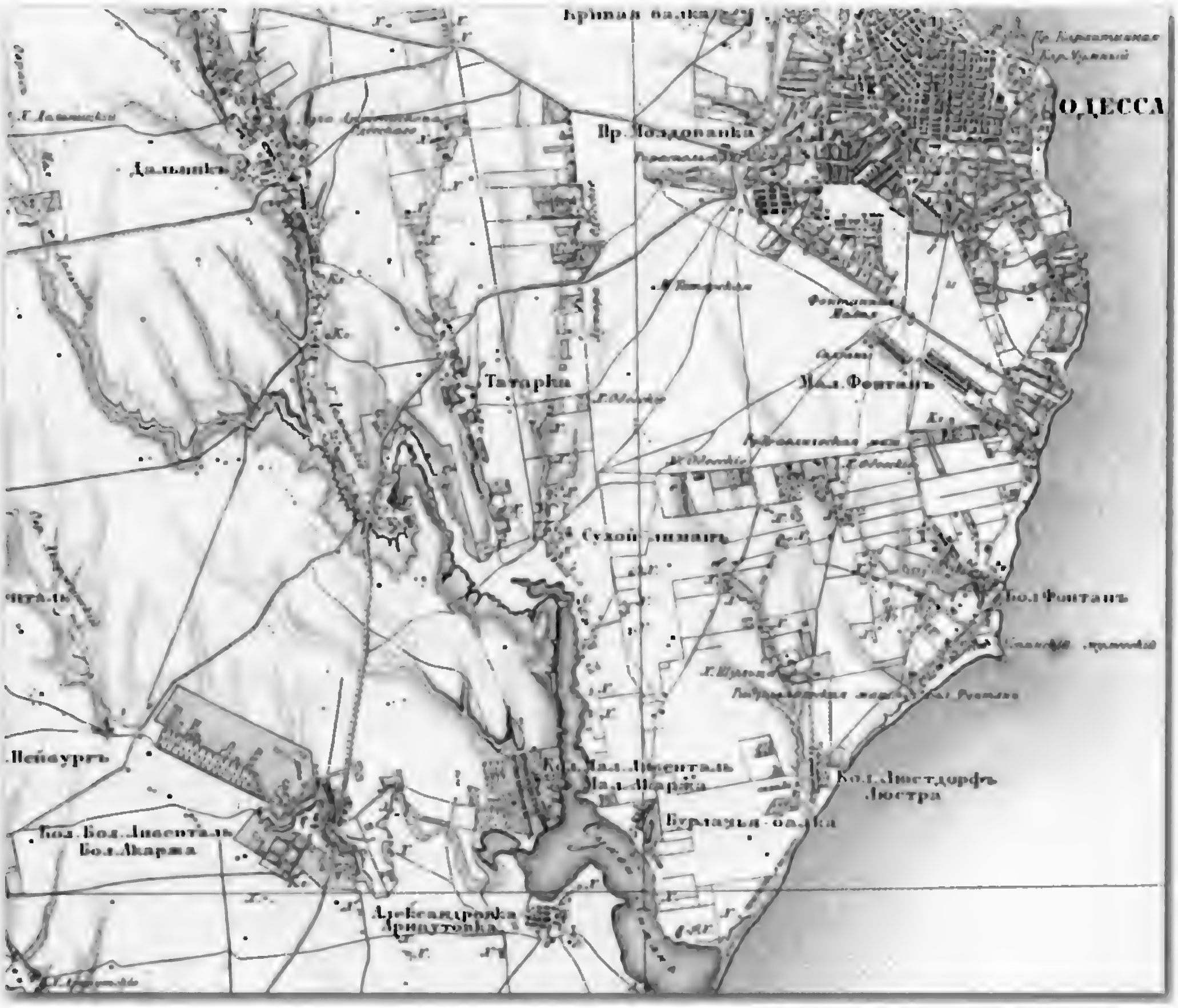

Фрагмент 25б. Військово-топографічна карта Європейської Росії. Аркуш XXXI-9: Північно-східна частина краю

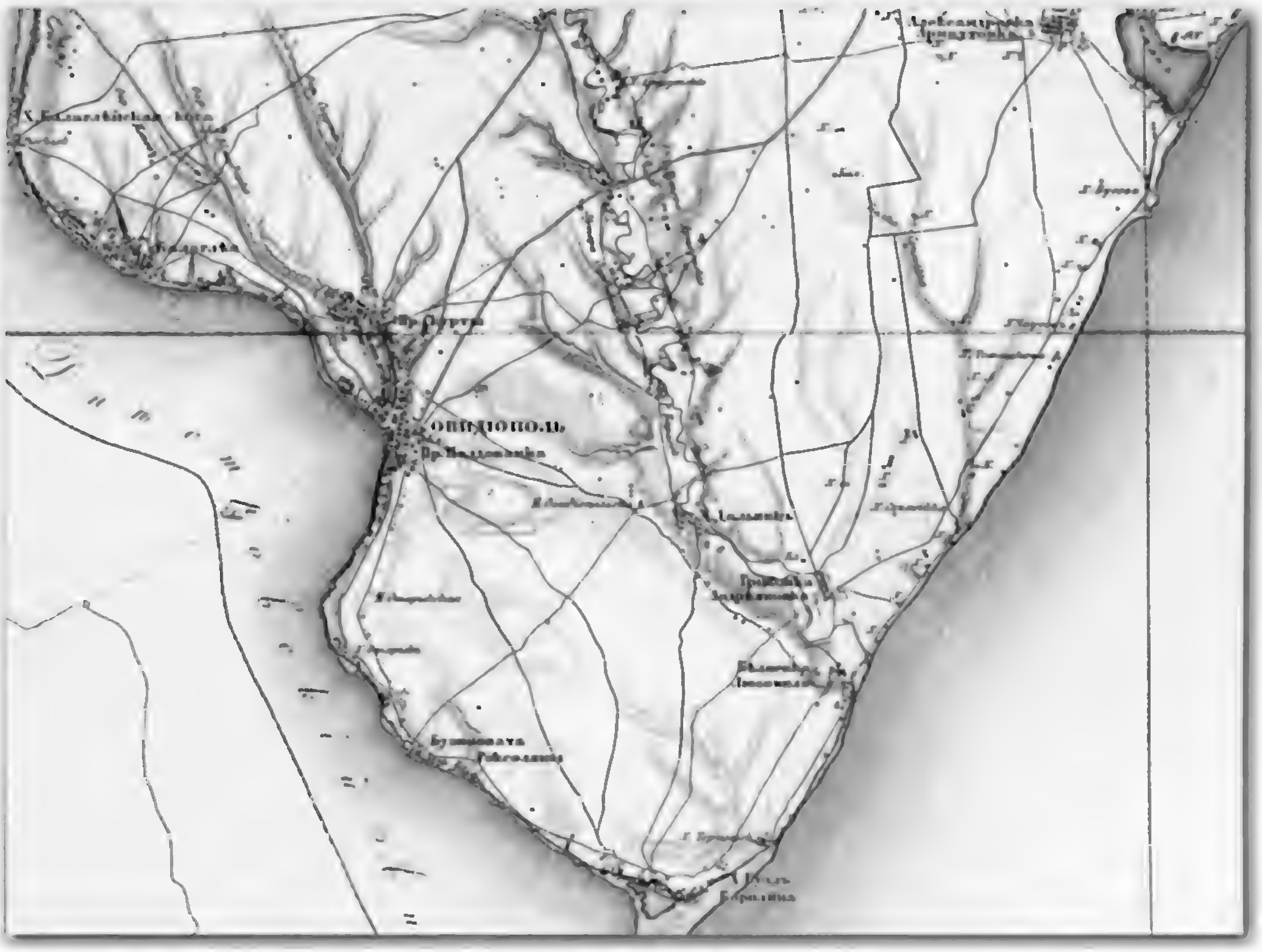

Фрагмент 25в. Військово-топографічна карта Європейської Росії. Аркуш XXXI-9: Південна частина краю

СПЕЦІАЛЬНАЯ КАРТА

ЕВРОПЕЙСКОЙ РОССІИ

С ПРИЛЕГАЮЩЕЙ К НЕЙ ЧАСТЬЮ

ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ И МАЛОЙ АЗІИ.

МАСШТАБЪ 10 ВЕРСТ В ДЮЙМѢ.

Фрагмент 26. Спеціальна карта Європейської Росії… Аркуш. 33: Одеса-Миколаїв-Херсон; складено 1865 року (видання картографічного відділу корпусу військових топографів Генерального штабу під керівництвом ген.-лейт. І.А.Стрельбицького; масштаб 10 верст в англ. дюймі, або 1:420 000)

КАРТА

ОДЕССКАГО УѢЗДА и ОДЕССКАГО ГРАДОНАЧАЛЬСТВА

СЪ ОБОЗНАЧЕНІЕМЪ ПОСЕЛЕНІЙ и ГРАНИЦЪ ДАЧЪ.

— — — Желѣзная дорога
═══ Почтовая дорога
——— Транспортная дорога
Проселочная дорога
— · — · — Границы уѣзда
Границы дачъ земельнаго имѣнія
отмѣчены VI римскими цифрами
Границы дачъ принятыя за сей
линіи отмѣчены VI римск. цифры

▼ Кордонъ, мелкая трактиръ или дача
● Поселеніе менѣе 10 дворовъ
○ отъ 10 до 25 дворовъ
◎ „ 26 „ 50 „
◉ „ 51 „ 100 „
◎ „ 101 „ 250 „
◎ „ 251 „ 500 „
◉ Болѣе 500 дворовъ
Города

Фрагмент 27. Карта Одеського повіту й Одеського градоначальства з позначенням поселень і кордонів дач, 1860-і роки (див. Дачі земські)

Фрагмент 28. Генеральний план м. Одеси («Генеральный план города Одессы съ принадлежащею оному землею разделенной на 6-ть частей с показанием селений, хуторов, садов и других казенных и частных заведений. Составил на основании генеральной съемки 1860-70 годов и последующих частных съемок городской землемер М.Детерикс в 1892 году». Див. Одеські заміські хутори на 1900 рік

Фрагмент 29. Карта Одеського повіту. Видання Одеської повітової управи. Складена з 3 верстової маршрутної карти Генерального штабу і доповнена статистичними даними Одеської земської управи приватним землеміром Романюком в 1904 і 1917 роках. Позначено волості: Калаглійська (1) й Маріїнська (2). В Овідіополі – дільниці: земського начальника і поліцейського пристава

Фрагмент 29а. Карта Одеського повіту, 1917 рік. Позначено хутори Крижанівка, Шедевера, Біляївка (Любомила), Терновий, Бугаз (Кароліна) та інші

Фрагмент 30. «Военно-топографическая карта Европейской России. – Петроград: лит. картогр. заведения Военно-топограф. отдела: 08.1917 года, губ. Херсонская и губ. Бессарабская». Аркуш XXXI-9 (виправлений за рекогносцировками 1868-1869 та зйомками 1870-1877 і 1916 років)

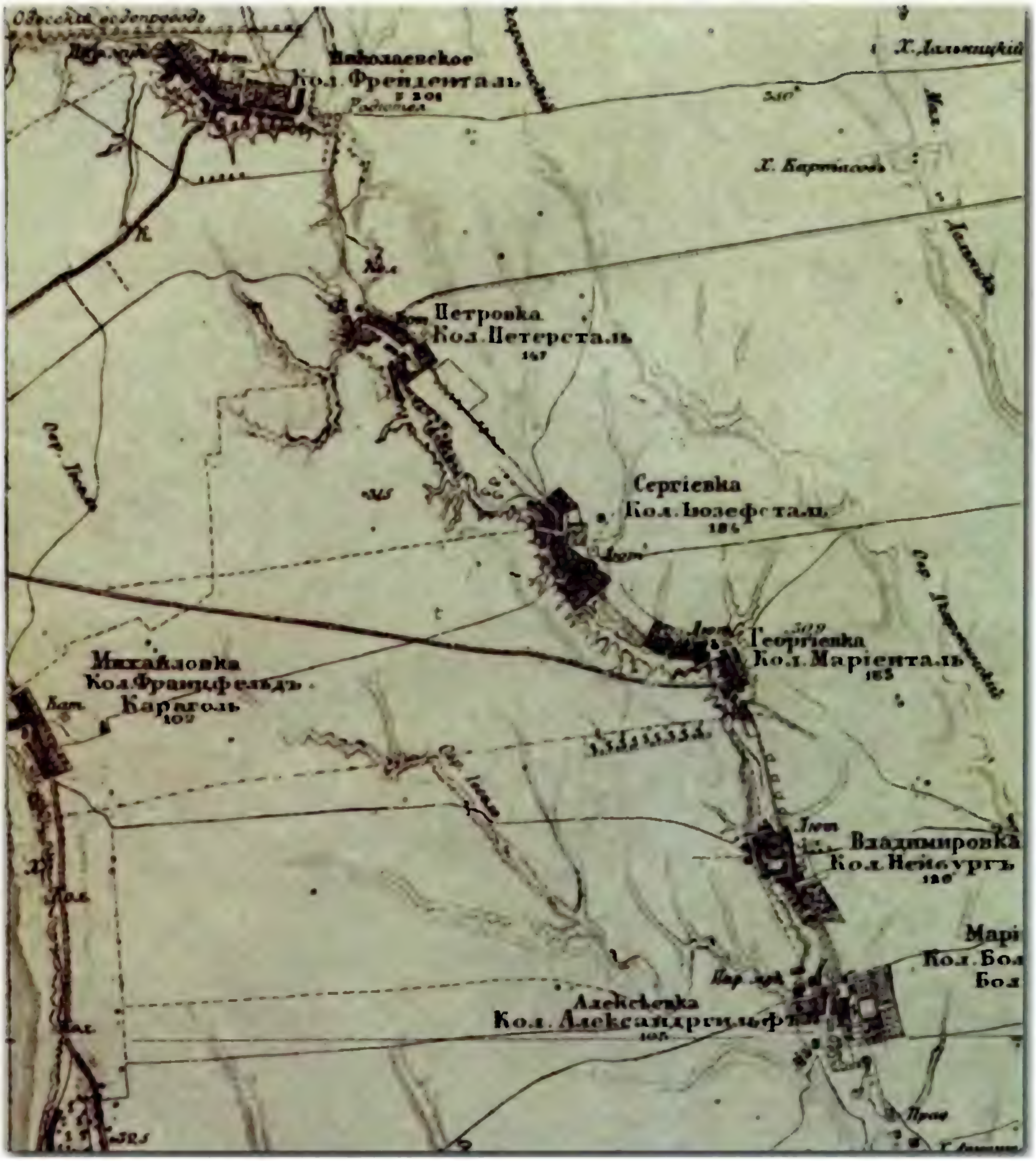

Фрагмент 30а. «Военно-топографическая карта Европейской России». Аркуш XXXI-9 1917 р. Центральна частина краю: села Михайлівка, Петрівка, Сергіївка, Георгіївка, Володимирівка, Олексіївка та інші

Фрагмент 30б. «Военно-топографическая карта Европейской России». Аркуш XXXI-9 1917 р. Південна частина краю: поселення Калаглія, Овідіополь, Роксолани, Дальник, Грибівка, Біляївка, Каролiно-Бугаз, хутори Санжійка, Чаусова, Томашкова, Терновий та інші

Фрагмент 30в. «Военно-топографическая карта Европейской России». Аркуш XXXI-9 1917 р. Східна частина краю: села Маріїнське, Ксеніївка, Олександрівка, Дача Архієпископа Одеського, Татарка, Сухий Лиман, Бурлача Балка, Ольгине з хуторами та інші

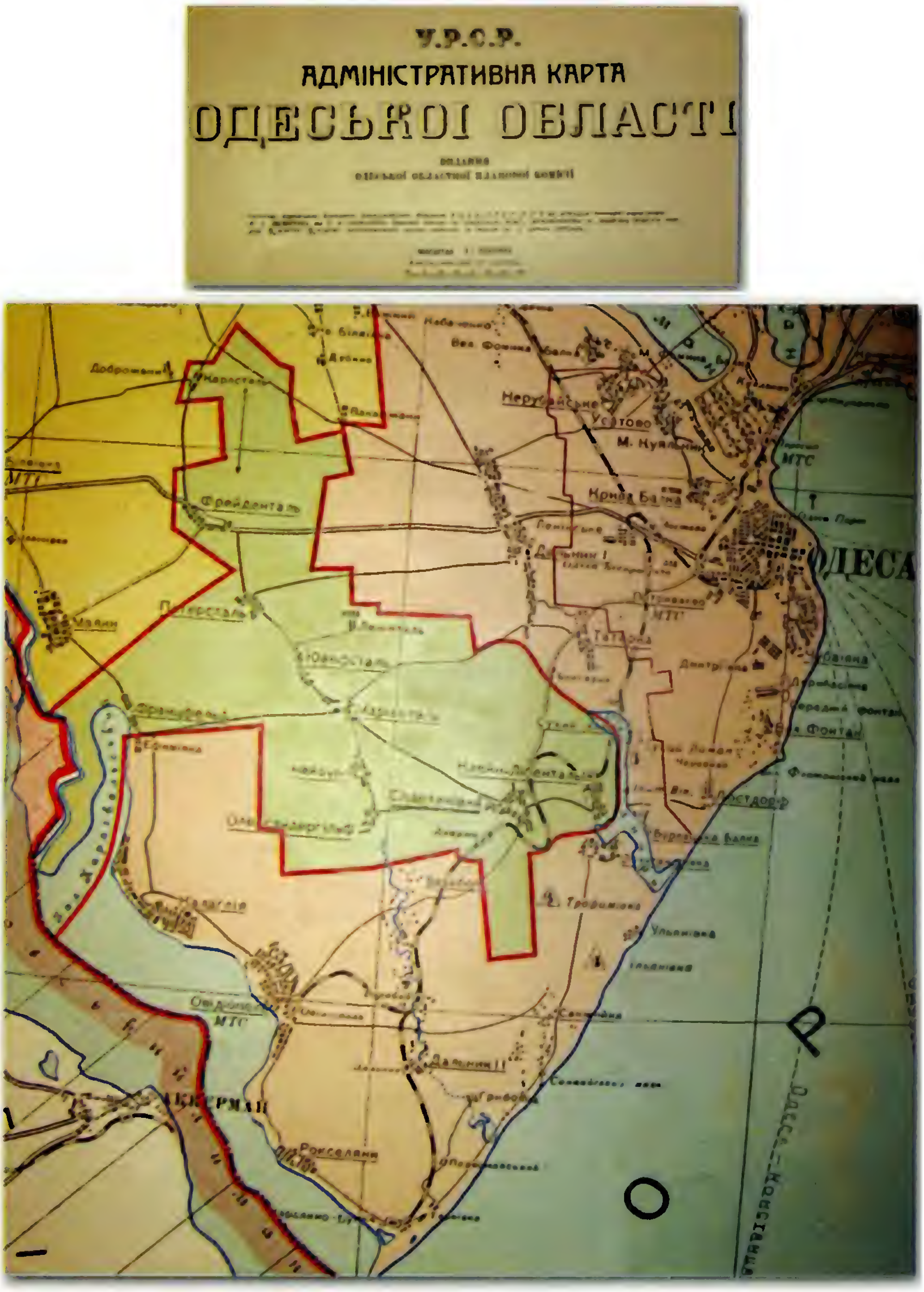

Фрагмент 31. УРСР. Адміністративна карта Одеської обл., 1937 рік: Спартаківський німецький р-н (зеленим кольором), Одеський р-н (рожевим)

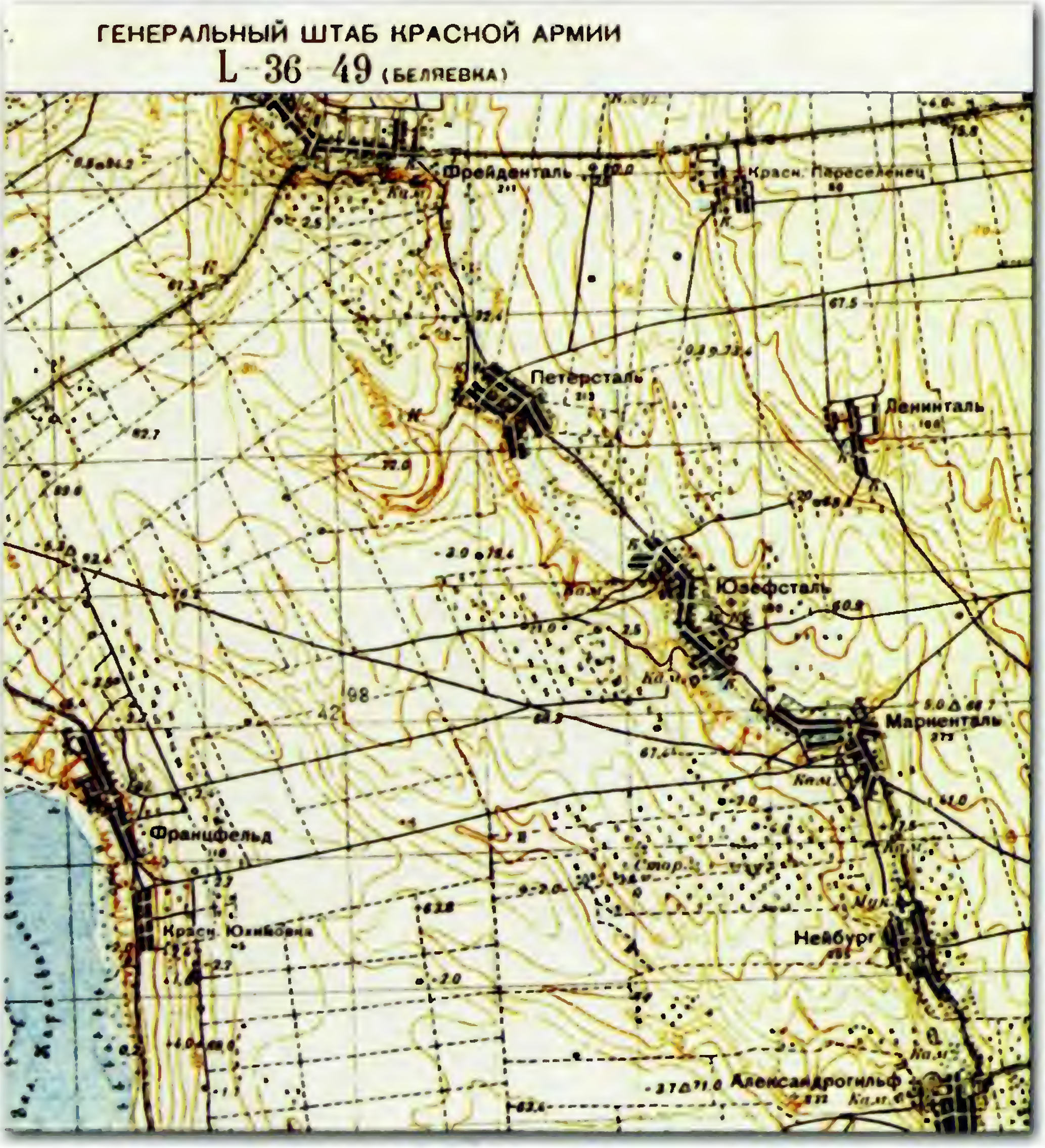

Фрагмент 32. Військово-топографічна карта, 1929 рік. Аркуш L-36-49 (Біляївка) масштаб 1:100 000

Фрагмент 32а. Військово-топографічна карта, 1929 рік. Аркуш L-36-61 (Аккерман), масштаб 1:100 000

1929 г.

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ШТАБ КРАСНОЙ АРМИИ

L—36—62 (АЛЕКСАНДРОВКА)

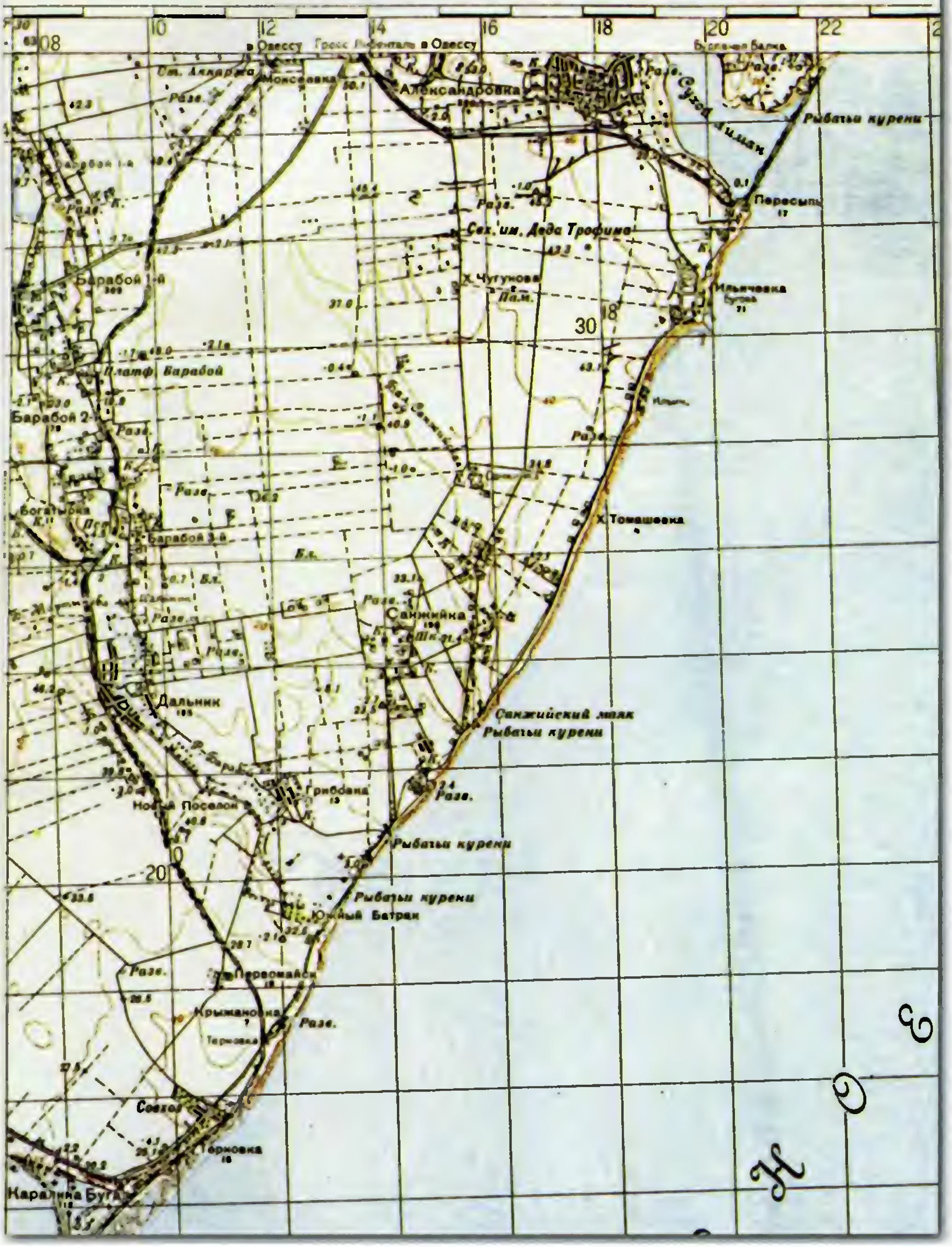

Фрагмент 32б. Військово-топографічна карта, 1929 рік. Аркуш L-36-62 (Олександрівка), масштаб 1:100 000

Фрагмент 32в. Військово-топографічна карта, 1929 рік. Аркуш L-36-50 (Одеса), масштаб 1:100 000 (Одеса)

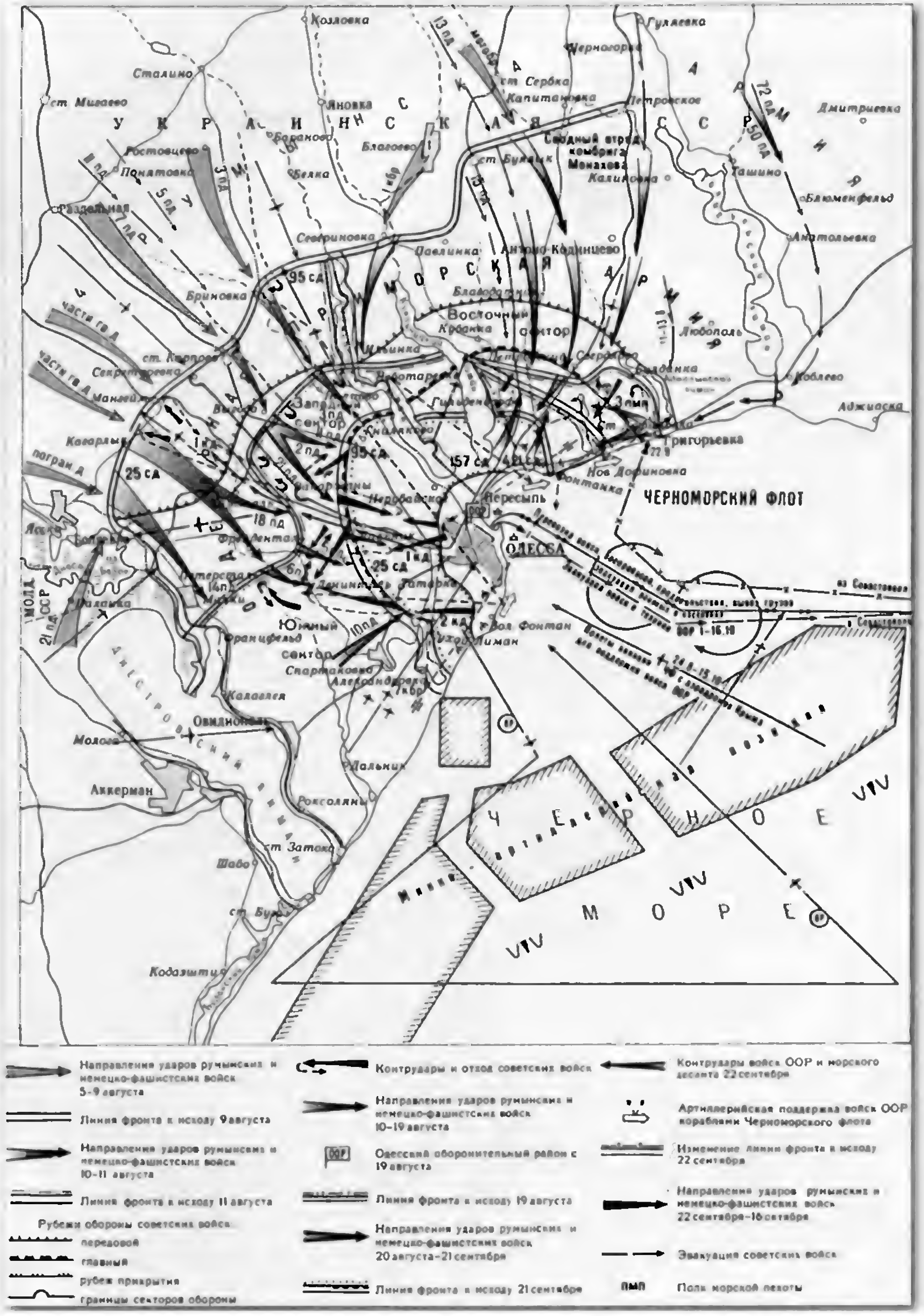

Фрагмент 33. Схема оборони Одеси 5 серпня – 16 жовтня 1941 року

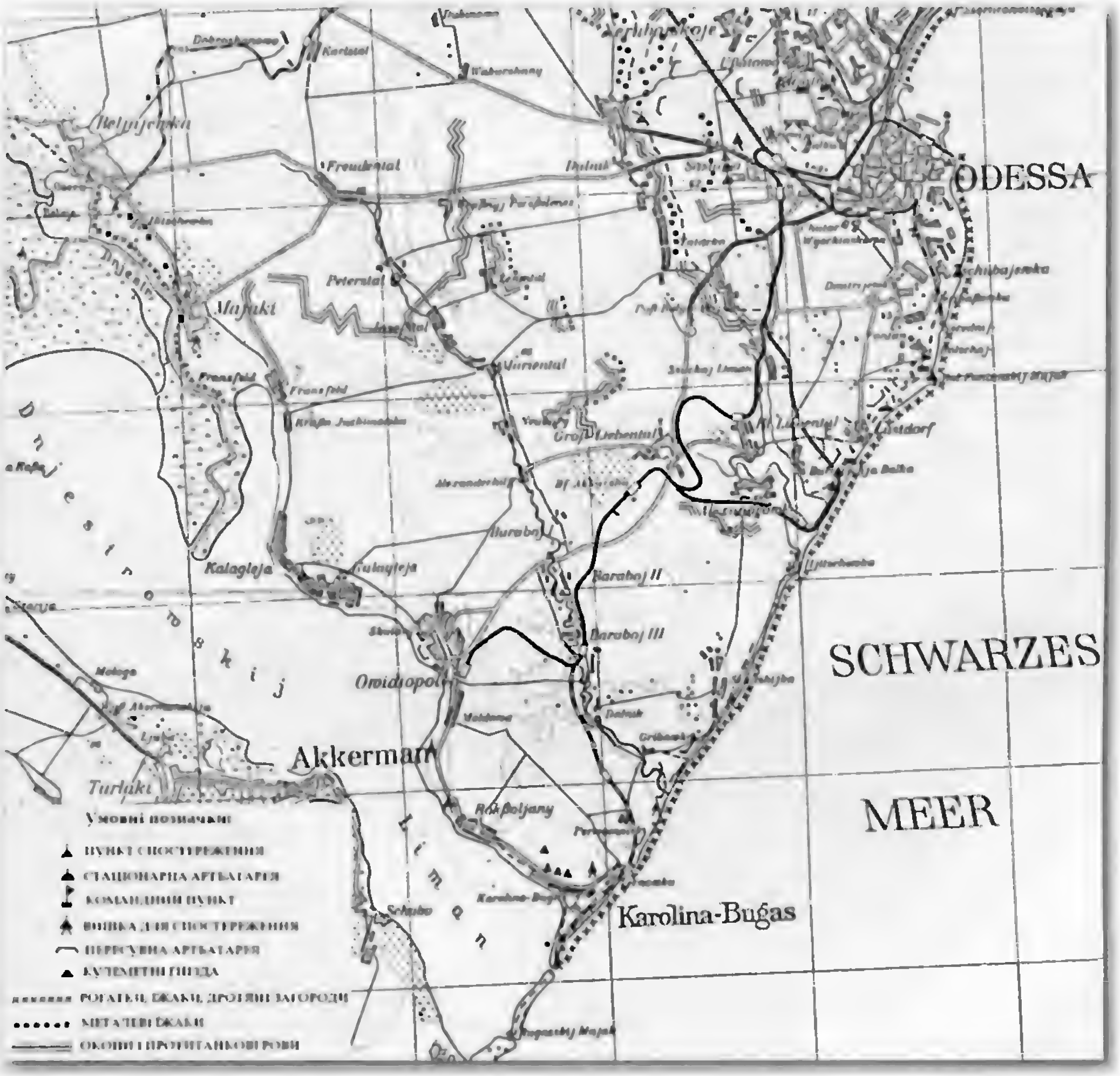

Фрагмент 34. Оборонні рубежі навколо Одеси. Німецька карта 1942 року (Масштаб 1:100 000)

Фрагмент 35. Лінія оборони Одеси на 12.08.1941 року (військова карта. М 1:500 000). Позначено розташування румунських частин і військ Приморської армії (25 Чапаєвської та 95 Молдавської СД та інші)

Фрагмент 36. План колонії Грослібенталь, 1944 рік: 340 дворів

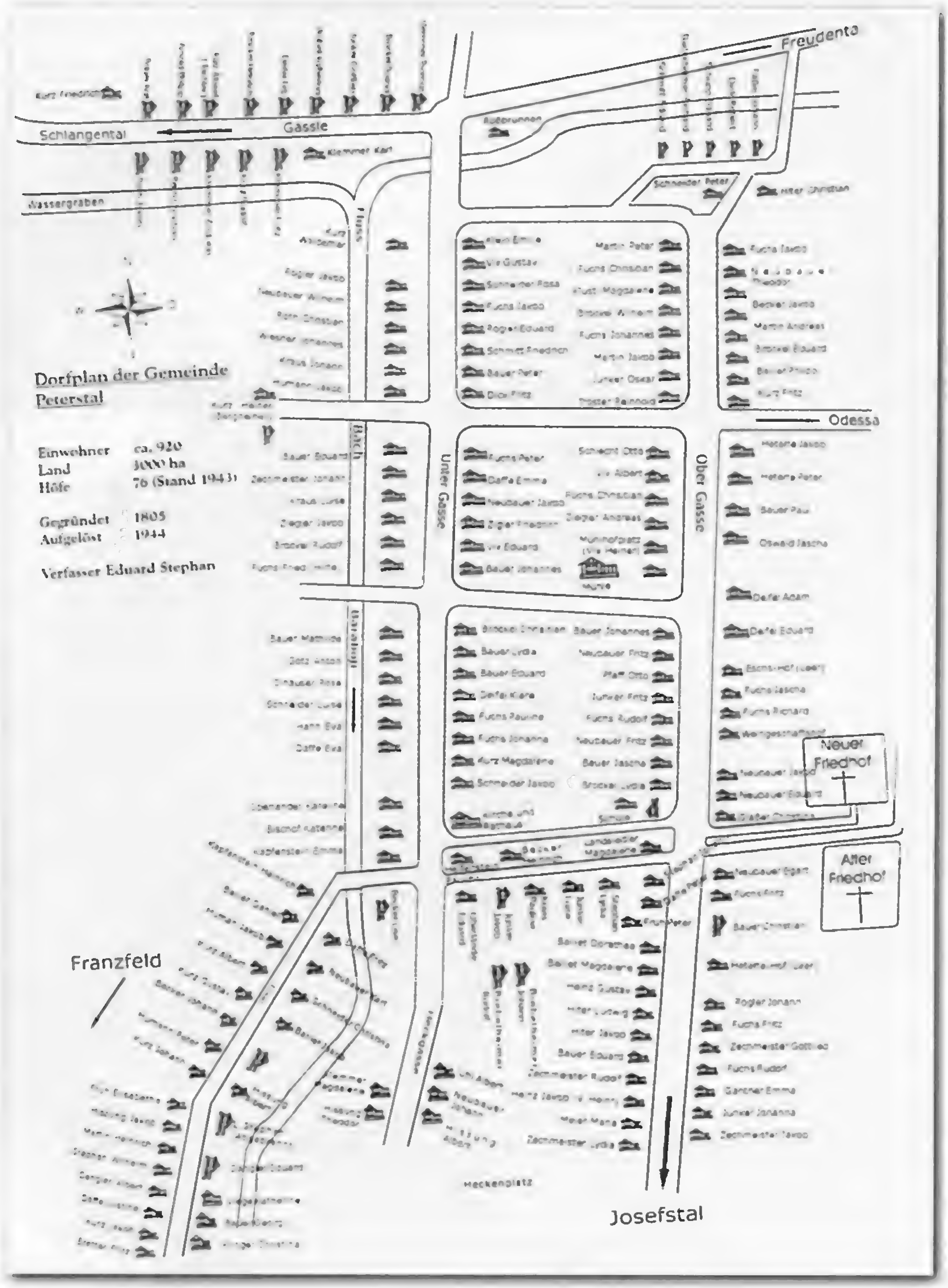

Фрагмент 37. План колонії Петерсталь, 1943 рік (автор Eduard Stephan): 76 дворів, 920 мешканців, 3000 га землі

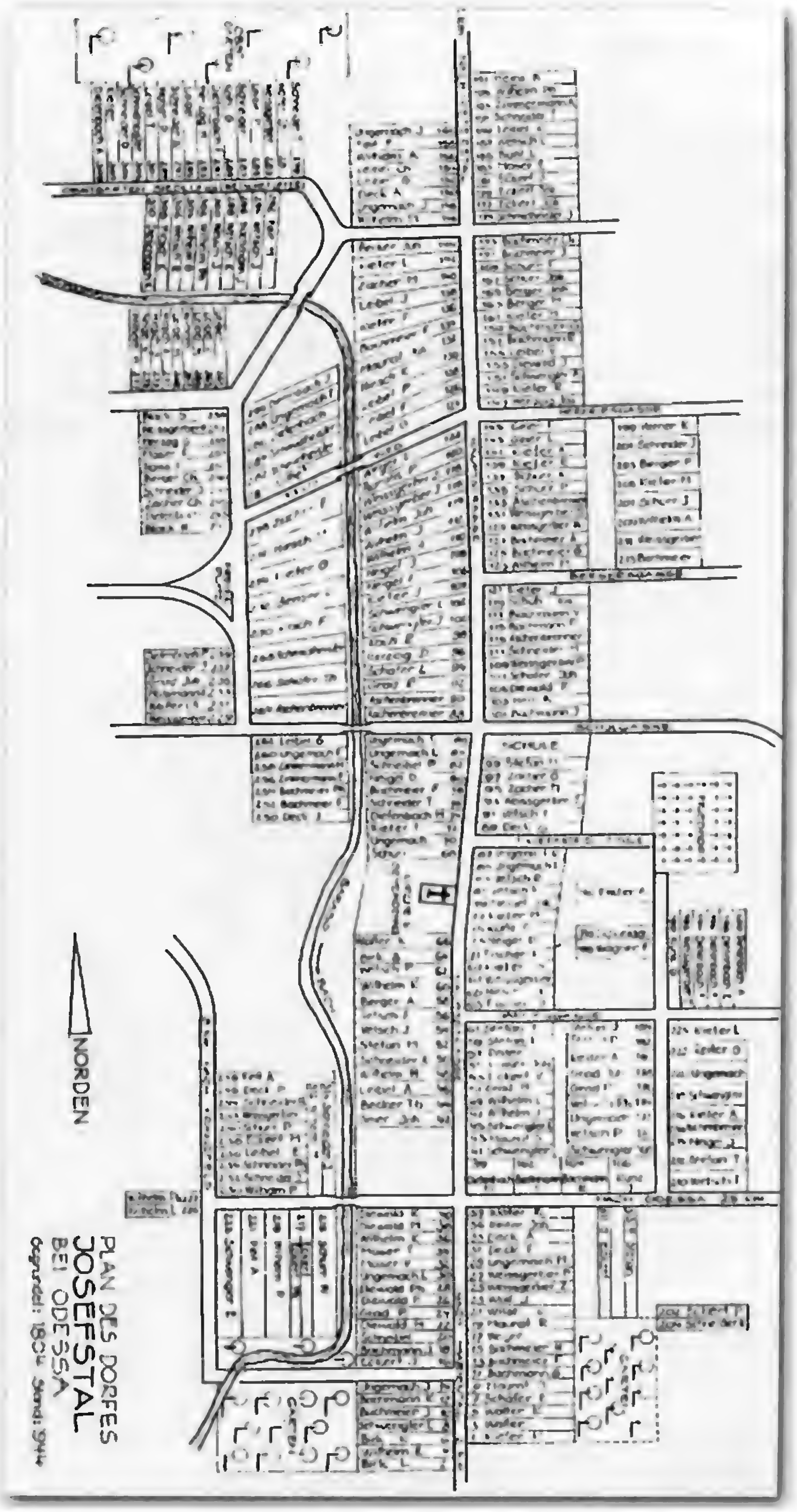

Фрагмент 38. План колонії Йозефсталь, 1944 рік

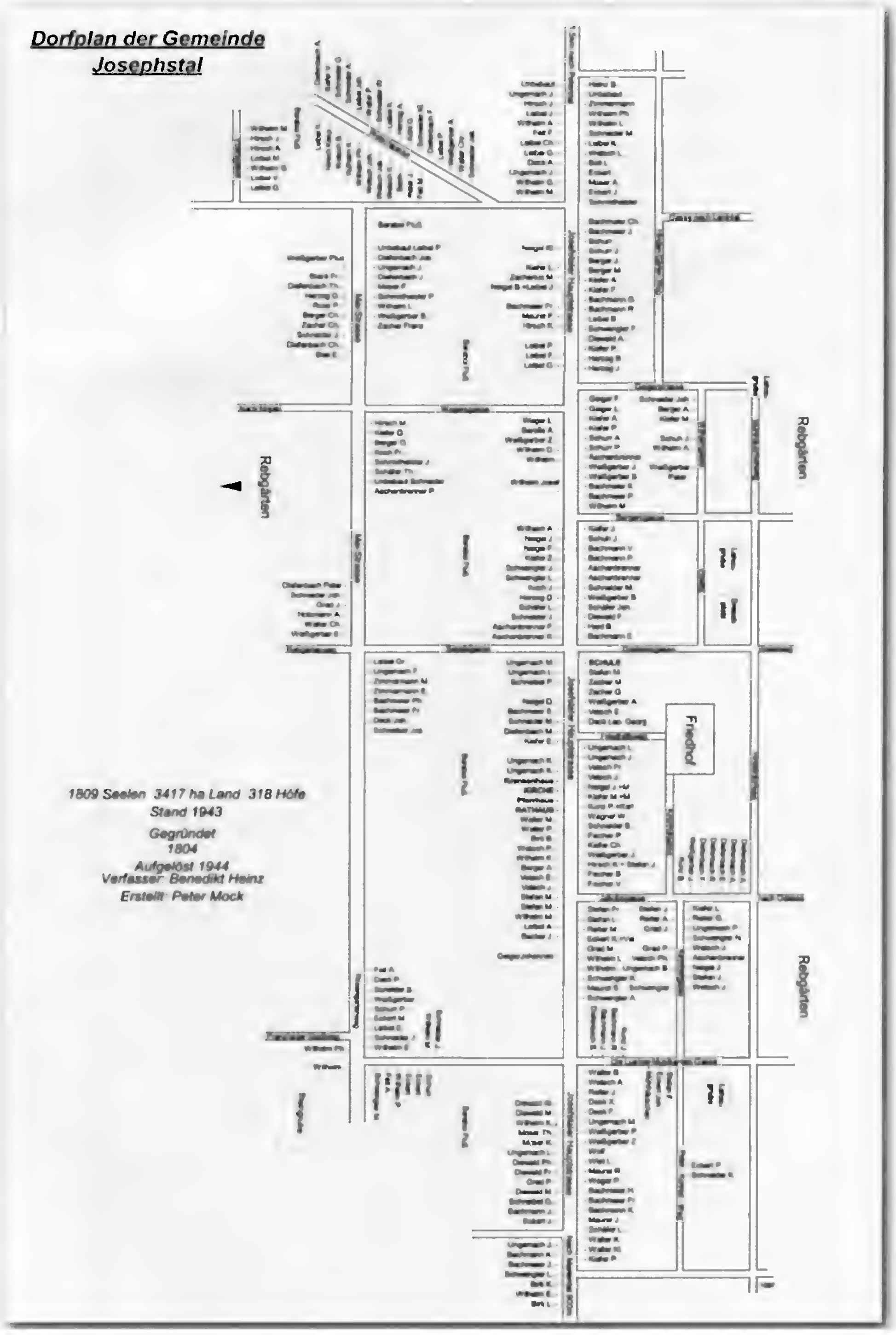

Фрагмент 38а. План колонії Йозефсталь, 1943 рік (автор Peter Mock): 318 дворів, 1809 мешканців, 3417 га землі

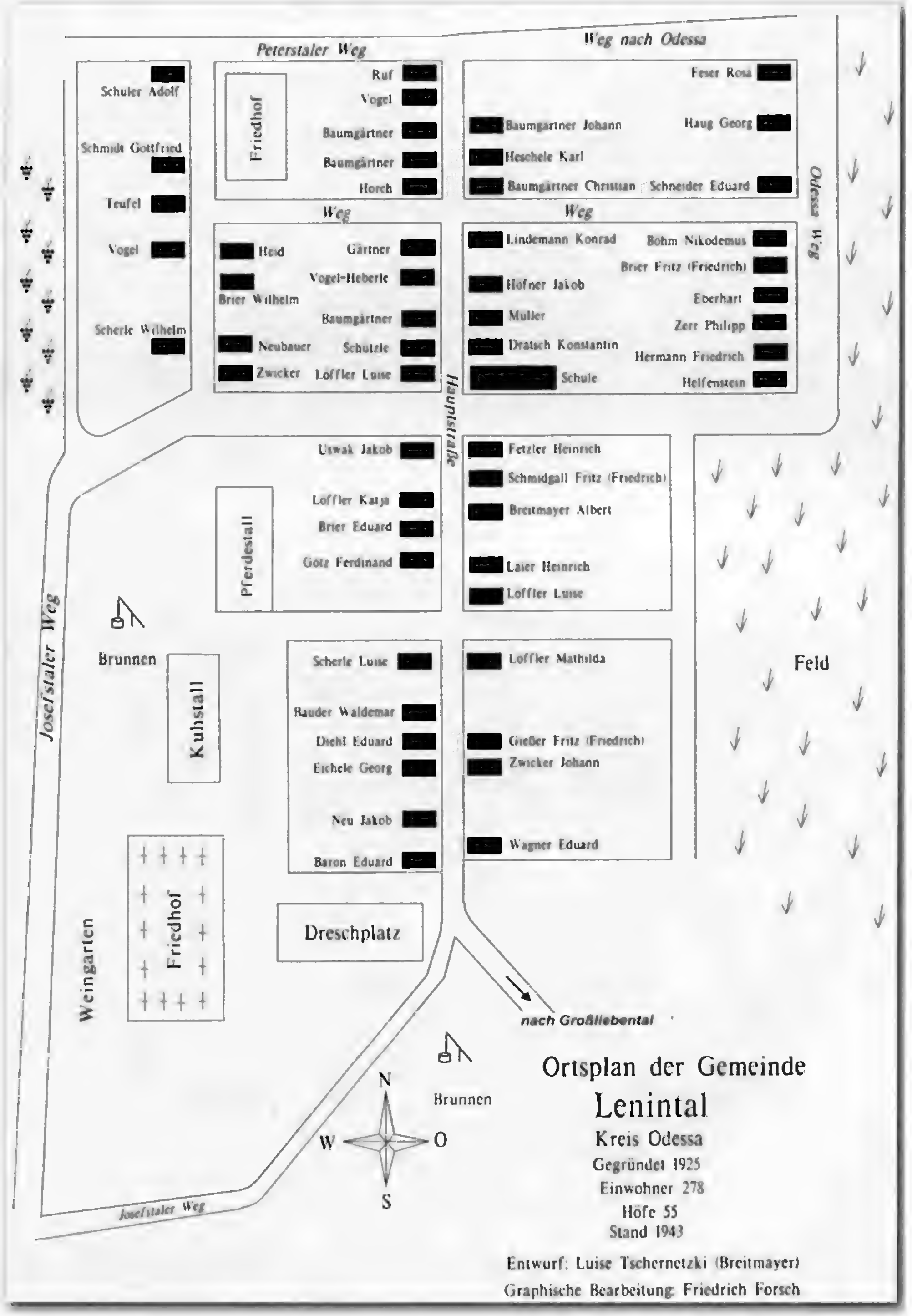

Фрагмент 39. План колонії Ленінталь, 1943 рік: 55 дворів, 278 мешканців

Фрагмент 40. План колонії Марієнталь, 1943 рік (автори Peter Mock, Ulm, 1998): 229 будинків, 1512 мешканців, 2960 га землі

Фрагмент 41. План колонії Нейбург, 1944 рік

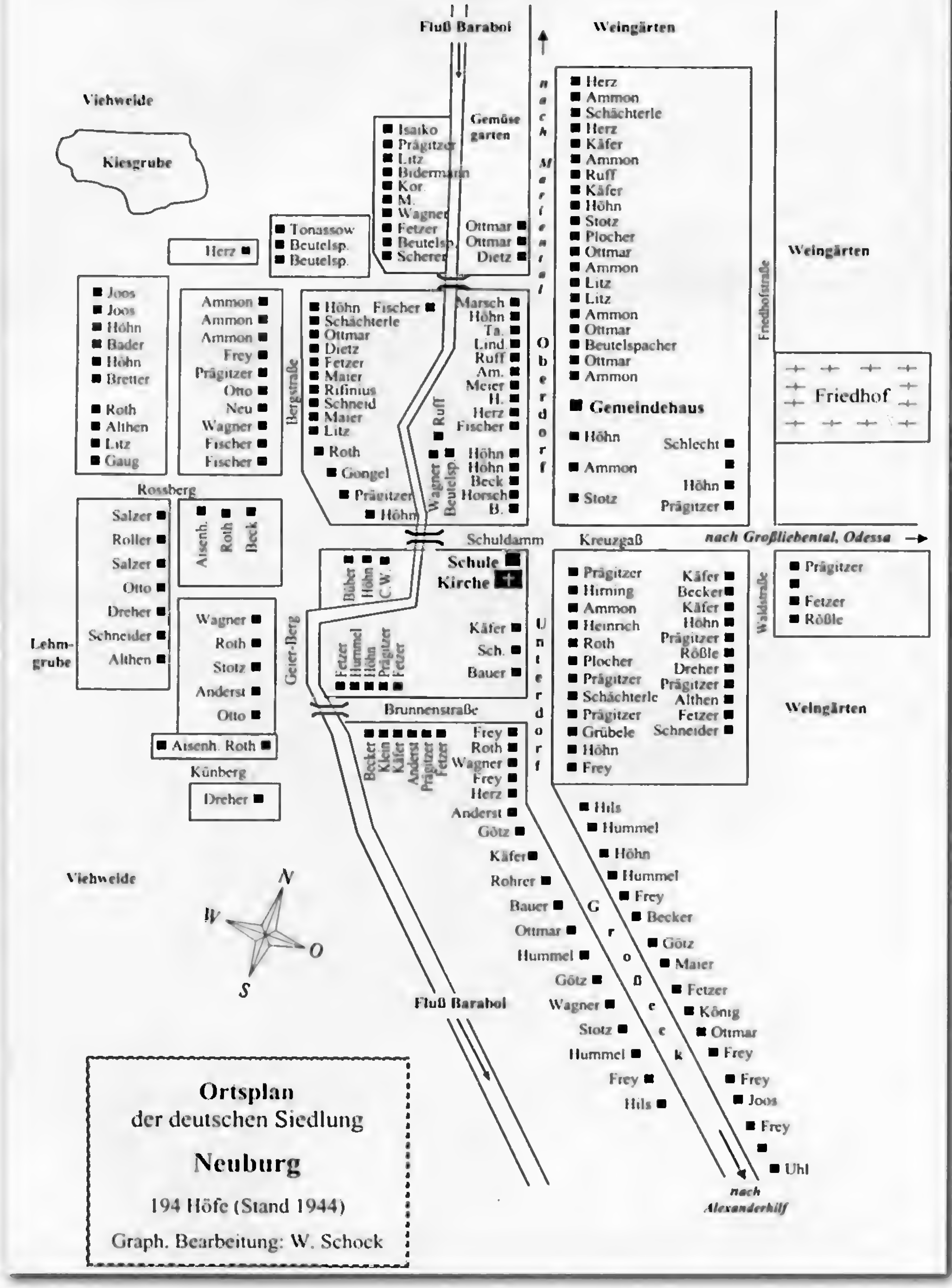

Фрагмент 41а. План колонії Нейбург 1944 рік (автор Walter Schock): 194 будинків

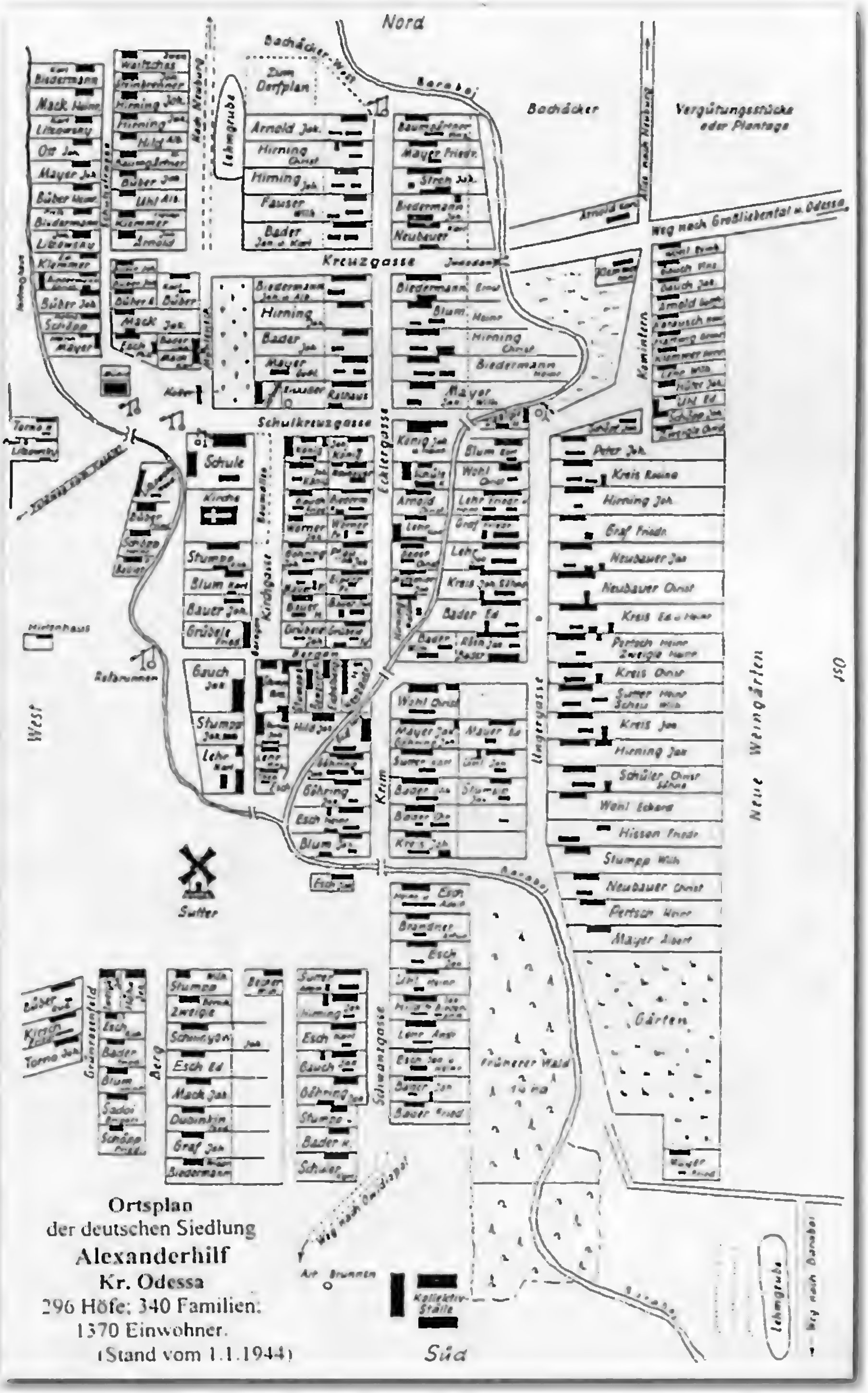

Фрагмент 42. План колонії Олександергільф, 01.01.1944 рік: 296 будинків, 340 сімей, 1370 га землі

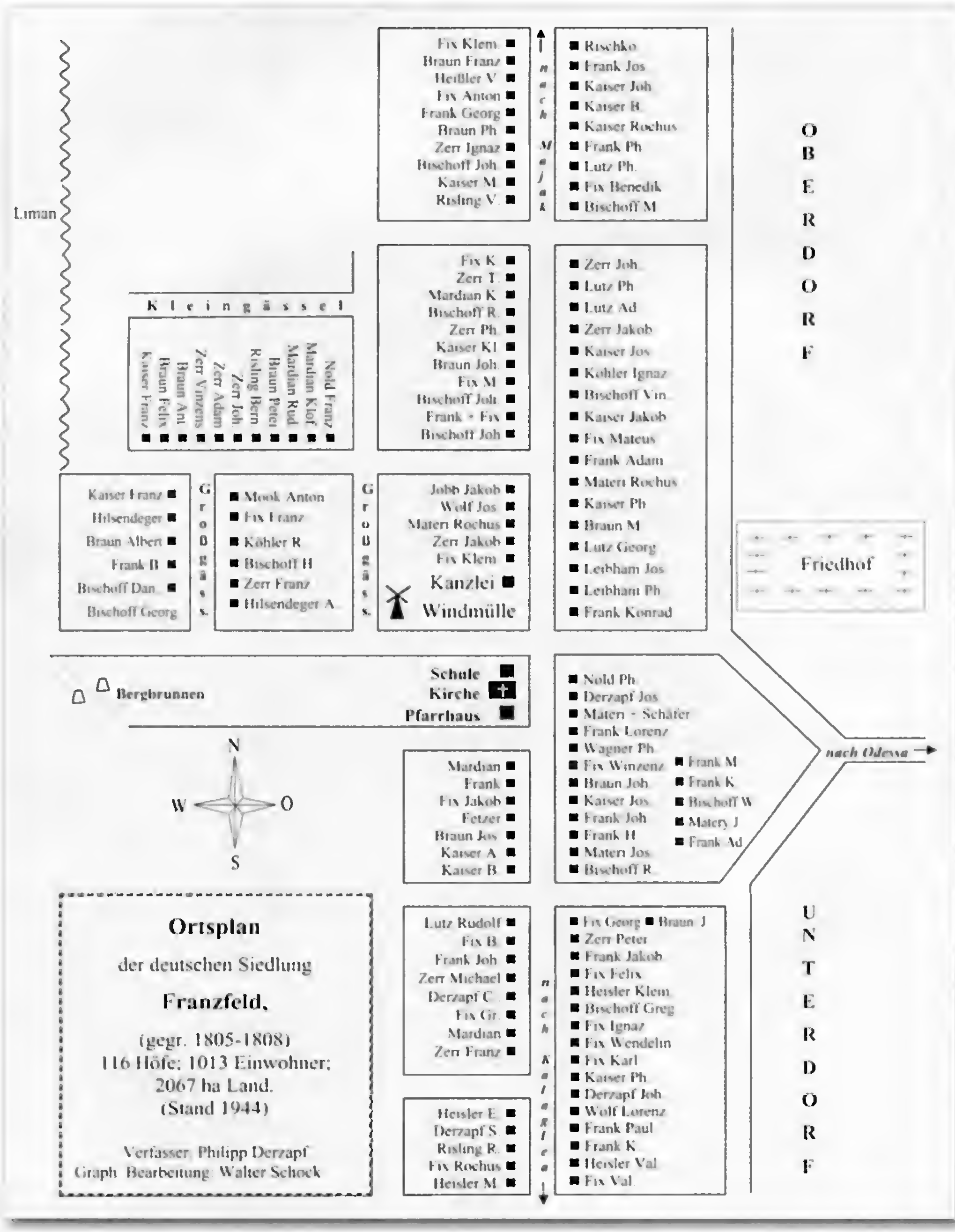

Фрагмент 43. План колонії Францфельд 1944 рік (автори Philipp Derzapf and Walter Schock): 116 будинків, 1013 мешканців, 2067 га землі

Фрагмент 44. Ситуційна карта німецького Генштабу. Розташування військових частин навколо Одеси станом на 08.04.1944 рік: німецько-румунських 6 Армії (синім кольором); радянських стрілецьких корпусів III Українського фронту (червоним кольором). Римськими – номери армійських корпусів, арабськими – номери дивізій

Фрагмент 45. Схема визволення Одеси 9-10 квітня 1944 року армійськими частинами III Українського фронту

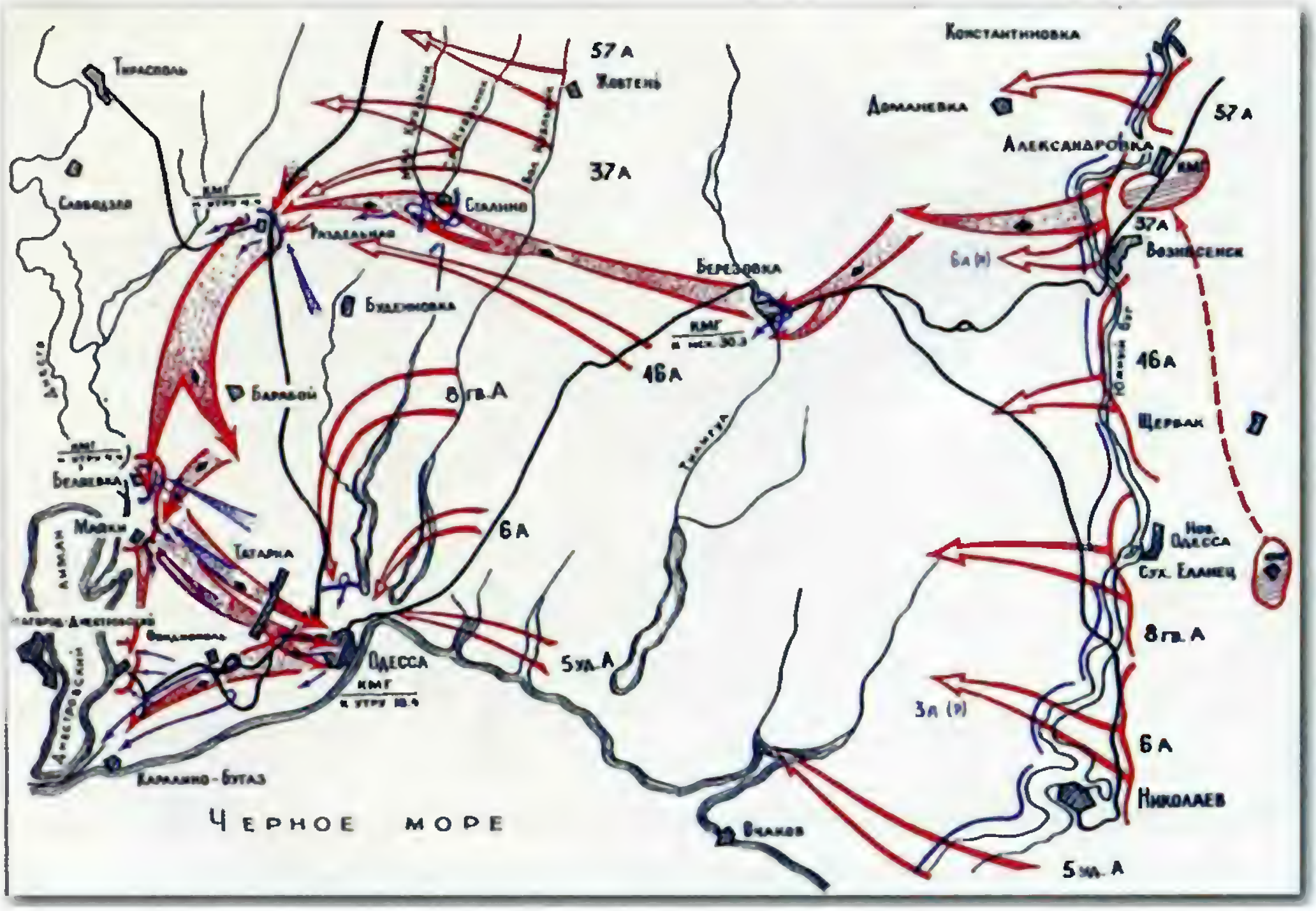

Фрагмент 46. Схема рейду кінно-механізованої групи генерала І.О.Плієва в Одеській наступальній операції у березні-квітні 1944 року

Фрагмент 47. Карта УССР 1944 року (в межах Овідіопольського й Одеського р-нів)

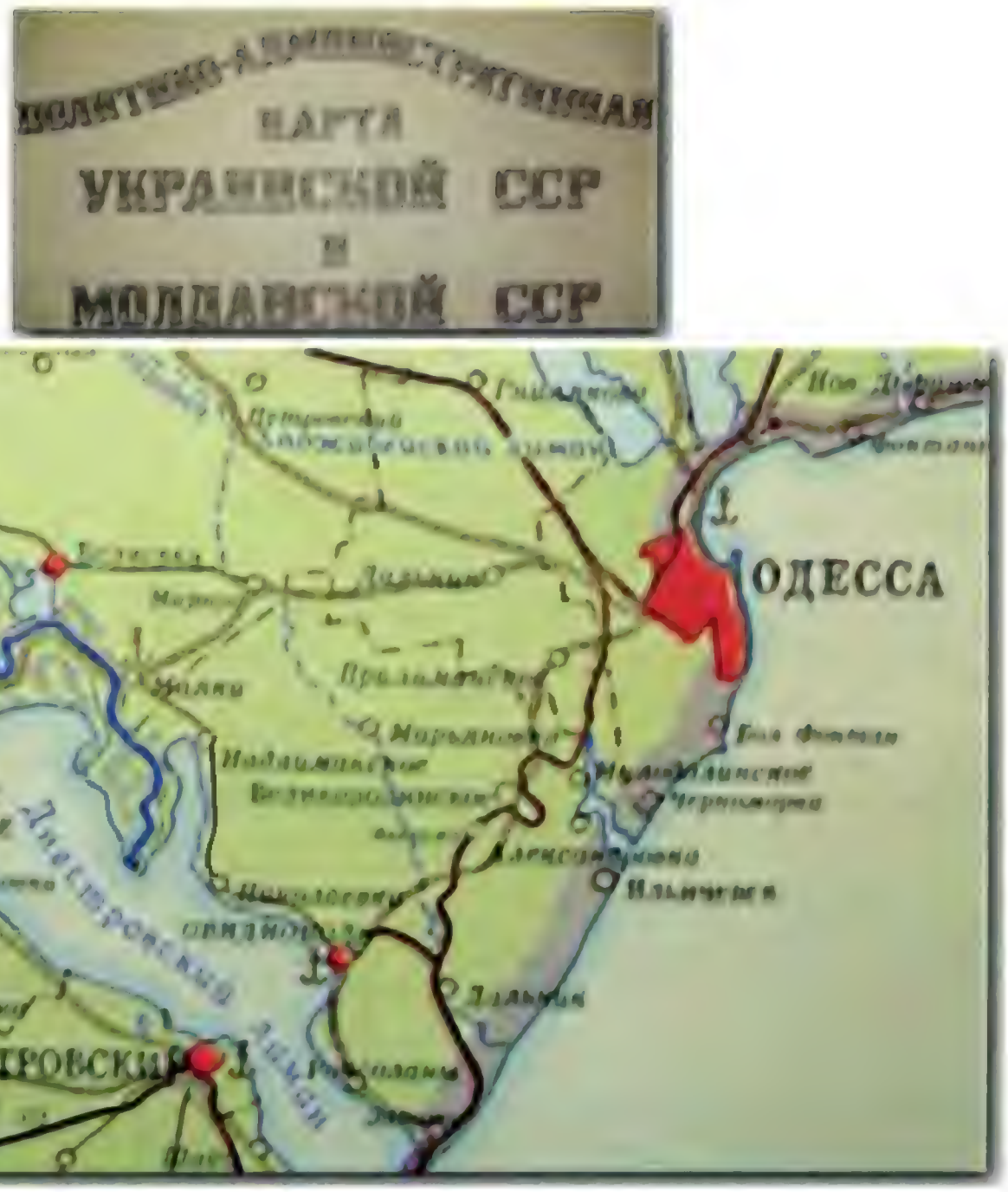

Фрагмент 48. Політико-адміністративна карта УРСР і МРСР 1957 року (в межах Овідіопольського й Одеського р-нів)

Фрагмент 49. Карта Овідіопольського району 1990 років

Символіка Овідіопольського району

Овідіопольський район

Великодолинське

Дальник

Кароліно-Бугаз

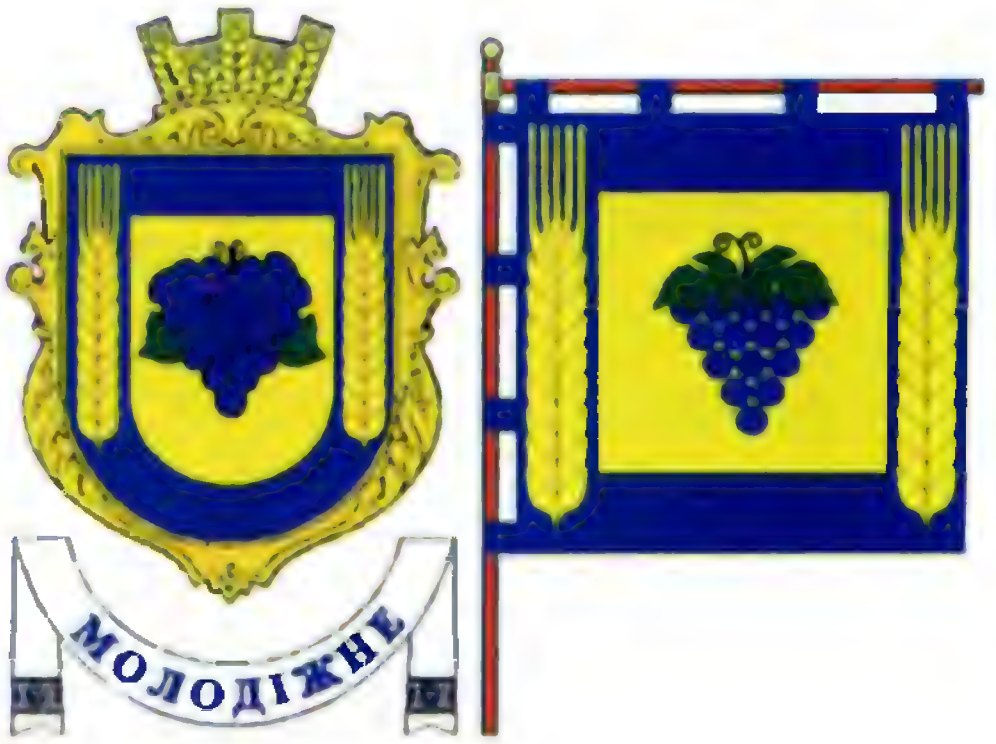

Молодіжне

Миколаївка

Овідіополь

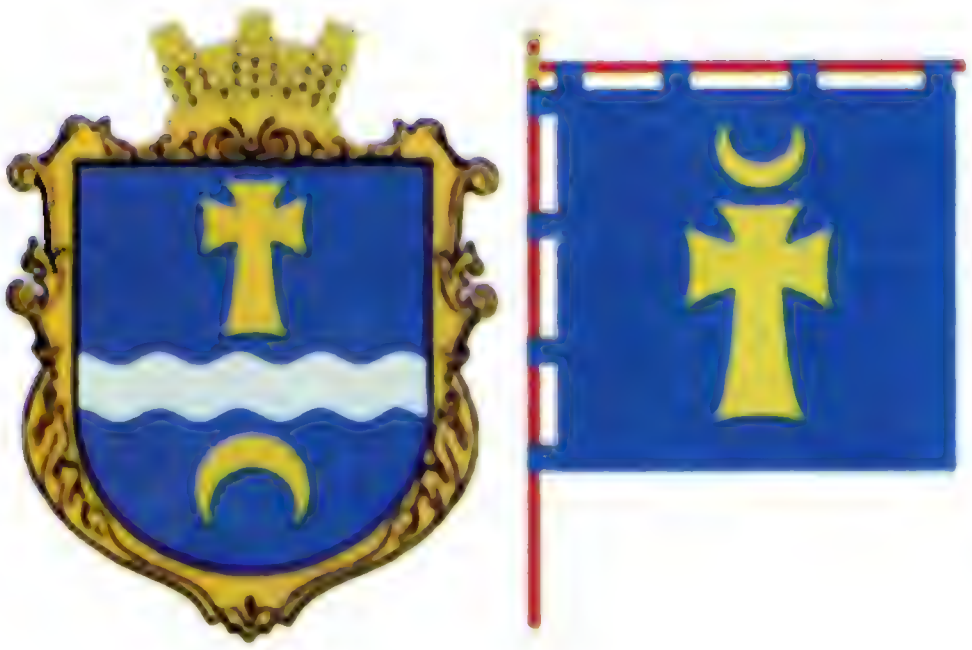

Прилиманське

Надлиманське

Роксолани

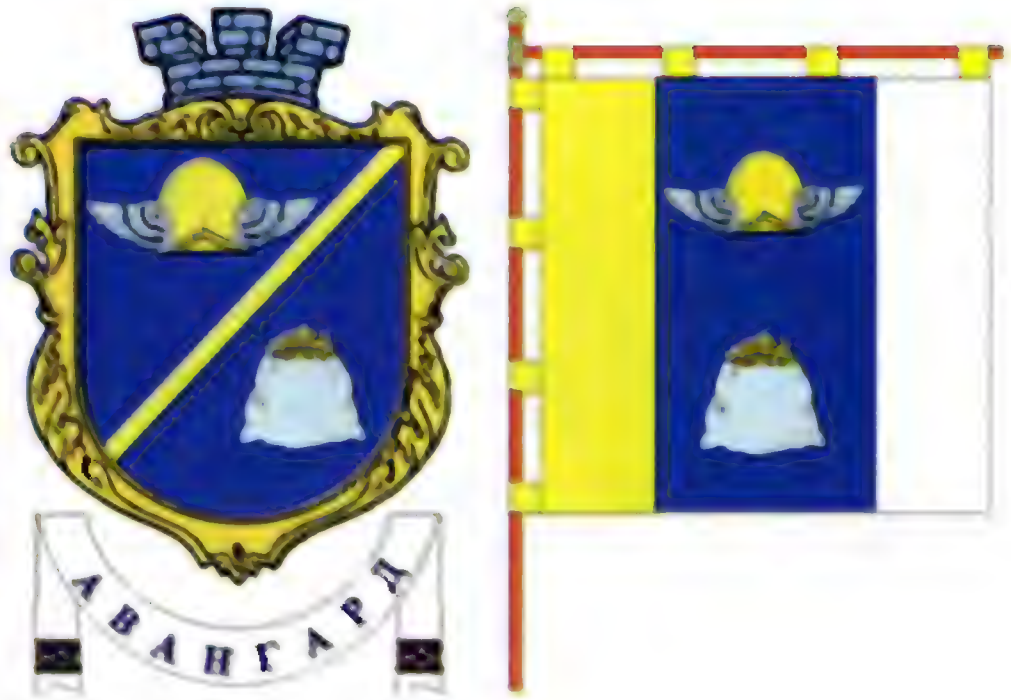

Авангард

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

стройке нового гнезда и второй кладке. Она бывает в конце июня – начале июля и состоит обычно из 4 яиц. Отлет начинается в августе и продолжается до – конца октября. Еду черноголовые славки собирают на тонких веточках и листьях в кронах деревьев и в кустарниковом подлеске, а также в травяном покрове. Летом это жуки (преимущественно долгоносики и листоеды), клопы, мухи, перепончатокрылые, в частности личинки пилильщиков, а также бабочки и их гусеницы. В конце лета и осенью еще и ягоды (рябины, бузины, черемухи, жимолости, бересклета, малины, ежевики, черники и т. п.). Черноголовая славка способствует распространению этих растений, так как семена в ее желудке не перевариваются.

СЛАВКА САДОВАЯ, *Кропив'янка* садова, Sylvia borin по внешнему виду и повадкам напоминает черноголовую, но немного крупнее. Общий тон ее оперения однообразный, серовато-бурый с чуть заметным оливковым оттенком, нижняя часть груди, брюхо и подхвостье белые. Самцы и самки окрашены одинаково, у молодых птиц оперение более тусклое. Гнездится садовая славка на территории Европы на Кавказе, в центральных и южных областях Западной Сибири. Обычна на гнездовании и в Овид. р-не. Зимует в тропической и Южной Африке. Пение садовой славки почти не отличается от пения черноголовой. Строит гнезда она преимущественно по опушкам леса или у больших лесных полян, очень привязана также к сырым кустарниковым (ольховым, черемуховым) зарослям по берегам рек. Иной раз делает гнездо прямо на земле между стоячими стеблями трав или отпрысковой поросли. В году две кладки: первая содержит обычно 5 яиц, вторая – 4. Окраска яиц изменчива. Чаще они серо-белесые с коричневатыми или сероватыми пятнышками. Насиживают, поочередно сменяясь, оба родителя в течение 11-12 дней. Питается садовая славка преимущественно жуками (долгоносиками, листоедами) и гусеницами бабочек. Реже поедает перепончатокрылых (пилильщиков и их личинок), мух, клопов. В конце лета и осенью охотно переходит на ягоды и плоды (бузины, крушины, малины, черники, бересклета и т. д.).

СЛАВКА СЕРАЯ, *Кропив'янка сіра*, Sylvia communis чуть мельче и стройнее описанных выше славок. Спинная сторона серовато-бурая с пепельно-серой окраской головы, боков шеи и надхвостья, плечи рыжие, горло белое, остальная брюшная сторона розовато-белая. Гнездится в Европе, за исключением крайнего севера, в Малой и Средней Азии, на Кавказе, в Западной Сибири, в Северо-Западной Африке, а также на территории Израиля, Сирии, Ирака, северных районов Ирана, Афганистана. Зимует в тропической Африке, Аравии и Индии. Селится по кустарниковым зарослям на опушке леса, на вырубках, в редких кустарниках по балкам и оврагам, на межах среди полей, а также в зарослях полыни. Как и все славки, серая прилетает на места гнездования сравнительно поздно (в Овид. р-не в конце апреля). Самцы, появляющиеся на местах гнездования несколько раньше самок, начинают петь. Песня серой славки – тот же тихий говорок с громкой концовкой. В отличие от других, серая славка часто поет на лету. Начало постройки гнезда совпадает с распусканием листвы на кустарниках или на травянистых растениях. Его помещают в развилках ветвей какого-нибудь кустарника или в высокой траве (обычно в зарослях

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

(на лівому березі в районі суч. залізн. платформи «Колгоспна») і Барабой III (на цьому самому березі навпроти **Багатирівки**). Після ВВВ відновив роботу к-п «Червоний степ» (з 1959 – ім.Кірова, а з 1963 – «Зоря»). Населення – 1640 осіб (1965). До сільради входив також Будинок інвалідів (500 осіб). Соціально-культурні заклади села: клуб на 250 місць, 8-річна школа на 300 учнів, дитсадок на 100 місць, бібліотека, ФАП, філія зв'язку, ощадкаса, шевська майстерня, перукарня і лазня. У 1970-х в Барабої розмістили бригаду **к-пу ім.Дзержинського**, за якою закріпили 1690 га с.-г. угідь, в т.ч. 1236 га орних і 110 га винограднику. Госп-во спеціалізувалося на вирощуванні зерна і розведенні ВРХ. У селі був також відділок зерно-молочного р-пу «Чапаєвець» (цент. садиба в **с.Доброолександрівка**). 25.02.1999 зареєстровано громаду церкви Різдва Богородиці. На території села і сільради відомі археологічні пам'ятки: на північ від села стоянка мезоліту Барабой I (1957 В.І. Красковський), кілька курганів, низка поселень епохи бронзи та черняхівської культури III-IV ст. (1940-1950-ті, М.С.Синицин, В.І.Красковський та ін.).

БАРАБОЙ (Бессарабка, Савельєв, Скліфасовський) – хутір (*карти 27, 29а, 30б*). Виник на березі **р.Барабой** у другій пол. XIX ст. На 1896 мав 245 мешканців у 49 дворах (121 чол. і 124 жін.); 1920-го – 362 чол. у 63 дворах. Увійшов до меж **с. Барабой**.

БАРАБОЙ (Парабой, Перебойна, Барабойна) – хутір на місці сучасної **Грибівки**. Існував з 1790 до поч. XIX ст. на лівому березі **р.Барабой**, поблизу її впадіння в **Чорне море**. Найшвидше належав Михайлові Каїнці (Киянці): у 1792 тут мешкало 5 чорномор. козаків: Василь Ломака, Петро Литвин, Михайло Обдуло і Григорій Крикун. Позначено на кількох картах і планах (*карти 9а-9б, 13-13а, 14*). З 1793 став власністю **А.М. Грибовського**. Останній раз Барабойна, або «урочище Барабой» (не плутати із суч. **с.Барабой Овід. р-ну** і поселенням Барабой (Шостакове) – суч. Василівкою Біляїв. р-ну), згадується на початку XIX ст., а потім називається Андріанівка (**Грибівка**). В метричній книзі **Овід. соборної Св. Миколая церкви** на 1796 є записи про підданих А.Грибовського із «сл. Барабой»: старосту Михайла Перебийноса, Якова Тарана, Андрія Назаревського, Федора Діброву, Петра Барабойського, Петра Головченка та ін. З 1802-1803 хутір перейшов у власність **І. Мархоцького**, а потім **Інгістових.** Метричні книги тієї ж таки церкви 1807-1809 фіксують «підданих Мархоцького з Андріанівки»: Кіндрата Сердюка, Федора Сотниченка, Тита Павленка та ін. За 1811 є відомості, що селами Андріанівкою і **Бузиноватим** (45 осіб) володіла графиня Мархоцька (Єва Руффо, пом. 1810). З 1805 по 1815 роки частину земель Андріанівки орендував для випасу овець-мериносів барон Георг Міллер фон Рейфенштейн (див. **Вівчарство**).

БАРАБОЙСЬКА ШКОЛА – загальноосвітній навч. заклад I-III ст-нів. з денною та вечірньою формами навчання. Відкрита 1926. У чотирьох класах навчалося 42 учні й працювало три, а згодом чотири вчителі. Перший дир. Г.Ф. Малицький. 1944 будинок школи підірвали відступаючи німецькі частини, діти навчались у пристосованих приміщеннях. 1966 на кошти к-пу **«Зоря»** збудовано нову школу. У 1950-х – семирічна освіта, з 1960-х – загальнообов'язкова восьмирічна, з 1987 – загальнообов'язкова середня

Богомолы

Дельфин Афалина (Красная книга Украины)

Баклан большой у гнезда

Ирис болотный

Безвременник анкарский (Красная книга Украины)

Еж обыкновенный

Горлицы кольчатые

Жаба зеленая

Заяц русак (малыш)

Цапля желтая (Красная книга Украины)

Адонис весенний (Красная книга Украины)

Древесная лягушка - Квакша

Казарки краснозобые над Днестровским лиманом (Красная книга Украины)

Канюк курганник (Красная книга Украины)

Аист белый над Днестровским лиманом

Ковыль Лессинга (Красная Книга Украины)

Лебеди шипуны над Черным морем

Леонтица одесская

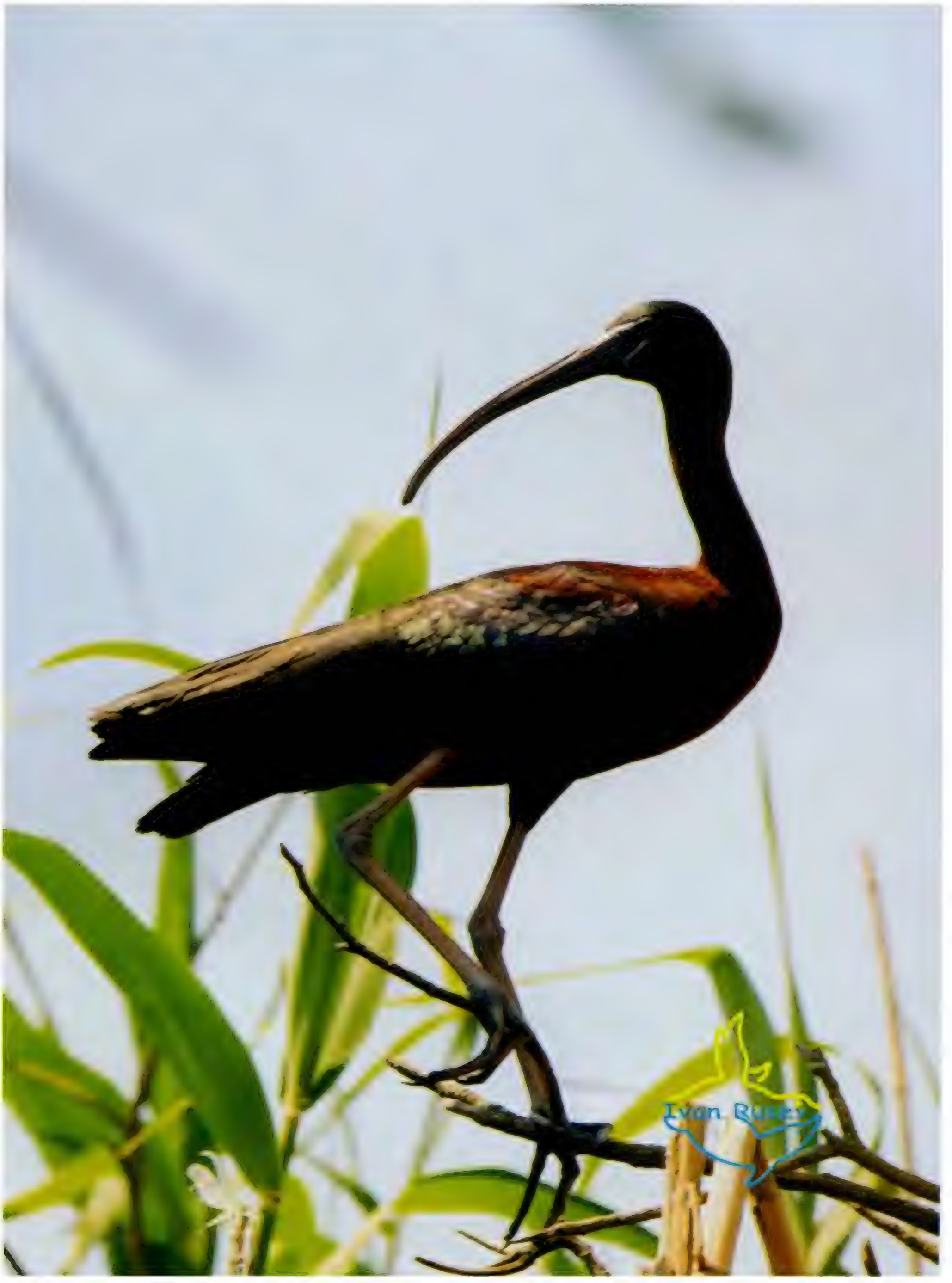

Каравайка или Блестящий Ибис (Красная книга Украины)

Красноголовый нырок (самочка)

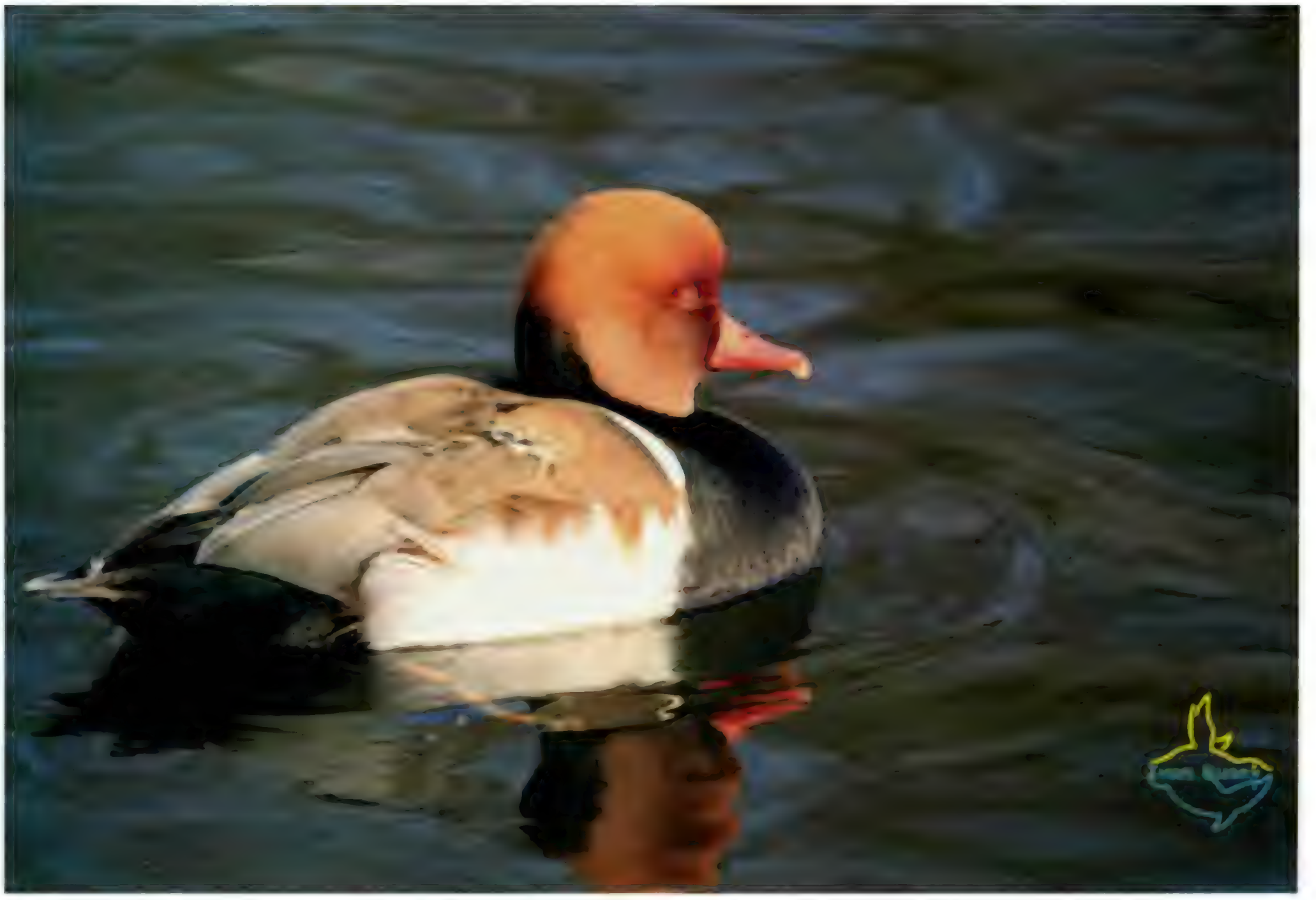

Красноносый нырок (самец) (Красная книга Украины)

Кубышка желтая

Кобылка степная

Кряква (самочка)

Кувшинка белая

Колпица (Красная Книга Украины)

Лягушка озерная

Махаон (Красная Книга Украины)

Орех водяной (Красная Книга Украины)

Орлан белохвост (Красная Книга Украины)

Утки пеганки в полете

Пеликаны розовые (Красная книга Украины)

Полоз желтобрюхий (Красная книга Украины)

Подснежник Эльвеза

Большая поганка или Чомга (птенец)

Речная крачка (птенцы)

Стая пеликанов перед закатом

Рак узкопалый

Лебеди шипуны и красноголовые нырки на Сухом лимане

Пчела плотник (Красная книга Украины)

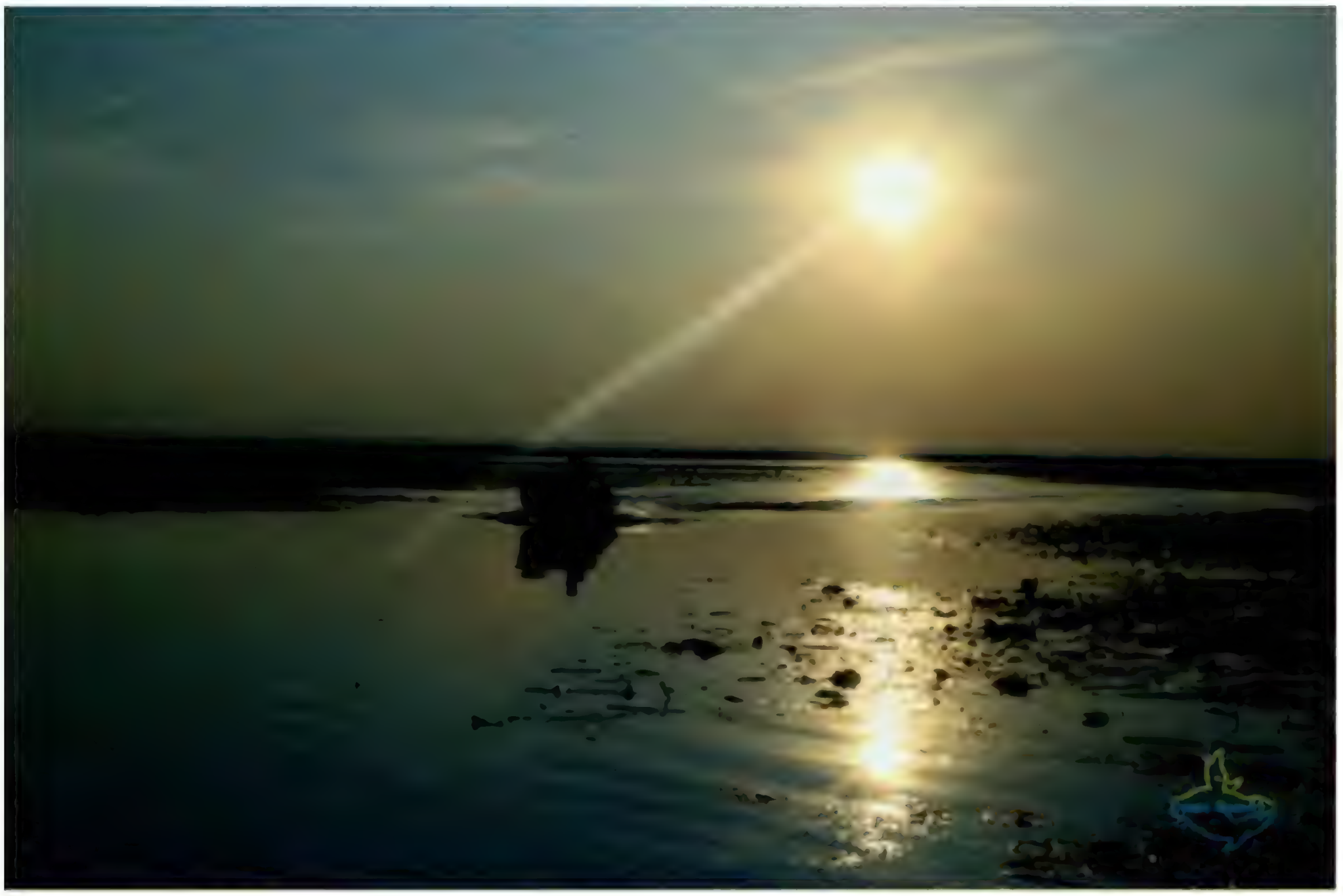

Рыбаки на Днестровском лимане

Сальвиния плавающая (Красная книга Украины)

Стрекоза красотка девушка

Серая цапля перед закатом

Сон трава

Тростник обыкновенный

Ушан обыкновенный (Красная книга Украины)

Фазаны

Ушастая сова

Хохлатая черенеть

Цапля большая белая

Цапля рыжая перед закатом солнца

Закат над Черным морем

Чайка озерная

Черепаха болотная

Кулики чернозобики

Лебеди шипуны над Днестровским лиманом

Шафран сетчатый

Щурки золотистые

Ящерица прыткая

Два ворона на рассвете

Гусь пискулька (Красная книга Украины)

Белоглазый нырок (Красная книга Украины)

Болотноцветник щитолистный (Красная книга Украины)

Озера Горелые - сердце Нижнеднестровского национального природного парка

Енотовидная собака

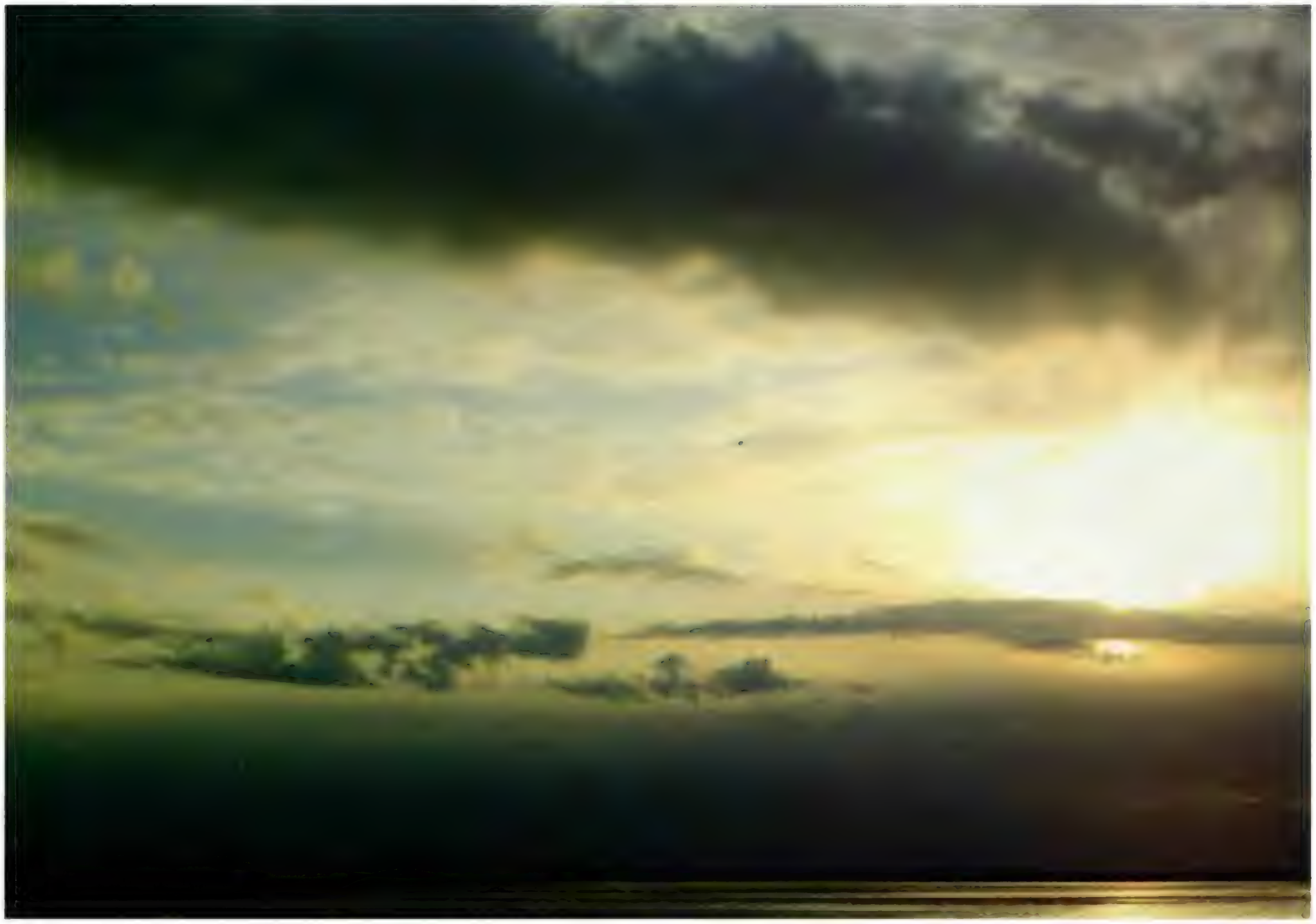

Закат над Днестровским лиманом

Кулик ходулочник на гнезде (Красная книга Украины)

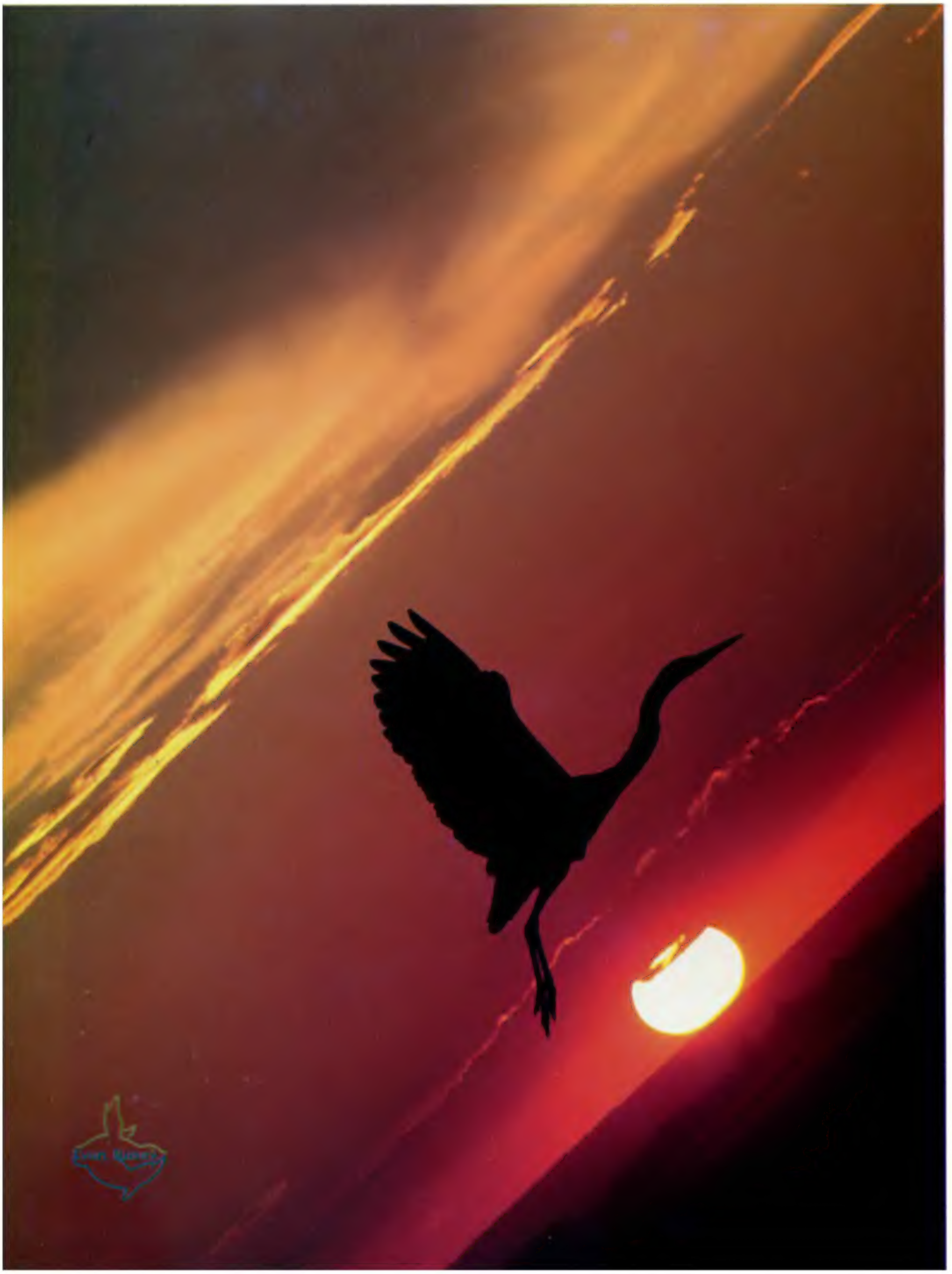

Серая цапля перед закатом

Лесной кот (малыш) (Красная книга Украины)

Разнообразие птиц на пойменных лугах в дельте Днестра

Праці Державного архіву Одеської області. Том XXX